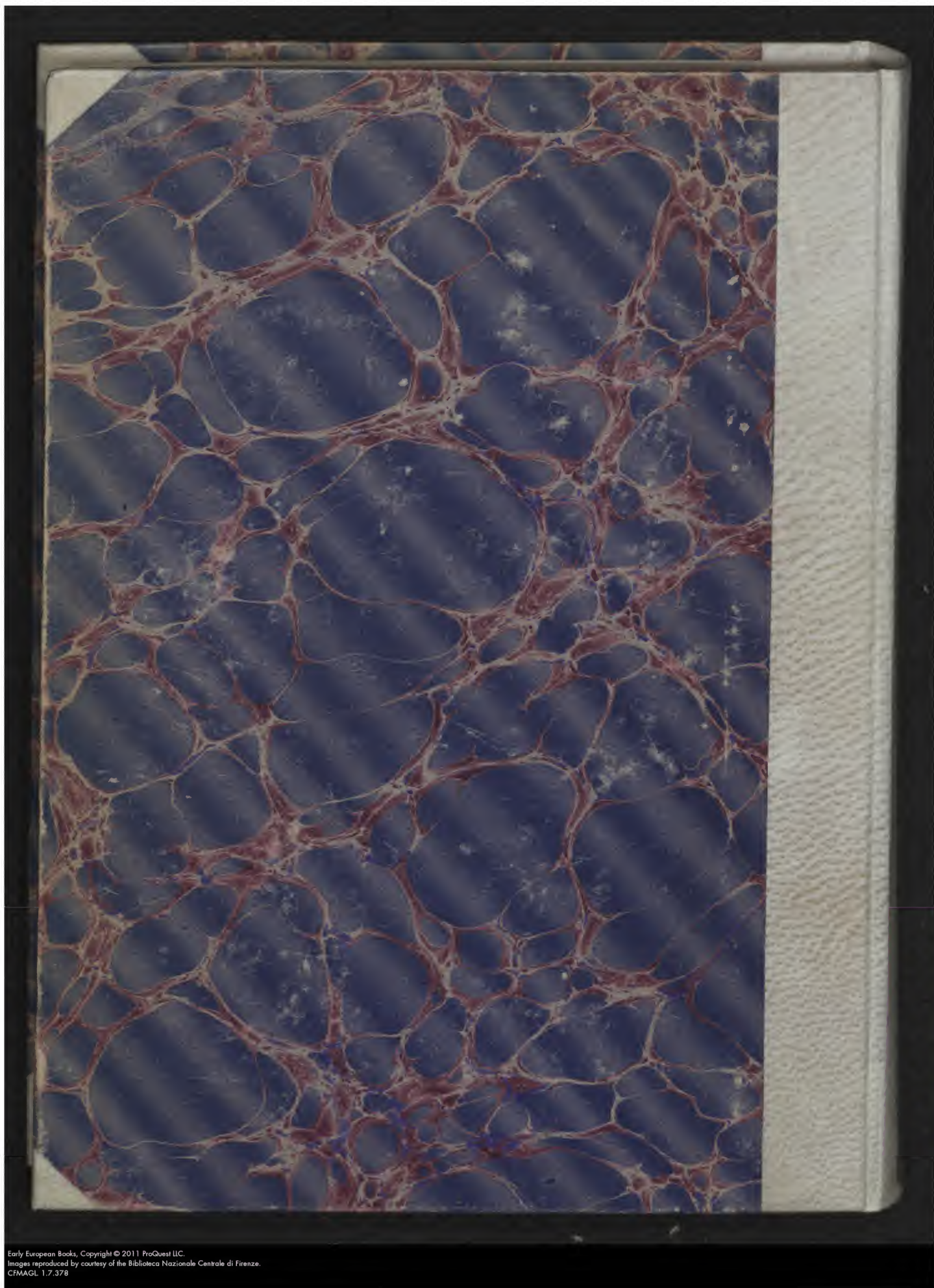

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CMAI. 1.7.378

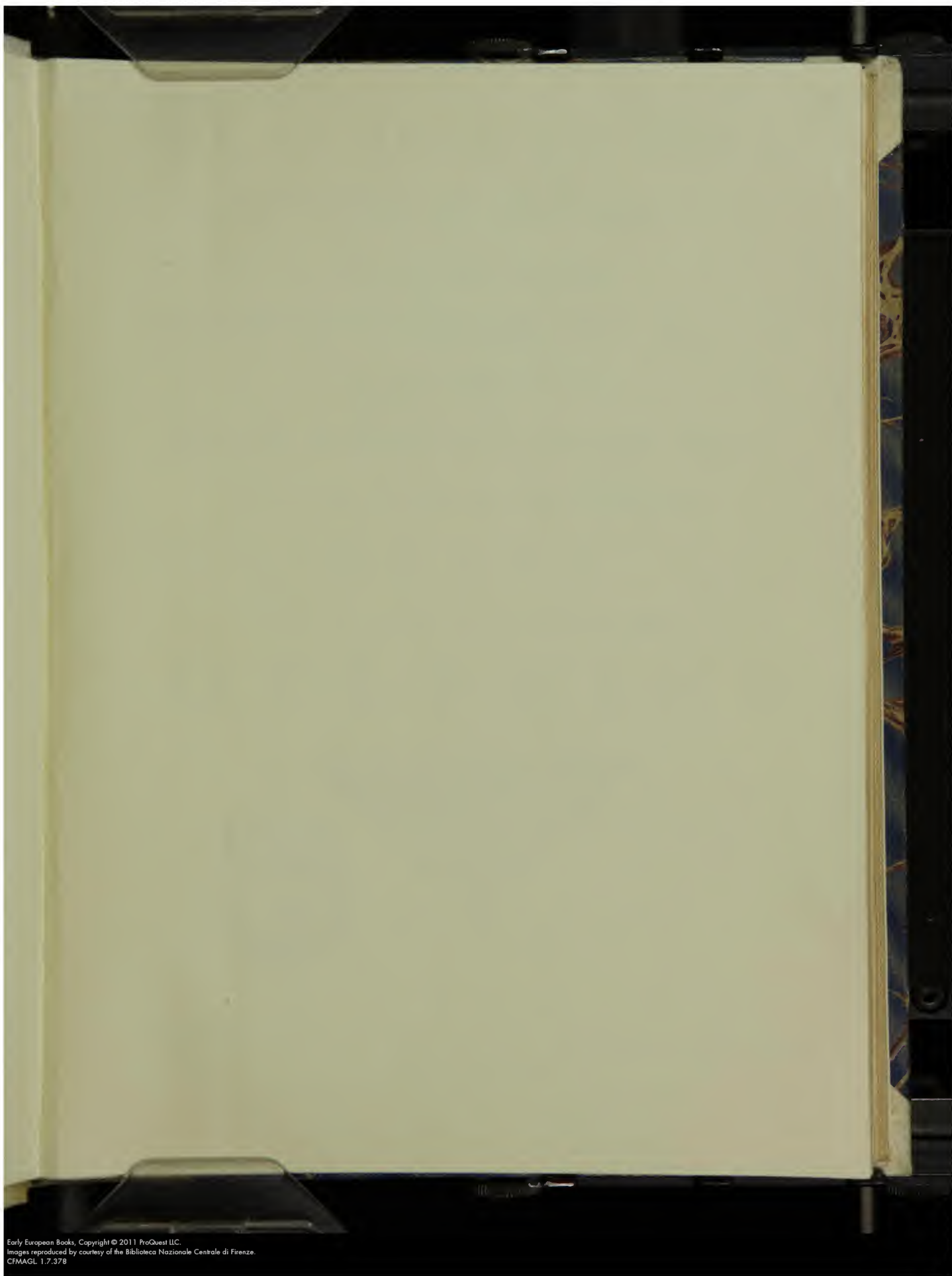
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.378

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.378

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.378

SEX. AURELII VICTORIS

HISTORIÆ ROMANÆ

COMPENDIUM.

INTERPRETATIONE ET NOTIS ^{1/7} 378

ILLUSTRAVIT

ANNA TANAQVILLI FABRI FILIA.

JUSSU CHRISTIANISSIMI

REGIS,

IN USUM SERENISSIMI

DELPHINI.

PARISIIS,

Apud DIONYSIUM THIERRY, viâ Jacobæâ, sub signo
Urbis Lutetiæ.

M. DC. LXXXI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

DELFHID

1.7.378

SERENISSIMO DELPHINO

S. P. D.

ANNA TANAQUILLI FABRI FILIA.

*POSTQVAM ingenii tui
celeritate & maturitate fa-
ctum est, DELPHINE SERE-
NISSIME, ut studia mea vix jam stu-
diis tuis prodesse amplius possint,
illud mihi tantum superest, ut quos
Historia Romana Scriptores invi-*

ā ij

2a

EPISTOLA.

*Etissimi tui parentis jussu in usum
tuum Notis illustravi, eos Augusto tuo
nomini nunc inscribam, sub auspiciis
tuis Galliarum juventuti profuturos.
Tamen, DELPHINE SERENISSIME;
si Te subinde Aulicarum deliciarum
illecebris, quæ Te circumstant, eripere,
& Imperatorum, virorumque illustrium
factis perlegendis vacare non dedi-
gneris, multa invenias certe, quæ Te
mira quadam voluptate perfundant;
Quid enim tibi jucundius quam legen-
do cognoscere Te eo parente natum esse,
Quo nihil majus, meliusve terris,
Fata donavere, bonique Divi,
Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
Tempora priscum.*

*Tum & illud voluptatis ex Histo-
ricis nostris percipies, quod legendo*

EPISTOLA.

cernes Te ab invictissimo tuo parente excitatum, fortissimi cujusque virtutes ante imitatum esse, quam eas lectione cognosceres. Sed ne Te blanditiis tantum allicere videatur Historia, multa erunt quæ pectus tuum omni eruditione imbutum egregie roborare possint, & prudentiam, quam jam assequutus es, alere. Imperatoria illa vere virtute nunc maxime Tibi opus est, DELPHINE SERENISSIME, ut expectationi, quam de Te ingentem commovisti, respondeas; nihil à Te nisi eximium, nihil nisi præter reliquorum omnium Principum consuetudinem postulatur, idque omne Te præstaturum spondet Rex Sapientissimus, qui Te in partem curarum suarum jam vocat, consiliorum-

à üj

EPISTOLA.

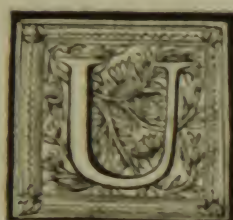
*que suorum omnium participem facit.
Felices itaque Gallias quæ Sapien-
tissimum Lodoicum Regem habeant !
Felices quæ Te, DELPHINE SERENIS-
SIME, jam-jam tanto oneri subeuntem,
eique parem aspiciant. Faxit modo
Deus Opt. Max. ut prole Tibi simili
sanctissima tua conjux Alma Victoria,
earum diuturnæ felicitati cito consul-
tet. Vale diu, DELPHINE SERENIS-
SIME, & vive.*

Parisiis Prid. Id. Jun. 1681.

A D

LECTOREM.

TILISSIMOS Aurelii libellos jussu In-
victissimi Regis jam pridem cura mea
multis locis & emendatos, & explica-
tos nunc habebis, Lector. Iis quidem
antehac Viri doctissimi, Schottus,
Gruterus, Machaneus, Vinetus felicem operam nava-
runt; sed dum multa vel negligunt, vel in aliud tem-
pus reservant, eos ita elucidare non potuerunt, ut
alienæ industriæ nihil reliquerint. Multa itaque vel
post illos inveni quæ non meam, sed doctissimorum
hominum diligentiam postulassent. Quare illis ego
tractandis quum me parum, & ab ingenio, & a do-
ctrina instructam cernerem, illud studium & cum labo-
rem adhibui, ut tuto gloriari possim hocce totius Hi-
storix Romanæ compendio vere aureo puerorum te-
neras mentes recte jam imbui posse, nihil enim mihi
prætermisisse videor quod ad rerum explicationem
faceret, vel ad locorum emendationem.

De tota autem hac nostra commentandi ratione
nihil est, quod tecum agam, Lector. Per totum or-
bem jam fama percrebuit Sapientissimi & Invictissimi

42

P R Æ F A T I O.

Regis benignitate, Illustrissimique Montauzerii Ducis consilio Latinos omnes auctores, & in usum SERENISSIMI DELPHINI, & in Gallicæ juventutis gratiam Notis & Interpretationibus illustrari: tamen si plura desideras, ea tibi petenda sunt ex iis quæ Floro nostro præmisimus.

Nunc de quatuor libellis qui hoc volumine continentur, tecum paucis agendum est.

Jam olim viris doctissimis persuasum fuit libellum DE ORIGINE GENTIS ROMANÆ, non esse ejusdem Victoris qui scripsit DE VIRIS ILLUSTRIBUS, & DE CÆSARIBUS; sed alius cujusdam, sive ante, sive post Aurelium Victorem vixerit. Ante Aurelium vixisse existimant, qui cum Asconium Pedianum dicunt. Sed multa repugnare videntur: Primo stilus qui plane diversus est, secundo ipsum libelli argumentum; neque enim is mos fuit antiquis ita argumenta librorum suorum conficere. Deinde cum ipse Victor Afrum laudet, inde facile colligi potest eum Aurelii Victoris libellos legisse. Nam qui aliter potuisset prima fronte ipse se Historiam suam usque ad Consulatum decimum Constantii perducturum recipere. At, inquires, argumentum illud tantum adulterinum, & ab aliquo exaratum, ut non magis libello DE ORIGINE GENTIS ROMANÆ, quam reliquis duobus libellis DE VIRIS ILLUSTRIBUS, & DE CÆSARIBUS inserviret. Ipsum vero libellum DE ORIGINE GENTIS ROMANÆ, genuinum Asconii fœtum esse. Quod enim Asconius Patavinus fuerit, & hic noster dicat se de Origine Patavina librum edidisse, inde probari Asconium utriusque libelli

PRÆFATIO.

belli auctorem habendum. Sed sic etiam nihilo plus agas, quamvis enim daretur Patavinum fuisse Asconium, non inde sequi posset nullum alium de Origine Patavina scribere potuisse. Neque etiam si daretur & Patavinum fuisse Asconium, & cum de Origine Patavina aliquid scripsisse, non ideo verum esset Asconium hunc libellum exarasse DE ORIGINE GENTIS ROMANÆ; sed illud utique, hujus libelli Auctorem, ut sibi fidem conciliaret, verum Asconii nomen falso sibi adscripsisse. Quod & sæpe alias factum est. Jure igitur eruditissimus Gerard. Voslius hunc nostrum Aurelio Victore recentiorum esse asseveravit. Eum tu, vel Asconium dicito, vel alium, ut lubet, modo constet cum post Aurelium Victorem natum esse, quod & plane indicat hic libellus. Fateor me olim in alteram partem ivisse; sed eo me impulerat locus iste ex pag. 24. *Horum omnium opinionibus diversis repugnat nostræ memoriæ proclamans Historia Liviana*: Dum enim verba illa *nostræ memoriæ proclamans*, idem valere censeo quam, *quæ memoriæ nostra, vel nostro tempore scripta est*; inde factum ut cum doctiss. Joanne Metello hujus libelli auctorem Asconium Pedianum crediderim. Nunc vero sententiam demuto, & verba illa interpretor, *Historia Liviana quæ memoriæ nostræ recens est, quæ memoriæ nostræ locū clamat*. Nunc ad reliquos.

Libellus de Cæsaribus a Sex. Aurelio Victore vere scriptus est, qui sub Imperatoribus Constantio & Juliano Consul fuit cum Valentiniano, anno ab Urbe condita CIOCCXXI. Ipse plane sua tempora testatur, in Marco Antonino Philosopho, in Julio Philippo, in Constantino, &c.

P R Æ F A T I O.

At de libello DE VIRIS ILLUSTRIBUS, res plane incerta. Eum alii Cornelio Nepoti, alii Plinio Novocomensi, alii Suetonio vindicant. Nonnulli, & in iis Vossius, Aurelio Victori. Non exiguae molis est tantas lites dirimere, quare eas ne tentabo quidem. Illud tantum mihi monuisse sufficiet, libellum DE VIRIS ILLUSTRIBUS, alio stilo scriptum videri, quam illum alterum DE CÆSARIBUS, cujus dictio inæqualis, sæpe ferrea, & crebrioribus etiam sententiis aspersa, in quibus tamen eluceat iudicium Scriptoris eximium. Igitur, vel hinc suspicari saltem licet libellum DE VIRIS ILLUSTRIBUS, ab alio quam ab Aurelio Victore scriptum fuisse. Nam & eodem modo Marcus Terentius Varro genuinas Plauti fabulas ab adulterinis discernebat, ex stilo scilicet & jocis. Huc accedit etiam, in Viris Illustribus, & in Cæsaribus contraria legi, quippe Auctor Virorum Illustrium scribit Cæsarem Augusti nomine consecratum ob res gestas, postquam dictator perpetuus factus esset. Aurelius vero in Cæsaribus narrat eum Augusti nomen accepisse ob victoriam partium placide exercitam. Et hæc sane discrepantia me nunc etiam impellit, ut duos hosce libellos diversis auctoribus tribuam: etsi contra sentiant Viri docti. Pergamus igitur ad Epitomen.

Hujus libelli auctorem a superiori diversum, qui tamen & ipse Sex Aurelius Victor dictus & Urbi præfectus fuerit ex hac inscriptione probare nititur doctiss. Vossius.

PRÆFATIO.

IERUM. PRINCIPUM CLEMENTIAM.

ANCTITUDINEM. MUNIFICENTIAM.

SUPERGRESSO.

D. N. FLAVIO THEODOSIO PIO. VICTORI.

SEMPER AUGUSTO.

SEXT. AURELIUS VICTOR V. C. URBI PRÆF.

JUDEX SACRARUM COGNITIONUM.

D. N. M. Q. E.

Sed inde potius colligi posse arbitror hunc Aurelium Victorem, cujus in hac inscriptione mentio, eundem esse ac superiorem qui sic vitæ suæ tempus usque ad Arcadii & Honorii principatum perduxit. Illud tamen scrupulum tibi movere possit, cur si Aurelius Victor sub Arcadio & Honorio vixerit, idem in Cæsarum vitis ultra Julianum non pergat: verum multa etiam in causa esse potuerunt, cur Aurelius Victor in Juliano operi suo modum dederit. Nam fortasse reliquorum Imperatorum vitas non tam prætermisit, quam eas ad majorem scribendi diligentiam reservavit, quod de se scribit Eutropius. Ut vere dicam quod sentio, libellum DE CÆSARIBUS auctiorem olim fuisse reor, & Theodosii vitam amplexum. Sed paulo post quum aliquis ejusdem fere ætatis ex hoc libello, & aliis nempe Suetonio, Eutropio, Ammiano, Epitomen, vel in sui ipsius vel in aliorum usum texuisset, ita factum esse ut libellus DE CÆSARIBUS paulatim neglectus in manus hominum venerit, & multis mendis inquinatus & parte sui etiam mutilus. Hanc iniquam sortem per Abbreviatores suos multi alii experti sunt, ut Trogus Pompejus per Justinum, Livius per Florum, &c.

Hæc sunt, Lector, quæ tecum communicata volui.

ē ij

60

PRÆFATIO.

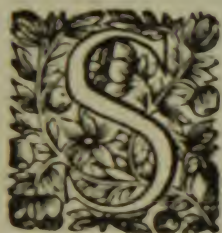
Æquo animo feram te aliter sentire, imo & omnino parata sum has partes deferere, ubi primum per te mihi datum fuerit tutiorem sententiam amplexari. De his utique certius pronuntiare potuissem si mihi Vir Illustris & admodum Reverendus Huetius Abbas Alnetanus ea mihi communicare potuisset, quæ jam olim super auctoribus nostris accurate disputaverat. Sed ea fatali quadam sorte, quæ semper bellis rebus invidet, periere. Eorum jactura æque tibi mihiq; dolenda est. Vale,

GERARDI JOANNIS VOSSII
DE
HISTORICIS LATINIS

LIB. II. CAP. VIII.

EXTUS AURELIUS VICTOR, qui beneficio Cl. Viri, Andreae Schotti, prodit in lucem, ætate vixit Constantii & Juliani imperatorum. Siquidem in M. Antonino Philosopho ait, *Constrata terra motu nostro atate Nicomedia, Cereali consule*. At Neratius Cerealis post ix. Constantii consulatum consul fuit. Ad hæc in Julio Philippo inquit, *Nostræ quoque atate, post mille, centesimus, conjule Philippo, excessit, nullis, uti solet, sollennibus frequentatus*. Denique in Constantino ait, *Ac memoriâ meâ Constantinum* (malim cum Schotto Constantium) *quamquam cæteris promptum virtutibus, ad usque astra votis omnium subvexere*. Quare nec dubium, quin hic sit ille Aurelius Victor, qui cum Valentiniano consul fuit anno Urbis clccxxii. Ac longè minùs ambigo, quin idem sit Victor, de quo sic Ammianus Marcellinus lib. xxi. *Imperator* (Constantius) *revertitur Nassum, copiosum opidum: quò inde expedire cuncta disponderet suis utilitatibus profutura: ubi Victorem apud Sirmium visum, scriptorem historicum, exinde venire præceptum, Pannoniæ secundæ Consulare præfuit, & honoravit æneâ statuâ, virum sobrietatis gratiâ multilaudum, multò post Urbi præfatum*. Atque eo ex loco simul cognoscimus, quò virtute, & honestarum artium studiis, pertingerit, licet rure ortus, tenuique & indocto patre, ut ipse de se Victor in Severo scribit. Exstant hujus Victoris libri duo. Prior est de Viris Illustribus à Proca usque ad Julium Cæsarem, qui vel Cornelio Nepoti, vel Plinio Novocomensi, vel Suetonio etiam falso tribui solet. Alter continet vitas Cæsarum usque ad Juliani tertium consulatum. His libellis præmittitur *Origo gentis Romanæ*. Sed cur commentatiuncula istæ minus credatur ejusdem esse Victoris, verisimile facit titulus ejus: quando istic legas, ex fontibus illis petutum esse, ex quibus sua hausere juniores ipsi, Livius, & Victor Afer. Quis enim sit Victor ille Afer, si non est historicus

ē iij

7a

ille Ammiano memoratus, ac cujus duo sunt libelli, quos dicebamus? Nec obstat Afri cognomen. Nam Aurelium Victorem natione fuisse Afrum, a vero non abhorret, quandoquidem multus est in ea laudanda, ac alicubi appellat *terrarium decus*. Quamobrem ita colligimus, libellum illum de Origine gentis Romanæ congestum esse ab aliquo, qui fuerit post Aurelium Victorem. Atque idem scripsit *De Origine gentis Patavinae*: ut ipse initio libelli de origine gentis Romanæ testatur. Victorem fuisse hominem gentilem, vel inde constat, quod in Hadriani vita eo inclinatur, ut Antinoi sacrificium res fuerit pia, religiosaque. Alius ab hoc scriptore est Aurelius Victor, cognomento Primus, de quo sic Julius Capitolinus in Opilio Macrino. *Verba denique Aurelii Victoris, cui Primo cognomen erat, hæc fuerant: Macrum, libertinum hominem, prostibulum a servilibus officiis occupatum, &c.* Nam Julius Capitolinus misit eam Macrini vitam ad Diocletianum Augustum: ut historicum istum laudare non potuerit, qui breviarium suum perduxit usque ad tempora Juliani. Adde quod ea de Macrino neutiquam in hoc Victoris breviario legantur. Alius quoque est Sex Aurelius Victor, cujus existit opusculum de vita & moribus Imperatorum Romanorum usque ad Theodosii excessum: de quo postea dicemus. Imo nec semper satis convenit inter hæc Victores historicos: ut cum ille Schotti duos tantum: alter autem tres agnoscit Gordianos.

a Ita hunc locum distinguo, ut dicat, non hominem prostibulum, quod summus vir censet: sed prostibulum occupatum.

JOANNES METELLUS SEQUANUS STEPHANO

PYCHIO S. D.

ACCEPI a Clariss. Viro Cornelio Vacto Gandavo antiquissimum scriptum Codicem. Continet Illustr. Virorum vitas, qua Plinii titulo circumferuntur, & Victoris Aurelii Historiæ abbreviatæ, inquit, ab Augusto Octaviano; id est, a fine T. Livii usque ad consulatum decimum Constantii Augusti & Juliani tertium; de Caesarib. libellum. Ille Plinii, nullius adscriptum nomen habet: unde & in suspicionem venio, cum de eo quidam dubitent, (non desunt enim, qui eum Suetonio tribuant) ut Asconii Pediani esse censeam, non Cornelii, ut alii volunt, Nepotis. Est editio tertia parte completior. Initium facit ab origine urbis Rom. & finis sic habet. Explicunt nomina Principum Rom. Quamobrem hanc inscriptionem indidit: Q. ASCONII PEDIANI PATAVINI, DE ORIGINE PRINCIPIBUS QUE GENTIS LIBER. Dicitur in ejus anonimo titulo coll. Etus & Argestus, a quo vero, non scribitur: nimirum ex Verrio Flacco, Veratio, Fabio Pi-

Store, Licinio, Varrone, Cæsare, Tuberone, & omni priscorum historia. Proinde, inquit, ut quisque Neotericorum asseveravit, hoc est Livius, & Victor Afer. *Victorem* addit, non propter hunc librum: sed propter Aurel. Victorem, de quo diximus, qui hujus historiam, quæ desinit in Antonio & Cleopatra continuavit, inde in Juliani Consulatum tertium. Hi auctores laudantur hoc libro omnes, præter Varronem, Flaccum, Veratiumque, nec non Victorem Afrum. At ultra illos, etiam nominatim afferuntur, Ennius, Cassius, Pontificalium libri, Alexander Ephesius de bello Marsico, Lutatius, Vulcatius, Acilius Piso, Sempronius, Domitius, Octavius, nec non Cato de origine generis humani, A. Postumius de adventu Enea, Aufidii epitome, Vennonius, Annius, Sex. Gellius in origine gentis Rom. Qui libri non exstant. Ex his quos habemus, adducuntur, Virgilius sæpenumero, Salustius, Plantus, Homerus, ac Livius. Nullus autem horum omnium (ni fallor) post Asconium vixit. Atque hac tantum priore libri parte, hoc est, ea, quæ originem urbis Rom. sive auctores & principes, Rom. generis conditores, qui ante constitutam remp. fuere, describit. Nam ea parte libri, quæ edita est, quæ habet principes generis Rom. qui post remp. fundatam extiterunt, nullius omnino liber, neque in Victoris epitoma refertur. Cur vero credam, hunc de Viris Illustrib. librum esse Asconii, moveor, quod paulo post ejus initium sic scribit. Quare autem addidit T U T U S (de Virgilio nimirum loquitur) suo loco plenissime adnotavimus in commentatione, quam occæpimus scribere, cognita ex eo libro, qui inscriptus est, de Origine Patavina. Erat n. Patavinus Asconius, ita ut coniectura sit cum potius, quam alium suæ gentis originem scripsisse, quo eam illustraret, & suis gratum faceret. At vero quæ de origine urbis, sic quoque commentationem edidisse, quod & antiquitatis perscrutanda non solum esset studiosissimus, verum etiam scientissimus. Id quod ex eius in Ciceronem fragmentis luce clarius est. Quæ si quis, cum hoc libro conferet: equidem, agnoscat par in ea emendanda studium, & similis quadam scribendi, illi & huic consuetudo, sive dictionem species, sive quid excutienti rationem, inest & elucet. Eadem & inscriptio. Commentationes enim, appellat suas in Cic. explicationes. Efficitur præterea ut Asconium huius de Viris Illust. libri auctorem esse putem, quod Livium in eo æqualem scribit. Sed horum, inquit, opinionibus omnium diversis repugnat nostræ memoriæ proclamans historia Liviana, quæ testatur, quod auspicato Romulus ex suo nomine Romam vocavit. Et præ Cornelio. Sunt, inquit, tamen qui eundem illum duorum numerum, quem Cicero, ponant. Inter quos Tuditanus & Pomponius Atticus, Liviusque noster. Tum etiam quod in hoc de origine, principibusque Rom. libello, quemadmodum & illis, quæ supersunt, in Ciceronem fragmentis frequenter admodum Virgilii testimoniis utitur cum quid adstruit, & utrobique nonnunquam nostrum appellat. Fuit enim Asconius adeo Virgilii studiosus, ut librum contra Virgilii obrectatores, quemadmodum in vita eiusdem Virgilii Tit. Claudius Donatus adfert, ediderit. Nam Octavium Avium & Poetilius Faustinum furta Virgilii, unde videlicet quæque carmina surriperentur, notasse, Servius refert. Asconium

itaque Neronis tempore, vixisse Eusebius ait, eique Fabius Lat. lingua cultum & auctoritatem attribuit. Plinius vero inter auctores suos eum enumerat. Etatem ad annum octogesimum quintum perduxit, adeo ut Virgilio notus esse potuerit & Livio. Quae cum ita sint, his fere coniecturis quinque, quas summam repeto, adducor, ut auctorem huius libri de Viris Illustrib. & origine urbis Asconium faciam. Primo quia sub initium capitis 1. auctor libri scribit in haec verba: Quare autem addidit T U R U S (de Virg. loquitur) suo loco plenissime adnotavimus in commentatione, quam occœpimus scribere, cognita ex eo lib. qui inscriptus est de origine Patavina. Ita cum eum librum de origine Patavina scripserit, potuit, & dum eam scriberet, una scribere de Origine gentis Rom. quod sit prope eiusdem argumenti. Saltem affinis propter Aeneam, a quo urbs initium duxit suum, vel non dissimilis quidem. De Patavina vero origine Asconium potius, quam alium quemvis, scripsisse ideo fit verisimile, quia Patavinus esset, quo suae gentis historiam illustrans, gratum iis faceret. At si Asconius eius de origine Patavina libri est auctor, necessarium est fateri ex his proximis superiorib. verbis eum huius auctorem esse libri. Secundo probatur a pari in genere eodem scribendi diligentia. Asconio enim consuetum fuit antiquitatis historiam perscrutari potissimum, uti ex eius in Ciceronem fragmentis constat. In aliis eius libris generalis argumenti particulares commentationes historicas discutiendi tractandique persimili cum libro nostro consuetudine ac diligentia: neque leviter, sed expensis variis auctorum de iis, ut his sententiis. Cuius antiquitatis fuit omnium sui temporis & doctissimus & diligentissimus: ita ut loca obscura propter ignorantiam antiquitatis abstrusa difficillima explicaret. Id enim ipsius est praeipuum, nempe summa diligentia ex variis auctorib. reconditas historias eruere intelligendo Ciceroni, quod ex parte in Virgilio fecisse, ut in Cicerone ex hoc superiore loco, quo clara faceret duo Latina lingua lumina, credendum; indicatis in iis illis historiis, quae incognita illos aliquibus locis redderent non intellectos, imo impeditos tot etiam, ut historia veritas elucesceret. Atque uti his commentationem suam illam ille nominat, & illa quoque in Ciceronem sua Commentaria, ipse Commentationes (sic enim in vetustis libris legitur) vocat. Tercio non solum antiquitatem in specie enodandi studium & consuetudo, Asconium huius auctorem esse libri verisimiliter probat: sed etiam par eius scribendi cum hoc libro stylus, si quis diligenter attenderit. Quaquam necesse est dissimilitudinem esse quandam in nonnullis propter generis scribendi diversitatem. Nam in fragmentis in Ciceronem etiam Grammaticum agere cogitur: hic vero Historicum praeipue, quia vitas breviter ex professo describit, non autem aliquem auctorem, puta poetam vel oratorem exponit. Sed tamen animadverti hoc libro clausulas cum non recte incipere ab his particulis. At vero, Igitur, id quod in fragmentis illis non observavi fieri, nisi illud tribuatur historia diverso generi. At certe uti brevis illic est, & nihil in illis fragmentis, in dicendo redundat: ita hic quoque & quadam verba, quae Ciceronianis forte non placerent, ut hic usurpat veluti neotericus, &c. atque quosdam loquendi modos, qui delicatis auribus auri

duri videri possint. Quarto, verisimile sit Asconium libri auctorem esse, quia hoc libro nullus citatur auctor posterior aetate Asconii; sed omnes ab eo citati, vel ejus aetatem praecesserunt, vel ei certe contemporanei fuerunt. Eum praecesserunt, quos sup. enumeravimus, ei vero equalis fuit Livius, & ejus quoque civis nimirum Patavinus. forte etiam Virgilium videre potuit. Atqui de Livio constant. Nam hoc lib. cap. de Roma condita: Sed horum, inquit, opinionib. omnium diversis repugnat nostrae memoriae proclamans historia Liviana, quae testatur, &c. At idem in Ciceronis fragmentis Livium appellat nostrum, uti hic. Unde merito conjicere liceat Asconium & hic esse, qui suum & hic Livium vel memoria sua historiam conscripserunt. Porro eo tempore & Livium & Virgilium vixisse, quo floruit Asconius, docere poterunt Fabius & Eusebius, qui Asconii mentionem faciunt. Cum igitur Livio is quam familiarissimus fuerit, idque hoc libro ostendat supra scriptis verbis, credi par est eum hujus lib. & alterius de origine Patavina auctorem existere. Et quod ad Virgilium attinet, & hoc libro, & in Cic. nostrum etiam adpellat: videlicet cap. de Hercule Recarano: Quam opinionem, inquit, sequi metuit noster Maro. & cap. de Saturno. Usque eo, inquit, ut etiam, cum aliis diis sacrificium, dato thure in altaria Jovis, prior nominetur, cognomento quoque addito Pater, secundum quod noster sic intulit:

Hanc Janus pater, hanc Saturnus condidit arcem.

Quinto, auctorum quos hic liber citat, in testimonium rei quam probare velit, quosdam Asconius etiam laudat in fragmentis in Cic. facienda fidei, maxime Livium, quem nostrum adpellat. Et Virgilium, quem sapissime citat, ac nostrum quoque vocat: Ergo hac ejus utrumque, sic & hoc loco, & fragmentis compellendi tanquam familiares & amicos non infrequens consuetudo, propemodum evincat ipsum auctorem hujus lib. credi debere. Citat & Sallustium, Plantumque, ut libet, nostri tamen omisso pronomine, adeo ut eo pronomine sibi Livium ac Virgilium familiares amicitia cum iis contracta, & contemporaneos fuisse satis indicet: Non autem nostros eos duxerit ratione communionis studiorum, vel alias amoris quo eos non visos complecteretur.

DE AUCTORE VIRORUM ILLUSTRUM.

S Olet in Methodo pertractanda haec primo Quaestio agitari; An sit, qua de rei natura, an subsistat, quaerunt differendi artifices: Eadem nos via prius, quam ad rem ipsam veniamus, de auctore hujus libelli Plinius ne, an Corn. Nepos, an neuter potius sit, breviter sumus disputaturi: de quo variae sunt doctiss. hominum, & discrepantes sententiae: Quidam enim C. Plinio Caecilio, alii Cornelio Nepoti: nonnulli Suetonio Tranquillo inscribere; nec defuere qui Aemilio Probo. Nam qui C. Corn. Tacitum

auctorem faciunt, toto cælo errare mihi videntur: stylus enim, dicendique ratio reclamationis; falsi fortasse, quod de Oratoribus illustribus scripsisse Tacitum audivissent: sed eum, qui vulgo circumfertur, libellum Fab. Quintiliano vero auctori nuper restituit in his litteris doctiss. Justus Lipsius noster. Qui Suetonium patrem legitimum affirmare non dubitant, nã illi iniqui familiarum Censores sunt, digni quibus ignominie causa non equus adimatur, sed a Catonibus censura ipsa abrogetur. Quod enim D. Hieronymum in eo libro quem & ipse de Viris illustribus conscripsit, auctorem laudant, dicam libere, vere tamen, errant: nec sensum adsequuntur, verba ipsa apponam: *Hortaris, Dexter, ut Tranquillum sequens Ecclesiasticos scriptores in ordinem digeram: Et quod ille in enumerandis Gentilium litterarum viris fecit illustribus; id ego in nostris faciam.* Quibus ipsis, qui hæc objiciunt, refelli & tamquam suo gladio confodi, quis ita cæcus est, ut non videat? Illustres enim Suetonii Grammaticos, qui hodieque in manibus sunt, intelligit. Non inferior tamen Stemma illustrium Virorum Romanorum scripsisse Tranquillum, ut ex Suidæ collectaneis apparet: & de Ventidio Basso Suetonium scripsisse Agellius auctor est.

Qui Cornelio Nepoti attribuunt plures, iique doctiores; sed vereor ne fallantur, quod bona eorum venia dixerim. Sed age rationes dispiciamus: In primis Catulli illo carmine pugnant, quo Cornelio Nepoti Veronensi poema suum dedicat, utpote civi suo & municipi, vel, ut cum Plinio majori castrense vocabulum usurpem, conterraneo:

*Quoi dono lepidum, novum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas,
Jam tum, cum ausus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis,
Doctis, Jupiter, & laboriosis.*

Fateor equidem de Viris illustribus scripsisse Nepotem: Nam & Agellius, magna scriptorum lavana, lib. xi. cap. iix. integrum inde caput transcripsit: & Fl. Sosipater librum xv. & xvi. Virorum illustrium citat: alique quos in eo lib. in quem Cornel. Nepotis librorum omnium, qui desiderantur, fragmenta coniecimus, & Corn. Valerio præceptori nuper dicavimus, recenseo. Nunc si quis inferat, libelli istius auctorem esse Nepotem, constanter negabo: nec enim magis consequitur, quam vel Suetonium, vel Æmilium Probum, vel Higinum, vel alium quemvis. Huc accedit; capita ipsa, quæ Agellius, Sosipater, Servius caterique ex Nepotis Illustribus recitant, ne vestigium quidem libelli nostri præferre. Unum de multis exemplum, quoniam ad rem facit, adferam. Agellius (vel si vet. librorum auctoritatem negligis, A. Gellius) Noct. Attic. lib. xvii. cap. xxi. non obscure hunc esse Nepotis partum negat. *M. inquit, Manlius Rome, qui Gallos in obsidione Capitoli obrepentes per ardua depulerat, son-*

*visus est consilium de regno occupando iniisse : damnatusque capitis e saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, princeps datus ; ut Corn. autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est. Noster vero disertim de saxo Tarpeio præcipitatum scribit. Sed nihil agit Catellianus Cotta, qui hæc ad Chronica Nepotis detorquet : nec enim simile vero, tam præstantem historicum tam repugnantia in Viris illustribus dixisse. Verum ut symbolam quoque Græcus auctor conferat, non levis, sed καμικὸς μαρτυρῶν Plutarchus, ut ipsi observavimus, de Lucullo longe aliter scripsisse Nepotem refert, atque adulterinus iste Nepos : sic enim ait : Ποστὸν οὖν ἀποστὰς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ πατρὸς, ἐκείνῳ τῷ Κόρινθῳ ὡς ἐπὶ τῷ γένει φησὶ, ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν Λύκιον, ἀπὸ φαρμάκων καὶ τοῦ πόνου ἀποδεδίκαται Κασσιῶντος διαφθορῆναι. Quæ sic vertebamus : Cornelius Nepos neque senio, neque morbo, aut, alienata mente fuisse, sed a Callisthene Liberto venenis corruptum. Callisthenis nulla apud auctorem nostrum mentio, neque senii, morbi, aut veneni : Necessè est igitur alio Nepote usum Plutarchum. Idem quoque in Tiberio & Caio Gracchis : Νέπος ὁ Κορινθίος φησὶ τὸν Κόρινθον, ἑστῶτα δὲ Σελασκουρίῳ καὶ δότῃ Λυσιστρατίῳ ἰσχυρίσασθαι τὴν αὐτοῦ γένειαν. i. Cornelius Nepos non Crassi, sed Bruti eius qui de Lusitanis triumphaverat, filiam in matrimonio Caium habuisse scribit. In Nepote vero isto subditio filix, neque Crassi, neque Bruti ulla mentio exstat, nisi cæcutiunt oculi. Rursus in noctibus Atticis est lib. xi. cap. viii. & Macrobio præfat. Saturn. Plutarcho in Catone M. Catonem iuste A. Albinum reprehendisse, quod homo Romanus Græca oratione res gestas Romanorum cum componeret, veniam ante Imperitiæ præfatus esset. Porcii quidem Catonis noster meminit ; de Albino vero verbum nullum. Unde relinquitur falli eos qui Nepoti hunc factum attribuunt. Porro ad stylum quod attinet, Nepoti is abjudicat, quod illustres viros copiosius scripsisse Nepotem apparet ex T. Pomponii Attici vita, & M. Porcii Catonis, quæ dumtaxat ab injuria temporis reliquæ sunt. Quod & libro, si modo illius est, de Vita Excellentium (vel ut M. SS. quidam legunt, *Externorum Impm.* probari possit. Noster vero ita concisus auctor est, ut Elogia potius Illustrium, quam vitas scripsisse videatur : qualia versibus quaternis Atticum contexuisse testis est Nepos ipse, & Plinius. Plura argumenta ex fragmentis nostris Nepotianis ingenioso cuique facile suppeditabunt : sed hæc facient, nisi vehementer fallor, satis ei, qui non omnino pertinax falsi patronus defensorque esse voluerit.*

Nunc ordine de Plinio Nepote videamus, a quo etiam hæc removen-
 da injuria est, ne auctor ejus esse videatur, quem, si reviviscat, pro suo
 agnoscere, sat scio, nollit. Non enim cadit in tam sæcundum ingenium,
 tam exile, & plusquam sordidum aliunde mutuandi studium. Verba il-
 lius adscribere non pigebit ex epistola xx. lib. vi. ad Corn. Tacitum,
 quibus hujus libelli auctorem quidam facere se posse confidunt, quod
 annos natus duodeviginti, historiam se scribere cœpisse affirmet : *Age-
 bam, inquit, duodevicesimum annum. Posco librum T. Livii & quasi per-*

otium lego, atque etiam, ut cæperam, excerpto. Vultisne igitur dari vobis, res gestas breviter e Livio decerpisse Plinium, eas, inquam, quæ nunc in manibus sunt? cur amabo, totiens, a Livio diversus abit, & pugnantia commemorat; Græcos in plerisque potius secutus, ut Dionysium, ut Dionem, ut Appianum, ut Plutarchum? His igitur illud Epicharmi occine, *μεινυσε ἀντιπρὶν*. Quemadmodum ex lineamentis de legitimis liberis & spuris filiis *ἐκὸς τῶς* judicare solemus; idem hic sentio faciendum. Certe si quod in his iudicium meum est, non sapit Plinium. Cæcilius stylus. Ad hæc verisimile fit, si is verus auctor esset, cum aliorum maxime virtute bellica, togave Illustrium vitas persequatur; eorum qui Augustum sunt insecuti, ad Trajanum usque, Imperatorum hominumque illustrium non omissurum fuisse: propterea quod in epistolis viri, qui ceteris laude antistabant, omnes pæne paginas impleant. Venit in mentem conjectura fortassis vera, cur Nepoti aut Plinio inscripserint quidam: cum enim in M. SS. forte vidissent C. PLINII NEPOTIS (fuit enim C. Plinius Cæcilius alterius ex sorore nepos) oblitteratis nonnihil prioribus, parvaque facta immutatione, CORNELII NEPOTIS legi cœptum: aut vice versa, accidisse non admodum a vero abhorret. Sed libros, inquires, calamo exaratos, arbitros controversiæ deponco. Quinque nos quidem usi sumus, demptis antiquitus excusis quamplurimis, qui etiam vehementer nos adjuverunt: Quod a Theod. Pulmanno, erudito viro, accepi, longe optimum: Læctionum vero varietates aliquot ex Jo. Metelli Sequani doctiss. viri, codd. duobus, quorum alter 1600. abhinc annis, vel pluribus, scriptus est, communicavit nobiscum P. Silvius juvenis Græce Latineque doctus. Lutetiæ vero Franc. Pithæi m. f. & Bibliothecæ D. Victoris in suburbiis sitæ usus sum. Pulmanni exemplum hanc *ἐπιγραφὴν* præfert: *Aurelii Victoris Historia abbreviata ab Augusto Octaviano, id est, a fine T. Livii usque ad Consulatum decimum Constantii Augusti, & Juliani Caesaris tertium*: Eratque in duos tomos sectus liber. prior de urbis Romæ orig. fragmentum, & Viros hosce illustres continebat: alter Caesarum vitas hinc usque ab Augusto; qui tamen ab edito mire variat. quemadmodum nunc si cum vulg. Ep. tomo conferat, studiosus Læctor cognoscat. Desinant igitur docti dubitare cujus Viri illustres sint, reperto vero auctore Sex. Aurelio Victore. Priore enim parte, tanquam Prolegomena sunt, quibus ea quæ a Livio dicta prolixius, summatim repetit prius, quam Impp. vitas aggrediatur.

DE AUCTORIBUS ANTIQUIS
VIRORUM ILLUSTRUM.

LIBET illustres aliquot de Viris domi militæque illustribus scriptores quos Victor imitandos proposuit, recensere, eos potissimum quorum libri intercederunt. De Plutarcho igitur, qui Græcos & Latinos Impp. comparavit, non necesse habeo dicere, quod ipsius libros vere philosophicos in bibliothecis desiderari nefas putem. Julium Higinum de claris viris, seu de vita rebusque Illustrum virorum laudat Agellius lib. i. cap. xiv. Noct. & Alconius in Pisonianam, qui *Lucium* appellat, commutata fortasse l littera in L, librariorum audacia; nisi forte *L. Julium Higinum* dictum videri placet. Suetoniis C. Julium Higinum in Illust. Gramm. nominat; ejusdem exemplorum libros, forte eosdem, idem citat Agellius lib. x. cap. xvi. Alphæus Avitus Excellentium virorum libros reliquit Jambico dimetro, ut ex fragmentis quæ à Prisciano iix. xii. & xlix. lib. is Gramm. adferuntur, apparet: De quo æqualis ejus Terentianus Maurus:

*Ut pridem Avitus Alphius
Conscripsit Excellentium.*

T. quoque Pomponium Atticum de Viris illustribus carmine scripsisse; in ejus vita auctor est Nepos & Plinius lib. xxxv. cap. ii. Nat. Hist. atque versibus non amplius quaternis quinisque sub singulorum imaginibus facta, & magistratus eorum descripsisse. Plinii junioris æqualis Titinius Capito exitus Illustrum virorum tradidit, in iis quorundam sibi charissimorum: auctor Plinius lib. vi. epist. xii. D. quoque Hieronymus in Catalogo eorum qui de Scripturis sanctis memoriæ aliquid prodiderunt, ad Dextrum Prætorio Præfectum aliquot enumerat; quorum nomina tantum, eaque vix integra, ad nostram usque ætatem pervenerunt: *Fecerunt, inquit, hoc idem apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus Caristius, Satyrus doctus vir, & longe omnium doctissimus Aristoxenus Musicus. Apud Latinos Varro, Santra, Nepos, Higinus, & ad cujus nos exemplum vis provocare, Tranquillus.* De Varronis autem septingentis Illustribus, quos primos nominasse oportuit, vidend. Plin. lib. xxxv. cap. ii. Natur. Histor. Lactantius quoque, Christianorum Cicero, lib. i. cap. x. Divinar. Instit. Tarquitium quendam de Viris illustribus laudat auctorem, ubi
i ij

quis *Tranquillum* esse legendum coniciat, nisi aliud locus ipse suadet. Memini legere apud Trithemium, Prosperum Aquitanicum de Viris quoque illustribus scripsisse, sed sacris-ne, an profanis, non liquet; neque enim videre contigit.

VOSS. DE HISTORICIS LATINIS. LIB. II. CAP. XV.

Aurelii Victoris junioris atas, & unde sua excerpserit. Gesneri
παράγωγα. Victoris hujus lapis vetus: nisi historico potius Victo-
rio, aut Victorino, nomen fuit. Rutilii Claudii dignitas, carmen,
cui id dicarit, quando scripserit, cujusmodi dictio, ejusdem viru-
lencia erga religionem & Judaicam, & Christianam.

SEXTUS AURELIUS VICTOR itidem vixit temporibus Arcadii, & Honorii: ac de Viris Imperatorum Romanorum epitomen fecit: eamque ad Theodosii usque excessum perduxit. Contexta hæc epitome est, cum ex Tranquillo, Eutropio, Ammiano, aliis: tum etiam Sexto illo Aurelio Victore, de quo superius dictum. At non audiendus doctissimus Gesnerus, cum in priori Bibliothecæ suæ tomo ait, Eutropium ex hoc scriptore potissimum hausisse, quæ refert. Nam Eutropius claruit tempore Juliani; ut Victor hoc sit vetustior. Suspicio autem historicum nostrum eum esse, cujus inter inscriptiones veteres hoc fragmentum habemus:

IERUM. PRINCIPUM. CLEMENTIAM.

ANCTITUDINEM. MUNIFICENTIAM.

SUPERGRESSO.

D. N. FLAVIO THEODOSIO PIO. VICTORI.

SEMPER AUGUSTO.

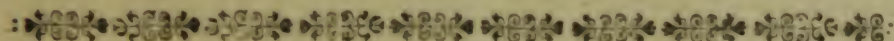
SEXT. AURELIUS VICTOR V. C. URBI PRÆF.

JUDEX SACRARUM COGNITIONUM.

D. N. M. Q. E.

Sane tempora conveniunt; cum Theodosii ætate vixerit; nec multo post Theodosium & ipse vita excesserit; ut qui in Theodosii morte desinat, uti diximus. Alius tamen fuerit, si historicus noster non Victor dicebatur: sed Victorius, aut Victorinus. Quod posterius in tribus Aurelii hujus codicibus MSS. is se reperisse scribit V. Cl. Andreas Schottus. Sane in Aurelia gente fuisse non Victores modo, sed & Victorios, liquet ex antiquo lapide, quem Romæ L. Lipsius exscripsit, ubi legas, M AURELIUS VICTORIUS. Mentio hujus historici fit apud Paullum Diaconum de gestis Longobardorum lib. 11. cap. xviii. his verbis: *Sunt qui Alpes Cot-*

tias, & Apenninas, unam dicunt esse provinciam: sed hos *Victoris* revincit *Historia*, quæ *Alpes Cottias* per se provinciam appellat. Locus *Victoris*, quem signat, est iste in Nerone: Pontum in ius provincia, *Polemonis* Reguli permissu, redegit, a quo *Polemoniacus Pontus* appellatus est: itemque *Cottias Alpes*, *Cottio* rege mortuo. Sed veteres editt. in Paulli loco pro *Victoris*, ut est in MSSis, habent *Victorini*. Ut nec ex hoc loco liqueat de vero ejus Historici nomine.

PRIVILEGE DU ROY.

LOUIS PAR LA GRACE DE DIEU ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE: A nos amez & feaux Conseillers, les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maistres des Requestes ordinaires de nostre Hostel, Prevost de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieutenans Civils, & autres nos Justiciers & Officiers qu'il appartiendra: S A L U T. Nostre bien amée la Damoiselle L E F E B V R E, Nous a fait remontrer qu'entre differens Ouvrages auxquels elle auroit travaillé par nos ordres pour faciliter à nostre tres-cher & amé fils L E D A U P H I N, la lecture & l'intelligence des anciens Auteurs, Elle auroit achevé les Livres d'*Aurelius Victor*, & d'*Eutrope*, qu'elle a commentez & expliquez, dont les Gens studieux & le Public peuvent pareillement tirer beaucoup de satisfaction & d'utilité, lesquels elle desireroit faire imprimer & donner au public; mais elle craint qu'en ayant fait la dépense, d'autres les voulussent imprimer à son préjudice, s'il ne luy estoit pourveu de nos Lettres à ce necessaires, qu'elle Nous a fait supplier luy accorder. A CES CAUSES, Voulant favorablement traiter ladite Exposante, Nous luy avons permis & accordé, permettons & accordons par ces Presentes, de faire imprimer lesdits Livres d'*Aurelius Victor*, & d'*Eutrope*, & ses Commentaires, par tel Libraire ou Imprimeur, en tel volume, marge, caractère, & autant de fois que bon luy semblera, pendant le temps de six années consecutives, à commencer du jour qu'ils seront achevez d'imprimer, iceux vendre & distribuer par tout nostre Royaume: Faisons deffenses à tous Libraires, Imprimeurs & autre, d'imprimer, faire imprimer, vendre & distribuer lesdits Livres & Commentaires, sous quelque pretexte que ce soit, mesme d'impression estrangere & autrement, sans le consentement de ladite Exposante, ou de ses ayans cause, sur peine de confiscation des Exemplaires contrefaits, amende arbitraire, dépens, dommages & intersts. A la charge d'en mettre deux Exemplaires de chacun en nostre Bibliotheque publique, un autre en nostre Cabinet des Livres de nostre Chasteau du Louvre, & un en celle de nostre tres-cher & feal Chevalier, Chancelier de France, le Sieur L E T E L L I E R. A peine de nullité des Presentes: Du contenu desquelles

174 10

Vous mandons & enjoignons faire jouir l'Exposante, & les ayans cause, pleinement & paisiblement, cessant & faisant cesser tous troubles & empêchemens au contraires : Voulons qu'en mettant au commencement ou à la fin desdits Livres & Commentaires l'Extrait des Presentes, elles soient tenues pour deuëment signifiées, & qu'aux copies collationnées par l'un de nos amez & feaux Conseillers & Secretaires, foy soit ajoutée comme à l'Original. MANDONS au premier nostre Huissier ou Sergent, faire pour l'exécution des presentes toutes significations, deffenses, saisies, & autres Actes requis & necessaires, sans demander autre permission : CAR tel est nostre plaisir. DONNE' à Versailles, le quinzième jour de Juin, l'an de grace mil six cens quatre-vingt-un : Et de nostre regne le trente-neuvième. Signé, Par le Roy en son Conseil, LE ROUGE. Et scellé du grand sceau de cire jaune.

*Registré sur le Livre de la Communauté des Marchands Libraires
& Imprimeurs de Paris, le 23. Juillet 1681.*

Signé C. ANGOT, Syndic.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois, le dernier jour de Juillet 1681.

Les Exemplaires ont esté fournis.

SEX.

SEX. AUREL. VICTORIS ORIGO GENTIS ROMANÆ,

A JANO SATURNO CONDITORIBUS,

Per succedentes sibimet Reges , 1 usque ad consula tum
decimum CONSTANTII.

D Igesta ex auctoribus , 2 Verrio Flacco Antiate (3 ut quidem idem Verrius maluit dicere quam Antia) tum ex 4 Annalibus Pontificum , dein , 5 Cnao Egnatio Veratio , 6 Fabio Pictore , 7 Licinio Macro , 8 Varrone , 9 Casare , 10 Tuberone , 11 Atque ex omni priscorum historia , proinde ut quisque , 12 neotericorum asseveravit : hoc est , & Livius , & 13 Victor Afer.

NOTÆ.

1. *Usque ad consulatum decimum Const.*] Ergo titulus iste non pertinet tantum ad hunc libellum qui inscribitur *Origo gentis Romana* , sed etiam ad duos illos sequentes qui de *Viri Illustribus* , & de *Cesaribus* inscripti sunt. Quorum posterior usque ad consulatum decimum Constantii Augusti & Juliani Cesaris tertium perducitur. Unde liquet quartum illum de *vita & moribus Imperatorum Romanorum* , qui *Epitomes* nomine circumfertur ab alio Victore scriptum fuisse , quippe qui in Theodosii morte desinat. Sed de hoc postea dicetur , cum ad eum ventum erit.

2. *Verrio Flacco Antiate.*] Quid. an Verrium Antiatem vocat ? dubito. Neque satis liquet Antias-ne fuerit Verrius. Forlan sic distinguendum. *Verrio Flacco, Antiate.*

Ita ut per *Antiatem* Q. Valerius intelligendus sit qui Antias fuit , & Annales reliquit , quorum librum LXXIV. citat Priscianus in ix. & LXXV. Gellius lib. vii. cap. ix. ex quo etiam multa Livius.

3. *Ut quidem idem Verr. maluit.*] Verrius *Antiatem* maluit dicere quam *Antiam* : utinam ad nos pervenisset locus ille Verrii ubi de hoc disputabat : neque enim apud ullum usquam scriptorem me *Antias* , 4 , legisse memini , sed semper *Antias* , *Antiatis*. Liv. & al. ab Antium , quæ urbs est in Latio , est *Antias Antiatis* , ut ab Arpinum Hirpinorum urbe , est *Arpinas* , atque Ciceroni , Plinio , &c.

4. *Annalibus Pontificum.*] Annales Pontificum monumenta erant quæ dierum , & totius anni rerumque in eo gestarum de-

Δ

scriptionem continebant, à Pontifice Maximo scripta, quæ & ideo Annales maximi nominantur. Cic. de Oratore: *Erat initio historia nihil aliud nisi Annalium confectio. Cujus rei memoriaque publica retinenda causâ, ab initio rerum Romanarum, usque ad P. Mucium Pontificem Maximum, res omnes singulorum annorum mandabat literis Pontifex Maximus, referebatque in album, & proponebat tabulam domi, potestas ut esset populo cognoscendi, ii qui etiam nunc annales maximi nominantur.* Dicebantur etiam ii Annales, Pontificalium libri, & indigitamenta, & Commentarii Pontificum.

5. *Cnæo Egnatio Veratio.*] Aliis Cnæus Egnatius Verrinus; hic semel tantum in hujusce operis fine laudatur. *Contra*, inquit, *Egnatius libro primo, in ea contentione non modo Remum, non esse occisum, sed etiam, &c.* Quare male Joan. Metell. asseveravit Veratium in hoc opere non laudari, qui non vidit ibi Egnatium cum esse, qui hic Cnæus Egnatius Veratius dicitur.

6. *Fabio Pictore.*] Historico, qui Quintus Fabius Pictor dictus est. Annales scripsit & historiam, sed ejus Annales tantum laudat Victor. Hunc & Livius & Dionys. Halicarn. sequuti sunt.

7. *Licinio Macro.*] Qui C. Licinius Macer dictus est. Annales scripsit ex quibus multa Livius. Quædam etiam Nonius in voce *lues*; *Luculentum*, *patibulum*. In veteri libro scriptum erat *Licinio*, *Marco Varrone*, sed melius aliter.

8. *Varrone.*] Is est M. Terentius Varro cujus libri sex de lingua latina, & de rustica libri tres ad nos pervenerunt. Multa alia scripserat; sed hic ejus Annales tantum, vel etiam librum de gente Populi Romani à Victore signari verisimile est.

9. *Cæsare.*] Quis sit iste Cæsar incertum videri queat, quippe qui in totius operis serie nunc *Cæsar*, nunc *Julius Cæsar*, nunc *Lucius Cæsar* dicitur. Dubitavit doctissimus

Vossius utrum pro *Lucio*, *Cajus*, an pro *Cajo*, *Lucius* debeat reponi: Nam multi fuere Lucii Cæsares. Ut Lucius Cæsar Augusti ex Julia nepos; Item atavus Cæsaris dictatoris & atavi hujus pronepos, & pronepotis ejus filius, & alii quos à Victore signari non puto. Sed potius C. Julium Cæsarem dictatorem quem cum tam multa scripserit, ut vel ex Suetonio certum est, non mirum videri debet quædam etiam de origine gentis Romanæ edidisse, quando Julia gens ortum suum ducere credita est ab eodem Julio, sive Ascanio, à quo urbis conditor Romulus genus traxit. Pro hac sententia facit, quod hic modo Cajus Cæsar, modo Julius Cæsar dicitur. Nam de locis ubi *Lucius*, scriptum est, in iis *Julius* rescribendum esse me doctis probaturam puto, cum tam proclivis sit corruptio i. in l. & vice versa l. in i.

10. *Tuberone.*] Hic est Q. Aelius Tuberus qui historiam conscripsit, quam hic signat, qui hæc scripsit. Ex ea quædam etiam Livius, lib. iv. & x. Charisius, Gellius, Nonius, &c.

11. *Atque ex omni priscorum historia.*] Velut ex Ennio, Cassio Alexandro, Ephesio, Lutatio, Vulcatio, Acilio Pitone, Sempronio, Domitio, Octavio Catone, A. Postumio, Aufidio, Vennonio, Annio, Gellio, qui omnes in hoc opere laudantur.

12. *Neotericorum.*] Id est *recentiorum*, vox Græca *Neotericus*, sed hanc in veteribus frustra quæras.

13. *Victor Afer.*] Quærent viri docti an ista scripserit Victor ille Afer, qui sequentes duos libellos de *Viris Illustribus*, & de *Cæsaribus* exaravit, qui se ipsum Victorem Afrum vocet, more Græcorum; sed multa repugnant: quare cum doctissimo Voss. cogitandum est argumentum istud & libellum de origine gentis Rom. ab aliquo congestum fuisse qui post Aurelium Victorem fuerit, sive is sit Ascon. Pedianus, sive alius quis.

PRI-MUS in Italiam creditur venisse Saturnus, ut etiam Maronis Musa testatur illis versibus:

¹ *Primus ab atherio venit Saturnus Olympo,*

² *Arma Jovis fugiens, & regnis exsul adeptis, &c.*

5. Tanta autem usque id tempus antiquorum hominum traditur fuisse simplicitas, ut venientes ad se advenas, qui modo consilio ac sapientia præditi, ad instruendam vitam, formandosque mores aliquid conferrent, quod eorum parentes, atque originem ignorabant; Cælo & terra editos, non solum ipsi crederent; verumetiam posteris affirmarent. ⁴ Veluti hunc ipsum Saturnum, quem Cæli & Terræ filium esse dixerunt. Quod cum ita existimetur, certum tamen est ⁵ priorem Janum in Italiam devenisse: ⁷ ab eoque postea venientem exceptum esse Saturnum. Unde intelligendum est Virgilium quoque ⁸ non ignoratione veteris historiæ, sed suo more *primum* dixisse Saturnum, non 13. ante quem nemo, ⁹ sed *principem*: ut

NOTÆ.

¹ *Primus ab atherio.*] Lib. viii. Æneid. vers. 319.

² *Arma Jovis.*] Qui cum regno fugaverat.

³ *Cælo & terra.*] Quos tantum Deos tunc noverant homines. Cæterum non tantum apud antiquos illos homines rudes & agrestes invaluit mos iste ut eos quorum originem ignorarent, quique grande aliquod beneficium hominibus præstitissent, Deos & à Diis ortos esse crederent: nam idem Lysitreni de D. Paulo & Barnabæ; Idem & alii credidere, ut ex sacris literis notum est.

⁴ *Veluti hunc ipsum Saturnum.*] Qui cum homo esset & à Cæteris venisset, ob vitæ integritatem & à Diis ortus, & à Cælo lapsus creditus est.

⁵ *Cæli & terra filium.*] Orpheus de Saturno.

Ταύτην τε βλάστησιν ἔχον ὁ ἄριστος ἀστρογόνος. Id est Terræque incrementum & Cæli Lucidi. Quamvis cum alii Oceani & Tethyos filium dicant.

⁶ *Priorem Janum in Ital. devenisse.*] Imo & ante Saturni adventum Janiculum condiderat. Vid. Ovid. lib. i. Fast.

⁷ *Ab eoque postea, &c.*] Ovid. loco supra laudato sic Janum loquentem inducit.

Hæc ego Saturnum memini tellure receptum

Calitibus regnis ab Jove pulsus erat.

Inde diu genti mansit Saturnia nomen:

Dista quoque est latium terra, latente Deo.

Ipse solum colui cujus placidissima lacum

Radis arenosi Tiberidis unda latus.

Hic, ubi nunc Roma est, intradua sylva vivebat.

Tantaque res paucis pascua bubus erat.

Arx mea collis erat, quem vulgus nomine nostro

Nuncupat, hæc atas Janiculumque vocat.

⁸ *Non ignoratione veteris historiæ.*] Nam & veterem historiam non ignorasse Virgilium testatur locus ille vii. Æneid. vers. 177. de Regia Picæ, ubi veterum avorum effigies è cedro stabant ex ordine.

Italusque, paterque Sabinus
Vitisator, curvam servans sub imagine sal-
cem

Saturnusque senex, Janique bisfrontis imago
Vestibulo astabant, alique ab origine re-
ges, &c.

⁹ *Sed principem.*] Hoc est, inter primos, eodem modo Græci dicunt *Διαγίων, ἀρχαίων θεῶν*, divina Deorum, prima Deorum, id est, inter primas Deas.

¹ *Troja qui primus ab oriis:*

CUM procul dubio constet ante Æneam ² priorem Antenorem in Italiam esse pervectum, eumque non in ora littori proxima, sed interioribus locis, id est, Illyrico ³ urbem Patavium condidisse, ut quidem idem Virgilius illis versibus ex persona Veneris, apud Jovem

5. de ærumnis Æneæ sui conquerentis:

⁴ *Antenor potuit mediis elapsus Achivis*

⁵ *Illyricos penetrare sinus, atque intima tutus, &c.*

Quare autem addiderit *tutus*, suo loco plenissime annotavimus in commentatione, ⁶ quam hoc scribere cœpimus, cognita ex eo libro, 10. qui inscriptus est, ⁷ De origine Patavina. Itaque nunc, *Primus*, ex ea quoque significatione est; è qua illud in secundo Æneidos, de enume-

NOTÆ.

1. *Troja qui primus.*] Initio lib. 1. Æneid. quanquam ibi *Primus* ad *Lavinæque littora*, referri posse videatur, ut Virgilius dicat Æneam primum venisse Lavinæ littora. Nam alio alii appulere. Sed melius primus, princeps inter primos, ut supra, sic eodem lib. vers. 27.

Id metuens veterisque memor Saturnia belli

Prima quod ad Trojam pro caris gesserat Argis.

Prima, id est, in primis, nam ante Junonem primus ad Trojam bellum gesserat Hercules. Sic semper Virg. & optime noster supra dixit *more suo*.

2. *Priorem Antenorem.*] Neque tantum Antenorem, sed Capyn, Politem, &c.

3. *Urbem Patavium.*] Quam de suo nomine *Antenoriam* vocavit, civesque *Antenoridas*; sed mox *Patavium* & postremo *Padua* fuit appellata.

4. *Antenor.*] Lib. 1. Æneid. vers. 246. locum adj.

5. *Illyricos penetrare sinus.*] In mari Adriatico. Sinus autem pluraliter, quia mare illud ob diversa promontoria, in plures distribuitur sinus.

6. *Quam hoc scribere cœpimus.*] Mihi hic locus corruptus videtur: neque enim ita quemquam loquutum arbitror, *quam hoc scribere cœpimus* pro *antequam hoc*, &c. Fuere qui legerent *quam scribere cœpimus*. Id est, *quam commentationem*. Sed quomodo cognitam commentationem diceret,

quæ tantum scribi cœpta sit? Diceret quis eam in plures partes dividi & primam vulgari potuisse, id vero nil aliud est quam se argutum facere. Suspicio scriptum fuisse: *Quum hoc scribere cœpimus*, &c. in commentatione illa cognita quum libellum hunc scribere cœpimus, ex eo libro, &c.

7. *De origine Patavina*] Ex hoc loco coniecit Joan. Metellus hujus libelli autorem esse Asconium Pedianum. Erat enim Patavinus Asconius, quo nomine eum potius quam alium suæ gentis originem scripsisse verisimile est. Sed de his judicium suum ferre nimis periculosum est. Hoc unum dicam non satis liquere Patavinum Asconium fuisse. Nunc ut ad librum de origine Patavina revertamur, eum jam olim periisse necesse est cum nullam ejus ullibi mentionem factam reperias, ne apud Commentatores quidem Virgilii qui si librum illum vidissent nihil equidem de Commentatione illa quæ ad vocem *tutus* scripta fuerat, tacuissent. Nihilominus tamen cuius in aperto est, cur Virgilius addiderit *tutus*, scilicet ad augendam invidiam quasi diceret: Antenor proditor ille patriæ, non modò sinus Illyricos & intima regna Liburnorum penetravit, sed & tutò penetravit. Æneas vero, ille pius Æneas non modò Italæ longe disjungitur oris, sed infandum, navibus amissis tempestatu obnoxius huc & illuc misere vagatur. His similia in Commentatione illa scripta fuisse certum est.

ratione eorum qui ¹ equo Durio digrediebantur: ² Nam cum nominasset Tislandrum, Stenelum, Ulysslem, Achamanta, Thoanta, Neoptolemum; post intulit, *Primusque Machaon*. De quo queri potest, Quomodo potest *Primus* dici, post tantos qui supra dicti sunt? Verum
 5. intelligemus *primum* pro principe, vel quia is ³ [ad perfectum] illis temporibus circa peritiam medicæ artis ⁴ præcipuus fuisse traditur. Sed ut ad propositum revertamur, ⁵ ferunt Creusam Erechthei Regis Atheniensium filiam speciosissimam, stupratam ab Apolline enixam puerum, eumque Delphos olim educandum esse missum: ipsam vero à patre
 10. istarum rerum nescio, ⁶ Xipheo cuidam comiti collocatam. Ex qua cum ille pater non posset existere, Delphos eum petiisse ad consulendum oraculum, quomodo pater fieri posset: Tum illi Deum respondisse, ut quem postero die obvium habuisset, eum sibi adoptaret: Itaque supradictum puerum, qui ex Apolline genitus erat, obviam illi
 15. fuisse, eumque adoptatum. Cum adolevisset, non contentum patrio regno, cum magna classe in Italiam devenisse, occupatoque monte, urbem ibidem constituisse, eamque ex suo nomine ⁷ Janiculum cognominasse.

Igitur Jano regnante apud indigenas rudes, incultosque; Saturnus
 20. regno profugus: cum in Italiam venisset, benigne exceptus hospitio est: ibique haud procul à Janiculo arcem suo nomine ⁸ Saturniam constituit: Isque primus agriculturam edocuit; ferosque homines & rapto

NOTÆ.

1. Equo Durio.] Durio, id est, ligneo. *δ' ὅς τις λῆγους δ' ὅς τις λῆγους* enim lignum.

2. Nam cum nominasset.] Lib. 2. *Ἄπειδ.*
 — Latiusque cævo se robore promunt
 Tisandrus, Stenelusque duces & dirus
 Ulysses.

*Demissum lapsi per funem: Athamasque
 Thrasque.*

Pelideque Neoptolemus, primusque Machaon.

Et Menelaus, & ipse dolifabricator Epeus.

3. Ad perfectum.] Quid hoc? *Præcipuus ad perfectum circa peritiam medicæ artis? dele modo ad perfectum.*

4. Præcipuus fuisse traditur.] Nam & Asculapii filius erat.

5. Ferunt Creusam.] Nescio sane unde hanc fabulam hausit Scriptor noster. Ea certe perquam ridicula est. Quis enim Eretheum Atheniensium regem & Apollinem ante Janum. Imo & Janum Apollinis filium, ferat. Quid ergo Janus apud Ovid. 1. Fast.

Ma Chaos antiqui, nam res sum præfca, vocabant.

6. Xipheo cuidam.] Lege Xutho. Xuthus enim Hellenis & Orseidos Nymphæ filius, Creusam Erechthei filiam duxit. Apollod. lib. 1. *Ἐλλήνιος δὲ καὶ Ὀρσείδος Νυμφῆος υἱὸς, ὃς καὶ τὴν Κρεῦσαν Ἐρεχθεὺς θυγατέρα ἐνέλετο. τῶν δὲ παιδῶν ἑμὲν οὐκ ἔστιν ἔτι λέγεσθαι, καὶ Ζεὺς μὲν λαβὼν τὴν Πειλοποννησίαν, καὶ Κρικῆν τὴν Ἐρεχθίδαν Ἀχαιοὶ ἐμίσησαν, καὶ Ἰωνίαν, ἃς ὁ Ἀχαιοὶ καὶ Ἰωνίαν καλεῖται. Id est. Ex Hellene autem & Orseide Nympha nati sunt Dorus, Xuthus & Æolus. Is quidem de se Hellenas, qui postea Græci vocati sunt, nominavit: Filiis vero loca paritius est. Xuthus adeptus Peloponnesum ex Creusa Erechthei filia Achæum genuit & Jonem, à quibus Achivi & Jones nuncupantur.*

7. Janiculum.] In regione transiberina, ad lævum latus Tiberis.

8. Saturniam.] In regione cisiberina,

vivere assuetos ad compositam vitam eduxit, unde Virgilius in octavo sic ait :

*Hæc nemora¹ indigenæ Fauni, Nymphaque tenebant,
Gensque virum² truncis, & duro robore nata :*

5. *³ Queis neque mos, neque cultus erat : nec jungere tauros
Aut componere opes norant, aut parcere parto :*

⁴ Sed rami, & atque asper victu venatus alebat.

Omissoque Jano, qui nihil aliud quam ritum colendorum deorum religionemque induxerat ; ⁶ se Saturno maluit annectere : qui vitam mo-
10. relque feris etiam tum mentibus insinuasse ⁷ [dicitur, &] ad communem utilitatem, ut supra diximus, disciplinam colendi ruris edocuit ; ut quidem indicant illi versus :

*Is genus indocile, ac dispersum montibus altis
Composuit, legeſque dedit ;⁸ Latiumque vocari*

15. *Maluit, his quoniam latuisset tutus in oris.*

⁹ Istum etiam usum signandi æris, ac monetæ in formam incutiendæ ostendisse traditur : in qua ab una parte ¹⁰ caput ejus imprimeretur ; altera navis, qua vectus illo erat. Unde hodieque aleatores ¹¹ posito numo opertoque, optionem conlusoribus ponunt enunciandi quid pu-

NOTÆ.

in monte Tarpeio, Varr. lib. iv. de P. P. Antiquum oppidum in hoc monte Tarpeio fuisse Saturniam scribitur. Hic mons Saturnius etiam dictus fuit.

1. *Indigena*] *ἀρχαῖος*, id est. Ibi nati, geniti, nec aliunde advecti.

2. *Truncis & duro robore.*] Quod homines primum in cavis arboribus & speluncis habitarent Lucret. lib. v.

Nec dum res igni scibant tractare, nec uti Pellibus, & sfoliis corpus vestire ferarum : Sed nemora, atque curvos montes silvasque colebant

Et frutices inter condebant squalida membra. Inde eos Poëtæ arborum truncis & duris quercubus natos fabulati sunt.

3. *Queis neque mos, neque cultus.*] Lucret. Ibid.

Nec commune bonum poterant spectare, nec ullis

Moribus inter se scibant, nec legibus uti.

4. *Sed rami.*] Lucret. Ibid.

Quod sol atque imbres dederant, quod terra creat

Sponte sua satis id placabat pectora donum.

5. *Atque asper victu ven.*] Junge victu cum alebat & alebat victu, nil aliud est quam alebat.

6. *Se Saturno maluit annectere.*] Quis se maluit annectere ? Gens illa virum truncis & duro robore nata : vix hanc scribendi rationem probabant eruditi.

7. *Dicitur, &c.*] Verba semicircularis inclusa in Mss. deesse significantur. Quare forte vera sit doctiss. Screverii conjectura qui legit. *Qui vitam moresque feris etiam tum mentibus insinuans ad communem, &c.*

8. *Latiumque vocari.*] Ovid. 1. Fast. Dicta quoque est Latium terra, latente Deo.

9. *Istum.*] Saturnum scilicet. al. legunt. *Is tum.*

10. *Caput ejus.*] Jani non Saturni. De hoc are ubi ab una parte forma Jani biceps, & ab altera ratis erat impressa, Ovid 1. Fast.

*Sed cur navalis in are
Altera signata est, altera forma biceps ?
Noscere me duplici posses in imagine, dixit ;
Ni vetus ipsa dies extenuaret opus.
Causa ratis superest. Tuscum rate venit in
amnem*

*Ante pererrato falcifer orbe Deus.
At bona posteritas puppim formavit in are
Hospitis adventum testificata Dei.*

11. *Posito numo opertoque.*] Non solum

tent subesse, caput, aut navem: Quod nunc vulgo corrumpentes,
 1 navigandi dicunt. *Ædes* quoque sub clivo Capitolino, in quo pecu-
 niam conditam habebat; *Ærarium* Saturni hodieque dicitur. Verum
 quia, ut supra diximus, prior illuc Janus advenerat cum eos post obi-
 5 tum divinis honoribus cumulandos censuissent; in sacris omnibus pri-
 mum locum Jano detulerunt; usque eò ut etiam cum aliis diis sacrifi-
 cium fit, dato thure in altaria, *Janus* prior nominetur, *cognomen-*
 to quoque addito *Pater*, secundum quod noster cognomento sic in-
 tulit:

10. *Hanc Janus Pater; hanc Saturnus condidit arcem.*

Ac subinde:

Janiculum huic; illi fuerat Saturnia nomen:

1 Eique (eo quod mire præteritorum memor, tum etiam futuri) di-
 xerit:

15. *Rex arva Latinus & urbes*

Jam senior longa placidas in pace regebat.

2 Quo regnante, *Trojanos* refert in Italiam devenisse. Quæritur quo-
 modo Sallustius dicat, *Cumque his Aborigenes, genus hominum agræste,*
sine legibus, sine imperio, liberum atque solutum. Quidam autem tradunt

NOTÆ.

posito, & operto, sed & in altum jacto.
 Utrouque modo hodieque fit. Ludum vo-
 camus, *jouer à croix ou pile.*

1. *Navigandi dicunt.*] In al. *Naviandi.*
 Sed legendum *naviam*, est autem *navia*
 idem quod *linier*, ex uno ligno exculpto ut
navis, quo utuntur alveo in vindemia.
 Fest. Pomp. hujus autem rei meminit Ma-
 crob. lib. 1. Saturnal. cap. vii. *Janus cum*
Saturnum classe pervectum excepisset hospi-
tio, & ab eo eductus peritiam ruris, serum
illum & rudem ante frugis cognitæ villum
in melius redegit, regni eum societate
muneravit. Cum primus quoque ara signa-
 ret, servavit & in hoc Saturni reveren-
 tiam, ut quoniam ille navi fuerat advectus,
 ex una quidem parte sui capitis effigies, ex
 altera vero navis exprimeretur, quo Satur-
 ni memoriam etiam in posterum propagaret.
Æs ita fuisse signatum hodieque intelligitur
 in *alæ lusu*, cum pueri *denarias* in sublime
 jactantes capita aut naviam, *lusu* teste ve-
 rustatis, exclamant.

2. *Ærarium Saturni.*] Cave credas æra-
 rium fuisse Saturni tempore, nam ejus ædem
 primus atarum fecit Valerius Publicola.

3. *Janus prior nominatur.*] Horat. Epist.
 XVI. lib. 1.

Quandecumque Deos vel porco vel bove
placat

Janus Pater, clare, clare cum dixit,
Apollo,

Labra moves metuens audiri

Vid. Ovid. 1. Fast. & Macrobi. Saturn. lib.
 1. cap. ix.

4. *Cognomento quoque addito Pater.*] Ut
 & Deos omnes *PATRES* appellabant.
 Quamvis Janum propria appellatione non
 honoris tantum gratia *Patrem* appellatum
 verisimile est cum ab eo omnia, initium
 duxisse crederentur. Imo & innuit Athe-
 naeus, lib. ult. *Ἰανὸς, ὁ πᾶσι θεῶν πατήρ, ὃν*
παντὶ θεῷ προσεφασίην, id est. Janus, qui
nobis Deus est, quem Patrem vocamus.

5 *Eique, eo quod, &c.*] Quorsum hæc
 pertineant non video, nil tamen vel cor-
 ruptum, vel deperditum ausim pronuntia-
 re, cum de iis nihil Interpretes, quibus
 opinor prona omnia & facilia visa sunt.
 Videant acutiores.

6. *Rex arva Latinus.*] Lib. vii. *Æneid.*
 v. 45.

7. *Quo regnante.*] Latino.

8. *Trojanos.*] *Ænea* duce.

9. *Quæritur quomodo Sallustius, di-*
cat: Cumque his.] Hoc est: quo tem-

- terris diluvio coopertis, passim multos diversarum regionum in montibus, ad quos confugerant, constituisse: ex quibus quosdam sedem quærentes, pervectos in Italiam, Aborigines appellatos. Græca scilicet appellatione, à cacuminibus montium¹ qui illi oræ faciunt: Alii volunt eos,² quod errantes illo venerint, primo Aborigines, post mutata una littera, altera adempta, Aborigines cognominatos. Eos advenientes³ Picus excepit, permisos vivere ut vellent. Post Picum regnavit in Italia Faunus,⁴ quem à fando dictum volunt, quod is solet futura præcinnere versibus,⁵ quos Saturnios dicimus: quod genus metri in vaticinatione Saturniæ primum proditum est.⁶ Sed urbem Saturnus, cum in Italiam venisset, condidisse traditur. Ejus rei Ennius testis est, cum ait: *7 Versibus quos olim Fauni vatesque canebant.*⁸ Hunc Faunum plerique eundem Silvanum à silvis, Inuum deum; Quidam etiam Pana, vel Pan esse dixerunt.
15. Igitur regnante Fauno⁹ ante annos circiter sexaginta, quam Æneas in Italiam deferretur. Evander Arcas Mercurii & Carmentis Nymphæ filius, simul cum matre eodem venit: Quam quidam memoriæ prodiderunt, primo Carmentim dictam: post Nicolstraten,¹⁰ de carminibus;

N O T A.

pore Æneas cum profugis Trojanis Italiam appulit, tum Aboriginum rex erat Latinus. Quomodo igitur Salustius dicere potuit, Aborigines sine imperio fuisse: Solutionem hanc dedit Zanchius: Quia, inquit, tunc Latinus prælio adversus finitimos Rutulos collato decesserat. Sed vix huic objectioni ita occurrendum esse iudico: Aborigines enim sine legibus, sine imperio, quippe genus agreste, nulli obtemperare fuerunt, sed pro libidine se cuicumque vellet addicere.

1. *Qui illi ora faciunt.*] Vere Schottus, qua illi opus vocant. opus sunt montes. Sed ridiculum Aborigines dñi & opus.

2. *Quod errantes.*] Ridiculum; idem tamen Festus Pomp. & Dionys. Halicarn. Aborigines qui ab origine ibi fuerunt, non ex stirpe adventitia.

3. *Picus.*] Saturni filius, Fauni Pater Virg. vii. Æneid.

— *Fauno Picus pater, isque parentem Te Saturna refert, tu sanguinis ultimus autor.*

4. *Quem à fando dictum volunt.* Varro lib. vi. de ll. *Fauni Dei Latinorum ita ut Faunus & Fauna sint in versibus quos vocant Saturnios; in silvestribus traditum est solitos fari, à quo fando Faunos dictos.*

5. *Quos Saturnios.*] A Saturno versus Sa-

turnii dicti sunt: eorum lex adeo soluta fuit ut non metrum, sed simplex cum rythmo cantus fuerint.

6. *Sed urbem Saturnus.*] Quis non videt hæc malè suis sedibus mota fuisse. Ea igitur ex Gruteri conjectura sic ordinanda sunt: *Quod genus metri in vaticinatione Saturnia primum proditum est. Ejus rei testis est Ennius cum ait, versibus quos olim Fauni vatesque canebant. Sed urbem Saturnus, &c.*

7. *Versibus quos olim.*] Locus Ennii integer.

— *Scripsere alii rem*

Versibus quos olim Fauni vatesque canebant

Cum neque musarum scopulos quisquam superarat.

Nec dicti studiosus erat.

Quæ satis indicant inconditos versus fuisse Saturnios.

8. *Hunc Faunum.*] Idem Livius lib. i. & Servius vi. Æneid.

9. *Ante annos circiter sexaginta.*] Si vere rationem putes, anni sunt 67. Evander enim colonos in Latium deduxit anno mundi 2698. Æneas vero Laurentium venit anno 2769.

10. *De carminibus.*] Carmentam dictam de carminibus. Ovid. i. Fast.

co quod

- eo quod videlicet omnium literarum peritissima, futurorumque prudens, versibus canere sit solita: adeo ut plerique velint, non tam ipsam à carmine Carmentam, quam carmina, a qua dicta essent, appellata: ¹ Hujus admonitu transvectus in Italiam Evander, ob singularem eruditionem
 5. atque scientiam literarum, brevi tempore in familiaritatem Fauni se insinuavit: atque ab eo hospitaliter benigneque exceptus, non parvum agri modum ad incolendum accepit: quem suis comitibus distribuit, ex-
 ædificatis domiciliis in eo monte, quem primo tum illi ² à Pallante
³ Pallanteum, ⁴ postea nos Palatium diximus: ⁵ Ibiq. Pani Deo fanum
 10. dedicavit: quippe is familiaris Arcadiæ deus est, teste etiam Marone, qui ait:

**Pan Deus Arcadia captam te Luna fefellit.*

Et item:

7 Pan etiam Arcadia mecum si iudice certet.

15. Primus itaque omnium Evander Italicos homines legere & scribere edocuit, ⁸ litteris partim quas ipse antea didicerat: Idemque fruges ⁹ in Græcia primum inventas ostendit, ferendique usum edocuit, terræque excolendæ gratia, primus boves in Italia, junxit. Eo regnante, forte
¹⁰ Recaranus quidam, Græcæ originis, ingentis corporis, & magnarum
 20. virium pastor, quia erat forma & virtute cæteris antecellens, Hercules appellatus, eodem venit: Cumque armenta ejus circa flumen ¹¹ Albulam pascerentur, Cacus Evandri servus, ¹² nequitia versutus, & præter cætera furacissimus, Recarani hospitis boves subripuit; ac ne quod esset indicium, aversas in speluncam attraxit: Cumque Recaranus vicinis re-
 25. gionibus peragratis, scrutatisque omnibus ejuscemodi latebris, desperaf-

NOTÆ.

Ipsa mone qua nomen habes a carmine ductum.

1. *Hujus admonitu.*] Vid. Ovid. 1. Fast. v. 475. qui hanc historiam susceperunt.

2. *A Pallante.*] Evandri Flo.

3. *Pallanteum.*] Virg. — *Et nobile Pallanteum.*

Item: *Pallantis proavi de nomine Pallanteum.*

4. *Postea nos Palatium.*] Solin. cap. 1. *Palatium nemo dubitaverit quin Arcadiæ habeat auctores. a quibus primum Pallanteum oppidum, &c. Sunt qui velint à Balatibus ovium, mutata litera vel a Palepaflores Dea; aut, ut Silenus probat à Palantho Hyperborei filia. Vide Festum in voce Palatium.*

5. *Ibiq. Panifanum.*] Fuit & sylva eisdem Pani consecrata.

6. *Pan Deus Arcadia.*] Lib. 3. Georg. v. 392.

Munere sic niveo lana (si credere dignum est.)

Pan Deus, &c.

7. *Pan etiam.*] Eclog. iv.

8. *Litteris partim quas ipse*] Partim, quia & ipse quasdam invenisse traditur.

9. *In Græcia*] Athenis, Ideo eas frugum parentem vocat Florus.

10. *Recaranus quidam.*] De Recarano nil usquam me legisse memini. Neque scio, unde hæc hausert Cassius. At Carani Heraclidæ meminere, Liv. lib. 45. Plutarch. in Alexandro: Solinus, cap. xv. Justin. lib. vii. Paternulus lib. 1. & Suidas.

11. *Albulam.*] Qui Tiberis postea dictus est.

12. *Nequitia versutus.*] Mira locutio. Nequitia, in dandi casu.

- set inventurum; utcumque æquo animo dispendium ferens, excedere his finibus constituerat: At vero Evander excellentissimæ iustitiæ vir, postquam rem, uti acta erat, comperit, servum ¹ noxæ dedit, boves restituit fecit. Tum Recaranus sub Aventino, ² Inventori patri aram dedicavit, ³ appellavitque Maximam, & apud eam, decimam sui pecoris ⁴ profanavit. Cumque ante moris esset, uti homines decimam fructuum regibus suis præstarent; æquius sibi ait videri deos potius illo honore impartiendo esse, quam Reges; inde videlicet tractum, ut Herculi decimam profanari mos esset, secundum quod Plautus, ⁵ *In partem*, inquit, ⁶ *Herculaneam*, id est, decimam. Consecrata igitur ara Maxima, profanataque
10. apud eam decima, Recaranus, eo quod Carmentis invitata, ad id sacrum non affuisset; sœxit ne cui sœminæ fas esset vesci ex eo quod eidem aræ sacrum esset: ⁶ atque ab ea re divina, sœminæ in totum remotæ. Hæc Cassius lib. 1. At vero ⁷ in libris Pontificalium traditur: Hercules Jove atque Alemena genitus, superato ⁸ Geryone, agens ⁹ nobile ar-
15. mentum, cupidus ejus generis boves in Græcia instituendi; forte in ea loca venisse, & ubertate pabuli delectatus, ut ex longo itinere homines sui & pecora reficerentur; aliquamdiu sedem ibi constituisse: Quæ cum in valle, ¹⁰ ubi nunc est Circus maximus, pascerentur; neglecta custodia, quod nemo credebatur ausurus violare Herculis prædam, latronem quen-
20. dam regionis ejusdem, magnitudine corporis & virtute cæteris prævalentem, octo boves in speluncam, quominus furtum vestigiis colligi

NOTÆ.

1. *Noxa dedit.*] Noxæ dedere, est in delicti poenam dare.

2. *Inventori patri.*] Jovi.

3. *Appellavi que maximam.*] Sive quod ingens esset, sive quod maximæ dignationis. Serv. 8. *Æneid.* Ingens enim est ara Herculis, sicut videmus hodieque post januas Circi Maximi. Alii maximam ideo dicunt quia illo tempore omnibus erat honore potior.

4. *Profanavit.*] Id est, polluxit. Propalam exposuit. Varr. lib. v. de LL. *Profanatum quod in sacrario pollutum.*

5. *In partem*, inquit, *Hercul.*] Nullibi apud Plautum legitur *in partem Hercul.* Sed in Trucul.

————— *Mihi partem detraxi Herculaneam.*

6. *Atque ab ea.*] Legendum suspicatur Gruterus *atque ab eo.* Id est, ab eo tempore: notatur enim tempus ex quo remotæ mulieres ab Herculaneo sacrificio. Sed falli Gruterum puto. Nihil enim mutandum. Ait Victor ab ea ara Maxima scilicet, remotas mulieres re divina. Quippe cum duæ

essent aræ Herculis, altera in foro Boario, altera ad portam trigeminam in regione Circi Maximi, ab ista tantum mulieres prohibebantur. Plutarch. in Quæst. Rom. *διὰ τὸ δύο ἱερὰ, Ἡρακλεὺς ὅντων, ὃ μὴ λαμβάνει γυναῖκες ὅδε γυναικῶν πῶς ἐπὶ τῷ μυστήριον ἐνομεύων;* Cum duæ sint Ara Herculis cur mulieres prohibentur participes eorum fieri quæ apud majorem sacrificantur? Et inde sortasse error eorum qui duas aras maximas esse contendunt, &c.

7. *In libris Pontificalium.*] Quos sequuntur, Virg. lib. viii. Ovid. 1. Fast. Liv. lib. 1. aliique.

8. *Geryone.*] Chrysaoris & Callirrhoe filius fuit Geryone trium hominum corpore præditus. Habitabat Erytheam Insulam non procul ab Oceano, quam nunc Gadera nominant. Apollod. lib. 11.

9. *Nobile armentum.*] Quod fuit coloris punicei.

10. *Ubi nunc est Circus.*] Palatini latere Meridionali quod Aventino oppositum est. Non longe a Tiberi.

- posset, caudis abstraxisse: Cumque inde Hercules proficiscens, reliquum armentum, casu, præter eandem speluncam, ageret; forte quadam inclusas boves transeuntibus admugisse, atque ita furtum detectum: Interfectoque Caco, Evandrum, re comperta, hospiti obviam ivisse gratantem, quod tanto malo fines suos liberasset: Compertoque, quibus parentibus ortus esset Hercules, rem ita, uti erat gesta, ad Faunum pertulisse: Tum eum quoque amicitiam Herculis cupidissime appetisse. Quam opinionem¹ sequi metuit noster Maro. Cum ergo Recaranus² sive Hercules, patri inventori aram Maximam consecrasset; duos ex Italia, quos
10. eodem sacra certo ritu administranda edoceret: ³ adscivit, Potitum & Pinarium. Sed eorum Potitio, ⁴ qui prior venerat ad comedenda exta admissio; Pinarius eo quod tardius venisset, posterique ejus submoti: unde hodieque servatur: Nemini Potitio Pinariæ gentis in eis sacris vesci licet: Eosque alio vocabulo prius appellatos, nonnulli volunt.
15. Post vero Pinarios dictos ⁵ *δοὶ τῷ πινῶν*, quod videlicet jejuni, ac per hoc esurientes ab ejusmodi sacrificiis discedant: Isque mos permansit usque Appium Claudium Censorem, ut Potitiis sacra facientibus, vescientibusque de eo bove quem immolaverant, postquam inde nihil reliquissent, Pinarii deinde admitterentur. Verum postea Appius Claudius ac-
20. cepta pecunia ⁶ Potitios illexit, ut administrationem sacrorum Herculis, servos publicos edocerent, nec non etiam mulieres admitterent. Quo facto, ajunt, intra dies triginta omnem familiam Potitiorum, quæ prior in sacris habebatur, extinctam: atque ita sacra penes Pinarios resedisse, eosque tam religione quam etiam pietate edoctos, mysteria
25. ejusmodi fideliter custodisse. Post Faunum Latino ejus filio in Italia regnante, Æneas, Ilio Achivis prodito ⁷ ab Antenore, aliisque principibus, cum præ se deos penates, patremque Anchisen humeris gestans,

NOTÆ.

1. *Sequi metuit noster Maro.*] Inno maluit & ita omnino legendum ut opinio Schottus. His enim gemina sunt quæ apud Virg. leguntur lib. viii. *Æneid.* vers. 193.

2. *Sive Hercules.*] Quidam tamen non ipsum Herculem, sed Evandrum aram dicasse contendunt. Alii aliter: Neque conveniunt inter auctores.

3. *Adscivit Potitium & Pinarium.*] Sacrum Herculi, adhibitis ad ministerium dapemque Potitiis ac Pinariis, quæ tum familia maxime inclita ea loca incolebant. *factum.* Liv. lib. i. Sect. 7.

4. *Qui prior venerat.*] Idem. Liv. *Ibid.* Forte ita evenit ut Potitii ad tempus præsto essent, illique exta apponerentur. Pinariis exstis adfisis, ad caseram venirent dapem. Inde

institutum mansit, donec Pinarium genus fuit, ne extis solennium vescerentur.

5. *δοὶ τῷ πινῶν.*] Id est: A verbo *πινῶν* *esurire*: sed ridiculum: illis enim & Potitiis & Pinariis nomen fuit ante Herculis sacrum institutum.

6. *Potitios illexit.*] Infra in libello de viris illustribus cap. 34. *Potitios Hercules Sacerdotes pretio corruptis, ut Sacra Herculeæ servos publicos edocerent: unde cæcatus est: gens Potitiorum funditus perit.*

7. *Intra dies triginta.*] Livius lib. ix. Sect. 29. intra annum omnes cum stirpe extinctos dicit.

8. *Ab Antenore.*] Antenorem patriæ proditorem fuisse scribunt Cornel. Sisenna & Servius. Sed contra Liv. lib. i. Sect. 1.

B ij

nec non & parvulum filium manu trahens, noctu excederet; orta luce cognitus ab hostibus, eo quod¹ tanta onustus pietatis sarcina erat, non modo à nullo interpellatus; sed etiam a rege Agamemnone quo veller, ire permissus: ² Idam petit: ibique navibus fabricatis, cum multis
 5. diversi sexus, oraculi admonitu Italiam petit: ut docet³ Alexander Ephesius lib. 1. belli Marfici. At vero⁴ Lutatius non modo Antenorē, sed etiam⁵ ipsum Æneam proditorem patriæ fuisse tradit: Cui cum a rege Agamemnone permissum esset ire quo veller, & humeris suis, quod potissimum putaret, hoc ferret; nihil illum præter deos pe-
 10. nates, & patrem, duosque parvulos filios, ut quidam tradunt, ut vero alii, unum⁶ cui Iulo cognomen, post etiam Ascanio fuerit, secum extulisse: Qua pietate motos Archivorum principes remisisse ut reverteretur domum, atque inde omnia secum quæ veller, auferret. Itaque eum magnis cum opibus, pluribusque sociis utriusque sexus a Troja digres-
 15. sum, longo mari emenso per diversas terrarum oras in Italiam devenisse: Ac primum Thraciam appulsum, Ænum ex suo nomine condidisse:

NOTÆ.

1. *Tanta onustus pietatis sarcina.*] Vix quemquam ita locutum puto, de eo qui propter pietatem suam Patrem humeris ferat.

2. *Idam petit.*] Virg. lib. 3. vers. 5.

Classēque sub ipsa

Antandro, & Phrygia molimur montibus Ida.

3. *Alexander Ephesius.*] Qui *Lycnus* fuit cognominatus. Historiam scripsit & carmina, Ovid. Strab. lib. xiv.

4. *Lutatius.*] Nescio cur Syllurgius legi voluerit *Vulcatius*. Id sane abunde refellitur ab iis Scriptoribus qui *Lutatii* non minus quam *Vulcatii* meminerunt. Hic autem Q. *Lutatius* diversus est ab illo Q. *Lutatio* cui cognomen fuit *Catulus* de quo Cicero in Bruto. Hujus opus *communes historias* vocat Servius ix. Æneid.

5. *Sed ipsum Æneam.*] Hoc refellit Liv. primulo initio lib. 1. ut supra dictum est.

6. *Cui Iulo cognomen post etiam Ascanio.*] Hic noster binominem vocat Ascanium Livium & Virgil. sequutus.

Ascaniusque puer cui nunc cognomen Iulo. Infra tamen Victor Iulum Ascanii filium facit. Cui Dionysius, Eusebius, alique consentiunt. Ergo hinc etiam colliges libellum istum ab Aurel. Victore nunquam scriptum fuisse.

7. *Ænum ex suo nomine.*] Ænum opidum littorale Thraciæ. Ubi sepultus Pe-

lydorus. Sed falsum est Æneam Ænum urbem condidisse. Nec si condidisset, ab Ænea *Ænus* umquam vocata fuisset. Æneas non Ænum, sed *Ainejan* condidit. Quæ diversa est ab Æno. Sed utramque Veteres confuderunt. Ænus contra Cherroneson Thracicam in Melane sinu ad ostia Hebri fluminis, longe ante Æneam condita ut pote quæ auxilia ad Trojam miserit, Homero teste. Callimachus & Euphorion a socio Utillis dictam scripsere illic sepulto, eo tempore quo missus est ad frumenta portanda, ut refert Servius. Hæc Ænos in propinquo Polydori tumulum habuit. Ænea vero urbs ab Ænea nominata, & ab eodem extructa in Cherroneso quæ Pallene vocatur ad Thermaum sinum haud longe a Theſſalonica, ut luculenter testatur gravis auctor Dionysius. Græci scriptores discretim distinguunt *Αἶνος* & *Αἶνεια*, ut & duas illas peninsulas Thracicas quarum una ad Melana sinum; altera ad Thermaum quæ & Macedonica. Hæc discrimina latini Auctores strenue confundunt. Nam Virgilius *Aineadas* vel *Æneam* in eo loco condit facit ab Ænea profugo, ubi erat *Ænus*. Et Mela: *Eximia est Ænos ab Ænea profugo condita*. Perperam: diversa enim opida Ænus & Ænea. Sed Æneja apud Geographos nulla mentio, quia, ut Dionysius & Strabo testantur, cum aliis opidis vicinis contributa est a Cassandro in nomen Theſſa-

se: Deinde cognita ¹ Polymnestoris perfidia ex Polydori nece, inde digressum, pervectumque ad insulam Delum, atque illinc ab eo ² Laviniam Anii sacerdotis Apollinis filiam in matrimonium adscitam, ex cuius nomine ³ *Lavinia littora* appellata. Postquam is multa maria per-

5. mensus, appulsus sit ad Italiæ promontorium, quod est in Bajano, circa Averni lacum; ibique gubernatorem Misenum ⁴ morbo absumptum, sepultum ab eo: ex cuius nomine ⁵ urbem Misenum appellatam, ut etiam scribit Cæsar Pontificalium lib. 1. Qui tamen hunc Misenum non gubernatorem, sed tubicinem fuisse tradit. Inde non immerito utram-

10. que opinionem secutus Maro sic intulit:

** At pius Æneas ingenti mole sepulcrum*

Imponit, suaque arma viro, ⁷ remumque, tubamque.

Quamvis ⁸ auctore Homero quidam asserant tubæ usum, Trojanis temporibus etiam tunc ignoratum. Addunt præterea quidam Æneam in eo

15. litore Euxini cuiusdam comitis matrem, ¹⁰ ultimo ætatis affectam, ¹¹ circa stagnum, quod est inter Misenum Avernumque ¹² extulisse, atque inde loco nomen inditum, qui ¹³ etiam nunc Euxinus sinus dicitur: cumque compenisset ibidem Sibyllam mortalibus futura præcinere,

NOTÆ.

ionica cum ab ea conderetur. Æneus vero usque ad extrema Græciæ tempora permansit. Plura vide apud Salm. exercit. Plin.

1. *Polymnestoris perfidia.*] Polymnestor Thraciæ rex fuit, apud quem Priamus, periclitante Troja, Polydorum filium misit cum magna auri copia, ut ad meliora fata servarentur. Sed capto Ilione Polymnestor eum auri cupiditate trucidavit.

2. *Laviniam Anii Sacerdotis.*] Nescio quos hic auctores noster sequutus sit, qui Laviniam non Latini regis, sed Anii Sacerdotis filiam facit, eamque in Delo non in Italia ab Ænea ductam.

3. *Lavinia littora appellata.*] Quidam tamen ea hoc nomen ante Æneæ adventum habuisse contendunt. Vide quæ de ea re Erythraus.

4. *Morbo absumptum.*] Imo: *Indigna morte peremptum*, qui scilicet sub aquis merisus fuit.

5. *Misenum urbem.*] Montem etiam, Virg. *Mos es sub ærio, qui nunc Misenus ab illo, &c.*

Miseni urbis meminit Joseph. 19. antiquit.

6. *At pius Æneas.*] Lib. vi. Æneid. versu 233.

7. *Remumque, tubamque.*] Quod remex & tubicen fuerat. Male qui per *remum* locum intelligunt quod continet tubam.

8. *Auctore Homero quidam asserant.*] Tubam priscis ignotam fuisse argumento est quod cum eam Homerus noverit, nunquam tamen Heroibus tribuat. Eustath. Iliad. 6. p. 1139. Edit. Rom. *φασὶ δὲ οἱ παλαιοὶ ὅς τις μὲν οἱ πρῶτος εὐλαμπῆσα ἡρώας δὲ ὀνὴκ ἰσχυρὸν ἔχοντος αὐτῆς, ὅδε ὁδοῦται.* Id est. *Anni autem veteres, tubam novisse quidem Homerum, Heroes vero neque ea utentes, neque ejus usus peritos induere.*

9. *Euxini cuiusdam.*] De Euxino Æneæ comite nil competum habeo, de eo enim alii Scriptores tacent.

10. *Ultimo ætatis affectam.*] Id est. Ultima ætate domitam, senectute affectam dixisset Cicero.

11. *Circa stagnum quod.*] An Lucrinum lacum intelligit?

12. *Extulisse.*] Ad sepulturam, propriè.

13. *Etiam nunc Euxinus sinus.*] Tamen de Euxinio sinu nil usquam reperias. Dubitavit Ortel. num legendum sit, *Asponius* quod fieri nequit nisi etiam supra pro *Euxini* legatur *Asponii*. Quod nemini probabitur.

in opido quod vocatur ¹ Cimbarionis, venisse eo sciscitatum de statu
 fortunarum suarum: aditisque fatis, vetitum ne is cognitam in Italia
 sepeliret ² Prochyta, cognatione sibi conjunctam, quam incolumem
 reliquerat. Et postquam ad classem rediit, reperitque mortuam ³ in in-
 sula proxima sepelisse, ⁴ quæ nunc quoque eodem est nomine, ut scri-
 bunt ⁵ Vulcatius, & Acilius Piso. Inde profectum pervenisse in eum
 locum qui nunc ⁶ portus Cajetæ appellatur, ⁷ ex nomine nutricis ejus
 quam ibidem amissam sepeliit. At vero Cæsar & ⁸ Sempronius ajunt,
 Cajetæ cognomen fuisse, non nomen: ex eo scilicet, inditum, quod
 10. ejus consilio impulsuque matres Trojanæ tædio longi navigii ⁹ classem
 ibidem incenderint, Græca scilicet appellatione *ἄρσις καὶ ἰνδία*, quod est in-
 cendere. Inde ad eam Italiæ oram quæ ¹⁰ ab arbussto ejusdem generis,
 Laurens appellata est, Latino regnante, pervectum ¹¹ cum patre Anchi-
 se, filioque & cæteris suorum; navibus egressum, in littore accubuisse,
 15. consumptoque quod fuerat cibi, ¹² crustam etiam de farreis mensis, quas
 sacratas secum habebat comedisse. Tum Anchisa conjiciente illam esse
 miseriarum errorisque finem; quippe meminerat, ¹³ Venerem sibi ali-
 quando prædixisse, cum in externo littore esurie compulsi, sacratasque
 mensas invasisent, illum condendæ sedis ¹⁴ fatalem locum fore: *b* Scrofam

INTERPRETATIO.

b Porcam etiam parturientem quam cum e | ministrorum manibus subtraxisset, insequen-
 tibus eduxissent ut eam mactarent, & ea se | tum esse Æneam repentem quod illi quan-

NOTÆ.

1. *Cimbarionis.*] Nomen istud nullibi
 apud alios autores legitur, quare corruptum
 putavit Ortel. legendumque *Cimmerium*
 quod oppidum juxta lacum Avernum
 agnoscit Plin.

2. *Prochyta.*] De Prochyta muliere,
 Æneæ cognatione conjuncta nil reperire
 potui.

3. *In insula proxima.*] In sinu Puteolano.

4. *Quæ nunc quoque.*] Prochyta, melius
 alii Prochyta ab effusione dictam volunt,
 quippe quæ ab Ænaria sit profusa. Græcis
 ἀνάρια a πρὸς ἅλιον profundo, effundo. Vid.
 Plin. lib. 3. cap. 6.

5. *Vulcatius.*] Nescio an is sit *Vulcatius*
Terentianus.

6. *Portus Cajetæ.*] Hodie *Gaieta*.

7. *Ex nomine nutricis.*] Virgil. lib. 7.
Æneid. Initio.

Tu quoque littoribus nostris Æneia nutrix.

Æternam moriens famam, Caietæ, dedisti.

8. *Sempronius.*] Sempronius Afellio, ut
 puto, qui rerum Romanarum libros scrip-

sit. Fuit & alter Sempronius, C. Sempr.
 Tuditanus dictus quem hic signari non
 puto.

9. *Classem ibidem incenderint.*] Virgi-
 lius tamen in Sicilia classem incensam, non
 in Italia, & hortatu Iridis, non Caietæ.

10. *Ab arbussto ejusdem generis, Laurens.*]
 Laurens vel Laurentum a Laureæ sylva.
 Varr. lib. iv. de l. l. *Laurentum ab eo quod*
ibi sepultus est T. Tati rex, qui a Lauren-
tibus interfectus est, ab sylva laureæ, quod
ea ibi excisa, & adificatus vicus.

11. *Cum Patre Anchise.*] Quem longe
 ante vita functum tradit Virgil.

12. *Crustam etiam de farreis mensis quas*
sacratas.] Mensas intellige quæ ex frumen-
 to confectæ Diis penatibus consecrabantur.
 Vid. Virg. *Æneid.* lib. 3. vers. 257. & lib.
 7. vers. 114.

13. *Venerem sibi aliquando.*] Apud Virg.
 harpyarum una *Celano* nomine hanc famem
 prædicit lib. 3.

14. *Fatalem locum.*] Fatis destinatum.

etiam ¹ Incientem; quam cum e navi produxissent, ut eam immolarent, & se ministrorum manibus eripuisset, recordatum Æneam, quod aliquando ei responsum esset, urbi condendę quadrupedem futuram ducem: ² Tum simulacris deorum Penatium, profecutum, atque illum ubi illa procu-
 5. buit, enixaque est porculos triginta; ³ ibidem auspicatum; . . . postquam Lavinium dixit: ut scribit Cæsar lib. 1. & Lutatius lib. 2. At vero ⁴ Domitius non orbes farreos, ut supra dictum est, sed mensarum vice sumendi cibi gratia apium, cujus maxima erat ibidem copia, fuisse substratum, quod ipsum consumptis aliis eduliis eos comedis-
 10. set. Ac post subinde intellexisse illas esse mensas, quas illos comesturos prædictum esset. Cum interim immolata sue, in littore sacrificium perageret, traditur forte advertisse Argivam classem, in qua Ulysses erat: cumque vereretur ne ab hoste cognitus periculum subiret: itemque rem divinam interrumpere summum nefas duceret, ⁵ caput velamento obduxisse, at-
 15. que ita pleno ritu sacra perfecisse: inde posteris ⁶ traditum morem ita sacrificandi, ut scribit ⁷ Marcus Octavius lib. 1. At vero ⁸ Domitius lib. 1. docet sorte Apollinis Delphici monitum Æneam, ut Italiam peteret, ubi duo maria invenisset, prandiumque cum mensis comisset, ibi urbem uti conderet. Itaque egressum ⁹ in agrum Laurentem, cum paululum
 20. littore processisset, pervenisse ad duo stagna aquę salis, vicina inter se, ibique cum se lavisset, ac refectum cibo cum apium quoque, quod tunc vice mensę substratum fuerat, consumpsisset, existimantem procul dubio illa esse duo maria, quod in illis stagnis aquę marinę species esset, mensasque quę erant ex stramine apii comestas; urbem in eo loco

INTERPRETATIO.

doque responsum esset quadrupedem ducem fore urbi condenda, cum etiam monitum, simulacris Deorum Penatium, atque eum, ubi

illa jacuit, peperitque porculos triginta, ibidem incepisse urbem, postque eam Lavinium vocavit.

NOTÆ.

1. Incientem.] Inciens, propinqua partui, quod incitatus sit factus ejus. Fest.

2. Tum simulacris Deorum Penatium.] Hic certe aliquid videtur desiderari. Saltem horum verborum non alius esse sensus potest quam quærit in Interpretatione posuimus.

3. Ibidem auspicatum: postquam.] Corruptum esse hunc locum quis videt. Restant viri docti: Ibidem auspicatum urbem, postque eam Lavinium dixit.

4. Domitius.] Historiam scripsit. Grammatici cujusdam Domiti meminit Gellius lib. 18. cap. 7. Sed dubitari potest an idem sit qui hic laudatur.

5. Caput velamento obduxisse.] Ex præcepto Heleni Virg. 3. Æneid. vers. 405.

6. Traditum morem ita sacrificandi.] Capite velato Diis omnibus sacrificabant excepto Saturno & Hercule quibus capite aperto.

7. Marcus Octavius.] Hujus Octavii nemo quod sciam, meminit præter hujus libelli auctorem, nisi idem sit Octavius Herfennius qui innotuit libro de satiaribus Tiburtium sacris. Quem memorat Macrobius lib. 3. Saturnal. cap. ult. eo sane inclinare videtur Voss.

8. In agrum Laurentem.] Vide supra.

- condidisse; eamque, ¹ quod in stagno laverit, Lavinium cognominasse. Tum deinde a Latino rege Aboriginum, data ei, quæ incoleret, jugera quingenta: At Cato in Origine generis Romani ita docet: Suem triginta porculos peperisse in eo loco ubi nunc est Lavinium; cumque
5. Æneas ibi urbem condere constituisset, propterque agri sterilitatem metueret; ² per quietem ei visa deorum Penatum simulacra, adhortantium ut perseveraret in condenda urbe quam cœperat: ³ nam post annos totidem, quot fœtus illius suis essent, Trojanos ⁴ in loca fertilia atque uberiorem agrum transinigraturos, & ⁵ urbem clarissimi nominis in Italia
10. condituros. Igitur Latinum Aboriginum regem, cum ei nunciatum esset, multitudinem advenarum classe advectam occupavisse agrum Laurentem; adversum subitos inopinatosque hostes incunctanter suas copias eduxisse: Ac prius quam signum dimicandi daret, animadvertisse Trojanos militariter instructos: cum sui lapidibus ac sudibus armati,
15. tum etiam veste aut pellibus quæ eis integumento erant, ⁶ sinistris manibus involutis, processissent: itaque suspensor certamine, ⁷ per colloquium inquisito, qui essent, quidve peterent: utpote qui in hoc consilium auctoritate numinum cogeatur: ⁸ namque extis ac somniis sæpe admonitus erat, tutiorem se adversum hostes fore, si copias suas cum
20. advenis conjunxisset. Cumque cognovisset Æneam & Anchisen bello patrio pulsos, cum simulacris deorum errantes, sedem quærere, amicitiam fœdere inisse, dato invicem iureiurando, ut communes quoque hostes amicosve haberent: Itaque cœptum à Troianis muniri locum, quem Æneas ex nomine uxoris suæ, Latini Regis filix, quæ jam ante
25. desponsata ⁹ Turno Herdonio fuerat, Lavinium cognominavit: ¹⁰ At vero Amatam Latini regis uxorem, cum indigne ferret, Laviniam repudiato Turno ¹¹ consobрино suo, Trojano advenæ collocatam: Turnum ad arma concitavisse; eumque mox coacto Rutulorum exercitu, teten-

NOTÆ.

1. *Quod in stagno laverit.*] Supra: *Ibi que cum se lavisset.*

2. *Per quietem ei visa Deorum Pen.*] Hæc superioribus lucem dabunt. Tum *simulacris Deorum Penatum*. Ubi vocem *monitum*, vel aliam similem deesse non temere sum suspicata.

3. *Nam post annos totidem.*] Post annos triginta, nam trigesimo anno exacto post conditum Lavinium, Albam longam condidit Ascanius.

4. *In loca fertilia.*] Ubi Alba condita.

5. *Urbem.*] Albam.

6. *Sinistris manibus involutis.*] Scilicet ut pelles illæ sibi essent pro Clypeis.

7. *Per colloquium inquisito.*] Male quidam legendum contendunt *inquisisse*, est

enim *inquisito* ablativus absolutus. *Id est quum inquisisset* Sic infra traditur autem non proviso quod propinquus flumini esset, &c.

8. *Namque extis ac somniis.*] Fauni patris oraculis & augurum responsis. Vide Virg. lib. 7. v. 254.

Et veteris Fauni voluit sub pectore sortem

9. *Turno Herdonio*] Ab Herdonia Apulia urbe.

17. *At vero Amatam.*] Vide Virg. 7. v. 241.

10. *Consobрино suo.*] Hoc est sororis suæ filio: Turnus enim Venulæ, quæ Amata soror erat, filius fuit.

11. *Rutulorum.*] Rutuli populi in Latio, qui & Daunii dicti.

disse

disse in agrum Laurentem, & adversus eum Latinum pariter cum Ænea
 progressum, inter præliantes circumventum occisumque. Nec tamen
 amisso socero, Æneas Rutulis obsistere desiit, namque & Turnum in-
 teremit. Hostibus suis fugatisque victor, Lavinium se cum suis recepit,
 5. consensuque omnium Latinorum Rex declaratus est: ut scribit ¹ Lucatius
 lib. 3. Piso quidem Turnum ² matrualem Amata fuisse tradit: interfecto-
 que Latino ³ mortem ipsam sibi met conscivisse. Igitur Æneam, occiso
 Turno, rerum positum cum adhuc irarum memor Rutulos bello perse-
 qui instituisse; illos sibi ex Etruria auxilium Mezentii regis, ⁴ Agillæo-
 10. rum adscivisse, ac imploravisse, pollicitos si victoria parta foret, omnia
 quæ Latinorum essent, Mezentio cedere. Tunc Æneam quod copiis in-
 ferior erat, multis rebus, quæ necessario tuendæ erant, in urbem com-
 portatis, castra sub Lavinio collocasse: præpositoque his filio ⁵ Eury-
 leone, ipsum electo ad dimicandum tempore, copias in aciem produ-
 15. xisse; ⁶ circa Numici fluminis stagnum: ubi cum accertime dimicaretur,
 subitis turbibus, infuscato aëre, repente cælo tantum imbrium effusum,
 tonitribus etiam consecutis, flammarumque fulgoribus, ut omnium non
 oculi modo ⁷ præstinguerentur, verum etiam mentes quoque confusæ
 essent: ⁸ cumque universos utriusque partis dirimendi prælia cupiditas
 20. inesset, nihilominus in illa tempestatis subitæ confusione interceptum
 Æneam, nusquam deinde comparuisse. Traditur autem ⁹ non proviso
 quod propinquus flumini esset, ripa depulsus, forte in fluvium deci-
 disse, atque ita prælium diremptum: Dein post ¹⁰ apertis fugatisque
 nubibus, cum serena facies effulisset; creditum est vivum eum cælo ab-
 25. sumptum. Idemque tamen post ab Ascanio, & quibusdam aliis visus
 affirmatur super Numici ripam, eo habitu armisque quibus in prælium
 procellerat. Quæ res immortalitatis ejus famam confirmavit. Itaque illi
 eo loco templum consecratum, appellarique placuit ¹¹ Patrem indige-

NOTÆ.

1. *Lucatius.*] Qui & *Lucatius* supra.
 2. *Matrualem.*] Matruelem ex matris
 fratre natum.
 3. *Mortem ipsam sibi met.*] Laqueo vi-
 tam finivit. Virg. 12.
 4. *Agillæorum.*] Ab Agilla Tuscia urbe
 maxima, quæ & *Cære*.
 5. *Euryleon.*] Ascanio, qui & Eury-
 leon dicebatur. Initia *Ascanius*, Idem qui
Euryleo; quamquam hujus Ascanii nominis
 nemo quod sciam meminit.
 6. *Circa Numici fluminis stagnum.*] Virg.
 Fontis *stagna* Numici. Numicus
 vel Numicius Latii fluvius, non longe à
 Lavinio.
 7. *Præstinguerentur.*] Hoc est, obscura-
 rentur, a *præ* & *stinguo*, male vero qui *præ-*

stingere confundunt cum *perstringere*. Istud
 enim longe aliud notat.

8. *Cumque universos.*] Certe legendum
universis; neque enim dicitur *me inesset*.
 Quod si *universos* retineas necessario le-
 gendum *incesses*, quod est *incessisset* quod
 Sylburgio & Grutero video placuisse. Ta-
 men cum veteres dixerint *illum inesset ma-*
gnum exitium. Amplius deliberandum est
 num etiam *universos inesset cupiditas*, &c.
 dicere potuerunt.

9. *Non proviso.*] Ablativus absolutus, ut
 supra per colloquium inquisio.

10. *Apertis fugatisque.*] Apertis, quia
 dum fugantur nubes, ex quodammodo vi-
 dentur apertiri.

11. *Patrem indigentem.*] Solim. *Patrisque*

C

- tem. Dein filius ejus Ascanius, idem qui Euryleo, omnium Latinorum judicio rex appellatus. Igitur summam imperii Latinorum adeptus Ascanius, cum continuis praeliis Mezentium persequi instituisset, filius ejus Lausus collem Laviniae arcis occupavit. Cumque id opidum circum-
5. fusis omnibus copiis regis teneretur: Latini legatos ad Mezentium miserunt sciscitatum, qua conditione in deditionem eos accipere vellet: cumque ille inter alia onerosa illud quoque adjiceret, ut omne vinum agri Latini aliquot annis sibi inferretur; consilio atque auctoritate Ascanii placuit ob libertatem mori potius, quam illo modo servitutem sub-
10. ire. ¹ Itaque vino ex omni vindemia Jovi publice voto, consecratoque, Latini urbe eruperunt; fusoque praesidio, interfectoque Lauso, Mezentium fugam facere coegerunt. Is postea per legatos amicitiam, societatemque Latinorum impetravit; ut docet ² Lucius Caesar lib. 1. Itemque ³ Aulus Posthumius in eo volumine quod de adventu Aeneae conscripsit
15. atque dedit. Igitur Latini Ascanium ob insignem virtutem non solum Jove ortum crediderunt, sed etiam per diminutionem, declinato paululum nomine primo Jobum, ⁴ dein postea Julum appellarunt: ⁵ a quo Julia filia manavit; ut scribunt Caesar lib. 11. & Cato in Originibus. Interim Lavinia ab Aenea gravida relicta, metu, veluti insecuturi se Asca-
20. nii, in silvam profugit ad magistrum patrii pecoris, ⁶ Thyrrum, ibique enixa est puerum qui ⁷ a loci qualitate Silvius est dictus. At vero vulgus Latinorum existimans clam ab Ascanio interfectam, magnam ei invdiam conflaverat, usque eo ut armis quoque ei vim denunciaret. Tum

NOTA.

indigetis ei nomen datum. Indigetes, qui ex hominibus Dii facti sunt ab indigitando, hoc est invocando, quod cum ceteris Diis invocentur. Vel Indigetes sunt qui certum aliquem colunt, ab *indu* hoc est, in, & ago, dego, maneo. Idque verum est. Aeneas enim non solum *Pater indiges*, sed Pater Deus indiges dictus. Quod probat *indiges* esse adjectivum & indigetein esse quasi incolam. Quare Dionysius nomen istud Aeneae ita Graece interpretatus est, *παιτήρ θεός ἰνδιγέτιος*. est ergo indiges, *ἰνδιγέτιος ἐπιχόρεος*, indigena. Indigetes, Dii topici & locales qui ad alias regiones numquam transeunt.

1. *Itaque vino ex omni vindemia Jovi.* Hinc Fest. Pomp. *Rustica vinalia appellantur mense Augusto quarto decimo Kalendas Septembris Jovis dies festus, quia Latini bellum gerentes adversus Mezentium omnis vini libationem ei Deo dedicarunt.*

2. *Lucius Caesar.* Legendum puto Ju-

lius Caesar. Vide quae ad libelli argumentum notavimus.

3. *Aulus Posthumius.* A. Posthumius Albinus qui Consul fuit cum L. Licinio Lucullo. Historiam Graecam scripsit, & Annales Latinos quos laudat Macrobius lib. 11. Saturnal. cap. 16.

4. *Deinde postea Julum.* Alii a prima barbae lanugine Julum dictum tradunt, quae Graece *ἰουλος* cum is Mezentium in singulari certamine occidisset. Cato apud Servium.

5. *A quo Julia filia.* Quis non videt legendum *Julia familia*.

6. *Thyrrum.* Thyrrenum vocat Dionysius qui hanc historiam narrat.

7. *A loci qualitate Silvius.* Liv. lib. 1. *Silvius deinde regnat Ascanii filius, casu quodam in silvis natus.* Ubi *Silvium* Ascanii non Aeneae filium facit. Cum nostro consentiunt Dionysius. Eusebius. Servius qui Aeneae filium dicunt.

Ascanius iurejurando se purgans, cum nihil apud eos proficeret, petita
dilatione ad inquirendum, iram præsentem vulgi aliquantulum fregit;
pollicitusque est, se ingentibus præmiis cumulaturum eum qui sibi Lavi-
niam investigasset: Mox recuperatam cum filio in urbem Lavinium re-
duxit, dilexitque honore materno. Quæ res rursus ei magnum favo-
rem populi conciliavit, ut scribunt Cæsar, & Sex. Gellius in
Origine gentis Romanæ. At vero alii tradunt, quod cum Ascanius ab
universo populo ad restituendam Laviniam cogeretur, juraretque se ne-
que interemisse, neque scire ubi esset, Tyrthum petito silentio in illa
concionis frequentia professum indicium, si sibi, Laviniaque, puero-
que ex ea nato fides incolumitatis daretur; tumque eum accepta fide,
Laviniam in urbem cum filio reduxisse: Post hæc Ascanius completis
in Lavinio triginta annis, recordatus novæ urbis condendæ tempus
adversisse ex numero porcorum, quos pepererat sus alba, circumspæctis
diligenter finitimis regionibus, speculatus montem editum qui nunc ab
ea urbe, quæ in eo condita est, Albanus nuncupatur, civitatem com-
munit: eamque ex forma quod ita in longum porrecta est, Longam; ex
colore suis Albam cognominavit. Cumque illuc simulacra deorum Pe-
natum transtulisset; postmodum apud Lavinium apparuerunt: Rursusque
relata Albam, appositisque custodibus nescio quantis, se Lavinium
in pristinam sedem identidem receperunt: Itaque tertio nemo ausus est
amovere ea, ut scriptum est in Annali Pontificum iv. lib. Cincii &
Cæsar. 2. Tiberonis 1. At Ascanius postquam excessisset e vita, inter
Iulum filium ejus, & Silvium Postumum, qui ex Lavinia genitus
erat, de obtinendo imperio orta contentio est, cum dubitaretur an
Æneæ filius, an nepos potior esset; permixta disceptatione ejus rei ab
universis rex Silvius declaratus est. Eiusdem posterii omnes cogno-
mento Silvii, usque ad conditam Romam, Albæ regnaverunt: ut est
scriptum Annalium pontificalium lib. iv. Igitur regnante, Latino Sil-
vio coloniae deductæ sunt Præneste, Tibur, Gabii, Tusculum,

NOTÆ.

1. Sex. Gellius.] Hujus nemo alius me-
morat: forsitan non Sex. sed Cn. Gellius le-
gendum sit qui annales scripsit & memora-
tur Gellio, Dionysio, Vopisco, Macrobio,
Prisciano.

2. Albanus nuncupatur.] Liv. lib. 1. no-
tam ipse aliam (urbem) sub Albano monte
condidit, quæ ab sinu porrecta in dorso urbis
longa Alba appellata.

3. Nescio quantis.] Istud puerile est. Le-
gebat Gruter. Nescio quemodo. Schiottus
nescio quatenus ex membrana veteri quæ
habebat quat's forsitan nescio quis.

4. Inter Iulum.] Idem Dionys.

5. Postumum.] Postumi, dicuntur qui

mortuo patre nascuntur, & qui post fac-
tum testamentum. Item postumus, qui post
alios omnes liberos ultimus natus est.

6. Eiusdem posterii.] Liv. lib. 1. Mansit
Silviis postea omnibus cognomen, qui Albæ
regnarunt.

7. Latino Silvio colonia deducta.] Ab eo
(Latino Silvio) colonia aliquot deducta, Liv.
lib. 1.

8. Præneste.] Latii urbs Mediterranea,
hodie Pílastina.

9. Tibur.] Latii urbs ad Anienem hodie
Tivoli.

10. Gabii.] Inter Romam & Præneste.

11. Tusculum.] Latii urbs.

C ij

- ¹ Cora, ² Pometia, ³ Locri, ⁴ Crustumium, ⁵ Camena, ⁶ Rovillæ cætera-
raque opida circumquaque. Post eum regnavit ⁷ Tiberius Silvius, Silvii
filius. Qui cum adversus finitimos bellum inferentes copias eduxisset,
inter præliantes depulsus in Albulam flumen, deperiit; ⁸ mutandique
5. nominis exitit causa: ut scribunt ⁹ Lucius Cincius lib. 1. Lucatius
lib. 111. Post eum regnavit ¹⁰ Aremlus Silvius: qui tantæ superbæ non
adversum homines modo, sed etiam deos fuisse traditur; ut prædicaret
se superiorem esse ipso Jove; ac tonante cælo, militibus imperaret ut
telis clypeos quaterent: dictitaretque clariorem sonum se facere. Qui
10. tamen præsentis affectus est pœna: ¹¹ nam fulmine ictus, ruptusque tur-
bine in Albanum lacum præcipitatus est; ut scriptum est Annal. lib. vi.
& Epitomarum ¹² Pisonis 11. ¹³ Aufidius sane in Epitomis, & ¹⁴ Domi-
tius lib. 1. non fulmine ictum, sed terræmotu prolapsum, simul cum eo
Regiam in Albanum lacum tradunt. Post illum regnavit ¹⁵ Aventinus
15. Silvius: Isque finitimis bellum inferentibus, in dimicando circumventus
ab hostibus, prostratus est, ac sepultus circa radices montis, cui ex se
nomen dedit. ut scribit Julius Cæsar lib. 11. Post eum ¹⁶ Silvius Procas
rex Albanorum, duos filios Numitorem & Amulium æquis partibus
hæredes instituit. Tum Amulius in una parte regnum tantummodo, in
20. altera totius patrimonii summam atque omnem paternorum bonorum
substantiam posuit, fratrique Numitori, qui major natu erat, optionem
dedit, ut ex his, utrum mallet, eligeret. Numitor cum privatum omne
cum facultatibus regno prætulisset; Amulius regnum obtinuit: Quod

NOTÆ.

1. *Cora.*] Volscorum urbs.
2. *Pometia.*] Latii urbs non longe a
foro Appii.
3. *Locri.*] In Brutiis.
4. *Crustumium.*] Vel *Crustumerium* in
Latio.
5. *Camena.*] Camenam urbem ignorant
Geographi: legebat Ortel. *Capena* quæ Tus-
cia urbs est.
6. *Rovilla.*] Legendum *Bovilla*, ut opti-
me Gruter. *Bovillæ* in Latio.
7. *Tiberius Silvius.*] Lege *Tiberinus Sil-
vius*. Is autem Calpeti filius fuit.
8. *Mutandique nominis.*] Nam postea
Tiberis vocatus fuit. Liv. lib. 1. Ovid. 4.
Fast. & 14. Metam. & alii.
9. *Lucius Cincius.*] L. Cincius Alimen-
tus. Cujus sæpe meminit Livius. Eumque
maximum auctorem vocat. Multa scripsit.
Historias, libros de re militari, Fastos.
Quos hic signari suspicor.
10. *Aremlus Silvius.*] Hunc Livius &

Messala Corvinus *Romulum* appellant *Re-
mulum* Ovidius, Cassiodorus & Orosius
Aremlum. Is Agrippæ Silvii filius fuit,
Alladius vocatur Dionysio quem Fasti se-
quuntur.

11. *Nam fulmine ictus*] Ovid. Dionys.
Euseb. Cassiod. anno Captæ Troiæ cccxxx.
regni sui xix.

12. *Pisonis.*] Is fuit L. Capurnius Piso
qui *Frugi* dictus est. Annales reliquit, quos
exiliter scriptos dicit Cicero.

13. *Aufidius.*] An *Bassus Aufidius*, vel
Aufidius modestus? dubito. Hic inter
Grammaticos, ille vero inter historicos re-
fertur.

14. *Domitius.*] Jam supra.

15. *Aventinus Silvius.*] Decimus-tertius
Latinorum rex. monti quo sepultus, Aven-
tino nomen imposuit. Liv. Ovid. Varro &
alii. Regnavit an. xxxvii.

16. *Silvius Procas.*] Regnavit annis
xxiii.

ut firmissime possideret, Numitoris fratris sui ¹ filium in venando interimendum curavit: Tum etiam Rheam Silviam ejus sororem ² sacerdotem Vestæ fieri jussit, simulato somnio quo admonitus ab eadem dea esset, ut id fieret: Cum re vera ita faciendum sibi existimaret, periculosum ducens, ne quis ex ea nasceretur, qui avitas persequeretur iniurias: ut scribit ³ Valerius Antias lib. 1. At vero ⁴ Marcus Octavius, & Licinius Macer tradunt Amulium patrum Rheæ sacerdotis, amore ejus captum, nubilo cælo, obscuroque aëre, cum primum illucescere cœpisset, in usum sacrorum aquam petenti insidiatum, in ¹⁰ luco Martis compressisse eam: tum exactis mensibus, geminos editos. Quod cum comperisset, celandi facti gratia per scelus concepti, necari jussit sacerdotem; partum sibi exhiberi: Tumque Numitorem spe futurorum, quod hi si adolevisent, iniuriarum suarum quandoque ultores futuri essent, alios pro eis subdidisse, illosque suos veros nepotes ¹⁵ Faustulo pastorum magistro dedisse nutriendos. At vero ⁵ Fabius Pictor lib. 1. & Vennonius ⁷ solito, institutoque egressam virginem, in usum sacrorum aquam petentem ex eo fonte qui erat in luco Martis, subito imbris tonitribusque, quæ cum illa erant, disiectis, a Marte compressam, conturbatamque: Mox recreatam consolatione Dei, nomen suum indicantis, affirmantisque ex ea natos dignos patre evasuros. Primum igitur Amulius rex, ut comperit Rheam Silviam sacerdotem peperisse geminos, protinus imperavit deportari ⁸ ad aquam profluentem, atque eo abjici. Tum illi, quibus id imperatum erat, impositos ⁹ alveo pueros circa radices montis Palatii in Tiberim, qui tum ¹⁰ magnis imbris stagnaverat, abjecerunt: ejusque regionis subulcus Faustulus, speculatus exponentes, ut vidit relabente flumine alveum, in quo pueri erant, obhæsisse ad arborem fici, puerorumque vagitu lupam excitam, quæ repente exierat, primo lambitu eos deterfisse, dein levandorum uberum gratia mammas præbuisse: descendit ac sustulit, nu-

NOTÆ.

1. *Filium.*] *Ægellum* appellat Dionys. Plutarch. *Ænium*: alii *Sergestum* nonnulli *Laustum* vocant.

2. *Sacerdotem Vestæ fieri jussit.*] Non tantum Sacerdotem Vestæ fieri jussit, sed & Vestæ Sacerdotio præfecit, ut optime, infra in VI. Illust. in Proca, locum adj.

3. *Valerius Antias.*] Vide notata in argumentis.

4. *Marcus Octavius, & Licinius Macer.*] Jam supra.

5. *Fabius Pictor.*] De quo supra.

6. *Vennonius.*] Male *Vennonius*, qui *Vennonius* dicendus est. Est enim id nomen a *Venox* factum ut optime Voss. hujus non fœmel meminit Cicer.

7. *Solito institutoque.*] Non solum solito

egressam Vestalem dicit, sed etiam *instituto*. Ubi morem & ritum notat. Vid. Plutarch. Ovid. 3. Fast.

Sacra lavaturas mane petebat aquas:
De Silvia.

8. *Ad aquam profluentem.*] *Pueros in profluentem aquam nuti jubet.* Liv. lib. 1. *In profluentem* Florus.

9. *Alveo.*] Hoc est, Nauigio rudi, Scapha.

10. *Magnis imbris stagnaverat.*] Hoc est. Propter magnos imbres quietus factus erat & placidus, ut solet. Et hoc explicat Liv. lib. 1. *Forse quadam divinitus super ripas Tiberis effusus levis stagnis, nec adiri usquam ad jussu cursum poterat amnis: & posse quamvis languida mergi aqua in-*

triendosque 1 Accæ Larentiæ, uxori suæ dedit; ut scribunt 2 Ennius lib. 1. & Cæsar lib. 11. 3 Addunt quidam Faustulo inspectante, picum quoque advolasse, & ore pleno cibum pueris ingessisse: Inde videlicet lupum picumque Martiæ tutelæ esse; Arborem quoque illam, Ruminalem dictam, circa quam pueri abjecti erant, quod eius sub umbra pecus acquiescens meridie 4 ruminare sit solitum. At vero 5 Valerius tradit, pueros ex Rhea Silvia natos Amulium regem Faustulo servo necandos dedisse: sed eum a Numitore exoratum ne pueri necarentur, Accæ Larentiæ amicæ suæ nutriendos dedisse, quam mulierem, eo quod pre-
 10 tio corpus esset vulgare solita, 6 Lupam dictam. Notum quippe ita appellari mulieres quæstum corpore facientes: unde & eiusmodi loci in quibus hæc consistunt, Lupanaria dicta. Cum vero pueri liberalis disciplinæ capaces facti essent, Gabiis 7 Græcarum Latinarumque litterarum ediscendarum gratia commoratos: Numitore avo clam omnia subminif-
 15 trante. Itaque ut primum adolevisissent, Romulum indicio educatoris Faustuli comperto, qui sibi avus, quæ mater fuisset, quidve de ea factum esset; cum armatis pastoribus Albam protinus perrexisset, interfectoque Amulio, Numitorem avum in regnum restitutum. Romulum autem a virium magnitudine appellatum: Nam Græca lingua *ῥωμαῖος* virtutem
 20 dici certum est: Alterum vero Remum dictum, videlicet a tarditate: quippe talis naturæ homines ab antiquis 8 Remores dicti.

Igitur actis quæ supra diximus, re divina facta, eo in loco qui nunc
 9 Lupercal dicitur, 10 ludibundi discurrebant, 11 pellibus hostiarum occurrantes quosque sibimet verberantes: utque 12 solemne sacrificium sibi,

N O T A.

factes, spem ferentibus dabat.

1. *Accæ Larentiæ.*] Optime Larentia, male qui Laurentiam dicunt. Fast. ELAR. NP. *Larentinalia Nefastus primo.*

2. *Ennius lib. 1.*] Quintus Ennius Poëta celebris qui Annales scripsit & Satyras, quorum fragmenta tantum supersunt. Perire etiam quæ huc pertinebant. In serie tamen ejus Annalium ex hoc loco Paulus Merula hoc quasi genuinum Ennii fragmentum reponit. *Accæ Larentia.*

3. *Addunt quidam.*] Ovid. 3. Fast. *Lacte quis Infantes nescit crevisse ferino, Et picum expositis saepe tulisse cibos.* Vide Plutarch. in vita Romuli.

4. *Ruminare sit solitum.*] Melius Varro apud Fest. *Ruminalis ficus dicta quod sub ea arbore lupa mammam dedit Remo & Romulo. Mamma autem rumis dicitur, unde & rustici appellant hædos subrumos qui adhuc sub mammis habentur.*

5. *Valerius.*] Valerius Antias, supra.

6. *Lupam dictam.*] Liv. lib. 1. *Sunt qui Larentiam vulgato corpore lupam inter pastores vocatam putent, inde locum fabula ac miraculo datum.*

7. *Græcarum Latinarumque litterarum.*] Contra al. Scriptores eos in montibus educatos tradunt. Vid. Liv. lib. 1. cap. 4.

8. *Remores dicti*] A remorando. Inde & aves remores dictæ, quæ impediabant, remorabantur.

9. *Lupercal dicitur.*] In colle palatino.

10. *Ludibundi discurrebant.*] Luperci nudi per jocum & lasciviam discurrentes obvios quosque caprinis pellibus terrebant.

11. *Pellibus hostiarum.*] Caprarum, nam iis Fauno faciebant.

12. *Solemne.*] Scribo *Solenne*, id est, annum, Tibul.

Hoc solenne sacrum, cunctas hoc sumet in annos.

posterisque id esset, sanxerunt, separatimque suos appellaverunt, ¹ Remus Fabios; Romulus Quintilios: quorum utrumque nomen etiamnum ² in sacris manet. At vero lib. 11. Pontificalium proditur, missos ab Amulio, qui Remum pecorum pastorem attraherent: cum non auderent
 5. ei vim afferre, opportunum tempus sibi ad insidiandum nactus, quod tum Romulus aberat, genus lusus simulasse, quinam eorum, manibus post terga ligatis, ³ lapidem quo lana pensitari solebat mordicus sublatum, quamlongissime perferret: Tum Remum fiducia virium in Aventinum usque se perlaturum spopondisse: ⁴ Dein postquam vinciri se passus est, Albam abstractum. Quod postquam Romulus comperisset, coacta pastorum manu, eaque in centenos homines distributa; ⁵ perticas manipulis fœni variæ formatis in summo junctas, dedisse: quo facilius eo signo suum quisque ducem sequeretur. Unde institutum ut postea milites qui ejusdem ligni essent, Manipulares dicerentur. Itaque ab
 10. eo oppresso Amulio, fratrem vinculis liberatum, avum regno restitutum. Cum igitur inter se Romulus & Remus de condenda urbe tractarent, in qua ipsi pariter regnarent, Romulusque locum, qui sibi idoneus videretur, in monte Palatino designaret, ⁶ Romamque appellari vellet; Contraque item Remus ⁷ in alio colle qui aberat a Palatio milibus quinque, eundemque locum ex suo nomine ⁸ Remuriam appellaret, neque ea inter eos finiretur contentio, avo Numitore arbitro adscito, placuit disceptatores ejus controversiæ, immortales deos sumere; Ita ut utri eorum priori secunda auspicia obvenissent, urbem conderet; eamque ex suo nomine nuncuparet, atque in ea regni summam teneret.

NOTÆ.

1. *Remus Fabios, Rom. Quint.*] Vid. Ovid. lib. 2. 3. *Julios* de suo nomine addidit Jul. Caesar Dio lib. 44.

2. *In sacris manet.*] Romani enim in Sacris nomina quædam dicis causa solebant proferre, in nuptiis *Caiam* *Caciliam* & *Talassionem*, in Vestali capienda *Amatam*, in Saliari cæmone *Luciam* *Volumniam* & *Mamurium* *Veturium*, sic in Lupercalibus *Fabios* & *Quintilios*.

3. *Lapidem.*] Lapidibus enim Veteres ad ponderandum utebantur, ut ex libris Sacris notum est & ita hodieque quibusdam in locis rustici.

4. *Dein postquam vinciri.*] Livius narrat Remo & Romulo Lupercalibus deditis latrones ob iram prædæ amissæ insidiosos, Romulum se vi defendisse, Remum captum & Amulio regi traditum.

5. *Perticæ manipulis fœni.*] Nota mani-

pulorum originem ante urbem conditam. Ovid. 3. Fast.

illa quidem fœno, sed erat reverentia fœno,

Quantam nunc aquilas cernis habere tuas.

Perticæ suspensas portabat longa maniplos:

Unde manipularis nomina miles habet.

6. *Romamque appellaret.*] Non solum Romani appellari voluit, Sed & *Romam quadratam* vocavit. Vide Fest. in *Quadrata Roma*.

7. *In alio colle.*] Aventino. Infra.

8. *Remuriam.*] Festus in voce *Remurinus*, sed & locus, inquit, in summo Aventino Remoria dicitur, ubi Remus de urbe condenda fuerat auspicatus. Unde patet ætate Festi *Remuriam* extitisse.

- Cumque auspicaretur ¹ Romulus in Palatio, Remus in Aventino, ² sex vultures pariter volantes, a sinistra Remo prius visos: tumque ab eo missos qui Romulo nunciarent, sibi jam data auspicia, quibus condere urbem juberetur: Itaque maturaret ad se venire. Cumque ad eum Romulus venisset, quævissetque quænam illa auspicia fuissent dixissetque ille, sibi auspicanti sex vulturos simul apparuisse: At ego, inquit, Romulus jam tibi duodecim demonstro: Ac repente ³ duodecim vultures apparuisse subsecuto cæli fulgore pariter, tonitruque. Tum Romulus. Quid inquit, Reme affirmas priora, cum præsentia intuearis? Remus
10. postquam intellexit sese regno fraudatum: Multa inquit, in hac urbe temere sperata atque præsumpta, felicissime proventura sunt. At vero Licinius Macer lib. 1. docet contentione illius perniciosum exitum fuisse, namque ⁴ ibidem obistentes Remum & Faustulum interfectos. Contra
15. Egnatius lib. 1. In ea contentione non modo Remum non esse occisum, sed etiam ulterius a Romulo vixisse tradit. Sed horum omnium opinionibus diversis repugnat nostræ ⁶ memoriæ proclamans ⁷ historia Liviana, quæ testatur quod auspicato Romulus ex suo nomine Romam vocavit: cumque muniret mœnibus, edixit ne quis vallum transiliret: quod Re-

NOTÆ.

1. *Romulus in Palatio.*] Ennius tamen in Aventino Romulum de Cælo servasse dicit lib. 1.

— *At Romulus polcer in alto
Quærit Aventino, servans genus alti-
volantum.*

Quem videtur sequutus Ovid. iv. Fast.

— *Alter init nemorosi Saxa Palati
Alter Aventinum mane cacumen inii,
Sex Remus hic volucres bis videt ordine, &c.*
Sed historici omnes cum nostro consentiunt.

2. *Sex vultures.*] Avem tantum commemorat Ennius lib. 1.

Hinc Remus auspicio se devovet, atque secundam.

Solus avem servat. Sed ibi avem, pro avium auspicio, nisi ea avis fuerit sex vulturum prænuntia, ut infra de Romulo.

3. *Duodecim.*] Ennius lib. 1.

*Et simul ex alto longe polcerrima præpes
Lava volavit avis: simul aureus exoritur Sol.*

*Cedunt ter quator de coilo corpora sancta,
Avium, præteribus sese, polcristque locis dant.*

4. *Ibidem obistentes Remum.*] De Remo Liv. lib. 1. Inde cum altercatione congressi,

certamine irarum ad eadem vertuntur, ibi in turba ictus Remus cecidit.

5. *Egnatius lib. 1.*] De Egnatio supra dictum est, Ennius etiam Remum a Romulo non fuisse occisum videtur innuere quum ait.

Nec pol homo quisquam faciet impune animatus

Hoc, nistū, nam mi calido dabi sanguine pœnas.

Quare Paulus Merula pro Egnatio supra legebat Ennius. frustra quidem cum neque de Ennii vera Scriptura neque quo pertineat ejus fragmentum satis constet.

6. *Nostra memoria proclamans.*] An ad memoriam nostram pertinens? Imo potius qui memoria nostra, nostro tempore scripta est, qui a *est écrite de nos jours*. Auctor enim hujus libelli æqualis fuit Livio: unde non temere conjecit Doctiss. Joan. Metellus eum esse Alconium qui Livium suum dixit in fragmentis Ciceronis. Sed de hoc jam supra.

7. *Historia Liviana.*] Livii verba sunt. *Vulgatior fama est ludibrio fratris Remum novos transiluisse muros: Unde ab irato Romulo (quem verbis quoque increpitans adjecisset, sic deinde quicumque alius transiliet mœnia mea) interfectum.*

quæ

mus irridens transilivit, & a ¹ Celere centurione, rutro, vel ² rastro fertur occisus ³ Romulus asylum convenis, &c.

NOTÆ.

1. *A Celere.*] A Fabio qui postea Celer dictus.

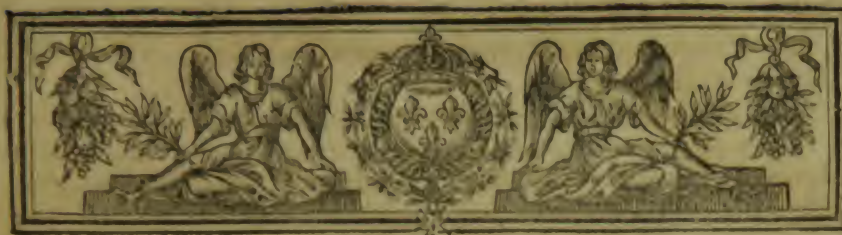
2. *Vel rastro.*] Imo *rutro* non *rastro*. *Rutrum* a ruendo, quod eo terram ruerent. Et longe aliud *rastrum*.

3. *Romulus asylum convenis, &c.*] Hic desinit hujus libelli auctor ubi Viri Illustres exordium sumunt, is tantum quæ de Proca & Sylvia ultra leguntur reperit quippe quæ

ad Remum & Romulum pertinerent. Unde augetur suspicio libellum hunc ab alio scriptore profectum. Quidni enim hic una serie pergeret si idem ambos scripisset. Sed notarunt viri docti primum virorum illustrium caput de Proca a M. S. assuille, sequebatur enim perpetua serie, *Romulus asylum convenis patrefecit, &c.*

SEX. AUREL. VICTORIS
DE
VIRIS ILLUSTRIBUS
URBIS ROMÆ LIBER.
PROCA REX ALBANORUM.

PROCA rex Albanorum Amulium, & Numitorem filios habuit; quibus regnum annuis vicibus habendum reliquit; & ut alternis imperarent: sed Amulius fratri imperium non dedit: & ut eum sobole privaret, Rheam Silviam filiam ejus, ¹ Vestæ sacerdotem præfecit: ut virginitate perpetua teneretur: quæ a Marte compressa, Romulum & Remum edidit. Amulius ipsam in vincula compegit: parvulos in Tiberim abjecit: quos aqua in sicco reliquit. Ad vagitum lupa accurrit, eosque uberibus suis aluit: Mox Faustulus pastor collectos Accæ ² Laurentiæ conjugii educandos dedit. Qui postea, Amulio interfecto, Numitori ³ avo regnum restituerunt: ipsi ⁴ pastoribus adunatis ⁵ civitatem condiderunt: quam Romulus ⁶ augurio victor, quod ipse XII. Remus VI. vultures viderat, Romam vocavit: & ut eam prius legibus, quam incendiis muniret; edixit ne quis vallum transiliret: quod Remus irridens, transilivit, & a Fabio Celere centurione rutro fertur occisus.

NOTA.

¹ *Vestæ Sacerdotem præfecit.*] Non dicit *Vestæ Sacerdotem fecit*, *Vestæ Sacerdotem fieri iussit*, ut auctor libelli superioris; Sed, *Vestæ Sacerdotem præfecit*, intelligit ergo ipsam fuisse virginem maximam quod hodie dicimus *virgine abesse*, & sic virginem tegiam decebat. Sed notavit Schottus *Vestæ abesse* in MS. Flor. Et certe Justinus lib. xiv. in Martis luo Sacerdotem fuisse dicit, & Plutarchus Junonis, diserte ex Aristide Milesio. Et intra nosse ad Numam referre videtur.

² *Laurentia.*] Melius *Larentia*, ut supra

dictum est. Hujus sepulcrum fuit via nova in Velabro. Varro lib. v.

³ *Pastoribus adunatis.*] Id est, in unum congregatis. In quibusdam legitur *coadunatis*.

⁴ *Civitatem condiderunt.*] Hoc mihi suspectum, nam falsum est Romulum antequam de cælo servasset, civitatem condidisse quam postea Romam vocaverit.

⁵ *Augurio Victor.*] Nota *augurio* pro *auspicio*. Idem Florus: Sic Victor augurio urbem excitat. Et Ennius.

Augurio augurio postquam inelyta condita Roma est.

D ij

ROMULUS ¹ asylum convenis patefecit, & magno exercitu facto, cum videret conjugia deesse, per legatos a finitimis civitatibus petiit. Quibus negatis, ² ludos Consualia simulavit: ad quos cum utriusque sexus multitudo venisset, dato suis signo virgines ³ raptæ sunt: ex quibus cum una pulcherrima cum magna omnium admiratione duceretur, ⁴ Thalassio eam duci responsum. Quæ nuptiæ quia feliciter cesserunt, institutum est ut omnibus in nuptiis Thalassii ⁵ nomen invocaretur. Cum fœminas ergo finitimorum Romani rapuissent, primi ⁶ Cæninenses contra eos bellum sumpserunt. Adversus quos Romulus processit, & exercitum eorum, ac ducem Acronem singulari prælio devicit. ⁷ Spolia opima ⁸ Jovi Feretrio ⁹ in Capitolio consecravit. [¹⁰ Antemnates ¹¹ Crustumini, ¹² Fidenates, ¹³ Veientes,] ¹⁴ Sabini etiam ob raptas bellum adversus Romanos sumpserunt. Et cum Romæ appropinquarent, Tarpejam virginem nacti, quæ ¹⁵ aquæ, ¹⁶ causâ sacrorum, hauriendæ descenderat,

N O T A.

1. *Asylum*. In Luco qui inter Capitolium & arcem fuit.

2. *Ludos Consualia*.] Proprie loquutus est, malim me ita loqui quam dicere *ludos Consuales*. Pater meus. Sic vetus Poëta apud Nonium.

Ibi pastores ludos faciunt cernui Consualia. *Consualia* autem, vel ut aliis *Consalia* a *Conso* in cuius honorem fiebant, qui Consus, Neptunus equester est, unde & *ludi equestres* dicti sunt.

3. *Raptæ sunt*.] Proprie. Inde factum ut virgines e matris gremio ad maritum raperentur. Catull.

Qui rapis teneram ad virum Virginem.

4. *Thalassio*.] Qui dubio procul certo mil tam numero præerat. Liv. lib. 1. *Unam longe ante alias specie ac pulchritudine insignem a globo Thalassii cujusdam raptam ferunt, multisque sciscitantibus cuinam eam ferrent, identidem, ne quis violaret, Thalassio ferri clamitatum*. Catul.

Lubet jam servire Thalassio.

5. *Nomen invocaretur*.] Verus codex: *nomen iteretur*. Schot. Iterabatur ergo, *Thalassie*, *Thalassie*, ut, *Hymen*, *O hymenæe*.

6. *Cæninenses*.] Populi in Latio qui Cæninam urbem colunt.

7. *Spolia opima*.] Sic dicebantur spolia

quæ dux hostium duci a se interfecto detraxerat.

8. *Jovi Feretrio*.] A ferendo, vel a feriendo, vel etiam a feretro Feretrius dictus est, quia in feretro ea spolia ferebantur.

9. *In Capitolio*.] Nota *Capitolio* pro Capitolino monte. Tunc enim nondum erat Capitolium, sic Livius lib. 1. *Spolia ducis hostium casti suspensa, fabricato ad id apte ferculo gerens in Capitolium ascendit*.

10. *Antemnates*.] In Sabinis 40. stad. ab urbe Roma.

11. *Crustumini*.] In Latio. supra.

12. *Fidenates*.] In Latio sexto ab urbe milliaro.

13. *Veientes*.] In Latio xix. mill. ab urbe.

14. *Sabini*.] Inter Umbriam & Latium.

15. *Aquæ haurienda descenderat*.] Id est, ad aquam hauriendam, Sic Plautus, Salustius, Tacitus.

16. *Causâ sacrorum*.] Vox *caussa* in M.S. abest, & recte mea quidem sententia, irrepsit enim ex ora in contextum: solent enim Latini, teste Prisciano, eleganter hac pratermissione in generandi causâ uti, ut intelligatur *caussa* vel *gratia*: Unde hic ab aliis adscriptum fuisse suspicor. Salust.

- ei T. Tatius optionem muneris dedit, si exercitum suum in Capitolium
 1. produxisset: Illa petiit quod illi in sinistris manibus gerebant, 2. vi-
 delicet anulos & armillas. quibus dolose repromissis, Sabinos in arcem
 perduxit, ubi Titus scutis eam obrui præcepit, nam & ea in lævis habue-
 3. rant. Romulus adversus Tatium, qui montem Tarpeium tenebat, pro-
 cessit; & 4. in eo loco ubi nunc Romanum forum est, pugnam consecuit:
 ibi 5. Hostus Hostilius fortissime dimicans cecidit: cujus interitu con-
 sternati Romani fugere cœperunt. Tunc Romulus Jovi Statori ædem
 10. vovit, & exercitus seu forte, seu divinitus restitit. Tunc raptæ in me-
 dium processerunt: 6. & hinc patres inde conjuges deprecata, pacem
 conciliarunt. Romulus fœdus percussit, & Sabinos in urbem recepit: po-
 pulum 7. a Curibus opido Sabinorum, Quirites vocavit. Centum Sena-
 tores, 8. a pietate Patres appellavit. Tres equitum centurias instituit,
 15. quas 9. a suo nomine Ramnenses; a Tito Tatio, Tatienses: 10. a Lucu-
 mone Luceres appellavit. Plebem in triginta curias distribuit, 11. easque
 raptarum nominibus appellavit. Cum 12. ad Capræ paludem exercitum
 lustraret, nusquam comparuit: unde inter Patres & Populum seditione

NOTÆ.

Jugurth. Belli patrandi cognovit. Sic alii:
 Raip. defendenda laborat. Liv. Etiam lib. v.
 quod alii ante me monuerunt. In insulam
 igitur glossemā deponetur. Schot.

1. Produxisset.] Al. perduxisset. Ut mox:
 Sabinos in arcem perduxit: Nihil tamen
 mutandum, ita enim Sæton. frequenter.
 Quamquam promissio relationem, ut cum
 dialecticus loquat, sua vi significet. Utitur &
 in Scævula auctor noster.

2. Videlicet & annulos & armillas.] Vide
 notat. ad Florum pag. 6. Not. 26.

3. Montem Tarpeium.] Id est: Capitoli-
 num: nam & Tarpeius dictus est.

4. In eo loco ubi nunc Romanum forum.]
 Florus cap. 1. Ita admissi intra moenia hos-
 tibus, atrox in ipse fero pugna. Per forum
 autem, forum Romanum intellige quod inter
 Palatinum & Capitolinum collem iuit.

5. Hostus Hostilius.] Liv. lib. 1. Princi-
 pes utrinque pugnam ciebant: ab Sabinis
 Metrus Curtius, ab Romanis Hostus Hos-
 tilius. Hic rem Romanam iniquo loco ad pri-
 ma cecidit, confestim Romana inclinat
 acies, fusaque est ad veterem portam Palatii.
 Hic Hostus Hostilius Tulli Hostili tertii
 Romanorum regis, avus fuit.

6. Hinc Patres, inde conjuges.] Totidem

pene verbis Livius: Hinc Patres, hinc viros
 orantes, &c.

7. A Curibus opido Sabinorum.] Liv.
 lib. 1. Ita geminata urbe, ut Sabinis tamen
 aliquid daretur, Quirites a Curibus appel-
 lati.

8. A pietate Patres.] Alii, ab auctorita-
 te, alii aliter, vide Festum Pomp. in voce
 Patres. Schottus & Machaneus legebant ut
 in M. S. Centum Senatores ab ætate, a pie-
 tate Patres appellavit.

9. A suo nomine Ramnenses.] Sed quo-
 modo a Romulo, Ramnenses? Malim
 Romnes ut in aliis. Romulus Romulus,
 Romnus, Romnis. Sic cum de nomine suo
 urbem vocavit Romulus eam Romam, non
 Ramam dixit.

10. A Lucumone Luceres.] Idem Varr.
 lib. 1. De LL. Tatienses a Tatio, Ramnen-
 ses a Romulo, Luceres, ut ait Junius, a
 Lucumone. Sed omnia hæc vocabula Tusca,
 ut Volumnii qui tragedias Tuscas scripsit,
 dicebat. Alii: a luci communione Luceres.
 Vide Festum.

11. Easque raptarum.] Idem Liv. lib. 1.
 Sed contra Plutarch. in Romulo & Diony-
 sius lib. 11.

12. Ad Capræ paludem.] Juxta urbem
 D 11j

- orta, Julius Proculus vir nobilis, in concionem processit, & jurejurando firmavit, Romulus a se, in colle Quirinali visum² augustiore forma, cum ad deos abiret; eundemque præcipere, ut seditionibus abstererent, virtutem colerent: futurum ut omnium gentium domini existerent.
5. Hujus auctoritati creditum est: ædes in colle Quirinali Romulo constituta, ipse pro deo cultus, &³ Quirinus est appellatus.

NOTÆ.

Ovid. & Florus *Caprea* vocant. Livius *Capra*, & utrumque dici Plutarch. auctor.

1. *In colle Quirinali.*] Sic dicta ab æde Quirini Ovid. II. Sed falsum est. Nam illa ædes post Romuli mortem dicata, mons autem antea Quirinalis dictus. Melius qui a Curibus Sabinis dictum tradunt idem & Agonius, vel agonalis dictus.

1. *Augustiore forma.*] *Augustiore*, quippe

Deus jam factus. Sic Florus lib. I. cap. I. *Visum a se Romulum affirmans augustiore forma quam fuisset.*

3. *Quirinus est appellatus.*] Hinc & Quirinalia instituta, alio nomine stultorum festa XIII. Kal. Mart. in vet. Calendario Rom. & Ovidio lib. II. Fast. In Apotheosi quoque nomina mutari solita Lactantius hinc docet lib. I. cap. XV.

NUMA POMPILIUS ROMANORUM REX II.

- POST consecrationem Romuli, cum¹ diu interregnum esset, &² seditiones orirentur, Numa Pompilius Pomponis filius, Curibus opido Sabinorum accitus, cum³ addicentibus avibus Romam venisset, ut⁴ populum ferum religione molliret, sacra plurima instituit; ⁵ ædem Vestæ fecit, virgines⁶ Vestales legit; ⁷ Flamines tres, Dialem, Martia-

NOTÆ.

1. *Diu interregnum.*] Annum fuit interregnum Liv. lib. I. *Itaque rem inter se centum Patres, decem decuriis factis, singulisque in singulas decurias, creatis qui summa rerum præessent, consociant. Decem imperitabant, unus cum insignibus Imperii & Licioribus erat: Quinque dierum spatio finiebatur Imperium, ac per omnes in orbem ibat: annumque intervallum regni fuit. Id ab re, quod nunc quoque tenet nomen, interregnum appellatum.*

2. *Seditiones orirentur.*] Seditiones vocat dissensiones plebis & Patrum de novo rege creando. Neque enim ullæ seditiones ortæ.

3. *Addicentibus avibus*] *Addicere* dicuntur aves cum aliquid vel garritu, vel volatu suo approbant & faciunt ratum. Idem & *admittere*.

4. *Populum ferum.*] Barbaros vocat

Florus lib. I. cap. II. multitudinem imperitam & rudem Livius lib. I.

5. *Ædem Vestæ fecit.*] Inter Capitolium & Palatium medio ferme spatio extra Romam quadratam. Forma rotunda.

6. *Virgines Vestales legit.*] Quatuor tantum legit *Gegamam, Veraniam, Canuleiam, Tarpetiam*. Duas addidit postea Tarquinius Priscus.

7. *Flamines tres.*] Quidam primam Flaminum institutionem ad Romulum referunt. Sed reclamat Livius lib. I. Ubi de Numa.

Flaminum, inquit, *Jovi assiduam Sacerdotem creavit, insignique eum veste & Curuli regia sella adornavit, huic duos flamines adiecit: Marti unum, alterum Quirino.* Idem & Dionys. Flamines autem quasi *Flamines* quod caput cinctum habebant filo, vel *flamines* a *flameo* quod tegminis capitis genus est.

lem, Quirinalem: ¹ Salios Martis sacerdotes, quorum primus: Præsul vocatur, XII. instituit. ² Pontificem Maximum creavit. Portas ³ Jano gemino ædificavit. ⁴ Annum in XII. menses distribuit, additis Januario & Febuario. ⁵ Leges quoque plurimas & utiles [tulit:] omnia [quæ gerebat.] jussu Egeriæ nymphæ, uxoris suæ, se facere simulans. Ob hanc tantam justitiam bellum ei nemo intulit. Morbo solutus in Janiculo sepultus est, ubi ⁷ post multos annos ⁸ arcula cum libris ⁹ a Terentio quodam ¹⁰ exarata: qui libri quia ¹¹ leves quasdam sacrorum causas continebant, ex auctoritate Patrum ¹² cremati sunt.

NOTA.

1. *Salios.*] A saliendo dictos, qui certis diebus per urbem armati ancilia ferientes cum tripudiis & saltu discurrerant.

2. *Præsul vocatur.*] Lucretius de Saliorum exaltationibus.

Præsul ut ampirius. & inde vulgus redamperuat illi.

3. *Pontificem Maximum.*] Pontificem deinde Numam, Marcum, Marci filium, ex patribus legis, eisque sacra omnia exscripta assignataque attribuit, quibus hostiis, quibus diebus, ad quæ templa sacra fierent, atque unde in eos sumptus pecunia erogaretur. Livius lib. 1. Pontifex, quasi potifex quia potens cum sacrorum potestas.

4. *Jano Gemino.*] Qui clausus pacem, apertum bellum significabat. Geminus a Gemina facio, hæc ortum, illa occidentem spectante.

5. *Annum in duodecim menses.*] Qui prius a Romulo in decem tantum distributus fuerat.

6. *Leges quoque plurimas.*] Inde Virgilius de illo.

Primus qui legibus urbem

Fundavit, Curibus parvis & paupere terra

Misit in Imperium magnum.

7. *Post multos annos.*] Post annum 420.

8. *Arcula cum libris.*] Imo duæ lapideæ arce octonon ferme pedes longæ, quaternos latæ, inventæ sunt. Literis latinis græcisque utraque arca inscripta erat, in altera Numam Pompiliū sepulcrum esse, in

altera libros Numæ Pompilii inesse. Quæ titulum sepulcræ regis habuerat, inanis inventa, sine ulla vestigio corporis humani, aut ullius rei: per tabem tot annorum omnibus absumptis. In altera duos fascēs candelis involutis, septēnos habuere libros, non integros modo, sed recentissima specie. Septem Latini de Jure Pontificio erant: Septem Græci de disciplina sapientiæ, quæ illius ætatis esse potuit. Vide Liv. lib. xl. cap. xxix. Plin. lib. xiii. cap. xiii. Val. Max. lib. 1. cap. 1.

9. *A Terentio.*] Hunc etiam Terentium vocat Fessus & Scribam dicit. Livius agrum Petilii cujusdam Scribæ.

10. *Exarata.*] Id est, arando effossa. Lex Numæ: Si quis terminum exarasset, ipse & boves sacri sunto. Uatur & Cicero. 1. de leg. & alii.

11. *Leves quasdam S. C.*] Pro Leves Schottus legebat *Lavas*, id est sistras, sed frustra, nam *leves* retinendum. Ideo autem cremati fuere quia *leves* quasdam, & fuitiles sacrorum causas continentes ad dissolvendas religiones facere posse videbantur. Liv. lib. xl. cap. xxix. *Levis rerum summis quum animadvertisset* (Q. Petilius prætor) *pleraque dissolvendarum religionum esse.* L. Petilio dixit sese eos libros in ignem conjecturum esse.

12. *Cremati sunt.*] Septem Latini tantum combusti: septem Græci magna cura asservati: quippe de disciplina tantum sapientiæ tractabant.

TULLUS HOSTILIUS ROMANORUM REX III.

TULLUS Hostilius, ¹ quia bonam operam adversum Sabinos navaverat, rex creatus, bellum Albanis indixit, quod trigeminarum certatione finivit, & Albam ² propter perfidiam ducis Metii Fufetii diruit. ³ Albanos Romam transire iussit. ⁴ Curiam Hostiliam constituit. ⁵ Montem Caelium urbi addidit. Et dum Numam Pompilium sacrificiis imitatur, ⁷ Iovi Elicio litare non potuit, fulmine ictus cum regia conflagravit.

NOTÆ.

1. *Quia bonam operam adversus.*] Optime viris doctis annotatum hic legendum, quia avus ejus bonam, &c. Neque enim de Tullo Hostilio loqui potest Victor; sed de avo ejus Hosto Hostilio qui contra Sabinos fortissime dimicans cecidit: Liv. lib. 1. cap. xxii. Numa morte ad interregnum res rediit. inde Tullum Hostilium, Nepotem Hostilii cujus in infima arce clara pugna adversus Sabinos fuerat, regem populus iussit.

2. *Propter perfidiam.*] Vide infra Metius Fufetius, Varr. de vita Pop. Rom. lib. 1. Metium Fufetium propter perfidiam interfecit, &c.

3. *Albanos Romam transire.*] Flor. lib. 1. cap. 3. Albamque ipsam, quamvis parentem, amulam tamen diruit, quum prius omnes opes urbis ipsumque populum Romam transfulisset.

4. *Curiam Hostiliam.*] Ubi Senatus res humanas curabat. Varr. lib. iv. de ll. Curia duorum generum. Nam & ubi curarens Sacerdotes res divinas; ut Curia Veteres: Et ubi Senatus humanas; ut Curia Hostilia, quod primus edificavit Hostilius rex. Ante

hanc rostra, &c.

5. *Montem Caelium.*] Quem Strabo ab Anco-Marcio, Tacitus a Tarquinio Prisco urbi additum scribunt; sed cum Victore facit Livius lib. 1. cap. xxx. Caelius additur urbi mons, & quo frequentius habitaretur, eam sedem Tullus regia capit.

6. *Dum Numam Pompilium S. 1.*] Liv. lib. 1. cap. xxxi. Ipsum regem tradunt volventem commentarios Numa, quum ibi quaedam occulta solennia sacrificia Jovi Elicio facta invenisset, operatum his sacris se abdidisse: Sed non rite initum aut curatum id sacrum esse; nec solum nullam ei oblatam Cælestium speciem, sed ira Jovis sollicitati prava religione, fulmine ictum cum domo conflagrasse.

7. *Jovi Elicio.*] Dictus est Juppiter Elicius, quod cum Numa ope Deorum Fauni & Pici in Aventinum elicuerit. Ovid. III. Fast. vers. 327.

Elicium Cælo te Jupiter. Unde minores Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vocant.

Et Varro lib. v. de ll. Sic Elicii Jovis ara in Aventino, ab Eliciendo.

HORATII ET CURATII. 4.

QUUM inter Romanos & Albanos bellum fuisset exortum, ducibus ¹ Hostilio & ² Fufetio, placuit rem paucorum certatione

NOTÆ.

1. *Hostilio.*] Tullo Hostilio Romano-
rum rege.

2. *Fufetio.*] Metio Fufetio Albanorum
duce.

finire.

finire. ¹ Erant apud Romanos trigemini Horatii, tres apud Albanos Curiatii: quibus fœdere icto concurrentibus, statim duo Romanorum ceciderunt, tres Albanorum vulnerati. Unus Horatius quamvis integer, quia tribus impar erat, fugam simulavit, & ² singulos per intervalla, ut vulnere dolor patiebatur, insequentes, interfecit. Et cum spoliis onustus rediret, sororem obviam habuit, quæ viso ³ paludamento sponsi sui, qui unus ex Curiatiis erat, flere cepit: frater eam occidit. Qua re ⁴ apud Duumviros condemnatus, ⁵ apud populum provocavit: ubi patris lacrymis condonatus, ⁶ ab eo ⁷ expiandi gratia ⁸ sub
 10. tigillum missus, quod nunc quoque ⁹ viæ suppositum, Sororium appellatur.

NOTÆ.

1. *Erant apud Romanos.*] Livius lib. 1. cap. xiv. Horatios Curiatioque fuisse satis constat, nec ferme res antiqua alta est nobilior, Tamen in re tam clara nominum error manet; Viri populi Horatii, utrius Curiatii fuerint, auctores utroque trahunt: Plures tamen invenio qui Romanos Horatios vocent. Hos ut sequar inclinor animus.

2. *Singulos per intervalla.*] Hinc intelligendus Florus lib. 1. cap. 3. Qui supererat Horatius addito ad virtutem dolo ut distraheret hostem, simulat fugam, singulosque, prout sequi poterant, adortus, exsuperat. Idem Liv. Ergo ut segregaret pugnam eorum, capessit fugam, ira ratus sequenturos, ut quemque vulnere affectum corpus sineret.

3. *Paludamento.*] Paludamentum vestis Imperatoria colore croceo, interdum etiam albo, cujus duo extrema longitudinis utrinque angusta erant imis latioribus. Aliquando etiam paludamentum milites gerebant. Sallust.

4. *Apud duumviros.*] Quos ea causa nunc primum Tullus creavit.

5. *Apud populum provocavit.*] Latini non est, legendum ad populum provocavit.

6. *Ab eo expiandi gratia.*] Ut Cades manifesta aliquo tamen piaculo lueretur, Imperatum patri, filium expiaret pecunia publica. Is quibusdam piacularibus sacrificiis factis, qua deinde genti Horatia tradita sunt, transmissa per viam tigillo, capite adoperto, velut sub jugum misit juvenem, id hodie quoque publice semper refectum manet. sororium tigillum vocant.

7. *Expiandi.*] Nota passive positum, ut apud Virgil. Penuria edendi.

8. *Sub tigillum.*] Duo tigilla recta defixit, tertiumque transversum imposuit. Sub quod filius, quali sub jugum missus. Consecratisque ibi artis Junoni Sororæ & Jano Curiatio, liberatus omni noxiæ sceleris est, auguribus approbantibus. Ex quo sororium id Tigillum est appellatum. Fest. in regione iv. ponit P. Victor.

9. *Via suppositum.*] Lege *superpositum*, ratio & auctoritas probant.

METIUS FUFETIUS.

METIUS Fufetius dux Albanorum, cum se invidiosum apud civis videret, quod bellum sola trigeminorum certatione finisset, ut rem corriperet, Veientes & Fidenates adversum Romanos incitavit. Ipse ab Tullo in auxilium arcessitus, aciem in collem subduxit, ut for-

NOTÆ.

1. *Ipse ab Tullo in auxilium.*] Ex fœdere quod cum Albanis ictum fuerat cum trigemini pugnare. Hinc Florus lib. 1. cap. 3.

Nec diu in fide Albanus, nam Fidenate bello missi in auxilium ex fœdere, mediis inter duos expectare fortunam.

E

tunam ¹ [belli experiretur ac] sequeretur. Qua re Tullus intellecta,
² magna voce ait, suo illud jussu Metium facere. Quare hostes territi vic-
 tique sunt. Postera die Metius cum ad gratulandum Tullo venisset, jussu
 ipsius ³ quadrigis religatus, & in diversa ⁴ distractus est.

NOTÆ.

1. *Belli experiretur ac.*] Hæc verba femi-
 culis inclusa optime in Mss. deside-
 rantur, ut viri docti notavere.

2. *Magna voce ait.*] Scilicet ut suorum
 animos tolleret.

3. *Quadrigis.*] Duabus admotis quadri-
 gis, in currus earum illigatum Metium,

equis in diversum concitatis distraxit.

4. *Distractus est.*] Proprie. Varro de vita
 Pop. Rom. *Nam equis ad curriculum ex
 utraque parte deligatum distraxit.* Virg. VI.
Æneid. Turbatis distraxit equis. Florus:
Pernicibus equis distraxit.

ANCUS MARCIUS ROMANORUM REX IV.

ANCUS Marcius Numæ Pompilii ¹ ex filia nepos, æquitate & re-
 ligione avo similis, Latinos bello domuit: ² Aventinum & Jani-
 culum monteis urbi addidit: ³ Nova mœnia opido circumdedit. ⁴ Sil-
 vas ad usum navium ⁵ publicavit. ⁶ Salinarum vectigal instituit. ⁷ Car-
 5. cerem primus ædificavit. ⁸ Ostiam coloniam, maritimis com meatibus
 oportunitatem, in ostia Tiberis deduxit. ⁹ Jus feciale, quo legati ad res re-
 petundas uterentur, ab ¹⁰ Æquiculis transtulit: quod primus fertur
¹¹ Rhesus excogitasse. His rebus intra paucos dies confectis, immatura
 morte præreptus, non potuit præstare, qualem promiserat regem.

NOTÆ.

1. *Ex filia.*] Plutarch. *Ex sorore*, sed Li-
 vivius, Florus, aliique, *ex filia*.

2. *Aventinum & Janiculum.*] Legebat
 Schottus: Ex Mss. *Murcium & Janiculum*:
 nam per Murcium Aventinus intelligitur
 qui a Murcia Deæ Sacello Murcius dictus
 fuit. Fest. lib. 11.

3. *Nova mœnia op.*] Hic nova mœnia,
 Romæ quadratæ circumdedit intelligunt
 viri docti. frustra equidem. Ancus Mar-
 cius muros quos Romulus aratro designa-
 verat, urbi circumduxit.

4. *Silvas.*] Ut Silvam Mœsiam quam
 Vejentibus ademit. Liv.

5. *Publicavit.*] In publicum redegit con-
 fiscavit.

6. *Salinarum vectigal.*] Salinæ sunt ta-
 bernæ Salis quas circa ostiam fecit Ancus.
 Liv.

7. *Carcerem.*] *Carcer ad terrorem in-*

*crescentis audacia media urbe, imminens
 foro, adificatur.* Livius.

8. *Ostiam Coloniam.*] *Ostiamque in ipso
 maris fluminisque confinio coloniam posuit.*
 Florus.

9. *Jus feciale.*] Quo feciales utebantur
 ad res repetundas & bellum indicendum.
 Cum enim bellum indicare volebant Roma-
 ni, Fecialis ad fines eorum, unde res repe-
 tebantur, ibat, & inde res repetebat: quod si
 non dederentur, post tertium & trigésimum
 diem, bellum indicebat & hastam ferra-
 tam aut sanguineam in fines eorum emitte-
 bat. Vide Liv. lib. 1. cap. xxxii.

10. *Æquiculis.*] In Latio qui Æqui etiam
 dicti sunt. Antiquam gentem vocat Livius.

11. *Rhesus.*] Temporibus Troianis. Sed
 nescio unde hæc noster. Rhesus Strymonis
 Fluvii & Terpsichoræ Musæ filius fuit,
 Vulgati habere *Hesus*,

L. TARQUINIUS PRISCUS ROMANORUM REX V.

LUCIUS Tarquinius Priscus, ¹ Damarati Corinthii filius, ejus qui ² Cypseli tyrannidem fugiens, in Etruriam commigravit. Ipse Lucumo dictus, urbe ³ Tarquiniis profectus Romam petiit. Advenienti aquila pileum sustulit: & cum alte subvolasset, reposuit. Tanaquil
 5. conjux ⁴ auguriorum perita, regnum ei portendi intellexit. Tarquinius ⁵ pecunia & industria dignitatem, atque etiam Anci regis familiaritatem consecutus est: a quo tutor liberis relictus, ⁶ regnum intercepit, & ita administravit, quasi jure adeptus fuisset. ⁷ Centum Patres in Curiam legit, qui ⁸ minorum gentium sunt appellati. Equitum centu-
 10. rias ⁹ numero duplicavit: ¹⁰ nomina mutare non potuit, Accii Navii

NOTÆ.

1. *Damarati Corinthii.*] Livius lib. 1. cap. 111. Damaratis Corinthii filius erat, qui ab seditione domo profugus quum Tarquiniis confederasset, &c. locum integrum adire jubabit.

2. *Cypseli.*] Corinthiorum Tyranni. Tyrannidem invasit circa Olympiadem xxxii. Id est, ante Christum natum 653. Damaratus autem Corintho abiit ann. ante Ch. N. 630.

3. *Tarquiniis.*] Urbe Tusciae ad Lactem fluvium juxta Aruntis Veteres. Vide Justinum.

4. *Auguriorum perita.*] Ut vulgo Etrusc. Liv. Etrusca enim erat Tanaquil.

5. *Pecunia & Industria.*] Eum enim, ait Liv. Romanis conspicuum novitas divitiarum faciebant & ipse quoque fortunam benigno alloquio, comitate invitandi beneficiisque, quos poterat, sibi conciliando, adjuvabas, &c. Notissimamque eam brevi apud regem, liberaliter dextreque obeundo officia, in familiaris amicitia adduxeras jura.

6. *Regnum intercepit.*] Imo cum ingenti consensu populus Rom. regnare jussit.

7. *Centum Patres in Curiam.*] Sic trecentos Senatores Roma habuit.

8. *Minorum gentium.*] Nam ducentos priores Majorum gentium Romulus appellavit.

9. *Numero duplicavit.*] Livius lib. 1. Numero (centuriorum) alterum tantum adiecit, ut mille & octingenti equites in

tribus centuriis essent, posteriores modo sub eisdem nominibus, qui additi erant, appellati sunt: Quas nunc, quia geminatae sunt, sex vocant centurias. Optime igitur noster, centurias numero duplicavit. Ut & Florus: Centurias tribus auxit. Ibi enim Florus tribus vocat quas noster centurias; quem locum minus bene olim sum interpretata, ut nunc tandem percipio ex notis quas eruditissimus omnique politiori doctrina cumulatissimus Joan. Georg. Grævius in Florum edidit, mihi earum exemplar benigne transmisit. Notavit enim vir doctissimus Florum centuriis tribuum nomen dedisse; quia cum Romulus omnem populum descripsisset in tres tribus, & ex singula tribu selegisset centuriam equitum, sequenti tempestate nomina tribuum centuriis adhaeruerunt & Luceres, Ramnenses, Talientes dictae sunt equitum centuria. Cum autem dicit Victor Tarquinium Priscum centurias numero duplicasse, illud ita intelligendum non est, ut tribus illis centuriis a Romulo institutis tres alteras addiderit, illud enim tantum cogitavit; sed relicto trium Veterum centuriarum numero, capita tantum duplicasse ut singulae quae trecentorum hominum essent, sexcentorum hominum fierent. Et ita pro nongentis, mille & octingenti equites in tribus centuriis essent. Ut supra Livius.

10. *Nomina mutare non potuit.*] Centurias enim suas suo insignes nomine relin-

E ij

auguris auctoritate deterritus, qui fidem artis suæ ¹ novacula & cote firmavit. Latinos bello domuit. ² Circum maximum ædificavit. ³ Ludos magnos instituit. De Sabinis & ⁴ Priscis Latinis triumphavit. ⁵ Murum lapideum urbi circumdedit. Filium XIII. annorum, quod in prælio hostem percussisset, ⁶ prætexta & ⁷ bulla donavit: unde hæc ingenuorum puerorum insignia esse cœperunt. Post ab Anci liberis, immisiss ⁸ percussoribus, per dolum regia excitus & interfectus est.

NOTÆ.

quere decreverat Tarquinius.

1. *Novacula.*] Quia interrogatus a rege fieri-ne posset quod ipse mente conceperat; ille rem expertus augurio, posse respondit. Cui Accius fortiter contradixit, hoc colore quod cum omnia Romulus auspicio gesserit, neque mutari, neque novum constitui, nisi aves addixissent, posse. Atqui hoc, inquit, agitabam an cotem illam secare novacula possem, tum ille potes ergo, inquit, & secuit.

2. *Circum maximum.*] Tunc primum circo, qui nunc maximus dicitur, designatus locus est. Liv.

3. *Ludos magnos.*] Qui & Romani dicti. Liv. *Ludicrum fuit, equi pugilesque ex Etruria maxime acciti, solennes deinde annui mansere ludi, Romani magnique varie appellati.* Magni autem quod magnis Diis Jovi, Junoni, & Minervæ fierent.

4. *Priscis Latinis.*] Nam triplex fuit Latium. Prisci autem Latini appellati qui in colonias à Latino Sylvio deducti sunt.

5. *Murum lapideum.*] Cujus exordium bello Sabino turbatum fuerat, devictis Sabinis perfectus fuit.

6. *Prætexta.*] Prætexta vestis cui purpura prætexta est, hoc est, quæ purpuram in ora habet. hac utebantur pueri ingenui usque ad annum decimum septimum, qui annus tyrocinii dicebatur. Ea utebantur etiam magistratus.

7. *Bulla.*] Insigne erat rotundum ad similitudinem ejus bullæ quæ spiritu in aqua excitatur, a collo dependentem præ se gerebant inclusis intra eam remediis quæ adversus invidiam artesque magicas valere opinabantur.

8. *Percussoribus.*] Duobus pastoribus. Vide Livium *lib. 1. cap. xl.*

SERVIUS TULLIUS REX VI.

SERVIVS Tullius P. ¹ Corniculani, & ² Ocrisæ captivæ filius, cum in domo Tarquinii Prisci educaretur, ³ flammæ species caput ejus amplexa est. Hoc viso Tanaquil summam ei dignitatem portendi intellexit. Conjugi suavit ut ita cum, ⁴ ut liberos suos, educaret. Cum ⁵ que adolevisset, gener a Tarquinio assumptus est: Et cum rex occisus esset. Tanaquil (ex altiore loco) ad populum despiciens, ait Priscum

NOTÆ.

1. *Corniculani.*] Ab urbe Corniculo in qua princeps fuit.

2. *Ocrisæ captiva.*] Servam vocat etiam Florus cap. vi. Vide quæ apud eum notavimus.

3. *Flamma species.*] Vide quæ apud Florum dicta sunt cap. vi.

4. *Ut liberos suos educaret.*] Id uno verbo latine dicitur liberaliter educare.

5. *Ex altiore loco.*] Ex superiore parte adium per fenestras in novam viam versas (habitabat enim rex ad Jovis statoris) populum Tanaquil alloquitur. Livius.

- Tarquinius gravi quidem, sed non letali vulnere accepto, petere ut interim dum convalescit, Servio Tullio² dicto audientes essent. Servius Tullius quasi precario regnare cœpit: sed recte imperium administra- vit. Etruscos saepe domuit: ² collem Quirinalem & Viminalem & ³ Es-
 5. quiliis urbi addidit; ⁴ Aggerem, fossasque fecit. ⁵ Populum in quatuor
 tribus distribuit, ac post plebi distribuit annonam: mensuras, pondera,
⁶ classes, centuriasque constituit. Primus omnium censum ordinavit, qui
 adhuc per orbem terrarum incognitus erat: ⁷ Latinorum populis per-
 suasit, ut exemplo ⁸ eorum qui Dianæ Ephesæ adem fecissent, & ipsi
 10. adem Dianæ in Aventino ædificarent: Quo facto, bos⁹ cuidam Latino
 miræ magnitudinis nata, & responsum somnio datum, cum populum
 summam imperiū habiturum, cujus civis ¹⁰ bovem illam immolasset. La-
 tinus bovem in Aventinum egit, & causam sacerdoti Romano expo-
 suit. Ille callidus, dixit prius cum vivo flumine manus abluere debere.
 15. Latinus dum ad Tiberim descendit, sacerdos bovem immolavit. Ita
 imperium civibus, sibi gloriam facto consilioque vindicavit.

NOTÆ.

2. *Dicto audientes*.] Id est, Imperio. In-
 de Dictator. Et Virgil. in vi. *Æneid.*

*Hic ego, namque tuas sortes arcanaque fata
 Dicta mea genti ponam.*

Ubi dicta nihil aliud significant quam sum-
 mum Imperium.

2. *Collem Viminalem & Quirinalem.*]
 Livius lib. i. cap. xiv. *Addit duos colles,
 Quirinalem Viminalemque. Inde deinceps
 augeat Esquilias. Ibiq; ipse us loco dignitas
 fieret, habitas.* Ubi legendum videtur. *Inde
 deinceps augeat Esquilias*, id ratio & aucto-
 ritas invident. Addit, inquit, urbi collem Vi-
 minalem & Quirinalem, Inde deinceps ur-
 bem augeat Esquilias.

3. *Esquilias.*] Mons Esquilinus dictus
 quod Exquilie ibi agerentur. Primum Ex-
 quilinus, postea mutata pronuntiatione Ex-
 quilinus: Et melioris soni gratia Esquili-
 us, & a Poetis Esquilinus.

4. *Aggerem fossasque fecit.*] *Aggere &
 fossis & muro circumdat urbem, ita pomeri-
 um profert.* Livius.

5. *Populum in quatuor tribus.*] Tribus
 Urbanas intellige: quadrifariam enim urbe
 divisa regionibus collibusque, quæ habita-
 bantur partes, tribus eas appellavit. Fuere
 autem *Palatina*, *Esquilina*, *suburrana*,
Collina. Idem etiam totum agrum divisit
 in partes viginti sex, quas & tribus rusti-
 cas appellavit, ita ut quatuor superioribus
 Urbanis additis, omnes numerum triginta

tribuum efficerent.

6. *Classes centuriasque.*] Sex classes fuere,
 quibus continebantur centuriæ centum no-
 naginta tres. Prima quidem classe conflata
 ex Equitibus & peditibus, nonaginta octo
 centuriæ: Secunda classe viginti & duæ
 una cum opificibus. Tertia, viginti &
 duæ centuriæ adjunctis Tubicinibus &
 Cornicibus: Quarta classe viginti centuriæ;
 Quinta classe triginta centuriæ: Sexta &
 ultima tota constante ex civibus egenis uni-
 ca centuria. Vid. Halicarnass. lib. iv. cap.
 ii. qui hæc omnia distinctissime tradidit.
 Sic igitur singulas classes in centurias di-
 gessit. Hinc centuriata comitia, in quibus
 populus centuriatum conveniebat, & suffra-
 gia ferebat.

7. *Latinorum populis.*] Qui duodecim
 fuere.

8. *Eorum qui Diana Eph.*] Asianorum.
 Nam Dianæ Templum communiter a ci-
 vitatibus Asiæ in Epheso urbe factum fuit.

9. *Cuidam Latino.*] Sabinum, non La-
 tinum faciunt Livius & Plutarch. Sed hæc
 non pugnant. Sabinum enim aliquando inter
 Latinos numerati.

10. *Bovem illam immolasset.*] Ratio
 & auctoritas probant legendum *bovem il-
 lam Diana immolasset.* Audi Livium: *Es-
 cecinerunt vates, cujus civitatis eam (bovem)
 civis Diana immolasset, ibi fors impe-
 rium.*

E iij

TULLIA.

SERVIVS Tullius filiam alteram ferocem, mitem alteram habens, cum Tarquinii ¹ Prisci filios ² pari animo videret, ut omnium mentes morum diversitate leniret, ³ ferocem miti, mitem feroci in matrimonium dedit. Sed mites seu forte ⁴ seu fraude perierunt; feroces morum similitudo conjunxit. Statim Tarquinius Superbus a Tullia incitatus, advocato senatu, regnum paternum repetere cœpit. Qua re audita Servius, dum ad Curiam properat, ⁵ jussu Tarquinii gradibus dejectus, & domum refugiens, interfectus est. Tullia in forum properavit, & prima conjugem regem salutavit, a quo jussa e turba decedere, cum domum rediret, viso patris corpore, mulionem evitantein, ⁶ super ipsum corpus carpentum agere præcepit: unde vicus ille, ⁷ Sceleratus dictus est. Postea Tullia cum conjuge in exilium acta.

NOTÆ.

1. *Prisci filios.*] Nepotes dicit Dionys. Halicarnass. quem vide. Livius tamen pluribus auctoribus filios vocavit.

2. *Pari animo.*] Eodem animo, quo filia Servii scilicet, mitis alter, alter terrox.

3. *Ferocem miti, mitem feroci.*] Ex præcepto Platonis in vi. de legibus. Qui ingenia miscenda esse contendit, ut iracundis tranquillæ, incitatores sedatis hominibus applicentur.

4. *Seu fraude.*] Dionys. Veneno sublatos putat.

5. *Jussu Tarquinii.*] Imo ab ipso Tarquinio.

6. *Super ipsum corpus.*] Ita fere omnes Historici. Florus tamen ait Tulliam carpentum supra patrem egisse cum virum suum regem salutatum iret. Nisi potius, ut olim monui ibi, pro *salutaret*, rescribendum *salutarat*. neque enim adhuc ejus me pœnitet. Sed de hoc pluribus apud Eutrop.

7. *Sceleratus*] Nihil aliud est quam *infelix*. Florus, Plaut. Terent. Ita inferius legas, *porta qua profecti fuerant, scelerata est appellata*. Sic scelus pro infelicitas apud Terent.

TARQUINIUS SUPERBUS ROMANORUM REX VII.

TARQUINIUS Superbus ¹ cognomen moribus meruit. Occiso Servio Tullio, regnum sceleste occupavit: tamen bello strenuus, Latinos Sabinosque domuit: ² Sueffam Pometiam Volscis eripuit: ³ Gabios per Sextum filium, ⁴ simulato transfugio, in potestatem rede-

NOTÆ.

1. *Cognomen moribus*] Florus: *Cui cognomen superbo ex moribus datum.*

2. *Sueffam Pom.*] Volscorum caput. eam Volscarum urbium matrem fuisse memorat Strab. lib. v.

3. *Gabios.*] A sinistro Latinæ viæ latere, inter eam & Valeriam sunt Gabii in via Prænestina. Ea urbs latomias habet quæ Roma-

nis usu cæteris præstant: distat æquali a Roma & Præneste intervallo. Strab. lib. v.

4. *Simulato transfugio.*] Nam Sextus transfugit ex composito Gabios, saucius verberatusque virgis, patris in se sævitiam intolerabilem conquerens, & benigne ab Gabinis acceptus, dux tandem belli legitur. Sicque re Gabinia in potestatem redacta

git : & ¹ferias Latinas primus instituit. ²Locos in Circo, & ³cloacam maximam fecit, ubi totius populi viribus usus est. Unde illæ fossæ, ⁴Quiritium sunt dictæ. Cum Capitolium inciperet, ⁵caput hominis invenit : unde cognitum est, eam urbem caput gentium futuram : & cum ⁶in obsidio ⁷Ardea filius ejus Lucretiæ stuprum intulisset, cum eo in exilium actus, ad Porfennam Etruriæ regem confugit : cujus ope regnum retinere tentavit. Pulsus ⁸Cumas concessit : ubi per summam ignominiam reliquum vitæ tempus exegit.

N O T Æ.

per nuncium patrem quid fieri veller consultum. Cui nihil pater respondit : Sed cacumina papaverum virgula disiecit, eo capita primorum civium truncanda esse significans.

1. *Ferias Latinas.*] Has Dionysius Halicarnassus lib. iv. Omnium optime explicavit. *Tarquinius*, inquit, *proposuit designare commune sanum Romanorum, Latinorum, Hernicorum, Volscorum*, quo ad mercatum convenientes quotannis una epularentur, fruerenturque sacris communibus. Locus conventui præstitus est in *Medullio* fere harum gentium mons altus *Albanis* imminens, ubi singulis annis feria celebrantur. & eo temporis spatio propter loci religionem, legemque de hoc latam ab omni vi temperarent omnes : Sacraque communiter fori Latialis facerent, & vacarent epulis, constituto prius, quantum quisque populus in ea sacra præbere, quantumve portionem recipere debeat. Earum feriarum atque sacrificii participes fuerunt tribus minus quinquaginta populi, quas nostra quoque ætate Romani agitant, Latinas vocatas : conferuntque in eas populi sacrorum participes quidam agnes, quidam caseos, quidam lactis certum modum, quidam libra lactaria. Victimam est taurus unus communis omnium, de cujus visceribus cuique populo sua certa portio tribuitur, sacrificatur au-

tem pro omnibus, & Romani præsumunt sacrificio.

2. *Locos in Circo.*] *Foros* vocat Livius. Loca erant spectandis ludis fabricata. Unde & *Spēctacula* etiam dicta.

3. *Cloacamque maximam.*] Livius, *Foros in Circo faciendos, cloacamque maximam receptaculum omnium purgamentorum urbis sub terram agenda* : quibus duobus operibus vix nova hæc magnificentia quicquam adæquare potuit. Erat hæc cloaca ad Jovis statorem in tres ductus divisa, quorum duo postmodum clausi sunt : tertius per lacum Curtium sub foro Romano, per Palatini montis radices in Velabrum aqua limpidissima fluebat, & inde canali e saxi quadratis extructo in Tiberim effluebat. Aliæ fuere item Cloacæ a Tarquinio Prisco structæ, in quibus naves grandiores ultro citroque libero cursu commicare poterant. Bene illas descripsit Vigener. ad Livium.

4. *Quiritium.*] Ad similitudinem fossæ illius Quiritium quæ Anci regis opus fuit.

5. *Caput hominis.*] Idem Liv. & Dionys. asserunt. Recens videbatur & integra facie.

6. *Ardea.*] Urbs Rutulorum fuit octavo decimo ab urbe milliario.

7. *Cumas.*] Livius de eo, *Mortuus est Cumis quo se post fractas opes Latinorum ad Aristodemum Tyrannum contulerat.*

L. TARQUINIUS COLLATINUS, ET LUCRETIA UXOR.

TARQUINIUS Collatinus ¹ sorore Tarquinii Superbi genitus ² in contubernio juvenum regionum Ardea erat : ubi cum forte

N O T Æ.

1. *Sorore Tarquinii Superbi.*] Hic Livio repugnat qui Egerii filium facit Tarq. Collatinum & Nepotem tantum Tarq. Prisci

ex fratre. Schottus.

2. *In contubernio.*] Dans la tente.

liberiores convivio conjugem suam unusquisque laudaret, placuit experiri. Itaque equis Romam petunt. Regias nurus in convivio & luxu deprehendunt, exinde ² Collatiam petunt; Lucretiam inter ancillas ³ in lanificio offendunt, itaque ea pudicissima judicatur. Ad quam corruptam Tarquinius Sextus nocte Collatiam rediit, & jure propinquitatis in domum Collatini venit, ⁴ & in cubiculum Lucretiae irruit, pudicitiam expugnavit. Illa postero die advocatis patre & conjugem, rem exposuit; & se cultro, ⁵ quem veste texerat, occidit. Illi in exitium regum conjurarunt, eorumque exilio necem Lucretiae ⁶ vindicaverunt.

N O T Æ.

1. *In convivio.*] Ovid. 2. *Fast.*
Ecce nurus regis sparsa per colla capillo
Inveniunt pectore pervigilare mero.
 2. *Collatiam.*] Latii opidum in via Tiburtina.
 3. *In lanificio offendunt.*] Quod castæ matronæ argumentum: Varro de vita pop. Rom. lib. 1. *Cum interea in lucubrando faceret juxta ancillas lanam.* De Lucretia inter ancillas lanam faciente sic Enn. lib. 3.
Deducunt habiles radios filo gracilento.

4. *Et in cubiculum Lucretia irruit. p. ex.*] Pro his omnibus monuit Schottus hærere tantum in Mss. suis: *Et jure propinquitatis in domum Collatini venit, & cubiculi pudicitiam expugnavit.* Quæ Scriptura nihil excogitari queat venustius. Impudicum quidem deinde esse cœpit cubiculum Lucretiæ; ipsa vero neutiquam. Gruter.
 5. *Quem veste texerat.*] Virg. *Aperit ramum quem veste tegebat.*
 6. *Vindicaverunt.*] Ulti sunt.

JUNIVS BRUTUS I. ROMANORUM CONSUL.

L. JUNIVS Brutus: sorore Tarquini Superbi genitus, cum eandem fortunam timeret in quam frater inciderat, qui ob divitias & prudentiam fuerat ab avunculo occisus, stultitiam finxit ² unde Brutus dictus. ³ Juvenibus regiis ⁴ Delphos euntibus ⁵ deridiculi gratia comes
 10. adscitus ⁶ baculo sambuceo aurum infusum ⁷ Deo donum tulit. Ubi responsum est, cum Romæ summam potestatem habiturum, qui primus matrem oscularetur: ⁸ ipse terram osculatus est. Deinde propter Lucretiæ stuprum, cum Tricipitino & Collatino in exitium regum conjuravit.

N O T Æ.

1. *Sorore Tarquini Superbi.*] Hic Livium sequitur apud quem *L. Junius Brutus Tarquinia sorore regis natus.* Sed verissimilius Dionysius hanc amitam regis facit, Prisci Tarquini filiam.
 2. *Unde Brutus dictus.*] Brutus nihil aliud est quam tardus seu gravis, *qui a l'esprit pesant, lourd,* Græce *βέβηλος*, Terent. *Hoi tardus es.* Horat. *Bruta tellus.*
 3. *Juvenibus regiis Delphos euntibus.*] Titus & Aruns regii Juvenes Delphos missi ad oraculum consulendum de angue qui ex columna lignea elapsus terrorem fugamque in

regia fecerat regisque pectus anxii impleverat curis.

4. *Delphos.*] Urbs ad radices Parnassi.
 5. *Deridiculi.*] Plaut. in Amphit. *Quid obsecro, tu me deridiculi gratia sic salutas.* Et in Pseudol. *Verba per deridiculum dare.*
 6. *Baculo sambuceo.* Aliter paulo Livius. *Aureum baculum inclusum corneo, cavato ad id baculo tulisse donum Apollini dicitur, per ambages effigiem ingenii sui.*
 7. *Deo.*] Apollini.
 8. *Ipse terram.*] Quæ omnium mater. Quibus

Quibus in exilium actis, primus consul creatus, ¹ filios suos, fratrisque, quod cum ² Aquiliis & Vitelliis ad recipiendum ³ in urbem Tarquinius conjuraverant, virgis caesos securi percussit. Deinde in prælio, quod adversus eos gerebat, singulari certamine cum Arunte filio Tarquinii congressus est, ubi ambo mutuis vulneribus ceciderunt. Cujus corpus in foro positum, ⁴ a collega laudatum, matronæ anno luxerunt.

N O T Æ.

Virg. *Mater alis tellus*, Homer. & Pindar *μητέρα*.

1. *Filios suos, fratrisque.*] Vox *Fratriſque*, ut monent viri docti, non apparet in Mss. quare rejicienda. Livius ait Arunti filios una cum sororis liberis conjurasse.

2. *Aquiliis & Vitelliis.*] Aquilii filii erant sororis Collatini. Vitellii Sororii

erant Bruti. Sed vide Liv. lib. ii. cap. iv.

3. *In urbem Tarquinius.*] E bona illa veteri latinitate.

4. *A Collega laudatum.*] Hinc natus mos viros præclaros & de republica bene meritos oratione funebri decorandi. Imo & præs idem Athenienses factitarunt.

H O R A T I U S C O C L E S.

P O R S E N A rex Etruscorum, cum Tarquinius in urbem restituere tentaret, & primo impetu Janiculum cepisset: Horatius Cocles, (illo cognomine, quod in alio prælio oculum amiserat) ² pro ponte sublicio stetit, & aciem hostium ³ solus sustinuit, donec pons a tergo interrupteretur, cum quo statim in Tiberim decidit, & armatus ad suos transiit. ⁴ Ob hoc ei tantum agri publice datum est, quantum uno die circumarari potuisset: statua quoque ei ⁵ in Vulcanali posita.

N O T Æ.

1. *Cocles.*] Sic dictus quod esset unoculus altero in prælio amisso. *Cocles* corruptum a Græco *κωκλός*. Ut vult Scaliger, alii *cocles*, *c* addito a voce *ecles*. Varro.

2. *Pro ponte sublicio.*] Pons sublicius pedes 600. a Palatino distans. Omnium Tiberinorum pontium primus, quippe ab Anco constructus, hodie nullus.

3. *Solus.*] Imo cum Sp. Lartio ac T. Herminio; sed eos Horatius post primam

periculi procellam exigua pontis parte relicta, in tutum cedere coegit.

4. *Ob hoc ei.*] Grata erga tantam virtutem Civitas fuit: Statua in Comitio posita, agri quantum uno die circumaravit, datum. Livius lib. ii. ubi obiter dicam pro *circum-aravit* legendum *circumaret*.

5. *In Vulcanali.*] Quod in Comitio. supra ex Livio. Ibi Vulcanalia celebrabantur.

M U T I U S S C Æ V O L A.

C U M Porfenna rex urbem obsideret, ¹ Mutius Cordus vir Romanæ constantiæ, ² senatum adiit & veniam transfugiendi petiit, necem

N O T Æ.

1. *Scævola.*] Post ustam manum sic dictus, a *Scæva*, id est sinistra & *vola* id est concavitate quod manu sinistra uteretur.

2. *Mucius Cordus.*] C. Mucius adolescens nobilis. Liv.

3. *Senatum adiit.*] *Motuens, ne si consu-*

regis¹ repromittens. Accepta potestate, in castra Porfennæ venit, ibique² purpuratum pro rege, deceptus occidit. Apprehensus & ad regem pertractus, dexteram³ aris imposuit: ⁴ hoc supplicii a rea exigens, quod in cæde peccasset. ⁵ Unde cum misericordia regis abstraheretur, quasi beneficium referens, ait, trecentos adversus eum simileis coniurasse. Qua re ille territus, bellum acceptis obsidibus deposuit. ⁶ Mutio prata trans Tiberim data, ab eo Mutia appellata. Statua quoque ei honoris gratia constituta est.

N O T Æ.

lum iniussa & ignavis omnibus iret, forte deprehensus a Custodibus Romanis retraheretur ut transfuga. fortuna tum urbis crimen affirmante, Senatum adiit. Livius.

1. Repromittens.] Pro simplici promittens vel potius valet. Pro Impetrata venia promittens.

2. Purpuratum.] Scribam qui cum rege pari ornatu sedebat.

3. Aris.] Nam Aræ in principiis Castrorum, ubi Aquilæ, &c.

4. Hoc supplicii a rea exigens.] Manum quæ erraverat, puniendam censuit.

5. Unde.] Ab aris.

6. Mucio prata.] Patres C. Mucio virtutis causa trans Tiberim agrum dono dedere, qua postea sunt Mucia prata appellata. Liv.

CLOELIA VIRGO.

PORSENNA Clæliam virginem nobilem¹ inter obsides accepit: quæ deceptis custodibus, noctu castris eius egressa, ² equum quem fors dederat, arripuit & Tiberim traiecit. A Porfenna per legatos repetita & reddita. Cuius ille virtutem admiratus, cum quibus optasset in patriam redire; permisit ³ illa virgines puerosque elegit, quorum ætatem iniuriæ obnoxiam sciebat. ⁴ Huic statua equestris ⁵ in foro posita.

N O T Æ.

1. Inter obsides accepit.] Absurdum & a pudore virgineo alienum videri queat obsides puellas datas, nisi Cornelius Tacitus idem scriberet libro de German. populis, efficacius obligari animos civitatum quibus inter obsides, puellæ quoque nobiles imperantur. Schottus.

2. Equum.] Hinc Florus cap. x. lib. i. Clælia per patrium flumen equitabat.

3. Illa Virgines puerosque.] Productis omnibus elegisse impuberes dicitur: quod & virginitati decorum, & consensu obsidum ipso-

rum probabile erat, eam ætatem potissimum liberari ab hoste, quæ maxime oportuna iniuria esset. Livius.

4. Huic statua equestris.] Pace redintegrata, Romani novam in scæmina virtutem novo genere honoris, statua equestris donavere. In summa sacra via fuit posita virgo insidens equo. Idem.

5. In foro.] Forum Romanum intellige quod juxta summam sacram viam fuit.

FABII TRECENTI SEX.

ROMANI cum adversum ¹ Veientes bellarent, eos sibi hosteis familia Fabiorum ² privato nomine depoposcit: & profecti ³ trecenti sex, duce ⁴ Fabio consule, fuerunt. Cum saepe victores exstitissent, apud ⁵ Cremeram fluvium castra posuerunt. Veientes ad dolos conversi, ⁶ pecora ex adverso in conspectu illorum posuerunt: ad quæ progressi Fabii, in insidias delapsi, ⁷ ad unum occisione perierunt. Dies quo id factum est, ⁸ inter nefastos relatus. Porta qua profecti fuerant, ⁹ Scelerata est appellata. Unus ¹⁰ ex ea gente propter impuberem ætatem domi relictus genus ¹¹ propagavit ad Q. Fabium Maximum qui Anni-
10. balem mora fregit: ¹² Cunctator ab obrectatoribus dictus.

NOTÆ.

1. *Veientes.*] In Tuscia ad lævum latus Tiberis.

2. *Privato nomine.*] Ut privatis sumptibus bellum gereret.

3. *Trecenti sex.*] Sex & Trecenti milites, omnis patricii, omnes unus gentis. Livius.

4. *Fabio Consule.*] Fabio Cæsone cum Tito Virginio.

5. *Cremeram.*] Soranos a Veientibus determinat.

6. *Pecora.*] Operæ pretium erit adire Livium lib. II. cap. I.

7. *Ad unum.*] Hoc, etiam si ab aliis

omnibus sæpius positum fuerit, falsum est tamen.

8. *Inter nefastos.*] Quibus a Prætoribus nullum dabatur iudicium. Vide ad Florum.

9. *Scelerata.*] *Malheureuse*; Vide supra in Tullia.

10. *Ex ea gente.*] Sic oportuit scribere non *familia* quod factum in Eutropio in hac ipsa historia, & ab aliis quoque.

11. *Genus propagavit.*] Ducta uxore Numeri Otacilii Maleventani, &c.

12. *Cunctator.*] *Unus qui nobis cunctando restituit rem.* Virgil.

P. VALERIUS POPLICOLA.

PUBLIUS Valerius, Volusi filius, primum de Veientibus, ² iterum de Sabinis, ³ tertio de utrisque gentibus triumphavit. Hic ⁴ quia in locum Bruti collegæ Consulem non subrogaverat, & domum in Velia tutissimo loco habebat; in suspicionem regni affectati venit: Quo cognito, apud populum questus, quod de se tale aliquid timuif-

NOTÆ.

1. *Publius.*] *Publius Valerius Volusi filius.* Liv. Lucium Valerium vocant Eutrop. Plinius, &c. in Livio, Dionysio, & fragmentis Capitolinorum fastorum, prænomen *Publii* est, & in eisdem marmoribus æreis-que nummis *Volusi filius* scribitur: est tamen Romæ lapis hac inscriptione: P. VALESII VALESI. F. POPLICOLA. Schor.

2. *Iterum de Sabinis.*] Idem Dionys.

3. *Tertio de utrisque Gentibus.*] Immo ejus frater, qui etiam Pub. Valerius a Livio dicitur. Aliis Marcus Valerius. Auctorem nostram testellit nominum similitudo.

4. *Quia in locum Bruti.*] Livius: *Regnum eum affectare fama ferebat: quia nec Collegam subrogaverat in locum Bruti. & adificabat in summa Velia.*

F ij

sent; immisit qui domum suam diruerent. ¹ Secures etiam fascibus demisit, ² eosque in populi concione submisit. ³ Legem de provocatione a magistratibus ad populum tulit; hinc ⁴ Poplicola dictus. ⁵ Qui cum [quater consul] diem obiisset, adeo pauper exstitit ⁶ ut collectis a populo nummis publice ⁷ sepultus sit, & annuo matronarum luctu honoratus.

N O T A.

1. *Secures etiam fascibus.*] Instituit enim ut Consulibus cum extra urbem essent, secures; intus vero, fasces tantum praeferrentur.

2. *Eosque in Pop. Concione.*] *Summissis fascibus in concionem ascendis. Gratum id multitudini spectaculum fuit: summissa sibi esse Imperii insignia confessionemque factam, populi quam Consulis maiestatem vimque maiorem esse,* Livius.

3. *Legem de provocatione.*] Ut si privato vim facere vellet Magistratus, privato illi ab eo Magistratu ad populum provocare liceret. A Dictatore tamen ad populum provocare non licuit.

4. *Poplicola.*] Quasi plebem colens, poplicola, *Poplicola.*

5. *Qui cum quater consul.*] Ex Mss. nostris ea explevimus quae hic desiderata hactenus fuere, consul enim fuit anno V. C.

ccxlv. cum Bruto, iterum anno sequenti cum T. Lucretio Tricipitino: Tercium cclxvii. cum P. Lucretio, vel, ut alii, M. Horatio Pulvillo II. Cos. Quartum ccl. cum T. Lucretio II. Valer. Max. lib. 4. Plutarc. in Poplic. tertii tantum consulatus meminere. Schott.

6. *Ut collectis a populo nummis.*] Eutrop. *Ut collatis a populo nummis sumptum habuerit sepultura.* Huiusmodi exempla in Veteribus historiis pene infinita sunt, verum id non inopia, ut omnes putant; sed honoris causa factum fuisse arbitror, ut scilicet viri magni de publico tumularentur, quasi patriae parentes, id vulgo dicitur publice sepeliri, id est, ex arario.

7. *Sepultus.* Primus honoris causa in urbe sepultus, prope forum in Velia, idque posteris ejus etiam concessum.

A. POSTHUMIUS.

TARQUINIUS ejectus, ad Mamilium Tusculanum generum suum confugit, qui cum Latio concitato, Romanos graviter urgeret, A. Posthumius Dictator dictus, ² apud Regilli lacum cum hostibus conflixit. Ubi cum victoria nutaret, ³ Magister equitum equis frenos detrahi iussit, ut irrevocabili impetu ferrentur: ubi & aciem Latinorum fuderunt & castra ceperunt. Sed inter eos duo juvenes candidis equis insigni ⁴ virtute apparuerunt, quos Dictator quæsitos ut dignis muneribus honoraret, non reperit: Castorem & Pollucem ratus ædem ⁵ communi titulo ⁶ dedicavit.

N O T A.

1. *Mamilium Tusculanum.*] Mamilium Octavium qui a Tusculo Tusculanus dictus.

2. *Apud Regilli lacum.*] In agro Tusculano. Regilli lacus eodem modo dictum, ut flumen Rheni, herba lapathi, flos rosæ, &c. Regillus lacus Græcis *ῤεγίλλου λίμνη*.

3. *Magister equitum.*] *Cossum* vocat Flo-

rus. *T. Æbutium.* Livius. Alii aliter.

4. *Virtute.*] Id est, robore, sic Græcis *ἀρετή*.

5. *Communi titulo dedicavit.*] Nam cum Castori & Polluci dedicata esset, Castoris tantum communi nomine dicebatur. Et inde natus jocus M. Bibuli apud Sueton. in Julio cap. x.

6. *Dedicavit.*] Super foro, ubi visa fue-

L. QUINCTIUS CINCINNATUS.

LUCIUS Quinctius Cincinnatus filium Kæsonem ¹ petulantissimum ² abdicavit; qui & ³ a Censoribus notatus, ad ⁴ Volscos & Sabinos confugit, qui duce ⁵ Clælio Graccho bellum adversum Romanos gerebant, & ⁶ Q. Minucium Consulem in ⁷ Algido monte cum exercitu obsidebant. Quinctius Dictator dictus, ad quem missi legati: ⁸ nudum cum arantem ⁹ trans Tiberim offenderunt: qui insignibus sumptis consulem obsidio liberavit. Quare & a Minucio & ejus exercitu ¹⁰ obsidionali corona donatus est. Vicit hosteis: ducem eorum in deditionem accepit & triumphi die ante currum egit. ¹¹ Sexto-decimo die dictaturam, quam acceperat, deposuit: ¹² & ad agriculturam reversus est. Iterum post viginti annos Dictator dictus, ¹³ Spurium Mælium regnum affectantem a ¹⁴ Servilio Ahala Magistro equitum occidi iussit. Domum eius solo æquavit: unde locus ille ¹⁵ Æquimælium dictus.

NOTÆ.

tant. Deorum simulacra, juxta fuit fons sacer.

1. *Petulantissimum*.] Nam illo duce saepe pulsus fero Tribuni, fusa ac fugata plebs est. Qui obvius fuerat, multatus nudatusque abibat. Livius. Qui & ferocem juvenem vocat.

2. *Abdicavit*.] Abdicare verbum forense, & familia abjicere significat. Sed abdicatio moribus Romanis & legibus incognita, neque abdicavit filium Quinctius. Dicendum est igitur verbi juris abutium esse Victorem, ita ut per *abdicavit* e conspectu suo removeret, inelleretur. Neque enim infcio patre in exilium profectus est Cæso. Vide Liv. lib. 3. cap. 11. 12. 13.

3. *A Censoribus*.] Imo a Tribunis. Livius. Neque enim, ut optime viri docti, ea tempestate in Repub. erant, creati enim primum anno V. C. cccx. abut vero in exilium Cæso anno cccxii.

4. *Volscos & Sabinos*.] Æquos & Volscos ponit Florus cap. xi.

5. *Clælio Graccho*.] Is tum longe princeps in Æquis erat. Liv.

6. *Q. Minucium*.] Marcum vocat Florus lib. 1. cap. xi. Lucium Livius, Dionysius, & Capitolina tabula.

7. *Algido*.] Algidum Æquorum oppidum in Latio.

8. *Nudum cum arantem*.] Ex præcepto. Virg. 1. Georg.

Nudus ara, fere nudus.

Ex illo Hesiodi:

Ζηνὸς τῶν ἰγῶν, Ζηνὸς δὲ Ποσειδῶν,

Ζηνὸς δ' Ἀμείδιαι.

Nudum ferere. Nudum arare,

Nudum metere.

9. *Trans Tiberim*.] L. Quinctius trans Tiberim contra eum ipsum locum, ubi nunc navalia sunt, quatuor jugerum colebat agrum, quæ prata Quinctia vocantur. Liv. lib. iii. cap. xxvi.

10. *Obsidionali corona*.] Quæ graminea erat, ex eo gramine ubi cives obsidione liberati fuerant. Sed præter hanc, & aham auream accepit, quæ ad honorem triumphi.

11. *Sexto-decimo die*.] Idem Liv. Florus: *Intra quindecim dies captum peractumque bellum.*

12. *Et ad agriculturam reversus est*.] Flor. cap. xi. *Sic expeditione finita, rediit ad boves rursus triumphalis Agricola.*

13. *Spurium Mælium*.] Qui frumenti ex Etruria, privata pecunia coempti largitiones faciebat. Vid. Liv. lib. iv. cap. xiii.

14. *Servilio Ahala*.] Vide Liv. lib. iv. cap. iv.

15. *Æquimælium*.] Domum deinde dirui extemplo iussit, id Æquimælium appellatum est. Liv. fuit autem Æquimælium inter Velabrum & Capitolium ad tabernas laneas.

MENENIUS AGRIPPA LANATUS.

MENENIUS Agrippa, cognomento ¹ Lanatus, dux electus adversum Sabinos ² de iis triumphavit. Et cum populus ³ a patribus secessisset, quod tributum & ⁴ militiam non toleraret, nec revocari posset; Agrippa apud eum: Olim, inquit, humani artus cum ventrem otiosum cernerent, ab eo discordarunt, & suum illi ministerium negarunt. Cum eo pacto & ipsi deficerent, intellexerunt ventrem acceptos cibos per omnia membra ⁵ differere: & cum eo in gratiam redierunt. Sic Senatus & Populus quasi unum corpus discordia percunt; concordia valent. Hac fabula populus regressus est. ⁶ Creavit tamen
 10. Tribunos plebis, qui libertatem suam adversum nobilitatis superbiam defenderunt: Menenius autem ⁷ tanta paupertate decessit, ut eum populus ⁸ collatis quadrantibus sepeliret, locum sepulchro Senatus ⁹ publice daret.

N O T Æ.

1. *Lanatus*] Sic dictus a lanugine.
 2. *De iis triumphavit.*] Postquam P. Postumius Tubertus Collega magna clade repulsi fuit. Anno V. C. 251. Vide Dionys. lib. vi.
 3. *A patribus secessisset*] In sacrum montem. Vide Florum lib. 1. cap. xxiii. Id Sicinio quodam autore factum.
 4. *Militiam non toleraret*] Quidam expungunt illi *non*. Ut apud Salut. lib. v. Historiar. *Quibus servitiis & maxime fœnoris onere oppressa plebes, cum assiduâ bellis tributum simul & militiam toleraret, armata montem sacrum atque Aventinum insedit*: Sed utraque lectio commodam interpretationem recipit.

5. *Differere.*] Male quidam *digerere*. *Differere, est disseminare.*

6. *Creavit tamen Tribunos.*] C. Licinium & L. Albinum. Livius. *Ascon.* S. Licinium Bellutium, & L. Junium Paierculum. Dionys. C. Sicinium Bellutium & L. Junium Brutum.

7. *Tanta paupertate decessit.*] Vide notata in P. Valerio Poplicola. cap. 15.

8. *Collatis quadrantibus.*] Extulit eum plebs sextantibus collatis in Capita. Liv. fuit autem quadrans Æreus nummulus Romani assis pars quarta. *Un denier tournois.* Sextans, sexta pars assis Romani, les deux tiers d'un denier tournois.

9. *Publice*] Id est, ex ærario.

C. MARCIUS CORIOLANUS.

CAJUS Marcius, a captis Coriolis urbe Volscorum Coriolanus dictus: ob egregia militiæ facinora a Postumo optionem munerum accipiens, ² equum tantum & ³ hospitem sumplit, ⁴ virtutis & pietatis exemplum. Hic ⁵ Consul gravi annona, advectum e ⁶ Sicilia

N O T Æ.

1. *Cajus Marcius.*] Sic Vett. libb. optime. Male qui *Cneum Marcium*. vocant.

2. *Equum*] Cum Phaleris.

3. *Hospitem.*] Captivum unum qui hospes fuerat.

4. *Virtutis & pietatis.*] Equum, virtu-

tis; equitem, pietatis.

5. *Consul.*] M. Minucius & Sempronius tunc Consules fuere, Coriolanus vero in petitione Consulatus repulsam passus fuerat.

6. *Sicilia.*] Quam annonæ pignus vocat Florus.

- frumentum, ¹ magno pretio dandum populo curavit; ut hac injuria plebs agros, non seditiones coleret. Ergo a ² Tribuno pleb. Decio die dicta, ad Volscos concessit; eosque duce ³ Attio Tullo adversus Romanos concitavit, & ⁴ ad quartum ab urbe lapidem castra posuit. Cumque
5. ⁵ nullis civium legationibus flecteretur, & a ⁶ Veturia matre, & Volumnia uxore matronarum numero ⁷ comitatus motus, omisso bello, ⁸ ut proditor occisus est, ibi templum ⁹ Fortunæ muliebri constitutum est.

N O T Æ.

1. *Magno pretio.*] Ut propter caritatem agros potius colerent, quam per secessionem coli prohiberent.

2. *Tribuno pleb. Decio.*] *Sicinium* vocant Livius & Plutarchus.

3. *Attio Tullo.*] *Longe is sum princeps Volsci nominis erat.* Liv. ejus hospitio utebatur Marcius.

4. *Ad quartum ab urbe lapidem.*] Imo ad quintum; nam ad fossas Cluistas quinque ab urbe millia passuum, castra posuit. Liv.

5. *Nullis Civium legationibus.*] Ter legati missi. Primum atrox responsum tulere. Iterum idem missi in castra non recepti sunt. Sacerdotes deinde suis insignibus velati

nihilo magis profecere.

6. *Veturia matre & Vol.*] Idem Liv. Plutarch. Veturiam uxorem, Volumniam matrem dicit.

7. *Comitatus.*] Passive. Nam antiqui dicebant *Comito*. Unde *Comitatus*. Virg.

— *Atque uno graditur comitatus Achate.*

8. *Ut proditor occisus est.*] Apud Fabium (Pictorem) longe antiquissimum auctorem, usque ad senectutem vixisse eundem invenio: refert certe hanc saepe eum exacta aetate usurpasse vocem. Multo miserrimus feni exilium esse. Livius.

9. *Fortuna muliebri.*] Quoniam per mulieres illud impetratum fuerat ut Coriolanus omitteret bellum.

C. LICINIUS STOLO.

- ¹ FABIVS Ambustus ex duabus filiabus ² alteram Licinio Stoloni plebejo, alteram ³ Aulo Sulpicio patricio conjugem dedit; ⁴ quarum plebeja cum sororem salutarer, cujus vir Tribunus militum consulari potestate erat ⁵ fasces lictoribus foribus appositos indecenter expavit. a sorore irrita, ⁶ marito quæsta est: qui adjuvante ⁷ socero, ut primum ⁸ tribunatum plebis aggressus est, legem tulit, ut alter consul ex plebe crearetur. Lex, resistente Appio Claudio; lata tamen: & ⁹ primus

N O T Æ.

1. *Fabius Ambustus.*] M. Fabius Ambustus. Ambusti autem proprie dicebantur, qui fulgure contacti, nec interfecti fuerant, ut hic M. Fabius qui fulmine ictus in natus. Quare & Jovis pullus dictus, Ambusti cognomen habuit & toti familiæ dedit.

2. *Alteram Licinio.*] Minorem, C. Licinio Stoloni, Majorem, Aulo Sulpicio.

3. *Aulo Sulpicio.*] Ser. Sulpicium vocat Livius.

4. *Quarum plebeja.*] Vide quæ ad Florum dicta sunt lib. 1. cap. xxvi. Vide &

Liv. lib. vi. cap. xxxiv.

5. *Fasces lictoribus.*] Alii sonum lictoriarum virgæ expavisse minorem Fabiam dicunt. Is enim mos erat, intrante domum aliquam magistratu fores per lictorem virga percuti: Fasces etiam a lictoribus foribus apponebantur.

6. *Marito.*] Patri. Livius.

7. *Socero.*] Fabio Ambusto.

8. *Tribunatum plebis aggressus est.*] Lege *Tribunatum plebis ingressus est.* Pater meus.

9. *Primus Licinius Stolo.*] Livius & Plu-

Licinius Stolo Consul factus. Idem lege sancivit, ¹ ne cui plebejo plus quingenta jugera agri habere liceret. Et ipse cum jugera quingenta haberet, & ² altera ³ emancipati filii nomine possideret, in judicium ⁴ vocatus, & ⁵ primus omnium sua lege punitus est.

NOTÆ.

tarchus L. Sextium, qui cum Licinio Tribunus fuerat, de plebe primum Consulem factum tradunt.

1. *Ne cui plebeio plus quingenta jugera agri.*] Liv. vi. cap. xxxv. *Alteram* (legem) *de modo agrorum, ne quis plus quingenta jugera agri possideret.* Hujus legis meminit Varro lib. i. de Rustica. *Nam Stolonis illa lex qua vetat plus quingenta jugera habere*

civem Rom.

2. *Alteram.*] Id est, altera quingenta.

3. *Emancipati filii nomine.*] Nam quos pater emancipaverat, ii sibi habebant, sibi quarebant, &c.

4. *Vocatus.*] A M. Popilio Lænatæ.

5. *Primus omnium.*] Vide Valer. Max. lib. viii. cap. vi.

L. VIRGINIUS CENTURIO.

POPULUS Romanus cum ¹ seditiosos magistratus ferre non posset, Decemviros legibus scribendis ² creavit, qui eas ex libris Solonis tralatas, ³ duodecim Tabulis exposuerunt. Sed cum ⁴ pacto dominationis magistratum sibi prorogarent; unus ex ipsis Appius Claudius ⁵ Virginiam, Virginii centurionis filiam, in Algidio militantis, adamavit: quam cum corrumpere non posset, ⁶ clientem subornavit, ⁷ qui eam in servitutem deposceret; facile victurus, cum ipse esset & accusator, & judex; Pater re cognita, cum ipso die judicii supervenisset, & filiam iam ⁸ addictam videret, ultimo ⁹ ejus adloquio impetrato, eam ¹⁰ in secretum abduxit, & occidit: corpus eius humeris gerens ad exercitum profugit, & milites ad vindicandum facinus accendit: ¹¹ qui creatis decem Tribunis, Aventinum occuparunt, Decemviros abdicare se magistratu coegerunt, eosque omnes aut morte aut exilio punierunt. Appius Claudius in carcere necatus est.

NOTÆ.

1. *Seditiosos magistratus.*] Tribunos plebis.

2. *Creavit.*] Anno V. C. 303.

3. *Duodecim*] Primo decem tabulis, sed postea duæ additæ.

4. *Pacto dominationis.*] Hoc est, dominatione pacta, hoc est inito consilio de dominatione in perpetuum retinenda. Flor. cap. xxiv. lib. i. *Traditos fasces regio quodam furore retinebant.*

5. *Virginiam Virginii Centurionis.*] Vide Liv. lib. iii. cap. xliv.

6. *Clientem.*] M. Claudium.

7. *Qui eam in servitutem deposceret.*] Dicendo eam e serva sua natam, demum Virginii futo abreptam fuisse.

8. *Addictam.*] Proprie, id est, in servitutem traditam.

9. *Ejus adloquio impetrato.*] Tanquam nutricem coram Virgine percontari vellet, quid hoc rei esset.

10. *In secretum abduxit.*] *Seducit filiam ac Nutricem prope Cloacina ad tabernas, quibus nunc Novis est nomen.* Liv.

11. *Qui creatis decem Tribunis, Aventinum.*] Imo tum demum Tribunos crearunt, cum Aventinum occupasset. Fortassis scripserat Victor: *Qui Aventinum occuparunt, creatisque decem Tribunis, Decemviros, &c.* Id quod & Schotto placuit.

ÆSCULAPIUS

ÆSCULAPIUS ROMAM ADVECTUS.

ROMANI ¹ ob pestilentiam ² responso monente, ad Æsculapium Epidaurum arcessendum decem legatos principe ³ Q. Ogulnio miserunt. Qui cum eo venissent, & simulacrum ingens mirarentur, anguis e sedibus suis elapsus, venerabilis, non horribilis, ⁴ per mediam urbem cum admiratione omnium ad navem Romanorum perrexit, & se in Ogulnii tabernaculo ⁵ conspiravit. Legati Deum vehentes, ⁶ Antium profecti sunt, ubi ⁷ per molliciem maris, anguis proximum ⁸ Æsculapii fanum petiit, & post paucos dies ad navim rediit: & cum ⁹ adverso Tiberi subveheretur ¹⁰ in proximam insulam desilivit, ubi templum ei constitutum: & pestilentia mira celeritate sedata est.

NOTÆ.

1. Romani.] Vide Ovid. lib. xv. Metamorph. Fab. 1.

2. Ob pestilentiam.] Livius in fine lib. x. Multis rebus latus annus, vix ad solatium unius mali, pestilentia urentis simul urbem atque agros suffecit; portentoque jam similis clades erat. & libri aditi, quinam finis, aut quod remedium ejus mali ab Diis daretur. Inventum in libris Æsculapium ab Epidaurum Romam arcessendum. Neque eo anno, quia bello occupati Consules erant, quicquam de ea re actum. Loquitur Livius de anno V. C. 461. Missus Ogulnius anno sequenti.

3. Responso.] Apollinis, Ovid. xv. Metam. Lactan.

4. Epidaurum.] Urbe Epiri.

5. Q. Ogulnio.] Q. Ogulnius Gallus dicebatur.

6. Per mediam urbem.] Ovid. Mediamque per urbem

Tendit ab incurvo munitis aggere portus.

7. Conspiravit.] Hoc est, se in spiras convolvit, in solent serpentes. Virgil. II. Georg. Squameus in spiram trallum se colligit anguis.

Quidam habent *conspiravit*, non ita bene.

8. Antium.] Latiorum portum.

9. Per molliciem.] Ex Mss. Cod. Schottus per malaciam; quod æque bonum est. Malacia, *μαλακία*, tranquillitas. In Cod.

Parisi. scriptum per *Sevicinam* manifesto *Sevicinam* legendum. Et forsitan hæc sit vera lectio. Ex Ovid.

Et *spissi* littoris Antium.

Huc ubi *Voliferam* Nautia advertere carinam

(*Asper enim jam pontus erat*) Deus explicat orbes,

Perque sinus crebros & magna volumina labens.

Templa parentis inis, flavum tangentia litus.

Causam enim reddit cur legati portum Antii subierunt, nimirum jam mare læviebat.

10. Æsculapii fanum.] Imo Apollinis ex Ovid. supra.

Templa parentis inis flavum tangentia litus.

11. Adverso Tiberi.] Quia Romam petebat. Per adversas undas. Ovid.

12. In proximam Insulam.] Insulam intellige quæ in Tiberi Romæ de Segete agri Tarquinorum a Romanis in Tiberim fusa, facta est, de qua vide Liv. lib. ii. cap. v. hanc ita Ovid.

Scinditur in geminas partes circumfluit amnis.

Insula nomen habet: laterumque a parte duorum

Porrigit aequales media tellure lacertos.

M. FURIUS CAMILLUS.

FURIUS Camillus cum ¹ Faliscos obsideret, ac ² ludi litterarii magister, principum filios ad eum adduxisset, vinctum eum iisdem pueris in urbem ³ redigendum & verberandum tradidit. Statim Falisci se ei ob tantam justitiam dederunt. ⁴ Veios decenni obsidio domuit, 5. deque his triumphavit. Postmodum est crimini datum, ⁵ quod albis equis triumphasset, ⁶ & prædam inique divisisset, die dicta ab Appulejo Tribuno plebis, damnatus, Ardeam concessit. Mox cum ⁷ Galli Senones, relictis ob sterilitatem agris suis, ⁸ Clusium Etruriæ opidum obsiderent, ⁹ missi sunt Roma tres legati, qui Gallos monerent, ut ab oppugnatione desisterent. ¹⁰ Ex his unus contra jus gentium in aciem processit, & ducem Senonum interfecit. Quo commoti Galli, petitis in ditionem legatis, nec impetratis, Romam petierunt, & exercitum Romanum apud ¹¹ Aliam fluvium cæciderunt, ¹² die xvi. Kalend. Augusti, qui dies inter nefastos relatus, Aliensis dictus. Victores Galli ¹³ urbem intraverunt, ubi nobilissimos senum in curulibus & honorum insignibus, ¹³ primo ut deos venerati, deinde ut homines despiciati, interfecere. Reliqua juvenus cum Manlio in Capitolium fugit, ubi obsessa Camilli virtute liberata est: qui absens Dictator dictus, collectis reliquiis,

NOTÆ.

1. *Faliscos.*] Quidquid dicant quidam e veteribus, *Falisci* non urbem significat, sed populum. Urbs dicebatur *Falerii* seu *Falerii*, unde *Falerisci*, *Falisci*.

2. *Ludi litterarii magister.*] Ludi magistrum vocat Florus cap. xii. lib. i. Vide Liv. lib. v. cap. xxvii.

3. *Redigendum.*] Ideo dixit *redigere* quod pueri magistrum præ se agebant ut pastores solent pecora.

4. *Veios decenni obsidio.*] Florus cap. xii. *Veientium quanta res fuerit indicat decennis obsidio.* Veii Tusciæ urbs ad Laronem fluvium.

5. *Quod albis equis triumphasset.*] Nam parum id, non civile modo; sed humanum etiam visum. Jovis Solisque equis equiparari Dictatorem in religionem etiam traherant: triumphusque ob eam unam maxime rem clarior quam gratior fuit. Liv.

6. *Et prædam inique.*] Prædam Veientanam quam publicando sacrandoque ad nihilum redegit.

7. *Galli Senones.*] Ab Utente flumine us-

que ad Æsim fines habuere.

8. *Clusium.*] Clusium vetus intellige, mediterraneum Tusciæ oppidum ad Glanum fluvium qui non longe ab lacu Trasimeno.

9. *Missi sunt Roma tres legati.*] In Mil. *Missi sunt Roma tres Fabii.* Vere ex Livio, lib. v. cap. xxxv. *Legati tres M. Fabii Ambusti filii missi.*

10. *Ex his unus.*] Vide Liv. lib. v. cap. xxxvi.

11. *Aliam fluvium.*] Ad undecimum ab Urbe miliarium Crustuminiæ montibus in Tiberim defluit.

12. *Die xvi. Kalend. Augusti.*] Livius & Plutarchus, a. d. xv. Kal. Augusti. Tacit. Annal. 15. decimum quartum numerat. Vide Scaligerum de Emendatione temporum. Schot.

13. *Primo ut Deos venerati.*] Florus cap. xiii. lib. i. *Sedentes in Curulibus suis prætextatos senes, velut Deos genosque venerati; mox eosdem postquam esse homines liquerat, alioqui nihil respondere dignantes, pari vecordia mactant, &c.*

¹ Gallos improvisos internecione occidit ² Populum Rom. migtare Vejos volentem retinuit. Sic & opidum civibus, & civeis opido reddidit.

NOTÆ.

1. *Gallos improvisos internecione occidit.*] Legendum: *Gallos improvisos internecione occidit* Id est, *Ipse improvisus Gallos*, &c. Pater meus.

2. *Populum Rom. mig. Veios.*] Ejus orationem facundissimam. Vide apud Liv. lib. v. cap. 11.

M. MANLIUS CAPITOLINUS.

MANLIUS ob defensum Capitolium Capitolinus dictus, sedecim annorum voluntarium militem se obtulit. Triginta septem ¹ militaribus donis a suis ducibus ornatus, triginta treis cicatrices in pectore habuit. ² Capta urbe auctor in Capitolium confugiendi fuit. ³ Quadam nocte clangore anseris excitus, Gallos ascendentes deiecit. Patronus a civibus appellatus. & ⁴ farre donatus est. ⁵ Domum etiam in Capitolio publice accepit. Qua superbia elatus, ⁶ cum a Senatu suppressisse ⁷ Gallicos thesauros argueretur, & ⁸ addictos propria pecunia liberaret, regni affectati suspicione in carcerem coniectus, populi consensu liberatus est. Rursus cum in eadem culpa, & gravius perseveraret, reus factus; & ab conspectu Capitolii ⁹ ampliatus est. ¹⁰ Alio deinde

NOTÆ.

1. *Militaribus donis.*] Armillis, phaleris, coronis.

2. *Capta urbe.*] A Gallis.

3. *Farre donatus est.*] Liv. lib. v. cap. XLVII. *Manlius primum ob virum laudatus donatusque, non ab Tribunis solum militum, sed consensu etiam militari, cui universi se libras farris, & quartarios vini, ad ades ejus qua in arce erant contulerunt, Rem dicta parvam, ceterum inopia fecerat eam argumentum ingens caritatis, cum se quisque visu suo fraudans detractum corpori atque usibus necessarius ad honorem unius viri conferret.*

4. *Domum etiam in Capitolio.*] Imo & ante de enim Capitolium ibi domum habebat Manlius.

5. *Publice.* Id est, ex atario. Jam supra.

6. *Cum a Senatu suppressisse.*] Legendum omnino ut optime Gruetus & Machaneus, *Cum Senatum suppressisse Gallicos Thesauros argueret.* Ipse enim Manlius aurum Gallicum a patribus occultari jaciebat. Liv. lib. vi. cap. xiv. *Ad hoc domi, concionantis in modum, sermones pleni criminum in patres: inter quos, cum omisso discrimine vera an vana jaceret, Thesauros Gallici auri occultari a patribus jecit.*

7. *Gallicos Thesauros.*] Thesauros intellige qui pro redemptione Capitolii a Romanis fuerant collati. Sive potius aurum omne Gallis ademptum & reportatum.

8. *Addictos.*] Qui cum solvendo non esset creditoribus addicebantur ut eis pro servis essent.

9. *Ab conspectu Capitolii.*] Venuiste, conspectus Capitolii Manlium ampliavit. Nam cum in Campo Martio populus citaretur & Manlius ad Capitolium manus tendens ab hominibus ad Deos preces avertisset, apparuit Tribunis, nisi oculos quoque hominum liberassent ab tanti memoria decoris, nunquam fore in praecipitis beneficio animis vero crimini locum.

Ita prodita die in Petelinum lucum extra portam Flumentanam unde conspectus in Capitolium non esset, concilium populi indictum est. Livius.

10. *Ampliatus.*] Id est, nec condemnatus fuit, nec absolutus. Id cum fiebat, hanc vocem amplius pronuntiabant, intelligebant autem amplius deliberatum in super illo aut illo negotio.

11. *Alio deinde loco*] In Campo Vimilani ad Peletinum lucum extra portam Flumentanā.

loco damnatus, & de saxo Tarpeio præcipitatus: Domus diruta: bona publicata. ² Gentilitas eius ³ Manlii cognomen eiuravit, ⁴ [ne quis postea Capitolinus vocaretur.]

NOTÆ.

1. *Domus diruta*.] Et latum ad populum fuit ne quis patricius in arce aut Capitolio habitaret. Liv.

2. *Gentilitas*.] Proprie gens plures familias amplectitur.

3. *Manlii cognomen eiuravit*.] Vel legendum *prænomen*; Id est, *Marcum*, vel pro eo *cognomen* satis nove noster posuit. Et constat enim *Marci* prænomen postea in

gente Manlia neminem tulisse, Manlis vero, & *Capitolini* plurimos. Liv. lib. vi. cap. xx. *Gentis Manlia decreto cautum est ne quis deinde M. Manlius vocaretur*. Vide Festum in *Manlia gentis*.

4. *Ne quis postea*.] Hæc verba sunt additamentum scioli alicujus qui istud *Manlii cognomen* pessime interpretatus est.

A. CORNELIUS COSSUS.

¹ FIDENATES ² Fidei Romanorum hostes, ut sine spe veniæ fortius dimicarent ³ legatos ad se missos interfecerunt: ad quos ⁴ Quinctius Cincinnatus Dictator missus Magistrum equitum habuit Cornelium Cossum, qui ⁵ Larrem Tolumnium ducem sua manu ⁶ interfecit. De eo spolia opima Jovi Feretrio secundus ab Romulo consecravit.

NOTÆ.

1. *Fidenates*.] In Latio sexto ab urbe milliario.

2. *Fidei Romanorum*.] Verisimile quod habet Schottus vocem *fidei* a similitudine *fidenatum* forsitan esse. Scriptum fortasse fuerat *rei Romanorum hostes*. Sed non abeundum a Mss. in quibus constanter legitur *Fidenates veteres Romanorum hostes*. Nam revera annos amplius 324. assidue, jam septimum rebellando victi sunt.

3. *Legatos*.] C. Fulcinium, Cloclium Tullum Sp. Ancium, & L. Roscium.

4. *Quinctius Cincinnatus dictator*.] Ex Livio Marcus Æmilius dictator, Quinctius Cincinnatus filius Magister Equitum, Cornelius Cossus Tribunus militum fuit.

5. *Larrem Tolumnium*.] Veientium regem, ad quem Fidenates defecerant.

6. *Interfecit*.] Anno ab urbe C. 318.

P. DECIUS PATER.

P. Decius Mus ¹ bello Samnitico sub ² Valerio Maximo & Cornelio Cossio consulibus Tribunus militum, exercitu in angustiis ³ Gauri montis insidiis hostium clauso, ⁴ accepto, quod postulaverat, præsidio, in superiorem locum evasit: hosteis terruit. ⁵ Ipse intempesta nocte

NOTÆ.

1. *Bello Samnitico*.] Anno mundi 3611. aut C. N. 367. ab V. C. 414. Vide Florum lib. i. cap. xvi.

2. *Valerio Maximo*.] Valerius Maximus Corvinus, sive Corvus dicebatur.

3. *Gauri montis*.] In Campania.

4. *Accepto, quod postulaverat, præsidio*.] Unius legionis principes hastatosque petierat. Vide Liv. lib. vii. cap. xxxiv.

5. *Ipse intempesta nocte*.] *Intempesta nox dicta ab tempestate*. *Tempestatas ab tempore*: *Intempesta nox, quo tempore nil agitur*.

per medias custodias somno oppressas incolumis evasit. Ob hoc ab exercitu ¹ civica corona [de quercu, quæ dabatur ei quæ civeis in bello servasset, ² obsidionali, quæ dabatur ei qui obsidione civeis liberasset] donatus est: ³ Consul bello Latino, collega Manlio Torquato, positus apud ⁴ Vesperim fluvium castris, cum utrique consuli somnio obvenisset, eos victores futuros, ⁵ quorum dux in prælio cecidisset. Tum collato cum collega somnio, cum convenisset, ut cujus cornu in acie laboraret, dis se Manibus voveret, ⁶ inclinante sua parte, se & hosteis ⁷ per Valerium pontificem dis se Manibus devovit. impetu in hosteis facto, vi-
10. ctoriam suis reliquit.

N O T Æ.

Varr. lib. vi. L. L.

1. *Civica corona.*] *Civicam coronam civis salutis sua causa servatus in prælio dabat qua erat iligna, frondem habens perennem.* Festus. Aurea tamen corona donatum fuisse Decium testatur Liv. lib. vii. cap. xxxvii. *Consul advocata concione, P. Decii non captus solum ante, sed cumulatim nova virtute laudes peragit: Et præter militaria alia dona, aurea corona eum, & centum bobus, eximisque uno albo opimo, auratis cornibus donat.*

2. *Obsidionali.*] A legionibus. Liv. Eodem loco. *Secundum Consulis donationem Legiones gramineam coronam obsidionalem, clamore donum approbantes, Decio imponunt.*

3. *Consul Bello Latino.*] Anno Mundi 3614. ab urbe C. 417. ante C. N. 334. Vide Florum, lib. 1. cap. xiv.

4. *Vesperim.*] Prope montem Vesuvium. Liv. lib. viii. cap. viii.] *Pugnatum est nund procul radicibus Vesuvii Montis. Qua via ad Vesperim ferebat.*

5. *Quorum dux in prælio cecidisset. Tum, &c.*] Hæc propter interpunctionem laborant. Aemovendum est punctum integrum quod post *cecidisset* positum est. Nam quæ sequuntur pendunt ab antecedentibus. Hoc modo *Consul Bello Latino.* &c. *Inclinante sua parte se & hostes per Valerium pontificem devovit.* Quod ni ita sit quid fiet *vñ Consul?*

6. *Inclinante sua parte.*] Laevo cornu.

7. *Per Valerium Pontificem.*] Nam Pontifex verba præibat & qui se devovebat, ea ipsa respondebat. Unde infra in Decio filio. *Solemnia verba respondens.* Vide Liv. lib. viii. cap. ix.

P. DECIUS FILIUS.

PU B L I U S Decius Decii filius, ¹ primo Consul ² de Samnitibus triumphans, spolia ex his Cereri consecravit. ³ Iterum & ⁴ tertio consul, multa domi militiæque gessit. ⁵ Quarto consulatu cum ⁶ Fabio

N O T Æ.

1. *Primo Consul.*] Cum M. Valerio Maximo anno Mundi 3640. ab V. Cond. 443. ante C. N. 308.

2. *De Samnitibus triumphans.*] Consul uterque, & in tabulis Capitolinis & in inscriptionibus triumphasse dicitur. Quanquam Livius Decium ait ægrum Romæ mansisse, dum Valerius Samnitici Belli reliquias persequeretur. Illum vide lib. ix.

3. *Iterum.*] Tertio anno post primum Consulatum: Tunc Tarquinienfes subegit & Hetruscos coegit pacem petere.

4. *Tertio.*] Decimo anno post primum Consulatum, Apulos devicit, & inde Samnium profectus.

5. *Quarto Consulatu.*] Anno Mundi 3655 ab V. C. 458. ante C. N. 293.

6. *Fabio Maximo.*] Q. Fabio Maximo Rulliano.

- Maximo; ¹ cum Galli, Samnites, Umbri, Tusci contra Romanos conspirassent: ibi exercitu in aciem ducto, & ² cornu inclinante, exemplum patris imitatus, advocato ³ Marco Livio pontifice, ⁴ hastæ insistent & ⁵ solennia verba respondens, se & hostes dis Manibus devovit. Impe-
 5. tu in hostes facto, victoriam suis reliquit. Corpus a collega laudatum, magnifice sepultum est.

NOTÆ.

1. *Cum Galli Samnites, Umbri.*) Vide Florum lib. 1. cap. xvii.

2. *Cornu inclinante.*) Vide Liv. lib. x. cap. xxviii.

3. *Marco Livio Pontifice.*) *M. Livium Pontificem quem descendens in aciem digredi venerat ab se, praire iussit verba, quibus se legionesque hostium pro exercitu populi Romani Quiritium devoveret.* Liv. loco supra laudato.

4. *Hastæ insistent.*) Livius ubi de Decio Patre. lib. viii. cap. ix. *Pontifex eum (Decium) togam prætextam sumere iussit, & velato capite manu subter togam ad mentum exerta, super relum subjectum pedibus stantem sic dicere, &c.*

5. *Solennia verba respondens.*) Vide quæ supra in Decio Patre notata sunt. Solennia verba sic Livius, lib. viii. cap. ix. *Lætæ Jupiter, Mars Pater, Quirine, Bellona, Lares, Divi Novensiles, Di Indigetes, Divi quorum est potestas nostrorum hostiumque. Manes vos precor, veneror veniam peto feroque uti populo Romano Quiritium vim victoriamque pro peretis, hostis populi Rom. Quiritium terrore formidine, morique afficiatis. Sicut verbis nuncupavi, ita pro Republica Quiritium, exercitum, legionibus, Auxiliis Populi Romani Quiritium, legiones, auxiliaque hostium, mecum Diis Manibus, Tellurique devoveo.*

T. MANLIUS TORQUATUS.

- T**ITUS Manlius Torquatus ¹ ob ingenii & linguæ tarditatem a ² patre rus relegatus, cum audisset ei ³ diem dictam a ⁴ Pompejo Tribuno plebis, nocte urbem petiit. Secretum colloquium a Tribuno impetravit, & gladio stricto, ⁵ dimittere eum accusationem terrore multo compulit. ⁶ Sulpicio Dictatore tribunus militum ⁷ Gallum provocatorem occidit. Torquem ei detractum, cervici suæ indidit. Consul ⁸ bello Latino filium suum, quod contra imperium pugnasset, ⁹ securi per-

NOTÆ.

1. *Ob ingenii & linguæ tarditatem.*) *Quia infacundior esset & lingua impromptus.* Liv. lib. vii. cap. iv.

2. *Patre.*) L. Manlio.

3. *Diem dictam.*) Diem alicui dicere, id est, aliquem accusare; quia tunc accusatores reis certum diem denuntiabant quo se ii coram populo sisterent ut criminibus diluendis vacarent.

4. *Pompejo.*) *Lege Pomponio.* Livius lib. vii. cap. iv. *Q. Servilio Ahala. L. Genucio secundum Consulibus dies Manlio dicitur a M. Pomponio Tribuno plebis.*

5. *Dimittere eum accusationem.*) Imo, præ-

se deinde tulit ea vi subactum se incepto destituisse. Nec perinde ut maluisset plebes, sibi suffragis ferendi de tam crudeli & superbo reo potestatem fieri. Livius.

6. *Sulpicio Dictatore.*) Imo tunc T. Quintus Pennus dictator fuit. Liv. lib. vii. cap. ix. Paulo post C. Sulpicius Dictator creatus.

7. *Gallum provocatorem.*) Bello Gallico de quo Flor. cap. xiii. lib. i.

8. *Bello Latino.*) Vide in Decio patre.

9. *Securi percussit.*) Vide Liv. lib. viii. cap. vii.

cussit. Latinos apud ¹ Vesperim fluvium, Decii collegæ devotione superavit. ² [Consulatam recusavit, quod diceret neque se populi vitia, neque illum severitatem suam posse sufferre.]

N O T Æ.

1. *Vesperim.*] Supra in Decio Patre.
 2. *Consulatam recusavit.*] Hæc a Victore nunquam orta sunt. Ab aliquo Sciole huc intrusa qui non meminit hunc Manlium de quo hic noster, sive Consulatam gessisse, cumque eo posteriorem quemdam T. Manlium confudit qui ob valetudinem oculorum Consulatam repudiavit.

M. VALERIUS CORVINUS.

RELIQUIAS Senonum ¹ Camillus persequabatur, adversum ingentem Gallum provocatorem solus ² Valerius Trib. militum, omnibus territis, procellit. corvus ab ortu solis galeæ ejus insedit, ³ & inter pugnandum ora oculosque Galli verberavit. Hoste devicto, Valerius Corvinus dictus. Hinc, cum ingens multitudo ære alieno oppressa, ⁴ Capuam occupare tentasset, & ducem sibi Quintium ⁵ necessitate compulsam fecisset, ⁶ sublato ære alieno, seditionem compressit.

N O T Æ.

1. *Camillus.*] Vide Florum lib. 1. cap. xiii.
 2. *Valerius Trib.*] Florus lib. 1. cap. xiii. & Liv. lib. vii. cap. xxvi.
 3. *Et inter pugnandum ora.*] Sic noctua Turni cum Ænea dimicantis, & ora & Clypeum verberavit. Virgil. xii. Æneid.
*Turni se pestis ad ora
 Ferique referique sonans; clypeumque
 everberat.*
 4. *Capuam occupare tentasset.*] Hanc historiam fusc, sed paulo aliter Liv. lib. vii. cap. xxxviii. xxxix. Et sequent.
 5. *Necessitate compulsam.*] Nam vi & minus Imperium accipere coactus fuit Quintius.
 6. *Sublato ære alieno.*] Unde hæc? nil enim Livius.

S P. POSTHUMIUS.

TITUS Veturius, & Spurius Posthumius consules bellum adversum Samnites gerentes, a Pontio Thelesino duce hostium in insidias inducti sunt: nam ille ¹ simulatos transfugas misit, qui Romanos docerent, ² Luceriam Apulam a Samnitibus obsideri, quo duo itinera ³ ducebant, ⁴ aliud longius & tutius, aliud brevius & periculosius: Festi-

N O T Æ.

1. *Titus Veturius & Sp. Posthumius.*] Anno Mundi 3631. ante C. N. 317. ab V. Cond. 434. Vide Flor. lib. 1. cap. xvi. & Liv. lib. ix. initio.
 2. *Simulatos transfugas.*] Milites decem pastorum habitu misit. pecoraque diversos alium alibi haud procul Romanis pascere jussit praefidius: ubi inciderint in pradatores, ut idem omnibus sermo constat: Legiones Samnitium in Apulia esse: Luceriam omnibus copiis circumledere. Liv. cap. ii. lib. ix.
 3. *Luceriam Apulam.*] Ad distinctionem: erat enim & Luceria in Picentinis. Erat & apud Umbros: quin & alia etiam alibi fuit.
 4. *Aliud longius & tutius.*] Livius. ibid. Una ad Luceriam ferebant via, altera pra-

natio brevius eligit. Itaque cum in insidias venissent, ¹ (qui locus Furculæ Caudinæ vocabatur) C. Pontius ² accitum patrem Herennium rogavit, quid fieri placeret. Ille ait, aut omneis occidendos, ut vires frangerentur; aut omnes dimittendos, ut beneficio obligarentur; utroque ³ improbato consilio, omnes sub jugum misit, ⁴ isto fœdere, quod a Romanis postea improbatum est. ⁵ Posthumius Samnitibus deditus, nec receptus.

N O T Æ.

ter oram superi maris patens aperta que, sed quanto iustior, tanto fere longior: altera per furculas Caudinas brevior &c.

1. *Qui locus Furcula Caudina.*] Circa Aufidum fluvium, ubi Caudium urbs.

2. *Accitum Patrem.*] Antequam Patrem acciret Pontius, bis eum per nuncium consuluerat. Vide Liv. cap. III. lib. IX.

3. *Isto fœdere.*] Sponsionem fuisse non fœdus ait Liv. cap. V. *Consules, inquit, profecti ad Pontium in colloquium, quum de fœdere Victor agitare, negarunt injussu populi fœdus fieri posse: nec sine fecialibus ca-*

rimoniaque alia solenni. Itaque, non ut vulgo credunt, Claudiusque etiam scribit, fœdere pax Caudina, sed per sponsionem facta est. Vide Sigonium lib. I. de antiquo jure civium Rom.

4. *Posthumius Samnitibus deditus.*] Ut hac deditione turpitudinem fœderis dirimeret, populumque Romanum religione exolveret, ne quid divini humanive obstaret, quominus justum piumque de integro bellum susciperetur. Vid. Liv. cap. VIII.

5. *Nec receptus.*] A Pontio scilicet.

L. PAPIRIUS CURSOR.

LUCIUS Papirius, ¹ a velocitate Cursor, cum Dictatorem se ² adversis ominibus ³ contra Samnites profectum esse ⁴ sensisset, ⁵ ad auspicia repetenda Romam regressus, edixit ⁶ Fabio Rulliano, quem exercitui imponebat, ⁷ ne manum cum hoste confereret. Sed ille oppor-

N O T Æ.

1. *A velocitate Cursor.*] Idem. Liv. lib. IX. cap. XVI. *Præcipua pedum pernecitas inerat, qua cognomen etiam dedit victoremque cursu omnium ætatis sua fuisse ferunt.* Quasi vero hic Papirius primus *Cursoris* nomen habuerit, & non ante eum multi.

2. *Adversis ominibus.*] Non adversis; sed incertis, Livius lib. VIII. cap. XXX. *In Samnium incertis itum Auspiciis est Cujus rei vitium, non in belli eventum, quod profpere gestum est, sed in rabiem atque iras Imperatorum vertit.* Namque Papirius Dictator a pullario monitus, quum ad auspicium repetendum Romam proficisceretur, &c.

3. *Contra Samnites.*] Anno Mundi 3628. ante C. N. 320. ab. V. C. 431.

4. *Sensisset.*] A Pullario monitus.

5. *Ad auspicia repetenda.*] Nihil enim in auspiciis gerebant Romani. Quare si egressi

male pugnassent, vel etiam si ante pugnam, vitiose capta omnia meminissent, Romam revertebantur ad captanda rursus Auspicia. Idque dicebant, *Redauspicare & repetere omina.* Virg. II. *Æneid. Omina ni repetant Argis.* Et hoc servatum a ducibus Romanis donec ab his in Italia pugnatum est, propter vicinitatem. Postquam vero ministerium longius prolatum est, ne dux ab exercitu diutius abesset, si Romam ad renovanda auspicia de longinquo revertisset, constitutum ut unus locus de Captivo agro Romanus fieret in ea Provincia, in qua bellabatur, ad quem si renovari opus esset auspicia, dux rediret.

6. *Fabio Rulliano.*] Q. Fabius Maximus Rullianus vocabatur. Liv. male quidam *Rutillianus.*

7. *Ne manum cum hoste confereret.*] Sic Liv.

tunitate ductus, pugnavit. Reversus Papirius securi eum ferire voluit: ille in urbem confugit¹ nec supplicem Tribuni tuebantur. Dein pater lacrimis, populus precibus veniam impetrarunt. Papirius de Samnitibus triumphavit. Idem comis & jocorum studiosus; ² cum Praenestinum prae-
5. prae-
torem gravissime increpasset; Expedi, inquit, licetor secures. Et cum cum metu mortis attonitum vidisset; ³ incommodam ambulantis radicem excindi jussit.

NOTA.

Liv. *Ut sese loco teneret, neu absente se-
sum hoste manum confereret*

1. *Nec supplicem Tribuni tuebantur.*] Imo tuebantur, sed precarium, non iustum auxilium ierebant, ut patet ex Livio.

2. *Cum Praenestinum prae-
torem.*] Ex Liv. lib. ix. cap. xvi. Praenestinus Praetor per ti-
morem segnius ex subsidis suos duxerat in
primam aciem. Quem quum inambulans
ante tabernaculum vocari jussisset; Licetorem

*expedire securim jussit. Ad quam vocem
exanimi stante Praenestino, age dum Lie-
tor, excinde radicem hanc, inquit, in-
commodam ambulantis; Persusumque
ultimi supplicii meum, multa dicta dimisit.*

3. *Incommodam ambulantis*] In hoc
jocus est, quod cum Licetorem securim ex-
pedire jussit quasi in rem animadversus,
prae-
ter expectationem ei radicem ex-
cindendam objecerit.

Q. FABIVS RULLIANVS.

Q UINCTVS Fabius Rullianus, primus ex ea familia¹ ob virtu-
tem Maximus: magister equitum a Papirio Cursore ob Samnitum
victoriam² securi pene percussus, ³ primum de Apulis & ⁴ Lucerinis;
iterum de Samnitibus, tertio de Gallis, Umbris, Marfis, atque Tuscis
5. triumphavit. ⁵ Censor libertinos tribu amovit. ⁶ Iterum Censor fieri no-

NOTA.

1. *Ob virtutem.*] Quod forensē turbam
in quatuor tribus coniecit, ideo ei *Maximi*
cognomen datum dicit Liv. extremo lib.
ix.

2. *Securi pene percussus.*] Superiori ca-
pit.

3. *Primum de Apulis & Lucerinis.*] Bis
tantum triumphasse Fabium in tabulis in-
venio, semel cum primum Consul esset, Col-
lega L. Furiō Curvo. an. Mundi 3630.
ante C. N. 318. ab. V. C. 433. Iterum de
Hetruscis secundum Consul C. Martiō Ru-
tilio Censorio, duodecimo anno post prio-
rem Consulatum: Apulos, quidem vicit Fa-
bius quartum Consul cum Pub. Decio Mu-
re; anno Mundi 3653. Idem etiam Gallos,
Tuscos, Marfos, Umbros devicit V. Con-
sul anno Mundi 3655. Sed triumphasse non
legitur.

4. *Lucerinis.*] *Nucerinis* alijs. Livius scri-
bit eum subegisse Nuceriā Alphenam.

Glareanus vero Luceriā scribit. Sigontus
contra Nuceriā tuetur. Haec in Picentibus
seu Campania est ix. mil. pas. distans a
mari, ut & Alphenam, auctore Plinio. Illa
in Apulia est. Lubricus certe locus & in quo
mihi aqua haret. nec patet tateri cum ni-
hil everforum locorum veritate incertius.
Schott.

5. *Censor libertinos.*] Hos *forensē tur-
bam* vocat Liv. lib. ix. in fine Q. Fabius &
P. Decius Censores facti. Fabius simul con-
cordiae causa, simul ne humillimorum in
manu comitia essent, omnem forensē tur-
bam exeretam in quatuor tribus coniecit,
urbanaeque eas appellavit. Adeoque eam
rem acceptam gratis animis ferunt, ut Ma-
ximi cognomen, quod tot Victorius non
pepererat, hac Ordinum temperatione pa-
reret.

6. *Iterum Censor fieri noluit.*] Vide Va-
ler. Max. lib. iv. cap. 1.

luit, dicens non esse ex usu reipublicæ eosdem Censores sæpius fieri. Hoc primus instituit, ¹ uti equites Romani Idibus Quintilibus ab æde Honoris, albis equis insidentes, in Capitolum trai srent. Morruo huic tantum æris populi liberalitate congestum est, ut inde filius ² visceratio-
 5. nem ³ & epulum publice daret.

N O T Æ.

¹ *Uti equites Romani.*] Quod *transue-*
ctio dictum fuit. Livius. De eodem. *Ab eo-*
dem institutum dicitur ut equites Idibus
Quintilibus transueherentur.

² *Viscerationem.*] Visceratio, largitio
 carnaria, qua pecudes integræ populo da-

bantur. Viscera enim non solum intestina;
 sed quidquid sub corio est. Servius.

³ *Et epulum.*] Sic fere semper epulum
 cum visceratione conjunctim legas. Sueton.
 in Cæsare: *Adjecit epulum & visceratio-*
nem.

MANIUS CURIUS DENTATUS.

MANIVS Curius Dentatus ¹ primo de Samnitibus triumphavit,
 quos usque ² ad mare Superum perpacavit. Regressus, in concio-
 ne ait: Tantum agri cepi ut solitudo futura fuerit, nisi tantum homi-
 num cepissem; tantum porro hominum cepi, ut fame perituri fuerint,
 5. nisi tantum agri cepissem. ³ Iterum de Sabinis triumphavit. ⁴ Tertio de
 Lucanis ⁵ ovans urbem introivit. Pyrrhum Epirotam Italia expulit.
⁶ Quaterna dena agri jugera viritim populo divisit. sibi deinde totidem
 constituit, dicens neminem esse debere civem, cui non tantum suffice-
 ret. Legatis Samnitum aurum offerentibus cum ipse in foco rapa torre-
 10. ret: Malo, inquit, hæc in fistilibus meis ⁷ esse, & aurum habentibus
 imperare. Cum interversæ pecuniæ argueretur, ⁸ guttum ligneum quo
 uti ad sacrificia consueverat, in medium protulit, juravitque se nihil am-

N O T Æ.

¹ *Primo de Samnitibus.*] Anno Mundi
 3660. ante C. N. 288. ab V. C. 463.

² *Ad mare superum.*] Adriaticum.

³ *Iterum de Sabinis.*] Eodem anno quo
 de Samnitibus.

⁴ *Tertio de Lucanis.*] Hujus Triumphii
 Annales non meminere. Inciderit forsitan
 an. Mundi 3666. ante C. N. 282. ab V.
 C. 469. quo Curius Gallos, Lucanos, Bruti-
 os, Samnites vicit. Quanquam dubito
 cum de iisdem anno post hunc secundo
 Fabricium triumphasse tabulæ notent. De
 Lucanis quidem & de Pyrrho triumphavit
 Curius anno Mundi 3675. Sed nullus te-
 mere pulchrior in urbem aut speciosior
 triumphus intravit. Tantum abest ut ova-
 tio triumphus ille fuerit.

⁵ *Ovans.*] Ovatio minoris triumphii
 genus quo triumphantes nec trabeam nec
 togam pictam induti, pedibus, interdum
 etiam & equo urbem intrabant, exercitum
 præeunte.

⁶ *Quaterna dena.*] Mss. *Quaterdena.*
 Vulg. partim *Septenadena*, partim *Septem-*
dena. Unde colligi potest legendum esse
Septena; Nam & totidem Plinius lib. viii.
 cap. iii. & Valer. Max. lib. iv. cap. iii.
 divisa fuisse docent.

⁷ *Esse.*] Comedere.

⁸ *Guttum ligneum.*] Guttum inter sa-
 crificii vasa numerat Varro lib. i. De vita
 populi Rom. *Guttum faginum* appellat Plin.
 ex fago enim pocula. Ovid. V. Fast.

Terra rubens crater, pocula fagus erant,

plius de præda hostili in domum suam convertisse. ¹ Aquam Anienem de manubiis hostium in urbem induxit. ² Tribunus plebis ³ patres auctores fieri coëgit comitiis, quibus plebejus magistratus creabatur: ob hæc merita domus ei ⁴ apud Tiphatham, & agri jugera quingenta publice data.

NOTÆ.

1. *Aquam Anienem.*] Frontinus libro de aqueductibus: *Vetus Anio post annos 40. quam Appia perducta est, anno ab V. C. 481. M. Curius Dentatus, qui Censuram cum L. Papirio Cof. gessit, Anionis qui nunc dicitur vetus, aquam perducendam in urbem ex manubiis de Pyrrho captis curavit Cof. Spurio Carvilio Maximo II. L. Papirio Cursore II.*

2. *Tribunus plebis.*] An. ab V. C. 455.

3. *Patres Auctores fieri coëgit.*] Legem tulit ut Patres ante comitia Auctores fierent, hoc est, ut decreto suo eos Magistratus se probare dicerent, quos populus creasset. Ea lex a Curio, Curia dicta. Cic. de claris Orat. iv. lib. 10.

4. *Apud Tiphatham.*] Locus in urbe fuit, quod de Campania dicitur viri docti, nugæ sunt ad hunc quidem locum.

APPIUS CLAUDIUS CÆCUS.

APPIUS Claudius Cæcus ¹ in censura ² libertinos quoque in senatum legit, ³ epulandi decantandique jus tibicinibus in publico ademit. Duæ familiæ ad Herculis sacra sunt destinatæ, Potitiorum & Pinariorum. Potitios Herculis sacerdotes pretio corrupit, ut sacra Herculeæ servos publicos edocerent: ⁴ unde creatus est: ⁵ gens Potitiorum funditus perit. Ne consulatus cum plebeis communicaretur, acerrime restitit. Ne Fabius solus ⁶ ad bellum mitteretur, contradixit. ⁷ Sabinos, Samnites, Etruscos bello domuit. Viam ⁸ usque Brundisium lapide

NOTÆ.

1. *In censura.*] Quam gessit anno ab V. C. 443.

2. *Libertinos quoque.*] Sueton. in Claudio cap. xxiv. Etiam Appium Cæcum generis sui proauctorem, Censorem, libertinorum filios in senatum allegisse docuit: Ignarus temporibus Appii, & deinceps aliquandiu, libertinos dictos, non ipsos qui manumittuntur, sed ingenuos ex his procreatos.

3. *Epulandi.*] In æde Jovis. Tibicinibus enim antiquitus traditum erat ut in ea vincerentur. Et paulo post idem iis jus restitutum.

4. *Unde creatus est.*] Liv. lib. ix. cap. xxix.

5. *Gens Potitiorum.*] Bene *Gens*. Duodecim enim ea tempestate erant Potitiorum familiæ. Inde tamen quam hic Gentem di-

cit supra familiam vocat, *duæ familia*, &c. Auctor libelli de Orig. Urb. Rom. *Familiam* dixit.

6. *Ne Consulatus.*] Hoc de Appio Cæco nullibi legisse video, sed *ne auguratus cum plebeis communicaretur*, id vero apud Liv. legitur lib. x. cap. vii. Sic igitur legendum.

7. *Ne Fabius solus.*] Sed cum Decio Mure.

8. *Ad Bellum.*] Samniticum, quo se Decius devovit.

9. *Sabinos, Samnites.*] An. ab V. C. 456. quo Appius secundum Consul fuit.

10. *Usque Brundisium.*] Falsum est, Nam ea tempestate ex Veteris historiæ fide, ea via ad Brundisium usque perducere non potuit, *Paiermus*. A porta Capena usque ad Capuam stravit Appius.

- ¹ stravit : unde illa Appia dicta. ² Aquam Anienem in urbem induxit.
³ Censuram solus omni quinquennio obtinuit Cum de pace Pyrrhi ageretur , & gratia potentum per legatum Cineam pretio quæreretur : senex & cæcus lectica in Senatum latus , turpissimas condiciones ⁴ magnifica
⁵ oratione discussit.

NOTÆ.

1. *Stravit.*] An. ab V. C. 443.
 2. *Aquam Anienem.*] Quomodo *aquam Anienem* quam triginta & octo annis post in urbem producendam curavit M. Curius Dentatus Ut superiori capite : Cum Schot- to legerem *Appia*. Eam inventis quibus- dam venis Appius per duo milliaria in urbem duxit.
 3. *Censuram solus.*] Liv. lib. ix. cap. 29.

Appius jam inde antiquitus insitam perti- naciam familiæ gerendo , solus Censuram obtinuit.

4. *Magnifica oratione.*] Quam vide apud Plutarch. in Pyrrho. Ennius sic eum lo- quentem inducit.

Quo vobis mentes , recta qua stare sole- bant.

Antehac , dementes , sese flexere Viaj.

PYRRHUS .REX EPEIROTARUM.

PYRRHUS rex Epeiorarum , ¹ paterno genere ab Achille , materno ab Hercule oriundus , cum imperium orbis agitarer , & Romanos potenteis videret , Apollinem de bello consuluit. Ille ² ambigue re- spondit :

3 AJO TE 4 ÆACIDA ! ROMANOS VINCERE POSSE :

⁵ Hoc dicto in voluntatem tracto , auxilio Tarentinorum bellum

NOTÆ.

1. *Paterno genere ab Achille.*] Vid. Plu- tarch.

2. *Ambigue respondit.*] Quia incertum est. ab Æacida Romanos vinci posse , an ab Romanis Æacidam. Id Græcis ἀμφι-βολία dicitur , *Ambiguus sermo*. Cum vi- tio compositionis in ambiguo posita est sen- tentia : Sed aptissimum maxime fuit respon- so (Priscian. lib. xviii.) Etiam confusione or- dinis propriam oraculi obliquitatem ser- vare.

3. *Ajo te Æacida.*] Hoc de Pyrrho fin- xisse Ennium probat Cicero lib. ii. de Di- vinat. ut & Herodotum istud de Cræso.

Cræsus Halim penetrans magnam perverset opum vim.

Cur autem , inquit , hoc credam unquam editum Cræso ? aut Herodotum cur veracio- rem ducam Ennio ? Num minus ille potuit de Cræso , quam de Pyrrho fingere Ennius ? Quis enim est qui credat , Apollini ex ora-

culo Pyrrho esse responsum ?

Ajo te Æacida ; &c.

Primum Latine Apollo nunquam loquutus est. Deinde ista sors inaudita Græcis est. Pra- terea Pyrrhi temporibus jam Apollo versus facere desierat. Postremo , quanquam semper fuit , ut apud Ennium est.

Stolidum genus Æacidarum Bellipotentes sunt magis quam sapienti- potentes.

Tamen hanc amphiboliam versus intelli- gere potuisset. Vincere te Romanos , nihilo magis in se , quam in Romanos valere. Nam illa amphibolia qua Cræsum decepit vel Cris- sippum potuisset fallere , hac vero ne Epicu- rum quidem.

4. *Æacida.*] Ab Æaco Jovis & Europæ filio , Achillis avo.

5. *Hoc dicto.*] Proprie dicto hoc est di- ctione quæ propria Apollinis oraculi vox est. Pacuvius in armorum judicio ,

Romanis intulit: ¹ Lævinum Consulem ² apud Heracleam elephatorum novitate turbavit. Cumque Romanos adversis vulneribus occisos videret Ego, inquit, talibus viris brevi orbem terrarum subigere potuissem. Amicis gratulantibus; Quid mihi cum tali victoria, inquit, ³ ubi exercitus robur amittam? Ad vicissimum ab urbe lapidem castra posuit: Captivos Fabricio gratis reddidit. ⁴ Viso Lævini exercitu, ⁵ eandem sibi ait adversus Romanos, quam Herculi adversus ⁶ hydram, fuisse fortunam. ⁷ A. Curio & Fabricio superatus, Tarentum refugit ⁸ in Siciliam trajecit. Mox in Italiam ⁹ Locros regressus, pecuniam Proserpinae avehere tentavit: sed ¹⁰ ea naufragio relata est. Tum in Græciam regressus, dum ¹¹ Argos oppugnat, ictu regulæ prostratus est. Corpus ad Antigonum regem Macedoniæ delatum magnifice sepultum.

N O T E.

Aperia satur dictio, si intelligas.
Dictio Aperia oraculum Apollinis qui *Aperia* dicebatur. Idem in Dulorelle:

Sed incertat me dictio, quin rem expedi.

1. *Lavinum Consulem.*] Anno Mundi 3670. ante C. N. 278. ab V. C. 473.

2. *Apud Heracleam.*] Florus lib. 1. cap. XVIII. *Apud Heracleam & fluvium Sirim. Lævino Consule, prima pugna.* &c. Heraclea Urbs in extrema parte Italiae cui magis Græciæ nomen est.

3. *Viso Lævini exercitu.*] Immo vel *Fabricii* vel *Curii Dentati*. Lævinius enim semel cum Pyrrho manum conferuit.

4. *Eandem sibi ait.*] Flor. loco supra. *Video me*, inquit, plane Herculi *Hydere procreatum*, cui quasi ab angue Lernæ tot castra hostium capita de sanguine suo renascuntur.

5. *Hydram.*] Cui uno de centum capibus amputato, duo renascebantur. Hæc nota sunt.

6. *A. Curio & Fabricio superatus.*] At-

qui Collegæ non fuere Fabricius & Curius. Ille Consul fuit an. ab V. C. 475. Collega Q. Amilio Papo. Hic autem anno 478. Collega L. Cornelio Lentulo. Sed hæc non ita sunt accipienda, neque ea de eodem tempore dixit notter Aurelius. Pyrrhum & Fabricius & Curius superarunt; sed diversis temporibus, suo scilicet quisque consulatu.

7. *In Siciliam trajecit.*] Postquam cum Fabricio pugnatum est, & antequam cum Curio pugnaret.

8. *Locros.*] In magna Græcia.

9. *Ea naufragio relata est.*] Valer. Maxim. de neglecta religione: *Cum onustus nefaria prada navigaret, vi subita tempestatis tota cum classe vicinis Dea litoribus elisus est, in quibus pecunia incolumis reperia, sanctissimi thesauri Custodia resistuta est.*

10. *Argos.*] In Peloponeso. Vide Justin. lib. xxv. cap. v.

F A B R I C I U S.

PYRRHUS cum ¹ secundo prælio a Romanis esset pulsus Tarentum, ² interfecto anno contra Pyrrhum Fabricius missus est: ³ qui prius

N O T E.

1. *Secundo prælio.*] Quod P. Sulpicio Saverione & Pub. Decio Mure Coll. pugnatum est anno sequenti post Lævini pugnam. Sed illud Plutarch. Et alii verius in sequentem Fabricii consulatum rejiciunt.

2. *Interfectio anno.*] Immo anno sequenti.

Cæterum quæ sequuntur omnia apud Eutropium iisdem verbis leges lib. 11. ita ut dubium sit an Eutropium Victor, vel Victorem Eutropius transcripserit.

3. *Qui prius inter legatos.*] Ait Fabricium, cum inter legatos a populo Rom. ad

H iij

legatos sollicitari non poterat quarta regni parte promissa. Cum vicina castra ipse, & rex haberent, medicus Pyrrhi nocte ad eum venit, promittens se Pyrrhum veneno occisurum, si sibi quidquam pollicitaretur: Quem Fabricius vinctum reduci iussit ad dominum; Pyrrhoque dici, 5. quæ contra caput ejus medicus spopondisset. Tum rex admiratus eum, dixisse fertur; Ille est Fabricius, qui difficilius ab honestate, quam Sol a suo cursu averti posset.

NOTÆ.

Pyrrhum ipse legatus etiam interesset, non | Pyrrho promissa.
potuisse moveri quarta regni parte illi a |

DECIVS MUS.

VOLSCINII, Etruriæ nobile opidum, luxuria pæne perierunt: Nam cum temere servos manumitterent, dein in curiam legerent, consensu eorum oppressi. Cum multa indigna paterentur, clam Roma auxilium petierunt. ² Missusque Decius Mus mox ³ libertinos omnes 5. superavit; in carcere necavit, aut dominis in servitutem restituit.

NOTÆ.

1. *Volscinii.*] *Volscinii opulentissimi Etruscorum.* Florus lib. 1. cap. xxi. Illum vide.

2. *Missusque Decius Mus.*] Unde hic error nescio, nam certum est non Decium Murem, sed Q. Fabium Maximum Gur-

gitem missum fuisse an. ab V. C. 483. ergo & falsa est capitis inscriptio.

3. *Libertinos omnes.*] Posuit Libertinos pro libertis, sic & alicubi Plautus.

APPIUS CLAUDIUS CAUDEX.

APPIUS Claudius ¹ victis Volsciniensibus, cognomento Caudex dictus, frater Cæci fuit. Consul ad ² Mamertinos liberandos missus est, quorum arcem Carthaginienses & Hiero rex Syracusanus obsidebant. Primo ad explorandos hosteis fretum piscatoria nave trajecit, 5. & cum duce Carthaginiensium egit ut præsidium arce deduceret. ³ Rhegium regressus, quinqueringem hostium copiis pedestribus cepit: eo legionem in Sicilia traduxit. Carthaginienses Messanæ expulit. Hieronem prælio apud Syracusas in deditionem accepit: qui eo periculo territus, Romanorum amicitiam petiit, iisque postea fidelissimus fuit.

NOTÆ.

1. *Victis Volsciniensibus.*] Hic transpositione peccatum est: lego ex Victoris genio & historiæ veritate. *Appius Claudius cognomento Caudex dictus, Frater Cæci victis Volsciniensibus Consul ad Mamertinos liberandos missus est.*

2. *Mamertinos.*] In Sicilia, urbem Messanæ incolentes. Vid. Flor. lib. 11. cap. 11.

3. *Rhegium.*] In Brutiorum extrema parte e regione Messanæ. Quidam tamen Rhegium Siciliæ adhæsisse, cum ea ab Italia disiluit, diligentissime annotavit.

C. DUILIUS.

¹ CAJUS Duilius primo Punico bello ² dux contra ³ Carthaginienses missus, cum videret eos multum mari posse, ⁴ classem validam fabricfecit: & ⁵ [quas corvos vocare,] ⁶ manus ferreas ⁷ cum irrisu hostium primus instituit, quibus inter pugnandum hostium ⁸ naveis 5. XXX. apprehendit, XIII. merfit: qui victi & capti sunt. Annibal dux classis, Carthaginem fugit, & a senatu quæsit, quid faciendum censerent. Omnibus, ut pugnaret, acclamantibus: Feci, inquit, & victus sum: ⁹ sic pœnam crucis effugit. Nam apud Pœnos dux male re gesta puniebatur. ¹⁰ Duilio concessum est, ut prælucente funali, & præcinen-
10. te tibicine, a cœna publice rediret.

NOTÆ

1. *Cajus Duilius.*] Sic scribendum, C. Duilius, non Duillus, Nam Græci auctores semper, Δουίλιος vocant & columna rostrata aperte BILLIOS per contractionem scilicet qua bis dixere pro duis; Bidentem pro duidentem & bigas, pro, duigas. Et bonum, pro duonum.

2. *Dux contra.*] Anno ab V. C. 493.

3. *Carthaginienses.*] Ita scribendum non *Chartaginienses*, Nempe *Chartaginienses* a tertio casu.

4. *Classem validam fabricfecit.*] In Codd. Bibliothecæ Palatinæ scriptum invenit doctissimus Gruterus, *Classem magis validam quam decoram fabricfecit.* Quam scripturam unice probavit. Ea tamen mihi, meo forsan vitio, vehementer displicet. Fuit illa classis centum sexaginta navium & intra sexagesimum diem quam cæsa sylva fuit, in anchoris stetit. Columna Rostrata: REMEGESQUE. CLASSESQUE. NAVALES. PRIMUS. ORNAVET. PARAVETQUE. DIEBOS. LX.

5. *Quas corvos.*] Semicirculis inclusa hinc fuganda sunt.

6. *Manus ferreas.*] Vide Frontin. lib. 2. cap. 3. Stratagem. & Polyb. lib. 1. Variis enim nominibus appellantur ferramenta illa quæ in proximam navem retinendi causa immituntur. Manus ferreas, uncus, harpagones, &c. Schot.

7. *Cum irrisu hostium.*] Flor. lib. 2. cap.

8. *Injeda enim ferrea manus machinæque*

alia, ante certamen multum ab hoste derisa: coactique hostes quasi in solido decernere.

8. *Naveis XXX.*] Ex Eutrop. hostium naves XXXI. apprehendit, XIV. Merfit. Columna Rostrata a Ciaconio suppleta: XXXQUE NAVES. CEPIT. CUM SOCIIS. SEPTEMRESMOSQUE DUCIS. QUINRESMOSQUE TRIRESMOSQUE NAVES. XX. DEPRESSET. Ita edidit Ciaconius Polybium sequutus qui omnes naves, quas hoc prælio Carthaginienses amiserunt, quinquaginta fuisse atque ex ipsis XXX. captas tradit. Unde etiam suspicabatur vir doctiss. & hic, & apud Eutrop. pro XIII, sive XIV. scriptum fuisse XIX.

9. *Sic pœnam crucis effugit.*] Sed anno sequenti a Scipione victus in crucem actus est.

10. *Duilio concessum.*] Florus lib. 2. pag. 48. *Duilius Imperator, non contentus unius diei triumpho, per vitam omnem, ubi a cœna rediret, prælucente funalia, præcinere sibi tibias jussit, quasi quotidie triumpharet.* Et Cato apud Ciceronem in lib. de senectute: C. Duilium M. Filium, qui Pœnos classem primus devicerat, redeuntem a Cœna sæpe videbam puer: delectabatur crebro funali & tibicine, qua sibi nullo exemplo privatus sumpterat, tantum licentia dabat gloria. Sed vide quæ notavimus ad Florum pag. 48.

A. ATILIUS CALATINUS.

ATILIUS Calatinus dux Romanorum adversus Carthagenenses missus, ² ex maximis & munitissimis civitatibus, ³ Enna, ⁴ Drepano, ⁵ Lilybæo hostilia præsidia dejecit, Panormum cepit. ⁶ [Totam Siciliam pervagatus, paucis navibus magnam hostium classem, duce 5. Amilcare, superavit.] Sed cum ad ⁷ Camerinam ab hostibus obsessam festinaret, a Pœnis in angustiis clausus est, ubi ⁸ Tribunus militum Calpurnius Flamma, acceptis trecentis sociis in superiorem locum evasit, consulem liberavit: ipse cum trecentis pugnans cecidit: postea ab Atilio semianimis inventus est. Senatus magno postea terrori hostibus 10. fuit. Atilius gloriose ⁹ triumphavit.

NOTÆ.

1. *Atilius Calatinus.*] Anno ab V. C. 494.

2. *Ex maximis &c.*] Florus pag. 48. *Calatino Dictatore fere omnia præsidia Pœnorum, Agrigento, Drepanis, Panormo, Eryce, Lilybæo detraxit*

3. *Enna.*] Siciliæ Mediterraneum oppidum.

4. *Drepano.*] Drepanum Siciliæ Promontorium, & Urbs versus Occidentem.

5. *Lilybæo.*] Promontorium & Urbs non longe a Drepano Meridiem versus.

6. *Totam Siciliam.*] Hæc facta sunt, & ad C. Atilium Regulum referenda qui post

Atilium Calatinum Consul totam Siciliam, &c.

7. *Camerinam.*] Siciliæ urbem.

8. *Tribunus militum.*] Florus pag. 48. *Semel trepidatum est circa Camarinensium salum: sed eximia viriute Calpurnii Flamma Tribuni militum evasimus, qui lætæ trecentorum manu infestum & infestum ab hostibus tumultum occupavit, adeoque moratus hostem, dum exercitus omnis evaderet.*

9. *Triumphavit.*] Anno sequenti post Consulatum.

M. ATTILIUS REGULUS.

MARCUS Atilius Regulus consul, ¹ fusis Salentinis triumphavit: ² primusque Romanorum ducum in Africam ³ classem trajecit: ⁴ ea quassata de Amilcare naveis longas treis ⁵ & sexaginta accepit: ⁶ Opida ducenta, & hominum ⁷ ducenta millia cepit. Absente eo, cons. 5. jugi & liberis ob paupertatem sumptus publice dati. ⁸ Mox arte Xan-

NOTÆ.

1. *Fusis Salentinis.*] Ann. Mundi 3683. ante C. N. 265. ab V. C. 486. Vid. Flor. lib. 1. cap. xx.

2. *Primusque Rom.*] Secundum Consul. anno Mundi 3694.

3. *Classem trajecit.*] Melius: *Classe trajecit.* Ut in Mss.

4. *Ea quassata.*] Nam xxii. naves amisit Regulus, & lxiv. hostium cepit. Eutrop.

5. *Et Sexaginta accepit.*] Lege: *Et sexaginta cepit.*

6. *Opida ducenta.*] Flor. cap. 2. lib. 2. *Et hæc (Clypea) & trecenta amplius castella vastata sunt.*

7. *Ducenta millia.*] Error videtur & e numerorum notis natus est. Forfan *tricena millia.* Nam Manlius xxvii. millia captivorum Romam reduxit.

8. *Mox.*) Anno sequenti.

thippi

thippi Lacedæmonii mercenarii militis captus in carcerem missus. Legatus de permutandis captivis Romam missus dato jurejurando, ut si non impetrasset, ¹ ita demum rediret; in senatu conditionem dissuasit: ² rejectisque a se conjuge & liberis, Carthaginem regressus; ubi ³ in arcam ligneam conjectus, clavis introrsum actis, vigiliis ac dolore punitus est.

NOTÆ.

1. Ita.] Hujus vocis frequens usus in jurejurando.

2. Rejectisque.] Vid. Cicero, 3. offic. Et

Horat. Od. III. lib. v.

3. In arcam ligneam conjectus.] Vide Gellium. lib. vi. cap. iv.

C. LUTATIUS CATULUS.

¹ CAJUS Lutatus Catulus primo Punico bello ² trecentis navibus adversum Pœnos profectus, sexcentas eorum naveis commeatibus & aliis oneribus impeditas, duce Annone apud ³ Ægates insulas, inter Siciliam & Africam, ⁴ depressit, aut cepit, finemque ⁵ bello imposuit. Pacem petentibus hac conditione concessit, Sicilia, Sardinia, & ⁶ cæteris insulis intra Italiam Africamque (decederent) ⁷ Hispania citra Iberum fluvium ut abstinerent.

NOTÆ.

1. Cajus Lutatus Catulus.] Cos. cum A. Postumio Albino, ann. Mundi 3707, ante C. N. 241. ab V. C. 510. belli punici 23.

2. Trecentis.] Al. cc. trecentas Eutrop. Romanis, cccc. Pœnis tribuit. Et hic etiam quadringentas pro sexcentas legendum est. Nimirum cd. pro dc. & prona fuit mutatio.

3. Ægates insulas.] Quæ Ara a Virgilio dictæ. *Æγῶται* appellantur Polybio.

4. Depressit aut cepit.] Demersit naves cxxv. cepit lxxiii. Eutrop.

5. Bello.] Quod duravit annis xxiv.

6. Cæteris insulis.] Æoliis, Balearibus.

7. Hispania citra Iberum.] Hujus fœderis hocce caput iisdem pene verbis Orosius lib. iv. cap. xi. Additumque ut pro impensis bellicis argenti puri tria millia talentorum Euboicorum æquis pensionibus per annos xx. penderent. Eadem Polyb. lib. iii. qui tamen in talentis mire variat, & L. lib. xxi. Nam xxii. millia & ducenta talenta Euboica stipendii loco imposita ait, & subijcit decem legatos tempus stipendii mutasse, ac mille talenta adjecisse. *τὸ fluvium* hic ex Mss. superat. Legunt enim: *Ab Hispania citra Iberum ut abst.* Schot.

ANNIBAL CARTHAGINENSIS DUX.

¹ ANNIBAL Amilcaris filius, ² novem annos natus, a patre aris admotus, odium in Romanos perenne juravit, Exinde socius &

NOTÆ.

1. Annibal.] Hoc caput totum bellum Punicum secundum complectitur, de quo. vide Flor. lib. 2. cap. vi.

2. Novem annos.] Liv. lib. xxi. *Fama etiam est, Annibalem annorum ferme no-*

vem pueriliter blandientem patri Amilcaris ut duceretur in Hispaniam, quum perfecto Africo bello exercitum eo trajecturus sacrificaret, altaris admotum tactis sacris jurejurando adactum, se, quum primum posset

miles in castris patris fuit. Mortuo eo, causam belli querens, ¹ Saguntum Romanis foederatam ² intra sex menses evertit. Tum Alpius patefactis, in Italiam trajecit, ³ P. Scipionem apud ⁴ Ticinum, ⁵ Sempronium Longum apud ⁶ Trebiam: ⁷ Flaminium apud ⁸ Trasimenum: ⁹ Paullum & Varronem apud ¹⁰ Cannas superavit. Cumque Urbem capere posset, in Campaniam devertit, cujus deliciis elanguit. Et cum ¹¹ ad tertium ab urbe lapidem castra posuisset, ¹² tempestatibus repulsus, primum ¹³ a Fabio Maximo fractus, deinde a ¹⁴ Valerio Flacco repulsus, ¹⁵ a Graccho & Marcello fugatus, in Africam revocatus, a ¹⁶ Scipione superatus, ad Antiochum regem Syriae confugit, cumque hostem Romanis fecit: ¹⁷ quo victo, ad ¹⁸ Prusiam ¹⁹ Bithyniae regem concessit: unde Romana legatione ²⁰ per Titum Flaminium repetitus, ne Romanis traderetur, hausto, quod sub anuli gemma habebat, veneno, ²¹ absumptus est, positus apud ²² Libysam in arca lapidea, in qua hodieque ¹⁵ inscriptum est, ANNIBAL HIC SITUS EST.

NOTA.

hostem fore populo Rom. Juravit Annibal an. Mundi 3713. ante C. N. 235. ab V. C. 516.

1. Saguntum.] Civitas ea longe opulentissima ultra Iberum fuit, sua passus mille ferme a mari. Oriundi a Zacyntho Insula dicuntur, mistique etiam ab Ardea Rutulorum quidam generis. Liv. lib. xxi. cap. vii.

2. Intra sex menses.] Liv. Plutarch. Orosius, Eutrop. Intra octo menses. Florus mense demum nono. Illud vide.

3. P. Scipionem.] An. Mundi 3732. Secundi belli Punici anno primo.

4. Ticinum.] In Gallia Transpadana.

5. Sempronium longum.] Qui cum Pub. Scipione Consul fuit eodem anno quo supra.

6. Trebiam.] In Gallia Cispadana ad Placentiam.

7. Flaminium.] Q. Flaminium secundum Col. anno belli secundo.

8. Trasimenum.] Lacum in Hetruria intra Clavim fluvium & Tiberim Umbriam a Tuscia dividenter.

9. Paulum & Varronem.] L. Aemilium Paulum & C. Terentium Varronem. Anno post initum bellum tertio.

10. Cannas.] Ignobilem Apuliae vicum juxta Aufidum amnem.

11. Ad tertium.] Ad quartum Eutrop. Florus ad tertium, quod probat Liv. lib. xxvi. cap. x. Inter haec Annibal ad Antonem

fluvium, tria millia passuum. Ab urbe Castra admovit.

12. Tempestatibus repulsus.] Tanta enim ad singulos illius motus vis imbrium effusa, tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitus hostem summoveri: neque Caelo; sed ab urbis ipsius mœnibus, & capitolio ferri videretur. Florus lib. 2. pag. 63. id accidit an. ab V. 542.

13. A Fabio Maximo.] Cunctatore. An. ab V. C. 536.

14. Valerio Flacco.] Imo a Fulvio Flacco an. ab V. C. 541.

15. A Graccho & Marcello.] Tib. Sempronium Gracchum, & M. Claudium Marcellum intellige, & refer ad an. ab V. C. 538. & suscepti belli quartum. Tunc Marcellus ab obsidione Nolæ Annibalem excussit. Gracchus vero, si Floro fides est, per Lucaniam eundem vadentem sequutus est. Florum adj. cap. 2. lib. 2. pag. 60.

16. Scipione superatus.] An. V. C. 551. suscepti belli xvii.

17. Quo victo.] A Scipione, an. ab V. C. 563.

18. Prusiam.] Nicomedis magni filium.

19. Bithynia.] Ad Pontum Euxinum & Propontidem.

20. Per Titum Flaminium.] Vide Titum Quinctium Flaminium.

21. Absumptus est.] An. Mundi 3767. ante C. N. 181. ab V. C. 670.

22. Libysam.] Bithyniae vicum.

Q. FABIVS MAXIMVS.

QUINCTVS Fabius Maximus Cunctator, Verrucosus a verruca in labris sita. ¹ Ovicula a clementia morum dictus: ² Consul de ³ Liguribus triumphavit. Annibalem ⁴ mora fregit, ⁵ Minucium magistrum equitum imperio sibi æquari passus est: nihilominus ⁶ periclitanti sub-
5. venit. Annibalem in agro ⁷ Falerno inclusit; ⁸ Manlium Statilium trans-
fugere ad hosteis volentem, equo & armis donatis retinuit: & Lucano
cuidam fortissimo, ob amorem mulieris ⁹ infrequenti, eandem emptam
dono dedit: ¹⁰ Tarentum ab hostibus recepit: ¹¹ Herculis signum inde
tralatum in Capitolio dedicavit. ¹² De redemptione captivorum cum
10. hostibus pepigit: quod pactum cum a Senatu improbaretur; fundum
suum ¹³ ducentis millibus vendidit, & fidei suæ satisfecit.

NOTA.

1. *Ovicula a clementia morum.*] Plutarch. *ὁ δὲ οὐκ ἔλατ' ἐν αὐτῷ τὸ ἀσφαλτῆν: ἐπὶ δὲ δι' αὐτοῦ τὴν ἀσφαλίαν ἔπαινον, ἐν πᾶσι τοῖς ἔτεσι.* Ovicula, ovem significat. Illud autem ei nomen impostum propter morum clementiam cum adhuc puer esset. Ovis enim symbolum ἀσφαλῆος, ut & e sacris literis discimus.

2. *Consul*] Cum M. Pomponio Ma-
thone anno Mundi 3717, ante C. N. 231.
ab V. C. 520.

3. *Liguribus.*] Qui ad Alpes Maritimas
sui sunt.

4. *Mora fregit.*] Unde Cunctator dictus.

5. *Minucium.*] Vide Liv. lib. xxii. cap.
xxvii.

6. *Periclitanti subvenit.*] Adi Liv. Ibid.
cap. 28. 29. 30.

7. *Falerno*] In Campania.

8. *Manlium Statilium.*] *Marsum* vo-
cat Plutarch. in Fabio.

9. *Infrequenti.*] Militare vocabulum est
Infrequens, & ita dicitur miles qui abest a

signis & militiæ assiduus non est. Vide
Festum.

10. *Tarentum.*] An. ab V. C. 544.
Tarentum in magna Græcia.

11. *Herculis signum.*] E captis enim op-
pidis signa Deorum transferrebant, eisque
veleundem, vel ampliorem, quam habue-
rant, locum dicabant.

12. *De redemptione captivorum.*] Fa-
bium inter & Annibalem convenerat, ut qui
plures captivos acciperet quam daret; Is
singulum militem argenti pondo bina &
selebras præstaret. Et quum Fabius ducen-
tos quadraginta septem plures quam Per-
nus recepisset, argentum pro eis debitum,
sepe jactata in Senatu re, quoniam non con-
sulisset patres, tardius erogaretur, agrum
suum misso Romam Quinctio filio vendi-
dit, fidemque publicam impendio privato
exsolvit. Vide Liv. lib. xxii. cap. xxiii.

13. *Ducentis millibus.*] Sestertium scili-
cet. Quæ librarum nostratum quatuordecim
millia efficiunt.

P. SCIPIO NASICA.

PUBLIVS Scipio Nasica, a Senatu vir optimus judicatus, ² Matrem
deum ³ hospitio recepit. ⁴ Is cum adversum auspica consulem se a

NOTA.

1. *Pub. Scipio Nasica.*] Ejus filius qui in
Hispania perierat.

2. *Matrem Deum.*] Cybelem. lapis erat,
quem Cælitus ferunt demissum in quendam
Phrygiæ agrum, cui Pessinunti nomen est.
Eum Romani ab Attalo Asiæ rege accepe-
runt. Vide Liv. lib. xxix. & Ovid. Fast.

iv. Romam advecta Cybele an. ab V. C.
549.

3. *Hospitio recepit.*] Secundum dictio-
nem Apollinis qua Romanos monebat cu-
rarent ut Deam, qui vir optimus in urbe
esset, hospitio acciperet.

4. *Is cum.*] Hæc de Scipionis Nasicæ fi-

Graccho nominatum comperisset, magistratu se abdicavit. ² Censor statuas quas sibi quisque per ambitionem in foro ponebat, sustulit. ³ Consul ⁴ Delminium urbem Delmatarum expugnavit. Imperatoris nomen a militibus, & ab senatu triumphum oblatum reculavit: ⁵ eloquentia primus, juris scientia consultissimus, ingenio sapientissimus: unde vulgo ⁶ Corculum dictus.

NOTÆ.

lio vera sunt, & male filium cum patre confundit Victor.

1. *Magistratu se abdicavit.*] Ut & Collega ejus C. Martius Figulus an. ab V. C. 591.

2. *Censor.*] An. V. C. 594. quo Romæ clepsydras fieri jussit. Hoc anno mortuus Terent.

3. *Consul.*) An. V. C. 598.

4. *Delminium.*) In ea Illyridis parte quæ ad Macedoniam vergit.

5. *Eloquentia primus.*) Hic iterum confundit noster, sic & infra *Ingenio sapientissimus*: confundit etiam Valer. Max. lib. vii. cap. v. & Epitome Liviana. Quare en tibi Scipionum stemma pro ut illud e doctissimi Sigonii emendat. lib. ii. Schortus apposuit.

Pub. Scipio Nasica, qui adoptatus a Q. Metello Pio, Q. Metellus Scipio dictus est, Cos. an. V. C. 701, Cicero

6. ad Atticum, pro domo sua, & in Bruto.

Pater P. Scipio Nasica.

Avus P. Scipio Nasica, Orator, Cos. an. V. C. 542. Uxor Cæcilia Macedonici filia.

Proavus P. Scipio Nasica Serapio. Cos. an. 601.

Paternus C. Lælius Cos. an. 613. Abavus. . . .

Maternus P. Scipio Nasica Corculum Cos. an. 591. 598.

Proavus maternus Q. Mutius Scævola augur, Cos. an. 636. Ejus uxor Lælia filia C. Lælii.

Avus Maternus L. Licinus Crassus Orator, C. an. 658. Ejus uxor Mucia filia C. Lælii.

Mater Licinia filia Licinii Crassi.

6. *Corculum.*) *Corculum a corde dicebant antiqui solertem, & acutum.* Fest.

M. CLAUDIUS MARCELLUS.

MARCUS Marcellus ¹ Virдумarum Gallorum ducem singulari ² prælio fudit. [Spolia opima ³ Jovi Feretrio tertius a Romulo consecravit. Primus docuit quomodo milites ⁴ cederent, nec terga præberent. Annibalem] ⁵ apud Nolam, locorum angustia adjutus, vinci do-
5. cuit. Syracusas ⁶ per treis annos expugnavit. Et cum per calumniam

NOTÆ.

1. *Virдумarum.*) Sic Propert. Sed Viridomarum Livius & alii. Infubrium Gallorum dux fuit.

2. *Prælio fudit.*) An. V. C. 531.

3. *Jovi Feretrio.*) Virgil. tamen Quirino suspensa canit. vi. Æn. & 859.

Tertiaque arma Patri suspendet capta Quirino.

Et de Marte interpretatur Servius, ex Lege

Numæ Pompilii, quæ tamen Jano Quirino aperte docet tertia spolia suspendi debere, ut secunda Marti. adi Festum in *Opima*.

4. *Cederent.*) Id est, retrocederent.

5. *Apud Nolam.*) Supra in Annibale: Nola in Picentinis non longe a Neapoli.

6. *Per treis annos.*) Syracusas obsedit Marcellus anno V. C. 538. expugnavit an. 541.

¹ triumphus ei a senatu negaretur, ² de sua sententia in Albano monte triumphavit. ³ Quinques consul, infidiis Annibalis deceptus occubuit, & magnifice sepultus. Ossa Romam remissa a ⁴ prædonibus intercepta perierunt.

NOTÆ.

1. *Triumphus ei.*] Sed minor ei triumphus concessus est, nam ovans urbem intravit. Vide Liv. lib. xxvi. cap. xxi.

2. *De sua sententia in Albano.*] Prius de sua sententia, sine Senatus consulto in Albano monte, cum ei honos Romæ negare-

tur, triumphavit C. Papirius Mæso, quem multi alii postea sequuti sunt.

3. *Quinques consul.*] Cum T. Quintio Crispino. an. V. C. 545.

4. *Prædonibus.*] Numidis. Plutarch.

LIVIA CLAUDIA VIRGO VESTALIS.

ANNIBALE Italiam devastante, ex responso ¹ librorum Sibyllinorum, Mater Deum e ² Pessinunte arcessita: cum adverso Tiberi veheretur, repente ³ in alto stetit: & cum moveri nullis viribus posset, ⁴ ex libris cognitum, castissimæ demum fæminæ manu moveri posset. Tum ⁵ Claudia, virgo Vestalis, ⁶ falso incestus suspecta, deam oravit, ut si pudicam sciret, sequeretur: & zona imposita navem movit. Simulacrum Matris Deum, ⁷ dum templum ædificatur, Nasicæ, qui vir optimus judicabatur, quasi hospiti datum.

NOTÆ.

1. *Librorum Sibyll.*] De iis apud Florum, quæ vide ne actum agam. Repertum fuit in iis hoc carmen: *Quandoque hostis alienigena terra Italia bellum intulisset, cum pædis Italia vincique possit, si mater Idea a Pessinunte Romam advecta foret.*

2. *Pessinuntæ.*] Phrygiæ oppido.

3. *In alto stetit.*] In alto ad augendum miraculum, nam mira res est navem in alto quasi in vado hætere. Ovid. tamen iv. Fast. limoso vado pressam dicit.

Sicca diu fuerat tellus: sitis asserat herbas: Sed limoso pressa carina vado.

4. *Ex libris.*] Simpliciter, pro libris Sibyllinis, ita sæpe Livius.

5. *Claudia.*] Claudiam Quintam vocant Cicer. Ovid. Liv. &c. Ejus statua in vesti-

bulo templi matris Deum posita; bis ea æde incendio consumpta in sua basi flammis intacta stetit.

6. *Falso incestus suspecta.*] Ovid.

Claudia Quinta genus clauso referebat ab Atia.

Nec facies impar nobilitate fuit.

Castia quidem: sed non credita, rumor iniquus

Laferat, & falsi criminis acta rea est.

7. *Dum templum ædificatur.*] Quod e fundamentis excitarunt M. Livius, C. Claudius censores. Dedicavit M. Junius Brutus, tredecim an. postquam Romam advecta. Vide Livium lib. xxxvi. cap. xxxvi.

M. PORCIUS CATO CENSORIUS.

MARCUS Porcius Cato, genere Tusculanus, a Valerio Flacco Romam sollicitatus: ¹ tribunus militum in Sicilia: ² quæstor sub

NOTÆ.

1. *Tribunus militum.*] An. ab V. C. 545. Cornel. Nep. in vita Catonis.

2. *Quæstor sub Scipione.*] An. ab V. C. 549. Cicer. lib. de Rep. Quæstores autem I iij

Scipione fortissimus; ¹ prætor justissimus fuit: in prætura ² Sardiniam subegit, ³ ubi ab Ennio Græcis literis institutus. ⁴ Consul ⁵ Celtiberos domuit: & ne rebellare possent, literas ad civitates singulas misit, ut muros diruerent: cum unaquæque sibi soli imperari putaret, fecerunt.

5. ⁶ Syriaco bello ⁷ Tribunus militum sub ⁸ M. Acilio Glabrione, occupatis ⁹ Thermopylarum jugis, ¹⁰ præsidium hostium depulit. ¹¹ Censor ¹² L. Flammium Consularem senatu movit, quod ille in Gallia, ¹³ ad cuiusdam scorti spectaculum, e ductum quendam e carcere, ¹⁴ in convivio jugulari ¹⁵ iussisset. ¹⁶ Basilicam suo nomine primus fecit. Matronis, or-
10. namenta erepta ¹⁷ Oppia lege, repetentibus, ¹⁸ restitit. Accusator assiduus

N O T Æ.

qui pecunias conquirebant & reponebant, Græcis *μυρία*, vulgo dicimus *Trefoiers*.

1. *Prætor*.] An. V. 555.

2. *Sardiniam subegit*.] Nullo modo subegit Sardiniam Cato. Quare doctiss. Schottus putabat reponendum, *Sortitus est*, vel *rex*, vel potius *delegit*. Ego puto delendam tantum vocem *subegit*, quam e glossmate natam suspicor. Nempe scripserat Victor: *In prætura Sardiniam Eliepticos*, subintellecto *obtinuit, egit, habuit*, &c. Quod ut moneret Studiosus aliquis margini adscripsit *sup. egit*. Quod postea in textum receptum in *subegit* immutatum est.

3. *Ubi ab Ennio*.] Imo Ennium Poëtam inde deduxit, a quo multo post Græcis literis senex admodum institutus.

4. *Consul*.] Ann. V. C. 558.

5. *Celtiberos*.] Hispaniæ Taraconensis populos. Flor. lib. 11. cap. xvii. Cato ille Censorius Celtiberos, id est robur Hispaniæ, aliquot preliis fregit.

6. *Syriaco bello*.] Quod contra Antiochum gerebatur. Vide Florum lib. 2. cap. viii.

7. *Tribunus militum*.] Idem Appian. Plutarch. Cicer. Livius vero *Consularem legatum* vocat.

8. *M. Acilio Glabrione*.] Consule cum P. Cornelio Scipione Nasica. an. V. C. 562.

9. *Thermopylarum jugis*.] Thermopylæ Oetræ montis angustia juxta Maliacum sinum. In iis iter est non latius quam sexaginta passus, hæc una militaris via est, qua traduci exercitus, si non prohibeantur, possunt, ideo *Pyla* (id est portæ) & ab aliis

quia calidæ aquæ in ipsis faucibus sunt, Thermopyla locus appellatur. Id est calida porta. Vide Liv. lib. xxxvi. cap. xv.

10. *Præsidium hostium depulit*.] Vid. Liv. lib. sup. cap. 15. 16. 17. &c.

11. *Censor*.] Cum L. Valerio an. V. 569. ætatis suæ 49.

12. *L. Flammium Consularem*.] L. Quintium Flammium Consularem. Liv.

13. *Ad cuiusdam Scorti spectaculum*.] Livius ad *spectaculum Scorti procacis*: Id est ut spectaculum Scorto fieret. Hanc historiam fuisse Liv. lib. 39. cap. 42. & 43.

14. *In convivio*.] Inter pocula atque epulas, ubi libare Diis dapes, ubi bene precarios esset, ad *spectaculum Scorti procacis in sinu Consulis recubantis mactatam humanam victimam esse, & cruore mensam resperam*. Liv.

15. *Iussisset*.] Alii narrant eum sua manu interfecisse, non per licitorem. Schott.

16. *Basilicam*.] Quæ Basilica Porcia dicta e quatuor tabernis quas emerat, facta.

17. *Oppia lege*.] De matronarum cultu tulit C. Oppius Tribunus plebis Q. Fabio Tito Sempronio Coss. anno V. C. 540. ne qua mulier plus semuncia auri haberet, neu vestimento versicolori uteretur, neu juncto vehiculo in urbe, opidove, aut propius inde mille passus, nisi sacrorum publicorum causa, veheretur. Liv. xxxiv. Tacit. lib. 3.

18. *Restitit*.] Sed frustra. Nam Oppii lex abrogata, & matronis ornatus concessus.

malorum, Galbam¹ octogenarius accusavit; ipse² quadragies quater accusatus, gloriose absolutus.³ Carthaginem delendam censuit. Post octoginta annos filium genuit; ⁴ imago hujus, funeris gratia produci solet.

N O T Æ.

1. *Galbam.*] Servium Sulpicium Galbam qui Prætor Lusitanos diripuerat. Cornel. Nep.

2. *Octogenarius.*] Liv. lib. xxxix. cap. xi. *Nonagesimo anno Servium Galbam ad populi adduxit iudicium.* Idem Plutarch. Sed falso ut ex Cicerone certum est, e cujus scriptis elicitur Catonem anno ætatis 84. denatum esse.

3. *Quadragies quater.*] Idem Plin. lib. vii. Vide & Liv. loco supra citato.

4. *Carthaginem delendam censuit.*] 3. Bello Punico Florus. *Cato inexpiabili odio delendam esse Carthaginem, & quum de alio consuleretur, pronuntiabat.*

5. *Imago hujus.*] Huic uni hoc honoris gratia tributum, ut ejus e Curia Imago in funus produceretur. Caterum de Imaginibus quæ comitabantur gentilitia funera lege Plin. lib. xxxv. cap. ii. & Tacit. lib. i. i. Annal. Schott.

C. CLAUDIUS NERO, ET ASDRUBAL FRATER ANNIBALIS.

ASDRUBAL frater Annibalis, ingentibus copiis¹ in Italiam trajecit:² actumque erat de Romano Imperio, si jungere se Annibali potuisset: Sed Claudius Nero,³ qui in Apulia cum Annibale castra conjunxerat, relicta in castris parte,⁴ cum delectis ad Asdrubalem properavit, & se⁵ Livio collegæ⁶ apud Senam opidum & ⁷ Metaurum flumen conjunxit: amboque Asdrubalem vicerunt. Nero regressus⁸ pari celeritate qua iverat, caput Asdrubalis ante vallum Annibalis projecit.⁹ quo ille viso, vinci se¹⁰ Fortuna Carthaginis confessus est. ob hæc¹¹ Livius triumphans, Nero ovans, urbem introierunt.

N O T Æ.

1. *In Italiam trajecit.*] Alpes transierat ann. V. C. 546.

2. *Actumque erat.*] Idem Florus lib. 2. cap. 6. p. 3. *Actum erat procul dubio, si vir ille se cum fratre junxisset.*

3. *Qui in Apulia.*] Imo in Lucania ad urbem Grumentum.

4. *Cum dilectis.*] Sex millibus peditum & mille equitum.

5. *Livio.*] M. Livio Salinatori.

6. *Apud Senam opidum.*] In Brutiis juxta mare Adriaticum, a Gallis Senonibus conditum, unde & *Sena Gallica* dictum.

7. *Metaurum.*] In Brutiis non longe a Sena opido. De hoc Neronis ad Metaurum

prælio Horat. Od. iv. lib. iv.

Quid debeat o Roma Neronibus,

Testis Metaurum flumen & Asdrubal

Devictus, & pulcher fugatis

Ille dies Latio tenebris.

8. *Pari celeritate.*) Nam die sexta post pugnam in castra rediit.

9. *Quo ille viso.*) Florus loco supra, pag.

64. *Certe Annibal re cognita, quum pro-
jectum fratris caput ad sua castra vidisset,
agnosco, inquit, infelicitatem Carthaginis.*

10. *Fortuna.*) Nota in malam partem: *Le malheur.*

11. *Livius triumphans.*) Quia in propria Provincia rem gesserat.

- P**UBLIUS Scipio ¹ ex virtutibus cognominatus Africanus, ² Jovis filius creditur: nam antequam conciperetur, ³ serpens in lecto matris ejus apparuit, & ipsi parvulo draco circumfusus, nihil nocuit. In Capitolium ⁴ intempesta nocte eunti numquam canes allatraverunt.
5. ⁵ Nec hic quidquam prius cepit, quam ⁶ in cella Jovis diutissime sedisset, quasi divinam mentem acciperet. Decem & octo annorum patrem ⁷ apud Ticinum singulari virtute servavit. ⁸ Clade Cannensi nobilissimos juvenes, Italiam deferere cupientes sua auctoritate compescuit. Reliquias incolumes per media hostium castra ⁹ Canusium perduxit.
10. ¹⁰ Viginti quatuor annorum Prætor in Hispaniam missus, ¹¹ Carthaginem novam, ¹² qua die venit, cepit. ¹³ Virginem pulcherrimam, ad cuius

NOTÆ.

1. *Ex virtutibus cog. Afric.*] A devicta Africa Africanus.

2. *Jovis filius creditur.*] Vide Liv. lib. xxvi. cap. xix.

3. *Serpens.*] Quem genium Jovis esse putabant. Vid. Gell. lib. vii. cap. i. Valer. Max. lib. i. cap. 3.

4. *Intempesta nocte.*] Jam alibi dictum est.

5. *Nec hic quidquam.*] Liv. 26. 19. *Ex quo togam virilem sumpsi, nullo die prius ullam publicam privatamque rem egit, quam in Capitolium iret, ingressusque ad eam confileret, & plerumque tempus solus in secreto ibi teneret.* Ubi adem vocat Livius, quam noster cellam.

6. *In cella Jovis.*] ἐν Δίος οἴκῳ Anacreon diceret. οἴκῳ's proprie Septum ovium; Sed quia apud veteres simulacrum Dei, cui templum sacratum erat, in medio collocabatur, non autem ut hodie fit, in remotiori seu interiori ædium sacrarum parte; Et quia ille locus paulo editior erat & undique circumseptus, ideo οἴκῳ, quod per se nihil aliud est quam septum ovium, pro ea parte templi sumebant, in qua Dei simulacrum collocabatur, & hoc est quod cellam Jovis vocat Victor. Deorum autem simulacra in medio templorum fuisse illud Virgilii satis probat:

In foribus Diva media testudine Templi;
Quo enim modo in media testudine Templi fuisset Dido, si in foribus Divæ. Sed

fores Divæ, hoc loco sunt fores τῆς οἴκῳ; fores cellæ, loci nempe ejus in quo Divæ simulacrum. Inde etiam est quod alibi legas,

In medio mihi Casar erit.

Eo enim loco de templo struendo agitur. Sed res argumentis & exemplis non eget. Pater meus suis in Anacreontem notis.

7. *Apud Ticinum*] Supra in Annibale. Vide Liv. lib. xxi. cap. xlv.

8. *Clade Cannensi nobilissimos juvenes.*] Sed Canusii erat Scipio cum juvenes illos compescuit. Sic igitur ordinanda verba sunt, ut & optime, Schottus & Machaneus monuerunt: *Clade Cannensi reliquias incolumes per media hostium castra Canusium perduxit. Nobilissimos juvenes Italiam deferere cupientes. sua auctoritate compescuit.* Vide Liv. lib. xxii. cap. lxx. & lxxi. Ubi reliquias non a Scipione, sed a Sempronio Tuditano perductas dicit:

9. *Canusium*] Opidum paulo infra Cannas, juxta Aufidum fluvium.

10. *Viginti quatuor annorum.*] Idem Livius lib. xxvi.

11. *Carthaginem novam.*] Ad maris interni littus.

12. *Qua die venit, cepit.*) Eodem quo obsessa est die, capta est. Florus. Vid. Liv. lib. xxvi.

13. *Virginem pulcherrimam ad se vetuit adduci.*) Imo ad eum adducta. Liv. lib. xxvi. cap. i. *Captiva deinde a militibus aspectum*

aspectum concurrebatur, ad se vetuit adduci, patrique eius ac ¹ sponso restitui iussit. ² Asdrubalem Magonemque, * fratres Annibalis, Hispania expulit: amicitiam cum ³ Syphace Maurorum rege coniunxit. ⁴ Massanisam in societatem recepit. Victor domum regressus, ⁵ consul ante annos factus, concedente collega, in Africam classe trajecit. ⁶ Asdrubalis & Syphacis castra ⁷ una nocte perripuit. ⁸ Revocatum ex Italia Annibalem superavit. Victis Carthaginiensibus leges imposuit. ⁹ Bello Antiochi legatus fratri fuit. ¹⁰ captum filium gratis recepit. ¹¹ A Petilliis ac Nævio Tribunis plebis ¹² repetundarum accusatus, ¹³ librum rationum in conspectu populi scidit: ¹⁴ Hac die, inquit, Carthaginem vici: ¹⁵ Bonum factum. in Capitolium eamus, & Diis supplicemus. Inde ¹⁶ in voluntarium exilium concessit: ubi reliquam egit ætatem. ¹⁷ Mo-

NOTÆ.

adducitur ad eum adulta Virgo, adeo eximia forma, ut quacumque incedebat, converteret omnium oculos. Scipio percunctatus patriam, parentisque, &c.

1. Sponso.] Cui Allucio nomen erat, Celsiberorum principis. Liv.

2. Asdrubalem Magonemque.] Asdrubalem fugavit, Magonem cepit. an. V. C. 546.

3. Syphace Maurorum rege.] Ejus Numidia partis rex erat ubi Masafyli Mauris affines degunt. Vide Liv. lib. xxviii. cap. xvii.

4. Massanisam.] Gala Numidarum regis filium.

5. Consul ante annos.] Consulatus annus erat xlii. vel certe xlii. quem satis erat attingisse. Ante annos igitur Consul fuit Scipio, quia vix tunc ad trigessimum annum pervenerat.

6. Asdrubalis & Syphacis.] Cave hunc Asdrubalem cogites Annibalis fratrem, nam cum supra capite truncatum vidimus. Hic alius Asdrubal qui post initum a Syphace fœdus cum Scipione, ejusdem Syphacis animum, Sophonisba filia ei in matrimonium data, a Scipione alienavit, ejusque amicitia per legatos renuntiare coegit.

7. Una nocte perripuit.] Vid. Liv. lib. xxx.

8. Revocatum ex Italia Annibal.] Vide supra in Annibale.

9. Bello Antiochi legatus fratri.] Pub. Cornel. Scipio Africanus fratris sui L. Cornelii Scipionis Asiatici, cui bellum Syria-

cum mandatum, legatus esse voluit. Florus cap. 8. lib. 2. Tum Consule Scipione, cui frater, ille modo Victor Carthaginis Africanus, voluntaria legatione aderat.

10. Captum filium.] Et hoc postea ei quasi crimen inimici obicere.

11. A Petilliis ac Nævio.] Anno V. 566. Liv. cap. 38. cap. 50. P. Scipioni Africano, ut Valerius Antias auctor est, duo Q. Petillii diem dixerunt. Et deinde cap. 56. Non de accusatore convenit. Alii Nævium. alii Petillios diem dixisse scribunt. Quare forte scripserat Victor: A Petilliis an Nævio.

12. Repetundarum accusatus.] Repetundarum accusari dicebatur is a quo socii pecunias sibi contra leges ereptas repetebant.

13. Librum rationum.] Livius hoc in senatu non in conspectu populi, a Scipione factum dicit cap. lv. lib. xxxviii.

14. Hac die, inquit,] Hac dixit Scipio, cum citatus reus ad rostra subiisset. Hoc, inquit, die Tribuni plebis, vosque Quirites, cum Annibale & Carthaginiensibus signis collatis in Africa bene ac feliciter pugnavi. Ego hinc extemplo in Capitolium ad Jovem Opt. Max. Junonemque & Minervam, ceterosque Deos qui Capitolio atque arci præsident, salutandos ibo, &c. Vide Liv. cap. li.

15. Bonum factum.] Bene precantis formula.

16. In voluntarium exilium.] Linternum littoralem urbem Campaniæ concessit.

17. Moriens.] An. V. C. 569.

K

riens ab uxore petiit, ne corpus suum ¹ Romam referretur.

N O T Æ.

18. *Romam referretur*] Eum tamen quidam Romæ mortuum credidere. Et incertum ubi mortuus sit ait Liv. lib. xxxviii. *Non de anno, inquit, quo mortuus sit: non ubi mortuus, aut elatus sit, alii Roma, alii Literni & mortuum & sepultum: Utrouque monumenta ostenduntur, & statua. Namque & Literni monumentum, monumento statua superimpesita fuit; quam*

tempestate disiectam nuper vidimus & Roma extra portam Capenam in Scipionum Monumento tres statua sunt: quarum dua Pub. & L. Scipionum dicuntur esse, tercia Poeta Q. Ennius. Sane illi Q. Ennius Epitaphium posuit.

Hic est ille scus, cui nemo, civis neque hostis

Qui vis pro factis reddere opere pretium.

M. LIVIUS SALINATOR.

LIVIVS ¹ Salinator, ² primo consul ³ de Illyriis triumphavit: tandem ex invidia ⁴ peculatus reus ab omnibus tribubus, excepta ⁵ Metia, condemnatus. Iterum ⁶ cum Claudio Nerone inimico suo consul, ne resp. discordia male administraretur, amicitiam cum eo junxit, & ⁷ devicto Asdrubale triumphavit. ⁸ Censor cum eodem collega omnibus tribus, excepta Metia, ⁹ æarias fecit: stipendio privavit, eo crimine, quod aut prius se injuste condemnassent, aut postea tantos honores non recte tribuissent.

N O T Æ.

1. *Salinator.*] Sic dictus quod novum vestigal ex Salaria annona statuerit. Liv. lib. xxix. cap. xxxvii. Neque tamen novum fuit illud vestigal, quippe jam olim ab Anco Martio institutum. Sed explosis regibus sublatum fuerat, & nunc a Salinatore restitutum, quasi novum videbatur.

2. *Primo Consul.* An. V. 534.

3. *De Illyriis*] Illyrii sub extremis Alpium radicibus inter Arliam Titumque flumen per totum Adriani maris litus effusi, iis imperabat Demetrius Pharius.

4. *Peculatus reus.*] Qui ex pecunia sacra, religiosa vel publica aliquid abstulerat, is peculatus reus dicebatur. Peculatus, autem ut ait Festus *furtum publicum dici caput est a pecore, quia ab eo initium ejus fraudis esse caput, siquidem ante as aut argentum signatum ob delicta pœna gravissima erat duarum ovium & triginta boum.*

5. *Metia.*] Liv. *Mæciam* vocat & Festus:

Mæcia tribus a quodam Castro sic appellata.

6. *Cum Claudio Nerone Consul.*] An. V. C. 546.

7. *Devicto Asdrubale.*] Vide supra in Claudio Nerone.

8. *Censor.*] Liv. lib. xxix. cap. xxxvii. *Deinde M. Livius (Salinator) in æarium venit & præter Mæciam tribum, quæ se condemnasset, neque condemnatum aut consulem aut Censorem fecisset, populum Rom. omnem, quatuor & triginta tribus æarias reliquit. Quod & innocentem se condemnassent & condemnatum Consulem & Censorem fecissent, neque infitiri possent, aut judicio semel, aut comitibus bis ab se peccatum esse.*

9. *Æarias fecit.*] Æarium aliquem facere vel relinquere dicebatur censor, cum eum referebat in numerum capite censorum, ut pro capite statutam pecuniam solveret.

T. QUINCTIUS FLAMININUS.

TITUS Quinctius Flamininus ¹ [Flaminii, qui apud Trasimenum petiit, filius,] ² consul Macedoniam sortitus, ducibus ³ Caropis principis pastoribus provinciam ingressus, ⁴ regem Philippum prælio fudit, castris exiit. Filium ejus Demetrium obsidem accepit: quem pecunia ⁵ multatum, in regnum restituit. A ⁶ Nabide quoque Lacedæmonio filium obsidem accepit: ⁷ Liberos etiam Græcos ⁸ Nemeæ per præconem pronunciavit, Legatus etiam ad Prusiam, ut Annibalem repeteret, ⁹ missus.

NOTÆ.

1. *Flaminii.*] Vel hæc a Victore non sunt, vel si sunt, in his certe insigniter errant. *Flamininus* enim de quo hæc agitur e gente Quinctia patricia fuit, cujus *Flaminii* cognomen est. C. Vero *Flaminius* e *Flaminia* plebea. Schottus.

2. *Consul.*] An. V. C. 555. decimo sexto post incæptum bellum. Vide Flor. lib. 11. cap. vii.

3. *Charopis principis.*] Livius. Secunda inflexione *Charopus*, *Charopi*. Si locus mendo caret. Verum & sic recte *Charops*, *Charopis*, *χαροπις* Plutarch. & Polyb. Imo & sic melius quidquid Schottus & alii.

4. *Regem Philippum prælio fudit.*] Vide Livium lib. xxxi. & xxxiii.

5. *Multatum.*] Restitue, inquit, Schottus *Mulcatum*, quæ vox male apud Terent. Cicero. Liv. & alios in *multatum* mutata

est. *Mulare* quidem & *mulcare* non idem sunt. Illud de pœna pecuniaria, istud de verberibus, illud a Sabinis ortum, istud a *Mulcendo* deducitur. Sed & *Mulcare* aliquem pecunia venustius dicitur, nam & *tangere aliquem pecunia*, apud Comicos reperias.

6. *Nabide.*] Lacedæmoniorum Tyranno.

7. *Liberos etiam Græcos.*] Vide Florum lib. 11. cap. vii. & Liv. lib. xxxiii. cap. xxxii.

8. *Nemea.*] In Peloponneso prope Argos.

9. *Missus.*] In Mss. sequebatur. *Idem postea proconsul Philippum bellum renovantem, & cum eo Thracas, Macedonas, Illyrios multasque gentes partium ipsius bello subegit.* Quæ cum prioribus gemina esse videntur. Schott.

M. FULVIUS NOBILIOR.

MARCUS Fulvius Nobilior, ¹ prætor Hispanos superavit: unde movans urbem intravit. ² Consul ³ Ætolos ⁴ Ambraciotasque, qui bello Macedonico Romanis ad fuerant, post ad Antiochum defecerant, præliis frequentibus victos, & in Ambraciam opidum coactos, in deditionem accepit; tantum ⁵ signis tabulisque pictis spoliavit: ⁶ de quibus

NOTÆ.

1. *Prætor Hispanos superavit.*] Liv. lib. 36. cap. 21. *Per eosdem dies & M. Fulvius nobilior, qui biennio ante* (An. V. C. 560. ut ex Liv. conjicio) *Prætor in ulteriorem Hispaniam erat profectus, ovans urbem est ingressus.*

2. *Consul.*] An. V. C. 564. Vide Flor. lib. 11. cap. ix.

3. *Ætolos.*] Inter Ambracium & Corinthiacum sinum.

4. *Ambraciotasque.*] Supra Ambracium sinum Ambracia.

5. *Signis.*] Statuis. Ex Ambracia novem signa, omnium Camænarum ab eo Romam translata.

6. *De quibus triumphavit.*] Lege: De-
K ij

triumphavit. Quam victoriam per se magnificam, ¹ Quinctius Ennius amicus ejus, ² insigni laude celebravit.

N O T Æ.

que iis triumphavit.

1. *Quinctius Ennius.*] Quem secum in Ætoliam duxerat. Cicer. 1. Tuscul. Cato objecit ut probrum Marco nobiliori quod is in Provinciam Poetas duxisset. Duxerat autem Consul in Ætoliam, ut scimus,

Ennium.

2. *Insigni laude celebravit.*] Lib. xv. Annal. cujus fragmenta quædam ad nos pervenere. In his

Fulvius nobilior stravit certamine crebro Aitolos.

L. SCIPIO ASIATICUS.

SCIPIO Asiaticus, frater Africani, infirmo corpore tamen in Africa virtutis nomine a fratre laudatus consul, Antiochum regem Syriæ, ² legato fratre, apud ³ Sipylum montem, ⁴ cum arcus hostium pluvia hebetati fuissent, vicit: & regni relictæ a patre, parte privavit: hinc

5. Asiaticus dictus. ⁵ Post reus pecuniæ interceptæ, ne in carcerem duceretur, Gracchus pater Tribunus plebis, licet inimicus ejus, intercessit. M. Cato Censor equum ei ignominia causa ademit.

N O T Æ.

1. *A fratre laudatus Consul.*] Anno V. C. 565. & anno superiore Consul fuerat Scipio Africanus.

2. *Legato fratre.*] Vide supra in Scipione Africano.

3. *Sipylum.*] In Caria ad Mæandrum.

4. *Cum arcus hostium.*] Flor. lib. II. cap. VIII. Sed hac omnia præpedita magnitudine sua, ad hoc imbre, qui subito superfusus mira felicitate Persicos arcus corruerat, primum trepidatio, mox fuga, dehinc triumphus fuerunt.

5. *Post reus pecuniæ intercepta.*] A Petiliis

accusatus. Vide Liv. lib. xxxviii. cap. LVII. & LVIII.

6. *Gracchus Pater.*] Tib. Sempronius Gracchus cui inimicitia cum P. Scipione intercedebant. Is cum Scipio in vincula duceretur, juravit; *Sibi inimicitias cum Scipionibus, quæ fuissent manere, nec se gratia quærenda causa quicquam facere, sed in quem carcerem Reges & Imperatores hostium ducem videret P. Africanum, in eum se fratrem ejus duci non passurum.*

7. *Equum ademit.*] In transvectione Censores equum ignominia causa equitibus adimebant. Transvectio, vulgo *revenue*.

ANTIOCHUS REX SYRIÆ.

ANTIOCHUS Syriæ rex nimia opum fiducia bellum Romanis intulit, specie ¹ Lyfimachia repetundæ, quam ² a majoribus suis in Thracia conditam Romani possidebant: statimque Græciam insulasque ejus occupavit. ³ In Eubæa luxuria elanguit. Adventu Acilii

N O T Æ.

1. *Lyfimachia.*] Juxta Propontida ad fauces Isthmi quem Hellespontus ab Asia dividit.

2. *A Majoribus suis.*] Florus lib. II. cap. VIII. Hic Lyfimachiam urbem, in litore

Thracia posita a majoribus suis, Antiochus ut hereditario jure reposcebat. Conditæ fuit a rege Lyfimacho.

3. *In Eubæa.*] Eubæam Insulam conti-

Glabrionis excitatus, ¹ Thermopylas occupavit: unde industria
² Marci Catonis ejectus, in Asiam refugit. ³ Navali prælio, cui An-
 nibalem præfecerat, a L. Emilio Regillo, superatus: filium Scipionis
 5. Africanum, quem inter navigandum ceperat, patri remisit: qui ei, pro
 reddenda gratia, suavit, ut amicitiam Romanam peteret; Antiochus
 spreto consilio ⁴ apud Sipylum montem cum L. Scipione conflixit: vic-
 tus, & ultra Taurum montem relegatus, ⁵ a sodalibus, quos temulen-
 tus in convivio pulsaverat, ⁶ occisus est.

NOTÆ.

*uenti adhaerentem tenui freto reciprocantibus
 aquis, Euripus abscidit. Hic ille positus autem
 ferocique temoris, sub ipso freto murmure,
 quum inter fluentia tibus fidibusque concin-
 neret, collatis undique, quamvis per hiemem,
 rosis, ne non aliquo ducem agere videretur,
 Virginum puerorumque delectus habebat.*
 Florus loco supra laudato. Vide Liv. lib.
 xxxvi. cap. 11.

1. *Thermopylas.*] Vide supra in M. Porcio
 Catone.

2. *Marci Catonis.*] Supra.

3. *Navali prælio cui Annibalem*] Florus
 lib. 11. cap. viii. Classis Regia Polyxenida,
 Annibalque commissa. Nam Rex prælium
 nec spectare poterat. Igitur duce Emilio
 Regillo, adremigantibus Rhodis tota la-
 ceratur. Hoc factum puto anno sequenti

postquam ad Thermopylas pugnatum est.
 Vide Liv. lib. xxxvii.

4. *Apud Sipylum montem.*] Vide supra L.
 Scipio. Asiaticus. Vide & Liv. lib. xxxvii.
 cap. xxxviii. &c.

5. *A sodalibus.*] Sodales proprie de con-
 vivis. Cicero in Catone Majore, *Epulabar
 modice cum sodalibus.* Et Catul.

Mei sodales quarant in trivio vocationes.
 Græce *ποσ.τοι* dicuntur. Hinc *Suffista* erant
 apud Lacedæmonios a Lycurgo instituta,
 hoc est, comellationes & socialia convivia.
 Teste Plutarcho & Strabone lib. x. *Schott.*

6. *Occisus est.*] Justinus concursu Insula-
 rium occisum dicit, cum nocte Templum
 Jovis Elymæi aggrediretur. Illum vide
 lib. xxxi. cap. 11. occisus fuit an. V. C.
 567.

CN. MANLIUS VULSO.

CNÆUS Manlius Vulso consul, missus ad ordinandam Scipionis
 Asiaticæ provinciam, cupiditate triumphi bellum ¹ Pisidis & ² Gal-
 logræcis, qui Antiocho adfuerant, intulit. His facile victis, inter capti-
 vos ³ uxor regis Orgiagontis centurioni cuidam in custodiam data: a
 5. quo vi stuprata de injuria tacuit, & post impetrata redemptione, ⁴ ma-
 rito adulterum [centurionem] interficiendum tradidit.

NOTÆ.

1. *Cn. Manlius Vulso Consul.*] Cum M.
 Fulvio nobiliori. An. V. C. 564.

2. *Pisidis.*] Pisidæ Asiæ minoris populi
 supra Pamphyliam.

3. *Gallogræcis.*] Qui & Galatæ, in Asia
 minori ad Alim fluvium. Vide omnino
 Florum lib. 11. cap. xi. Vide & Liv. lib.
 xxxviii.

4. *Uxor regis Orgiagontis.*] Orgiagontis
 reguli uxor forma eximia custodiebatur inter
 plures captivos, cui custodia centurio præerat,
 & libidinis & avaritia militaris. Liv. lib.
 3. Sect. xxiv. ea *Chiomara* vocabatur.

5. *Marito adulterum.*] Imo avulsam ca-
 put ad maritum suum retulit. Vide Florum,
 præsertim Livium loco supra.

L. ÆMILIUS PAULLUS MACEDONICUS.

LUCIUS Paullus Æmilius, filius ejus qui apud Cannas cecidit, ¹ primo consulatu, quem post tres repulsas adeptus erat, de ² Liguribus triumphavit. Rerum gestarum ordinem in tabula pictum publice posuit. ³ Iterum consul Perſen Philippi filium, regem Macedonum, apud ⁴ Samothracas cepit, victum flevit, & ⁵ assidere sibi jussit: tamen in triumphum duxit. In hac lætitia ⁶ duos filios amisit: & progressus ad populum, gratias Fortunæ egit, quod si quid adversi Reipubl. imminabat, sua esset calamitate ⁷ decisum. Ob hæc omnia, ei a populo & a senatu concessum est, ut ⁸ ludis Circensibus triumphali veste uteretur. ^{10.} ⁹ Ob hujus continentiam & paupertatem post mortem ejus dos uxori, nisi venditis possessionibus, non potuit exsolvi.

NOTÆ.

1. *Primo Consulatu*.] An. V. C. 571. Collega Cnæo Babio Tamphilo. Sed tunc de Liguribus non triumphavit, sed anno sequenti proconsul.

2. *Liguribus*.] De iis alibi.

3. *Iterum Consul*.] An. ab V. C. 585. Collega C. Licinius Crassus. Vide Florum lib. 11. cap. XII. & Liv. lib. XL.

4. *Samothracas*.] Samothracia Insula in summo mari Aegeo Thraciæ opposita.

5. *Assidere sibi jussit*.] Florus: Sed nec reverentior capte majestatis alius Paulo fuit. Quum in conspectum venisset hostis, in selam recepit & convivii adhibuit, liberosque admonuit suos, ut fortunam cui tantum

liceret, revererentur.

6. *Duos filios*.] Quorum alter quinque diebus ante triumphum, alter post triumphum tribus mortuus est.

7. *Decisum*.] Decidere est verbum juris quod significat transigere, dirimere.

8. *Ludis Circensibus*.] De quibus alibi.

9. *Ob hujus continentiam*.] Sic optime e Mss. reposuit Schottus. Male antea legabatur ob hujus licentiam quæ lectio plane inepta. *Continentia* & *abstinentia* idem, nempe vis avaritiam & libidinem coercendi. Cic. lib. 1. Epist. ad C. frat. Quid est negotii continere eos quibus præsitis, si te ipsum contineas? Schott.

TIB. SEMPRONIUS GRACCHUS.

TIBERIUS Sempronius Gracchus, nobilissima familia ortus, Scipionem Asiaticum quamvis inimicum, ¹ duci in carcerem non est passus. ² Prætor Galliam domuit, consul Hispaniam, altero consulatu

NOTÆ.

1. *Duci in carcerem*.] Vide supra in Scipione Asiatico.

2. *Prætor Galliam*.] Nescio quos hic auctores Victor sequutus sit. Neque enim invenias Gracchum in Gallia rem gessisse, neque Consulem Hispaniam obtinuisse. Sed en tibi quæ Gracchus gessit. An. V. C. 574. Celtiberos in Hispania prætor aliquot præliis vicit, multas urbes cepit, & omnem Celtiberiam domuit. an. 576. Consul in

Sardinia hostes fudit, Castrisque exiit: eodem iterum anno sequenti proconsul devicit, iisque pacem concessit, & Romam reversus anno post triumphans urbem ingressus est. Idem iterum Consul an. 590. Quo eum Sardiniam rebellantem subegisse suspicor. Graviter ergo noſter lapsus est, neque medicinam facere licet eum ea scriptura & in Mss. & in Editis adeo constans sit. Tentabat tamen doctiss. Schott. *Prætor Hispaniam*.

Sardiniam: tantumque captivorum adduxit, ut longa venditione res in proverbium veniret, ¹ *Sardi venales*. ² Cenfor libertinos, qui ³ rusticas tribus occupant, in quatuor urbanas divisit: ⁴ ob quod a populo collega ejus Claudius (nam ipsum auctoritas tuebatur) reus factus est: & cum eum duæ classes condemnassent, Tiberius iuravit se cum illo in exilium iturum: ita reus absolutus est. Cum in domo Tiberii duo angues e geniali toro replissent, responso dato, eum de dominis periturum, cuius sexus anguis fuisset occisus: amore Corneliæ coniugis marem iussit interfici.

NOTÆ.

niam obtinuit, & altero consulatu Sardiniam, quam primum Consul domuerat, tantumque captivorum adduxerat. Vel pro Gallia affini voce Galliciam obtinuit. Quod in Galliam postea depravatum.

1. *Sardi venales.*] Vide Plutarch. in problem. Vide & Fest. Pomp. Nam ii de hoc alia referunt. Sed verius puto nosser.

2. *Cenfor libertinos qui rusticas tribus.*] Ex Livio tamen lib. 45. cap. 15. apparet liberti nos qui jam inde usque a Servio Tulio rege in quatuor tribus Urbanas coniecti fuerant, & postea, cum se se in omnes tribus diffunderent, iterum in easdem quatuor a C. Flamini & L. Emilio Cenforibus redacti, nunc a Tib. Sempronio Graccho in unam Urbanam, Esquilinam scilicet, fuisse coniectos. Verum & auctori nostro favere

videtur Cicero lib. 1. de Oratore. Sect. 9. Sed ut reliqua pratermitam, omnium mihi videor, exceptis, Crasse, vobis duobus eloquentissimos audisse Ti. & C. Sempronios, quorum pater homo prudens, & gravis haudquaquam eloquens, & sage alias, & maxime Cenfor, saluti reipub. fuit, atque verbo libertinos in Urbanas tribus transfudit: quod nisi fecisset, rempub. quam nunc vix tenemus, iamdiu nullam haberemus.

3. *Rusticas tribus.*] Nam Urbanæ minoris erant dignitatis quam rusticæ.

4. *Ob quod.*] Imo ob aliam causam, scilicet quod eorum censura tristis admodum atque aspera in recensendis equitibus fuerit. Sed vide omnino Liv. lib. XLIII. cap. XVI.

5. *De dominis.*] Vel Tib. Gracchum vel Corneliæ uxorem.

P. SCIPIO ÆMILIANUS.

PUBLIUS Scipio Æmilianus, Pauli Macedonici filius, ¹ a Scipione Africano adoptatus, in Macedonia cum patre agens, ² victum Persen tam pertinaciter persecutus est, ut media nocte in castra redierit, ³ Lucullo in Hispania legatus, ⁴ apud Intercetiam opidum provocatorem singulari prælio vicit. Muros hostilis civitatis primus ascen-

NOTÆ.

1. *A Scipione Africano.*] Non patre, sed filio: Africanus enim major huic avus fuit, ex adoptione filii. Flor. lib. 2. cap. xv. Hunc (Scipionem) Paulo Macedonico procreatum, Africanus illius magni filius, in decus gentis assumpserat, hoc scilicet fato. ut quam urbem concusserat avus, nepos ejus everteret. Et Liv. lib. XLIV. cap. XLIV. Pub. Scipio is erat, Africanus & ipse postea, deleta Carthagine appellatus, naturalis

Consulis Pauli, adoptione Africani nepos.

2. *Victum Persen tam pertinaciter.*] Septimum decimum tunc annum agens. Vide Liv. loco supra laudato.

3. *Lucullo in Hispania legatus.*] An. V. V. 602. Coll. L. Licinio Lucullo, A. Postumio Albino.

4. *Apud Intercetiam opidum.*] Livii Epitom. XLVIII. P. Cornelius Africanus

dit. ¹ Tribunus in Africana sub M. Manilio imperatore, ² cohortes octo obsidione vallatas consilio & virtute servavit, a quibus corona obdionalis aurea donatus. Cum ædilitatem peteret, ³ consul ante annos ultro factus, Carthaginem intra sex menses delevit. ⁴ Numantiam in Hispania, ⁵ correctaprius militum disciplina, fame vicit, hinc Numantinus dictus. ⁶ Caio Lælio plurimum usus: ⁷ ad reges adeundos missus, duos secum, præter eum, servos duxit. Ob res gestas superbus, ⁸ Gracchum iure cæsum videri respondit, obstrepente populo. Taceant, inquit, ⁹ quibus Italia noverca, non mater est: addidit, ¹⁰ Quos sub corona vendidi. ¹¹ Censor, ¹² Mummio collega seigniore, in senatu ait, Uti-

NOTÆ.

Scipio Æmilianus, L. Pauli filius, Africanus nepos, sed adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit: & in oppugnatione Intercatia urbis maius multo etiam periculum adiit; nam Murum primus omnium transcendit. Intercatia Vaccæorum opidum.

1. Tribunus in Af. sub M. Manilio.] Anno quo tertium bellum Punicum initum est, de quo Flor. lib. 11. cap. xv. tunc tribunum fuisse Scipionem declarat Cicer. in somnio Scipionis, ubi ipsum sic loquentem inducit. Cum in Africam venissem M. Manilio Consuli ad quartam legionem tribunus, ut scitis, militum, &c.

2. Cohortes octo] Hoc sic narrat Epitom. Liv. XLIX. Obsideri oppugnarique capta est Carthago, ab L. Martio, Manio Manilio Consulibus. In qua oppugnatione, quum neglectos ab una parte Muros duo tribuni temere cum Cohortibus irrupissent, & ab oppidanis graviter caderentur, a Scipione Africano expliciti sunt, per quem & Castellum Romanorum, quod nocte oppugnabant, paucis Equitibus juvantibus liberatum est: Castrorumque qua Carthaginenses omnibus copiis ab urbe pariter egressi oppugnabant, liberatorum is ipse præcipuam gloriam tulit.

3. Consul ante annos.] Ann. V. C. 605. ætatis suæ xxxviii.

4. Numantiam in Hispania.] Ad flumen Duriam sitam Vid. Flor. lib. 11. cap. xviii.

5. Correcta prius mil. dif.] Quæ a Mancino corrupta fuerat. Vide Florum.

6. Caio Lælio.] In Mss. ut testantur viri doctissimi, scriptum. Panatio plurimum

usus. Mirum unde tam discrepans scriptura, Sane utroque & Panatio & Lælio familiariter usus Scipio. De Panatio Stoicorum principe testatur Cicero de finib. lib. iv. Itaque homo, inquit, in primis ingenuus & gravis, dignus illa familiaritate Scipionis & Lælii, Panatius. Item alibi. Et Paterculus lib. 1. cap. xiii. Quippe Scipio tam elegans liberalium studiorum omnisque doctrina & auctor & admirator fuit, ut Polybium Panatiumque, præcellentes ingenio viros, domi militumque secum habuerit.

De Lælio quis ignorat, cum Cicero dialogum nomine Lælii sive de amicitia scripserit, ubi Lælium cum aliis de amicitia differentem inducit.

7. Ad reges adeundos missus duos secum.] Quinque refert Athenæus lib. vi. Σκιπίων γὰρ ὁ Ἀφρικανὸς ἐπὶ κλ. ἐκπεπληρωμένος τῆς συγχλήτης ἐπὶ τὸ κατεστησάτω τὴν κατὰ τὴν οἰκονομίαν βασιλείαν, ἵνα τοῖς προσήκουσιν ἐγχειρῶσιν, πῶς μόνος ἐπὶ πᾶσι οἰκίταις, ὡς ἰσχυρὸν Πολύβιος καὶ Παισιδάνιος. Scipio cognomento Africanus a senatu missus ad ordinanda & distribuenda regna quinque tantum servos duxit, ut refert Polybius & cum eo Posidonius.

8. Gracchum iure cæsum.] Tiberium Gracchum intelligo de quo vide Flor. lib. 111. cap. xiv.

9. Quibus Italia noverca est.] Ergo peregrini sunt, non Romani, non Itali.

10. Quos sub corona vendidi.] Itaque non sunt Romani; sed captivi, sed servi. Vide Gellium lib. vii. cap. iv. Servi venales coronam gestabant.

11. Censor.] An. V. C. v. 11.

12. Mummio.] L. Mummio Achaico.

nam

nam mihi collegam aut dedissetis, aut non dedissetis. ¹ Suscepta Agrariorum causa, domi repente exanimis inventus, obvoluto capite elatus est ne livor in ore appareret. Huius patrimonium tam exiguum fuit, ut ² XXXII. libras argenti, ³ duas & selibram auri reliquerit.

NOTÆ.

1. *Suscepta Agrariorum causa.*] Per agrarios, Fulvium Flaccum, C. Gracchum, & C. Carbonem intellige qui leges agrarias ferebant, ut agri a privatis occupati, plebi dividerentur. Contra hos causam suscepit Scipio qui cum pridie fortis ac validus domum se recepisset, mortuus in cubiculo inventus est, suspecta fuit, tanquam ei venenum dedisset, Sempronia uxor, hinc ma-

xime quod soror esset Gracchorum, cum quibus similtas Africano fuerat.

2. *XXXII. Libras argenti*] Quæ trecentos & viginti circiter nummos nostros argenteos efficiunt.

3. *Duas & selibram.*] Libra auri valet nummos nostros circiter 112. cum dimidio, Duæ igitur & selibra efficiunt numm. 281.

C. HOSTILIUS MANCINUS.

Cajus Hostilius Mancinus ¹ consul adversum Numantinos ventantibus avibus, ² & nescio qua voce revocante profectus, cum ad Numantiam venisset exercitum ³ Popillii acceptum prius corrigere decrevit: inde solitudinem petiit. ⁴ Eo die Numantini forte solemnibus nuptiis filias locabant: & unam speciosam duobus competentibus, pater puellæ conditionem tulit, ut ei illa nuberet, qui hostis dextram retulisset. Profecti juvenes, ⁵ abscessum Romanorum in modum fugæ properantium cognoscunt: rem ad suos referunt. Illi statim ⁶ quatuor millibus, viginti millia Romanorum ceciderunt. Mancinus, ⁷ auctore Tiberio Graccho quæstore suo, in leges hostium fœdus percussit: quo per senatum improbatum, ⁸ Mancinus Numantinis deditus, nec receptus, ⁹ au-

NOTÆ.

1. *Consul.*] An. V. C. 616.

2. *Et nescio qua voce.*] Quæ in portu Herculis ei audita est dicens, *Mancine mane.*

3. *Popillii.*] M. Popillii Lænatii qui superiori anno proconsul a Numantinis fusus, fugatusque fuerat.

4. *Eo die Numantini.*] Ex Mss. Gruter. *Eo die Numantinis forte solenni, nuptiis filias locabant.* Sed recepta lectio magis placet. Et omnia plana. Eo die, *inquit*, forte solenni Numantini nuptiis filias locabant. *Nuptiis autem pro nuptiis.*

5. *Abscessum Romanorum.*] Quia Mancinus solitudinem petebat, supra.

6. *Quatuor millibus.*] In al. Edit. *Quatuor millibus suorum.* Bene.

7. *Auctore Tib. Graccho.*] Vide infra in Tib. Graccho.

8. *Mancinus Numantinis deditus.*] De hoc more supra in Spurio Postumio.

9. *Augurio in castra deductus.*] Mancinus hostibus deditus, neque ab iis receptus, suis etiam desertus, castra repetere non audebat; sed tandem favente augurio in ea deductus est.

gurio in castra deductus ¹ præturam postea consecutus est.

NOTÆ.

1. *Praturam postea consecutus est.*] At quomodo præturam qui Consul fuerat? hic facile solvi lis potest, nam aliquot exemplis patet Consulares viros probri causa ordine motos præturam alteram gessisse, ut iterum omnes honorum gradus implendo, ad alterum quasi novum Consulatum pervenirent. Et sic non iidem omnino, sed alii fere & novi homines viderentur; sed infra in Metello Pio non ita te facile expe-

dias de quo Victor. *Adolescens*, inquit, *petitione pratura & pontificatus consularibus prælatus est.* Vides consulares in petitione Praturæ. Quid igitur an hic vocem *pratura* suspectam habeamus? at eam & Mss. omn. & Edit. constanter agnoscunt. Videant Eruditi; neque enim satis mihi perspecta est tota hæc magistratuum ratio ut de ea quidquam pronunciare audeam.

L. MUMMIUS ACHAICUS.

LUCIUS Mummius, devicta ¹ Achaja, Achaicus; ² consul adversus Corinthios missus, victoriam alieno labore quæsitam intercepit. Nam cum illos Metellus Macedonicus apud ³ Heracleam fudisset, & duce Critolao privasset, cum lictoribus & paucis equitibus ⁴ in Metelli castra properavit, & Corinthios ⁵ apud Leucopetram vicit duce ⁶ Diaeo, qui domum refugit, eamque incendit: conjugem interfecit, & in ignem præcipitavit: ipse veneno interiit. Mummius Corinthum signis tabulisque spoliavit: quibus cum totam repleisset Italiam; in domum suam nihil contulit.

NOTÆ.

1. *Achaia.*] Proprie dicta in Peloponneso. De hoc bello vide Flor. lib. II. cap. XVI.

2. *Consul.*] An. V. C. 607.

3. *Heracleam.*] Urbem Elidis supra Olympiam in Peloponneso.

4. *In Metelli Castra.*] Florus: *Sed, fata rerum! quum Metellus dimicasset, ad vic-*

toriam Mummius venit.

5. *Apud Leucopetram.*] Sub Isthmi faucibus Corinthiacum inter & Saronicum sinum.

6. *Diaeo.*] Δίαος Græcis dictus, hunc sibi post Critolaum Achæi prætorem elegerant, Pausan. in Achaïcis Δίαος ο' Κερατιάς διαδεχός. Diaus Critolai successor.

Q. CÆCILIUS METELLUS MACEDONICUS.

QUINCTUS Cæcilius Metellus a domita Macedonia, Macedonicus: ¹ prætor ² Pseudophilippum, qui idem Andriscus est, vicit. Achæos ³ bis prælio fudit: triumphandos Mummio tradidit. Invisus plebi ob nimiam severitatem: & ideo post duas repulsas ⁴ consul

NOTÆ.

1. *Prætor.*] An. V. C. 605. Male hunc Consulem Florus lib. II. cap. XIV. & hinc firmabis quæ apud illum diximus.

2. *Pseudophilippum.*] Falsum Philippum,

ψευδής, falsus.

3. *Bis.*] Imo semel ad Heracleam. Flor. *Et uno prælio peractum erat bellum.*

4. *Consul.*] An. V. C. 610.

ægre factus, ¹ Arbachos in Hispania domuit. ² Apud Contrebiā opidum cohortes loco pulsas, redire & locum recipere iussit. Cum omnia proprio & subito consilio ageret, amico cuidam quid acturus esset roganti: Tunicam, inquit, meam exurerem, si eam consilium meum
 5. scire existimarem. Hic quatuor filiorum pater, supremo tempore, humeris eorum ad sepulcrum elatus est: ³ ex quibus treis consulares, unum etiam triumphantem vidit.

N O T A.

1. *Arbachos.*] In Celtiberia, iidem qui *Arcuati*.

2. *Apud Contrebiā.*] Celtiberorum urbem, alii vocant *Centobriam*.

3. *Ex quibus tres Consulares.*] Idem Cicer. lib. v. de fin. bon. & mal. Ergo, inquit, tibi Q. Metellus, qui tres filios Consules vidit, e quibus unum etiam & Censorem & triumphantem, quartum autem Praetorem, eoique salvos reliquit. & tres filias nuptas, cum ipse consul, Censor etiam, augurque fuisset, & triumphasset, &c. Ii quatuor filii sunt.

I. Q. Cæcilius Metellus Balearicus Cos. an. V. C. 630. Triumphavit an. 631. Censor. an. 633.

II. L. Metellus Dalmaticus Cos. an. V. C. 636. quo anno etiam, si Eutropio fides, triumphavit.

III. M. Cæcilius Metellus Cos. an. 632.

IV. C. Cæcilius Metellus, hunc sub Consulatu Metelli Dalmatici Praetorem fuisse conjicio. Cos. fuit an. 640. Sed anno superioris mortuus Metellus Macedonicus. Quare tres tantum filios Consulares, quartum tantum Praetorem vidit.

Q. CÆCILIVS METELLVS NUMIDICVS.

QUINCTUS Cæcilius Metellus, Numidicus: quia ¹ consul de Jugurtha, rege Nimidiæ triumphavit. ² Censor ³ Quinctium, qui Tiberii Gracchi filium mentiebatur, in censum non recepit. ⁴ Idem in legem Apulejam per vim latam jurare noluit, quare in exilium actus,
 5. ⁵ Smyrnæ exsulavit. ⁶ Calidia deinde rogatione revocatus, cum ludis forte litteras in theatro accepisset, non prius eas legere dignatus est quam spectaculum finiretur. ⁷ Metellæ sororis suæ virum, ⁸ laudare noluit, quod is solus iudicium contra leges detractarat.

N O T A.

1. *Consul de Jugurtha rege.*] An. V. C. 644. Vid. Flor. lib. iii. cap. 1.

2. *Censor.*] Cum C. Cæcilio Metello patruele suo an. V. 651.

3. *Quinctium qui se Tib. Gracchi.*] Ideo institutum Gracchum vocat Cicer. pro Sextio. Q. Metellus, inquit, Censor florentem hominem in populari ratione L. Saturninum notavit, & institutum Gracchum contra vim multitudinis incitata, censu prohibuit. Catium Gracchum vocat Flor. lib. iii. cap. xvi. hominem sine tribu sine nomine, qui subdito titulo in Gracchorum familiam ipse se adoptabat. Vide infra in Apul. Saturnino.

4. *Idem in legem Apuleiam.*] Quam ferebat Apuleius Saturninus qui Gracchorum leges asserebat. Vide Flor. lib. iii. cap. xvi.

5. *Smyrnæ.*] Imo Rhodi exulavit. Plutarc. Liv. Epitom.

6. *Calidia deinde rogatione.*] Quam tulit Q. Calidius tribunus plebis an. V. 654. Ut in civitatem Numidicus restitueretur.

7. *Metellæ sororis suæ virum.*] L. Lucullum intelligit, patrem Luculli qui cum Mithridate bellum gessit.

8. *Laudare noluit.*] Intellige de laudatione funebri.

Q. METELLUS PIUS.

QUINCTUS Metellus Pius, Numidici filius: ¹ Pius, quia patrem lacrymis & precibus assidue ab exilio revocavit, prætor ² bello sociali **Q** Popedium, ³ Marforum ducem, interfecit. ⁴ Consul in Hispania ⁵ Herculejos fratres oppressit: Sertorium Hispania expulit. Adolescent ⁶ in petitione præturæ & pontificatus, consularibus viris prælatus est.

NOTÆ.

1. *Pius quia patrem.*] Nam & amor in parentes proprie pietas dicitur.

2. *Bello sociali.*] De quo vide Flor. lib. III. cap. XVIII.

3. *Marforum ducem.*] *Popedius Marfos sub suis signis habebat.* Flor. Marfi ad lacum Fucinum.

4. *Consul in Hispania.*] Errat noster: neque enim tunc Consul erat Metellus, sed pro Consule, ut & Cn. Pompeius anno post-

quam fuerat Consul quarto. An. scilicet V. C. 677.

5. *Herculejos fratres*] Sertorii legatos.

6. *In petitione Præturæ & Pont. Cons. V.*] Vide quæ supra in Hostilio Mancino dicta sunt. Locus sane difficilis: Tentabat *Schottus consularibus filiis pro consularibus viris*, ut consulares filii, de consulum filiis intelligatur. Neque tamen ita sibi ipse satisfacit vir doctiss.

TIBERIUS GRACCHUS.

TIBERIUS Gracchus ¹ Africani ex filia nepos, ² quæstor Mancino in Hispania, sædus ejus flagitiosum probavit. ³ Periculum deditionis ⁴ eloquentiæ gratia effugit. ⁵ Tribunus plebis [legem] tulit, ne quis plus quingenta agri jugera haberet. ⁶ Octavio collegæ intercedenti, novo exemplo magistratum abrogavit. Dein tulit, ut ⁷ ea familia, quæ ex ⁸ Attali hereditate erat, ⁹ ageretur: ut populo divideretur. De-

NOTÆ.

1. *Africani ex filia nepos.*] Nam Cornelia Africani filia Gracchorum mater fuit.

2. *Quæstor Mancino.*] Vide supra in Hostilio Mancino.

3. *Periculum deditionis.*] Ne cum Mancino hostibus dederetur.

4. *Eloquentia.*] Qua facile princeps, Flor.

5. *Tribunus plebis.*] Anno V. C. 620.

6. *Octavio Collega intercedenti.*] Flor. lib. III. cap. XIV. Sed ubi intercedentem legibus suis Cnaum Octavium videt Gracchus, contra fas collegii, jus potestatis, injecta manu depulit rostris: adeoque præsentis metu mortis exterruit ut abdicare se magistratum cogeretur. Vide quæ ibi notata sunt.

7. *Ea familia.*] Bene a viris doctissimis notatum vocem, familiam a veteribus jurisconsultis usurpatam qua pecuniam & omnem bonorum substantiam significarent, ut in XII. tabulis *proximus agnatus familiam habeto. Gentiles familiam eriscunt.* Et apud Terent. Heavtontim. Act. v. Sect. I. *Decem dierum vix mihi est familia.*

8. *Attali hered.*] Attali heredem fuisse Rom. populum notum est.

9. *Ageretur.*] Ea familia ageretur, eleganter ageretur de ea familia. Sic Cicer. in Lælio: *In quibus eorum aut caput agitur, aut fama.* Et Terent. Heavtontim. Non nunc pecunia agitur. Frustra igitur doctiss. Gronovius de ea familia legere jubet in notis ad Senecæ controversiam XI.

inde cum prorogare sibi ¹ potestatem veller, adversis auspiciis in publicum processit, statimque Capitolium petiit, ² manum ad caput referens: quo salutem suam populo commendabat: hoc nobilitas ita accepit, quasi diadema posceret: segniterque cessante ³ Mucio consule; Scipio Nasica sequi se iussis, ⁴ qui salvam Rempub. vellent, Gracchum in Capitolium persecutus oppressit. Cujus corpus Lucretii Ædilis manu in Tiberim missum, unde ille ⁵ Vespillo dictus. Nasica ut invidiæ subtraheretur, per speciem legationis in ⁶ Asiam ⁷ ablegatus est.

NOTÆ.

1. *Potestatem.*] Tribunatum. Tib. Gracchus, quod iterum tribunus plebis fieri vellet, occisus. Cicer. in Catil.

2. *Manum ad caput referens.*] Flor. ibid. Inde quum in Capitolium profugisset, plebemque ad defensionem salutis suæ, manu caput tangens, hortaretur, præbuit speciem regnum sibi & diadema poscens, atque ita duce Scipione Nasica, concitato in arma populo, quasi jure oppressus est.

3. *Mucio.*] Pub. Mucio Scævola.

4. *Qui salvam Remp. vellent.*] Solennis civium ad Remp. juvandam evocandorum formula.

5. *Vespillo dictus.*] Nam Vespillones dice-

bantur quibus corporum sepeliendorum cura.

6. *Asiam.*] Pergamum.

7. *Ablegatus est.*] In Mss. additum ut monent viri docti. Cum Comisorum die Gracchus seditiones populi accenderet, auctore Nasica, inflammata nobilitas. fragmentis subselliorum plebem fugavit. Gracchus per gradus, qui sunt super Calpurnium fornicem, detractio amminiculo fugiens, ictus fragmento subsellii corruit, rursusque assurgens alio ictu clava cerebro impacta occubuit. Ducenti ea seditione interficti, quorum corpora in Tiberim projecta. Sed ea ego Victoris esse non puto.

C. GRACCHUS.

Cajus Gracchus ¹ pestilentem Sardiniam quæstor sortitus, non veniente successore, ² sua sponte discessit. ³ Asculanæ & ⁴ Fregellanæ defectionis ⁵ invidiam sustinuit. ⁶ Tribunus plebis agrarias & frumentarias leges tulit. ⁷ colonos etiam Capuam & Tarentum mittendos censuit. Triumviros agris dividendis se, & Fulvium Flaccum, & ⁸ C.

NOTÆ.

1. *Pestilentem Sardiniam.*] Nam Sardinia pestilentem & insalubrem aerem fuisse notum est. Martial. Claudian.

2. *Sua sponte discessit.*] Contra leges: successorem enim expectare debebat antequam e Provincia exiret.

3. *Asculana.*] Asculum aliud est in Picennis, aliud in Apulis; de priore hic sermo est.

4. *Fregellana.*] Fregellæ in Latio.

5. *Invidiam sustinuit.*] Invidia est odium, erimen, exprobratio. Gall. Verteres, il fut

accusé seul de la revolte d'Asculum & de Fregelle.

6. *Tribunus plebis agrarias & frum.*] Vid. Flor. lib. 111. cap. xv.

7. *Colonos etiam.*] Epit. Liv. Effecit ut complures colonie in Italia deducerentur. Vide Plutarch. hac mente puto ut Colonis sibi delegatis & Italiam & Provincias repleret.

8. *C. Crassum.*] Imo C. Carbonem. Parisinus Codex C. Orosium. Colon. Corsum. Cum inendo uterque.

Crassum constituit. ¹ Minucio Rufo Tribuno plebis legibus suis obrogante in Capitolium venit: ubi cum Atilius, ² præco Opimii consulis, in turba fuisset occisus, in forum descendit, & imprudens concionem ³ a Tribuno plebis avocavit, qua re arcessitus, cum in senatum non venisset, armata ⁴ familia Aventinum occupavit. ubi ab Opimio victus, dum, a ⁵ templo Dianæ defiluit, talum intorsit, & ⁶ Pomponio amico apud ⁷ portam Trigeminam, P. Lætorio in ⁸ Ponte Sublicio persequentibus resistente, in lucum ⁹ Furinæ pervenit. Ibi vel sua, vel servi Euphori manu interfectus: caput a ¹⁰ Septimulejo amico Gracchi, ad ¹¹ Opimium relatum, auro expensum fertur, propter avaritiam infuso plumbo gravius effectum.

NOTÆ.

1. *Minucio Rufo.*] Flor. Obrogare auctor legibus suis Minucio tribuno, &c.

2. *Præco Opimii.*] Licetorem vocat Plutarch.

3. *A Tribuno pleb.*] Minucio Rufo.

4. *Familia.*] De servis proprie dicitur.

5. *Templo Diana.*] Templum Dianæ Aventinæ intellige.

6. *Pomponio amico.*] Hunc non apud portam trigeminam, sed in ponte sublicio Gracchum persequentibus restitisse innuit Velleius lib. II. cap. VI. *Quo die*, inquit, *singularis Pomponii equitis Rom. in Gracchum fides fuit, qui more Coclitus, sustentatis in ponte hostibus, ejus gladio se transfixit.*

7. *Portam trigeminam.*] Per quam egressi trigemini Horatii, supra.

8. *Ponte sublicio.*] Jam alibi.

9. *Furina.*] De qua sic Varro lib. V. de L. L. *Furinalia & Furina. quod ei Dea feria publica dies is, cujus Dea honos apud antiquos. Nam ei sacra instituta annua & flamen attributus: nunc vix nomen notum paucis.*

10. *Septimulejo.*] Al. *Septimio Attio, Septimio Attilio: Septimio Afello.*

11. *Auro expensum fertur.*] Flor. *Et illud sacrosanctum caput Tribuni plebis auro pensatum est.*

M. LIVIUS DRUSUS.

¹ MARCUS Livius Drusus, ² genere & eloquentia magnus, sed ambitiosus & superbus, Ædilis munus magnificentissimum dedit: ubi ³ Remmio collegæ, quædam de utilitate Reipublicæ suggerenti: *Quid tibi inquit, cum republica nostra? Quæstor in Asia nullis insignibus uti voluit, ne quid ipso esset insignius.* Tribunus pl. ⁴ Latinis civitatem, plebi agros, equitibus curiam, ⁵ senatui judicia permisit. Nimis liberalitatis fuit: ipse etiam professus, nemini se ad largiendum ⁶ præter cælum & cænium reliquisse: ideoque cum pecunia egeret,

NOTÆ.

1. *M. L. Drusus.*] Vide Flor. lib. III. cap. XVII.

2. *Genere & eloquentia magnus.*] Nobilissimum, eloquentissimum, & sanctissimum vocat Velleius cap. XIII. lib. II.

3. *Remmio.*] Multa in hujusce nominis scripturæ varietas, Al. *Rubrio*, Al. *Rubrico*, Al. *Reminio*.

4. *Latinis Civitatem.*] Imo jus civitatis iis tantum promisit Drusus.

5. *Senatui judicia.*] Quæ penes equites erant.

6. *Præter cælum & cænium.*] Flor. *Extæ vox ipsius, nihil se ad largitionem ulli reliquisse, nisi si quis aut cænium dividere vellet, aut cælum.* Cicer. pro Rabirio: *extæ*

- multa contra dignitatem fecit. ¹ Magulſam Mauritaniae principem ob regis ſimultatem profugum, accepta pecunia ² Boccho prodidit: quem ille elephantum objecit. ³ Adherbalem filium regis Numidarum obſidem domi ſuae ſuppreſſit: redemptionem ejus occultam a patre ſperans.
5. ⁴ Capionem inimicum actionibus ſuis reſiſtente, ait ſe de ſaxo Tarpejo praecipitaturum. ⁵ Philippo conſuli legibus Agrariis reſiſtenti, ita collum in comitio ⁶ obtorſit, ut multus ſanguis efflueret e naribus: ⁷ quam ille, luxuriam obprobrans, muriam de turdis eſſe dicebat. Idem ex gratia nimia in invidiam venit. nam plebs acceptis agris gaudebat;
10. expulſi dolebant ⁸ equites in ſenatum lecti laetabantur; ſed ⁹ praeteriti querebantur: ſenatus permiſſis judiciis exultabat; ſed ſocietatem cum equitibus aegre ferebat. Unde Livius anxius, ut Latinorum poſtulat differret; qui promiſſam civitatem ſagitant, repente in publico concidit: ſive ¹⁰ morbo comitiali, ſeu hauſto ¹¹ caprino ſanguine, ſemianimis domum relatus. Vota pro illo per Italiam publice ſulcepta ſunt: &
15. ¹² cum Latini conſulem in Albano monte interfecturi eſſent, Philippum admonuit ut caveret: unde in ſenatu accuſatus; cum domum ſe reciperet, immiſſo inter turbam percuffore, corruit. Invidia caedis apud Philippum, & Capionem fuit.

NOTA.

cranda illa vox in libera Rep. M. Drusi: Nihil ſe ad largitionem ulli reliquiſſe, niſi ſi quis aut cœnum dividere vellet, aut ex-lum.

1. *Magulſam.*] Hoc in hiſtoria me legiſſe non memini.

2. *Boccho.*] Mauritaniae regi.

3. *Adherbalem filium regis Numid.*] Miſerabile ſcilicet, quamvis hoc mihi etiam ſuſpectum eſt.

4. *Capionem.*] Servilium Capionem qui equites aſſerebat.

5. *Philippo.*] L. Martio Philippo.

6. *Obtorſit.*] Per viatorem hoc factum fuiſſe ait Flor. alii per Drusi Clientem.

7. *Quam ille.*] Legendum omnino: quem ille, ut optime doctiſſ. Schott. cum multus ſanguis efflueret e naribus, eum Drusus, ei luxuriam exprobrans, non ſanguinem, ſed Muriam de turdis eſſe dicebat. *Muria* autem liquamen fuit quod plerumque e Thynnis, interdum etiam ex aliis ſive avibus ſive piſcibus exprimebatur.

Turdos vero in deliciis fuiſſe notum eſt.

8. *Equites in Senatum lecti laetab.*] Hoc certe valde ſuſpectum eſt, neque adduci poſſum ut credam equites quae judicia ipſi poſſidebant, ea ad ſenatum aequa parte tranſmiſſa libenter vidiffe.

9. *Praeteriti.*] Praeteriti dicebantur ii quorum nomina Cenſores in recitando praeterierant.

10. *Morbo comitiali.*] Morbo caduco, comitiali dicto quod eo comitia dirimebantur.

11. *Caprino ſanguine.*] Vide Plin, lib. xxviii. cap. ix.

12. *Cum Latini Conſulem.*] Flor. lib. iii. cap. xviii. *Primum fuit belli in Albano monte conſilium ut feſto die Latinorum Julius Caesar & Marius Philippus Conſules inter ſacra & aras immolarentur. Poſtquam id nefas proditiōe diſcuſſum eſt.* &c. Sed tunc Philippum admonere non potuit Drusus quem anno ſuperiori mortuum tabulae notant.

CAjus Marius septies consul, ¹ Arpinas, humili loco natus, primis honoribus per ordinem functus ² legatus Metello in Numidia, ³ criminando eum ⁴ consulatum adeptus. Jugurtham ⁵ captum ante currum egit. In proximum annum consul ultro factus, ⁶ Teutones in Gallias ⁷ apud Aquas Sextias, ⁸ Cimbros in Italia, in ⁹ campo Claudio vicit, deque his ¹⁰ triumphavit. ¹¹ Sexies consul per ordinem factus, ¹² Apulejum Saturninum Trib. plebis & Glauciam prætorem seditiosos, ¹³ ex senatus-consulto interemit. ¹⁴ Et cum Sulpicia rogatione provinciam Sullæ eriperet, ¹⁵ armis ab eo victus, ¹⁶ Minturnis in palude delituit. ^{10.} Inventus, & ¹⁷ in carcerem coniectus, immissum percussorem Gallum vultus auctoritate deterruit: acceptaque navicula ¹⁸ in Africam trajecit, ibi diu exsulavit. Mox ⁹ Cinnana dominatione revocatus: ²⁰ ruptis ergastulis, exercitum fecit: ²¹ cæsisque inimicis injuriam ultus, ²² septimo consulatu, ut quidam ferunt, voluntaria morte decessit.

NOTÆ.

1. *Arpinas.*] Sed is natus & omnem pueritiam Arpini altus. Salust. in Jugurth. Arpinum in Volscis.

2. *Legatus Metello.*] An. V. C. 644.

3. *Criminando eum.*] Criminosè de bello quod Metello commissum erat, loquebatur. Si dimidia pars exercitus sibi permutteretur, paucis diebus Jugurtham in catenis habiturum: ab Imperatore consulto trahi, quod homo inanis & superbia regia, imperio nimis gauderet. Salust.

4. *Consulatum adeptus.*] An. V. 646.

5. *Captum ante currum egit.*] An. V. C. 648.

6. *Teutones.*] Populi sunt ad mare Germanicum.

7. *Apud aquas Sextias.*] In Gallia Narbonensi ad mare: Flor. lib. III. cap. III. Prioresque Theutonios sub ipsis Alpium radicibus assequutus, Marius, in locum quem Aquas sextias vocant, quo, fidem Numinum! pralio oppressit.

8. *Cimbros.*] In Germania Theutonis vicinos.

9. *Campo Claudio.*] Legendum est omnino Raudio, non Claudio ut male quidam dubitavere. Campus Raudius est in Italia Gallica circa Veronam. At Claudium sive furculas Caudinas in Samnitibus ponunt veteres. Vide Flor. III. cap. III.

10. *Triumphavit.*] An. V. C. 652.

11. *Sexies consul.*) Quinque ultimos consularatus per ordinem gessit ab anno V. 649.

ulque ad an. 653. inter primum & secundum tres anni intercesserunt.

12. *Apulejum Saturninum & Glauciam.*] Vide infra in L. Apuleio Saturnino.

13. *Ex Senatus consulto*) Nam Senatus-consultum factum fuit, viderent Consules ne quid detrimenti respub. cap. ret.

14. *Et cum Sulpicia rogatione.*] Hanc tulit Sulpitius Tribunus plebis an. V. 665. ut exules revocarentur & Marius adversus Mithridatem dux crearetur.

15. *Provinciam Sullæ.*] Bellum adversus Mithridatem intellige quod Syllæ demandatum fuerat.

16. *Armis ab eo victus.*] Vide Florum lib. III. cap. XXI.

17. *Minturnis.*] Minturnæ in Latio non longe a Formis in ipso maris littore.

18. *In carcerem coniectus.*) Vide Vellej. lib. II. cap. XIX.

19. *In Africam trajecit.*) Cursum in Africam direxit, inopemque vitam in Tugurio ruinatum Carthaginensium toleravit. Vellej.

20. *Cinnana dominatione.*) Hoc est Cinnæ consulatu. Nam Cornelius Cinna Consul Marium revocavit. Vide quæ apud Florum dicta sunt.

21. *Ruptis ergastulis.*) Ergastula ubi servi vincti operabantur.

22. *Cæsisque inimicis.*) Vide omnino Florum lib. III. cap. XXI.

23. *Septimo consulatu.*) An. V. 666. Idibus Januariis mortuus.

C. MARIUS

C. MARIUS FILIUS.

CAius Marius filius ¹ viginti quinque annorum consulatum ² invasit: quem honorem tam immaturum ³ mater flevit. Hic patri servitia similis, ⁴ curiam armatus obsedit, inimicos trucidavit, quorum corpora in Tiberim præcipitavit. In apparatu ⁵ belli quod contra Sullam parabatur, apud ⁶ Sacriportum vigiliis & labore defessus ⁷ sub dio requievit: & ⁸ absens victus fugæ non pugnae interfuit. ⁹ Præneste refugit, ubi ¹⁰ per Lucretium Offellam oblectus, tentata per cuniculum fuga, cum omnia septa intelligeret, iugulandum se ¹¹ Pontio Telesino præbuit.

NOTÆ.

1. *Viginti quinque.*) Idem fere Livii Ept. sed verius Vellej. *Viginti sex.*

2. *Invasit.*) An. V. 671.

3. *Mater flevit.*) Quia mortem filio peperit.

4. *Curiam armatus.*) Tum Marius juvenis & Carbo consules, quasi desperata victoria, ne inultis perirent, in antecessum sanguine Senatus sibi parentabant Oblectaque Curia, sic de Senatu quasi de carcere, qui iugularentur, euntes, Flor. lib. 111. cap. xxi.

5. *Belli.*) Hic bellum prælium interpretor.

6. *Sacriportum.*) Locus sic dictus in Italia circa Præneste.

7. *Sub dio.*) *Sub Jove*, Horat. hoc est

sub caelo.

8. *Absens victus.*) Imo pugnae interfuit, sed a Sulla fugatus.

9. *Præneste.*) Quod ante præsidiiis firmaverat.

10. *Lucretium Offellam.*) Oppugnationi autem Prænestis ac Marii præfuerat Offella Lucretius, qui cum ante Marianarum fuisset partium, præior ad Syllam transfugerat. Vellej.

11. *Pontio Telesino.*) Minorem Telesinum intellige Vellej. *Sunt qui sua manu, sunt qui concurrentem mutuis ictibus cum minore fratre Telesino, una oblecto, & erumpente, occubuisse prodiderint.*

L. CORNELIUS CINNA.

LUcius Cornelius Cinna flagitiosissimus, rempub. summa crudelitate vastavit. ¹ Primo consulatu legem de exsulis revocandis ferens, ab Octavio collega prohibitus, & honore privatus, urbe profugit: vocatisque ² ad pileum servis, adversarios vicit: Octavium interfecit: ³ Janiculum occupavit. ⁴ Iterum & tertium consulem se ipse fecit. Quarto consulatu cum bellum ⁵ contra Sullam pararet, Anconæ ob nimiam crudelitatem ab exercitu ⁶ lapidibus occisus est.

NOTÆ.

1. *Primo consulatu.*) An. V. 666. Collega Cn. Octavio nepote.

2. *Ad pileum.*) Hoc est, ad libertatem, erat enim insigne libertatis pileus. Plaut. Amphitr. Sc. 1.

Quod ille faciat Jupiter
Utego hic hodie raso capite calvus capiam
pileum.

3. *Janiculum occupavit.*) Fugatis inde Octavii copiis.

4. *Iterum & tertium.*) An. V. 667. &

668.

5. *Quarto Consulatu.*) An. V. 669.

6. *Contra Syllam.*) Qui in Græciam profectus erat.

7. *Anconæ.*) In Picenis ad mare Adriaticum.

8. *Lapidibus.*) Non solum lapidibus, sed ensibus. Appian. *Lapides enim in eum missi; qui vero propiores aderant, exertis ensibus, Cinnam invasere, eoque modo consulum adhuc gerens, interfectus est.* Machanens.

C. FLAVIUS FIMBRIA.

C A I U S Flavius Fimbria (sæviſſimus quippe Cinnae fatelles) ¹ Valerio Flacco consuli legatus in Asiam profectus, ² per similitatem dimissus, corrupto exercitu, ducem interficiendum curavit. Ipse correptis imperii insignibus, ³ provinciam ingressus, ⁴ Mithridatem Pergamo ⁵ expulit. Ilium, ubi tardius portæ patuerant, incendi jussit: ibi Minervæ templum inviolatum stetit quod divina majestate servatum nemo dubitavit. Ibidem Fimbria militiæ principes securi percussit: ⁷ mox a Sulla Pergami obsessus, ⁸ corrupto exercitu desertus semet occidit.

N O T Æ.

1. *Valerio Flacco consuli.*) Anno. V. 667.

2. *Per similitatem.*) Per odium, nam ambo diversas partes sequebantur.

3. *Provinciam.*) Asiam.

4. *Mithridatem.*) Vide Liv. Epitom. 83.

5. *Pergamo.*) In Phrygia majore e regione Lesbi.

6. *Expulit.*) An. V. 669.

7. *Mox.*) Eodem anno, nullo intermisso tempore.

8. *Corrupto exercitu.*) Qui ad Syllam defecit.

VIRIATHUS LUSITANUS.

V I R I A T H U S genere ¹ Lusitanus, ob paupertatem primo mercenarius, ² deinde alacritate venator, audacia latro, ad postremum dux, bellum adversum Romanos sumpsit, eorumque ³ Imperatorem Claudium Unimanum, dein ⁴ C. Nigidium oppressit. ⁵ Pacem a populo Romano maluit integer petere, quam victus: & ⁶ cum alia dedisset, & arma retinerentur, bellum renovavit. ⁷ Cæpio cum vincere cum aliter

N O T Æ.

1. *Lusitanus.*) Lusitani Hispaniæ populi supra Tagum fluvium.

2. *Deinde alacritate venator.*) Flor. lib. cap. xvi. *Ceterum Lusitanos Viriathus erexit, vir calliditatis acerrima, qui ex venatore latro, ex latrone subito dux, atque Imperator, & si fortuna cessisset, Hispania Romulus.* Supra autem alacritate interpretor propter alacritatem corporis. Et hic alacritas est agilitas, velocitas. Sed non omittendum quod notavit olim illustis Salmasius, apud Trebell. Pollionem libros omnes pro *venator* habere *vektor*. Quod postea imperiti homines corruperunt legendo *victor* & *venator*. *Vektor* antiqua vox, idest bene *valens*, *robustus*, *qui sese pedibus vehit*. Unde pro venatore quod opus sit viribus maximis ad hoc opus. Sic apud Græcos *πρωβολος*, qui est audax, etiam de venatore & confectore dici consuevit. Eadem

voce usus est Trebellius Pollio in Gallienis: *Nam quum taurum ingentem in arenam misisset, exissetque ad eum ferendum vector.* Item Manilius:

Et pacare metu Sylvas & vivere vector. Ut indicat vetus Scriptura *victor*.

3. *Imperator. m. Claudium Unimanum.*) Idem Flor. *Claudium Unimanum pene ad internecionem exercitus occidit.*

4. *C. Nigidium.*) Ignoro quis iste fuerit *Nigidius*. Legunt viri docti *Veridium* qui prator exercitu cæso, vix Viriathi manus effugit.

5. *Pacem a pop. Rom.*) An. V. 612. Q. Fabius Maximus Servilianus æquis conditionibus cum Viriatho pacem fecit. Quo facto rebus suis in Hispania prospere gestis labem imponit. Epitom. Liv.

6. *Cum alia dedisset.*) Scribe *dedidisset*.

7. *Cæpio.*) Q. Servilius Cæpio. An. V. 613.

non posset, duos satellites pecunia corripit, qui Viriathum, humi depositum pereimerunt. Quæ victoria, quia empta erat, a senatu non probata.

N O T Æ.

1. *Humi depositum.*) In opt. exempl. ut movent viri docti *vino depositum* quod mi- re placet. Proprie *Vino depositi* dicuntur

qui vino ita obruti sunt ut quasi mortui & sepulti jaceant. Plaut. in Aulul.

Ut me deponat vino, eam affectat viam.

M. ÆMILIUS SCAURUS.

MARCUS Æmilius ¹ Scaurus nobilis, pauper. nam pater ejus, quamvis patricius, ob paupertatem carbonarium negotium exercuit. Ipse primo dubitavit, honores peteret, an ² argentariam faceret: sed ³ eloquentiæ consultus, ex ea gloriam peperit. Primo in Hispania ⁵ ⁴ corniculo meruit. Sub ⁶ Oreste in Sardinia stipendia fecit. Ædilis, ⁷ juri reddendo magis, quam ⁸ muneri edendo studuit. ⁹ Legatus Calpurnii, ¹⁰ Jugurthæ adversus: tandem ejus pecunia victus. ¹¹ Consul ¹² legem de sumptibus & libertinorum suffragiis tulit. P. Decium Prætorem transeunte ipso sedentem, jussit assurgere, eique vestem scidit, sellam con- ¹³ cidit: ne quis ad eum in jus iret, edixit. ¹⁴ Consul ¹⁵ Ligures & Gantifcos domuit, atque de his triumphavit. ¹⁶ Cenfor ¹⁷ viam Æmiliam stra-

N O T Æ.

1. *Scaurus.*) In Æmilia Gente Patricia. *Scauri* sic dicti quod talos timentes haberent. (Jude Horat. *Scaurum pravis fultum male talis.* Sat. 3.)

2. *Argentariam faceret.*) Id est rei nummarie negotiationem.

3. *Eloquentia consultus.*) *Consultus* hic est *peritus*, sic Horat.

*Infantis dum sapientia
Consultus erro.*

4. *Corniculo meruit.*) Corniculum diminutivum a cornu; & ut in exercitu cornu, sic in cohortibus tribuni militum corniculum dicitur. Ut qui corniculo merchant, cornicularii dicebantur. In al. Cod. legitur *Corniculum meruit*. Quæ lectio defendi potest. Nam ex Liv. discimus cornicula fuisse inter donaticas ornamenta militaria, ut torques, phaleras, armillas,

5. *Oreste.*) L. Aurelio Oreste, qui Consul fuit an. V. 627.

&c.

6. *Juri reddendo magis.*) Urbis & anno- næ curatores Ædiles erant, & de iis rebus omnibus quæ ad hoc pertinerent jus dicebant.

7. *Muneri edendo.*) Curatio ludorum

solennium ad Ædiles pertinebat.

8. *Legatus Calpurnii.*) An. V. 642. L. Calpurnius Bestia cum exercitu adversus Jugurtham missus legat sibi homines nobiles, factiosos, in quibus fuit Scaurus. Vide Salust. Jugurth.

9. *Jugurtha adversus.*) Nam is principio acerrime Jugurtham impugnabat. Sed magnitudine pecuniæ a bono honestoque in pravam abstractus est. Salust.

10. *Consul.*) An. V. 638.

11. *Legem de sumptibus.*) Cupediis gæ- næ ne urgerentur, suffragiisque ingentibus dividerentur.

12. *Consul Ligures.*) ¹³ Consul videtur abundare, nam de uno & eodem consulari hic sermo est.

13. *Ligures & Gantifcos.*) De Liguribus tantum triumphasse ostendunt tabulae. *Gantifci*, vel ut quidam, *Gatisei*, populi Liguribus vicini.

14. *Cenfor.*) An. V. 644.

15. *Viam Æmiliam.*) Per Pisas, Lunam, Sabbatos, Dertonam usque pertinuit; nam alia fuit Æmilia Flaminiam excipiens. Strab. lib. v.

vit : ¹ pontem Mulvium fecit. Tantumque auctoritate potuit , ut
² Opimium contra Gracchum ; ³ Marium contra Glauciam & Saturni-
 num , privato consilio armaret. Idem filium suum , quia praesidium de-
 seruerat , in conspectum suum vetuit accedere : ille ob hoc dedecus
 5. mortem sibi conscivit. Scaurus senex , ⁴ cum a Vario tribuno plebis argue-
 retur , quasi ⁵ socios & Latium ad arma coëgisset , apud populum , ait :
 Varius ⁶ Sucronensis Æmilium Scaurum ait socios ad arma coëgisse ;
 Scaurus negat : utri potius credendum putatis ?

N O T Æ.

1. *Pontem Mulvium.*] Ad secundum ab urbe lapidem in via Flaminia.

2. *Marium contra Glauciam.*] Non puto Scaurum privato consilio Marium contra Glauciam & Saturninum armasse , sed senatus consultum quod ad eam rem factum fuit , viderent consules ne quid detrimenti caperet Respub.

3. *Cum a Vario Tribuno plebis.*] Cicero in oratione pro M. Æmilio Scauro apud Asconium. *Abeodem etiam lege Varia custos ille Reipub. proditoris est in crimen vocatus : vexatus a Q. Vario Tribuno plebis non multo ante*, ubi Ascon. *Innexus*, inquit,

anno LXXII. nobilissimis juvenibus processit in forum. (Scaurus) *Deinde accepto respondendi loco , dixit Q. Varius Hispanus M. Scaurum principem Senatus socios in arma aut concitasse : M. Scaurus princeps senatus negat : testis nemo est. Veri vos , Quirites convenit credere ? Qua voce ita omnium commutavit animos ut ab ipso etiam tribuno dimitteretur.*

5. *Socios & Latium.*] Unde Bellum sociale , quod & Latinum dictum est.

6. *Sucronensis.*] Sucro Urbs in Hispania Taraconensi.

L. APPULEJUS SATURNINUS.

¹ L U C I U S Appulejus Saturninus , tribunus plebis seditiosus , ut gratiam Marianorum militum pararet , legem tulit , ut ² veteranis centena agri jugera in Africa dividerentur : intercedentem Bæbium collegam , facta per populum lapidatione submovit ³ Glauciae pratori , quod
 5. is eo die , quo ipse concionem habebat , jus dicendo partem populi avocasset , sellam concidit , ⁴ ut magis popularis videretur. ⁵ Quendam libertini ordinis subornavit , qui se Tiberii Gracchi filium fingeret. Ad hoc testimonium Sempronia soror Gracchorum producta , nec precibus , nec minis adduci potuit , ut dedecus familiae agnosceret. Saturninus ⁶ Aulo
 10. Nonio competitore interfecto Tribunus plebis relictus , Siciliam ,

N O T Æ.

1. *Lucius Apuleius Saturninus.*] Adeundus Florus lib. III. cap. XVI.

2. *Veteranis.*] Veterani dicebantur qui post vicena stipendia honestam missionem erant consequuti.

3. *Glaucia pratori.*] Quem infra Apuleii satellitem vocat.

4. *Ut magis popularis.*] Eo quod tam dolenter ferret a concione sua avocatum

fuisse populum.

5. *Quendam.*] Nomine Quinctium. Vide supra in Metello Numidico.

6. *Aulo Nonio.*] *Annius* vocat Florus. *Occiso palam comitiis Annio competitore tribunatus.* Alii aliter , sed malim *Nonio* , ut hic. *Nonio* enim vocant Appianus & Plutarchus.

Achajam, Macedoniam novis colonis destinavit & ¹ aurum, dolo, an scelere Capionis partum, ad emptionem agrorum convertit. ² Aqua & igni interdixit ei, qui in leges suas non jurasset: Huic legi multis nobilibus obrogantibus cum tonuisset, clamavit. Jam, inquit, ³ nisi quiescitis, grandinabit. ⁴ Metellus Numidicus exulare quam jurare maluit. Saturninus ⁵ tertio Tribunus pleb. relictus, ut satellitem suum Glauciam prætorem, consulem faceret, Memmii competitorem ejus in campo Martio necandum curavit. ⁶ Marius senatus consulto armatus, quo censebatur, darent operam consules, ne quid Respub. detrimenti caperet; Saturninum & Glauciam in Capitolium persecutus obsedit, maximoque astu incisus ⁸ fistulis, in deditionem accepit: nec deditis fides servata. Glauciae fracta cervix: Apulejus ⁹ cum in curiam fugisset, lapidibus & regulis desuper interfectus est. Caput ejus Rabirius quidam senator per convivia in ludibrium circumtulit.

N O T Æ.

1. *Aurum dolo an scelere Capionis.*] Aurum Tholosanum intelligit quod Servilius Capio, vastato oppido ex illius templis diripuit. An. V. 647.

2. *Aqua & igni interdixit.*] Aqua & igni interdicere formula qua Romani utebantur cum quem mori juberent.

3. *Nisi quiescitis.*] Vox imperiosissima, quiescite. Terent. Plaut. Cicet.

4. *Metellus Numidicus.*] Supra.

5. *Tertio Tribunus.*] An. V. 653.

6. *Ut satellitem suum Glauciam.*] Flo-

rus: Quippe ut satellitem furoris sui, Glauciam, consulem faceret, Caium Memmii competitorem interfici jussit.

7. *Marius.*] Vide supra in Mario patre.

8. *Fistulis.*] Canalibus quibus aqua in Capitolium perducebatur.

9. *Cum in Curiam fugisset.*] At Floro teste, cum ducibus factionis in Curiam receptus est, ibi cum facta irruptione, populus fistibus saxisque coopertum in ipsa quoque morte laceravit.

L. LICINIUS LUCULLUS.

¹ L U C I U S Lucullus nobilis, disertus & dives, munus quæstorium amplissimum dedit. Ptolemæum regem Alexandriæ ² consuli Sullæ conciliavit: ³ & mox per ⁴ Murenam in Asia ⁵ classem Mithridatis prætor Africam justissime rexit. ⁶ Adversus Mithridatem consul missus, collegam suum ⁷ Cottam ⁸ Chalcedone obsessum liberavit. ¹⁰ Cyzicum

N O T Æ.

1. *Lucius Lucullus.*] Ejus insignem laudationem vide apud Cicet. initio lib. 11. Academic. Quæst.

2. *Consuli Sylla conciliavit.*] Ann. V. 665.

3. *Et mox.*] An. V. 669.

4. *Murenam.*] L. Licinium Murenam.

5. *Classem Mithridatis.*] Repete a com-

muni Sylla conciliavit. Vide Plutarch. in Lucullo.

6. *Prætor Africam.*] An. V. 676.

7. *Adversus Mithridatem consul.*] An. V. C. 679.

8. *Cottam.*] M. Aurelium Cottam.

9. *Chalcedone.*] Chalcedon, Bithyniæ Urbs ad Bosporum Thracium.

10. *Cyzicum.*] Ad Propontida.

M iij

obsidio ¹ solvit : Mithridatis copias ² ferro & fame afflixit , eumque regno suo ³ Ponto expulit. Quem rursus ³ cum Tigra rege Armenia subveniente magna felicitate superavit. ⁵ Nimius in habitu : maxime signorum & tabularum amore flagravat. Post ⁶ cum alienata mente : desipere cœpisset, tutela ejus M. Lucullo fratri permissa est.

N O T Æ.

1. *Solvit.*] An. V. 680.
2. *Ferro & fame afflixit.*] An. 681.
3. *Ponto expulit.*] An. 682. Pontus in Asia notus est.
4. *Cum Tigra rege.*] An. V. 684.
5. *Nimius in habitu.*] Hic *habitum*, *Vestitum*, interpretor in quo nimium ac profusum fuisse notum est Horat. in Epist.
Clamydes Lucullus, ut aiunt,
Si posset centum scena præbere rogatus,
Qui possum tot? ait, tamen & queram,
Et quos habebo,
Mittam, post paulo scribit sibi millia
quinque
Esse domi Chlamydam.

Vide Plutarch. extremo Lucullo, ubi & Horatii meminit. Sed ducentas Chlamydes ponit Plutarch. Horatius quinque millia, Poëtice. Schott.

6. *Cum alienata mente.*] Plutarch. ferunt autem eum sub mortem adversa mentis valetudine captum paulatim contabuisse. Porro Cornelius Nepos non atate mala, neque naturali morbo, sed medicamentis a Callisthene quodam liberto suo corruptum in id incidisse prodit : Callisthenem vero ea sibi medicamenta propinasse, qui eum amatorum habuisse crediderat, Lucullumque tantum ab rationis usu abfuisse, ut vel co vivente, omnis rei familiaris cura Marci fratris consilio gubernata fuerit. Equidem ex hoc testimonio, quum videam plerisque in locis Cornel. Nepotis fidem a Plutarcho citari, arbitror hunc omnino esse quem interpretandum sumpsimus, compilatumque ab aliquo, ut Trogum a Iustino, quum alia citet e Cornelio Græcus historicus quæ in eodem nunc non reperiuntur. *Machan.*

L. CORNELIUS SULLA.

CORNELIUS Sulla, ¹ a fortuna Felix dictus, cum parvulus a nutrice ferretur, mulier obvia : Salve, inquit, puer tibi & Reip. tuæ felix : & statim quæ sita quæ hoc dixisset, non potuit inveniri. Hic ² quæstor Marii, ³ Jugurtham a Boccho in deditionem accepit. ⁴ Bello Cimbrico & Teutonico legatus, bonam operam navavit. ⁵ Prætor inter civeis jus dixit ⁶ Prætor Ciliciam provinciam habuit. ⁷ Bello sociali ⁸ Samnites, Irpinosque superavit. Ne monumenta Bocchi tollerentur, Ma-

N O T Æ.

1. *A Fortuna.*] Id est, propter fortunam. Quare se Græce ἐπαγγελίαν dicebat, a jactu talorum venereo, quem felicissimum dicunt.
2. *Quæstor Marii.*] An. V. 647. Consules autem in provinciis Quæstores habebant qui pecunias militares administrarent, sibi que ad ministeria belli præsto essent.
3. *Jugurtham a Boccho.*] Salust. in fine Jugurth. *Jugurtha Sylla victus traditur, & ab eo ad Marium deductus.*
4. *Bello Cimbrico & Teutonico.*] De quo

supra in Mario.

5. *Prætor.*] An. V. 657.
6. *Prætor Ciliciam.*] Imo post præturam, non in Ciliciam; sed in Cappadociam missus. Cilicia Asiæ regio ad mare Mediter. e regione Cypri. Cappadocia supra Ciliciam.
7. *Bello sociali.*] De quo supra.
8. *Samnites Irpinosque.*] Contigui populi sunt.
9. *Monumenta Bocchi tollerentur.*] Vel signa, vel imagines intellige quibus Boc-

rio restituit. ¹ Consul Asiam sortitus, Mithridatem apud ² Orchomenum & Charoneam prælio fudit. Archelaum præfectum ejus Athenis vicit. Portum Peiræum recepit. ³ Enetos, & Dardanos, ⁴ in itinere superavit. Cum ⁵ rogatione Sulpicia ⁶ imperium ejus transferretur ad Marium, in Italia regressus ⁷ corruptis adversariorum exercitibus, ⁸ Carbonem Italia expulit: Marium filium ⁹ apud Sacriportum, ¹⁰ Telesinum apud portum ¹¹ Collinam vicit ¹² Mario Præneste interfecto, Felicem se edicto appellavit. ¹³ Proscriptionis tabulas primus proposuit. ¹⁴ Novem millia ¹⁵ deditorum in ¹⁶ villa publica cecidit. ¹⁷ Numerum sacerdotum au-
 10. xit: ¹⁸ tribuniciam potestatem minuit. Repub. ordinata ¹⁹ Dictaturam deposuit: unde sperni cœptus, ²⁰ Puteolos concessit: & morbo, qui

NOTÆ.

chus Jugurtham Syllæ in manus tradens ostendebatur. Et ita non Boccho, sed sibi favebat Sulla. Nam eam laudem quod sibi traditus fuerit Jugurtha, ita cupide asserbat, ut annulo signatorio sculptam illam traditionem haberet, unde Plin. lib. 38. cap. 1. *Sulla Dictator traditione Jugurthæ semper signavit.*

1. *Consul Asiam sortitus.*] An. V. 665.

2. *Orchomenon & Charoneam.*] Hic ordinem non servavit Victor, nam primum Athenas & Piræum Sylla recepit, mox apud Charoneam, deinde apud Orchomenon Bocœ urbes Mithridatis copias dissipavit. Vide Florum, lib. 111. cap. v.

3. *Enetos & Dardanos.*] Eneti populi Paphlagoniæ. Dardani in Phrygia.

4. *In itinere.*] *En Marche.* Dum scilicet ab expeditione Mithridatica revertebatur.

5. *Rogatione Sulpicia.*] Supra in Mario patre.

6. *Imperium ejus.*] Id est, provincia ejus.

7. *Corruptis adversariorum exerc.*] Aliiter paulo Vellej. *Crescebat interim in dies Syllæ exercitus, confluentibus ad eum optimo quoque & sanctissimo. Felici deinde circa Capuam eventu Scipionem Norbanumque consules superat: quorum Norbanus acie victus; Scipio ab exercitu suo desertus ac proditus, inviolatus a Sylla dimissus est.* Sed Scipionis exercitum a Sylla corruptum diserte narrat Plutar. in Sylla & huc referendum Salust. fragmentum. *Cujus adversa voluntate colloquio militibus permissa, corruptio facta paucorum, & exercitus Syllæ datus est.*

8. *Carbonem.*] Cn. Papirium Carbonem

Cof. an. 671.

9. *Apud Sacriportum.*] Vide supra in Mario filio.

10. *Telesinum.*] Pontium Telesinum.

11. *Collinam.*] Quæ Quirinalis & Agonia dicta.

12. *Mario.*] Juven. supra.

13. *Proscriptionis tabulas primus.*] Flor. lib. 111. cap. xx1. *Preposita est ingens illa tabula: Et ex ipso equestri ordinis flore ac senatus duo milia electi, qui mori juberentur, novi generis edictum.*

14. *Novem millia.*] Quidam octo ponunt, alii quatuor, alii aliter.

15. *Deditorum.*] In al. *deditiorum* quod magis placet.

16. *Villa publica.*] In Campo Martio. Pub. Victor in descriptione Urbis in regione

1x. *Villa publica, ubi primum populi census est actus in Campo Martio.*

17. *Numerum Sacerdotum.*] Ampliavit numerum Sacerdotum & augurum, ut essent quindecim.

18. *Tribuniciam potestatem.*] Leges tulie, *Ne tribunis plibus alios Magistratus capere liceret: ne ad eos provocatio esset, ne leges ferre possent: Ne etiam concionari ipsis liceret, atque ita tantum intercessio illis relinqueretur.*

19. *Dictaturam deposuit.*] Appian. tantum huic viro animi & felicitatis affuit ut fori medio dicere auderet, se Dictaturam deponere, ut eorum quæ fecisset rationem, subire posset, si quis exigeret. *Machan.*

20. *Puteolos concessit.*] Alii Cumas concessisse scribunt. Puteoli e regione Cumarum.

1 Phthiriasis vocatur, 2 interiit.

NOTÆ.

1. *Phthiriasis.*) φθιρίσις, Pedicularis morbus quo pediculi per cutem acervatim erumpunt a φθιρίδιω pediculis scateo, quod a φθίσις pediculus.
2. *Interiit.*) An. V. 675.

MITHRADATES REX PONTI.

MITHRADATES rex Ponti, 1 oriundus a septem Persis, magna vi animi & corporis, ut sex iuges equos regeret, 2 duarum & viginti gentium ore loqueretur. Bello sociali dissidentibus Romanis, 3 Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia expulit. Litteras per totam Asiam misit, ut quicumque Romanus esset, certa die interficeretur: 4 & factum est. Græciam insulasque omnes, 5 excepta Rhodo, occupavit. 6 Sulla eum prælio vicit, classem ejus 7 proditione Archelai intercept: ipsum 8 apud Orchomenum opidum fudit; 9 & oppressisset, nisi adversum Marium festinans, qualemcunque pacem componere maluisset. Deinde cum 10 Cabiris resistentem Lucullus 11 fudit. Mithradates post a Pompeio, nocturno prælio victus, in regnum confugit: ubi per seditionem popularium a Pharnace filio in turre obsessus, venenum sumpsit. Quod cum tardius 12 subiret, quia adversum venena 13 multis antea

NOTÆ.

1. *Oriundus a septem Persis.*) Ab Artabaze qui a septem Persis oriundus. Sed a septem Persis usque ad Artabazen ita intricata successio ut nihil certi dici possit. Vide quæ ad Flor. notavimus cap. v. lib. 111.
2. *Duarum & viginti gentium.*) Quas sub ditione habebat sua. Idem Plin. Solin. Valer. Quintil. Gell.
3. *Nicomedem Bithynia, Ariob. cap.*) An. V. C. 663. Sed sexto post anno, pace facta cum Sylla, suam quisque provinciam recepit. Vide quæ ad Florum notavimus cap. v. lib. 111. nam & hinc firmabis.
4. *Et factum est.*) Uno die octoginta millia Romanorum caesa sunt. An. V. 666.
5. *Excepta Rhodo.*) Flor. Excepta Rhodo qua pro nobis stetit: ceterum Cyclades, Delos, Eubœa & ipsum Græcia decus Athenæ, tenebantur.
6. *Sylla.*) Superiori capite.
7. *Prodizione Archelai.*) Archelaus cum classe regia Sylla se tradidit. Epitom. Liv. Sed quidam dissentiant.
8. *Apud Orchomenon.*) Superiori capite.
9. *Et oppressisset, nisi.*) Flor. Et debellatum foret, nisi de Mithridate triumphare cito quam vere maluisset.
10. *Cabiris.*) Cabiri populi in Ponto. Ibi Cabira urbs. Vide Plutarch. in Lucullo & Eutrop. lib. 1v.
11. *Fudit.*) An. V. 680.
12. *Nocturno Prælio victus.*) Eutrop. lib. vi. Mox ei (Pompeio) delatum bellum etiam contra regem Mithridatem & Tigranem; quo suscepto, Mithridatem in Armenia minore, nocturno prælio vicit, castra diripuit. Vide & Flor. cap. v. lib. 111. datum prælium an. V. 687.
13. *Per seditionem.*) Flor. Per defectio-nem civium, Pharnacisque filii scelere præventus, male tentatum veneno spiritum ferro expulit.
14. *Subiret.*) Id est, penetraret. Sic alibi Virgil.
15. *Multis antea.*) Mithridates puer adhuc, cum illum veneno tutores peterent, Antidota sæpius bibit, & ita se adversus insidias exquisitis turioribus remediis stagnavit, ut ne volens quidem senex mori potuerit. Justin. lib. xxxvii.

medicam-

medicaminibus corpus firmarat : immissum percussorem Gallum : Sithocum auctoritate vultus territum revocavit, & in cædem suam manum trepidantis adjuvit.

NOTÆ.

1. *Sithoco.*) Liv. vocat *Bithocum*. Forſan ; *Bithico* legendum.

CN. POMPEJUS MAGNUS.

CN. Pompejus Magnus, civili bello Sullæ partes secutus : ita egit, ut ab eo maxime diligeretur. ² Siciliam sine bello a proſcriptis recepit. ³ Numidiam Hiarbæ ereptam, Maſſiniſſæ reſtituit. Viginti ſex annos natus ⁴ triumphavit. ⁵ Lepidum acta Sullæ reſciudere volentem, privatus Italia fugavit ⁶ Prætor in Hiſpaniam ⁷ pro conſulibus miſſus Sertorium vicit. ⁸ Mox ⁹ piratas intra quadragelimum diem ſubegit. Tigranem ad deditiōem, Mithradatem ad venenum compulſit. Deinde mira felicitate [& celeritate] nunc in Septemtrione ¹⁰ Albanos, Colchos ¹¹ Heniochos ¹² Caſpios, Iberos : tunc in Oriente ¹³ Parthos, Arabas, atque ¹⁴ Judæos cum magno ſui terrore penetravit. Primus in ¹⁵ Hircanum, Caſpium, ¹⁶ Rubrum, & Arabicum mare uſque pervenit. ⁶ Mox cum

NOTÆ.

1. *Ita egit.*] Tres legiones ad eum duxit, Carboneſem Conſulem Syllæ inimicum interfecit.

2. *Siciliam ſine bello.*] Poſt propoſitam a Sylla proſcriptionis tabulam, proſcripti in Siciliam fugerant ; ſed adventante Pompeio, omnes facile ceſſere. An. V. 671.

3. *Numidiam Hiarba ereptam. Maſſ.*] Hæc mihi ſuſpecta ſunt. Legendum puto: *Numidiam Hiarba ereptam. Hiempſali reſtituit.* Quod ex hiſtoria verum eſt. Plurare in Pomp. *ἡ δὲ τῆς βασιλῆως τὰς συμμάχωντας Λομπῆς, τῆς δὲ βασιλῆως Ἰαμψαλὶ παραδύει.* Id eſt, ex regibus autem Hiarbæ, qui cum Domitio militaverat, cepit & ejus regnum Hiempſali tradidit. Hinc pendet Salluſti fragmentum, lib. 1. hiſtor. Id bellum excitabat metus Pompeii Victoris Hiempſalem in regnum reſtituentis. Miror tam inſigne mendum viros doctiſſimos latuiſſe. Sed non prætereundum eſt eſſe qui ubique pro *Hiarba Hiarta* ſcribendum putent, verumque nomen eſſe *Hiarta*.

4. *Triumphavit.*] An. V. 672. quo regnum Hiempſali reſtituit.

5. *Lepidum.*] M. Æmilium Lepidum

Coſ. An. V. 675. Sed vide omnino Flor. lib. 111. cap. ult.

6. *Prætor in Hiſpaniam.*] Anno V. 675.

7. *Pro conſulibus.*] Quidam *proconſul*, ſed omnino *pro conſulibus*, verum eſt, nam cum Philippus carperetur quod privatum Pompeium pro conſule mitteret ; imo reſpondit, non tantum cum pro conſule ; ſed pro conſulibus mittendum cenſeo. Cicer. Philip. xi.

8. *Mox.*] An. V. 687.

9. *Piratas.*] Vide Flor. lib. 111. cap. vi.

10. *Albanos & Colchos.*] Albani & Cholci, Iberi intra mare Caſpium & Pontem Euxinum.

11. *Heniochos.*] Ad littus eorum Caſpii maris in Margiana.

12. *Caſpios.*] Ad mare Caſpium.

13. *Parthos.*] Supra finem Perſicum.

14. *Hircanum, Caſpium.*] Mare Caſpium quod & Hircanum dictum.

15. *Rubrum & Arabicum.*] Idem, nam mare Rubrum Arabicum etiam dicitur.

16. *Mox cum diviſo.*] An. V. 693.

N

- diviso orbis imperio, ¹ Crassus Syriam : ² Cæsar Galliam, ³ Pompejus Urbem obtineret, post ⁴ eadem Crassi, ⁵ Cæsarem dimittere exercitum jussit: Cujus infesto adventu, urbe pulsus, in Pharsalia victus, ad Ptolemæum Alexandriæ regem confugit. Ejus imperio - ab Achilla & Pothino satellitibus occisus est: [Hujus latus sub oculis uxoris & liberorum a Septimio Ptolemæi præfecto mucrone confossum est. Jamque defuncti caput gladio præcisum, quod usque ad ea tempora fuerat adoratum. Truncus ⁸ Nilo jactus, a ⁹ Servio Codro rogo inustus, humatusque est, inscribente sepulchro : ¹⁰ HIC SITUS EST MAGNUS POMEJUS.
10. Caput ab Achilla Ptolemæi satellite, Ægyptio velamine involutum, cum anulo Cæsari præsentatum est: qui non continens lacrymas, illud plurimis & preciosissimis odoribus cremandum curavit.]

NOTÆ.

1. *Crassus Syriam.*) Vide Flor. cap. xi. lib. iiii.

2. *Cæsar Galliam.*] Flor. lib. iiii. cap. x.

3. *Pompeius Urbem.*] Imo *Hispaniam*, sed nec ideo Urbem reliquit, quippe provinciam suam per legatos Afranium & Petreium administravit.

4. *Eadem Crassi.*] Qui in Syria Carris trucidatus est.

5. *Cæsarem dimittere exercitum jussit.*] Ut scilicet privatus & suplex in Campo Martio Consulatum more majorum peteret.

6. *Pharsalia victus.*] An. V. 705. Pharsalia Theſſaliæ regio. Inter Pharsalum & Enipeum fluvios.

7. *Ab Achilla & Pothino.*] Alii horum consilio, Septimii vero desertoris sui gla-

dio trucidatum Pompeium ferunt. Flor. lib. iv. cap. xi.

8. *Nilo jactus.*] Poëticum est pro *in Nilum*, Virgil. *projecit fluvio*, &c. Id est in fluvium: male quidam *Nilo jactatus*.

9. *Servio Codro.*] Codrum vocat etiam Lucanus. Plutarch. vero hoc ascribit Philippo Pompeii liberto.

10. *Hic situs est Mag. Pomp.*] Hanc inscriptionem hemistichii loco retulit Lucanus.

HIC SITUS EST MAGNUS, placeat hoc, fortuna! sepulcrum dicere.

Unde non abs re conjectare quis possit apud nostrum legendum esse absque voc. *Pomp. hic situs est Magnus*, nam *Magni* nomine concise Pompeius vocabatur.

ADDITAMENTUM
VIRORUM ILLUSTRUM
EX LIBRIS ANTIQVIS MANU DESCRIPTIS.

JULIUS CÆSAR I.

Caius Julius Cæsar veneratione rerum gestarum Divus dictus: contubernalis Thermo in Asiam profectus; cum sæpe ad Nicomedem regem Bithyniæ cominearet, impudiciæ infamatus est. Mox ¹ Dolabellam iudicio oppressit. Dum studiorum causa ² Rhodum petit, ³ a piratis captus & redemptus, eisdem & postea captos punivit. ⁴ Prætor Lusitaniam, & post Galliam, ab Alpibus usque, & Oceanum ⁵ bis classe transgressus, Britanniam subegit. Cum ei triumphus ⁶ a Pompejo negaretur, armis cum urbe pulsum ⁷ in Pharsalia vicit. Capite ejus ablato, flevit; & honorifice sepeliri fecit: ⁸ mox a satellitibus Ptolemæi ⁹ obfessus, eorum & ¹⁰ regis nece Pompejo parentavit. ¹¹ Pharnacem Mitridatis filium fama nominis fugavit. ¹² Jubam & Scipionem in Africa; Pompejos juvenes in Hispania apud ¹³ Mundam opidum ingenti prælio ¹⁴ vicit, deinde ignoscendo amicis odia cum armis deposuit; nam ¹⁵ Lentulum tantum, & Afranium, & Faustum Sullæ filium iussit occidi. ¹⁶ Dictator in perpetuum factus a senatu, in curia, Cassio & Bruto cædis auctoribus, tribus & viginti vulneribus ¹⁷ occisus est: cujus corpore pro rostris posito, Sol orbem suum celasse dicitur.

NOTÆ.

1. *Dolabellam iudicio oppressit.*] Tamen ex Sueton. constat Dolabellam absolutum fuisse cum repetundarum Cæsar postulavit.

2. *Rhodum.*] Nam ibi tunc florebat studia. Apollonio Molonio, clarissimo dicendi Magistro operam dedit.

3. *A piratis captus.*] Circa Pharmaculam Insulam. Sueton.

4. *Prætor Lusitaniam.*] An. V. 693.

5. *Post.*] An. V. 694. 95. 96. & 97.

6. *Bis.*] Semel an. V. 698. iterum an. 699.

7. *A Pompejo.*] A quo iubebatur dimisso exercitu, domum rediret. supra.

8. *In Pharsalia vicit.*] Supra in Pompejo.

9. *Mox.*] An. V. 706.

10. *Obfessus.*] In regia, Flor. lib. 4. cap. 2. p. 158.

11. *Regis nece.*] Qui aqua suffocatus perit.

12. *Pharnacem.*] Eum Cæsar quatuor,

quibus in conspectum venit, horis, una profigavit acie.

13. *Jubam.*] Mauritaniæ regem. Vide Flor. p. 159. apud Thapson Africæ opidum pugnatum an. V. 707.

14. *Mundam.*] Bætica urbem in inferiori Hispania.

15. *Vicit.*] An. V. 708. Vid. Flor. p. 161.

16. *Lentulum.*] Merito hæc vox viris doctis suspecta est; neque enim invenies Lentulum iussu Cæsaris trucidatum. Legitur itaque, L. Cæsarem. Ex Sueton. cap. lxxv. *Nec ulli perisse, nisi in prælio reperientur. exceptis dumtaxat Afranio & Fausto, L. Cæsare juvene.* Hic L. Cæsar cognatus Cæsaris fuit.

17. *Dictator in perpetuum.*] Contra leges. Dictaturæ Imperium tantum Semestre, & nunquam in annum prorogatum invenias, nisi id per extremam Reipub. necessitatem factum sit.

18. *Occisus est.*] An. V. 709.

N 1j

CÆSAR Octavianus ex ¹ Octavia familia in Juliam translatus, in ultionem Julii Cæsaris, a quo hæres fuerat institutus, Brutum & Cassium cædis auctores ² in Macedonia vicit: ³ Sextum Pompejum Cn. Pompei F. bona paterna repetentem, ⁴ in freto Siculo superavit ⁵ Marcum Antonium consulem Syriam obtinentem, amore Cleopatrarum devinctum, ⁶ in Actiaco Ambraciæ litore debellavit: Reliquam orbis partem per legatos domuit. Huic Parthi signa, quæ Crasso sustulerant, ⁸ ultro reddiderunt, ⁹ Indi, Scythæ, Sarmatæ, Daci, quos non domuerat, dona miserunt. ¹⁰ Jani gemini portas bis ante se clausas, primo ¹¹ sub Numa, iterum ¹² post primum Punicum bellum; ¹³ sua manu clausit. ¹⁴ Dictator in perpetuum factus, a senatu, ob res gestas Divus ¹⁵ Augustus est appellatus.

N O T Æ.

1. *Octavia familia.*] Velitris oriunda.
2. *In Macedonia vicit.*] In Campis Philippicis an. V. 711. Vide Flor. lib. iv. cap. vii.
3. *Sextum Pompejum.*] Florus lib. iv. cap. viii.
4. *In freto Siculo.*] *Tota mole belli penitus in Siculo freto juvenis oppressus est.* Flor. an. V. 717.
5. *Marcum Antonium Consulem.*] Vox *Consulem* mihi suspecta est. Neque enim tunc consul erat Antonius.
6. *In Actiaco Ambraciæ litore deb.*] An. V. 722. Vide Flor. lib. iv. cap. xi.
7. *Reliquam orbis partem.*] Flor. lib. iv. cap. ult.
8. *Ultro reddiderunt.*] Idem Flor. *Parthi quoque quasi Victoria pæniteret, rapta clade Crassiana, ultro signa retulere.* Sed falsum est, signa Romana a Parthis reddita cum Phraatis filium Augustus remisisset. Quare sciens & volens Horatius etiam falsus est Od. ult. lib. iv.

— — — — — *Tua, Cæsar, atas
Fruges & agris retulit uberes
Et signa nostro restituit Jovi,
Derepta Parthorum superbis
Postibus.*

9. *Indi, Scythæ.*) Horat. Od. xiv. lib. iv.
*Te Cantaber non ante domabilis
Medusque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præsens
Italia, Dominaque Roma!*
Indi ultra & intra Gangem noti sunt, Scythæ ad ultimam Septentrionis plagam supra mare Caspium, Sarmatæ ad fluvium Rham qui in mare Caspium incurrit, Daci ad Danubium.
10. *Jani gemini portas.*) Quæ apertæ, bellum: clausæ, pacem indicabant.
11. *Sub Numa.*) Qui primus per annos xliiii. clausas tenuit.
12. *Post primum Punicum bellum.*) An. V. 519.
13. *Sua manu clausit.*) Ter clausit. Vide quæ apud Flor. cap. ult. dicta sunt.
14. *Dictator in perpetuum.*) De hoc supra dictum. Hunc honorem Augustus fortiter reppulit.
15. *Augustus.*) Ut dum terras colebat ipso nomine & titulo consecraretur. *Augustus*, enim majestatis divinæ vox est, quæ diis consecrata sunt, insigniuntur.

CATO PRÆTORIUS III.

CATO Prætorius, ¹ Catonis Censorii pronepos, cum in domo avunculi Drusi educaretur, nec pretio, nec minis potuit adduci a Q. Papedio Silone Marſorum principe ut favere se ² causæ Sociorum diceret. ³ Quæſtor in Cyprum miſſus ad vehendam ex ⁴ Ptolemæi hereditate pecuniam, cum ſumma eam fide perduxit: præterea ⁵ conjuratos puniendos cenſuit. Bello civili, Pompeii partes ſecutus eſt: quo victo, exercitum ⁶ per deſerta Africæ duxit, ubi Scipioni conſulari delatum ad ſe imperium conceſſit. Victis partibus, ⁷ Uticam conceſſit, ubi filium hortatus, ut clementiam Cæſaris experiretur, ipſe lecto ⁸ Platonis libro, qui de bonis mortis eſt, ſeſmet occidit.

NOTÆ.

1. *Catonis Censorii pronepos.* Vide Gellium lib. XIII. cap. XVIII.

2. *Cauſa Sociorum.* Qui jus Civitatis ſibi a Druso promiſſum armis repetebant. Inde bellum ſociale, de quo ſupra.

3. *Quæſtor in Cyprum miſſus.* Vide quæ apud Florum dicta ſunt lib. III. cap. IX.

4. *Ptolemæi hereditate.* Cave hic hereditatem ita accipias quali populum Rom. Ptolemæus heredem fecerit. Nam contra eſt. *Hereditate*, id eſt, *bonis*. Vivo enim adhuc Ptolemæo, Clodius ei inſenſus legem tulit ut ejus bona publicarentur & Cyprus in provinciam formam redigeretur. Miſſus igitur Cato qui ejus bona ad populum Rom. transferret.

5. *Conjuratos.* Lentulum & alios. Ejus orationem vide apud Saluſt. Catilin.

6. *Per deſerta Africa.* Velley. lib. II. cap. LV. *Eorumque* (Jubæ & Scipionis) cepit auxerat Marcus Cato, ingenti cum difficultate itinerum locorumque inopia perductis ad eos legionibus: qui vir cum ſummum ei a militibus deferretur Imperium, honoratori parere maluit.

7. *Uticam.* Maritimam Africæ urbem prope Carthaginem.

8. *Platonis libro.* Qui *Phædon* dicitur, de immortalitate animæ hic egit Plato. In eum librum extat Callimachi Epigramma quod Interpretes non intellexerunt: illud vide Editionis noſtræ pag. 135.

M. TULLIUS CICERO IV.

MARCUS Tullius Cicero, genere ¹ Arpinas, patre equite Romano natus, genus ² a Tito Tatius rege duxit. Adoleſcens ³ Roſciano

NOTÆ.

1. *Arpinas.* Arpinum. Urbs apud Hirpinos.

2. *A Tito Tatius rege.* Eusebius in Chroniceis & Plutarch. in vita Cicero, genus ad Volſcorum regem retulere, ſed Tullum Attium nominant, Tullum vocat Silius Italicus lib. VIII.

Tullius aratas raptabat in agmina turmas,

Regia progenies, & Tullo ſanguis ab alto.

3. *Roſciano judicio.* Cum Roſcius A-

merinus Romæ occiſus eſſet, ejus bona tanquam proſcripti, Sylla haſte ſubjecit, ea emit Chryſogonus ejus libertus duobus milibus nummum. Sed cum filius idemque heres Roſcii bona patris ita vendita eſſe aggreſſeretur, eaque ſexagies eſſe demonſtraret, Sylla coargui ſe graviter tulit, & Roſcii filii nomen opera Chryſogoni de patricidio deferendum curavit. Cum Roſcii patrociniū ob Syllæ metum nemo ſuſciperet, adoleſcens ad Ciceronem conſugit, qui an. natus XXVII. eum contra Syllæ dominantis opes

N ii

judicio eloquentiam, & libertatem suam adversus Sullanos ostendit: ex quo veritus invidiam¹ Athenas studiorum gratia petivit, ubi Antiochum Academicum philosophum² studiose audivit: inde eloquentiæ gratia Asiam, post Rhodum petiit, ubi³ Molonem Græcum, rhetorum tum
 5. disertissimum, magistrum habuit, ⁴ qui flecte dicitur quod per hunc Græcia eloquentiæ laude privaretur: ⁵ Quæstor Siciliam habuit.
⁶ Ædilis, ⁷ C. Verrem repetundarum damnavit. ⁸ Prætor Ciliciam latrocinii⁹ liberavit. ¹⁰ Consul ¹¹ conjuratos capite punivit. ¹² Mox, ¹³ invidia

INTERPRETATIO.

a Continuo per odium P. Clodii & sollicitationem Caesaris & Pompeii quos affectati regni suspectos eadem libertate laxaverat, qua olim Sullanos, in exilium pulsus, alle-

dis Gabinio & Pisone Consulibus qui Macedoniam Syriamque Provincias hujus Clodii opera in mercedem acceperant, statim eodem orante Pompejo, revocatus est.

NOTÆ.

deffendit. Victor in causa, magna in admiratione fuit & ipse Cicero in Bruto sic scribit: *Itaque prima causa publica pro Sex. Roscio dicta tantum commendationis habuit, ut nonnulla esset, qua non nostro digna patrociniis videretur.*

1. *Athenas studiorum gratia.*) Post biennium quam Roscium deffenderat, nec propter merum Syllæ, sed ut consuetudinem dicendi vitaret, quod propter infirmitatem corporis, nimiam in dicendo vocis contentionem latera non ferrent. Cicero in Bruto.

2. *Studiose audivit.*] Sex menses Cicero in Bruto. Cum venissem Athenas, sex menses cum Antiocho veteris Academia nobilissimo, & prudentissimo Philosopho, fui, &c. post a me Asia tota peragrata est.

3. *Molonem.*) Quem antea Roma audiverat ut ipse Cicero in Bruto, Rhodum veni, meque adeundem, quem Roma audiveram. Molonem applicavi, cum actorem in veris causis, scriptoremque præstantem, tum in notandis, animadvertendisque vitiis, & insinuando, docendoque prudentissimum.

4. *Qui flecte dicitur.*) Apollonius Molo latinæ linguæ rudis Ciceronem oravit ut Græce declamaret, in quo cum ideo illi optemperasset, quod putaret se ita melius corrigi posse, Apollonius neque orante Cicerone latitiam præ se tulit, & cum perorasset, defixus in cogitatione diu sedit, quod ubi Ciceronem ægre ferre sensit, hæc ejus vox erupit: Te equidem, M. Tullii collaudo & admiror: Sed me Græcorum fortuna mi-

seret. cum videam doctrinæ & eloquentiæ laudem qua sola nobis reliqua erat, per te ad Romanos translata esse.

5. *Quæstor Siciliam habuit.*) An. V. 678. ætatis suæ 32. de Quæstura Cicero, ipse Cicero in orat. pro Plancio. Non vereor, inquit, ne quis audeat dicere, ullius in Sicilia Quæsturam, aut gratiorem aut clariorem fuisse: frumenti in summa caritate maximum numerum miseram, negotiatoribus comis, mercatoribus justus, municipibus liberalis, sociis abstinent, omnibus eram visus in omni officio diligentissimus, excogitati quidem erant a Siculis honores inauditi.

6. *Ædilis.*) An. V. 683. ætatis suæ 37.

7. *C. Verrem.*) Verres ex Prætura Siciliam Provinciam per triennium tenuerat, atque in ea fuerat libidinose, avare, crudeliterque versatus, quare repetundarum reus a Siculis postulatus est, quorum patrociniis suscepit Cicero.

8. *Prætor Ciliciam.*) An. V. 702. ætatis suæ 56. Sed provinciam Consularem Ciliciam privatus obtinuit. Quare hic Prætor is est qui cum Imperio extraordinario in provinciam missus est.

9. *Liberavit.*) Vide Epist. xx. lib. v. ad Atticum. Epist. x. lib. ii. & iv. lib. xv. Famil.

10. *Consul.*) An. V. 690. ætatis suæ xlv.

11. *Conjuratos.*) Lentulum, Cethegum, Statilium, Gabinum, & alios qui cum Catilina conjuraverant.

12. *Invidia P. Clodii.*) Qui tunc Tribunus plebis erat.

P. Clodii, instinctuque Caesaris & Pompeii, quos dominationis suspectos, eadem, qua quondam ¹ Sullanos, libertate perstrinxerat, ² sollicitatis Pisone & Gabino consulibus, qui Macedoniam Syriamque provincias in stipendium opera hujus acceperant, ³ in exilium actus: mox ⁴ ipso referente Pompeio, rediit, eumque ⁵ civili bello ⁶ secutus est. Quo victo, veniam a Caesare ⁷ ultro accepit: quo interfecto Augustum fovit; ⁸ Antonium hostem judicavit. ⁹ Et cum III. viros se fecissent. Caesar, Lepidus, Antoniusque, ¹⁰ concordia non aliter visa est inter eos jungi posse: nisi Tullius necaretur: qui, immissis ab Antonio percussoribus, cum forte ¹¹ Formis quiesceret, imminens exitium ¹² corvi auspicio indicit, & ¹³ fugiens ¹⁴ occisus est. Caput ad Antonium relatum.

NOTÆ.

1. *Sullanus.*) Cum Roscium descendit.

2. *Sollicitatis Pisone.*) Clodius pactus cum Consulibus, Gabino Syriam, Babylonem, Perlas, Pisoni Achaiam, Thessaliam, Graciam, Macedoniam, omnemque Bæotiam dedit.

3. *In exilium actus.*) An. V. 695. ætatis suæ XLIX.

4. *Ipso referente Pompeio.*) Imo referente L. Munatio Tribuno plebis, & adjuvante Pompeio. *Referente*, id est in Senatu verba faciente.

5. *Civili bello.*) Caesaris & Pompeii.

6. *Secutus est.*) Vide Epist. 7. lib. XIV. Famil. & orat. pro Ligario. Tunc Cicero annum agebat LVIII.

7. *Ultro.*) Nam ipse Caesar litteras ad Ciceronem ex Ægypto misit, ut esset idem qui fuisset.

8. *Antonium.*) Cos. an. V. 709. ætatis Ciceronis 63.

9. *Et cum III. viros.*) An. V. 710. Vide Flor. lib. IV. cap. VI.

10. *Concordia non aliter visa est.*) Antonius enim nullam conditionem accipere se se dicebat, nisi primus Cicero interficeretur, primis diebus pro Ciceronis salute certavit

Octavius; sed tertio demum die cessit, ejusque vitam prodidit.

11. *Formis.*) Prope Cajetam.

12. *Corvi auspicio.*) Cum Cicero servis se ad Cajetam deportandum navigio commisisset, ubi prædia habebat, & blandum æstate Etesiarum diebus periculum, e Sacello Apollinis quod ibidem supra mare erat, corvi cum clangore ad ejus navem, quæ ad litus appellebatur, confestim advolarunt atque ex utraque parte antennæ insidentes partim crocitarunt, partim rudentium capita rostris tuderunt: idque signum omnibus infaustum est visum. Cicero tamen egressus in villam se recepit, & quieti dedit. Ibi corvorum magna pars tristi voce ad fenestram allicit: Unus in lectum devolvit, & rostro vestem, qua Cicero tectus erat, paulatim ab ore ipsius removit. Plutar. Cicer. Valer. Max. lib. I. cap. IV.

13. *Fugiens.*) Lectica per sylvestres & opacas ambulationes.

14. *Occisus est.*) A Popilio Lænatæ quem olim patricidii reum ipse defenderat. Tunc Cicero natus erat an. 64. minus 26. diebus.

MARCUS BRUTUS V.

MARCUS Brutus avunculi Catonis imitator, Athenis philosophiam, Rhodi eloquentiam didicit, ¹ Cytheridem mimam cum

NOTÆ.

1. *Cytheridem mimam.*) Cytheris, Volumentii liberta quam Antonius & Cornelius Gallus Poëta eximius deperibant; sed ea, spreto Cornelio, Antonium in Galliam secu-

ta est. Lycorin vocat Virgil. Eclog. x.

————— Tua, Galle! Lycoris

Perquo nives alium, perque horrida castra sequitur est.

Antonio & Gallo amavit. Quæstor in Galliam proficisci noluit, quod is bonis omnibus displicebat. Cum Appio Claudio in Cilicia fuit : & cum ille repetundarum accusaretur : ipse ne verbo quidem infamatus est. Civili bello a Catone ex Cilicia retractus, Pompejum secutus est: quo victo, veniam a Cæsare accepit, & ² proconsul Galliam rexit; tamen cum aliis conjuratis in curia Cæsarem occidit. Et ³ ob invidiam veteranorum in Macedoniam missus, ab Augusto in campis Philippicis victus, ⁴ Stratoni cervicem præbuit.

N O T Æ.

Meminit Cicero Philipp. 11. & Epist. x. lib. x. ad Atticum.

1. *Cum ille repetundarum.*] Eum accusavit P. Cornelius Dolabella.

2. *Proconsul Galliam rexit.*] Galliam Cisalpinam intellige cui ad bellum Africanum proficiscente Cæsare Præfectus Brutus an.

V. 707.

3. *Ob invidiam Veteranorum.*] Qui Cæsarem diligebant & ejus necem impatienter ferebant.

4. *Stratoni cervicem præbuit.*] Ipse quoque uni cornitum suorum confodiendum præbuit latus. Florus lib. iv. cap. vii.

C. CASSIUS LONGINUS VI.

Cajus Cassius Longinus quæstor Crassi in Syria fuit, post cujus cædem, collectis reliquiis in Syriam rediit. Osacem præfectum regium apud ² Orontem fluvium superavit. Dein quod coemptis Syriacis mercibus sædissime negotiaretur, ³ Carvota cognominatus est. Trib. pleb. Cæsarem oppugnavit. Bello civili Pompejum secutus classi præfuit: à Cæsare veniam accepit, tamen adversus eum conjurationis auctor cum Bruto fuit, & in cæde dubitanti cuidam ⁴ vel per me inquit, feri: magnoque exercitu comparato, in Macedonia Bruto coniunctus in campis Philippicis ab Antonio victus, cum eandem fortunam Bruti putaret, 10. qui Cæsarem vicerat, Pandaro liberto iugulum præbuit. Cuius morte inaudita, Antonius exclamasse dicitur, Vici.

N O T Æ.

1. *Osacem præfectum.*] Cicer. Epist. ad Att. lib. v. Ep. xx. Rumore adventus nostri, & Cassio, qui Antiochia tenebatur, animus accessit, & Parthis timor injectus est: itaque eos cedentes ab epido Cassius insequutus, rem bene gessit. Qua in fuga, magna auctoritate, Osaces dux Parthorum, vulnus accepit, eoque interit paucis post diebus. Osaces Pacori filii regis Orodis nomine exercitum ductabat a Cassio victus an. V. 702.

2. *Orontem.*] In Syria.

3. *Caryota cognominatus est.*] Quippe cum in Syria tantum Caryotæ nascantur, iis præcipue negotiabatur. Varr. lib. de re rustica cap. 1. *Non scitis palmulas, Caryotas*

in Syria parere in Judæa, in Italia non posse. Caryotæ Gallice dattes.

4. *Vel per me, inquit, feri.*) Sic apud Justinum Gobrias Magum medium amplexus, cunctantibus sociis, ne ipsum pro Mago transfoderent, quia res obscuro loco gerebatur, vel per suum corpus adigi Mago ferrum iussit.

5. *Cum eandem fortunam.*] Brutus Augusti, Antonius vero Cassii castra devicerat, Cassius autem cum rapido impetu recipientes se Bruti equites videret; sugere arbitratum transactum de partibus arbitratum, uni de proximis auferendum præbuit caput. Vide Flor. lib. iv. cap. vii.

SEXTUS POMPEIUS VII.

SEXTUS Pompeius in Hispania ¹ apud Mundam victus, ² amisso fratre, reliquis exercitus collectis, Siciliam petiit, ³ ubi ruptis ergastulis mare obfedit. Interceptis com meatibus Italiam vexavit: & cum mari feliciter uteretur, ⁴ Neptuni se filium ⁵ confessus est, eumque bo-
 5. bus auratis & equo placavit. Pace facta epulatus in navi cum Antonio & Cæsare non invenisse ait: ⁶ Hæ sunt meæ carinæ: quia Romæ in ⁷ Carinis domum ejus Antonius tenebat. Rupto ⁸ per eundem Antonium scedere, Sextus ab Augusto per Agrippam navali prælio victus in Asiam fugit, ubi ab Antonianis militibus occisus est.

NOTÆ.

1. *Apud Mundam victus.*] Flor. lib. iv. cap. 11.

2. *Amisso fratre.*] Cn. Pompeio, quem prælio prologum Celenius apud Laurentem opidum consequutus, pugnantem interfecit.

3. *Ubi ruptis ergastulis.*] Flor. lib. iv. cap. viii. *Contrahisque infelicis belli reliquii, quum insuper ergastula armasset, Siciliam, Sardiniamque habebat jam, & classe medium mare infedebat.*

4. *Neptuni se filium.*] Unde & Neptunius ab Horatio dicitur per derisum.

5. *Confessus est.*] Id est, palam professus est.

6. *Hæ sunt meæ Carinæ.*] Hac lepida ambiguitate Antonio exprobravit eum ex proscriptione domum suam, quæ in Carinis erat, possidere. Vide Dion.

7. *Carinæ.*] Carinæ, regio Urbis Romanæ, inter lautissimas, unde Virg. *Lautis mugire Carinis.*

8. *Per eundem Antonium.*] Non immerito hic locus Schotto viro doctissimo suspectus est. Et certe legendum ut ipse emendavit, *rupto per eundem Pompeium scedere ab Augusto*, &c. Eutrop. lib. vii. *Interim Pompeius pacem rupt: Et navali prælio victus, fugiens ad Asiam, interfecit est.*

MARCUS ANTONIUS VIII.

MARCUS Antonius in omnibus expeditionibus Julio Cæsari comes, ¹ Lupercalibus diadema ei imponere tentavit: ² mortuo divinos honores decrevit. ³ Augustum perfidiosè tractavit: a quo apud Mutinam victus, ⁴ Perusii fame domitus in Galliam fugit: ibi Lepi-

NOTÆ.

1. *Lupercalibus.*] Sueton. cap. lxxix. *Et Lupercalibus pro Rostris a Consule Antonio admotum sapius capitis suo diadema repulerit, atque in Capitolium Jovi Opt. Max. miserit.* Lupercalia erant Romæ die xv. Februarii.

2. *Mortuo.*] Sueton. cap. lxxxiv. *Laudationis loco consul Antonius per præconem pronuntiavit senatus consultum, quo omnia ei divina simul atque humana decreverat, &c.*

3. *Augustum perfidiosè tractavit.*] Lacerabat furtis hereditatem, insectabatur probis, cunctis artibus cooptationem Juliae gentis inhibere non desinebat. Flor. lib. iv. cap. iv.

4. *Perusii fame domitus.*] Certe hic aliquid turbatum est, neque enim M. Antonius Perusii fame domitus, sed L. Antonius. Deinde quæ sequuntur, pendent a superioribus, *apud Mutinam victus in Galliam fugit: ibi Lepidum sibi*, &c. Idque ex histo-

- dum sibi collegam adjunxit : ¹ Brutum, exercitu ejus corrupto, occidit: Reparatis viribus Italiam regressus cum Cæsare in gratiam rediit : ² Triumvir factus proscriptionem a Lucio Cæsare avunculo suo cœpit. ³ In Syriam missus bellum Parthis intulit : a quibus victus, ⁴ vix tertiam ⁵ partem de quindecim legionibus in Ægyptum perduxit ; ibi Cleopatraz amore devinctus ⁶ in Actiaco litore ab ⁶ Augusto victus est. In Alexandriam regressus, cum habitu regio in folio regali sedisset, necem sibi conscivit.

N O T Æ.

ria fide Vellej. lib. II, cap. LXIII. Interim Antonius fuga transgressus Alpes primo per colloquia repulsus a M. Lepido, qui Pontifex Maximus in C. Cæsaris locum furto creatus, decreta sibi Hispania, adhuc in Gallia morabatur : mox sapius in conspectum veniens militum cum & Lepido omnes imperatores forent meliores, & multis Antonius dum erat febrilis, per averfa castrorum proruto vallo, militibus receptus est: qui titulo Imperii cedebat Lepido, cum summa virium penes eum foret.

1. Brutum.] Decimum Brutum. Vellej. cap. LXIV. D. Brutus desertus primo a Plan-

co, post etiam insidiis ejusdem petitus, paulatim relincente eum exercitu, fugiens in hospitibus cujusdam nobilis viri nomine Cameli, deo ab iis quos miserat Antonius, jugulatus est.

2. Triumvir factus.] An. V. 710.

3. In Syriam missus bellum P.] Ann. V. 717. Vide Flor. lib. IV. cap. X.

4. Vix tertiam partem de quindecim.] Vix tertia parte de sedecim legionibus reliqua. Flor.

5. In Actiaco litore.] Juxta Ambracium sinum.

6. Augusto victus.] An. V. 722.

CLEOPATRA REGINA IX.

- CLEOPATRA Ptolemæi regis Ægyptiorum filia, a¹ fratre suo Ptolemæo eodemque marito, quem fraudare regno voluerat, pulsa, ² ad Cæsarem bello civili in Alexandriam venit : ab eo specie sua & concubitu, regnum Ptolemæi & necem impetravit. Hæc tantæ libidinis ⁵ fuit, ut sæpe prostituerit : tantæ pulchritudinis, ut multi noctem illius morte emerint. Postea Antonio juncta ³ cum eo victa, cum se illi in-ferias ferre simularet ⁴ in Mausoleo ejus, admotis aspidibus periit.

N O T Æ.

1. Fratre suo, eodemque marito.] Sic Ptolemæi & soror & conjux fuit Berenice. Hygin. lib. II. Theocrit. hym. in Ptolem. de ea

Ex θυμῷ τὴν πατρὸς καὶ ἀνδρὸς τε πόσιντι
Ex animo diligens fratremque virumque.
Id est Ptolemæum. Et illud sane regibus Ægyptii familiare.

2. Ad Cæsarem bello civili.] Ann. V. 706.

3. Cum eo victa.] Ad Actium, supra.

4. In Mausoleo ejus.] Florus lib. IV. cap. XI. Incautiores nocte custodiam, in Mausoleum se, sepulcra regum sic vocant, recipit. Ibi maximos, ut solebat, induta cultus, in differto odoribus folio, juxta suum se collocavit Antonium, admotisque ad venas serpentibus, sic morte quasi somno soluta est.

SEX. AUREL. VICTORIS

HISTORIÆ ABBREVIATÆ

PARS ALTERA:

Ab Augusto Octaviano, id est, a fine Titi Livii, usque ad consulatum decimum Constantii Augusti, & Juliani Cæsaris tertium.

A N N O urbis ¹ septingentesimo fere, vicesimoque II. ² etiam mos Romæ incessit, uni prorsus parendi: Namque OCTAVIANUS patre OCTAVIO, atque adoptione ³ magni avunculi Cæsaris, ac mox Procerum consulto ⁴ ob victoriam patriam placide exercitam, AUGUSTI cognomento dictus, a illectis per dona militibus, ⁵ atque annonæ curandæ specie vulgo, ceteros haud difficulter subegit: eoque modo ⁶ annis quatuor circiter & quadraginta actis, morbo ⁷ Nola consumptus, adjectis imperio civium ⁸ Rhætis, Illyricoque, ac pacata externarum gentium ferocia, ⁹ nisi Germaniæ: Quamquam tertius post NUMAM victo ANTONIO, ¹⁰ Janum clausit: quod jure Romano quiescentibus bellis accidebat. Mores viro ¹¹ civiles lepidique,

INTERPRETATIO.

a Delinitis militibus¹ per munera, atque | non difficulter sibi subjecit.
specie annonæ procuranda populo; reliquos |

NOTÆ.

1. *Septingentesimo fere, vicesimoque.*] Imperium Augusti hic noster orditur a pugna Actiaca ut plurimi, alii a sexto ejus consulatu an. V. 725. alii denique a primo ejus consulatu an. V. 710. quos sequuntur qui Augustum imperasse aiunt an. 56.

2. *Etiam.*] Idem valet ac *rursus, iterum.*

3. *Magni avunculi.*] Optime hic. Cæsar enim Augusti Magnus avunculus fuit; Id est, avunculi avunculus. Quare male qui Epitomen scripsit, *Majoris avunculi.* Vide quæ ibi dicta sunt.

4. *Ob victoriam patriam.*] Omnino legendum ut monuit doctissimus Schottus, *ob victoriam partium*, hoc est, Bruti, Cæsaris, Antonii, ann. 4. post devictum Antonium, Augusti nomen accepit.

5. *Atque annonæ curandæ.*] Augustus sexto consulatu milites donis, populum annonæ, reliquos vel pecunia vel otii dulcedine

pellexit. Tacit. Annal. 1. cap. 1. ubi *militem donis, populum annonæ, cunctos dulcedine otii pellexit.*

6. *Annis quatuor circ. & q. a.*] Post victum Antonium scilicet. Nam tunc natus erat ann. 76.

7. *Nola.*] In Picentinis non longe a Neapoli.

8. *Rhætis.*] In Alpibus.

9. *Nisi Germaniæ.*] Id est, *præterquam Germaniæ.* Pacata externarum Gentium ferocitate, præter ferocitatem Germaniæ.

10. *Janum clausit.*] Vide supra vir. Illust. in Augusto.

11. *Civiles, lepidique.*] Civilis & civilitas non est id quod Gallice Sonat. Princeps civilis est, qui non Tyrannus, non ferox, non impotens est. Contra *incivilis* ille dicitur qui cives & populos suos pro belluis habet. *Civilitatis* Augusti aliquot exempla persequitur Sueton. cap. 56.

O ij

- ¹ flagrante haud modice luxuria , ² ludorumque cupidine atque ³ ad somnum intemperantia. Doctorum , qui abunde erant , ⁴ necessariorumque perculator , cum ⁵ eloquentiæ studio , ac religionibus mire ⁷ retineretur. PATER patriæ , ob clementiam ac ⁸ tribunicia potestate perpetuo habitus : hincque uti Deo , ⁹ Romæ provinciisque omnibus ¹⁰ per urbes celeberrimas , vivo mortuoque templa , sacerdotes , & ¹¹ collegia sacravere. Felix adeo ¹² (absque liberis tamen simulque conjugio) ut ¹ Indi , Scythæ , ¹⁴ Garamantes , ac Bactri legatos mitterent orando fœderi.
15. Dein CLAUDIUS TIBERIUS NERO in Augusti liberos e ¹ privigno redactus ¹⁰ arrogatione , ubi ¹⁷ quæ metuebantur , satis tuta animadvertit. Imperium complexus est , cuius nomen ¹⁸ astu obtinebat : subdolus & occultior , hisque sæpe simulando infensus , quæ maxime

NOTÆ.

1. *Flagrante haud modice luxuria.*] Luxuria proprie de profusis impensis dicitur , & luxuriosus , prodigus , profusus , sumptuosus. Sed hic per luxuriam , libidinem & in voluptate solutionem quomodo sequioris ævi scriptoribus accipitur. Vide Epitom.

2. *Ludorum cupidine.*] Huc pertinere arbitror ista Suetonii cap. 75. *Festos & solennes dies profusissime, nonnunquam joculariter tantum, celebrabat.*

3. *Ad somnum intemperantia.*] Modici tamen somni Augustum fuisse patet ex Sueton. cap. 78.

4. *Necessariorumque.*] Necessarii dicuntur , vel cognati , vel affines

5. *Eloquentia studio.*] Sueton. cap. 84. *Eloquentiam studiaque liberalia ab ætate prima & cupide , & laboriosissime exercuit.*

6. *Religionibus.*] De Augusti pietate Sueton. cap. 31.

7. *Retineretur.*] Malim detineretur , vel potius teneretur , ut & aliis placuit.

8. *Tribunicia potestate perpetuo habitus.*] Sueton. cap. 27. *Tribuniciam potestatem perpetuam recepit , in qua semel atque iterum per singula lustra collegam sibi cooptavit.* Hac dignitate Augustus sacrosanctus tribunorum instar fcebat.

9. *Roma.*] In urbe tamen hoc honore abstinuisse dicit Sueton. Sed templi Romæ in palatio Augusto dicati meminit Plin. lib. XII. cap. XIX. *In Palatii templo , quod fecerat Divo Augusto conjux Augusta.* Item lib. XXV. cap. IV.

10. *Per urbes celeberrimas.*] Ut in Asia, Pergami , in Bithynia , Nicomedia , &c.

11. *Colligia.*] Sacerdotum collegia intelligo.

12. *Absque liberis tamen simulque C.*] Hoc est si excipias liberos & conjugium , in iis enim infelicissimus fuit Augustus. Quare & sæpe istud Homeri usurpabat.

αἰδ' ὄφελον ὄζαμος τ' ἐμὴν ἀγῶν τ' ἀπολεσθαι.

Vitam debuisssem sine conjuge vivere & sine liberis mori.

13. *Indi, Scythæ.*] Supra in Augusto vir. Illust.

14. *Garamantes.*] Libyæ populi.

15. *Privigno.*] Propter Liviam Drusillam matrem suam quæ Augusto nupsit. Privignus dicitur qui antequam mater secundo nuberet , est progenitus.

16. *Arrogatione.*] Adoptionis duæ sunt species , aut per prætorem , aut per populum. Per prætorem adoptio , per populum arrogatio dicitur. Per populum hoc est per populi rogationem. Vide Comment. Juris. & Gellium lib. 5. cap. XIX.

17. *Qua metuebantur.*] Nam & servus Agrippa Clemens nomine non contemnendam manum in ultionem domini comparat & L. Scribonius Libo. *Vir nobilis res novas clam moliebatur , & duplex seditio militum in Illyrico & in Germania exorta est.* Sueton. in Tib. Ner. 25.

18. *Astu obtinebat.*] Vel legendum abnuebat , ut & infra in Epitom. verbo abnuere auctor usus est. Vel cuius nomine astu

cuperet, & insidiosè deditus, quæ odio erant: ¹ ingenio ad repentina longe acriore: ² bonis initiis idem perniciosus, quæritissimis in omnem fere ætatem sexumque libidinibus; atque ³ atrocius puniens insones, suos pariter externosque. ⁴ Adhuc dum urbes & conventus [adhuc] 5. execratur; ⁵ Capreas insulam quæsierat flagitiis obtentui: Quare ⁷ solutis militiæ artibus direpta pleraque juris Romani: nihilque præter Cappadocas, idque ⁸ inter exedra, in provincia subactum, ⁹ remoto rege Archelao, compressaque Gætulorum latrocinia, quæ de ¹⁰ Farnace duce passim proruperant. ¹¹ Prætorias quæ ¹² dispersæ proximis 10. ¹³ municipiis, seu Romæ, quæque per dumos habebantur, ¹⁴ in castra apud urbem redegit; quæ tenebantur ¹⁵ præfecturam appellans, vel

N O T Æ.

abstinebat, ut optime Gruter. Magis placet abouebat, vide Sueton. cap. 24.

1. *Ingenio ad repentina longe acriore.*] Explicat infra Epitome. Repentinis responsibus aut consiliis melior quam mediocritas. Ut Sueton. 70. Afflictione & morositate nimia obscurabat stylium ut aliquando ex tempore quam a cura præstantior haberetur.

2. *Bonis initiis idem perniciosus.*] Legendum putavit doctissimus Gruterus, bonis initiis, sine perniciosus. Ut velit egregium vita famæque Imperii principio, sed postremo in scelera atque dedecora prorupisse. Sed nil mirandum; neque Victoris ea mens est. Dicit bonis initiis perniciosum fuisse Tib. quod civilem admodum inter initia, ac paulo minus quam privatum agendo, sic perfidiosè populum Rom. sibi conciliant.

3. *Atrocius puniens insones.*] Ejus crudelitatis exempla pete ex Sueton. cap. 60. & 61.

4. *Adhuc.*] Victori familiare adhuc pro adhuc tollendum est alterum adhuc semicirculis inclusum.

5. *Capreas Insulam.*] In mari Tyrreno e regione Sorrenti Campaniæ oppidi.

6. *Flagitiis obtentui.*] Id est ut esset obtentui flagitiis suis, id est ut flagitia regeret. Sic Tacitus loquitur Hist. Augustæ lib.

11. Deleta omnes copia forent, ne victorem exercitum attinisset obscurum noctis obtentui fugientibus.

7. *Solutis militiæ artibus.*] Huc pertinent verba Suet. cap. 41. Reipub. quidem curam usque adeo abiecit ut postea non de-

curias equitum unquam supplerit, non Tribunos militum præfideisque, non provinciarum præfides ullos mutaverit: Hispaniam & Syriam per aliquot annos sine consularibus legatis habuerit: Armeniam a Parthis occupari, Mæsiam a Dacis Sarmatisque: Gallias a Germanis vastari neglexerit: magno dedecore Imperii nec minori discrimine.

8. *Inter exedra.*] Vir doctissimus J. C. Olivarius inter exedra. Optime: Cappadociam enim in provinciæ formam redegit Tiberius Nero anno Imperii tertio.

9. *Remoto rege Archelao.*] Quem ad se per blanditias extractum non remisit. Vid. Sueton. 37.

10. *Farnace duce.*] Legendum ex Tac. lib. 11. & 111. Tacfarinate duce, Schottus.

11. *Prætorias.*] Cohortes scilicet.

12. *Dispersa proximis municipiis.*] Ab Augusto Sueton. cap. 49. Neque tamen unquam plures quam tres cohortes in urbe esse passus est: easque sine castris, reliquas in hiberna & æstiva, circa finitima opida dimittere assuevit.

13. *Municipiis.*] Municipia civitates quæ munis & honoribus populi Romani fruebantur.

14. *In castra apud Urbem.*] Sueton. 37. Roma castra constituit, quibus prætoriana cohortes vaga ante id tempus, & per hospitia dispersa continerentur. Ea castra fuere inter portas Viminalem & Tiburtinam.

15. *Præfecturam appellans, vel augens præf.*] Nam cum antea præfecti cohortum dicerentur, postea præfecti, vel ad augen-

O iij

augens prætorio, ¹ nam ceteros paritorum præfidesque Augustus instituerat.

^a Igitur Claudio Tiberio jam ² insidiis oppresso, cum imperium tres atque viginti, ævi ³ octogesimum, uno minus annos egisset, 5. CAIUS CÆSAR cognomento CALIGULA aventibus cunctis deligitur, majorum ⁴ gratiæ parentisque. Nam ⁵ per filiam proavus Augustus: ⁶ genere materno, Agrippa; ⁷ Drusus, Germanici pater, ⁸ e quo is oriebatur, avi erant. ⁹ Quorum modestia atque immaturo, ¹⁰ absque Octaviani interitu, vulgus, simul ¹¹ matris fratrumque, quos Tiberius exitio 10. interceperat, permovebatur. Qua causa nitebantur omnes casum tantæ familiæ lenire adolescentuli spe: Tum quia natus in exercitu (unde cognomentum ¹² calciamento militari quæsierat) legionibus carus acceptusque habebatur. Præterea prudentissimus quisque ¹³ similem fore sui credebat, quod longe secus, QUASI naturæ lege, quæ crebro tam-

INTERPRETATIO.

a Igitur Claudio Tiberio jam per insidias interfecto cum Imperium administrasset annos viginti tres & ætatis octogesimum annum uno minus egisset, Caius

Cæsar cognomine Caligula Imperator eligitur in gratiam majorum patrisque, cunctis desiderantibus.

NOTÆ.

dam, præfecti prætorio dici cœpere: erat autem præfectus prætorio qui militibus iis præerat quos Imperatores in sui custodiam legerant, & cingulo una cum gladio ab Imperatore donabatur.

1. *Nam ceteros paritorum præfidesque.*] Per paritores præfidesque eos inrelligo quos partim in sui, partim in Urbis custodiam Augustus adlegit. Vide Sueton. 49.

2. *Insidiis.*] Vide quæ in Epitom. Tiber. dicta sunt.

3. *Octogesimum uno minus.*] Imo anno ævi 77. mens. 4. mortuus est Tiberius, vide infra in Epitom.

4. *Gratia.*] Id est, in gratiam.

5. *Per filiam proavus Augustus.*] Per filiam Juliam quæ Agrippinam, quæ Caligulam peperit.

6. *Genere materno Agrippa*] M. Agrippa ex Julia Agrippinam Caligulæ matrem suscepit: erat igitur materno genere Caligulæ avus Agrippa.

7. *Drusus, Germanici pater.*] Drusus Germanicus Caligulæ avus paternus; quia ex Antonia minore Octaviæ sororis Augusti filia Germanicum Caligulæ patrem genuit,

Quare optime monuit Schottus hic inferendum esse vocem *paterno*, hoc modo: *genere materno Agrippa, paterno Drusus Germanici pater*, &c.

8. *E quo.*] Germanico.

9. *Quorum.*] Drusi, Germanici, &c.

10. *Absque Octaviani.*] Id est, si Octaviani Augusti interitum excipias qui non immaturus fuit, sed ad seram & maturam senectam pervenit.

11. *Matris fratrumque.*] *Matris*, Agrippinæ quam primum in Pandatariam Insulam relegavit Tiber. & post mortuam inedia est criminossime insectatus. *Fratrumque*, Neronis & Drusi quos indicatos hostes fame necavit. Suet. Tib. 53. & 54.

12. *Calciamento militari.*] Quod Caliga dicitur; Inde *Caligula* quasi parva *Caliga* quod eo Calciamento ad demerendos milites uteretur; nam gregariorum tantum militum calceamentum fuit. Ut ex Tacit. lib. 1. Annal. Vide & Sueton. cap. 9.

13. *Similem fore sui.*) Omnino legendum *suis*, ut optime Schottus. Id est, patri, avo, proavo.

quam ex industria malos e bonis; agrestes e doctioribus, & cæteros hujuscemodi ¹ seu contra gignit. Quo demum exemplo sapientium plures ² caruisse liberis utilius duxere. ^a Cæterum in Caligula haud quaquam vero plurimum aberant, quippe qui diu immania animi ita pudore, ac
 5. parendi specie obtexerat, uti merito vulgaretur, ³ neque meliores famulos neque atrociorum dominum illo fuisse. Denique nactus potestatem, uti ⁴ talia ingenia ^{*} veteris solent anni mensibus, ⁵ egregia ad populum inter partes cum militibus gessit: delataque conjuratione, quasi minus credens ⁶ prædicaret, vix convenire in eum, ⁷ cujus vita nullius oneri
 10. aut incommodo esset. Sed repente cæsis primum vario facinore innocentium paucioribus, tanquam belluæ hausto sanguine ingenium exercuit: itaque deinceps triennium consumptum, cum ⁸ senatus atque optimi cujusque multiplici clade terrarum orbis fœdaretur: quin etiam sororum stupro ac matrimonii illudens nobilibus: deorum habitu in-
 15. cedebat, cum Jovem se ⁹ ob incestum, ¹⁰ ex thoro autem Bacchanali

INTERPRETATIO.

^a Cæterum nullomodo multum distabant: a vero super Caligula.

NOTÆ.

1. *Seu contra.*] Hoc est, e malis, bonos ex agrestibus doctiores, &c.

2. *Caruisse liberis utilius duxere.*] Luculentus super hac re ac lectu dignissimus locus est apud Alium Spartianum in Severo.

Et reputanti mihi, Diocletiane Auguste, naminem prope magnorum virorum optimum & utilem filium reliquisse satis claret. Denique aut sine liberis viri interierunt, aut tales habuerunt plerique, ut melius fuerit de rebus humanis sine posteritate decedere. Inde eleganter Græci Ἡπείρου παῖδες λυβέαι.

3. *Neque meliores famulos.*] Legendum neque meliorem famulum. Ex Sueton. cap. x. Tantique in avum, & qui juxta erant obsequii, ut non immerito sit dictum nec servum meliorem ullum, nec deteriorem Dominum fuisse. Alioqui barbarum est meliores famulos, atrociorum Dominum.

4. *Talia ingenia veteris solent an. m.*] Lege cum P. Pithæo ingenia deteri solent a. m. Vel cum Grutero, verti solent. Dicit

cos qui regnum ambiunt, primo populares, ac civiles esse; sed mox, personam illam exuere ferique sævos, atroces.

5. *Egregia ad populum inter partes.*] Optime P. Pithæus, inter patres. De Caligulæ popularitate, vide Sueton. cap. 15.

6. *Prædicaret.*] Vel subintelligendum; ita ut vel legendum prædicavit.

7. *Cujus vita*] Sueton. cap. 15. Libellum de salute sua oblatum non recepit, consentiens nihil sibi admissum cur cuiquam invisus esset, negavitque se delatoribus aures habere.

8. *Senatus atque optimi cujusque.*] Sueton. cap. 26.

9. *Ob incestum.*] Sororum scilicet.

10. *Ex thoro autem Bacchanali.*] Malim ex choro, ut infra in Epitom. Et choros vocat Sueton. cap. 37. Bacchanitium choro se se Bacchi habitu inserere.

Liberum se assereret. ¹ a Neque secus contractis ad unum legionibus;
² spe in Germaniam transgrediendi, conchas ³ umbilicosque in ora maris
 Oceani legi iussit: cum ipse ⁴ nunc fluxo cultu Venerioque interesset;
 nunc armatus spolia a se non ex hominibus, sed caelestium capi dicti-
 5. taret: scilicet quod ⁵ huiusmodi pisces Græcorum dicto, ⁶ quis augendi
 omnia studium est. ⁷ Nympharum lumina accepisset. His elatus domi-

INTERPRETATIO.

a Neque minus adunatis legionibus spe
 transmigandi in Germaniam in ora maris
 oceani Conchas & Lapillos legi imperavit,
 cum ipse modo laxo cultu venerioque adesset,
 modo armatus diceret non hominum,

sed Deorum spolia sumi: Videlicet quod
 huiusmodi pisces Nympharum oculos vocari
 didicisset Græcorum dicto, quibus omnia
 augendi cura est.

NOTÆ.

1. Neque secus.] Hoc est, quamvis inter
 choros ac symphonias discumberet, non
 secus, &c.

2. Spe in Germaniam.] Legebat Schot-
 tus, specie in Britanniam. Sed omnino in
 vulgata lectione standum ex Sueton. cap.
 45. 46.

3. Umbilicosque.] Umbilicos vocat te-
 retes lapillos, calculos litorales quod sint
 ad instar umbilici: neque enim de illa herba
 quam Veneris umbilicos vocavere, intelligen-
 dum est. Sic parvos ac rotundos calculos
 umbilici figura exuberantes Valerius um-
 bilicos appellat de Scipione & Latio: Con-
 stat namque eos Caieta ac Laurenti vagas
 littoribus conchulas & umbilicos lectitasse.

4. Nunc fluxo cultu.) Sueton. 52. non-
 nunquam socco muliebri: plerumque vero
 aurea barba, fulmen tenens, ac fuscinam
 aut caduceum Deorum insignia, atque etiam
 veneris cultu conspectus est.

5. Huiusmodi pisces.] Conchæ tamen istæ
 quæ in litore leguntur, proprie pisces non
 sunt; sed piscium exuvie. Sed audi ma-
 gnum Salmas. exercit. Plin. huiusmodi pis-
 ces de conchis accipiendum potius videtur.
 Conchæ tamen proprie non sunt pisces;
 præsertim quæ in litore leguntur exuvie
 sunt, & superficies animalis, non animal
 ipsum: ridicule itaque pisces pro conchis
 illis dixisset. puto scripsisse Victorem: quod
 huiusmodi calces, Antiquarius est in multis
 auctor ille, & calces dixit pro calculis, vel
 minutis lapillis, Festus, ex quo genere sunt
 calces, qui per diminutionem dicuntur cal-

culi. Ea voce usi Plautus & Lucilius alii-
 que: calces sunt *ψῆφοι*. Imperitus aliquis
 pisces correxit in illo Victoris loco, quia
 præcesserat de conchis lectis.

6. Quis augendi omnia.] Ideo & men-
 dax Græcia dicta.

7. Nympharum lumina.) Umbilicos il-
 los sive calculos litorales oculi specie ni-
 tentes, ocellos, vel ocellatos dixere. Scri-
 bit Suetonius Augustum solitum ludere
ocellatis nucibusque, ubi *ocellati* calculi sunt
 in formam ocelli facti, vel oculi modo lu-
 centes. Græci vero quibus omnia augere
 mos est, non oculos tantum; sed Nym-
 pharum oculos dixere. Suetonius concha-
 rum tantum meminit: *Postremo*, inquit,
quasi perpetraturus bellum directæ acie in
litore Oceani, ac ballistis machinisque dis-
positis, nemine gnaro ac opinante quidnam
capturus esset, repente ut conchas legissent
galeasque & sinus repleverit imperavit, spo-
lia Oceani vocans, Capitolio Palatioque
debita. Victor sententiam addidit, senten-
 tiamque immutavit: quod enim huiusmodi
 calces sive calculos Græci Nympharum
 Ocellos & lumina etiam vocarunt finxit di-
 xisse Caligulam, non ex hominibus, sed ex
 caelestibus, spolia cepisse, quod lapillos ex
 Oceano reportasset, quos Nympharum
 oculos Græci appellarent. Solet ille quæ-
 dam in historia præter veterum sententiam
 innovare, præcipue in his dictis & jocis.
 Lapilli igitur iidem sive calculi, qui *umbi-*
lici quibusdam dicti sunt, *ocelli* vel *ocellati*,
 vel etiam Nympharum ocelli ab aliis vi-
 nus dici,

fariam ¹ patrum Neronis mentem auxilio, neque apud ² fratris filium Caligulam invidiæ fuit: quin etiam militares plebisque animos conciliaverat, dum flagrante ³ suorum dominatione, ⁴ ipse contemptui miserabilior haberetur. *a* Talia plerisque memorantibus, repente eum, 5. nullo retractante, quæ aderant turbæ circumstant, simulque affuebant reliqui militum, & vulgi magna vis: quod ubi Patres acceperunt, mittunt ocyus ausum comprimere. Sed postquam ⁶ variis, tetrisque seditionibus civitas cunctique ordines lacerabantur, ⁷ tanquam ex imperio omnes dedere se. Ita Romæ regia potestas firmata, proditumque, 10. apertius MORTALIUM conatus ⁸ vacuos a Fortuna ⁹ cassosque esse.

Igitur CLAUDIUS, quamquam ¹⁰ ventri fæde obediens, vecors juxta atque immemor, ¹¹ pavidusque animi & ignavior esset; pleraque per formidinem tamen egregie consultabat, nobilitatis præcipue con- 15. filiis, quæ metu colebatur: quippe STOLIDORUM ingenia proinde agunt, uti monitores sunt. Denique bonis auctoribus compressa per eum vitia, ac per Galliam ¹² Druidarum famosæ superstitiones: ¹³ lata jura quam commodissima: ¹⁴ curatum militiæ officium: retenti fines, seu

INTERPRETATIO.

a Hæc multis commemorantibus continuo copia qua intererant, circumstant eum, nullo veniente.

NOTÆ.

deformem latebram vocet Victor.

1. *Patrum Neronis.*] Patrum, quia Nero frater fuit Drusi qui pater fuit Claudii.

2. *Fratris.*] Germanici.

3. *Suorum.*] Neronis, Caligulæ.

4. *Ipse contemptui miserabilior habetur.*] Junge habetur contemptui.

5. *Mittunt ocyus ausum comprimere.*] Id est, ut ausum comprimant. Miserunt Tribunum pleb. qui cum in Curiam vocaret. Suet. cap. x.

6. *Variis tetrisque seditionibus.*] Verum postero die senatu segnore in exequendis conatibus, per radium ac dissensionem diversa consentiunt, &c. Suet. cap. x.

7. *Tanquam ex Imperio.*] Id est, tanquam aliquo imperante.

8. *Vacuus a fortuna.*] Pro fortuna vacuos, fortuna destitutos. Male qui aliter.

9. *Cassosque.*] Optime viris doctissim. annotatum illud que valere etiam hoc modo, mortali conatus fortuna destitutos irritos etiam esse. Alludit autem Victor ad mimum P. Syri. Fortuna unde aliquid fre-

git Cassum. ut optime annotatum doctiss. Petro Pithæo.

10. *Ventri fæde ob.*] Cibi vinique quocumque & tempore & loco appetentissimus. Suet. cap. 33.

11. *Atque immemor.*] Inter cetera in eo mirati sunt omnes, & oblivionem & inconsiderantiam. Sueton. 39.

12. *Pavidusque animi.*] Sed nihil aque quam timidus ac diffidens fuit. Sueton. 35. *Animi* autem subintellecta præpositione Ex quæ Genitivum regit, ut ager animi, ager rerum temere motarum. Florus, vel potius subintellecta mente: ager mente animi. Vide, Sanctium.

12. *Druidarum famosa superstitiones.*] Repete compressa, Sueton. 25. *Druidarum religionem apud Gallos dira immanitatis & tantum civibus sub Augusto interdicta penitus aboluit.* Galli autem sacerdotes suos Druidas vocabant.

13. *Lata jura quamcommodissima.*] Vide Suet. cap. 22. & sequent.

14. *Curatum militiæ officium.*] Huc re-

- dati imperio Romano, Mesopotamia per Orientem: Rhenus, Danubiusque ad Septentrionem, & a Meridie ¹ Mauri accedere provinciis, ² demptis regibus post Jubam: cæsaque ³ Musalamiorum manus, simul, ⁴ ultima Occasus, Britannia partes contusa, quam solam adiit, ⁵ Ostia
5. profectus mari: nam cætera duces curavere. Adhuc annonæ egestas composita, quam Caligula induxerat, dum ⁶ adactis toto orbe navigiis, ⁷ pervium mare theatris curribusque damno publico efficere contendit. Neque secus ⁸ censu novato, cum senatu motis pluribus, ⁹ lascivum adolescentem, quem sibi probatum parens asseruerat, retinisset, censorem
10. & liberis patrem debere esse, recte adjecerat. Ast ubi ¹⁰ Messalinæ conjugis, sibiulque libertorum delinimentis, quibus semet dederat, in prævum abstractus, non illa modo tyrannorum admisa, verum quæ postremum genus mulierum, atque servile quibat facere viro amenti dominoque. Namque uxor primo passimque, quasi jure, adulteris utebatur: eoque extincti cum suis plerique, ingenio, seu metu abstinentes; dum ¹¹ pervagatis mulierum artibus peti se a petitis criminatur. Dehinc atrocius accensa, nobiliores quasque nuptas, & virgines, scortorum mo-
do secum prostituerat: coactique mares uti adessent: quod si qui ta-

NOTÆ

Ser. Sueton. cap. 24. Equestres militiæ ita ordinavit, ut post cohortem, alam: post alam tribunatum legionis daret, stipendiaque instituit. & imaginaria militia gentes, quæ vocatur super numerum, quo absentes & tunc tenuis frangerentur.

1. Mauri accedere.] Sub Claudio in Mauritania Romanos bellum gessisse testatur Plin. Ademone liberto Ptolemæi mortem, qui Caligula jussu Romæ percussus fuerat, ulciscens.

2. Demptis regibus post Jubam.] Reges Mauritaniæ post Jubam, fuisse Juba II. & ejus filius Ptolemæus: sed falsum est Mauritaniam demptis regibus a Claudio in Provinciam formam redactam. Illud enim jam Caligula fecerat, occiso Ptolemæo, eamque si bene meminimus, Tingitana & Casariensis nominibus distinguerat.

3. Musalamiorum.] Musalamii, si vera lectio, Africa propriæ populi. Qui & Misulami, vel Misulani dicti.

4. Ultima Occasus.] Appositio. Ultima occasus Britannia partes contusa per Britannia partes, quæ occasus ultima sunt, Iverniam, Scotiam & adjacentes Insulas intelligit.

5. Ostia.] Ab ostia. Sueton. 17. Huc cum ab Ostia navigaret, &c.

6. Adactis toto orbe navigiis.] Vide Sueton. in Caligula cap. 19. & infra in Epitom. Claudium. de hac egestate Seneca: Septem aut octo certe dierum cibaria supererant, dum ille pontes navibus jungit, & viribus Imperii ludit, aderat ultimum malorum obsessis quoque, alimentorum egestas, Exitio pene ac fame consuit, & qua famem sequitur, rerum omnium ruina, furiosi, & externi, & infeliter superbi regis imitatio.

7. Pervium mare.] Sinum Bajanum.

8. Censu novato.] Euseb. in Chronico num. M. M. LXXI. ex interpretatione Hieronimi: descriptione Romæ facta sub Claudio inventa sunt civium Romanorum LXXXI. centena, XLIV. millia. Idem Tacit. XI. anal. sed Eusebii Græca habent, ut optime notavit Scaliger XCII. millia amplius: quod discrimen haud exigui momenti est.

9. Lascivum adolescentem.] Sueton. cap. 16. Recognitione equitum Juvenem probri plenum, sed quem pater probatissimum sibi affirmabat, sine ignominia dimisit, habere dicens censorem suum.

10. Messalina.] Valeriam Messallinam Barbatæ Messallæ filiam vocat Sueton.

11. Pervagatis.] Et in sacris, & in pro-

lia horruerat, afflcto crimine, in ipsum omnemque familiam sæviebatur. Namque Claudium, uti supra docuimus, natura performidolosum, injecto metu sui agitabant, maxime conjurationis: quo commento liberti etiam, quos vellent, perditum ibant. qui primo ¹ sceleribus collubentes, 5. ubi pares patronæ facti sunt, eam quoque ² ignaro, quasi jubente tamen, domino, per satellites interfecere. Et sane in id progressa mulier erat, uti, animi ac pellicum gratia Ostiam profecto, Romæ nuptias ³ cum altero frequentaret, & hinc notior, dum mirum videtur apud Imperatorem virum, ⁴ quam Imperatori nuptam esse. Ita liberti pote- 10. statem nacti summam, stupris, exsilio, cæde, proscriptionibus, omnia fœdabant, eoque herilem stultitiam perpulere, uti senex ⁵ fratris filiam in nuptias concupisceret. Quæ quamvis superiore absurdior haberetur, idcircoque ⁶ paria extimesceret, ⁷ veneno conjugem interemit. Hujus ⁸ anno sexto, cum ⁹ quatuordecim regnarit, octingentesimus urbis mire ce- 15. lebratus: visusque apud Ægyptum Phœnix, ¹⁰ quam volucrem ferunt anno quingentesimo ex Arabis memoratos locos advolare: atque in Ægeo mari repente ¹¹ insula ingens emerit, nocte qua ¹² defectus Lunæ acciderat. ¹³ Tetræ funus, uti quondam in Prisco ¹⁴ Tarquinio, ¹⁵ diu

N O T Æ.

fanis litteris, testes Josephus, Bellerophon, Hippolitus, &c.

1. *Sceleribus collubentes.*] Jo. Olivarius conjiciebat *conniventes*. Sed melius *collubentes* ut Schottus.

2. *Ignaro quasi jubente tamen, domino.*] Tacit. in fine lib. xi. annal.

3. *Cum altero.*] C. Silio. Vid. Tacit. lib. xi. annal.

4. *Quam.*] Subintelligitur potius.

5. *Fratris filiam.*] Agrippinam Germanici fratris sui filiam. Sueton. Tacit.

6. *Paria.*] Eadem quæ Messalinæ eveniant.

7. *Veneno.*] Sueton. 44. Tacit. lib. xii. in fine.

8. *Anno sexto.*] Imperii scilicet. Sed falsum est, anno sexto hujus Imperii octogesimum Urbis annum celebratum fuisse, cum Claudius Imperium suscepit ann. V. 793.

9. *Quatuordecim regnarit.*] Regnavit ann. 13. mens. 8. dies 20.

10. *Quam volucrem ferunt.*] Lege, *quam volucrem ferunt anno quingentesimo ex Arabia memoratis locis advolare*. Ut memoratis locis valeat locis celebratis, fabulosis. Vel ex Arabia memoratos locos, ut per memoratos locos Ægyptum intelligat de qua linea superiori. Sed non ita placet, de

Phœnice autem audi Solin. cap. 36. *Apud eosdem (Arabas) nascitur, avis Phœnix, aquila magnitudine, capite honorato, in conum plumis extantibus, cristatis faucibus, circa collum fulgore aureo, postera parte purpureus, absque cauda, in qua roseis pennis ceruleus inscribitur nitor. Probatum est quadraginta & quingentis eum durare annis. Rogos suos struit Cinnamidis quos prope Panchaiam concinnat, in solis Urbem strue altaribus superposita. Et paulo post; Quintio itaque Plautio & Sexto Papinio Coss. Ægyptum Phœnix involavis captusque anno octingentesimo Urbis condita, jussu Claudii principis in comitio publicatus est.* Vide Tacit. annal. lib. vi. in medio.

11. *Insula ingens emerit.*] Insula triginta stadiorum repente emerit nocte inter Theram & Theramenem die ult. Decemb. ann. V. C. 798.

12. *Defectus luna.*] Qui accidit nocte quæ sequuta est ultimum diem Decembris: Unde Dio Insulæ ortum ad sequentem annum refert.

13. *Tetræ funus.*] Lege ut optime Schottus, *Ceterum funus*.

14. *Prisco Tarquinio.*] Vide supra vir. Illust. in Servio Tullio.

15. *Diu occultatum.*] Sueton. cap. 45.

occultatum: dum arte mulieris corrupti custodes, ægrum simulant, atque ab eo mandatam interim privigno, quem paullo ante in liberos adsciverat, curam reipublicæ.

Eo modo ² L. DOMITIUS ³ (nam id certe nomen Neroni patre
5. Domitio, erat) Imperator factus est. Qui cum ⁴ longe adolescens ⁵ dominatum parem annis ⁶ vitrico gessisset, ⁷ quinquennium tamen tantus fuit, ⁸ augenda urbe maxime, uti merito Trajanus sapius testaretur, PRO-
CUL dfferre cunctos principes Neronis quinquennio: ⁹ quo etiam
10. Pontum in jus provinciæ, Polemonis permissu, redegit: cujus gratia Polemoniacus Pontus appellatur: itemque ¹¹ Cottias Alpes, Cottio rege mortuo. Quare satis compertum NEQUE ævum impedimento virtuti esse: eam facile mutari, corrupto per licentiam ingenio: ¹² omissamque adolescentiæ quasi legem perniciosius repeti. Namque eo dedecore reliquum vitæ egit, uti pigeat, pudeatque memorare hujusce-
15. modi quenquam, nedum rectorem gentium, fuisse. Qui dum ¹³ psallere per cæsus, ¹⁴ Græcorum invento, in certamen coronæ cæpisset, eo progressus est uti neque suæ, neque aliorum pudicitia paucens, ad extremum amictus nubentium virginum specie, ¹⁵ palam senatu, dote data, cunctis festa more celebrantibus, ¹⁶ in manum conveniret ¹⁷ lecto

N O T A.

Mors ejus celata est. donec circa successorem omnia ordinarentur.

1. *Privigno.*] Neroni, conjugis fuit Agrippinæ ex Domitio Ahenobarbo, filio.

2. *L. Domitius.*] Lucius Domitius Ahenobarbus a Patre Domitio Ahenobarbo, avus Lucius Domitius vocabatur neque Domitia gens agnovit alia prænomena quam Lucii & Cnæi.

3. *Nam id certe.*] Hæc ex ora libri male in contextum irrepsisse putat Schottius.

4. *Longe adolescens*] Id est, admodum adolescens. Natus erat annos septemdecim, cum Imperium suscepit.

5. *Dominatum parem an. Vitrico.*] Nero dominatum fere parem Vitrico gessit, imperavit enim an. 13. mens. 7. dies 28. Claudius vero an. 13. mens. 8. dies 20.

6. *Vitrico.*] Claudio.

7. *Quinquennium.*] Per quinquennium.

8. *Augenda Urbe.*] Nam formam adificiorum urbis novam excogitavit: Et ut ante insulas ac domos porticus essent, de quarum solaris incendia arcerentur: easque sumptu suo extruxit. Destinavit etiam ostia tenus mœnia promovere, atque inde fossa

mare veteri urbi inducere. Sueton. Neron. cap. 16.

9. *Quo.*] Quinquennium scilicet.

10. *Pontum in jus Provinciæ.*] Sueton. cap. 18. *Pontis modo regnum concedente Polemone, item Alpium, defuncto Cottio, in provinciæ formam redegit.* Erat hic Polemon Polemonis illius filius qui Zenonis Oratoris Laodicensis filius fuit.

11. *Cottias Alpes.*] Quæ sunt supra Alpes Maritimas.

12. *Omissamque adolescentiæ quasi legem*] Licentiam, petulantiam quasi legem adolescentiæ vocat, quia ea in omnes fere adolescentes cadit.

13. *Psallere per cæsus.*] Vide Sueton. cap. 20. & 21.

14. *Græcorum invento.*] A Græcis enim musici Agones instituti.

15. *Palam senatu.*] Id est coram senatu.

16. *In manum conveniret.*] In manum vel in matrimonium convenire proprie dicitur mulier quæ nubit. Quare hic optime autor de Nerone usurpavit.

17. *Lecto.*] Electo. Hunc Doryphorum vocat Sueton. cap. 23. Pythagoram Tacit. annal. 15.

ex omnibus prodigiis. Quod sane in eo. ¹ [narrantur scelera Neronis] levius æstimandum. Quippe ² noxiorum vinctis modo, pelle tectus feræ, utrique sexui genitalia vultu contrectabat; ³ * exactor parium majore flagitio. Atque inter hæc matrem etiam contaminavisse plures habent; ⁴ dum ea quoque dominandi ardore, scelere quolibet subjici filium cupit. Ideo, quanquam scriptoribus diversa firmantibus, verum puto: nimirum UBI mentem invaserint vitia, ⁵ nequaquam verecundiæ externis societate humanius * datur peccandi consuetudo, nova, & eo dulciora, affectans, ad extremum in suos agens: quod ⁶ his proditum magis, ⁷ dum quasi quodam progressu, illa per alteros ad ⁸ patrum nuptias, atque ⁹ alienorum cruciatibus, mariti exitium: ¹⁰ hic paulatim ¹¹ ad sacerdotem Vestæ, ¹² deinde in se, postremo ¹³ uterque in sui scelus processerunt: neque blandimentis talibus tamen coalescere potuere, sed eo ¹⁴ præceps dati, dum insidiantur invicem, mater ¹⁵ perversa interiit. Igitur cum omne jus, fasque parricidio trivisset, ac magis, magisque in optimos sæviretur, conjuraverunt ¹⁶ plures, varia sane tempestate, ad liberandam remp. Quis proditis, cæsisque immanior, ¹⁷ urbem incendio, plebem feris vulgo emissis, senatum ¹⁸ pari morte tollere decreverat, nova sede regno quæsita, maximeque incitante legato Parthorum, qui ²⁰ forte inter epulas, aulicis, uti mos est, canentibus, cum sibi cytharistam

NOTÆ.

1. *Narrantur scelera Neronis.*) Hæc certe hinc ejicienda. Quippe quæ studiosus aliquis ad oram sui codicis adscripserat.

2. *Noxiorum vinctis modo.*) Transposita, pro *noxiorum modo vinctis*, posset etiam sic *noxiorum vinctis, pelle tectus modo feræ*. Vide Sueton. cap. 29.

3. *Exactor parium majore flagitio.*] Paria de gladiatoribus proprie dicuntur. Sed quomodo paria exigebat Nero majore flagitio? Aliquid latet. Divinabunt alii.

4. *Dum ea quoque dominandi ardore.*) Vide Tacit. annal. xiv. in principio.

5. *Nequaquam verecundiæ externis.*] Locus corruptissimus. Et dum meliora afferantur placet Olivarii conjectura. Qui legit *Ubi mentem invaserint vitia nequam, verecundiæ externa societate immanius datur peccandi consuetudo, nova & eo dulciora, affectans, ad extremum*, &c. Ait cum mens improba vitiiis dedita est, si externorum verecundiæ accedat, fit consuetudo immanius peccandi, consuetudo nova adeoque dulciora, affectans & postremo contra eos ipsos quos invasit, convertens. Quod a Nerone & Agrippina proditum magis & confirma-

tum, &c. nil aliud video.

6. *His.*] Nerone & Agrippina.

7. *Per alteros.*] Per Pallantem Tacit. annal. initio lib. 13.

8. *Patrum.*] Claudii.

9. *Alienorum cruciatibus, mariti exitium.*] Lege *alienorum cruciatibus ad mariti exitium*, Agrippina per cruciatum alienorum, Lollia, Lepida, Statili Tauri, ad mariti sui exitium processit.

10. *Hic.*] Nero.

11. *Ad sacerdotem Vestæ.*) Rubriam nomine, vide Sueton. 28.

12. *Deinde in se.*] Cum scilicet Doryphoro denupsit.

13. *Uterque in sui scelus.*] Cum mater & filius incestantur.

14. *Præceps dati.*] Pro in præceps. Sic alibi loquitur.

15. *Perversa.*] Eversa, ejecta.

16. *Plures.*] Pilo Romæ, Vinicius Beneventi. Sueton. 36.

17. *Urbem incendio.*] Vide Sueton. 38.

18. *Pari morte.*] Una & eadem morte, veneno scilicet. Vide Sueton. 34.

poposcisset; responso dato, liberum esse; adjecerat, sumeret ipse quem vellet e suis, ostentans qui convivio aderant: quod LIBER sub imperio nullus haberetur. Ac nī Galba, qui ¹ Hispaniæ præsidebat, ² cognito mandatum sui exitium, quanquam senecta, ætate, imperio correpto sub-

5. venisset; tantum facinus haud dubie patraretur. Verum ejus adventu desertus undique, nisi ab spadone, quem quondam exsectum formare in mulierem tentaverat, semet ictu transegit: cum implorans percussorem, diu ne ad mortem quidem meruisset cuiusquam officium.

Hic finis Cæsarum genti fuit: quem fore prodigiorum multa denun-

10. ciavere, præcipueque ³ eorum prædiis arefcens lauri nemus dicatum triumphantis, atque interitus ⁴ gallinarum, quæ adeo multæ, albæque, aptiores erant religionibus, ⁵ ut iis Romæ habeatur hodie locus.

At ⁶ GALBA, haud secus nobilis ⁷ e gente clarissima Sulpiciorum, ubi Romam ingressus est, quasi luxuriæ aut etiam crudelitati auxilio

15. ventitasset: ⁸ rapere, trahere, vexare, ac scdum in modum vastare cuncta, & polluere. Quis rebus instabilior (dum GRAVIUS offendunt quos mollius consulturos spes erat) simul quia opes militum nimis pecuniæ cupidus attenuaverat, Othone authore, interficitur: qui prælatum adoptione ejus ⁹ Pisonem impatientius dolens, accensas cohortes

20. armatasque in forum deduxerat, quo cum ¹⁰ lorica reclus Galba tumultum leniturus contenderet, ¹¹ ad lacum Curtium cæsus est ¹² mense Imperii ac die septimo.

Igitur SALVIUS OTHO, Neroni quoque quondam ² criminose familiaris, ³ haud multo sine adolescentiæ grandior, potentiam invadit:

NOTÆ.

1. Hispania præsidebat.] Hispaniæ proconsul erat.

2. Cognito.] Id est cum cognovisset, sic supra in origine gent. Rom. Traditur autem, non proviso quod propinquus flumini esset, ripa depulsus, &c.

3. Eorum prædiis arefcens lauri nemus.] Vide Sueton. cap. 1. Galbæ.

4. Gallinarum.] Gallina alba Livie Veientanum suum reviventi ramulum lauri in gremium demiserat, nutriti alitem placuit, & tanta pullorum soboles provenit, ut hodie quoque ea villa ad Gallinas vocetur. Sueton. Plin. lib. xv. cap. ult. Villam istam Tiberi impositam juxta nonum ab urbe lapidem vii Flaminia describit.

5. Ut iis.] Adeo multæ albæque ut iis, &c. quæ in medio sunt parenthesi includenda iis autem, pro de iis: de earum nomine vide notam superiorem.

6. Galba.] De hoc nomine vide Sueton. cap. 3. Imperium suscepit an. V. 820. in fine.

7. E gente clarissima Sulpiciorum.] De qua vide Sueton. cap. 3.

8. Rapere, trahere.] Sub. caput. de crudelitate & avaritia Galbæ. Vide Suet. cap. 12.

9. Pisonem.] Pisonem Frugi Licinianum, nobilem egregiumque juvenem. Vide Sueton. cap. 17.

10. Lorica.] Lorica lintea Sueton. 19.

11. Ad lacum Curtium.] In foro sic dictum a Curtio quodam, qui se in eum cum equo præcipitem misit.

12. Mense Imperii ac die septimo.] Tertio & septuagesimo ætatis anno Imperii, mense septimo. Sueton. cap. ult.

14. Salvius Otho.] Imperium suscepit ann. Urb. 821.

14. Criminose familiaris.] Vide Sueton. cap. 2. Othon.

15. Haud multo sine adol.] Finis adolescentiæ annus est tricesimus sextus. Nam pueritiæ an. 18. totidemque adolescentiæ tribuuntur. Et adolescentiæ finem non mul-

qui dies fere , quinque & octoginta præcognitis moribus potitus , postquam a Vitellio , qui e Gallia descenderat , ² Veronenſi prælio pulſus eſt ; ³ mortem ſibi conſcivit.

Ita ad ⁴ AULUM VITELLIUM poteſtas delata , quæ progreſſu fuſneſtior ⁵ talibus initiis ⁶ foret , ſi Veſpaſianus aliquandiu Judæorum bello , ⁷ quod Neronis juſſu ſuſceperat , impenſius attineretur . ⁸ Is ubi geſta per Galbam , ipſumque oppreſſum accepit , ſimul quoniam ⁹ legati Mæſiæ , ¹⁰ Pannonicique exercitus hortantium venerant , Imperium capit : namque ¹¹ milites prædicti , poſtquam ¹² Othonem prætoriis , ¹³ Vitellium Germanicianis legionibus ¹⁴ factum comperere , æmuli , ut inter ſe ſolent , ne diſſimiles viderentur , Veſpaſianum ¹⁵ perpulere , in quem jam ¹⁶ Syriacæ cohortes ob egregia vitæ conſenſerant . Quippe Veſpaſianus ¹⁷ nova ſenator familia , ¹⁸ Reatinis majoribus , induſtria rebusque pacis ac militiæ longe nobilis habebatur . ¹⁹ Hujus legatorum in ²⁰ Italiam tranſgreſſu , fuſiſque , ²¹ apud Cremonam ſuis , Vitellius ab Sa-

NOTÆ.

tum prætergreſſus erat Otho , qui anno ætatis trigeſimo octavo inchoato ſibi mortem conſcivit.

1. *Quinque & octoginta*] Quinque & nonaginta Sueton. & Eutrop. Sed valde conſuſa ſunt tempora & initia horum trium Imperatorum , Galbæ , Othonis , Vitellii , quare illis tribus conjunctim annus unus , additis diebus xxii. aſſignandus eſt , quia alius alii non ſucceſſit ; ſed duo ſimul eodemque tempore Imperium tenere.

2. *Veronenſi prælio.*] Apud Bebricum Sueton. Eutrop. quod oppidum intra Cremonam & Mantuam.

3. *Mortem ſibi conſcivit.*] Vide Sueton. cap. 10. 11.

4. *Aulum Vitellium.*) An. V. § 21.

5. *Talibus initiis.*) Quod fuſo civium ſanguine Imperium adeptus , vide Suet. cap. 11. & 12.

6. *Foret.*) Pro fuiſſet , & infra attineretur , detentus fuiſſet.

7. *Quod Neronis juſſu ſuſceperat.*) Poſtquam ibi Ceſtius clade affectus. Joſeph. lib. 2. cap. 23. & 24. & initio lib. 3.

8. *Is.*) Veſpaſianus.

9. *Legati Mæſiæ Pannonicique ex.*) Sueton. cap. 15. Octavo Imperii meſe deſciverunt ab eo exercitus Mæſiarum , atque Pannonia : Item ex tranſmarinis , Judæis & Syriacis , ac pars in abſentis , pars in præſentis Veſpaſiani verba jurarunt.

10. *Pannonicique exercitus hortantium.*) Legendum *hortatum* , neque aliter commode procedit oratio. Idem Schottus & Gruterus.

11. *Milites prædicti.*) Nempe Mæſiæ & Pannoniæ.

12. *Othonem prætoris.*) Quorum animum erga ſe fidemque Otho , copiis quas Vitellius præmiſerat , appropinquantibus , pæne internecione ampliffimi ordinis expertus eſt. Sueton. Othon. cap. 8.

13. *Vitellium Germanicianis leg.*) Sueton. Oth. cap. 2. *Sub idem vero tempus Germaniciani exercitus in Vitellii verba juraverant.*

14. *Factum*) Imperatorem ſcilicet.

15. *Perpulere.*) Ut Imperium caperet.

16. *Syriacæ cohortes.*) Vide notam ante hanc ſextam.

17. *Nova ſenator familia.*) Nova familia , hoc eſt quæ nullos honores geſſerat , & erat ſine ullis majorum Imaginibus. Sueton. cap. 1. Veſpal. *Gens Flavia obſcura illa quidem , ac ſine ullis majorum imaginibus.*

18. *Reatinis majoribus.*) Avus ejus Titus Flavius Petro municeps Reatinus. Vide Sueton. cap. 1. Reate oppidum in Sabinis.

19. *Hujus legatorum.*] Arrii , Antonii , Primi , & Muciani.

20. *Apud Cremonam.*) Cremona ſupra Padum a Veſpaſiani militibus incenſa binos,

- bino, urbi præfecto, Vespasiani fratre, , sestertium millies pepigerat, arbitris militibus Imperio decedere: sed postquam mox circumventum se nuncio ratus est, quasi renovato furore ² ipsum ceterosque adversæ partis, cum Capitolio, quod salutis remedium ceperant, cremavit. Ast
5. ubi vera esse, ac propinquare hostes patefactum est: productus ³ e tugurio, quo se abdiderat, janitoris injecto laqueo, parricidarum more, ⁴ ad scalas Gemonias, perque eas pertractus, simul ictibus, quantum quisque valuerat, confosso corpore in Tiberim dejicitur tyrannidis octavo mense: annos natus ⁵ septuaginta & quinque amplius.
10. Hi omnes, quos paucis attigi, præcipueque Cæsarum gens, adeo litteris culti, atque eloquentia fuere, ut ni cunctis virtutibus ⁶ (absque Augusto) nimii forent, tantæ artes profecto texissent modica flagitia. ⁷ Quis rebus a quamquam satis constet præstare mores, tamen cuique præsertim summo rectori, ⁸ utroque, si queat, juxta opus: sin autem
15. ⁹ vitæ proposito in immensum progrediente, elegantiae satis atque auctoritatis sumat ¹⁰ editionem.

Hoc item ex genere VESPASIANUS, ¹¹ sanctus omnia, facundiæ haud egens promendis quæ senserat, exsanguem diu, fessumque terrarum orbem brevi refecit: namque primum satellites tyrannidis, ni-

20. si qui forte atrocius longe processerant, hæcetero potius maluit, quam excruciatos delere: prudentissime ratus, NEFARIA ministeria a pluribus metu curari. Dein ¹² conjurationum multas scelere inulto abscede-

INTERPRETATIO.

² Quare quamvis satis liqueat mores antecere eloquentiam, tamen unicuique, præcipue summo Imperatori aque opus est utroque, si possit. Si vero, vitæ consiliis in

infinita distractis, utrumque acquirere non possit: eloquentia satis, & auctoritatis plurimum adipiscatur.

NOTÆ.

cum annos duos & 286. Vide Tacit. historiarum lib. 3.

1. Sestertium millies.) Hoc valet 2500000. aureos. Eadem summa apud Sueton. cap. 15.

2. Ipsum.) Sabinum, & reliquos Flavianos. Sueton. Ibid.

3. E tugurio janitoris.) Cellulam janitoris vocat Sueton. cap. 16.

4. Ad scalas Gemonias.) Scalæ Gemoniæ locus non longe a foro in quem damnatorum cadavera uncis trahebantur.

5. Septuaginta & quinque.) Inversus numerus, reponendum quinquaginta & septem. Ex Sueton. Eutrop. Tacit.

6. Absque Augusto.) Id est, excepto Augusto. Si Augustum excipias. De hoc lo-

quendi modo supra.

7. Quibus rebus.) Nota pro quare.

8. Utroque.) Et moribus & eloquentia.

9. Vitæ proposito in immensum. pr.) Ait Imperatori, eloquentia opus esse, sin vero vitæ proposita, hoc est, quæ sibi agenda proposuit, in immensum progrediantur, ita ut eloquentiæ & litteris vacare nequeat, saltem elegantiae atque auctoritatis eruditionem, quæ sibi satis sit, sumat.

10. Editionem.) Melius eruditionem.

11. Sanctus omnia.) Id est, per omnia Græcorum more *ὅλος πᾶσι*, sub. *κατέ*.

12. Conjurationum multas.) Forlan conjuratorum multos, ob ea quæ sequuntur, stultitia arguens. Tamen & recepta lectio stare potest.

Q

re patiebatur, comiter, uti erat, stultitiæ arguens, qui ignorarent QUANTA moles molestiaque imperio inessent. Simul divinis deditus¹ (quorum vera plerisque negotiis compererat)² successores fidebat liberos Titum ac Domitianum fore. Præterea legibus æquissimis monendo, quodque vehementius est, vitæ specie vitiorum plura aboleverat:³ infirmius tamen,⁴ uti quidam prave putant, adversum pecuniam: cum satis constet, ærarii inopia, ac⁵ labe Urbium,⁶ novas cum neque aliquandiu postea habitas, vectigalium pensiones exquisivisse. Namque Romæ Capitolium, quod conflagrasse⁷ supra memoravimus,⁸ ædes⁹ Pacis,¹⁰ Claudii monumenta, Amphitheatri tanta vis, multæque aliæ,¹⁰ ac forum cæpta ac parata.¹¹ Adhuc^{*} per omnes terras,^{*} qui jus Romanum est,¹² renovatæ urbes cultu egregio, viæque operibus maximis munitæ, & cavari montes¹³ per Flaminiam, prono transgressu. Quæ tot tantaque brevi confecta, intactis cultoribus, prudentiam magis quam¹⁵ avaritiam probavere: simul censu,¹⁴ more veterum exercito,¹⁵ senatus motus probrosior quisquis, ac lectis undique optimis viris, mille gentes compositæ cum ducentas ægerrime reperisset, extinctis sævitia tyrannorum plerisque: ac bello rex Parthorum Vologesus in pacem coactus¹⁶ atque in provinciam Syria, cui Palæstinæ nomen, Judæique anni-

NOTÆ.

1. *Quorum vera.*] Ut de filiis infra quos certo regnatos videbat.

2. *Successores fidebat liberos.*] Sueton. cap. ult. *Convenit inter omnes, tam certum eum de sua suorumque genitura semper fuisse, ut post assidue in se conjurationes ausus sit affirmare senatui, aut filios sibi successuros, aut neminem.*

3. *Infirmus tamen.*] Infirmus infra in Epitom. Si *infirmus* retineas, subaudiendum erit, egit, se gessit, vel similia.

4. *Uti quidam prave putant.*] Suetonium notat. qui cap. 16. *Sola est, in qua merito culpeur, pecunia avaritias.* Et Tacit. qui histor. lib. 11. *Prorsus si avaritia abesset, antiquis ducibus par.* Quanquam Sueton. Eodem loco ait verisimilius videri eum ad manubias, & rapinas necessitate compulsum.

5. *Labe urbium.*] Proprie, *labe*, id est, ruina.

6. *Novas.*] Ut urinae Sueton. 23. & fimi equini Tzetzes. Chi liade prima.

7. *Supra.*] In Vitellio.

8. *Ædes pacis.*] Quæ Foro proxima, cuius hodieque visuntur vestigia ad lævam, via sacra ad Mariæ cognomento novæ fanum tendentibus.

9. *Claudii monumenta.*] Templum Claudii in Cælio monte, cæptum quidem ab Agrippina; sed a Nerone prope funditus destructum. Et aquas Curtiam & Cæruleam quas Claudius in urbem induxerat.

10. *Ac forum.*] De foro a Vespasiano extructo amplius querendum.

11. *Adhuc.*] Hac voce utitur pro *adhuc* jam supra.

12. *Renovata urbes.*] Sueton. cap. 17. *Plurimas per totum orbem civitates terra motu aut incendio afflictas, restituit in melius.*

13. *Per Flaminiam.*] Viam quæ per Hetruscos in Umbriam tendit. Sed Paulus Diaconus lib. 9. montes jussu Vespasiani prope Putolos excavatos dicit.

14. *More veterum.*] Nam census a Servio Tullio rege institutus.

15. *Senatus motus.*] *Submotis indignissimis, & honestissimo quoque Italicorum ac provincialium alleto.* Sueton. cap. 9.

16. *Atque in provinciam Syria, Judæique.*] *Sub hoc Judæa Romano accessit Imperio: & Hierosolyma, quæ fuit Urbs clarissima Palæstina.* Eutrop.

tente filio Tito quem transgrediens in Italiam ¹ reliquerat externæ militiæ: moxque victorem ² præfectura prætorio extulerat. Unde etiam honos is, ingens a principio, tumidior, atque alter ab Augusto imperio fuit. Verum hac tempestate dum honorum honestas despectatur, misti-
 5. que ³ bonis indocti, ac prudentibus inertes sunt; fecere nomen plerique potentia vacuum insolens per injurias, subjectum pessimo cuique, & annonæ specie rapax.

Cæterum ⁴ TITUS, postquam Imperium adeptus est, incredibile
 [est] quantum quem imitabatur, antejerit: præsertim litteris, clemen-
 10. tiæque ac muneribus. Denique dum concessa per priores Principes firma-
 ri ab insequentibus ⁵ mos esset; ⁶ simul Imperium cepit, talia possiden-
 tibus ⁷ edicto ⁸ sponte cavit, prospexitque: neque minus sancte facilis
 in tuendis, qui forte in se conspirassent: adeo ut cum ⁹ amplissimi ordi-
 nis duo, abnuere cogitatum scelus nequirent; patresque censuissent de
 15. confectis supplicium sumendum, ¹⁰ deductus in spectaculum se utrum-
 que assidere iussit. ¹¹ petitoque ex industria gladiatoris, quorum pugna
 viscebantur, gladio, quasi ad explorandam aciem, uni atque alteri com-
 mittere: quis perculsis, & constantiam mirantibus: Videtisne, inquit
¹² POTESTATES fato dari, ¹³ frustra que tentari facinus potiundi
 20. spe, vel amittendi metu: Ita biennio post, ac menses fere novem, am-

NOTÆ.

1. Reliquerat externa militiæ.] Hoc est, ad externam militiam.

2. Præfectura prætorio extulerat.] Sueton. in Tito cap. 6. Præfecturam quoque prætorii suscepit, nunquam ad id tempus nisi ab equi-
 te Rom. administratam.

Inde Plin. in Prælat. ad Titum. Trium-
 phalis ac Censorius in, sexiesque Consul.
 ac Tribunicia potestatis particeps. & (quod
 his nobiliss. fecit dum illud patris pari-
 ter & equestris ordini præstas) præfectus præ-
 torio.

3. Bonis indocti.] Nota Indoctos opponi
 bonis quia scilicet homine imperito nun-
 quam quidquam iniustius. Terent. Adelph.

4. Titus.] Imperium suscepit, an. V.
 831. post Ch. N. 79.

5. Mos esset.] A Tiberio institutus. Sueton. cap. 8. Natura autem benevolentissimus cum ex instituto Tiberii omnes dehinc Cæsares beneficia a superioribus concessa principibus, aliter rata non haberent, quam si eadem isdem & ipsi dedissent. Primus præterita omnia uno confirmavit edicto: nec a se potè passus est.

6. Simul Imperium.] Pro simulac. Imp. &c. sic sæpe Horat.

7. Edicto.] Cujus meminit Dio.

8. Sponte.] Ultro, a se peti non passus est. Supra Sueton.

9. Amplissimi ordinis.] Id est, Senatorii. Senatus enim amplissimus ordo vocabatur. Duos patricii generis. Suet. cap. 9.

10. Deductus in spectaculum.] Omnino legendum deductos, & sic in Epitom. hæc aliter narrat Sueton. cap. 9.

11. Petitoque.] Melius. Sueton. Oblata sibi ornamenta pugnantium inspicenda porrexerit. De more. Solebant enim Editori gladios exhibere, ut videret satiric essent acuti.

12. Potestates.] Principatum. Sueton.

13. Frustra que tentari facinus.] Inde Marcus Antoninus Imperator ad Verum rescribens. Si Cassio divinitus debetur Imperium, non poterimus interficere, etsi velimus: scis enim proavi tui dictum, successorem suum nullis occidit.

Q 1j

phitheatri ¹ perfecto opere, lautusque ² veneno interiit ³ anno ævi quadragesimo: cum ejus pater ⁴ septuagesimo obiisset, Imperator decennii. Hujus sane mors adeo provinciis luctui fuit, uti, ⁵ generis humani delicias appellantes, ⁶ orbatum orbem deflerent.

5. Igitur DOMITIANUS fratris atque Imperatoris optimi nece, privato scelere publicoque amentior, simul ⁸ maculosæ adolescentiæ, ⁹ prædas, eadem, supplicia agere occæpit. Major libidinum flagitio, ac plus quam superbe utens ¹⁰ patribus: quippe qui se ¹¹ dominum Deumque dici coëgerit: quod confestim ab insequentibus remotum, ¹² validius multo posthac ¹³ deinceps retulere. Sed Domitianus ¹⁴ primo clementiam simulans, neque adeo iners domi, belloque tolerantior videbatur: idcircoque ¹⁵ Dacis & Cattorum manu devictis, ¹⁶ Septembrem Octobremque menses, Germanici superiorem, e suo nomine alterum appellaverat: ¹⁷ multaque opera inchoata per patrem, vel fratris studio, atque in primis Capitolium absolvit. Dehinc atrox cædibus bo-

N O T Æ.

1. *Perfecto opere.*] Id est, dedicato. Sueton. 7. *Amphitheatro dedicato, thermisque juxta celeriter extructis munus edidit, apparatusissimum largissimumque.* Illud Vespasianus extruxit, Titus dedicavit.

2. *Veneno interiit.*] Dio ait periisse coniectum in arcam ligneam nive oppletam. Plutarch. Balneo extinctum, alii aliter. Sueton. Febre, nulla veneni facta mentione. Et infra in Epitom.

3. *Anno ævi quadragesimo.*] Altero & quadragesimo. Sueton. Eutrop. Sed desunt menses tres.

4. *Septuagesimo.*] Vide notata in Epitom. Vespas.

5. *Generis humani delicias.*] Sueton. cap.

1. *Titus, cognomine paterno, amor ac delicia generis humani*

6. *Orbatum orbem.*] Plenius in Epitom. *Quasi perpetuo custode orbatum terrarum orbem deflerent.*

7. *Domitianus.*] An. V. 833.

8. *Maculosa adolescentia.*] Id est, famose, Vid. Sueton.

9. *Prædas, eadem, supplicia.*] Vide Sueton. cap. 10.

10. *Patribus.*] Quorum nobilissimos interfecit. Sueton. 10.

11. *Dominum Deumque.*] *Pari arrogantia cum procuratorum suorum nomine formalem diceret Epistolam, sic cepit: Dominus & Deus noster sic fieri jubet. Unde in-*

stitutum posthac, ut ne scripto quidem ac sermone ejusquam appellaretur aliter. Sueton. 13.

12. *Validius multo posthac deinceps retulere.*] Valerium Diocletianum & Maximinum intelligit; nam ii Dei nomen primi post Domitianum recepere. Vide infra numero 39.

13. *Deinceps.*] Gruter. *Deincipes retulere.* Declinatur enim *deinceps deincipis.* Sed recepta lectio stabit

14. *Primo clementiam.*] Vide Sueton. 9.

15. *Dacis & Cattorum.*] Sueton. cap. 6. de Dacis alibi. Catti in Germania hodie *Hessen.*

16. *Septembrem Octobremque.*] Sueton. 13. *Post autem duos triumphos, Germanici cognomine assumpto, Septembrem mensem & Octobrem ex appellationibus suis, Germanicum Domitianumque transnominavit, quod altero suscepisset Imperium, altero natus esset.*

17. *Multaque opera.*] Sueton. 5. *Plurima & amplissima opera incendio absumpta restituit: in quibus & Capitolium quod rursus arserat: sed omnia sub titulo tantum suo, ac sine ulla pristini auctoris memoria. Novam autem excitavit adem in Capitolio custodi Jovi, & forum quod nunc Nerva vocatur. Item Flavia templum gentis, & stadium & Odeum, & Naumachiam.*

1. *segnisque ridicule remotis procul omnibus, muscarum agmina persequabatur*, postquam ad libidinem minus virium erat, cuius fœdum exercitium Græcorum lingua *κλισια* vocabat: 2. hincque jocosum pleraque: nam percutienti cuidam, quisquamne in palatio esset, 3. responsum: Ne musca quidem, nisi forte apud palastram. Is ergo magis magisque sævitia nimius, eoque suspectior, etiam suis 4. libertorum consilio, uxore non ignara, quæ amorem 5. lustrionis viro prætulerat, pœnas luit, quinto & quadragesimo anno vitæ, dominationis circiter 6. quindecimo. At Senatus 7. gladiatoris more funus ferri, 8. radendum- 10. que nomen decrevit. Quo moti 9. milites, quibus privatae commoditates dispendio publico largius procedunt, auctores necis ad supplicium petere, more suo seditiosius, cœperunt. Qui vix ægreque per prudentes cohibiti tandem in gratiam Optimatum convenire: neque minus per se moliebantur bellum, quod 10. his conversum imperium mœstitiæ erat, 15. ob 11. omissionem 12. prædarum per dona munifica.

Hactenus Romæ, seu per Italiam orti Imperium rexere: hinc adventæ: nescio quoque an, 11. ut in Prisco Tarquinio, longe meliores. At mihi quidem audienti multa legentique plane compertum, URBEM Romam 14. externorum virtute, atque insitivis artibus præcipue cre- 20. visse.

NOTÆ.

1. *Segnisque ridicule.*] Frustra Torrent. qui legit *stylisque ridicule*. Ex Sueton. cap. 3. Nam segnis retinendum: respicit enim ad superiora. Neque adeo iners domi.

2. *Hincque.*] Quod Muscas persequabatur.

3. *Responsum.*] A Vibio Crispo. Sueton. 3.

4. *Libertorum consilio, uxore.*] Oppressus est amicorum libertorumque intimorum conspiratione, simul & uxoris. Sueton. 14.

5. *Lustrionis.*] Qui Paris vocabatur.

6. *Quintodecimo.*] Additis diebus quinque.

7. *Gladiatoris more funus ferri.*] Id est, ut unco in spoliarium traheretur, ut solebant gladiatorum cadavera. Hæc noster ex Suetonio finxit cap. 23. *Senatus adeo latius est ut repleta certatim curia, non temperaret quin mortuum consumeliosissimo atque acerbissimo acclamationum genere laceraret.* Quarum acclamationum exempla pete ex Lampridio in Commodio. *Qui Senatum occidit, in spoliario ponatur, qui Senatum*

occidit, unco trahatur, &c. Verum Suet. paulo ante scribit cadaver ejus populari sandapila per Vespillones exportatum, Phyllidem nutricem in suburbano suo Latina via funeralle.

8. *Radendumque nomen.*] Eradendos ubique titulos. abolendumque omnem memoriam. Sueton.

9. *Milites.*] Qui gravissime tulere occisum eum, parati & ulcisci nisi duces desuissent, quod quidem paulo post fecere, expositatis ad pœnam pertinacissimæ cædis auctoribus. Sueton.

10. *Hic.*] Militibus. Malim *hic*.

11. *Omissionem.*] Pro amissionem.

12. *Prædarum per dona munifica.*] Hoc est, prædarum quibus ditabantur per dona munifica vesant principis.

13. *Ut in Prisco Tarquinio.*] Qui adventa omnibus ante se principibus melior fuit.

14. *Externorum virtute.*] Sicut sane brevi lictior Reip. status evenit, abstinentia & moderatione insequentium principum. Sueton. in fine.

Q iij

¹ Quid enim ² NERVA ³ Cretensi prudentius, magisque moderatum? Qui cum ⁴ extrema aetate ⁵ apud Sequanos, quo tyranni ⁶ defecit metu, Imperium arbitrio legionum cepisset; ubi prospexit, nisi a superioribus robustioribusque corpore, animoque geri non posse, mense sexto ac ⁷ decimo semet eo abdicavit, dedicato prius foro, quod appellatur ⁸ Pervium: quo aedes Minervae eminentior confurgit, & magnificentior. Id cum semper EGREGIUM sit metiri, quantum queas, neque ambitione præceps agi; ⁹ tum in imperio; cuius adeo cupidi mortales sunt, ut id vel ultima senectus avide petat. Huc accedit quod ¹⁰ suffecti virtute quantum consilio esset, magisque patefecit.

Namque ¹¹ ULPIMUM TRAJANUM ¹² Italica urbe Hispaniae ortum, ¹³ amplissimi ordinis tamen atque ¹⁴ consulari loco, ¹⁵ adrogatum accepit & dedit. ¹⁶ Hoc ægre clarior domi, seu militiae reperietur. Quippe primus, aut solus etiam, vires Romanis trans Istrum propagavit, ¹⁷ domitis in provinciam ¹⁸ Dacorum pileatis. ¹⁹ Sacisque nationibus, ²⁰ Decibalo rege * ²¹ ac Sardonios: simul ²² ad ortum solis cunctæ gentes, quæ inter Indum & Euphratem amnes inclytos sunt, concussæ bello, atque Imperati obsides ²³ Persarum regi, nomine ²⁴ Cosdroë, & inter ea ²⁵ iter conditum per feras gentes, quo facile ab usque Pontico

N O T A E.

1. *Quid enim.*] Hæc & sequentia tanquam fallæ & portentosa rejicit Iosep. Scalig. in animad. Euseb. ad an. 2113.

2. *Nerva.*] Qui Imperator factus an. V. 848.

3. *Cretensi.*] Scribendum *Narniensi*. Nam opido Narnienti genitus. Narnia autem in ea Umbriae parte quæ Sabinis contigua.

4. *Extrema aetate.*] Annum agebat sexagesimum, cum Imperium suscepit.

5. *Apud Sequanos.*] Falsum. Romæ Imperator salutaris.

6. *Defecit.*] Declinavit, aufugit.

7. *Pervium.*] Emendabat quidam *Nervium*. Sed nihil mutandum. Nam etsi a Nerva dedicatum *pervium* dici potuerit. Certum est transitorium, ideoque pervium dictum fuisse, quod per id in alia opportune transitus pateret. Fortasse & quia in eo esset templum Jani.

8. *Tum in Imperio.*] Egregium est, scilicet.

9. *Suffecti virtute.*] Virtute ejus quem suffecerat, substituerat.

10. *Ulpium Trajanum.*] An. V. 840.

11. *Italica urbe.*] Italica Urbs in Bœtica.

12. *Amplissimi ordinis.*] Id est, Senatorii: de quo supra.

13. *Consulari loco.*] Cujus pater primum Consul fuit. Eutrop.

14. *Adrogatum.*] Id est, *Adoptatum*. De adrogatione, alibi dictum.

15. *Hoc.*] In sexto casu.

16. *Dacorum pileatis.*] Qui pileos gestabant. *πρόφορος* vocat Dio.

17. *Sacisque.*] Sacæ Asia gens juxta Scythiam.

18. *Decibalo rege.*] Decibalus Daciæ rex fuit.

19. *Ac Sardonios.*] Mihi ignoti sunt Sardonii populi. Legebat Schottus ac *Dardanii*, quod non placet, nec *Sauromatis* quod ex Eutropio verum esset, ni nimium ab scriptura recederet. Forte an Sacarum reguli cujusdam nomen latet.

20. *Ad ortum solis.*] Vide Eutrop. qui fuit.

21. *Persarum.*] Parum accurate Cosdroem Persarum regem dicit noster, qui Parthorum rex fuit: Nimirum ad sua tempora respexit, quibus Parthi Persarum nomine complectebantur.

22. *Cosdroë.*] Cosdroës Artabani, Parthorum regis filius. Scribitur autem varie. Sine *d.* *Cosroes* Græcis *Κοροης* cum *d.* *Κοροης*. Et hic. Cum *χ.* *κοροης*. Et demum *χ.* vel *κ.* *κοροης*. *Οστροës* & provincia *Οστροëνα*.

23. *Iter conditum.*] Trajanus ponticas

- mati in Galliam permeatur. Castra suspectioribus atque opportunis locis exstructa; ¹ pontique Danubio impositus: ac deductæ coloniarum pleiæque. ² Adhuc Romæ a Domitiano capta fora, atque alia multa,
 5. plusquam magnifice coluit, ornavitque: & annonæ perpetuæ mire consultum, reperto sismatoque ³ Pistorum collegio: simul noscendis ocyus, quæ ubique è Rep. gerebantur ⁴ admota media publici cursus. Quod equidem munus satis utile ⁵ in pestem orbis Romani vertit posteriorum avaritia, insolentiaque: nisi quod ⁶ his annis suffectæ vires Illyrico sunt,
 10. Præfecto medente Anatolio. BONI, malique in Rep. nihil est, quod in diversum traduci nequeat moribus præsentium. Æquus, clemens, patientissimus, atque in amicos perfidelis: quippe qui Suræ familiari ⁷ opus sacraverit, quæ Suranæ sunt: usque in eo innocentia fidens, uti præfectum pratorio ⁸ Saburum nomine, cum insigne potestatis, uti mos
 15. erat, pugionem daret, crebro monuerit: Tibi istum ad munimentum mei committo, si recte agam, sin aliter, in me magis: quod MODERATOREM omnium vel errare minus fas sit. Quin etiam ⁹ vinolentiam, quo vitio, uti Nerva, ¹⁰ agebatur, prudentia molliverat, curari vetans iussu post longiores epulas. His virtutibus actò Imperio

NOTÆ.

paludes lapidibus stravit, & pontes maximos struxit.

1. *Pontique Danubio.*] Vix biennio exstructus. Habuit pilas viginti ex lapide quadrato, altitudinis, absque fundamentis, pedum 110. latitudinis, 60. distabantque inter se pedibus 120. puncta superiori parte fornicibus.

2. *Adhuc.*] Pro adhuc jam sæpius.

3. *Pistorum.*] Putores intellige quos vulgo dicimus *Boulangers*.

4. *Admota media cursus publici.*] De institutione publica cursus hic fallitur Victor & Spartianus, qui Adriano tribuit. *Statim,* inquit, *cursum publicum instituit, ne magistratus hoc onere gravarentur.* Illum enim multo ante instituerat Augustus, ut celerius cognosci posset quid in quaque provincia gereretur. Vide apud Spartianum a viris doctiss.

5. *In pestem orbis Rom.*] Cum Angaria & Veredi possessionibus, & patrimonii indicerentur, certum est eo onere multas civitates & provincias fuisse vexatas. Hinc illæ tot leges, tot insequentium principum constitutiones ad sublevandum publicum cursum promulgatæ. Quas vide lib. xii. Cod.

6. *His annis.*] Scilicet ante Constantii decimum, Julium consulatum. Quo tempore florbat Victor.

7. *Præfecto Anatolio.*] Ammian. Mar-

cellin. lib. xix. *Quodque Anatolio regente tunc per Illyricum præfecturam, necessaria cuncta, vel ante tempus coacta sine ullius dispendio affluabant &c.* Meminit & lib. xxi.

8. *Opus sacraverit.*] Thermas, quarum ruinae in Aventino hodie videntur in vineo quodam prope templum S. Priscæ.

9. *Saburum nomine.*] Hæc a glossa esse suspicantur viri docti, quod quæ hic a Victore dicuntur ea ad Licinium Suram de quo supra, pertineant. Ego vero dubito. Hic enim de præfecto forsan loquitur Victor, anno primo Imperii Trajanusensem tradidit, quamvis Saburuse vocatus fuerit, satis non liquet. At Suranum illum anno tantum quinto Imperii præfectum pratorio Trajanus fecit.

10. *Vinolentiam.*] De Trajani vinositate Dio Cassius, Lampridius in Alexandro Severo, & Alius Spartianus de Adriano: *Quandoquidem & indidisse vino se dicit Trajani moribus obsequentem. Atque ob hoc se a Trajano locupletissime muneratum.*

11. *Agebatur.*] Scribendum agebatur, *agi vitio* tam latine dicitur, quam *fallum* est *vitio* *angi* vitiosum quo delectatur. Sic alibi dixit *nollet agi libidine*. Numero 39. *Quippe Hercules libidine tanta agebatur.* Hæc ex Calauboni in Spartianum notis desumpta sunt.

¹ annos prope viginti, cum ² terræ motu gravi apud Antiochiam cæteraque Syriæ extremis afficeretur, rogatu patrum militiam repetens ³ morbo perit, ⁴ grandæva ætate, adscito prius ad Imperium Hadriano cive ⁵ propinquoque. ⁶ Abhinc ⁷ divisa nomina Cæsarum atque Augusti: inductumque in rempublicam, uti duo, seu plures summæ potentia, dissimiles, cognomento ac potestate dispari sint. ⁸ Quamquam alii Plotinæ, Trajani conjugis favore Imperium assecutum putent, quæ viri testamento heredem regni institutum simularat.

Igitur ⁹ ÆLIUS HADRIANUS eloquio, togæque studiis accom-
10. modatior, ¹⁰ pace ad Orientem compolita, ¹¹ Romam regreditur: ibi

N O T Æ.

1. *Annos prope viginti.*] Desunt menses quinque, dies 15.

2. *Terræ motu gravi apud Ant. Ceteraque.*) Corruptissimus est hic locus atque adeo forsitan mutilus. Divinabam. Cum terræ motu gravi Antiochia ceteraque Syria extrema afficerentur, &c. Antiochia ceteraque Syria extrema; id est, Antiochia totumque ejus territorium. Antiochia enim in extremo Syriæ sita est. Hunc terræ motum describunt Dio & Xiphilin. factus est anno V. C. 867. post C. N. 115. duobus circiter annis post, diem obiit Trajanus.

3. *Morbo.*) Profluvio ventris. Apud Seleuciam.

4. *Grandæva ætate.*) Annis natus 63.

5. *Propinquoque.*) Imo & Consobrinus. Vide infra in Epitom. sed præter hoc jus cognationis erat & vinculo affinitatis conjunctus, nam Sabina Hadriani uxor sorore Trajani Marciana fuit genita.

6. *Abhinc.*) Nisi hæc ad Adrianum referas, palam errabit Victor, neque enim a Trajano divisa fuerunt nomina Cæsarum atque Augusti, sed Adriano deum impetrante; nam Lucius Ælius Verus ab Adriano in successionem Imperii adoptatus primus Cæsar dici coëptus est.

7. *Divisa nomina Cæsarum atque Augusti.*) Cum antea Cæsar & Augusti nomina Imperatoribus tantum propria, institutum est ut ea dividerentur & Augusti Imperatores, Cæsares vero qui ab Imperatoribus adoptati Imperiique heredes designati fuerant, dicerentur, sicut Ælius Verus, candidatus Imperii, primus Cæsar dictus est. Spartianus in prologo: Ælii Veri: *In animo mihi est, inquit, Diocletiane Auguste! tot principum maxime, non solum eorum qui principem locum, in hac*

statione quam temperas, retentarunt, ut usque ad divum Adrianum feci, sed illorum etiam qui vel Cæsarum nomine appellati sunt, nec principes aut Augusti fuerunt, vel quolibet alio genere, aut in famam, aut in spem principatus venerunt, cognitionem nummi tuo spernere: quorum precipue de Ælio Vero dicendum est, qui primus tantum Cæsaris nomen accepit, adoptione Adriani familia principum adscriptus. Et inde est quod capite sequenti legas: Tibur secessis permissa Urbe Lucio Ælio Cæsari.

8. *Quamquam alii Plotina.*) Hæc sic a superioribus pendent. Adscito prius ad Imperium Adriano cive propinquoque, quamquam alii, &c. Spartian. Adriano: *Nec desunt qui factione Plotina, mortuo jam Trajano, Adrianum in adoptionem adscitum esse prodiderint, supposito qui pro Trajano fessa voce loqueretur.*

9. *Ælius Hadrianus.*) Sic melius scribitur cum aspiratione, & ita constanter nummi & lapides, Græci tamen fere semper cum tenui. *adscriptos.* Imperium suscepit an. V. 889. post Ch. N. 117. quo mortuus Trajanus.

10. *Pace ad Orientem.*) Spartianus: *Adeptus Imperium ad Priscum se statim morem instituit, & tenenda per orbem terrarum paci operam impendit. Nam deficientibus his nationibus quas Trajanus subegerat, Mauri lacebabant, Sarmata bellum inferebant, Britanni teneri sub Romana ditione non poterant, Ægyptus seditionibus urgebatur, Lycia denique ac Palaestina rebelles animos efferebant, quare omnia trans Euphratem ac Tigrim reliquit, exemplo ut dicebat, Catonis qui Macedonas liberos pronunciavit quia teneri non poterant.*

11. *Romam regreditur.*) Præposito Syria Græcorum

Græcorum more, seu ¹ Pompilii Numæ, cæremonias, leges, gymnasia, doctoresque curare occæpit; adeo quidem, ut etiam ludum ingenuarum artium, ² quod Athenæum vocant, constitueret. Atque ³ initia Cereris, Liberæque quæ Eleusina dicitur, Atheniensium modo Roma per-
 5. coleret. Deinde, uti solet tranquillis rebus, remissior rus proprium Ti-
 bur secessit, permitta urbe ⁴ Lucio Ælio Cæsari: ipse, uti beatis locu-
 pletibus mos, palatia exstruere, curare epulas, signa, tabulas pictas: po-
 stremo omnia satis anxie prospicere, quæ luxus lasciviæque essent.
 Hinc orti rumores mali, injecisse stupra puberibus, atque Antinoi fla-
 10. gravisse famoso ministerio, neque alia de causa urbem ⁵ conditam
 ejus nomine, aut locasse Ephebo statuas: quæ quidem alii pia volunt,
 religiosaque: quippe ⁶ Hadriano cupiente fatum producere; cum vo-
 luntarium ad vicem Magi poposcissent, cunctis retractantibus, Anti-
 nouum objecisse se referunt: hincque in eum officia supradicta. Nos rem-
 15. in medio relinquemus: ⁷ quamquam in remisso ingenio suspectam æsti-
 mantes societatem avi longe imparilis. Interim Ælio Cæsare mortuo,
 cum ipse animo parum valeret, idcircoque despectui haberetur, ad
 creandum Cæsarem Patres convocat. Quibus propere accurrentibus,

NOTÆ.

Cælio Severo, per Illyricum Romam venit.
 Spartian.

1. *Pompilii Numæ.*] *Qui sacra, cæremonias omnemque cultum Deorum Immortaliū docuit.* Florus.

2. *Quod Athenæum vocant.*] Ideo quod illuc convenirent homines docti & Minervæ sacris initiati: Lamprid. in Alexandro Severo. *Ad Athenæum audiendorum & Græcorum & Latinorum Rhetorum, vel Poëtarum causa frequenter processit.*

3. *Initia Cereris, Liberæque, quæ Eleusina dicitur.*] Legendum: *quæ Eleusina dicuntur.* Ut optime Salmasius apud Spartianum. Cereris quidem sacra e Græcia assumpta, longe ante Hadrianum Roma percoluit, sed illa quæ Eleusina dicebantur, nunquam Romæ percepta sunt. Quin & multo ante ea Romam transferre frustra conatus Claudius. Eleusina sacra suscepit quidem Hadrianus. Spartian. *Post hoc per Asiam & Insulas ad Achaiam navigavit, & Eleusina sacra exemplo Herculis Philippique suscepit. Sed suscepit, id est, instituit est.* Nam falsum omnino ea sacra Romam translata. Quare vel nos penitus fallit Victor, vel, ut optime apud Spartianum doctissimus Casaubonus imitatus fuit Romæ Hadrianus sacra illa non ex Antica

Romam transtulerit, ut Claudius cogitaret.

4. *Lucio Ælio Cæsari.*] Vide notam penultimam superioris Capituli. Hic Lucius Ælius antea L. Cæsonius, Commodus, Verus, postea vero ab Hadriano adoptatus Lucius Ælius Cæsar dictus.

5. *Conditam ejus nomine.*] Antinoum Urbem in Ægypto.

6. *Hadriano cupiente fatum producere, cum.*] Spartian. *Antinoum suum dum per Nilum navigat, perdidit, quem muliebriter fecit: de quo varia fama est aliis eum devotum pro Hadriano asserentibus, &c. Et Græci quidem, volente Hadriano, eum consecraverunt, oracula per eum dari asserentes, &c.* Veterum autem hæc fuit persuasio posse alicujus produci fata, si ejus vicem subiret alter alieni fati vicarius. Exempla passim in Græcorum & Romanorum historiis. Nota interim hoc Antinoi pro Hadriano sacrificium ab homine pagano pium vocari & religiosum. Sed non prætereundum fuisse etiam qui crederent Antinoum ab ipso Hadriano immolatum, ut extispicio puerilis victimæ futura exploraret. Et ita scribit Dio.

7. *Quamquam in remisso ingenio.*] Remissum ingenium vocat voluptatibus addictum. Nam de eadem re loquens Spar-
 R

- ¹ forte Antoninum conspexit senis soceri, aut genitoris anxios
² gressus levantem manu: quo mire oblectatus, adoptatum legibus
³ Cæsarem jubet, statimque ab eo senatus, cui ludibrio fuerat, magnam partem necari. Neque multo post apud Bajas ⁴ tabe interiit: ⁵ anno imperii, absque mense, vicesimo secundo ⁶ senecta viridior. At patres ne ⁷ principis oratu quidem ad Divi honorem eidem deferendum flectebantur; tantum amissos sui ordinis tot viros mœrebant. Sed postquam ⁸ subito prodire, quorum exitium dolori erat, quique suos complexi censent quod abnuccant.
10. ⁹ AURELIO ANTONINO cognomentum Pii. Hunc fere nulla vitiorum labes maculavit. Vir ¹⁰ veterrimæ familiæ, ¹¹ e Lanuvino municipio, ¹² senator urbis: adeo æqualis, probisque moribus, uti plane docuerit, neque ¹³ JUGI pace, ac longo otio

N O T Æ.

tianus. *Alii, inquit, quod & forma ejus ostentat, & nimia voluptas Hadriani.*

1. *Forte Antoninum conspexit.*] Jul. Capitol. vel Spartian. in Antonino Pio. Pius cognominatus est a senatu, vel quod socerum fessa jam atate manu, præsentem senatu levaverit. Idem paulo post. Mortuo Ælio Vero, quem sibi Hadrianus adoptaverat & Cæsarem nuncupaverat, dies senatus habebatur, eo Arrius Antoninus soceri vestigia levans venit, atque idcirco ab Hadriano dicitur adoptatus.

2. *Gressus levantem.*] Quod levare gressus dicit Victor, eodem modo levare vestigia dixit Capitol. Heliodor. & Æschylus βασιλεὺς ἵκνυος. levare vestigium. Ut apud Capitolinum notavit doctissimus Salmasius.

3. *Cæsarem jubet.*] Vide notata capite superiori.

4. *Tabe.*] Longo morbo. Quem ideo lectualem morbum vocat Spartian.

5. *Anno Imperii absque mense vices. sec.*] Idem Eutrop. obiit in Campania major Sexagenario, Imperii anno xxi. mense x. die xxix. Sed falsus numerus. Obiit enim anno Imperii xx. mense x. die xxix.

6. *Senecta viridiori.*] Id est robustiori, ab arboribus ducta metaphora. Virgil. Cruda Deo, viridisque senectus. Et Horat. Virent genua.

7. *Principis.*] Antonini Pii. Spartian. Nec appellatus esset Divus, nisi Antoninus rogasset. Eutrop. Senatus ei tribuere noluit divinos honores. Tamen cum successor

ipsius Titus Aurelius Fulvius Antoninus hoc vehementer exigeret, & universi Senatores palam resisterent, tandem obtinuit.

8. *Subito prodire.*] Quos enim Hadrianus occidi jusserat, eos Antoninus reservavit. Spartian. Et ob leves offensas plurimos jussit occidi quos Antoninus reservavit. Et Capitolin. in Antonino Pio cum rationes affert cur pius dictus sit: Vel quod eos quos Hadrianus per malam valetudinem occidi jusserat, reservavit.

9. *Aurelio Antonino.*] An. V. 910. post Ch. 135.

10. *Veterrima familia.*] Sed quæ Romæ serius innotuit. Indicat Spartian. Et inde Eutrop. Genere, inquit, claro, sed non admodum vetere. De Antonini majoribus vide Capitolini initium.

11. *E Lanuvino municipio.*] Lanuvinum municipium in via Appia.

12. *Senator Urbis.*] Nam Coloniarum & municipiorum decuriones dicti sunt Senatores, & cætus eorum minor senatus, vel etiam Senatus simpliciter.

13. *Jugi pace ac longo otio.*] Jugi pace, id est, pace perenni, continua. Cave tamen credas sub Antonino arma nunquam fuisse mota; nam falsum est: Antoninus enim, ut ait Capitolinus, per legatos suos plurima bella gessit. Nam & Britannos per Lollium Urbicum legatum vicit, alio muro Cespitio summotis barbaris ducto, & Mauros ad pacem postulandam coegit, & Germanos & Dacos & multas gentes. Atque Judæos rebellantes contudit per præfides. Et

proruperat, ut ¹ in Campania sedens, amœna littorum obsideret, ad legendos ex nauticis, quia plerumque nudi agunt, flagitiis aptiores. Igitur Aurelius, socero apud ² Lorios, anno vitæ ³ post quintum & septuagesimum mortuo, confestim ⁴ fratrem LUCIUM VERUM in societatem potentiae accepit. Ejus ductu ⁵ Persæ, ⁶ cum primum superavissent, ad extremum triumpho cessere, ⁷ Rege Vologeso. ⁸ Lucius paucis diebus moritur: hincque materies fingendi, dolo consanguinei circumventum: quem ferunt, cum invidia gestarum rerum augetur, fraudem inter cœnam exercuisse. ⁹ Namque lita veneno cultri parte, vulvæ frustum, quod de industria solum erat, eo præcidit: consumptoque uno, uti mos est, inter familiares, alterum, quo virus contigerat, germano porrexit. ¹⁰ Hæc in tanto viro credere, nisi animi ad scelus proni, non queunt. Quippe cum Lucium satis constet ¹¹ Altini Venetiæ urbe consumptum, tantumque Marco sapientiæ, lenitudinis, innocentiae ac literarum fuisse, ut is ¹² Marcomannos. ¹³ cum filio Commodo, ¹⁴ quem Cæsarem suffecerat, petiturus, ¹⁵ philosophorum obtestantium * cir-

N O T Æ.

1. In Campania.] Apud Caietam, Capitolin.

2. Lorios.] Laurium vocat Capitol. Lorum Eutrop. in via Aurelia.

3. Post quintum & septuagesimum.] Imo post annos 74. menses sex. Vide quæ in Epitom.

4. Fratrem Lucium Verum.] Fratrem per adoptionem scilicet. Nam Lucius Verus, Ælii Veri qui ab Adriano adoptatus fuerat filius fuit. Marcus vero Annii Veri, qui Faustinae Antonini Pii uxoris frater fuit.

5. Persæ.] Suo more Persæ pro Parthis ponit, ut alibi dictum.

6. Cum primum superavissent.] Interfecto legato Severiano, cæsis legionibus, Capitol. in Vero.

7. Rege Vologeso.] Hic Vologesus seu Vologeses secundus hujus nominis Osdroë genitus fuit.

8. Lucius paucis diebus moritur.] Cum per annos fere novem Marco fratri Imperii particeps fuisset.

9. Namque ita veneno Cultri parte.] Idem Capitolin. in Antonino Philosopho. Et in Vero. Non dissimile in Plutarchi Artaxerxe cujus mater Parisatis nomine, Statyræ uxori ejus infesta illam hoc modo sustulit dissectam in convivio avis, Ryntacen Persæ vocant, eam partem quæ cultri alte-

rum latus toxico oblitum attigerat edendum præbuit. Schott.

10. Hæc in tanto viro] Capitol. in fine Veri; Sed hoc nefas de Marco putari. quamvis Veri & cogitata & facta mercantur. Paulo superius. Nota est fabula quam Marci non capit vita.

11. Altini Venetiæ urbe.] Capitolin. in Vero. Sed non longe ab Altino subito in vehiculo morbo quem apoplexin vocant. correptus Lucius depositus e vehiculo, detracto sanguine Altinum conductus, quem triduo vivisset, apud Altinum perit.

12. Marcomannos.] Capitolin. Pannonias ergo Marcomannis. Sarmatis, Vandalis simul etiam Quadis extinctis, servitio liberavit, & Roma cum Commodum quem jam Cæsarem fecerat, filio ut diximus suo triumphavit. Et alibi.

13. Cum filio Commodum.] Filium suum Commodum in expeditionem Marcomanicam secum ducere, nunquam cogitavit Antoninus. Quin & cum admodum puerum reliquit cum profectus est, ut discimus ex Galeno qui tunc temporis vivebat, & Imperatori familiaris erat.

14. Quem Cæsarem suffecerat.] Vide quæ supra in Trajano dicta sunt. Num. 13.

15. Philosophorum obtestantium circumfun.] Deest vi vel turba. Quin & Philo-

cumfunderetur; ne se expeditioni aut pugnae prius committeret, quam
 1. sectarum ardua & occulta explanavisset. 2. Ita incerta belli ejus salute,
 doctrinae studiis metuebantur: tantumque illo imperante, florere artes
 bonæ, ut illam gloriam etiam temporum putent. Legum ambigua mire
 3. distincta, vadimoniorumque * solemnem remoti denunciandæ litis, ope-
 riendæque ad diem commode jus introductum. 4. Data cunctis pro-
 misce civitas Romana: multæ urbes conditæ, deductæ, repositæ, or-
 nataeque; atque in primis, Pænorum Carthago quam ignis fœde con-
 sumpsierat, Asiæque Ephesus, ac Bithyniæ Nicomedia constratae terræ
 10. motu, atque hac 1. nostra ætate Nicomedia Cereali consule. Triumpho
 acti 6. ex nationibus quæ regi 7. Marcomaro 8. ab usque urbe Pannoniæ,

NOTÆ.

seph. obest. vi circumf. Legi debere mo-
 nit Calaubonus, apud Vulcatium Calli-
 camum qui in Avidio Cassio Victori genui-
 na. *Tantum currit in Philosophia* (Mar-
 cus) ut iurum ad bellum Marcomannicum,
 timoribus cunctis ne quid fatale proveniret,
 regatur sit non adulatione, sed serio, ut præ-
 cepta Philosophia ederet, nec ille timuit; sed
 per ordinem paraseon. hoc est præceptionum,
 triaduo disputavit.

1. *Sectarum ardua.*] Omnium Sectarum
 Philosophicarum difficultates.

2. *Ita incerta belli.*] Calaub. *Ita incerta
 belli in ejus sal. &c.* Sed legendum omnino,
*Ita incerta belli ejus salutis & doctrinae stu-
 diis metuebantur.* Sensu aperto & facili. *in-
 certa belli* eodem modo dictum quo apud
 Horatium *acuta belli*; *Florum subita
 belli.*

3. *Vadimoniorum solenni remoti denun-
 cianda.*] Hic hærent viri docti. Lege:
*Vadimoniorum solennia remota, & denun-
 cianda litis operiendæque ad diem commode
 juri introductum.* Hic mos veteribus fuit, ut
 qui litem vellet intendere, adversario de-
 nunciaret, ut in jus veniret: si nollet, vel eum
 cogeret, vel vades acciperet, qui die con-
 stituto eum sistere reciperent. Hæc Vadi-
 moniorum solennia reinovit Antoninus, in-
 duxitque, ut qui litem intenderet, is sine
 ullo Vadimonio ad diem eam operiretur.
 Et hæc est vera hujus loci expositio. Quam
 me monuit eruditissimus Andreas Dace-
 rius.

4. *Data cunctis promiscue civitas.*] Le-
 gem tulit Antoninus per quam civitas Ro-
 mana omnibus data. Nec desunt qui eam

Hadriano tribuant. Sed falsi sunt. Hadria-
 nus enim aliquot civitatibus tantum hoc
 jus concessit, non omnibus. Quod fecit An-
 toninus: probant Juriconulti: Et Chrysosto-
 mus in acta Apostol. *ὁ δὲ Ἀδριανὸς φασὶ
 πῶτος εἶναι τὸν Ρωμαίων, τὸ δὲ πάλαιον οὐκ
 οὐκ ἔστι.* Id est, *Ab Hadriano dicunt om-
 nes factos esse Romanos, hoc vero non ita
 verisimile fuit.*

5. *Ac nostra ætate Nicomedia Cereali Con-
 sule.*] Anno qui Constantii Augusti Con-
 sulatum ix. proxime sequutus est, Nicome-
 dia terræ motu coitruit, anno scilicet Urbis
 1110. post C. N. 358. Coll. Tiberio Fa-
 bio Titiano: Cereali Neratio. quo tempore
 Victor florebat, ut in Prolegomenis dictum
 est.

6. *Ex nationibus quæ regi.*] Falsum est
 omnes gentes quæ ad bellum Marcomani-
 cum societatem junxerant, regi Marcomaro
 fuisse subditas. Capitoli. *Omnes gentes
 ab Illyrici limite usque Galliam conspira-
 verant, ut Marcomanni, Narisci, Her-
 munduri & Quadi, Suevi, Sarmata, La-
 tringes & Buri. Hi alique cum Visigothis,
 Sosis, Scobotes, Roxolani, Bastarna,
 Alani, Peucini, Costoboci.*

7. *Marcomaro.*] Sic melius. al. *Marco-
 manno.*

8. *Ab usque Urbe Pannonia. &c. ad me-
 dia.*] Melius Capitoli. loco supra laudato:
Ab Illyrici limite usque Galliam. Cur igitur
 noster ad mediæ Galliæ? nimirum, ut opti-
 me apud Capitolinum Calaubonis, res in
 Sequanis turbatas respicit, de quibus mox
 Capitoli. *Res in Sequanis turbatas censura
 & auctoritate repressit.*

R ij

cui ¹ Carnuto nomen est, ad media Gallorum protendebantur. Ita ² anno Imp. lii octavo, decimoque, avi validior, ³ Vendobonæ interiit, maximo gemitu mortalium omnium. Denique ⁴ qui sejuncti in aliis Patres, ac vulgus, soli omnia decrevere, templa, columnas, sacerdotes.

⁵ a At filius ⁶ sava a principio dominatione detestabilior habebatur, præcipue per ⁷ majorum controversam memoriam: ⁸ quæ posteris usque eo gravis est, ut absque communi in impios odio, quasi corruptores generis execrabiliores sint. Bello plane impiger: quo in ⁹ Quados ¹⁰ prospere gesto, ¹⁰ Septembrem menssem Commodum appellaverat.

INTERPRETATIO.

a At filius ejus propter crudelem ab initio dominationem horribilior existimabatur, præsertim opposita ei avorum memoria, qua nepotibus ita perniciofa est, ut etiam abs-

que odio quod in impios omnibus commune, velut corruptores generis humani execrabiliores sint.

NOTÆ.

1. Carnuto.] Carnutum sive ut Eutrop. Carnuntum Pannoniæ opidum Norico regno proximum.

2. Anno Imperii octavo decimoque.] Imo nono decimoque, & diebus undecim. hunc errorem errant & Capitolinus & Eutrop. nisi exscriptoribus potius tribuamus.

3. Vendobona.] In Illyria. Alii obiisse dicunt apud Stronium in Pannonia.

4. Qui sejuncti in aliis patres ac vulgus, soli.] Ex Capitolin. Denique priusquam funus conderetur, ut plerique dicunt (quod nunquam antea factum fuerat, neque postea) Senatus, populusque non divisis locis; sed in una sede propitium Deum dixit.

5. At filius.] Commodus. Qui Imperium suscepit an. V. 932. post C. 185.

6. Sava a principio dominatione.] Capi-

tol. Ubi de morte Marci Antonini. Nam jam Commodus turpem se & cruentum ostentabat.

7. Majorum.] Hadriani, Antonini Pii, Antonini Philosophi.

8. Quæ posteris usque eo gravis.] Ait bonorum principum memoriam, posteris, quæ ab eorum virtute desectunt, ita gravem esse & noxiam, ut absque eo quo premuntur odio, quod in impios omnibus commune, velut corruptores generis humani habeantur & execrabiliores sint.

9. Quados.] Quadi Germaniæ populi ad Danubium, Supra Illyriam.

10. Septembrem menssem Commodum appellabat.] Idem Eutrop. & Euseb. sed falsum est ex Dione qui mensium appellationes novas, quas de suis cognominibus Commodus imposuit, solus sic ex ordine recenset.

ἀμαζόνιος,
ἀνίκητος,
εὐτυχής,
εὐσεβής,
λευκός,
ἄλιος,
αὐρίλιος,
κομμοδός,
αὐγύστης,
Ἡρακλείδιος,
Ρωμαῖος,
Ἐκπερίων,

Amazonius,
Invictus,
Felix,
Pius,
Lucius,
Ælius,
Aurelius,
Commodus,
Augustus,
Herculeus,
Romanus,
Exuperatorius.

Januarius,
Februarius,
Martius,
Aprilis,
Maius,
Junius,
Julius,
Augustus,
September,
October,
November,
December.

- * Mœnia Romana potentia vix digna, lavandi usui instituit. Immiti prorsus feroque ingenio, adeo quidem ut gladiatores, specie depugnandi, crebro trucidaret: 2 cum ipse ferrum obiectum veronibus plumbeis uteretur. cumque eo modo plures confecisset: forte eum Scæva nomine, 5. audacia ac robore corporis 1 pugnandique arte pervidens, ab studio tali deterruit, qui spreto * gladio, quem inutilem cernebat, sufficere utrique ait, quo armabatur 1 ipse. Eo metu, ne inter congressum, uti solet, extorto pugione conficeretur, Scævam removit, atque ad alios formidolosior, in feras belluasque ferociam convertit. Quibus rebus cum in- 10. satiablem sanguinis cuncti horrescerent: 6 conjuravere in eum maxime proximus, quippe DOMINATIONI adeo fidus nemo: ipsique satel- lites, dum incestam mentem pravamque putant, & COMMODUM quidem primo occultatus veneno petivere, anno regni 7 tertio fere at- que decimo: 8 cuius * frustrata 9 per cibum, quo se calu repleverat: cum

NOTÆ.

Unde patet Augustum mensẽ Commo- dum dictum, non vero Septembrem, ut Vi- ctor & Eutrop. probat Lampridius in Com- modo.

Menses quoque in honorem ejus pro Au- gusto Commodum, Augustum pro Septembri, Herculeum pro Octobri, &c. Ubi vide quæ a viris doctissimis notata sunt.

1. *Mœnia Romana potentia vix digna.*] Scaliger apud Eusebium legebat *Amœnia Romana*, amœnia, id est ἀμείνη. Loca amœnia ut littora. Quod hic nemo probabit. Nam ut alia mittam, cur adjoiceret Victor *Potentia vix digna*. Doctissimus Salmasius apud Lamprid- ium in Commodum *Mœnia* hic interpre- tatur quælibet opera atque ædificia pu- blica. Et verum est *Mœnia* quandoque ita esse accipienda; sed hoc loco vix adduci possum ut credam. Neque enim *Romana*; imo neque *potentia vix digna* Victor ad- joecisset. Quid igitur? mœnia Romana la- vandi usui instituisse ait Commodum: quia Thermas juxta ea ad pedem scilicet montis Viminalis ædificavit.

2. *Cum ipse ferrum obiectum Veronibus.*] Mendose scriptus hic locus. Restituebat Lipsius. *Cum ipse ferro obiecto Veronibus*. Ut mens sit mala fraude pugnasse Commo- dum, & velut lusoris armis uteretur, usum veris, ferrum enim obduxisse dumtaxat la- minis e plumbo: Cum gladium ipsum putarent esse e plumbo, Hæc Lipsius, sed

nimis dure. Salmasius apud Lampridium. *Cum ipse ferro obiecto Mucronibus plumbeis uteretur.* Gladiatores cum quibus pugna- bat Commodus, plumbeos tantum mucro- nes habebant, aut terrum cujus in extremo erant mucrones plumbei; sed non placet, non enim gladiatorum tantum, sed etiam Commodi arma describit Victor: legen- dum omnino: *Cum ipse ferro, obiectus Ve- ronibus plumbeis, uteretur.* Lucenti ferro utebatur in pugna Commodus, Gladiato- res Veronibus plumbeis quibus fidenter se se obiciebat.

3. *Pugnandique arte pervidens.*] Bene Syl- burgius *pervidens*.

4. *Gladio.*] Suo scilicet, quia plumbeus erat.

5. *Ipse.*] Commodus.

6. *Conjuravere in eum proximus quippe.*] Lege & distingue: *Conjuravere in eum proximus quisque, dominationi adeo fidus nemo.* Proximus quisque: nam Marcia, La- tus præfectus prætorio, & Eclectus cubiculi custos, conjuravere.

7. *Tertio fere atque decimo.*] Anno duo- decimo, mense octavo, die decimo quinto.

8. *Cuius frustrata.*] Lege *cuius vis fru- strata*. Schottus.

9. *Per cibum.*] Herodianus: ἡ τῆς αἰσ- ιμίας τοῦ ποφῆος αἰσθητικῆς πολλῶν ἐξωθεν τοῦ φαρμάκου, ἢ διὰ τὸ πρὸς λαμβάνειν, ὅπερ ἐκείνου βασιλῆος ἐκείνου πρὸς τῆς αἰσθητικῆς λαμβάνειν καὶ λυγρὰ δηλοῦν. Id est,

cum tamen alvi dolorem caussaretur, auctore medico, principe factio-
nis, in palæstram perrexit. Ibi ¹ per ministrum ungendi (nam forte is
quoque e consilio erat) faucibus, quasi arte exercitii, ² Pacchiorum no-
do validius pressis, expiravit. Quo cognito senatus, qui ³ ob festa Ja-
nuariorum frequens ⁴ primo luci convenerat, simul plebes hostem deo-
rum atque hominum appellavere, radendumque nomen sanxere: con-
festimque præfecto urbi AULO HELUIO PERTINACI Imperium
defertur.

Hic doctrinæ omnis ac moribus antiquissimis: ⁵ immodice parcus,
10. Curios æquaverat Fabriciosque. Eum ⁶ milites, quis exhausto jam,
perditoque orbe satis videtur nihil, impulsore Didio, ⁷ sæde jugulavere
⁸ octogesimo Imperii die.

⁹ At DIDIUS (an Salvius?) Julianus, fretus Prætorianis, quos in
societatem, promissis magnificentioribus perpulerat, ¹⁰ ex præfectura
15. vigilum, ad insignia dominatus processit. ¹¹ Genus ei, pernobile, ju-

NOTÆ.

sive ipso cibo quem ante sumpisset, multa-
que meri potione virus expellente: seu quo-
niam principibus mos est, antequam cibum
capiant, medicamento uti quo venena pro-
hibeantur.

1. Per ministrum ungendi.] Qui Athle-
tas ungebat in gymnasio. ἀλειπτής Græci
vocant. Palæstram vocat infra Epitomista.
Quia scilicet ἀλειπτής γυμναστής, etiam di-
cebatur, eratque Gymasii Magister qui
Athletæ exercendi leges dabat. Ut patet ex
Aristotele & Plutarcho.

2. Pacchiorum nodo.] Lege Brachiorum
nodo. Ut viri doctissimi. Brachiorum autem
nodum dixit, quod in Græci palæstra ἄμμα
vocant, Latini nodum & nexum, scilicet
brachiorum circa collum implicationem &
strangulationem Gloss. nexum, ἄμμα, ε' πὶ
πλάτῃς δεσμός. Vide Salmasium apud Lam-
prid.

3. Ob festa Januaria.] Festum Calen-
datum Januaria quo Romani invicem
se colebant, & numismata alter alteri, cæ-
teraque omnifariam munera, ut apud nos
hodie, missicabant.

4. Primo luci.] Pro prima luce. Plaut.
Terent. sic luce claro Cicero.

5. Immodice parcus.] Capitolin. Et cum
verbis esset affabilis, re erat illiberalis ac
prope sordidus ut dimidiatas lactucas & car-
duos in privata vita convivis apponeret.
& nisi quod missum esset Edulium, quot-
quot essent amici novem libras carnis per

tres missus ponebat. Sed vide Dio-
nem.

6. Milites.] Prætoriani.

7. Sæde jugulavere.] Vide Dionem, &
Herodianum.

8. Octogesimo Imperii die.] Idem Eutrop.
sed omnino imperavit diebus 87. liqui-
dem Imperium suscepit ipsis Calend. Ja-
nuariis an. V. 945. post C. 192. Cæsus
vero die 28. Martii. Capitolin. imperavit
mensibus 11. diebus xxvii.

9. At Didius, an Salvius.] Dubitat
Julianum Didium an Salvium vocet, cum
a proavo paterno Didio Severo, Didius,
a materno Salvio Juliano, Salvius, possit
cognominari; Censet tamen vir maximus &
omni politiori doctrina cumulatissimus
Ægid. Menagius hic verba ista, an Sal-
vius, addititia esse: ad illum in amœni-
tatibus juris civilis p. 136.

10. Promissis magnificentioribus.] Nam
vicena quina millia promiserat. Dio, &
Spartian.

11. Ex præfectura vigilum.] Præfectus
vigilum dictus qui præerat 7. cohortibus
vigilum, quas Augustus creaverat adversus
incendia & nocturnos fures.

12. Genus ei pernobile.] Spartianus in
hac vita: Proavus fuit Salvius Julianus,
bis Consul Præfectus urbi, & Jurisconsultus
quod magis eum nobilem fecit. Vide ibi do-
ctiss. Casaubonum qui totum stemma de-
scripsit.

risque

risque urbani præstans scientia, ¹ quippe qui primus ² edictum, quod varie inconditeque a prætoribus promebatur, in ordinem composuerit. Hincque satis compertum, COHIBENDÆ cupidini, ingenium ni juvet, eruditionem imbecilem esse. Cum præceptor & asper quidem re-
 5. ctius vivendi, ³ in facinus processerit, ⁴ quod novo supplicio plectendum ediderat: neque tamen ⁵ cupito ⁶ potitus diu: namque eum, acceptis ilico quæ acciderant, Septimius Severus, qui forte ⁷ Syriæ legatus, in extremis terris bellum gerebat, Imperator creatus ⁸ pontem proxime Milvium acie devicit: missique qui fugientem insequerentur, apud Pa-
 10. latium Romæ obtruncavere.

Igitur SEPTIMIUS, Pertinacis nece, simul flagitiorum odio, dolore, atque ira commotior, ⁹ cohortes prætorias statim militia exemit
¹⁰ cunctisque partium cæsis, ¹⁰ Helvium senatus consulto inter Divos re-

NOTÆ.

1. *Quippe qui primus edictum.* Turpiter hic errat Victor qui Juliano Imperatori tribuit quod fecit proavus ejus maternus Salvius Julianus, Divo Hadriano Imperante Eutrop. *Post eum Salvius Julianus Remp. invasit, Vir nobilis & juris peritissimus, nepos Salvii Juliani qui sub Divo Hadriano perpetuum composuit edictum* Censebat idem Ægid. Menagius hæc verba, quippe qui primus edictum, &c. esse interpretamentum quod ad *in* juris urbani præstans scientia, sciolus quidam adnotaverit. Verum huic sententiæ repugnat quod sequitur. *Hincque satis compertum, &c.* Item *cum præceptor & asper quidem rectius vivendi.* Quod necessario ad superiora habet anaphoram: magistrum enim rectius vivendi vocat Julianum, quod edictum perpetuum, ut ipse opinabatur, composuerit.

2. *Edictum quod varie inconditeque a prætoribus.* Prætores olim edicta, hoc est leges annuatim scribebant, & quo edicto superioris anni prætor usus fecerat, eo insequens prætor fere non utebatur. Quare varie inconditeque a prætoribus promebatur: postea vero constitutum est ut edictum unum componeretur, ex quo omnes in posterum prætores perpetuo jus dicerent, quod ideo *perpetuum* fuit appellatum. Hujus scriptor Salvius Julianus, maternus Juliani Imperatoris proavus.

3. *In facinus processerit.* Dum Pertinacem occidit.

4. *Quod novo supplicio plectendum ediderat.* Hæc certe de Juliano non capio. *In facinus processit quod novo supplicio plectendum ediderat.* An Julianus post eadem Commodi legem tulit quæ juberet parricidas novis suppliciis affici? dubito, neque id apud illum autorem legi. Lego: *Quod novo supplicio plectendum erat.*

5. *Potius diu.* Nam Imperavit tantum mensibus duobus, diebus quinque.

6. *Syria legatus.* Ex Herodiano tamen & aliis constat Severum non Syriæ, sed Pannoniis præfuisse. Nimirum hunc cum Pescennio Nigro, qui Syriæ præerat, confudit, qui ambo a Juliano eodem tempore descivere. Spartian. *Ergo Pescennius Niger in Syria, Septimius Severus in Illyrico cum exercitibus, quibus præsidabant, a Juliano descivere.*

7. *Pontem proxime Milvium acie devicit.* Eutrop. *Victus a Severo apud Milvium pontem interfectus in palatio.*

8. *Cohortes prætorias.* Eas quam longissime discedere jussit, indicta capitis poena, si quis intra centesimum ab Urbe lapidem conspiceretur. Vide Herodianum qui fuit.

9. *Cunctisque partium cæsis.* Partium, Pescennii Nigri scilicet, & Albinii.

10. *Helvium.* Spartianus: *Pertinacem contra militum voluntatem in Deos retulit, Salvii Juliani decreta jussit aboleri: quod non obtinuit.*

- fert; , Salvii nomen, atque ejus scripta factave aboleri jubet: quod unum effici nequivit. TANTUM gratia doctarum artium valet, ut scriptoribus, ne savi mores quidem, ad memoriam officiant: quin etiam mors hujuscemodi, ipsis gloriæ, execrationi actoribus est: cum
5. omnes, præcipueque posteri³ sic habent, illa ingenia nisi publico latrocinio, ac per dementiam, opprimi non potuisse. Quo bonis omnibus ac mihi fidendum magis, ⁴ qui rure ortus, tenuique indocto patre⁵ in hæc tempora vitam præstiti, studiis tantis honestiorem. Quod equidem gentis nostræ reor, quo fato quodam bonorum parte sæcunda,
10. ⁶ quos eduxit tamen, cumque⁷ ad celsa suos habet: ⁸ Velut Severum ipsum, quo præclarior in republ. fuit nemo: qui, quamquam exacta ætate, mortuum, ⁹ justitio¹⁰ elogioque lugendum sanxere: ¹¹ astruentes illum justum nasci, aut emori minime convenisse. ¹² Scilicet quod corrigendis moribus nimium, postquam ad veterum innocentiam, quasi
15. mentium sanitatem, pervenerant, clementem habuere. Ita honestas, quæ principio anxiosa habetur: ubi contigerit, voluptati luxuriæque est. Pescennium Nigrum¹³ apud Cyzicenos, Clodium Albinum¹⁴ Lugduni vi-

NOTÆ.

1. *Salvii nomen atque ejus scripta.*] Spartian. *Salvii Juliani decreta jussit aboleri, quod non obtinuit.*

2. *Actoribus.*] Malim auctoribus.

3. *Sic habent.*] Sic existimant.

4. *Qui jure ortus tenuique indocto patre.* Hæc corruptissima sunt. Emendavit Casaub. *Qui rure ortus tenui, atque indocto patre in hæc tempora vitam præstiti studiis tantum honestiorem. Quod equidem gentis nostræ reor, quæ fato quodam bonorum partem sæcunda, quos eduxit tamen cumque*

5. *In hæc tempora.*] Sub Constantio & Juliano.

6. *Quos eduxit tamen cumque.*] Junge quoscumque, Hor. *Quam rem cumque ferox.*

7. *Ad celsa habet.*] Id est, ad celsa promovet. Et hanc rem sui ipsius exemplo firmare potuit Victor, qui Pannoniæ secundæ Consularis præfuit, & multo post Urbi etiam præfectus fuit.

8. *Velut Severum ipsum.*] Hæc pendet a superioribus: *Præcipueque posteri sic habent illa ingenia nisi publico latrocinio ac per dementiam opprimi non potuisse; velut Severum ipsum, &c.*

9. *Justitio.*] Justitium est Juris statio, cum ob luctum jus non dicitur.

10. *Elogioque.*] Id est, laudatione. Apud

antiquos tamen & probos latinitatis auctores semper elogium pro rationis redditione ponitur, cur aliquis vel laude, præmio, vel probro, vel pœna dignus sit.

11. *Astruentes illum justum nasci.*] Lege: *Astruentes illum aut nasci, aut emori minime convenisse.* Ex Spartian. in Severo: *De hoc Senatus ita judicavit, illum aut nasci non debuisse, aut non mori.* Illud justum natum ex voce Justitio quæ præcessit. Salmas. apud Spartian.

12. *Scilicet quod.*] Hic rationem tantum reddit cur Severum emori minime decebat, quia scilicet Romani postquam ad veterum innocentiam quasi ad mentium sanitatem pervenerant, clementissimum illum corrigendis moribus experti sunt. Spartianus vero utramque rationem reddit, cur vel nasci, vel mori minime debebat. *Quod, inquit, & nimis crudelis, & nimis utilis Respub. videretur.*

13. *Apud Cyzicenos.*] Apud Cyzicum ad Propontida victum fuisse Nigrum scribit Spartian. *Deinde confixit cum Nigro, eumque apud Cyzicum interemit, caputque ejus pilo circumtulit.* Herodianus vero apud Issicum ad Taurum montem.

14. *Lugduni.*] Idem Herodian. Spartian. apud. *Trinurtium.* Qui locus non procul Lugduno.

Ætos coëgit mori: quorum prior Ægyptum dux obtinens, bellum moverat, spe dominationis: alter ¹ Pertinacis auctor occidendi: cum ² eo metu in Britannos, quam provinciam a Commodò meruerat, trahere nitebatur: in Gallia invaserat Imperium. Horum infinita cæde
 5. crudelior habitus, ac cognomento Pertinax: quamquam ³ ob vitæ parsimoniam similem, ipsum magis adscivisse plures putent: nobis mens ad credendum prona, acerbitati impositum. Nam cum quidam hostium, quem tamen, uti bellis civilibus solet ⁴ conditio loci, ad Albinum detulerat, causâ exposita, novissime conclusisset: ⁵ Quid, quæso, faceres,
 10. si tu ⁶ esses? Ille respondit: Ea perferrem, quæ tu. ⁷ Quo dicto, factoque durius nihil bonis: cum sanctique hujuscemodi dissensiones, quamvis studiosius cæptas, ⁸ fortunæ increpent: magisque in protegendis quam ad perdendum cives ⁹ verum corrumpi patiantur. ¹⁰ At iste delendarum cupidus factionum, quo deinceps mitius ageret ¹⁰ necessitudi-

NOTÆ.

1. *Pertinacis auctor occidendi.*] Eutrop. Sub eo etiam Clodius Albinus, qui in occidendo Pertinace socius fuerat Juliano, Cæsarem se in Gallia fecit.

2. *Eo metu.*] Quo propter cæsi Pertinacis invidiam tenebatur.

3. *Ob vitæ parsimoniam similem.*] Hæc ex Spartiano transcripta. Victor ut alia multa. Sed hodie verba Spartiani mutila sunt. En tibi illa. Denique cognomentum Pertinacis, non tam ex sua voluntate quam ex morum parsimonia videtur habuisse. Nam & infinita multorum cæde crudelior habitus, & cum quidam ex hostibus, &c. Ubi illum, nam nimis ostendit aliquid in superioribus omissum. Ridiculus enim sit Spartianus si dicat Severum ex morum parsimonia Pertinacis cognomentum habuisse, quod infinita multorum cæde crudelior habitus, at illud dicit tamen nisi aliquid turbatum fuisse fateamur. Ego quidem ex isto Victoris loco Spartiano medicinam fieri debere arbitror, nam & idem alibi ejusdem ope & opera convalescit. Legendum: Denique cognomentum Pertinacis non tam ex sua voluntate ac morum parsimonia, quam ex acerbitate videtur habuisse. Nam & infinita multorum cæde crudelior habitus, &c. Vide tamen si lubet quæ viri doctissimi notaverunt.

4. *Conditio loci ad Albinum detulerat.*] Id est, conditio loci ad Albini partes impulerat. Conditio loci, quia scilicet propter

vicinitatem inter ejus partes versari quotidie cogebatur.

5. *Quid, quæso, faceres, si tu esses.*] Le-go: Quid, quæso faceres, si tu hic esses. Captivus orationi suæ quam apud Severum habuerat, ut graves causas se habuisse doceret cur Albini partes secutus esset, subjecit, quid fecisses, si eodem loco fuisses. Ostendens se necessitate, non voluntate arma sumplisse. Sed respondit Imperator *ea perferrem quæ tu*, & statim interfici eum jussit.

6. *Quo dicto, factoque durius nihil bonis: cum.*] Lege cum Casaubono: Quo dicto factoque durius nihil: cum boni sanctique hujuscemodi dissensiones.

7. *Fortuna increpent.*] Id est, fortunæ imputent, & omnem indignationem in eam vertant.

8. *Verum corrumpi patiantur.*] In protegendis civibus verum corrumpi patitur V. G. Imperator qui quamvis sciat cives suos voluntate sua, nulla alia necessitate contra se arma sumplisse; iis tamen veniam indulget, quasi id necessitate compulsi fecerint. Contra ad perdendum cives, qui eos jubet interfici, quasi voluntate sua arma sumplerint, etsi sciat eos necessitate impulsos fecisse.

9. *At iste delendarum.*] Spartian. Fuit præterea delendarum cupidus factionum.

10. *Necessitudinem facti.*] Eleganter necessitudinem facti, vocat omnes factionis consocios.

nem facti ulcisci maluit, ne paullatim spe veniæ in labem publicam per conjurationes procederetur: ¹ ad quas vitio temporum animos * intelligebat. neque ego abnuo, EA delictorum quæ grassari immodice cœperint, ² plus pene quam severe excindenda esse. Felix ac prudens, armis præcipue: adeo ut ³ nullo congressu nisi victor discesserit: auxeritque Imperium, subacto Persarum rege nomine ⁴ Agatio. Neque minus in Arabas: simul adortus ut est, in ditionem redegit, provinciæ modo. ⁵ Adiabena quoque, ni terrarum macies despectaretur, in tributarios concessisset. Ob hæc tanta ⁶ Arabicum, Adiabenicum & Parthici cogno-
 10. mento Patres dixere. His majora agressus, ⁷ Britanniam, quæ ad ea utilis erat, pulsus hostibus, ⁸ muro munivit, per transversam insulam ducto, utrimque ad finem Oceani. Quinetiam ⁹ Tripoli, cujus Lepri opidooriebatur, bellicosæ gentes submotæ procul. quæ factu ardua, facilius co patrabantur, ¹⁰ quo implacabilis delictis strenuum quemque præ-
 15. miis extollebat. Denique ¹¹ ne parva latrocinia quidem impunita pariebatur, in suos animadvertens magis: quod vitio ducum, aut etiam præfectorum fieri vir experiens intelligeret: ¹² philosophiæ, declamandi, cunctis postremo liberalium deditus studiis: ¹³ idemque abs se texta ornatu & fide paribus composuit. Legum conditor longe æquabilium.

N O T Æ.

1. *Ad quas vitio temporum.*) Lege: *Ad quas vitio temporum prenos animos intelligebat.* Schott. Casaub.

2. *Plus pene quam severe.*) Id est, severissime.

3. *Nullo congressu nisi victor.*] Prope a nullo congressu nisi victor, Persarum regem Abgarum subegit, Arabas in ditionem accepit, Adiabenam in tributarios coëgit, Britanniam (quod maximum ejus Imperii decus est) muro per transversam Insulam ducto, utrimque ad finem Oceani munivit, unde etiam Britannici nomen accepit. Tripolin, unde oriundus erat, confusis bellicosissimis gentibus securissimam reddidit. Spartianus. Quæ integra posui ut cum his Victoris conferantur.

4. *Agatio.*] Lege: *Abgaro*, Abgarum vocat supra Spartianus.

5. *Adiabena.*] Assyriæ regio.

6. *Arabicum Adiaben. Parth.*] Vetus inscriptio. L. SEPTIMIUS. SEVERUS. IIUS. PERTINAX. AUG. ARABIC. ADIABENICUS. PARTHICUS, &c.

7. *Britanniam qua ad ea utilis erat.*] Quid hoc? *Qua ad ea utilis erat?* Optime Salmasius apud Spartian. *Quod ea utilis erat.* Respexit enim Victor ad id quod di-

xerat de Adiabena quam despexit propter terrarum maciem Severus, nec propterea tributariam fecit, at Britanniam, quod ea utilis esset, muro transverso mun vit.

8. *Muro.*] Cespititio scilicet. Muri similes *valli* proprie dicuntur. Quare infra Epitomisista vocat hunc murum, *vallum per xxxi i. passuum millia a mari ad mare deduxit.* Spartianus utrumque posuit Murum & vallum, quasi dubitans utro modo appelleret.

9. *Tripoli cujus lepti opidooriebatur.*) Tripolis & Urbis & regionis Africæ nomen est. Hic pro regione sumitur, cujus opidum Leptis ad Cyniphum fluvium.

10. *Implacabilis delictis strenuum quemque.*] Spartian. *Idem cum implacabilis delictis, tum ad eligendos industrios quosque iudicii singularis.*

11. *Ne parva quidem latrocinia.*] *Latronum ubique hostis.* Spartian.

12. *Philosophia, declamandi, cunctis.*) Spartian. *Philosophia ac dicendi studiis satis deditus, doctrina quoque nimis cupidus.*

13. *Idemque abs se texta ornatu & fide paribus.*] Libros vitæ suæ privatæ & publicæ scriptos reliquerat Severus quos pari

Huic tanto domi, forisq; uxoris probra summam gloriæ dempsere: quam adeo famose amplexus est, ut cognita libidine, ac ream conjurationis, retentarit. Quod cum infimo turpe, tum potentibus, & illi magis cui non privati, neque singuli, aut flagitiosi; verum imperia, &
 5. exercitus, ² atque ipsa vitia concessere: ³ nam ⁴ cum pedibus ager bellum moraretur, idque milites anxie ferrent, ejusque filium Bassianum, qui Cæsar una aderat, Augustum fecissent, in tribunal se ferri, adesse omnes, Imperatoremque ac tribunos, centuriones ac cohortes, quibus auctoribus acciderat; fisti reorum modo jussit. ⁵ Quo metu stratus humi
 10. victor, cum tantorum exercitus veniam precaretur: Sentitisne, inquit, ⁶ pulsans manu, CAPUT potius, quam pedes imperare? Neque multo post Britannæ municipio, cui Eboraci nomen, ⁷ annis regni duodevi-

NOTÆ.

ornatu ac fide scripsisse dicit Victor. Et Spartian. *Vitam suam privatam publicamque ipso composuit ad fidem, solum tamen vitium crudelitatis excusans.* Aliter tamen de illis Severi commentariis sentit Dio qui fidei Severum non usquequaque litasse in illa scriptione ostendit his verbis: *ἀλλ' οὐ γὰρ, inquit, οὐκ ἔστιν ὁ Σεβαστὸς ἐγκαταλείπειν τὸν λόγον ἀληθείας ἐπὶ τῷ βασιλεῖ.* Dico enim non quacumque Severus scripsit, sed quacumque vere facta sunt. Si enim recte hæc verba interpreteris, alia loquebatur veritas, alia scripserat Severus.

1. *Retentarit.*] Spartian. *Domus tamen minus cautus, qui uxorem Juliam famosam adulterii tenuit, etiam conjurationis consciam.*

2. *Atque ipsa vitia concessere.*] Nimum tribuit Afro Imperatori Afer scriptor, cum ait ipsa vitia illi concessisse. Magnus revera princeps Severus, quique severitate sua reformavit multa in melius, quare etiam *fundator Imperii* in quadam inscriptione nominatur. Casaub. apud Spartian.

3. *Nam.*] *Legē: Jam.* Casaub.

4. *Cum pedibus ager bellum moraretur.*] Ad Verbum ex Spartiano, aliquibus tamen immutatis, quare non paream ponere, ut quid sibi Victor permiserit animadvertas. *Idem cum pedibus ager bellum moraretur, idque milites anxie ferrent, ejusque filium Bassianum, qui una erat, Augustum fecissent, tolli se atque in tribunal ferri jussit: adesse deinde omnes tribunos, centuriones*

duces, & cohortes, quibus auctoribus id acciderat: fisti deinde filium qui Augusti nomen acceperat, quumque animadvertit in omnes auctores facti præter filium juberet, rogareturque omnibus ante tribunal prostratus, caput contingens ait, tandem sentitis caput imperare, non pedes. Sed quod hic scribunt & Spartian. & Victor milites Bassianum Augustum appellasse & fecisse, invito ipso & insciente Severo, prorsus falsum est: quippe jam ante, post bellum Parthicum, consentiente patre appellatus est Imperii particeps Bassianus, ut idem Spartian. qui vero particeps Imperii, is omnino & Augustus censebatur. Puto hoc commentum esse Maximi a quo hanc fabulam hauserunt Spartianus & Victor. Hæc Salmas. pluribus apud Spartianum.

5. *Quo metu stratus humi victor.*] Transposita pro: cum tantorum Victor exercitus stratus humi veniam precaretur. Olivarius pro *tantorum* legebat *factorum*. Non male, *factorum* veniam precaretur.

6. *Pulsans manu caput.*] Casaubonus legebat *pulsans manu caput, caput potius, &c.* Sed brevitatis hujus Scriptoris, propter quam multis etiam locis obscurus est, non patitur hanc vocem repeti, quæ subintelligi eleganter possit. Salmasius distinguebat: *pulsans manu caput, potius imperare.* Sed nihil omnino, vel in distinctione, vel in verbis mutandum est.

7. *Annis regni duodeviginti.*] Idem Herodian. & Spartian. Sed imperavit tan-

ginti morbo extinctus est ¹ Ortus Mediæ humili, primo literis, deinde inbutus foro, quo parum commodante, uti rebus artis solet; dum tentat, aut exquirat varia melioraque, conscendit Imperium: Ibi graviora expertus, laborem, curas, metum, & incerta prorsus omnia: quasi
 5. testis vitæ mortalium, ² CUNCTA, inquit, fui: conducit nihil. Funus quod liberi Geta Bassianusque Romam detulerant, mire celebratum, illarumque Marci sepulcro, ³ adeo percoluerat, ut ejus gratia Commodum inter Divos referri suaserit, fratrem appellans: Bassianoque Antonini vocabulum addiderat: quod ⁴ ex illo post multos dubiosque
 10. eventus, auspicia honorum cepisset patrocínio fisci. 7 deinde laborantibus secundarum initia earumque auctores memoriæ sunt.

At ⁸ posteri, quasi bellum inter se mandatis acceperant, confestim secessere. Ita Geta, ⁹ cui nomen paterno ab avo erat, ¹⁰ cum ejus modestiore ingenio frater angeretur, obsessus interiit. Quæ victoria Papiniani
 15. exitio fœdior facta, ut sane putant memoriæ curiosi: quippe quem fe-

N O T Æ.

tum an. 17. menses 7. dies 3.

1. Morbo.] Arthritide. Infra in Epitom.

2. Ortus Mediæ humili.] Hæc corruptissima sunt. Nicol. Faber. Ortus in ade humili. Salmaf. Ortus Mediæ humilis. Id est ortus mediocriter humilis. Casaubonus: Ortus Lepti ex humili patre. Ante vocem primo omiserat librarius, præ hoc est patre. in voce corruptissima Mediæ ex L. m. Etum m. & ex p. inverso, d.

3. Cuncta, inquit, fui, conducit nihil] Spartian. Hujus dictum est cum eum ex humili per literarum & militiæ officia ad Imperium plurimæ gradibus fortuna duxisset. Omnia, inquit, fui, & nihil expedit. Et his verbis Severus quæcumque de rerum humanarum vanitate Salomon scripsit in divino illo libello qui Ecclesiastes inscribitur, amplexus est.

4. Adeo percoluerat.] Lege: Quem adeo percoluerat. Ex Spartian. Illius sepulcro Marci Antonini, quem ex omnibus imperatoribus tantum coluit ut & Commodum in divos referret & Antonini nomen omnibus deinceps quasi Augusti adscribendum putaret.

5. Ex illo.] Antonino.

6. Auspicia honorum cepisset, patrocínio fisci.] Patrocínio fisci, honorum auspiciū vocat, quia is primus officiorum & honorum gradus fuit. Spartian. in Geta in

hac historia: Dicunt aliqui non in Marci honorem tantum Antonini nomini delatum, cum id Marcus adoptivum habuerit; sed in ejus qui Pius cognominatus est, Adriani scilicet successoris: Et quidem ob hoc quod Severum ille. ad fisci advocatorem delegat ex formulario forensi, quum ad tantos processus ei parvisset dati ab Antonino primi gradus, vel honoris auspiciū. Advocatum autem fisci eligeabant Imperatores ex corpore advocatorum qui in diversis foris postulabant.

7. Deinde laborantibus secundarum initia.] Scribendum proinde. Id est, adeo. Ut optime apud Spartian. Casaubon. Sensus est, Severus Bassianum filium Antoninum vocavit eius Antonini gratia ex quo fisci patrocínio, honorum auspiciū suscepit, adeo novis hominibus primus mitioris fortunæ gradus ejusque auctores memoriæ adherent. Laborantes vocat Victor novos homines qui emergere laborant. Secundarum initia primum illum honorum gradum per quem emergere incipiunt. Et secundarum auctores. Eos qui primi jacentes attollunt & producant.

8. Posteri.] Geta & Bassianus.

9. Cui nomen paterno ab avo.] Nam Severi pater Geta vocabatur.

10. Cum ejus modestiore ingenio.] Hanc Geta modestiam, humilitatem vocat Spartianus in Antonino Caracalla. Fratrem ma-

runt illo tempore, ¹ Bassiani scrinia curavisse, monitumque, uti mos est, ² destinando Romam quamcelerrime componeret, ³ dolore Getæ dixisse: haudquaquam pari facilitate velari parricidium, qua fieret: idcirco morte affectum. Sed hæc improbe absurda sunt, cum constet satis ⁵. ⁴ præfecturam prætorio gessisse, ⁵ neque incondite illum virum tantam contumeliam imponere potuisse, cui amor ⁶ ac magisterio erat.

Cæterum ⁷ ANTONINUS incognita munerum specie ⁸ urbem Romanam adjiciens, quod indumenta in talos demissa largiretur, ⁹ CARACALLA dictus: ¹⁰ cum pari modo vesti Antonianas nomini suo daret.

NOTÆ.

qua ejus humilitate despexit.

1. *Bassiani scrinia curavisse.*] Scrinia loculi & capite in quibus principes acta quæ ad jus pertinent, asservantur. Quibus qui præfecti erant, *Scriniarum magistri* dicebantur. Fuere item scrinia alia quorum alia *Scrinia memoria*: *Scrinia Epistolarum*, *Scrinia libellorum*: *Scrinia dispositio*: *Scrinia largitionum*: Quæ singula suos habuerunt præfectos, qui *magistri memoria*: *magistri Epistolarum*, *magistri libellorum* &c. dicebantur. Libellorum autem scrinia curavisse sub Severo Papinianum cognoscitur ex L. rescriptum, 12. D. de distr. pig. quamvis hic Victor cum Scriniarum Magistrum videtur intelligere.

2. *Destinando Romam.*] Optime Casaub. apud Spartian. *destinanda Romam*. Nam existimat Victor parricidii eadem Getæ, priusquam ex Britannia Romam ambo fratres reverterentur, cum tamen certum sit occisum Getam Romæ in Palatio, nec confestim, sed cum annum unum diesque xxii. cum fratre Imperium obtinisset. Sed fuere qui aliter traderent historiam ejus exitus. Per *destinanda Romam* orationem intellige quæ & in senatu & ad populum facinus dilueret Papinianus. Spartian. *Multi dicunt Bassianum occiso illi (Papiniano) mandasse, ut & in senatu pro se & apud populum facinus dilueret: illum autem respondisse non tam facile parricidium excusari posse, quam fieri.*

3. *Dolore Getæ.*] Id est, quem ex occiso Getæ perceperat. Desiderio Getæ.

4. *Præfecturam prætorio gessisse.*] Quo nomine orationem dictare non poterat ut addit Spartian. Imperatores enim non solebant præfectorum prætorii ingenio formare

aut epistolas, aut orationes. Nam vel quæstores ipsorum, & qui Scrinia curabant, eas componebant, vel qui erant ab epistolis. Vel interdum dicendi magistri, nisi etiam ipsi suapte ingenio scriberent.

5. *Neque incondite.*] Restituit Casaubon. *Neque non incondite illum virum tantam contumeliam imponere potuisse ei, qui amoris ac magisterio Getæ erat.* Vere. At Victor virum illum, nempe Bassianum, non potuisse, non incondite adeo contumeliosam provinciam, dictandi scilicet orationem qua eadem Getæ excusaret, imponere ei, qui Getæ amoris ac magisterio fuerat.

6. *Ac magisterio erat.*] Dubito an hic Papinianum libellorum Getæ magistrum fuisse dicat, an revera magistrum; id est, doctorem, rectorem, quippe cui præcipue & Antoninum, & Getam a Severo Commendatum scribit Spartian.

7. *Antoninus.*] Imperium suscepit an. V. C. 963. post C. 211.

8. *Urbem Romanam adjiciens.*] *Legem alliciens* Casaub.

9. *Caracalla dictus.*] A Caracallis quas populo largiebatur. Caracalla, a *calaca*, unde nostrum *casaca*. Caracallas primus talares fecit Antoninus quæ antea breviores erant, easque de nomine suo Antonianas vocavit.

10. *Cum pari modo vesti Antonianas.*] Verissime Casaub. *Cum pari modo vesti Antoniana nomen e suo daret.* Caracallas de suo nomine Antoninus Antonianas appellavit. Spartian. *Ipsæ Caracalli nomen acceperunt a vestimento quod populo dederat, demisso usque ad talos, quod ante non fuerat, unde hodieque Antoniana dicuntur Caracalla hujusmodi, in usu maxime Romana*

¹ Alamannos gentem populosam, ² ex equo mirifice pugnantem, prope Mœnum amnem devicit: patiens, communis, tranquillique: pari fortuna, & eodem matrimonio, quo pater; namque ³ Juliam novercam, cujus facinora ⁴ supra memoravi, forma captus, ⁵ conjugem affectavit: cum illa factiosior, aspectui adolescentis, præsentiæ quasi ignara, semet dedisset, intesto corpore, asserentique, Vellem, si liceret, uti: petulantius multo (quippe quæ pudorem velamento exuerat) respondisset: ⁶ Libet? plane licet. ⁷ Ægypti sacra per eum deportata Romam, atque aucta urbs ⁸ magno accessu Viæ novæ, & ⁹ ad lavandum absolute-
10. ta opera pulchri cultus. Quibus confectis cum Syriam circumgredere-

N O T Æ.

plebi: frequentata.

1. *Alamannos.*] Unde & ipse se *Alemannicum* vocavit. Alemanni autem Germaniæ populi ad Mœnum amnem, & hi diu a Germanis distincti, postea vero circa Constantini tempora toti Germaniæ nomen dedere quæ ab illis *Alemannia* dicta, hodieque ita dicitur.

2. *Ex equo mirifice pugnantem.*] Atque etiam nunc tota illa gens ex equo mirifice pugnat.

3. *Juliam novercam.*] Severus duas habuit conjuges, priorem Martiam, alteram Juliam. Quarum quæ Caracalli mater fuerit diversæ veterum sententiæ. Victor priori natum putat, idemque Spartianus & Eutrop. At Dio Cassius & Herodianus Juliæ vere filium credidere. Et ex hac varietate factum est, ut de ejus vitæ etiam tempore dubitetur. Qui enim Martiæ filium faciunt, eum aiunt vixisse annis XLIII. qui Juliæ, annis ferme triginta, ut infra in Epitom. At Dio Cass. an. XXIX. Sed Dioni potius videtur habenda fides. Qui & Antoninum vidit, & propius ac familiarius cum eo loquutus est. Plura Casaub. apud Spartianum in Caracallo.

4. *Supra memoravi.*] In Severo: Huic tanto domi forisque uxoris probra summam gloria dempsere, &c.

5. *Conjugem affectavit.*] Idem Spartian.

6. *Libet? plane licet.*] Huic execrando Juliæ responso addit Spart. *An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere?*

7. *Ægypti sacra per eum deportata Ro-*

mam.] Spartian. *Sacra Isidis Romam deportavit & templa ubique magnifica eidem Dea fecit.* Sed & ante Antoninum Commodus Romæ sacra Isidis coluit. Quam contrarietatem advertens Spartianus subjungit: *In quo quidem mihi mirum videtur quemadmodum sacra Isidis primum per hunc Romam venisse dicantur, quum Antoninus Commodus ita ea celebraverit ut & Anubim portaret & pausas ederet, nisi forte iste addidit celebritati, non eam primus invexit.* Doctissimus Casaubonus putat Spartianum & Victorem hic sequutos esse errorem Marii Maximi quem studiose transcribunt. Vel alius, quicumque is fuerit qui hoc primus scripsit.

8. *Magno accessu via nova.*] Spartian. *Idem viam novam munivit qua est sub ejus Thermis. Quo pulchrius inter Romanas plateas non facile quidquam invenias.* Hæc via prope Severi septizonium declinans, ab Appia Aventinum versus, & rursus in eam sub Thermis Antonianis incidebat. Hanc cave confundas cum *via nova* quæ a Velabro inter Capitolium & Palatinum, ducebat in forum. De qua Ovid. vi. Fast.

Qua via Romano nunc nova juncta foro.

9. *Ad lavandum absoluta opera p. e.*] Thermae Antonianæ, in latere Aventini via Ardeatina. Spartian. *Opera Roma reliquit Thermas nominis sui eximias, quarum cellam solearem architecti negant posse ulla imitatione qua facta est, fieri. Nam ex ære vel cupro cancelli superpositi esse dicuntur quibus cameratio tota concedita est: Et tantum est spatium ut id ipsum fieri negent pomisse docti Mechanici.*

tur,

tur, ¹ anno potentia sexto ² moritur, Corporis reliqua luctu publico relata Romam, atque ³ inter Antoninos funerata sunt.

Dehinc ⁴ OPILIUS MACRINUS, qui præfecturam Prætorio gerebat, Imperator, ejusque filius ⁵ DIADUMENUS nomine ⁶ Cæsar a legionibus appellatur: Quibus, eo quod ingens amissi principis desiderium erat, adolescentem Antoninum vocavere. Horum nihil præter favos atque inciviles animos interim reperimus. Quia gratia mensibus ⁸ ferme quatuor ac decem vix retento imperio, per quos creati fuerant ⁹ interfecti sunt.

10. Accitusque ¹⁰ MARCUS ANTONINUS ¹¹ Bassiano genitus, qui ¹² patre mortuo, in Solis sacerdotium ¹³ quem Heliogabalum Syri vocant, tanquam asylum insidiarum metu confugerat, hincque HELIOGABALUS dictus: translatoque Romam Dei simulacro in palatii pene-

N O T Æ.

1. Anno potentia sexto.] Anno Imperii VI. mense II. Eutrop. vere, adde modo quatuor dies.

2. Moritur.] Inter Edessam & Charras a centurionibus duobus occisus.

3. Inter Antoninos.] Spartian. Corpus ejus Antoninorum sepulcro illatum est, ut ea sedes reliquias ejus acciperet, qua nomen addiderat.

4. Opilius Macrinus.] Ann. V. 969. post C. 217.

5. Diadumenus.] In nummis veteribus dicitur etiam Diadumenianus, ut Hermogenes, Hermogianus.

6. Cæsar a legionibus appell.] Cæsarem tantum Diadumenum appellatum scribit Herodian. quare & Capitolin. in Macrino. Sciendum præterea, inquit, quod Cæsar fuisse dicatur, non Augustus Diadumenus puer, quem plerique pari fuisse cum patre Imperio tradiderunt. Verum Lampridius in Diadumeno, non Cæsarem, sed Imperatorem adeoque Augustum cum patre vocatum narrat, ejusque orationem ad milites ponit, addique: Herodianus Græcus scriptor hac præteriens, Diadumenum tantum Cæsarem dicit puerum a militibus nuncupatum, & cum patre occisum. Hanc Lampridii sententiam sequuntur Eutrop. Et infra Epitomis: Opilius Macrinus cum filio Diadumeno Imperatores facti.

7. Horum nihil præter favos atque inciviles.] Lamprid. in Diadumeno: Hic tamen XIV. mense Imperii ob incivilem patris

atque asperum principatum interfectus est cum patre, non suo nomine, quamvis etiam istum ultra ætatem fuisse in plerisque reperiam, ut docent litteræ ab hoc eodem ad patrem missæ. Vide & Capitolinum qui exempla quædam Macrini crudelitatis commemorat.

8. Ferme quatuor ac decem.] Desunt dies tantum tres.

9. Interfecti sunt.] In Cappadocia.

10. Marcus Antoninus.] An. V. 970. post C. 218.

11. Bassiano genitus.] Sic quidem vulgo credebatur. Vide Dionem & Lampridium. Mater fuit Soemis soror Juliae Matris Caracalli.

12. Patre mortuo.] Lamprid. Hic fertur occiso Macrini factione patre, ut dicebatur, Antonino in templum Dei Heliogabali confugisse velut in Asylum, ne interficeretur a Macrino, qui sævissime cum filio luxurioso & crudeli exercuit Imperium.

13. Quem Heliogabalum Syri vocant.] Non Heliogabalum Syri, quod dimidiatum Græcum est ἡλίος. Sed Ἀληγάβαλ. Id est, Deus mons, quod Deus ille esset e saxo rudi & impolito in modum plane montis. Græci vero nomen hoc deflectentes ejus asperitatem proxime ad sonum linguæ suæ emollire conati sunt pronuntiantes ΗΑΙΟΓΑΒΑΛΟC. Vide quæ viri doctissimi apud Lamprid. notare: Et quæ ab Illustrissimo Bocharto, & quæ a Seldeno scripta sunt.

tralibus ¹ [palatia] constituit. Hoc impurius, ne improbæ quidem aut petulantes mulieres fuere: quippe orbe toto obscenissimos perquirebat, ² visendis tractandisque artibus ³ libidinum ferendarum. Hæc cum auferentur in dies, ac magis magisque ⁴ Alexandri, quem comperta Opilii
5. nece ⁵ Cæsarem nobilitas nuncupaverat, amor cumularetur, in castris pratorii ⁶ tricesimo regni mense oppressus est.

Statimque ⁷ AURELIO ALEXANDRO Syriæ orto, ⁸ cui duplex, Cæsarea, & Archa nomen est, militibus quoque annitentibus, Augusti potentia delata: qui, quamquam adolescens, ingenio supra ævum
10. men, confestim apparatu magno bellum adversum ⁹ Xerxem Persarum regem movet: ¹⁰ quo fuso fugatoque, in Galliam maturime contendit, quæ Germanorum direptionibus tentabatur. ¹¹ Ibi tumultuantes legionum plerasque constantissime abiecit: quod in præsens gloriæ, mox exitio datum. Nam cum tantæ severitatis vim milites inhorrescunt,
15. ¹² (unde etiam Severi cognomentum acceperat) agentem casu cum paucis ¹³ vico Britannia, cui vocabulum Sicila, trucidavere. Opus urbi flo-

N O T Æ.

1. *Palatia.*] Abundat hæc vox; quippe quæ nata e superiori *Palatii*. Neque audiendus Gruterus qui in ejus locum substituit *pellacia*. Id est, lupanaria; eo quod apud Lampridium legatur. *Lupanaria domi, amicis, clientibus & servis exhibuit.* Quæ lectio si admitteretur, mera esset *ἀνακο- λυθία*, *Translato Romam Dei simulacro in palatii penetralibus lupanaria constituit.* Omnes intelligunt quid dicam.

2. *Visendis.*] Id est, perquirendis, investigandis. Nescio an alibi reperiat. Olivarius: *figendis.* Sed non temere dam- nanda altera lectio.

3. *Libidinum ferendarum.*] Olivarius: *Non ferendarum.* Ego suspicabat nefanda- rum.

4. *Alexandri.*] De quo capite sequenti.

5. *Cæsarem nobilitas nuncupaverat.*] Nobilitatem pro Senatu dixit. Senatus enim, interfecto Macrino, Alexandrum Cæsarem nuncupavit, consentiente Heliogabalo.

6. *Tricesimo regni mense.*] Tricesimo se- cundo, Eutrop. sed ambo falsi sunt. Regnavit enim an. 3. menses 9. dies 4. Vide Dionem.

7. *Aurelio Alexandro.*] Anno V. 974. post C. 221.

8. *Cui duplex Cæsarea & Archa nomen est.*] *Arca* sine aspirata. Ptolemæus. *ἀρχα* sive,

ἀρχα, vel *ἀρχα*. Cæsarea & Archa dicebatur. Unde & Lampridio in hac vita *Arca Cæsarea* dicitur, eadem etiam *Arcena* apud eundem, initio.

9. *Xerxem Persarum regem.*] Artaxer- xem vocant Dio, Herodianus, Lampridius. Hic est Artaxerxes qui devicto & occiso Artabano rege Parthorum ultimo, pri- mus antiquum Persarum in Oriente Imperium renovavit. Eum alii obscuro & igno- bili loco natum, alii magum fuisse di- cunt.

10. *Quo fuso, fugatoque.*] Idem Lam- prid. idque se apud multos & in annalibus dicit reperisse, additque: *Sed quidam di- cunt a servo suo eum proditum non vicisse regem, sed ne vinceretur fugisse. Quod contra multorum opinionem dici non dubium est iis qui plurimos legerint. Nam & amisisse illum exercitum dicunt, fame, frigore, ac morbo, ut Herodianus auctor est contra multorum opinionem.*

11. *Ibi tumultuantes.*] Lamprid. *Sed quum ibi quoque seditiosas legiones compe- risset, abjici eas præcepit.*

12. *Unde etiam Severi cognomen.*] Propter ejus severitatem, Severi nomen a militibus ei inditum scribit etiam Lam- prid.

13. *Vico Britannia.*] Lamprid. *Verum*

rentissimum *¹ celebrior fabricatus est, matrisque cultu, quæ nomine Mammæa erat, plus quam pius. Adhuc² Domitium Ulpianum, quem Heliogabalus prætorianis præfecerat, eodem honore retinens³ Pauloque inter exordia patriæ reddito, ⁴ juris auctoribus, quantus erga optimos atque æqui studio esset, edocuit: ⁵ neque ultra annos tredecim Imperio functus rempub. reliquit firmatam undique: a quæ jam tum⁶ a Romulo ad Septimium certatim evolans Bassiani consiliis, tamquam in

INTERPRETATIO.

a Quæ jam inde a Romulo usque ad Septimium Severum vix evadens, consiliis | Bassiani, quasi in summo periculo hæsit, Alexandri Severi fuit ut ne illa rueret.

NOTÆ.

Gallicana mentes, ut se se habent dura ac retorrida. & sæpe Imperatoribus graves severitatem hominis nimiam, & longe majorem post Heliogabulum non tulerunt. Denique agentem eum cum paucis, in Britannia, ut alii volunt, in Gallia, in vico cui Sicilia nomen est, non ex omnium sententia, sed lasciviantium modo quidam milites, & hi præcipue qui Heliogabali præmissis effluerant, quum Severum principem pati non possent, occiderunt. Pro Sicilia melius Vett. lib. Sicilia qui vicus Galliarum Transpadanæ fuisse videtur non longe a Moguntiaci, cum Alexandrum Moguntiaci occisum quidam ferunt.

1. *Celebrior fabricatus est.*] Legebat Olivarius Serapium fabricatus est. Ex Lamprid. Isium & Serapium decenter ornavit, additis signis & Deliacis. & omnibus mysteriis. Sed cum Lamprid. dicat Serapium ornasse tantum, non vero fabricatum Alexandrum; aliud querendum est. Puto: Opus urbi florentissimum & celeberrimum fabricatus est. Ut Thermas intelligat quas Alexander juxta eas, quæ Neronianæ fuerunt, constituit, aqua inducta quæ Alexandrina nunc dicitur. Ut ait Lamprid. vel: Opus Urbis florentissimum celeberrimumque fabricatus est, matris cultu, quæ Mammæa erat, plusquam pius. Ut diatras intelligat quas nominis Mammææ in Palatio fecit Alexander. Idem Lamprid. In matrem Mammæam unice pius fuit, ita ut Roma in Palatio faceret diatras nominis Mammææ, quas imperitum vulgus hodie ad Mammæas vocat: Nihil aliud succurrit.

2. *Domitium quem Heliogabalus.*] Lamprid. Paulum & Ulpianum in magno honore habuit, quos præfectos ab Heliogabalo alii dicunt factos, alii ab ipso. Domitius Ulpianus, & Julius Paulus Jurisconsulti nobilissimi.

3. *Pauloque inter Exordia patriæ reddito.*] Libenter fateor, neque pudet fateri, me ista non capere inter Exordia patriæ reddito, an ut Ulpianum & Silvium Rhetorem sic & Paulum Heliogabalus removerat quem Alexander postea revocavit, patriæque reddidit? At de Paulo id me legisse non memini. Quare legendum putabam Pauloque inter Exordia pariter reddito. Ut subintelligatur honore quod præcedit. Ulpianum eodem honore retinens Pauloque eodem honore inter Exordia Imperii sui reddito Juris auctoribus, &c. Præfecturam Prætorianam intelligit, quam Paulo Alexander restituit; quippe qui eam sub Heliogabalo possedisset, nihil tamen temere pronuntio. Fieri enim potuit ut inter alios Heliogabalus Paulum etiam removerit.

4. *Juris auctoribus, quantus erga optimos atque æqui studiosos esset edocuit.*] Placebat Schotto. Juris auctoribus quantus erga optimos atque æqui studiosos esset edocuit. Ait Alexandrum dum præcipue Juris auctores colit, ostendisse quantus esset erga optimos, & æqui studiosos. Sed nihil mutandum. Juris auctoribus atque æqui studio ostendit quantus esset erga optimos.

5. *Neque ultra annos tredecim.*] Imperavit an. xiii. diebus ix.

6. *A Romulo ad Septimium certatim evolans.*] Ait Rempublicam quæ a Romu-

T ij

summo constitit. Quo ne confestim laberetur, Alexandri fuit. Abhinc dum dominandi suis quam subigendi externos cupientiores sunt, atque inter se armantur, magis Romanum statum quasi abrupto præcipitare, immissique in Imperium promiscue boni malique, nobiles atque igno-
 5. biles, ac ¹ Barbariæ multi. Quippe ubi passim confusaque omnia, neque suo feruntur modo, quique fas putant, ² uti per turbam, rapere aliena officia, quæ regere nequeunt, ³ & ⁴ scientia bonarum artium fœde corrumpunt. Ita fortunæ vis licentiam nacta, perniciofa libidine mortales agit: quæ diu quidem virtute, uti muro prohibita, postquam pæne
 10. omnes flagitiis subacti sunt, etiam infirmis genere institutoque publica permisit.

Namque ⁴ CAJUS JULIUS MAXIMINUS ⁵ præsidens Trebellicæ, primus e militaribus ⁶ litterarum fere rudis, ⁷ potentiam cepit suffragiis legionum. Quod tamen etiam Patres, dum periculosum existimant
 15. inerimes armato resistere, ⁸ approbaverunt: filiusque ejus pari nomine [Cajus Julius Maximinus] Cæsar factus est.

⁹ Quis biennium summis potitis, haud incommode prælio gesto contra Germanos, repente ANTONINUS GORDIANUS Africæ Proconsul, ab exercitu Princeps ¹⁰ apud Thydri opidum ¹¹ absens fit.

N O T Æ.

10. ad Septimium usque Severum vix servata est, tandem Bassiani consiliis in summo discrimine constitisse, ita ut Alexandri fuerit quo ne illa rueret: distingue igitur: *Qua jam sum a Romule ad Septimium certatim evolans, Bassiani consiliis tanquam in summo constitit.*

1. *Barbaria.*] Barbariam Græci & Latini quidquid fuit extra limites agri sui, vocavere.

2. *Uti per turbam.*] Fieri solet, supple.

3. *Et scientia.*] Lege: *Et inscientia*, &c. ut viri doctissimi monuere.

4. *Cajus Julius Maximinus.*] Græci & Latini scriptores *Maximinum* tantum nominant: At in Vett. inscriptionibus CAIUS JULIUS VERUS MAXIMINUS, dicitur. Non dubitat doctiss. Casaub. id studio fecisse hominem superbissimum dissimulandæ origini barbaricæ, ut illa tot nomina affumeret.

5. *Præsidens Trebellicæ.*] Optime Nicolaus Faber. *Præsidens rei bellicæ.*] Ex Capitolino: *His rebus conspicuum virum Alexander, magnorum meritorum iudex, in suam perniciem omni exercitui præfecit.* Quam-

quam hic & Capitolini, & Victoris fides suspecta est. Herodianus enim tyronibus tantum præfectum dicit. τὴν δὲ Μαξιμίων τῶν, inquit, διὰ τὴν προεξημεῖλω στρατοπικὴν ἐμπόρουν οἱ Ἀλεξανδρὸς ἐπιστηπύσῃ τῇ τῶν νεολαίων, ὡς ἀποκοίῃ τε αὐτῶν τὰ στρατοπικὰ, καὶ εἰς τὸ πολιτικὸν ἐπιηδεύειν παρεσκευάζει. Id est, Hunc igitur Maximinum propter ante dictam militarem scientiam, Tyronibus universis Alexander præfecerat, ut eos ad militia munera exerceret, atque ad bellandum idoneos redderet.

6. *Litterarum fere rudis.*] Semibarbarus & vix adhuc Latina lingua. Capitolin.

7. *Potentiam cepit.*] An. V. 987. post C. 235.

8. *Approbaverunt.*] Hoc ex Herodiano & Capitolino falsum est.

9. *Quis biennium summis potitis.*] Ex tabulis tamen patet annum unum rerum summa potitos Antoninos, cum Gordianus Imperator factus.

10. *Apud Thydri.*] In Africa propria. Thystrum vocat Capitol. Thystrum Herodian. sed facile δ. in τ.

11. *Absens fit.*] Nam cum, dum Thydri erat, Manricius quidam juxta Tystrum in

- ¹ Quo ut accitus pervenit, tamquam ea re creatus foret, ² seditione excipitur: qua lenita, facile Carthaginem petit. Ibi cum avertendis prodigis, quorum metu haud inaniangebatur, ³ rem divinam solitis ageret, repente hostia partum edidit. Id haruspices, atque ipse maxime,
⁵ nam hujus scientiæ usu immodice prudens erat, ita acceperet, illum quoque destinatum neci, ⁴ verum liberis pariturum imperium: progressique conjectu longius liberis quoque exitum denunciavere, mitem atque innoxium præfantes fore, ut illud pecus, nec diuturnum tamen, subiectumque insidiis. Interim Romæ comperto Gordiani interitu, hortante
¹⁰ Domitio, ⁵ urbi præfectus, reliquique indices vulgo cæduntur per Prætorias cohortes: quippe Gordianus, postquam delatum sibi imperium cognovit: ⁶ præmia amplum in modum ostentans, Romam legatos ac literas ⁷ destinaverat, quibus necato eo, frustratos se militesangebantur, genus hominum pecuniæ cupidius, fidumque ac bonum solo quæstu. At
¹⁵ senatus metuens, ne nullis rectoribus specie captæ urbis, atrociora acciderent, primo ⁸ potestatum vices, mox ⁹ conscriptis junioribus, ¹⁰ CLO-

NOTÆ.

agro suo concionabundus Imperatorem proclamavit, quo factò Tydrum cum militibus petiit, ubi Gordianum invenit.

1. *Quo ut accitus pervenit.*] Atqui apud Tydrum erat Gordianus cum Imperator factus est. Herodian. Capitolin. Vide notam superiorem. Sic infra *seditione excipitur*. Prius fide caret, & a cæteris omnino dissentit, qui Gordianum omnium quasi uno ore Imperatorem factum dicunt.

2. *Seditione excipitur.*] Vide notam superiorem.

3. *Rem divinam solitis ageret.*] Malim solitus ageret.

4. *Verum liberis pariturum Imperium.*] Lego: *Liberò* vel *liberi*. Neque enim rectum esse potest, cum Gordianus tantum duos Victor agnoscat. Adde quod addit mox mitem atque innoxium præfantes fore. Liberum scilicet: *Liberò* autem numero singulari pro filio jam alibi usus est.

5. *Præfectus urbi, reliquique indices*] Præfectus Urbi Sabinus nomine. Indices vero vocat Victor quos Herodianus & Capitolin. delatores & accusatores: Sed hic etiam Victor falsus est qui ait eos cæcos fuisse, comperto Gordiani interitu, cum certum sit eos post Gordianum Imperatorem factum occisos. Herodian. Capitolin.

6. *Præmia amplum in modum.*] Capito-

lin. *Sed vicit Gordianum legatio, qua bona omnia pollicebatur, ita ut eidem crederetur & ingens militibus stipendium, populo agri atque congiaria promissa.* Ex Herodian.

7. *Destinaverat.*] Id est, miserat. Sic supra *Romam destinanda*.

8. *Potestatum vices.*] Pro *potestatum vicarios*. Id est, Cæsarum legatos intelligit. Schott. Sed certe cum hic locus sefellit: ait enim Victor, Senatui Imperii vices instituisse, duos Imperatores elegisse, metu tyrannidis. Et ita expresse Herodianus: *προστασιμὸς τοῦ αὐτοῦ χειροτονήσεως βασιλείας. ὅς ἐπ' ἡλκεσι μελλοῦσι τὰ ἀρχαῖα, ὡς μὴ πάλιν ἴσται ἐξ ὧν οἱ, οἱς τυραννίδι πάλιν ἐξουσίαν.*
 1. *Constitutis sibi regibus quos per vices imperium administrare voluerunt. Ne summa potestas in tyrannidem descenderet.*

9. *Conscriptis junioribus.*] Hæc ex istis Herodiani verbis intelligenda existimo: *ἢ τι νομοῖα πᾶσι ἡγοῖζιτο, ὅπλοισ τε δουλοχόοις ἢ καὶ τοῖς προσηγμένοις ἀπλῶς, junioribus omnes conscripti, & subitariis armis ac tumultuariis ornati.*

10. *Clodium Pupienum.*] Imo *Pupienum*. Ut cap. sequent. Clodius Maximus Pupienus vocabatur. Vide Capitolin. & ibi viros illustrissimos Casaubonum & Salmasium.

DIUM CUPIENUM, ¹ CÆCILIUM BALBINUM, ² Cæsares constituit.

Isdemque per Africam diebus milites ³ GORDIANUM Gordiani filium, qui forte contubernio patris prætextatus, ⁴ ac deinceps præfectus Prætorio intererat, Augustum creavere: neque sane factum nobilitas aspernata. ⁵ Denique accito eo, inter implana urbis, atque ipso sinu Prætoriæ manus acie deletæ per gladiatorum familias, tyronumque exercitum. Dum hæc Romæ geruntur, Julii Maximini, quos forte ea tempestate ⁶ Thracia retinebat, acceptis quæ evenerant, Italiam prope-
10. re petunt. Eos Pupienus Aquilæ obsidione confecit, postquam prælio victos reliqui paulatim deferuerunt. ⁸ Horum imperio ad biennium per huiusmodi moras annus quæsitus. Neque multo post tumultu militarium ⁹ Clodio ¹⁰ Cæcilioque Romæ intra Palatium cæsis, Gordianus solus regnum obtinuit: ¹¹ eoque anno ¹² lustræ certamine, quod Nero

N O T A.

1. *Cæcilium.*] Alii *Clodium* vocant. Sed ubique *Cæcilium*, rescribendum ut in vet. Nummo: IMP. CÆS. D. COELIUS. BALBINUS.

2. *Cæsares constituit.*] Imo Augustos, hoc est, Imperatores.

3. *Gordianum Gordiani filium.*] Gordianos duos hic tantum agnoscit, patrem & filium, Gordianumque tertium, Gordiano scilicet ex filia nepotem prætermittit. Vel potius Gordiani filium dicit qui Gordiani nepos fuit. Immemor scilicet Gordiani filium una cum patre in Africa fuisse occisum. Vide infra in Epitom.

4. *Ac deinceps præfectus Prætorio.*] Falsum est Gordianum tertium præfectum Prætorio fuisse, neque enim per ætatem poterat, & Scriptores unde hæc Victor, sic tangit Capitolin. *His accedit*, inquit, *alia Scriptorum imperitia qui præfectum Prætorii fuisse Gordianum parvulum dicunt, ignorantibus multis collo sape rectum ut militibus ostenderetur.* Imo & cum etiam, cum Cæsar factus est impositum in humeros per mediam multitudinem milites ferebant ostentantes plebi ac nepotulum Gordiani dictitantes. Vide Herodian. lib. vii. paulo ante finem.

5. *Denique accito eo inter implana V. a. 1. s. p. m. a. d.*] De bello intestino hic loquitur Victor quod post Gordianum Cæsarem factum, Romæ agitatum est, duobus Maximini militibus qui audiendi curiosiores curiam ingressi dum Senatus ha-

bebatur ultra aram quoque Victoriæ penetraverant, a Gallicano Senatore interemptis. Vide Herodian. lib. vii. in fine.

6. *Thracia.*] Imo Pannonia.

7. *Aquila obsidione.*] Aquileja. Herodian. Capitolin. &c. Aquileja Urbs supra Venetos.

8. *Horum Imperio ad biennium*] Ait Imperio Maximinorum, cum biennium durasset, annum alterum accessisse per superiores tumultus, moras. Quod & sensit Eutrop. dum scripsit eos imperasse triennio & paucis diebus. Sed e factis constat Maximinos Imperatores factos, die 18. Martii an. V. 987. occisos mense Octobri an. V. 990. tumultus vero a die Maii 27. an. V. 988. usque ad eorundem Maximinorum mortem perseverasse: ita ut Maximinorum Imperio, quod fuit anni unius, mensium duorum, dierum vii. per diversarum factionum tumultus & moras, annus unus & menses fere quinque quæsitum sint.

9. *Clodio.*] C. Clodio Maximo Pupieno.

10. *Cæcilioque.*] Balbino. Quamvis Balbinum Cæcilium vocatum nusquam inveni, sed Cæcium. Nummus apud Onuphrium. Jam supra.

11. *Eoque anno.*] V. C. 892. post C. 240.

12. *Lustræ certamine quod Nero Romam invex.*) Nero quartum Consul anno Christi 60. quinquennale certamen instituit, quod triplex fuit Musicum, Gymnicum, & Equestre, quinto quoque annoperage-

Romam invexerat, aucto firmatoque, in Persas profectus est : ¹ cum prius Jani ædes, ² quas Marcus clauferat, patentes more veterum fecisset. Ibi gesto insigniter bello, Marci Philippi præfecti Prætorio insidiis periit ³ sexennio Imperii.

5. Igitur ⁴ MARCUS JULIUS PHILIPPUS, ⁵ Arabs Thraconites, ⁶ sumpto in Consortium ⁷ PHILIPPO filio, rebus ad Orientem compositis, conditoque apud Arabiam ⁸ Philippopoli opido, Romam venire: exstructoque trans Tiberim lacu, quod eam partem aquæ penuria fatigabat, ⁹ annum urbis millesimum ludis omnium generum celebrant. Et ¹⁰ quoniam ¹⁰ nomen admonuit; ¹¹ nostra quoque ætate post mille, centesimus, consule Philippo, excessit, ¹² nullis, uti solet, solennibus frequentatus: adeo in dies cura minima Romanæ urbis. Quod equidem de-

NOTÆ.

batur, a Gordiano autem firmatum anno
Christi 240, & tunc lustrum actum trice-
simum septimum.

1. Cum prius Jani ades.] Capitulin. in Gordiano tertio. *Prætextato & Attio Coff. Gordianus apertio Jano Gemino, quod signum erat indicti belli, profectus est contra Persas cum exercitu ingenti, &c.* De portis Jani que apertæ bellum, clausæ pacem significabant, apud Florum dictum est.

2. *Quas Marcus clauserat.*] Marcum Imperatorem clausisse nullus quod sciam Scriptor prodidit. Et mirum videtur clausum hic dici ab eo principe cujus temporibus vix ulla ab hostibus fuit quies, & qui etiam in expeditione obiit, bello cummaxime ardente.

3. Sexennio Imperii.] Capitulin. Impe-
ravit Gordianus annis sex.

4. *Marcus Julius Philosophus*] Sumplite
Imperium an. V. 996. post C. N. 244.

4. *Arabs Thraconites.*] Ex ea Arabia
parte quæ Thraconitis dicitur quæ in Pa-
læstina.

6. *Sumpto in consortium Philippo filio.*]
 Zonaras : κοινον τῆς βασιλείας ἐποίησεν.
Participem Imperii fecit. Sed Zosimus eum
 tantum Cæsarem factum scribit. οὐδὲν γὰρ
 τῇ τῷ Καίσαρος ἀξίᾳ μεμνησέναι. *Quem Cæsa-*
ris dignitate honestaverat.

7. *Philippo.*] Qui Caius Julius Saturninus Philippus dicebatur, sed postquam Patris Imperii particeps factus est, iisdem, quibus pater, nominibus dici coepit.

8. *Philippopoli.*] Ubi olim, Bostra Urbs

in sacris litteris notissima, Idumææ ca-
put.

9. *Annum urbis millesimum ludis omnium
generum celebrant.*] Capitolin. in Gordiano
tertio : *Nam omnia hac Philippus exhibuit
secularibus ludis & muneribus atque
Circensibus quum millesimum ab Urbe con-
dita annum in Consulatu suo & filius sui ce-
lebravit.*

10. *Nomen.* } Philippi.

11. *Nosra quoque aetate post mille centesimus.*] Ait sua aetate annum urbis centesimum, post millesimum, actum, Consule Philippo, qui Fl. Philippus dicebatur, Collega Fl. Sallae.

12. *Nuvis, uti solet, solennibus frequen-*
tatus.] An. V. 1100. neglectos fuisse se-
culares ludos queritur Victor. Eorum lu-
dorum inita ratione qui Philippis Impe-
rantibus acti sunt an. urbis millesimo. Zo-
zimus Vero Constantino & Licinio ter-
tium consulibus eos neglectos dicit, hoc
est an. V. 1065. post C. N. 313. quo eos
factos oportuit, inita scilicet ratione lu-
dorum qui anno duodecimo Severi acti sunt
Fabio Cilone, Septimio II. & M. Anno
Libone Coss. An. V. 956. post C. 204.
Sed nulla apud Zozimum Philippi Impe-
ratoris ludorum mentio, quos scilicet præ-
termisit, quod extra suum tempus acti fuere.
Notabis interim existimasse Victorem lu-
dos seculares centesimo quoque anno agi
debuisse, quod falsum est: eorum enim
spatium centum & decem annorum esse de-
buit, quod ex Zozimo facile probatur.

nunciatum illo tempore prodigiis portentisque. Ex quis unum memorare brevi libet. Nam cum Pontificum lege hostiæ mactarentur, suis utero maris, fœminarum genitalia apparere. Id haruspices¹ solutionem posterorum portendere, vitiaque fore potiora interpretati: quod frustratum iri æstimans Imperator Philippus, tum quia forte præteriens, filii similem² pro merito Ephebum conspexerat, usum virilis scorti removendum honestissime consultavit. Verumtamen manet: quippe conditione loci mutata pejoribus flagitiis agitur; dum AVIDIUS periculosa, quibusque mortales prohibentur, petunt. Huc accedit, quod longe aliud Etruscorum artes cecinerant, quæ⁴ bonis parte plurima jacentibus, mollissimum quemque beatum fore asserebant. Eos ego ignorasse verum plane puto: etenim quamvis rerum omnium prospero successu: pudore amisso tamen, fortunatus quis esse potest? cum eodem re-tento, cætera tolerabilia sint. His actis filio urbi relicto, ipse quam-
 15. quam debili per ætatem corpore, adversum Decium profectus, Veronæ cadit, pulso, amissoque exercitu. Quis Romæ compertis, apud castra Prætoria⁷ filius interficitur.⁸ Annos potentia quinque egere.

Et⁹ DECIVS¹ Syrmienfium vico ortus¹ militia gradu ad Imperium conspiraverat, lætiorque¹² hostium nece, filium¹³ ETRUSCUM nomine, Cæsarem facit: statimque eo in Illyrios præmisso, Romæ aliquantum moratur mœnium gratia, quæ instituit, dedicandorum. Et in-

I N T E R P R E T A T I O.

a Et interim ad eum subito affertur, ut mos est, caput Jotapiani qui Alexandri genere | superbiens, in Syria rebus novis studens, consensu militum occubuerat.

N O T Æ.

1. *Solutionem posterorum.*] Id est, dissolutionem, mores dissolutos & effæminatos, Schott.

2. *Pro merito.*] 1. Pro meritorio. 1. Pro meritoria taberna, etsi neminem sic locutum reor.

3. *Quippe conditione loci mutata, pejoribus flagitiis agitur.*] All. *agitatur.* Id est, quoniam prohibito publico dedecore, in privatas cupiditates homines convertuntur, quippe qui illicita magis poscant, prohibitaque furore persequuntur. Vide Lamprid. in Alexandro Severo.

4. *Bonis parte plurima jacentibus.*] Hoc est, virtutibus parte plurima prostratis.

5. *Mollissimum.*] Luxuriosissimum, delicatissimum.

6. *Verona cadit.*] In prælio contra De-

cium. Vide Zozim. lib. 1.

7. *Filius interficitur.*] Contra Zozimus filium cum patre in prælio casum dicit.

8. *Annos potentia quinque.*] Idem Eutrop. alii aiunt sex, quos sequor.

9. *Decius.*] Ann. V. 1002. post C. 250.

10. *Syrmienfium vico.*] Syrmienfes vel melius Sirmienfes in Pannonia, ubi Sirmium Urbs.

11. *Militia gradu.*] Nam præfectus in Pannoniam contra Marinum missus. Zozim.

12. *Hostium.*] Philippum.

13. *Etruscum.*] In Nummis & Lapidibus: Q. HERENNIUS ETRUSCUS MESSIUS DECIUS AUG. DECII. AUG. F.

terim

- ea ad eum : Jotapiani, qui ² Alexandri tumens stirpe, per Syriam tentans nova, militum arbitrio occubuerat ³ ora, uti mos est, inopinato feruntur, simulque, per eos dies ⁴ Lucio Prisco, qui Macedonas præsidatu regebat, delata dominatio, ⁵ Gothorum concursu, postquam di-
⁵ reptis Thraciæ plerisque ⁶ illo pervenerant. Qua causa Decio, quam potuit maturissime Roma digressio, ⁷ Julius Valens cupientissimo vulgo Imperium capit: verum utriusque mox cæsi: cum Priscum ⁸ nobilitas hostem patriæ censuisset, Decii Barbaros trans Danubium perfectantes ⁹ Bruti fraude cecidere ¹⁰ exacto regni biennio. Sed Deciorum mortem plerique illustrem ferunt: namque filium audacius congregientem cecidisse in acie; patrem autem cum percussis milites ad solandum Imperatorem multa præferantur, strenue dixisse; detrimentum unius militis parum videri sibi: ita refeito bello cum impigre decertaret, interuisse pari modo.
- ¹⁵. Hæc ubi Patres comperere, ¹¹ GALLO HOSTILIANOQUE ¹² Augusta Imperia; VOLUSIANUM Gallo editum ¹³ Cæsarem

NOTÆ.

1. Jotapiani.] Hunc *Papianum* vocat Zozim. corrupte, ut optime doctissimus Casaub. eumque non Decii, sed Philippini tempore Imperatorem factum scribit.

2. Alexandri tumens stirpe.] Non dubium est quin hic etiam historiæ Scriptores Victor transcripserit, quorum hodie 11. libri desiderantur; ubi de iis qui post Gordianum tertium usque ad Valerianum, Imperium tenuere. Quare multa nobis vel ignota, vel dubia sunt.

3. Ora.] Id est, caput.

4. Lucio Prisco.] IMP. CÆS. LUCIUS PRISCUS AUG. in Nummis: hunc Philippi Imperatoris fratrem fuisse puto, quem a Philippo fratre Syriacis exercitibus præfectum fuisse dicit Zozim.

5. Gothorum.] Qui antea Geta dicti, Notus eorum situs.

6. Illo.] In Macedoniam.

7. Julius Valens.] De hoc neque apud Græcos, neque apud Latinos historicos quicquam reperias.

8. Nobilitas.] Id est, Senatus. Jam alibi.

9. Bruti fraude.] Imo Galli qui postea imperavit. Unde igitur hic nomen Bruti dicam? Scriptum fuerat: In *Abruto fraude cecidere*, Abrutum vocat locum ubi Decii

cecidere. Et ita Dexippus apud Georgium Monachum. *ἐπὶ τῇ δὲ Σαυδῆς ἐπὶ τῇ ἐφ' ἧς ὁ αὐτὸς Δεκίος ἐπὶ τῶν ἀντιπρὸς αὐτὸν Ἀβρὺν τὸν ἀντιπρὸς τὸν φ' ἑμπερὶ τὸν τῶν αὐτῶν. Id est, Reverentibus autem Scythæ in castra sua ipse Decius incumbens, occiditur in Abruto dicto foro Themaratio, cum ipso filio. Urbem Abrutum vel Abritum in Mœcia ponunt Geographi. Et juxta eam, locum quem vocant Foroterebronii. At Zozim. narrat Decium patrem ad ripam Tanaidis occubuisse, filium vero paulo post Galli Imperatoris fraude necatum.*

10. Exacto regni biennio.] Cum biennio ipse & filius imperassent. Eutrop. sed falso. Nam ad summum regnarunt annum unum, menses quatuor. Quamvis res satis incerta.

11. Gallo Hostilianoque.] Unum eundemque Eutrop. videtur facere. Mox Imperatores creati sunt Gallus Hostilianus & Gallus filius Volusianus. Sed ut optime monuit Casaub. scripserat Eutrop. Gallus, Hostilianusque. Nam diversi sunt. Ille, C. VIBIUS TREBONIANUS GALLUS: Hic. HOSTILIANUS PERPENNA.

12. Augusta imperia.] Repete decernunt. Factum an. V. 1004. post C. 252.

13. Cæsarem. Imo Augustum, Zozim. & infra in Epitom.

decernunt. Dein ¹ pestilentia oritur : qua atrocius scæviente , ² Hostilianus interiit , Gallo Volusianoque favor quæsitus , quod anxie studioseque tenuissimi cujusque exsequias curarent.

Igitur his Romæ morantibus ³ ÆMILIUS ÆMILIANUS summam
5. potestatem ⁴ corruptis militibus , ⁵ arripuit. Ad quem expugnandum profecti , ⁶ Interamnæ ab suis cæduntur , spe præmii majoris ab Æmilio : cui nullo labore seu detrimento victoria obveniebat : simul quia immodici per luxum lasciviamque , officia benevolentiae corruperant. ⁷ His sane omnibus biennio profecit : nam Æmilianus quoque tres menses usus
10. modesto Imperio , ⁸ morbo absumptus est : cum Proceres primo hostem , ⁹ dein extinctis superioribus pro fortuna , uti solet , Augustum appellavissent. At milites , qui contracti undique ¹⁰ apud Rætias ob instans bellum morabantur ,

LICINIO VALERIANO Imperium ¹¹ deferunt. Qui quamquam
15. ¹² genere satis claro , tamen , uti mos tum etiam erat , ¹³ militiam sequebatur. Ejus filium GALLIENVM senatus ¹⁴ Cæsarem creat , statimque Tiberis adulta ætate ¹⁵ diluvii facie inundavit : prudentes perniciosum

N O T Æ.

1. *Pestilentia oritur.*] Zozim. οὐκ ἦτέον δὲ τοῦ πανταρχοῦ ἐπιβεύσαντες πολέμῳ καὶ λοιμὸς πόλει τε καὶ κώμῳ ἐπιγινόμενος , εἰ πλελειμμένοι ἦν ἀνθρώπων γένος διέφθειρεν , εἴπω πρόσπερ , ἐν ταῖς φθάσαις χρονοῖς οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων ἀπώλειαν ἐργασάμενος. Id est , Nihilominus vero bello ex omnibus partibus ingravescente , lues etiam , & in opidis & in vicis subsequuta , quidquid erat humani generis reliquum absumpsit : cum nunquam superioribus seculis tantam hominum stragem dedisset.

2. *Hostilianus interiit.*] In Epitom. Nec multum post pestilentia consumptus est. De Hostiliano.

3. *Æmilius Æmilianus.*] Julius Æmilius Æmilianus diversus ab illo Æmiliano qui sub Gallieno Imperium invasit , & a Theodoto victus , de quo in Epitom.

4. *Corruptis militibus.*] Pannonicis qui cum Imperatorem crearunt.

5. *Arripuit.*] Ann. V. 1005. post C. 253.

6. *Interamna ab suis.*] Eutrop. Interamna interfecti sunt non completo biennio. Interamna autem hic ea est quæ in Umbria ad fluvium Nar. Nam alia est in via Latina. Alia item alibi.

7. *His sane omnibus biennio profecit.*] An biennium præ fuit ? Sic videtur. Schott.

8. *Morbo absumptus est.*] Zozim. a suis interemptum dicit. Vide Epitom.

9. *Dein extinctis superioribus pro fortuna , uti solet.*] Distingue : *Dein extinctis superioribus , pro fortuna , uti solet , Augustum* , &c. Primo Senatus Æmilianum hostem judicaverat , verum postea interemptis superioribus . Gallo & Volusiano , scilicet , pro fortuna , hoc est , secundum fortunam , fortunam sequuti , cum Augustum appellare.

10. *Apud Rætias.*] Alpes , ubi Valerianus. Eutrop. Hinc Licinius Valerianus in Rætia & Norico agens , ab exercitu Imperator , & mox Augustus est factus.

11. *Deferunt.*] Ann. V. 1006. post C. 254.

12. *Genere satis claro.*] Pollio : *Valerianus Imperator nobilis genere , patre Valerio.*

13. *Militiam sequebatur.*] A Gallo trans Alpes missus ut ibi collectas copias in Italiam traduceret.

14. *Cæsarem creat.*] Augustum. Zozim.

15. *Diluvii facie.*] Hoc est , *specie diluvii* , genus loquendi minus usitatum. Eo tamen usus Lampridius in Commodio *per faciem lupanarium*. Et Juvenal. *facie majoris vivere census*.

reipubl. cecineret ¹ adolescentis fluxo ingenio, quia Etruria accitus venerat, ² unde annis prædictus: quod equidem confestim evenit. Nam cum ejus pater [³ dolo erat circumventus] bellum per Mesopotamiam anceps diuturnumque instruit, ⁴ Persarum regis, cui nomen Sapor erat, ⁵ dolo circumventus ⁶ fœde laniatus interiit, Imperii anno sexto, ⁷ ætate robustiore.

Sub idem tempus LICINIUS GALLIENUS, cum a Gallia Germanos strenue arceret, in Illyricum properans descendit: Ibi ⁸ Ingebum, quem curantem Pannonios, ⁹ comperta Valeriani clade, imperandi cupiditas incefferat, ¹⁰ Mursiæ devicit: moxque ¹¹ Regallianum, qui ¹² receptis militibus, quos Mursina labes reliquos fecerat, bellum duplicaverat. His prospere, ac supra vota cedentibus, MORE hominum, secundis solutior, rem Romanam quasi naufragio dedit, cum ¹³ SALONINO filio, cui honorem Cæsaris contulerat, adeo uti ¹⁴ Thraciam Gothi liberi progressi, Macedonas Achæosque & Asiæ finitima occuparent: Mesopotamiam Parthi: Orienti latrones seu ¹⁵ mulier dominaretur * ¹ Ale-

N O T Æ.

1. *Adolescentis fluxo ingenio.*] Id est, ob adolescentis fluxum ingenium. Fluxum vocat molle, voluptatibus deditum.

2. *Unde annis.*] Qui & ideo *Etruscus* dictus.

3. *Dolo erat circumventus.*] Hæc rejicienda esse nemo non videt. E sequentibus nata sunt.

4. *Persarum regis dolo circumventus.*] Sapor a Valeriano petiit ut secum in colloquium veniret, Valerianus nulla prudentia cum paucis ad eum profectus quasi de pace colloquuturus ab hostibus subito comprehenditur, & in hac fortuna apud Persas vendi suum fecit. Zozim. alii aliter.

5. *Fœde laniatus.*] Discoriat & sale conspersus.

6. *Ætate robustiore.*] Cum tamen major esset annis lxx.

7. *Ingebum.*] Ingenium vocant Trebellius Pollio, & Eutrop. in nummis INGENUS.

8. *Comperta Valeriani clade.*] Trebellius Pollio Ingenui rebellionem narrat Fusco vel in alii, Tusco, & Basio Coll. rebellavit ergo iste contra Valerianum non contra Gallienum. Iis enim Coll. vivebat Valerianus & bellum Persicum parabat. Et vivente adhuc patre contra eum profectus Gallienus. Consentit Eutrop. *Nam juvenis, inquit, in Gallia & Illyrico multa*

strenue fecit occiso apud Mursiam Ingenuo & Trebelliano.

9. *Mursia.*] In Pannonia inferiori.

10. *Regallianum.*] Alii Regillianum, vel unico L. Regilianum. A Regilius, Regilianus. At Regalianus, a Regalis. Hunc *Trebellianum* vocat Eutrop. corrupte ut puto.

11. *Receptis militibus quos Mursina labes.*] Pollio: *Imperator est factus antioribus Imperii Mæsi qui cum Ingenuo fuerant ante superati.*

12. *Salonino filio.*] Saloninus de Matris nomine dictus quæ Cornelia Salonina Pipa dicebatur. Alii quod apud Salonas natus.

13. *Thraciam Gothi.*] Pollio in Gallienis: *Gothi & Clodius de quo dictum est superius, occupatis Thraciis, Macedoniam vastarunt, Thessalonicam obsederunt, neque usquam quies mediocriter salutem ostensare visa est.*

14. *Mulier.*] Zenobia Odenati uxor.

15. *Alemannorum vis tunc aque.*] Olivarius legebat: *Alemannorum tunc equi Italiam, Francorum Gentes, direpta Gallia, Hispaniam possiderent.* Nam Alemanni equitatu tantum valent. Ego vero non incommode legi posse arbitror: *Alemannorum vis tunc aque Italiam, Francorum Gentes direpta Gallia, Hispaniam posside-*

- mannorum vi, tunc æque Italiam, ¹ Francorum gentes, direpta Gallia: Hispaniam possiderent, vastato ac pæne direpto ² Tarraconensium oppido, noctisque in tempore navigiis pars in usque Africam permearet: & ³ amissa trans Istrum, quæ Trajanus quæsierat. Ita quasi ventis
5. undique favientibus, parvis maxima, ima summis orbe toto miscebantur. Simulque Romam ⁴ pestilentia grassabatur, ⁵ quæ sæpe curis gravioribus, atque animi desperatione oritur. Inter hæc ipse popinas, ganeasque obiens, ⁶ lenonum ac vinariorum amicitias hærebat, expositus
- 7 Saloninæ conjugii atque amoris flagitioso filia Attali ⁸ Germanorum regis, Pipæ nomine: qua causâ etiam civiles motus longe atrociores orti. Namque primus omnium ⁹ POSTUMUS, qui forte ¹⁰ Barbaris per Galliam præsidebat, Imperium ereptum ierat: ¹¹ explosaque Germanorum multitudine, Lolliani bello excipitur: quo non minus feliciter fuso, suorum tumultu periiit ¹² quod flagitantibus ¹³ Maguntiacorum
15. direptiones, quia Lollianum juverant, abnuisset. Igitur eo occiso, ¹⁴ Marius ferri quondam opifex, neque etiam tum militiæ satis clarus,

N O T Æ.

vent. Alemannerum vis, pro *Alemannis* ut vis *Herculis* pro *Hercule*, &c.

1. *Francorum Gentes.*] Franci iidem olim qui Germani. Et *Germanos* vocat Eutrop. quos hic *Francos*. *Alemanni vastatis Gallis in Italiam irruerunt; Germani usque in Hispaniam penetraverunt, & civitatem nobilem Tarraconem expugnaverunt.*

2. *Tarraconensium opp.*] In ipso maris Mediterranei littore fere e regione Balearium.

3. *Amissa trans Istrum qua Trajanus.*] *Dacia, qua a Traiano ultra Danubium fuerat adjecta, amissa est.* Eutrop.

4. *Pestilentia grassabatur.*] Pollio in Gallienis: *Nam & pestilentia tanta extiterat vel Roma, vel in Achaicis urbibus, ut uno die quinque millia hominum pari morbo perirent.*

5. *Qua sæpe curis gravioribus.*] Hoc est, quæ sæpe oritur quasi malorum cumulus. Dum curæ graviore incumbunt animique ad desperationem redacti sunt.

6. *Lenonum ac vinariorum.*] Schottus: *Lenonum ac mimorum.* Male, nam lenones & vinarios conjungit Victor, ut Pollio, vinum & stupra: *Dies ac noctes vino ac stupris perdidit orbem terrarum.*

7. *Salonina conjugii atque amoris.* &c.] Hic diversam videtur facere Saloninam a Pipa Germanorum regis filia, quæ tamen

una & eadem est. ut infra Epitom. & Pollio. Quare hic legendum est ut optime Salmas. *Salonina conjugis atque concubina amoris flagitioque.* &c. Et ita plane legerat Epitomista. Eam conjugem & concubinam vocat Victor, quia pro uxore quidem habita; sed non creditæ sunt nuptiæ quas civis Rom. cum peregrina contraxisset.

8. *Germanorum regis.*] Epitom. *Marcomannorum regis.* Pollio, *Barbari regis filiam.*

9. *Postumus.*] In nummis. C. CASSIUS. POSTHUMIUS. LABIENUS. Zozimo Ποστυμος.

10. *Barbaris per Galliam præsidebat.*] Zozim. Ποστυμος ἀρχὴν ἐν Κελτικῇ τῶν πάλαι τῶν ἐπεκτεινόμενος. Id est, *Postumus cui Imperium militare apud Celtas creditum fuerat.*

11. *Explosaque.*] Id est, discussa, fugata.

12. *Quod flagitantibus.*] Eutrop. *Seditione militum interfectus est, quod Moguntiacum qua adversum eum rebellaverat, Lolliano res novas moliente, diripiendam militibus tradere noluisse.*

13. *Maguntiacorum.*] Maguntiacum, vel ut alii: Moguntiacum Germaniæ Urbs ad Rhenum Maience.

14. *Marius ferri quondam artifex.*] *Marius ex fabro, ut dicitur, ferrario tri-*

regnum capit. Proinde cuncta ad extremum reciderant, uti talibus imperia ac virtutum omnium decus ludibrio essent. Hinc denique joculariter dictum, nequaquam mirum videri, si rem Romanam Marius reficere contenderet, quam ¹ Marius ejusdem artis auctor, stirpisque ac nominis, solidavisset. Hoc jugulato post biduum, ² Victorinus deligitur, belli scientia Posthumus par; verum libidine præcipiti, qua cohibita in exordio, post biennii imperium, constupratis vi plerisque, ubi Attitiani conjugem concupivit, facinusque ab ea viro patefactum est, accensis furtim militibus per seditionem ³ Agrippinæ occiditur. Tantum ⁴ Actuariorum, quorum loco Attitianus habebatur, in exercitu factiones vigent ⁵ ut arduum petentibus malitia patraetur: genus hominum, præsertim hac tempestate, nequam, venale, callidum, seditiosum, habendi cupidum, atque ad patrandas fraudes velandasque quasi ab natura factum: annonæ dominans, coque utilia curantibus, & fortunis aratorum infestum: prudens in tempore his largiendi, quorum vecordia damnoque opes contraxerit. ⁶ Interim Victoria, amisso Victorino filio, legionibus grandi pecunia comprobantibus, Tetricum Imperatorem facit; qui familia nobili, præsidatu Aquitanos tuebatur: filioque ejus Tetrico Cæsarea insignia impartiuntur. At Romæ Gallienus pacata omnia, ignavis publici mali, improbe suadebat: crebro etiam, uti rebus ex voluntate gestis solet. ⁷ ludos ac festa triumphorum, quo promptius simulata confirmarentur, exercens. Sed postquam periculum propinquabat, tandem urbe egreditur. Namque Aureolus, cum ⁸ per Rhetias legionibus præfesset, exitus, uti mos est, socordia tam ignavi ducis sumpto Imperio Romam contendebat. ⁹ Eum Gallienus apud pontem, cui ex

NOTÆ.

duo tantum imperavit. Pollio.

1. *Marius.*] C. Marius pater de quo supra in viris illustribus. Sed incertum opinor ne ferrarius fuerit. Ejus origo etiam incerta.

2. *Victorinus.*] Hunc tamen ante Marium collocat Pollio. Nostrum sequitur Eutrop.

3. *Agrippina.*] Quæ Urbs ubiorum ad Rhenum, hodie Cologne.

4. *Actuariorum.*] Actuarii, Scribæ publici, Notarii, inde dicti, quod acta notis exciperent.

5. *Ut arduum petentibus malitia patraetur.*] Id est, ut Cædes illa Victorini ab iis qui arduum petebant, perficeretur. Ut ostendat quantum urgeret Actuariorum factio, qui tales satellites haberent.

6. *Interim Victoria.*] Pollio in Tetrico:

Interfecto Victorino & ejus filio, mater ejus Victoria sive Victorina Tetricum Senatorem pop. Rom. præsidatum in Gallia regentem ad Imperium hortata, quod ejus erat ut plerique loquuntur, affinis, Augustum appellari fecit, filiumque ejus Cæsarem nuncupavit.

7. *Ludos ac festa triumphorum.*] Pollio in Gallienis: *Ludos Circenses, ludosque scenicos, ludos gymnicos, ludicram etiam venationem, & ludos gladiatorios dedit: populumque quasi Victorialibus diebus, ad festivitatem ac plausum vocavit.*

8. *Per Rhetias legionibus præfesset.*] Illyricianos exercitus rexisse ait Pollio.

9. *Eum Gallienus apud Pontem cui ex eo.*] Pollio occisum eo loci Aureolum non a Gallieno, sed a Claudio. Hunc eundem, inquit, Aureolum Claudius interfe-

- eo , Aureoli nomen est , fufum acie Mediolanum coëgit : quam urbem cum machinationibus omnis generis oppugnat , ab fuis interiit. Quippe Aureolus , ubi folvendi obfidii fpem inanem videt , ducum Gallieni Tribunorumque nomina , quali deftinata ab eo ad necem , ² afu
 5. compofuit , litterasque e muro , quam occultiffime potuit , abiecit : quæ forte ³ a memoratis repertæ , metum fufpicionemque iniecere mandati exitii : verum eas effluxiffe incuria miniftrorum. Qua cauffa ⁴ Aureliani confilio , cujus gratia in exercitu atque honore præftabant ⁵ fimulata prurptione hoftium , nullis , uti re trepida ac repentina folet , rectum
 10. ftipatoribus , tabernaculo educunt ⁶ nocte * intemperata : teloque trajicitur , cujufnam , per tenebras incertum. Ita auctoris ⁷ necifne errore , an quia bono publico acciderat , inulta cædes fuit. Quamquam eo prolapsi mores funt , uti SUO , quam reip. magifque potentia , quam gloria ftudio plures agant. Hinc quoque rerum vis ac nominum corrupta;
 15. ⁸ dum plerumque potior flagitio , ubi armis fuperaverit , tyrannidem amotam vocaverit , damno publico oppreffos. Quinetiam aliquanti pari libidine in caleftium numerum referuntur , ægre exfequiis digni : quis ni FIDES rerum geftarum obftitiffet , quæ neque honeftos præmiis memoria fruftrari finit , neque improbis æternam illuftremque famam
 20. procedere ; nequicquam peteretur virtus : cum verum illud atque unicum decus peffimo cuique gratia tribueretur , dempium impie bonis. Denique Gallienum fubacti a Claudio Patres , quod ejus arbitrio Imperium cepiffet , Divum dixere. Nam cum profluvio fanguinis , vulnere tam gravi , mortem fibi adeffe intelligeret , ⁹ infignia Imperii ad Clau-

N O T Æ.

fecto jam Gallieno apud eum pontem interemit. qui nunc pons Aureoli nuncupatur. Zozim. interfectum ait a Claudii militibus poftquam fe Claudio dediffet. Quam fententiam videtur fequi Epitom.

1. *Aureoli*] Pons Aureoli vel Aureolus in agro Mediolanenfi , nunc vulgo *Pon tiolo*.

2. *Aftu compofuit*] Nihil tale neque Zozim. neque Pollio.

3. *A memoratis*.] Ducibus & Tribunis.

4. *Aureliani confilio*] Certe hic Aurelianus locum habere non potest & ex Zozim. & Pollione legendum *Heraciani confilio* ; hic erat præfectus Prætorio.

5. *Simulata prurptione hoftium*.] Aureolum cum copiis omnibus adeffe fimulantes , metum iniecerunt , quare arma amens capit , equum infiluit , & figno dato

militibus ut fe fequerentur , interim folus adequitat ; itaque cum dux turmæ nudum confpicatus , interfecit Vide Zozim.

6. *Noctæ intemperata*.] Nefcio an nox intempefta , *nox intemperata* recte dicatur. Non alibi , opinor , invenies.

7. *Necifne errore*.] Ait eadem auctoris inultam fuiffe , incertum propterne errorem necis , id eft , quod ejus auctor ignorabatur , an quia bono publico acciderat.

8. *Dum plerumque*] Ait vim rerum ac nomina corrupta ; nam æpiffime qui flagitio potior eft , fi armis fuperior fit , tyrannidem amotam vocat damno publico oppreffos. Hoc eft , quos damno publico oppreffit , per fe tyrannos amotos dicit.

9. *Infignia Imperii ad Claudium*] Contra Zozimus & Pollio a militibus electum Claudium , & a Senatu poftea comprobatum.

dium destinaverat ¹ honore Tribunatus Ticini retinentem præsidariam manum. ² Quod sane extortum : cum neque Gallieni flagitia, dum urbes erunt, occultari queant : & quisque pessimus erit, par similisque semper ipsi habebitur. Adeo principes atque ³ optimi mortalium vitæ
⁵ decore, ⁴ quam quæsitis nominibus, atque compositis, ⁵ quantum conji-
 ciat, cælum adeunt ; seu fama hominum Dei celebrantur modo. At
 senatus comperto tali exitio ⁶ satellites propinquosque per scalas Gemo-
 nias præceps agendos decrevit, ⁷ patronoque fisci in curiam perducere
 effossos oculos pependisse satis constat : cum irruens vulgus, pari clamo-
¹⁰ re, ⁸ terram matrem, deosque inferos precaretur ⁹ sedes impias uti Gal-
 lienio darent. Ac nisi Claudius confestim recepta Mediolani urbe, ¹⁰ tam-
 quam postulato exercitus ¹¹ parcendum, qui forte eorum supererant,
 præcepisset ; nobilitas plebesque atrocius ¹² grassarentur. Et Patres qui-
 dem, præter commune Romani malum orbis, stimulabat proprii ordi-
¹⁵ nis contumelia : quia primus ipse, metu socordiae suæ, ne Imperium ad
 optimos nobilium transferretur, senatum militia vetuit : etiam adire
 exercitum : ¹³ Huic novem annorum potentia fuit.

Sed ¹⁴ CLAUDII Imperium milites, QUOS fere contra ingenium
 perditæ res subigunt recta consulere ; ubi afflictæ omnia perspexere, avi-
²⁰ de approbant, extolluntque, ¹⁵ viri laborum patientis, æquique ac pror-

N O T A.

1. *Honore tribunatus.*) Id est, qui Tri-
 bunus Ticini præsidium retinebat. Ticinum
 Urbis in Gallia Transpadana, in agro Me-
 diolanensi ubi Insubres.

2. *Quod sane extortum.*) Divini honores
 extorti, non sponte delati. Supra : *Subacti a*
Claudio patres. &c.

3. *Optimi mortalium.*) Sic vocat nobi-
 lissimos quosque.

4. *Quam quæsitis.*) Subintelligitur, *po-*
tius.

5. *Quantum conjiatur.*) Malim: *con-*
jiatur, ut & Schottus.

6. *Satellites, propinquosque.*) Gallieni
 scilicet.

7. *Patronoque fisci in curiam perducere.*]
 Lege ut optime, Schott. *In curiam perducto.*
 Vel ut ego putabam : *Patronique fisci in*
Curiam perducti, effossos oculos pependisse,
 &c. Patroni oculi effossi pependerunt, hoc
 est, pœnas luerunt. Neque vitiosum est il-
 lud *pependisse*, ut putavit doctissimus Gru-

ter. de Patronis sive advocatis fisci alibi di-
 ctum.

8. *Terram matrem, deosque inferos.*] Sic
 enim ex formula in diris illis. *Terra ma-*
ter, vosque Dii inferi, &c.

9. *Sedes impias.*) Id est, ubi Impii in-
 clusi pœnam expectant. Ex Virgilio vi.
Æneid. notæ illæ sedes.

10. *Tanquam postulato exercitus.*) Id est,
 tanquam exercitus postulasset.

11. *Parcendum qui forte eorum.*) Sup-
 ple, *iis* : *parcendum iis qui forte,* &c.

12. *Grassarentur.*] Pro grassatæ fuissent.

13. *Huic novem annorum potentia fuit.*)
 Post mortem patris Valeriani scilicet. Nam
 cum patre regnavit annis vi. solus vero ix.
 Unde a quibusdam dicitur imperasse annis
 xv. Vide Pollionem in fine.

14. *Claudii.*) An. V. 1020. post C.
 268.

15. *Vir.*) Refer ad *Claudii* quod prio-
 ri versu legitur.

- sus dediti reipub. ¹ Quippe ut ² longo intervallo ³ Deciorum morem renovarit. Nam cum pellere Gothos cuperet, quos diuturnitas nimis validos, ac prope incolas effecerat, proditum ex libris Sibyllinis est, primum ⁴ ordinis amplissimi victoriæ vovendum. ⁵ Cumque is qui esse videbatur semet obtulisset: sibi potius id muneris competere ⁶ ostendit, qui revera senatus atque omnium princeps erat. Ita nullo exercitus detrimento fusi Barbari summotique postquam Imperator vitam reipub. dono dedit: Adeo BONIS salus civium ac longa sui memoria cariora sunt: quæ non gloriæ modo, verumetiam ratione quadam posterorum felicitati proficiunt. Hoc siquidem Constantius & Constantinus, atque Imperatores nostri **** corporisque acceptior militibus, præmiorum spe, seu lasciviæ. Quo ægra asperiorque victoria fuit, dum, uti mos subditis erat, studio impune peccandi, ⁸ remissa imperia promptius quam utilia defendunt.
15. Cæterum ⁹ AURELIANUS successu tanto vehementior, confestim quasi belli reliquiæ superessent, in Persas progressus est. Quis deletis Italiam repetivit ¹⁰ cujus urbes Alamannorum vexationibus affligebantur: Simul Germanis Gallia demotis; Tetrici, de quo supra commemoravimus, cæsæ legiones, ¹¹ proditore ipso duce. Nam Tetricus, cum Faustino præsidis dolo corruptis militibus plerumque peteretur, Aureliani

N O T Æ.

1. *Quippe ut longo intervallo Deciorum morem renovaverit.*] Falsum est Claudium se pro salute patriæ devovendo, Deciorum morem renovavisse, ut produnt multi; Nam pestilentia mortuus Claudius. Pollio: *Finito bello Gothico, gravissimus morbus increbuit, tunc cum etiam Claudius affectus morbo mortales reliquit & familiare virtutibus suis periit cælum.* Et Zozim. *αΨπε' - νου δὲ τῶν καὶ τοῦ Κλαυδίου, ἀπεθανόντες, πολλοὶ δὲ σπυρίμματος, τελευτῶν δὲ καὶ Κλαυδίου.* Id est, cum vero apud Romanos pestis faviret, cum alii complures in exercitu mortui sunt, tum etiam Claudius vivendi finem fecit.

2. *Longo intervallo.*) A. P. Decio Mure qui se bello Latino devovit, usque ad Claudii tempora anni sunt circiter DC.

3. *Deciorum morem*) Se pro patria devovendi, qui mos Decis solennis fuit.

4. *Ordinis amplissimi.*) Id est, senatus. Jam alibi.

5. *Cumque is.*] Pompenius Bassus. Vide in Epitom. *Pomponio Basso qui tunc erat se offerente.*

6. *Ostendit.*] Claudius.

7. *Hoc siquidem Constantius & Constantinus atque Imperatores nostri **** corporisque &c.*] Locus deploratus; nam multa desunt. In iis egerat Victor de initio Imperii Aureliani. Id quod facile probabis ex initio sequentis capituli: *Igitur Aurelianus successu tanto vehementior*, quæ necessario ad ea, quæ hic dicta sunt, referenda.

8. *Remissa Imperia*] Remissa vocat Imperia minus sévera, ubi omnia omnibus permessa sunt, & impune peccatur.

9. *Aurelianus.*) Imperium suscepit an. V. 1022. post C. 270.

10. *Cujus urbes Alamannorum vexationibus.*) Vide Zozimum qui hoc antequam in Persas Imperator progrediretur, factum dicit.

11. *Proditore ipso duce.*) Ipso Tetrico exercitum suum prodente, quod ejus scelera ferre non posset. Vopiscus in Aureliano. Pollio in Tetrico seniore: *Quod militum suorum impudentiam & procacitatem ferre non posset.* Sed verior Vopisc.

per

per litteras præsidium imploraverat; eique adventanti, producta ad speciem acie, inter pugnam se delit. Ita, uti rectore nullo solet, turbati ordines oppressi sunt: ¹ ipse post Celsum biennii Imperiū in triumphum ductus, ² Lucanæ correcturam, filioque veniam atque honorem senatorium cooptavit. neque secus intra urbem monetæ opifices delet: qui cum auctore Felicissimo ³ rationali ⁴ nummariam notam corrosissent, pœnæ metu bellum fecerant, usque eo grave, uti per Cælium montem congressi, ⁵ septem fere millia bellatorum confecerint. His tot tantisque prospere gestis, ⁶ fanum Romæ Soli magnificum constituit, donariis ¹⁰ ornans opulenti: ac ne unquam quæ per Gallienum evenerant, acciderent, muris urbem quam validissimæ ⁸ laxiore ambitu circumsepsit: simulque usus porcinae carnis, quo plebi Romanæ affatim cederet, ⁹ prudenter munificeque prospectavit; ¹⁰ deleæque fiscales & quadruplatorum, quæ urbem miserabiliter affecerant, calumniæ, consumptis igni

N O T Æ.

1. *Ipse post Celsum biennii Imperii.*] Quis hic Celsus sit quæto: nec me fugit de iugusta Tyranni Celsum vicefimum octavum a Pollione collocari: atqui in Africa non ut Tetricus in Gallia Imperium invasis, imperavitque (ptem ta tum diebus, non biennio. Quare in mentem venit lege dum, post Celsum biennii Imperii m. id est, post summam potestatem. Quæ familiaris ejus ætatis formula est. Tetricus enim senior in Gallia Imperium occupaverat tenuitque, per annos duos intra in Epitom. Schot.

2. *Lucanæ correcturam filioque veniam.*] Vopiscus in Aureliano. Tetricum triumphatum correcturam Lucanæ fecit, filio ejus in senatu manente. At Pollio in Tetrico ait totum Italiæ correctorem factum. Qued falsum est. Correctores autem dicuntur quibus pars aliqua provinciarum regenda tradita est.

3. *Rationali.*] Quis sit rationalis, nemo melius explicaverit quam Aurelianus ipse in Epistola quæ legitur apud Vopiscum, ubi de illo Felicissimo loquens ait: Cui procuratorem fisci mandaveram. Ergo procurator fisci, & rationalis idem est.

4. *Nummariam notam corrosissimam.*] Hoc est, Nummos corrosissent ut ponderis quantitatem minuerent.

5. *Septem fere millia bellatorum confecerint.*] Vopiscus in Aureliano: Fuit sub Aureliano etiam Monetariorum bellum, Felicissimo Rationali auctore: quod acerrime severissimeque compescuit, septem tamen mil-

libus suorum interemptis. Vide & ipsius Aureliani Epistolam quæ ibidem posita est.

6. *Fanum Romæ Soli magnificum.*] Vopiscus: Templum Solis magnificentissimum constituit.

7. *Quæ per Gallienum evenerant.*] Vopiscus: Quum videret posse fieri ut aliquid tale iterum quale sub Gallieno evenerat, proveniret, adhibito consilio senatus, muros Urbis Romæ dilatavit. Timebat autem Barbarorum in Italiâ irruptionem.

8. *Laxiore ambitu.*] Vopisc. Muros Urbis Romæ sic ampliavit ut quinquaginta prope millia Murorum ejus ambitus teneant.

9. *Prudenter munificeque prospectavit.*] Vopiscus apertius: Idem Aurelianus & porcina carnem populo Romano distribuit, quæ hodieque dividitur. Fuit tum institutus præfectus dividendæ porcine, ejus meminit Zozim. lib. 2. *Αὐριανὸς τὸ χοιρῶν κρεῖον ἢ χοιρῶν. Lucianus porcina carnis præbitor fuit.*

10. *Deleæque fiscales & quadruplatorum calumniæ.*] Vopiscus quem hic transferibit: Item quadruplatores ac delatores ingenti severitate persequutus est: tabulas publicas ad privatorum securitatem exuri in foro Traiano semel iussit. Quadruplatores autem dicebantur accusatores sive delatores criminum publicorum quod ex eorum bonis quos accusaverant, quartam partem consequebantur.

tabulis, monumentisque hujusmodi negotiorum, atque ad Græciæ morem decreta abolitione, inter quæ ²avaritiæ peculatum, provinciarum prædatores, contra morem ³militarium, quorum e numero erat, ⁴immane quantum spectabatur. Qua causâ ⁵ministri scelere, cui secretorum officium crediderat, circumventus, apud ⁶Cænosphurium interiit: cum ille prædæ conscientia, delictique, ⁷scripta callide composita Tribunis quasi per gratiam, prodidisset, quibus interfici jubebantur. illique eo metu accensi facinus patravere. Interea milites, ⁸omisso principe, legatos statim Romam destinant, ⁹uti suopte arbitrato Patres Imperatorem deligerent: quibus hoc ipsorum potissimum convenire munus respondentibus, rursus legiones ad eos rejiciunt. Ita utrimque pudore ac modestia decertabatur, rara in hominibus virtute, rebus præsertim hujusmodi, ac prope ignota militibus. Tantum ille vir severitate atque incorruptis artibus potuit, ¹⁰ut ejus necis auctoribus exitio: ¹¹pravis metui, ¹¹simulata dubiis, optimo cuique desiderio: nemini in-

N O T Æ.

1. *Atque ad Græciæ morem decreta abolitione.*] Amnistiam intellige quæ Græcorum, Atheniensium inventum. Vopiscus: *Amnestia etiam sub eo delictorum publicorum decreta est de exemplo Atheniensium.*

2. *Avaritiæ peculatum, provinciarum prædatores.*] Vopisc. Fures provinciales repetundarum ac peculatus reos ultra militarem modum est persequutus, ut eos ingentibus suppliciis cruciatibusque puniret.

3. *Militarium.*] Pro militum. Non semel. Ut & alii Scriptores ejusdem seculi.

4. *Immane quantum spectabatur.*] Lege: *sectabatur*, vel, *insectabatur*, ut optime Schottus.

5. *Ministri scelere.*] Notarii sui. Notarii Secretorum. Vopiscus qui, & Mnestheum vocat. Unde Olivarius pro *Ministri scelere* legebat *Mnesthei scelere*. Quod non necesse. Hunc Erotem nominat Zozim.

6. *Cænosphurium.*] Inter Heracliam & Byzantium. Epitom. Καὶνοῦ φρεῖον. Vel unica voce Καίνοφρεῖον. Id est, novum castellum, munitissimum hoc Castellum scribit Polyb. & in eo gazam suam Mithridatem habuisse.

7. *Scripta callide composita.*] Breve nomen mixtis iis quibus Aurelianus vere

irascabatur, cum iis de quibus nihil asperum cogitabat. Vopisc. quem vide.

8. *Omiso.*] Pro amisso. Jam alibi.

9. *Uti suopte arbitrato Patres.*] Vopisc. De Imperatore deligendo exercitus retulit ad Senatum, idcirco quod nullum de his faciendum putabat qui tam bonum principem occiderant. Verum Senatus hanc eandem deletionem in exercitum refudit, sciens non libenter jam milites accipere Imperatores eos quos Senatus elegerit. Denique id tertio factum est, ita ut per sex menses Imperatorem Romanus orbis non haberet.

10. *Ut ejus necis auctoribus.*] Hic hiatus codicis notaverat Casaubonus ubi scriptum: *Ut ejus necis auctoribus.* Atque ipsi desiderari videbatur vocabulum mors aut simile aliud. Sine quo, agebat, ruit tota periodus. Verum nullum ego hic vitium, nullum defectum agnosco. *Ut ejus necis auctoribus exitio.* Notandum tantum necis hic in nominandi casu pro nex, ut veteres loquebantur. De Aureliani autem nece hic loquitur Victor; quod ideo monco quia doctissimus Salmasius de nece Romuli hoc putavit intelligendum.

11. *Simulata dubiis.*] Hoc est, sparsi rumores quasi de morte illius, ut dubii deposita persona qua tegebantur, cognosci possent.

solentia aut ostentationi esset: atque etiam ¹ soli, quasi Romulo, Interregni species obvenit. ² longe vero gloriosior. Quod factum præcipue edocuit. ³ CUNCTA in orbis modo verti, nihilque accidere, quod rursus natura vis fere nequa at avi spatio: adhuc VIRTUTIBUS
 5. principum res attolli facile, vel afflictas easque firmiores ⁴ præceps vitii dari.

Igitur tandem senatus, mense circiter post Aureliani interitum sexto, TACITUM, e consularibus nitem sane virum, ⁵ Imperatorem creat: ⁶ cunctis fere lætioribus, quod ⁷ militari ferocia legendi jus Principis
 10. proceres recepissent. Quæ tamen lætitia brevis, neque exitu tolerabili fuit, namque Tacito confestim ⁸ a ducentesima regni luce ⁹ Tyana ¹⁰ mortuo, ¹¹ cum tamen prius auctores Aureliani necis, maximeque ¹² Mucaperem ducem, quod ipsius ictu occiderat, excruciaisset: FLO-
 RIANUS ejusdem frater, ¹³ nullo senatus seu militum consulto, Impe-
 15. rium invaserat.

Qui ¹⁴ uno mense aut altero vix retentata dominatione apud ¹⁵ Tarsum

N O T Æ.

1. *Soli quasi Romulo.*] Vopisc. in Tacit. initio: Quod post excessum Romuli novillo adhuc Romana Urbis imperio factum. Pontifices, penes quos scribenda historia potestas fuit, in literas resulerunt, ut interregnum, dum post bonum principem, bonus alius quaeritur, intraret, hoc post Aurelianum, habito inter Senatum, exercitumque Romanum non invido, non tristi, sed grato religiosoque certamine, sex totis mensibus factum est.

2. *Longe vero gloriosior.*] Quod nulla in hoc seditiones quæ in Romuli interregno agitatae sunt.

3. *Cuncta in orbis modo verti.*] Sic Salomon in divino illo libello qui Ecclesiastes inscribitur: cap. 1. v. 9.

4. *Præceps.*] Adverbialiter, ut alibi.

5. *Imperatorem creat.*] An. V. 1027. post C. 275.

6. *Cunctis fere lætioribus.*] Vopisc. in Tacit. Nec tacendum est, & frequenter intimidandum, tantam Senatus lætitiâ fuisse quod eligendi principis cura ad ordinem amplissimum revertisset, ut & supplicationes decernerentur & hecatumbe promitterentur a singulis.

7. *Militari ferocia.*] At quo modo militari ferocia: cum curam illam sæpius ad exercitum Senatus, & ad Senatum exer-

citus refuderit, donec coacti patres.

8. *A ducentesima regni luce.*] Imperavit mensibus, sex diebus xx. Vopiscus & Eutrop. mensibus tantum sex, minus vere.

9. *Tyana.*] In Cappadocia, Infra Epitom. ait Tarsi mortuum.

10. *Mortuo.*] Interemptus est insidiis militibus, ut alii dicunt, ut alii, morbo interit. Vide Vopisc.

11. *Cum tamen prius antores Aureliani necis.*] Vopisc. Et prima quidem illi cura Imperatoris facti hac fuit ut omnes qui Aurelianum occiderant, interimeret, bonos malosque, quum jam ille vindicatus esset. Apud Zozim. tamen legas Probum Imperatorem de iis qui Aurelianum interfece- rant, pœnas sumpsisse.

12. *Mucaperem ducem, quod ipsius ictu.*] Malitia Notarii sui, & manu Mucaperis interemptus est. Vopisc. Extat Aureliani Epistola ad Mucaperem apud eundem Vopisc.

13. *Nullo Senatus.*] Vopiscus: Non Senatus auctoritate, sed suo motu, quasi hereditarium esset Imperium.

14. *Uno mense aut altero.*] Duobus mensibus, & diebus xx. in Imperio fuit. Eutrop.

15. *Tarsum.*] In Cilicia.

X ij

- ¹ ab suis interficitur. Post quem PROBUM ² in Illyrico factum accepere, ingenti belli scientia exercitandisque varie militibus, ac duranda juventute prope Hannibalem alterum. ³ Namque ut ille oleis Africæ ple-
 5. raque per legiones, ⁴ quarum otium reip. atque doctōribus suspectum
 rebatur: ⁵ eodem modo hic Galliam, Pannoniasque & Mæforum colles
 vinetis replevit: ⁶ postea sane quam Barbarorum attritæ gentes sunt,
 quæ nostris principibus suorum scelere interfectis, irruperant, simul cæs-
 sis ⁷ Saturnino per Orientem, Agrippinæ ⁸ Bonoso exercitu: nam utri-
 10. que dominatum tentaverant, sumpta, cui duces præerant, manu: qua
 caussa receptis omnibus, pacatisque dixisse proditur ⁹ brevi milites fru-
 stra fore. Hinc denique magis irritati ¹⁰ paulo cis sextum annum apud
 Sirmium trucidavere, ¹¹ cum ad siccandam lacunis ac fossa urbem
¹² ipsi patriam adigerentur, quæ palustri solo hiemalibus aquis corrumpi-
 tur. Abhinc ¹³ militaris potentia convaluit, ac senatui Imperium, crean-

N O T A.

1. *Ab suis interficitur.*] Cum Probum Imperatorem factum accepissent. Vide Zozim. & Vopisc. a quibus hic Victor dis- sentit.

2. *In Illyrico factum.*] Imo in Oriente. Nam Probus Syriam, Phœnicem, Palæstina-
 nam & Ægyptum tunc obtinebat. Vide Zo-
 zim. Vopiscus etiam ab orientalibus exer-
 citibus Imperatorem factum scribit. Puta-
 bam legendum: *In Illyrico natum.* Nam
 Sirmio oriundus Probus. Factus est autem
 Imperator an. V. 1028. post C. 276.

3. *Namque ut ille oleis.*] Hannibal quo-
 ne legiones otiosæ essent multa Africæ loca
 oleis consevit.

4. *Quarum otium reipub. atque doctōri-
 bus.*] Non male Schottus ductoribus. Et
 vero otium militare omnium aliorum pro-
 generare negotium non parce ostendi ex
 Græca Latinaque historia in comment. ad
 lib. 1. Annal. Tacit. cap. 16. Gruter.

5. *Eodem modo hic Gall. Pan. & Mæso-
 rum colles.*] Vopiscus: Gallis omnibus &
 Hispanis ac Britannis, hinc permisit ut vi-
 tes haberent, vinumque conficerent. Post Do-
 mitianum qui primus ne quis in Italia no-
 vellaret edixerat, ibi observatum fuit ut pro-
 miscui non esset juris vites instituere; sed
 eorum tantum qui ab Imperatore veniam
 impetrassent.

6. *Postea sane quam.*] Ait repletos vine-
 tis colles postquam Barbaros Saturninum-
 que & Bonosum devicit, & sic intelligen-

da vox *hinc*, quæ supra in loco Vopisci.
 De Barbaris quos vicit Probus fusc Vo-
 pisc.

7. *Saturnino per Orientem.*] De Satur-
 nino & Bonoso vide Vopiscum qui ter-
 tium addit nomine Proculum. Saturnini
 meminit Zozim.

8. *Bonoso exercitu.*] Lege: *Bonoso ab
 exercitu* Schot.

9. *Brevi milites frustra fore.*] Hoc est,
 brevi milites inutiles fore. Vopiscus: *His
 addidi* (sic lego non *addidi*. Et si aliter
 viri docti) *dictum ejus grave, si unquam
 eveniat salutare, Reipub. brevi milites ne-
 cessarios non futuros.*

10. *Paulo cis sextum annum.*] Impera-
 vit annos sex, menses quatuor. Vopiscus
 annos quinque tantum tribuit.

11. *Cum ad siccandam lacunis ac fossa
 Urbem.*] Vopiscus: *Nam cum Sirmium
 venisset ac Solum patrium effœcundari cu-
 peret & dilatari, ad siccandam quandam
 paludem multa simul millia militum posuit,
 ingentem parans fossam, qua dejectis in al-
 tum navibus, loca Sirmiensibus profutura
 siccaret. Hoc permoti milites confugientem
 eum in turrem ferratam, quam ipse specula
 caussa editissimam exadificaverat, inter-
 emerunt anno Imperii sui quinto.*

12. *Ipsi.*] Probo. Supra Vopiscus: *Pa-
 trium solum.*

13. *Militaris potentia.*] Militum poten-
 tia; nam ad eos rediit jus creandi principis

- dique jus principis ereptum ad nostram memoriam : incertum an ipso cupiente per desidiam , an metu seu dissensionum odio. Quippe : amisso Gallieni edicto, ² refici militia potuit , concedentibus modeste legionibus , Tacito regnante, neque Florianus temere invasisset : aut judicio, ⁵ manipularium cuiquam , bono licet , imperium daretur : amplissimo ac tanto ordine in castris degente. Verum dum oblectantur otio , simulque divitiis pavent , quarum usum affluentiamque æternitate majus putant , munivere ⁷ militaribus ac pæne Barbaris viam in se ac posteros domi- nandi.
10. Igitur CARUS ⁴ præfectura pollens Prætorii , ⁵ Augusto habitu ⁶ liberis Cæsaribus Carino , Numerianoque. Et quoniam cognita Probi morte Barbarorum quique opportune invaserant , ⁷ misso ad munimentum Galliæ majore filio , Numeriani comitatu in Mesopotamiam pergit protinus : quod ea Persarum quasi solemni bello subest. Ubi fuis hostibus, ¹⁵ ⁸ dum gloriæ inconsulte avidior , Ctesiphonta urbem ⁹ Parthiæ inclytam transgreditur , fulminis tactu conflagravit. Id quidam jure ei accidisse referunt : ¹⁰ nam cum oracula docuissent , ad usque opidum memoratum perveniri victoria licere , longius delatus pœnas luit. Proinde ¹¹ ARDUUM fatalia devertere , coque futuri notio superflua. At Numeria-

N O T Æ

quod Patres in Tacito Augusto creando receperant.

1. *Amisso Gallieni edicto.*] Nota, amisso pro amisso , sicut jam duobus locis amisso usus est pro amisso. Gallieni edictum intellige quo militia patres vetuit de quo supra in Gallieno.

2. *Refici militia potuit.*] Aut abrogato edicto Gallieni militia restaurari potuit , exercitu modeste patribus cedente, regnante Tacito, neque Senatu in castris conversante, Florianus motu suo imperium occupasset, neque id in judicio, cuiquam militum quamvis bono, datum fuisset.

3. *Militaribus.*] Id est , militibus. Jam sapientia.

4. *Præfectura pollens Prætorii.*] Præfectus prætorii a Probo factus. Vopisc.

5. *Augusto habitu.*] Dcest , induitur , vel quid simile. Nisi malis legere : *Augustus habetur.* Creatus Imperator an. V. 1034. post C. 282.

6. *Liberis Cæsaribus Car. Num.*) *Liberis Cæsaribus nuncupatis.* Vopisc.

7. *Misso ad munimentum Gallia Majore filio.*] Carino. Vopiscus : *Et ita quidem*

ut Carinum ad Gallias tuendas cum viris lectissimis destinaret , secum vero Numerianum adolescentem , cum lectissimum , tum etiam disertissimum , duceret.

8. *Dum gloriæ inconsulte avidior.*] Vopiscus : *Verum cum avidus gloriæ , præfecto suo maxime iurgante , qui & ipsius & filii ejus quarebat exitium , cupiens imperare longius progressus est , ut alii dicunt morbo , ut plures fulmine interemptus est.*

9. *Parthia.*] Id est , Persidis. Jam sæpius.

10. *Nam cum oracula docuissent.*] Vopiscus, postquam Calphurnii Epistolam recitavit , quæ agitudine mortuum Carum scribit : *Hanc ego , inquit , Epistolam idcirco indidi quod plerique dicunt vim fati quandam esse ut Romanus princeps Ctesiphontem transire non possit : Ideoque Carum fulmine absumptum quod eos fines transgredi cuperet qui fataliter constituti sunt.* Atqui ut optime ibidem Gasaub. constat Romanos ultra Ctesiphontem & Tigrim provincias habuisse Transfluvianas , quas a Galerio partas , restituit Persis Jovianus.

11. *Arduum.*] Difficile.

nus, amisso patre, simul confectum æstimans bellum, cum exercitum re-
 ductaret: 1. Apri præfecti Prætorio soceri insidiis exstinguitur: 2. quis ca-
 sum detulit adolescentis oculorum dolor, denique diu facinus occulta-
 tum, dum clausum lætica cadaver, specie egri, ne vento obtunderetur
 5. acies, gestabatur. Sed postquam 3. odore tabescentium membrorum sce-
 lus proditum est: ducum consilio, tribunorumque VALERIUS DIO-
 CLETIANUS 4. domesticos regens ob sapientiam 5. deligitur, magnus
 vir: his moribus tamen: quippe qui 7. primus ex auro veste quæsitæ, se-
 ricæ ac purpuræ gemmarumque vim plantis concupiverit: quæ quan-
 10. quam plus quam civilia, tumidique & affluentis animi, levia tamen præ-
 cæteris: namque se primus omnium 8. Caligulam post, Domitianumque
 Dominum palam dici passus, & adorari se, appellarique uti Deum.
 Quis rebus, quantum ingenium est, compertum habeo, HUMILLI-
 MOS quosque, maxime ubi alta accefferunt, superbia arque ambitione
 15. immodicos esse. Hinc 9. Marius patrum memoria, hinc iste nostra com-
 munem habitum supergressi, dum animus potentiæ expers, 10. tanquam
 inedia refecti, infatiabilis est. 11. Quo mihi mirum videtur, nobilitati ple-
 rosque superbiam dare: quæ gentis patriciæ memor, molestiarum, quis
 agitur, remedio, eminere paululum pluris habet. Verum 12. hæc in Va-

N O T Æ.

1. *Apri præfecti Prætorio soceri.*] Factio-
 ne Arrii Apri soceri sui, qui invadere cona-
 batur Imperium, occisus est. Vopisc.

2. *Quis casum detulit.*] Quibus insidiis
 casum, id est, occasionem, dedit Nume-
 riani dolor oculorum. Hunc dolorem con-
 traxerat Numerianus quod nimio fletu ocu-
 los corripisset.

3. *Odore tabescentium.*] Fætores tamen
 cadaveris res esset prodita. Vopisc.

4. *Domesticos regens.*] *Domesticos tunc
 regentem.* Vopisc. Domestici autem dice-
 bantur milites qui non in acie, sed domi late-
 ris protegendæ sacri curam habebant. Eorum
 alii equites, alii pedites fuerunt. Qui vero
 in acie protegere latus principis solebant,
protectores dicebantur.

5. *Deligitur.*] An. V. 1036. post C.
 184.

6. *His moribus.*] Sic supra alicubi, &
 Terent.

7. *Primus ex auro veste quæsitæ.*] Infra
 tamen Epitom. ait Aurelianum primum au-
 rata omni veste usum.

8. *Caligulam post, Domitianumque.*] Su-
 pra in Caligul. num. 3. *Hic elatus Domi-
 num dici atque in signe regni capiti nectere*

tentaverat. Et in Domitiano num. 17.
*Quippe qui se Dominum, Deumque dici coë-
 gerit, quod confestim ab insequentibus re-
 motum, validius multo posthac deinceps re-
 tulere.*

9. *Marius.*] C. Marius.

10. *Tanquam inedia refecti.*] Id est,
 tanquam qui se post inediam & longam
 famem reficiunt, epulis admoti. Et eleganter
 ait potentiæ expertes infatiabiles esse tam-
 quam famelicos qui epulis admoti, fercu-
 la integra, & struices patinarias oculis de-
 vorant.

11. *Quo mihi mirum videtur.*] Cum
 certum sit humillimos quosque, ubi alta
 accefferunt, superbia immodicos esse, sibi
 mirum videri ait multos esse qui nobilitati
 superbiam tribuant, quæ quidem nobilitas
 gentis patriciæ memor aliquantulum supra
 cæteros eminere pluris facit, remedio sci-
 licet molestiarum quibus agitur, hoc est,
 ut molestiis quibus agitur, remedium ha-
 beat. Nobilitatem autem præcipue mole-
 stiis ait agitari, quod illi plures curæ, ma-
 jora pericula subeunda.

12. *Hæc in Valerio obducta cæteris bonis.*]
 Verbum *παρρησια* Græcorum alludit,

lerio obducta cæteris bonis : eoque ipso quod Dominum dici passus,
 1 parentem egit : satisque constat , prudentem virum edocere voluisse,
 atrocitatem rerum magis , quam nominum officere. Interim Carinus
 eorum quæ acciderant , certior : spe facilius 2 erumpentis metus sedatum
 5. iri : Illyricum prope Italiae circuitu petit : 3 Ibi Julianum, pulsa ejus acie,
 obtruncat. Namque is 4 cum Venetos correctura ageret , Cari morte
 cognita, Imperium avens eripere , adventanti hosti obviam processit. At
 Carinus ubi Mæsiam contigit , ilico 5 Murgum juxta Diocletiano con-
 gressus , dum victos avide premeret , suorum ictu interiit ; quod libidi-
 10. ne impatiens militarium nuptas affectabat : quarum infestiores viri,
 iram tamen doloremque in eventum belli distulerant. Quo prosperius
 cedente , metu ne hujusmodi ingenium magis magisque victoria inso-
 lesceret , sese ulți sunt. Is finis Caro 6 liberisque : Narbone patria, Im-
 perium biennii fuere. Igitur Valerius prima ad exercitum concione, cum
 15. educto gladio, Solem intuens, obtestaretur, ignarum cladis Numeriani,
 neque imperii cupientem se fuisse , 8 Aprum proxime astantem
 ictu transegit : cujus dolo , uti supra docuimus , adolescens bonus

N O T A.

ἀδελφὸς ἐὶς ἐὶς ὁδῶν τῶν ἀπαθῶν ψῆφος.
 Hoc est, aliis in bonis hoc avertis dedecus.
 Cal.

1. Parentem egit.] Ait Valerium cum se
 Dominum dici passus est, eo potius paren-
 tem quam tyrannum egisse.

2. Erumpentis metus.] Lege ut Schott.
 Spe facilius erumpentes motus sedatum iri.
 Hoc est: sperans erumpentes motus seda-
 tum iri facilius.

3. Ibi Julianum.] Ait Illyrico Julia-
 num victum. Alii in Campis Veronensi-
 bus.

4. Cum Venetos correctura ageret.] Id
 est, cum Venetos correctura regeret, cum
 Venetorum corrector esset. De correctori-
 bus supra dictum.

5. Murgum juxta.] Lege Margum. Vo-
 pisc. Contra Diocletianum multis praeliis
 conflixit, ultima pugna apud Margum com-
 missa, victus occubuit. Margus Mæsiæ Urbs
 inter Viminatium Urbem & Aureum mon-
 tem.

6. Liberisque.] Numeriano & Ca-
 rino.

7. Narbone patria.] Narbone in Gallia
 genitum Carum plures crediderunt, ut ex
 hoc Sidonii Carmine de Narbone videre
 est,

*Quidquid Caesaribus ferax creandis
 Felix prole virum, simul dedisti,
 Natos cum genitore principantes.
 Namquis Persidis expeditionem,
 Aut victricia castra prateribis
 Cari principis, & perarubulatum,
 Romanis legionibus Niphatem
 Tum cum fulmine captus Imperator
 Vitam fulminibus parem peregit.*

Idem voluit & Zonaras cum scripsit ex an-
 tiquioribus Græcis Κάλες τὸ γένος Γαλάτης
 ἦν; Sed eos falli putavit Scaliger qui ait
 Carum Narbonensem ex Illyrico fuisse:
 Narbonam enim nobilem in Illyrico Colo-
 niam a Plinio & Ptolemæo memorari.
 Ptolemæus in descriptione Illyrici meminit
 quidem Ναρβώνας πόλιν ἐπὶ ποταμῷ. Sed
 Plinius eam Naronam non Narbonam vo-
 cat, vere: Naronam enim a Nare, vel Na-
 rone fluvio cui apposita.

8. Aprum proxime astantem.] Idem Vo-
 piscus, & alii. Sed ii omnes hoc a Vale-
 riano post mortem Numeriani, & ante
 Carini adventum factum dicunt. Eutrop.
 Isdem verbis. Is prima militum concione
 juravit Numerianum nullo suo dolo interse-
 ctum, & cum juxta eum Aper, qui Nume-
 riano insidias fecerat, constitisset, in conspe-

¹ facundusque & gener occiderat; cæteris venia data, retentique hostium fere omnes, ac maxime vir insignis Aristobulus præfectus Prætorio per officia sua. Quæ res post memoriam humanam nova atque ² inopinabilis fuit civili bello, fortunis, fama, dignitate spoliatum neminem: cum pie admodum mansueteque geri latemur, exilio, proscriptioni, atque etiam supplicii & cædibus modum fieri. Quid ea memorem, adscivisse consortio ³ multos externosque tuendi prolatandive gratia juris Romani? Namque ubi competit Carini ⁴ discessu, ⁵ Helianum Amandumque per Galliam excita manu agrestium ac latronum, quos ⁶ Bagandas incolæ vocant, populatis late agris, plerasque urbium tentare: MAXIMIANUM statim fidum amicitia, quamquam ⁷ semiagrestem, ⁸ militiæ tamen, atque ingenio bonum, ⁹ Imperatorem jubet. Huic postea ¹⁰ cultu numinis, Herculei cognomentum accessit: uti Valerio ¹¹ Jovium: unde etiam militaribus auxiliis longe in exercitum præstantibus ¹² nomen impositum. Sed Hercules in Galliam profectus, fufis hostibus aut acceptis, quæta omnia brevi patrauerat. Quo bello ¹³ Corausius, ¹⁴ Menapiæ civis, factis promptioribus enituit: eoque cum, simul quia ¹⁵ gubernandi (quo officio adolescentiam mercede

N O T Æ.

Et exercitus manu Diocletiani gladio percussus est. Postea Cornum, &c.

1. *Facundusque.*] Vopiscus in Caro vocat disertissimum. Et alibi, eloquentia autem præpollentem.

2. *Inopinabilis.*] Incredibilis, vel potius quam quis sperare non posset.

3. *Multos.*] Ut Maximianum, Corausium &c.

4. *Discessu.*] Morte.

5. *Helianum Amandumque.*] *Ælianum, Amandumque.* Eutrop. Cum tumultum rusticani in Gallia concitassent, & factioni sue Bagandarum nomen imponerent, duces autem habebant Amandum & Ælianum, ad subigendos eos Maximianum Herculeum Cæsarem misit, qui levibus præliis agrestes domuit, & partem Gallie reformavit.

6. *Bagandas.*] Baganda, vel ut alii Bancanda, vel Vocanda populi circa Alpes.

7. *Semiagrestem.*] Eutrop. Hercules autem præpalam ferus, & incivilis ingenii, asperitatem etiam suam vultus horrore significans.

8. *Militia tamen atque ingenio bonum.*] Nota militia in secundo casu, ingenio vero in Sexto. Subintelligitur peritum. Militia peritum, &c.

9. *Imperatorem jubet.*] Imo Cæsarem. Et imperatorem anno fere post, cum Corausius purpuram induisset. Vide Eutrop. & inde est quod infra Victor scribit annum minorem Maximiano potentiam fuisse quam Diocletiano; cum revera annis duobus minor fuerit.

10. *Cultu numinis.*] Herculis scilicet.

11. *Jovium.*] Scribendum erat Jovii. Ut supra Herculei cognomentum. Sed casuum commutatio non infrequens auctori nostro.

12. *Nomen impositum.*] Quid an Jovia vel Joviana, an Herculeæ auxilia vocabantur? Nihil tale me apud alios legisse memini.

13. *Corausius.*] Corausum vocat Eutrop. Corausionem infra Epitom.

14. *Menapia.*] Hanc lectionem suspectam habet Ortelius & legendum putat *Manapia*. Nam *Manapia* Urbs Irlandiæ. Sed videndum num Menapia stare possit a Menapiis Galliæ populis quos Strabo cum Morinis continuat in Maritimis Belgii, & Cæsar quoque indicat ibi esse. Sunt pars Hollandiæ & Brabantiæ maritimæ.

15. *Gubernandi.*] Id est, naves regendi. Hic opinor.

exercuerat)

- exercuerat) gnarus habebatur; parandæ classi ac propulsandis ¹ Germanis maria infestantibus, præfecere. Hoc elatior ² cum parum multos opprimeret, neque prædæ omnia in ærarium referret; Herculi metu, a quo se eadi jussu compererat, Britanniam hausto imperio capessivit.
5. Eodem tempore ³ Orientem Persæ, Africam ⁴ Julianus, ac nationes ⁵ Quinquegentanæ graviter quatiebant. Adhuc apud Ægypti Alexandriam ⁶ Achilles nomine, dominationis insignia induerat. His de causis Julium Constantium, Galerium Maximianum, cui cognomen Armentario erat, creatos Cæsares, in affinitatem vocant. ⁷ Prior Herculi
10. privignam, alter Diocletiano editam fortiuntur, diremptis prioribus conjugii: ut in Nerone Tiberio, ac Julia filia ⁸ Augustus quondam fecerat. ⁹ His sane omnibus Illyricum patria fuit: qui quamquam ¹⁰ humanitatis parum, ¹¹ juris tamen ac militiæ miseris imbuti satis, optimi reipubl. fuere. Quare constat SANCTOS prudentesque sensu mali
15. promptius ¹² fieri: contraque expertes ærumnarum, ¹³ dum opibus suis cunctos æstimant, minus consulere. Sed horum concordia maxime edo-

NOTÆ.

1. Germanis.] Francis & Saxonibus. Eutrop. Cum apud Bononiam per tractum Belgia & Armeria pacandum mare accepisset, quod Franci & Saxones infestabant, multis Barbaris sæpe captis, &c.

2. Cum parum multos.] Optime Schott, Cum non parum multos. Vel, cum Barbarorum multos. Supra Eutrop. multis Barbaris sæpe captis.

3. Orientem Persæ.] Narseo duce de quo infra.

4. Julianus.] Meminit & Epitom. diversus est, ab illo Juliano quem superiori capite Carinus oleruncat.

5. Quinquegentana.] Quinquegentani, vel quinquegentiani iidem sunt ac Pentapolitani in Libya. Sæpe enim apud meliores Græcos, πέντες gentem significat. Exemplum apud Homerum P.

6. Achilles.] Achilles, Achilleus, ut Ullises Ullisseus. Horat.

7. Prior Herculi privignam.] Eutrop. Atque ut eos etiam affinitate conjungeret. Constantius privignam Herculi Theodoram accepit, ex qua postea sex liberos Constantini fratres habuit: Galerius filiam Diocletiani Valerius: ambo uxores quas habuerant repudiare compulsi.

8. Augustus quondam fecerat.] Qui

Tiberium Agrippinam uxorem prægnantem dimittere coegit, Juliamque filiam suam ducere. Sueton. August. cap. 63. Tiber. cap. 7.

9. His sane omnibus Illyricum patria fuit.] Eutropius tamen Maximianum Galerium in Dacia haud longe a Sardica natum dicit.

10. Humanitatis parum.] Supple, habuere.

11. Juris tamen ac militiæ miseris imbuti.] Juris ac militiæ miseris eos imbutos dici, quod ex Illyrico essent, quam legibus ac militiis Romanis vexatam fuisse verisimile est. Sylburgius legebat ministeriis, quasi eos Victor Reipublicæ dicat protulisse quod Juris ac militiæ satis essent periti. Sed obstat quod infra legitur sanctos prudentesque sensu mali promptius fieri. Nihil igitur mutandum. Non tacendum tamen quandam editionem habere rursus militiæque. Quæ vera lectio esse potest.

12. Fieri.] Homines scilicet, Sanctiores & prudentiores evadunt dum adversam fortunam experiuntur. Quod multis in locis testatur divinus Propheta.

13. Dum opibus suis cunctos.] Id est, dum tanti faciunt homines quantum habeant. Notum illud Horatii — quia tan-

cuit VIRTUTI ingenium, usumque bonæ militiæ,¹ quanta his Aureliani Probi que institutio fuit, pæne sat esse. Denique² Valerium, ut parentem, seu Dei magni suspiciebant modo:³ Quod quale quantumque sit, ab urbis conditore ad nostram ætatem propinquorum facinoribus patefactum est. Et quoniam bellorum moles, de qua supra memoravimus, acius urgebat: quasi partito imperio, cuncta quæ trans Alpes Galliæ sunt, Constantio commissa: Africa Italiaque Herculio: Illyricique ora ad usque⁴ Ponti fretum, Galerio: ⁵ cætera Valerius retentavit. Hinc denique parti Italiæ in vectum tributorum ingens malum. Nam cum omnis eadem⁶ functione,⁷ moderataque ageret, quo exercitus atque Imperator, qui semper aut maxima parte aderant, ali possent: ⁸ pensionibus, inducta lex nova. Quæ sane illorum temporum modestia tolerabilis in perniciem processit.⁹ His tempestatibus interim¹⁰ Jovio Alexandriam profecto, provincia credita Maximiano Cæsari, uti ¹¹ relictis finibus in Mesopotamiam progrediretur, ad arcendos Persarum impetus. ¹² A quis primo graviter vexatus, contracto confestim exercitu e veteranis ac tyronibus, per Armeniam in hostes contendit: ¹³ quæ ferme sola seu facilior vincendi via est. Denique ibidem ¹⁴ Nar-

N O T Æ.

ti quantum habeas, sis.

1. *Quanta his Aureliani Probi que institutio fuit.*) Nihil hic mutandum, ut voluit doctissimus Schor. Ait concordiam Herculii & Constantii ostendisse ad virtutem satis esse ingenium & usum bonæ militiæ, quanta; id est, tanta, tam magna in his, Herculio, scilicet, & Constantio, Aureliani & Probi institutio fuit. Nam constat Probum, Constantium & Herculium instituisse. Vopisc. de Probo: *Duces præclarissimos instituit; nam ex ejus disciplina Carus, Diocletianus, Constantius, Asclepiodorus, Herculius.* &c

2. *Valerium.*) Diocletianum.

3. *Quod quantumque sit.*) Ait eorum Imperatorum morte, qui ab inde usque Romulo ad Constantium propinquorum suorum scelere occisi sunt, patefactum esse quale, quantum, & quanti faciendum sit cum in regni partem adscitus Imperator, Imperatorem qui adscivit veluti parentem seu ad instar Dei magni suspicit.

4. *Ponti.*) Euxini.

5. *Cætera.*] Ægyptum.

6. *Functione.*) Id est, annonæ. Functione annonaria. Tota autem Italia fuit annonaria, functionemque continebat ad exercitum comitatumque Imperatoris alendum.

7. *Moderataque.*) Melius *moderateque* ut Schott. Sed *moderataque*, etiam stare potest.

8. *Pensionibus.*) Id est, *tributis*.

9. *His tempestatibus.*) Distingue, *processu his tempestatibus. Interim,* &c Ait hanc Tributorum legem quæ sub Diocletiano, Galerio, Herculio per modestiam temporum tolerabilis fuit, suo tempore, nimirum sub Constantino, in perniciem processisse. Nimirum quod admodum tunc temporis aucta fuerit.

10. *Jovio.*] Diocletiano, qui quod Jovem præcipue coleret, *Jovius* dictus.

11. *Relictis finibus.*) Quos tuebatur totius Illyrici oræ usque ad Ponti fretum præpositus.

12. *A quis primo graviter vexatus.*) Eutrop. *Galerius Maximianus primo adversum prælium, exim secundum, habuit inter Callinicum Carraque congressus. Cum inconsulte magis quam ignave dimicasset.*

13. *Qua ferme sola seu facilior vincendi via.*] Quod forsitan ab aliis partibus munita Mesopotamia propter crebriores fluviorum aniractus, ab Armenia tantum venientibus nuda exposita est. Nihil aliud video.

14. *Narseum Regem.*] Regulus Armenus

[seum regem in ditionem subegit : simul liberos , conjugesque & aulam regiam : adeo victor , ut ni Valerius , cuius nutu omnia gerebantur , incertum qua causa , abnuisset , Romani fasces in provinciam novam ² ferrentur. ³ Verum pars terrarum tamen nobis utilior quaesita : quæ cum acrius reposcuntur , bellum recens susceptum est , grave admodum perniciosumque. At in Ægypto ⁴ Achilleus facili negotio pulsus , pœnas luit. ⁵ Per Africam gesta res pari modo : ⁶ solique Corausio remissum ⁷ Insulae imperium , postquam iussis ac munimento incolarum contra gentes bellicosas opportunior habitus. Quem sane ⁸ sexennio post Allectus nomine , dolo circumvenit. Qui cum ejus permissu summæ rei præfesset , flagitiorum & ob ea mortis formidine , per scelus imperium extorserat : ⁹ quo usum brevi , Constantius , Aselepiodoto , qui prætorianis præfectus præerat , cum parte classis ac legionum præmisso , delevit : & interea cæsi Marcomanni , ¹⁰ Carporumque natio translata omnis ¹¹ in nostrum solum : ¹² cujus fere pars jam tum ab Aureliano erat. Neque minore studio pacis officia vincula legibus æquissimis : ac ¹² remoto pesti-

N O T Æ.

hic fuit qui & *Narfes* , dicitur ut supra Achilles & Achilleus.

1. *Incerum qua causa.*] Ob invidiam , ut multi credidere. Constituerat Maximianus Cæsar non prius ab armis recedere quam Persidem in Provincie formam redigisset , sed Diocletianus impedit. Hoc respicit Vopiscus in Caro , cum scribit : *Licet plane ac licebit per sacratissimum Cæsarem Maximianum Persas vincere atque ultra eos progredi ; Et futurum reor , si a nostris non deseratur promissus Numinum favor.*

2. *Ferrentur.*] Pro , lati fuissent.

3. *Vorum pars terrarum.*] Locus sane difficilis , ait forsitan : etsi fasces Romani in Persidem perferri non potuerunt. Utilior tamen pars terrarum nobis parata , nempe Mesopotamia , quæ dum acrius reposcitur &c. nihil aliud video.

4. *Achilleus facili negotio pulsus.*] Diocletianus obsessum Alexandria Achilleum VIII. fere mense superavit. Eutrop.

5. *Per Africam.*] Maximianus quoque Augustus bellum in Africa profligavit. Eutrop.

6. *Solique Corausio remissum.*] Eutrop. Cum Corausio tamen , cum bella frustra tentata essent contra virum rei militaris peritissimum ad postremum pax convenit.

7. *Insula.*] Britannia.

8. *Sexennio post.*] Septennio Eutrop. Cum post septennium Allectus socius ejus occidit.

9. *Quo usum brevi.*] Tricennio. Eutrop. Atque ipse (Allectus) post eum Britannias triennio tenuit qui ductu Aselepiodoti præfecti Prætorio est oppressus.

10. *Carporumque natio translata.*] Aliiter paulo Eutrop. Carpi & Bastarni subacti , Sarmatis victis : quarum nationum gentes captivorum copias in Romanis finibus locaverunt. Carpi populi circa Danubium.

11. *Cujus fere pars jam tum.*] Lege cum Gruter. *Cujus fere pars media jam tum.* Vel cum Casaubono , *cujus fere pars altera jam tum.* Carporum autem copias ab Aureliano afflictas scribit Vopiscus ; sed eorum partem ab eodem in Romanos fines translata nemo , quod sciam , præter Viçtorem , prodidit.

12. *Remoto pestilenti Frumentariorum genere.*] Frumentarii dicebantur milites legionibus certo numero adscripti , & ab Imperatoribus instituti ut iis minima , maxima quæ in provinciis gerebantur , celerime nuntiarent. Idem vehiculariæ rei præerant. Frumentum militare , vel annonam militarem transvehendam a provinciis curabant , unde frumentarii vocati. Si plura cupis , vide quæ a doctissimo Salmatio

Y ij

- lenti frumentariorum genere : quorum nunc Agentes rerum simillimi sunt. Qui cum ad explorandum annunciandumque, qui forte in provinciis motus existerent, instituti viderentur; compositis nefarie criminationibus, injecto passim metu, præcipue remotissimo cuique, cuncta
5. fœde diripiebant : simul annona, urbis, ac² stipendiariorum salus³ anxie, sollicitæque habita. honestiorumque provectu; & e contra suppliciiis flagitiosi cujusque, virtutum studia augebantur : veterimæ religiones castissime curatæ :⁴ ac mirum in modum novis adhuc cultisque mœnibus, Romana culmina & cæteræ urbes ornata; maxime Carthago,
 10. Mediolanum, Nicomedia. Neque tamen cum hæc agerent, extra vitia fuerunt : quippe Herculus libidine tanta agebatur, ut ne ab obsidum corporibus quidem animi labem comprimeret, Valerio parum honesta in amicos fides erat, discordiarum sane metu, dum⁵ enunciationibus posse agitari quietem consortii putat. Hinc etiam quasi truncatæ vires
 15. Urbis, imminuto prætoriarum cohortium atque in armis vulgi numero :⁷ quo quidem plures volunt⁸ imperium posuisse. Namque⁹ imminentium scrutator, ubi fato¹⁰ intestinas clades & quasi fragorem quandam impendere comperit status Romani, celebrato regni vicefimo anno valentior curam R. P. abiecit :¹¹ cum in sententiam Herculum
 20. ægerrime traduxisset :¹² cui anno minus potentia fuerat : & quamquam

N O T Æ.

apud Spartianum in Hadriano dicta sunt.

1. *Quorum nunc agentes rerum.*] Hieronymus in Abdiam cap. 1. Eos enim quos nunc agentes in rebus, vel Veredarios appellant, Veteres frumentarios nominabant. De agentibus in rebus. Vide Jurisconsultos.

2. *Stipendiariorum.*) Eorum qui Stipendia tributa pendebant.

3. *Anxie sollicitæque habita.*) Hoc est, multa cum cura tractata. Per Imperatorum scilicet modestiam.

4. *Ac mirum in modum novis adhuc cultisque mœnibus, Romana culmina,* &c. Romana, inquit, culmina, hoc est, Roma cæteræque Urbes mirum in modum ornata, Thermis, scilicet, vel aliis quibuslibet operibus, ad hoc novis cultisque mœnibus.

5. *Enunciationibus.*) *Par des rapports.*

6. *Atque in armis vulgi numero.*) Legabat Schott. *Atque inermis vulgi numero.* Sed utrumque mihi ignotum est, neque possum cogitare quam hic historiam tangat Victor.

7. *Quo.*] Id est, quare.

8. *Imperium posuisse.*] Diocletianum scilicet.

9. *Imminentium scrutator.*] Zozim. *ὅτις ἀπὸ τῶν θεῶν τὴν κατ'ἐξουσίαν τὴν ἀρχαίαν συλλαβὴν, οἷα καὶ ἡ περὶ τὸ θεῖον δὲ πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἀρχαία.* Id est, Nam fortassis etiam rerum futuram perturbationem prospiciebat, ut qui semper circa sacra versabatur.

10. *Intestinas clades.*] Bella civilia a Constantino, Maxentio, Severo, &c. de quibus infra.

11. *Curam R. P.*] Id est, Romani populi, forsitan Reipub.

12. *Cum in sententiam Hercul.*] Cum in sententiam suam Herculum difficillime traxisset ut pariter imperium deponeret. Eutrop. *Cui ægre collega obtemperavit.*

13. *Cui anno minus potentia fuerat.*] Certe legendum *anno minor potentia fuerat.* Vel *anno minus æque potentia fuerat.* Quanquam alii duobus annis minorem Herculo potentiam fuisse scribunt. Sed supra Victor cum a Diocletiano Imperatorem factum dicit, cum tantum Cæsar factus

aliis alia æstimantibus veri gratia corrupta sit; nobis tamen ¹ excellenti natura videtur ad communem vitam spreto arbitrio descendisse.

Igitur CONSTANT. O ARMENTARIOQUE ² his ³ succedentibus, SEVERUS Maximinusque Illyricorum indigenæ Cæsares: ⁴ prior Italianam; posterior in qua Jovius obtinuerat, destinantur. Quod tolerare nequiens ⁵ Constantinus, cujus jam tam a puero ingens potensque animus ardore imperitandi agitabatur, fugæ commento, cum ad frustrandos infuentes ⁶ publica jumenta, quaqua iter egerat, interficeret; in Britanniam pervenit: nam a Galerio ⁷ religionis specie ⁸ ad vicem obsidis tenebatur, & forte iisdem diebus ⁹ ibidem Constantium patrem ¹⁰ vitæ ultima agebant. Quo mortuo cunctis, qui aderant, annitentibus, imperium capit. Interim Romæ vulgus, turmaque pratoriarum MAXENTIIUM, ¹¹ retractante diu patre Herculejo, Imperatorem confirmant. Quod ubi Armentarius accepit: Severum Cæsarem, qui casu ad urbem ¹² erat, arma ¹³ in hostem ferre propere jubet. Is ¹⁴ circum muros cum ageret, desertus a suis, quos præmiorum illecebris Maxentius traduxerat, fugiens, obsessusque, ¹⁵ Ravennæ obiit. Hoc acrior Galerius, adscito in consilium Jovio, ¹⁶ Licinium vetere cognitum amicitia Cæsarem, creat Augustum: eoque ad munimentum Illyrici, ac Thraciæ relicto, Romam contendit. Ibi cum obsidione distineretur: militibus eadem ¹⁶ qua su-

N O T A.

est. Vide quæ ibi dicta sunt.

1. *Excellenti natura.*] Male Schottus, *excellenti natura.*

2. *Hu.*] Diocletiano, & Herculo.

3. *Succedentibus.*] An. V. 1056. post C. 304.

4. *Prior Italianam.*] Schottus legebat *Priori Italia, posteriori, qua Jovius obtinuerat, destinantur.* Sed nil necesse. Prior Italianam, posterior in ea quæ Diocletianus obtinuerat, destinantur, id est, muros aut. Severo Italia, Maximino quæ ad Orientem sita sunt, contigerunt. Zozim.

5. *Constantinus.*] Constantii filius.

6. *Publica jumenta, quaqua iter egeret.*] Jumenta quæ publice alebat Respub. ad usum publici curius. Idem Zozim.

7. *Religionis specie*] Ait Galerium sub specie religionis Constantinum retinuisse, qui tamen cum loco obsidis retinebat.

8. *Ad vicem obsidis.*] Id est, *vice obsidis*, pro obside, &c.

9. *Ibidem.*] In Britannia.

10. *Vitæ ultima agebant.*] Nota locutionem, pro *vita ultima agebat Constantinus.*

11. *Retractante diu patre Herculejo.*] Qui & ipse in concione exercitus filium Maxentium denudare conatus, seditionem & convicia militum tulit. Eutrop. *Retractante* vero pro *detractante* auctori nostro familiare.

12. *In hostem.*] Maxentium.

13. *Circum muros.*] Romæ Zozimus ait Severum Mediolano pro eum.

14. *Ravennæ obiit.*] Idem Eutrop. at Zozimus ait Severum fuga Ravennam elapsum. Quo intellecto, Maxentius Hercules Lucaniam relicta, Ravennam contendit. Quumque perspexisset Severum hac invitum ejici non posse, quod munita foret & comæatu abundaret, Sacramentis suis eum deludens persuasit ut Romam veniret; quo pergens Severus ubi ad locum venit quem tres tabernæ vocant, ab insidiis quas ibidem Maxentius posuerat, adprehensus necatus cervicibus laqueo tractis. Hæc Zozim.

15. *Licinium.*] Dacia oriundum Galerii notum antiqua consuetudine. Eutrop.

16. *Qua superiores.*] Attentati fuerant scilicet a Maxentio. Supra.

Y iij

periores via attentatis, metu ne defereretur, Italia decessit: pauloque post ¹ vulnere pestilenti consumptus est: cum agrum satis reipubl. commodantem, caelis immanibus silvis, atque emissio in Danubium ² lacu Pelsonae apud Pannonios fecisset. Cujus gratia ³ provinciam uxoris nomine Valeriam appellavit. Huic ⁴ quinquennii imperium: ⁵ Constantio annuum fuit: cum sane uterque potentiam Caesarum antios tredecim gessissent. Adeo miri ⁶ naturæ officiis, ut ea si a doctis pectoribus profisciscerentur, neque insulitate offenderent, haud dubie præcipua haberentur. Quare compertum est ERUDITIONEM, elegantiam, comitatem præsertim, principibus necessarias esse: cum sine his naturæ bona quasi incompta, aut etiam horrida despectui sint: contraque ea Persarum regi Cyro æternam gloriam paraverint. At memoria mea ⁸ Constantinum, quamquam cæteris promptum virtutibus, ad usque astra votis omnium subvexere. Qui profecto si munificentiae atque ambitioni ¹⁵ modum, hisque artibus statuisset, quis præcipue adulta ingenia gloriæ studio progressu longius in contrarium labuntur, haud multum abesset Deo. Is ubi vastari urbem, atque Italiam comperit, ¹⁰ pullosque seu redemptos exercitus, & ¹¹ Imperatores duos, composita pace per Gallias, Maxentium perit. Ea tempestate apud Pœnos ¹² Alexander pro præfecto ²⁰ gerens, dominatui stolide incubuerat: cum ¹³ ipse debili ætate, agrestibus ac Pannonicis parentibus vecordior: milites, tumultuarieque quaesiti, ¹⁴ armorum vix medium haberetur. Denique cum ¹⁵ a tyranno missi ¹⁶ paucissimis cohortibus ¹⁷ Rufus Volusianus præfectus prætorio, ac

N O T Æ.

1. *Vulnere pestilenti.*) Ulcere unde vermes enati, uterque oculus putredine evulsus carnes etiam ossibus suis deciderunt.

2. *Lacu Pelsonæ.*) Qui in Norico. *Perso* vocatur a Plinio.

3. *Provinciam.*) Pannoniæ partem quæ inter Dravum & Danubium.

4. *Quinquennii Imperium.*) In annalibus tamen cum plus annis septem regnasse invenies.

5. *Constantio annum.*) Imo biennii.

6. *Naturæ officiis.*) Naturæ officia vocat quæ mox naturæ bona. Dona naturæ.

7. *Ea Persarum regi Cyro.*) Xenophon. *φύσαι δὲ Κύρος λέγεται καὶ ἀδεται ἐπὶ καὶ τὴν ὑπο πῶν βαρβάρων, εἶδος μὲν κίχνης, ψυχρὴν δὲ φιλονδρῶ πόντος, καὶ φιλομαδέσσης, ὡς πάντα μὲν πόνον ἀνατλήναι, πάντα δὲ κίνδυνον ἀπομειναι ὃ ἐπαυνοῖται εὐεργ.* Id est, dicitur Cyrus, hodieque a Barbaris predicatur, forma quidem pulcherrimum fuisse, animo vero humanissimum, dicendi etiam cupidissimum, ita ut amore laudis

nullum non laborem exantlaret, omnibusque se se periculis objiceret.

8. *Constantinum.*) Constantium legi debere contendunt viri doctissimi Nicol. Faber, & Schottus, quod verum est, lege modo.

9. *Is.*) Constantius, sed ego aliquid turbatum esse arbitror; neque unquam apud ullum autorem legi Constantium adversus Maxentium bellum gessisse.

10. *Pullosque seu redemptos exercitus.*) Severi, & Gallerii.

11. *Imperatores duos.*) Pulsos seu redemptos, Severum & Gallerium.

12. *Alexander.*) Natione Phryx. Zozim.

13. *Ipse.*) Maxentius.

14. *Armorum.*) Melius si legas *armorumque*.

15. *A Tyranno.*) Maxentio.

16. *Paucissimis cohortibus.*) Subauditur cum.

17. *Rufus Volusianus.*) *Ρύφιον Βολουσιανόν* vocat Zozim. Rufium Volusianum.

militares duces levi certamine confecere. Quo victo, Maxentius i Carthaginem terrarum decus, simul Africæ pulchriora vastari, diripi, incendi que jussit: ferus inhumanusque ac libidine multo tetrior: adhuc pavidus & imbellis, atque in desidiā fæde pronus: usque eo, ut flagrante per Italiam bello, fusisque apud Veronam suis, ² nihilo segnius solito curaret: neque patris exitio moveretur. Namque Herculus natura impotentior simul filii segnitia metuens, inconsulte imperium repetiverat: cumque specie officii dolis compositis Constantinum generum tentaret acerbe, ³ jure tandem interierat. Sed Maxentius atrocior in 10. dies, tandem urbe in ⁴ Saxa rubra millia ferme novem ægerrime progressus: dum caesa acie fugiens semet Romam reciperet, insidiis, quas hosti apud pontem Milvium locaverat, in transgressu ⁵ Tyberi interceptus est, tyrannidis anno sexto. Hujus nece incredibile quantum lætitia gaudioque senatus ac plebs exultaverint: quos in tantum afflictaverat, uti pratorianis cædem vulgi quondam annuerit: primusque instituto pessimo ⁶ numinum specie Patres aratoresque pecuniam conferre prodigenti sibi cogeret: quorum odio pratoriæ legiones, ⁷ ac subsidia factionibus ⁸ aptiora, quam urbi Romæ, ⁹ sublata penitus: simul arma atque usus indumenti militaris: adhuc cuncta opera, quæ magnifice con- 20. struxerat, ¹⁰ urbis fanum, atque Basilicam ¹¹ Flavii meritis Patres sacra-

NOTÆ.

1. *Carthaginem terrarum decus.*] Non minus si Scriptor Afer Carthaginem vocet *decus terrarum*.

2. *Nihilo segnius.*] Optime Schottus: *Nihilo segnius*.

3. *Specie officii.*] Tanquam ipse se Constantino veller conjungere, sic cum interficere conabatur.

4. *Jure tamen.*] Distingue & lege: tentaret, acerbe, jure tamen interierat. Eutrop. *Pænas dedit iustissimo exitu.*

5. *Saxa rubra.*] Locus circa Tibur novem mill. pal. ab Urbe distans. Hodie *Grotta rossa*, ut aiunt.

6. *Tyberi interceptus est.*] Rupto ponte propter vim oneris. Zozim. Infra tamen Epitom. ait lapsu equi in profundum demersum.

7. *Numinum specie.*] Vetus scriptura *numerus*: Hæc Schottus legebat *munerum specie*: quanquam dubitat. Neque enim primus Maxentius edixit, ut sibi munera cunctos ordines conferrent. Jussere multis retro seculis Augustus & Caligula, & alii, ut strenæ Calendis Januariis sibi offerrentur Sueton. August. cap. LVII. Caligul. cap.

XII. Hæc Schottus. Sed si munerum scripsisset Victor, non video cur institutum pessimum vocasset, retineo igitur *Numinum*. Aliquando enim veteres numina solebant stupe venerari.

8. *Ac subsidia.*] Milites qui pro subsidio erant, Urbanas cohortes puto intelligit.

9. *Aptiora.*] In al. *optiora*. Melius.

10. *Sublata penitus.*] Zozim. ο' Κωνσταντίνος ὁ λίγος μὲν ποί τῶν ἀπὸ τοῦ πατρὸς Μάξιμου δὴκεν ἐπέθηκεν. τῷ δὲ αὐτοκρατορὶς ἐπαύρις ἐπέψας ἔγει τὴν φρενὴν τὴν τοῦ τοῦ γένου κατέλειπεν, &c. Id est, *Constantinus de paucis quibusdam Maxentio familiarissimis pœnas exegit: Pratorianis militibus e medio sublati & Castellis dirutis in quibus esse consueverant.*

11. *Urbis fanum atque Basilicam.*] De Urbis fano atque Basilica a Maxentio constructis nihil quidquam comperi. Nisi Urbis fanum idem sit quod Veneris & Romæ Templum dicebatur. In via sacra de quo Prudentius contra Symmachum. Inter singularia certe & digna admiratione loca, Urbis templum numerat Marcellinus.

12. *Flavii.*] Constantini.

- vere. A quo etiam post Circus maximus excultus mirifice: atque ad lavandum institutum opus cæteris haud multo dispar. Statuæ locis quamceleberrimis, quarum plures ex auro, aut argenteæ sunt: tum per Africam sacerdotium decretum Flaviæ genti: ² Cirtæque opido, quod obsidione Alexandri ceciderat, reposito exornatoque, nomen Constantina inditum: adeo ACCEPTIUS præstantiusque tyrannorum depulsores nihil est: quorum gratia eo demum auctior erit, si modesti ipsi atque abstinentes sint. Quippe HUMANÆ mentes frustratæ boni spe, asperius offendantur, cum mutato rectore flagitioso, ærumnarum vis manet.
10. Dum hæc in Italia gerantur. Maximinus ad Orientem, ³ post biennii augmentum imperium fusus, fugatusque a LICINIO, apud Tarsum perit. Ita potestas orbis Romani ⁴ duobus quæsita: qui quamvis per ⁵ Flavii sororem nuptam Licinio, connexi inter se erant; ob diversos mores tamen anxie triennium congruere quivere: namque ⁶ illi ⁷ præter admodum magna cætera, huic parsimonia, & ea quidem agrestis, tantummodo inerat. Denique Constantinus cunctos hostes honore ac fortunis manentibus textit, recepitque: eo pius, ut etiam ⁸ vetus veterrimumque supplicium patibulorum & cruribus suffringendis primus removerit. Hinc pro conditore, seu Deo habitus, Licinio ne insontium quidem ac nobili-
20. lium Philosophorum servili more cruciatus adhibiti modum fecere. Quo sane variis præliis pulso, cum cum prorsus opprimere arduum videretur, simul affinitatis gratia recepti consortio, ⁹ adscitique imperio Cæsarum communes liberi CRISPUS, Constantinusque Flavio geniti: Licinianus Licinio. Quod equidem vix diuturnum: neque his qui assume-
25. bantur, felix fore, defectu solis fœdato iisdem mensibus die, patefactum. Itaque sexennio post rupta pace apud Thracas Licinius pulsus Chalce-

NOTÆ.

1. *Ad lavandum institutum opus.*] Thermae Constantini in Quirinalis descensu, Septentrionem versus ex sententia Latii & Martiani. Eorum magnæ ruine, ædificia quædam quadrata, quædam rotunda, altissimis fornicibus extant: quorum unum per centum fere gradus ascendimus. *Fabricius.*

2. *Cirtæque oppido.*] Cirta Numidiæ Urbs ad Pagydum fluvium.

3. *Post biennii.*] Imo *post triennii.*

4. *Duobus.*] Constantino & Licinio.

5. *Flavii sororem.*] Constantiam.

6. *Illi.*] Constantino.

7. *Præter admodum magna cætera.*] Fœdatus locus. Legebat Schottus: *Præter modum magna cætera.* Vel: *præter modum magnificientia.* Sed non placet. Melius ut Sylburgius: *Præter admodum pauca magna cætera.*

8. *Vetus veterrimumque.*] Dubitabat Schottus an *veterrimumque.* Sed non est. Insolens, inquit, id ætatis autoribus quasi per correctionem rem repetendo intendere, pro, *etiam veterrimum.* Constat autem ex sacris literis patibulorum supplicium veterrimum esse. De quo a Constantino sublato, vide Eozomenum lib. 1. cap. 8. Ecclesiast. Historia. Nicephorum lib. vii. cap. 46. de Cruci ratio quod etiam vetustissimum fuit in literis sacris, & alibi sæpe.

9. *Adscitique Imperio Cæsarum.*] Crispus, Constantinus & Licinianus Cæsares acti. an. V. 1067. post C. 315.

10. *Defectus solis fœdato iisdem mensibus die.*] Atqui Eclipsis Solis sequenti anno facta est die sexta Julii.

11. *Chalcedona.*] In Bithinia ad Bosphorum.

dona

dona concessit. Ibi ad auxilium sui Martiniano ad imperium cooptato,
 2. una oppressus est. Eo modo respublica unius arbitrio geti cœpit, liberis
 3. Cæsarium nomina diversa retentantibus: namque ea tempestate Imperatori nostro Constantio insigne Cæsaris datum. Quorum cum 4. natu
 5. grandior, 5. incertum qua causâ, patris iudicio occidisset: repente Calocerus magister pecoris camelorum Cyprum insulam specie regni demens capessiverat; quo excruciato, ut fas erat, 6. servili aut latronum more, 7. condenda urbe 8. formidandisque religionibus ingentem animum avocavit: simul 9. novandæ militiæ ordine. Et interea 10. Gothorum Sarmatarumque stratiæ gentes: filiusque cunctorum minor. Constans nomine, Cæsar fit: cuius gratia reipublicæ 11. permissionem fore ostentorum mira prodidere: quippe ea nocte quæ commissi imperii diem sequebatur, igni continuo cæli facies conflagravit. Abhinc consumpto fere biennio, fratris filium 12. cui ex patre Dalmatio nomen fuit, Cæsarem 13. iussit, assistentibus valide militibus. Ita anno imperii 14. tricesimo secundoque, 15. cum totum orbem tredecim tenuisset: 16. sexaginta natus, atque amplius duo; in Persas tendens, a quis bellum irrumpere acceperat, rure proximo Nicomediæ 16. Achyronam vocant, excessit: cum (ad)

NOTÆ.

1. *Martiniano.*] Qui ordinum Palatinorum dux erat, Romanum magistrum officiorum vocant. Vide Zozim.

2. *Una oppressus est.*] Zozimus scribit Licinium & Martinianum Chalcedone fugatos Nicomediam petisse, ibique obsessos Constantino se dedidisse: Ubi Martinianum occisus, Licinius Thessaloniceam ablegatus; sed ei paulo post contra fidem laqueo vita adempta.

3. *Cæsarium nomina diversa.*] Forsan: Liberis Cæsarium nomina diverse retentantibus.

4. *Natu grandior.*] Crispus nomine.

5. *Incertum qua causâ.*] Vide Zozim. lib. 2.

6. *Servili aut latronum more.*] Cruci suffixum fuisse videtur innuere quod servorum, & latronum supplicium fuit Hieronymus tamen scribit vivum combustum.

7. *Condenda Urbi, formidandisque religionibus ingentem animum avocavit, simul novando militiæ ordinem.*] Hoc est, animum applicuit Urbi condendæ, &c. Locum autem huic Urbi inter Troadem & Vetus Ilium elegit, fundamenta jecit, & muri partem aliquam in altum egit, sed cum

eum sacri penitusset, Byzantium concessit, eam amplificavit. Vide Zozim.

8. *Formidandisque religionibus.*] Adulatorie hæc dicit Victor, ut alia bene multa. Prodit enim historici Constantinum res divinas proculcasse. Vide Zozim. Ceterum *formidandis* dixit vocabulo religionibus accomodato.

9. *Novandæ militiæ ordine.*] Lege: *Novando* Zozimum vide qui militiam a Constantino corruptam scribit.

10. *Gothorum Sarmatarumque.*] Vide Zozim. & Cedrenum.

11. *Permissionem.*] *συγχωρησις*. Confusionem.

12. *Cui ex patre Dalmatio nomen fuit.*] Vocabatur tamen pater ejus *Anabalianus*. Forsan Dalmatius Anabalianus.

13. *Tricesimo secundoque.*] Atqui imperavit tantum annis 30. mensibus novem, diebus 27. mortuus an. V. 1089. C. 337. die Maii 22.

14. *Cum totum orbem tredecim tenuisset.*] Id est, cum solus imperasset annis tredecim, & verum est.

15. *Sexaginta natus atque amplius duo.*] Alii dicunt annis natum 66. Verius.

16. *Achyronam.*] Villam publicam vo-

Z

id tetrum sidus regnis, quod crinitum vocant, portendisset. Funus re-
latum¹ in urbem sui nominis. Quod sane P. R. ægerrime tulit: ² quippe
cujus armis, legibus, clementi imperio, quasi novatam urbem Roma-
nam arbitraretur. Pons per Danubium ductus: ³ castra, castellaque plu-
5. ribus locis commode posita. Remotæ olei frumentique adventiciæ præ-
bitiones, quibus ⁴ Tripolis ac Nicæa acerbius angebantur. ⁵ Quæ res
⁶ superiores Severi Imperio, gratantes ⁷ civi obtulerant: ⁸ verteratque
gratiam muneribus in perniciem posterorum dissimulatio: ⁹ alteros
¹⁰ Marcus Bojonius afflixerat multa, ¹¹ quod Hipparchum præstanti in-
10. genio indigenam fuisse ignoravissent, ¹² fiscales molestiæ severius pressæ:
cunctaque divino ritui paria viderentur; ¹³ ni parum dignis ad publica
aditum concessisset. ¹⁴ Quæ quamquam sæpius accidere, tamen, IN
summo ingenio atque optimis reipublicæ moribus, quamvis parva vitia,
elucet magis: eoque notantur facile: quin etiam acrius sæpe officiunt:

N O T Æ.

cat Victor. Nicomediæ enim positam Vil-
lam suam publicam habebat Constantino-
polis, ut Roma suam extra Urbem.

1. *In Urbem sui nominis.*) Constantino-
polim.

2. *Quippe cuius.*) Adulatorie hæc omnia.

3. *Castra Castellaque.*) His plane con-
traria scribit Zozim. qui ait opida & Ca-
stella quæ a Diocletiano in limitibus ubi-
que posita fuerant, a Constantino sublata,
præfidiaque in opidis minime eorum egen-
tibus collocasse.

4. *Tripolis ac Nicæa.*) Tripolis in Africa,
Nicæa in Bithinia.

5. *Quas res.*) Lege cum Schotto & Casau-
bono *quas res*, Frumentum scilicet & oleum.

6. *Superiores.*) Tripolitani.

7. *Civi.*) Severo. Qui Lepti Tripolitana
oriundus ut supra. Inde Severus in Epistola
quæ apud Capitolinum extat: *Ego*, inquit,
*populo Rom. tantum olei detuli quantum re-
rum natura vix habuit.*

8. *Verteratque gratiam muneribus.*) Lege
cum Casaubono: *Verteratque gratiam mu-
neris hujus in perniciem post diff.* Ait poste-
riorum dissimulationem, vertisse gratiam
muneris illius in perniciem, nam posteri, hoc
est Imperatores qui Severum sequuti sunt,
dissimulantes hanc præbitionem a Tripoli-
tanis gratuito Severo fuisse oblatam, quasi
debitam posthac exegerunt, multumque
etiam adauxerunt.

9. *Alteros.*) Nicææ cives.

10. *Marcus Bojonius.*) Marcus Anto-
ninus Philosophus.

11. *Quod Hipparchum præstanti ingenio
ind. f. ig.*] Quis credat sævum adeo fuisse
sapientissimum principum, ne dicam vi-
rorum, ut rei tam levis ignorantiam, tam
gravi pœna castigaret? an M. Tullium quis-
quam laudasset, si reperto Siraculis monu-
mento Archimedis, quod indigenæ pridem
ignorabant, publice in eos propterea po-
stulasset animadverti? Id vero non minus
dictu ineptum, quam factu futurum fuisset
iniquum. Censeo scribendum *fustibus ne-
cavissent.* Vel *fustigatum necavissent*; Ut
vestigia literarum propius sequamur. Ca-
saub. Hipparchus autem Nicæus Astrolo-
gus fuit, scripsit in Arati & Eudoxi Phæ-
nomena, & de syntaxi stellarum fixarum.
Floruit sub Ptolemæo Philadelpho.

12. *Fiscales molestiæ.*] Sic vocat exactio-
nes quibus fiscus principis augebatur. Sed
vide Zozim. qui contraria plane scribit.

13. *Ni parum dignis ad publica.*] Hoc
de Constante Constantini filio infra Epito-
mista. Sed in Constantinum competere pa-
tet ex Zozim.

14. *Qua quamquam sæpius accidere.*] Mihi
hic aliquid deesse videtur, & sensus
ridiculus efficitur. Lego: *Qua quamquam
haud sæpius accidere.* Sed forsitan intelligit,
quæ quamquam sub aliis principibus sæpius
accidere, tamen magis elucet in principe
summo ingenio & optimis moribus.

¹ cum ob auctoris decus in virtutes potissimum accipiuntur, atque ad imitandum invitamento sunt. Igitur confestim Dalmatius ² incertum quo suatore, interficitur: statimque ³ triennio post minimum maximumque, fatali bello Constantinus ⁴ cadit. Qua Constans victoria tumidior, simul per ætatem cautus parum, atque animi vehemens: adhuc ministrorum pravitare execrabilis, atque præceps in avaritiam, despectumque militarium ⁵ anno post triumphum decimo, ⁶ Magnentii scelere circumventus est: externarum sane gentium compressis moribus: ⁷ quarum obfides precio quæsitos pueros venustiores quod cultius habuerat, libidinis huiusmodi arsisse pro certo habetur. Quæ tamen vitia utinam mansissent: namque Magnentii, ⁸ utpote gentis barbaræ, diro atque ingenio; ⁹ simul his quæ post accidere, adeo extincta omnia sunt; ut ¹⁰ illud imperium haud injuria desideraretur. Tum quia ¹¹ Vetratio ¹² litterarum prorsus expertus, & ingenio stolidior, idcircoque agresti vecordia ¹³ pessimus, ¹⁴ cum per Illyrios peditum magisterio milites curaret; dominationem, ortus Mæsiæ superioris locis squalidioribus, improbe occupaverat.

Eum CONSTANTIUS cis mensem decimum, ¹⁵ facundiæ vi de-

NOTÆ.

1. *Cum ob auctoris decus in virt. pot.]* Ita est: vitia eorum quos extra peccandi aleam positos putamus, gravius offendunt, dum virtutes putamus, eaque etiam quasi virtutes amplectimur.

2. *Incertum quo suatore.]* Imo suatore Eusebio Nicomediensi, qui Dalmatium ejusque patrem Anabalianum quasi Constantinum interfecissent, criminatus est.

3. *Triennio post.]* Post mortem Constantini patris & cadem Dalmatii.

4. *Cadit.]* Non longe ab Aquileia, & in fluvium Alſam projectus.

5. *Anno post triumph. dec.]* Post triumphum de fratre Constantino relatum.

6. *Magnentii scelere.]* Vide Zozim.

7. *Quarum obfides precio quæsitos pueros venustiores quod cultius habuerat.]* Obfides electos forma eleganti palam fecimus ad Livii lib. 11. cap. 13. Turneb.

8. *Ut pote gentis Barbaræ.]* Ut pote qui esset e gente Barbara. *ἵκνος μέν ἐκ τῶν διὰ βαρβάρων.* Zozim. *Genus a barbaris ducens,* vide Epitom.

9. *Simul his qua post accidere.]* Magnentianorum cum Potentiano pugnas intellige, de quibus infra.

10. *Illud Imperium.]* Constantii scilicet. Ait diro atque ingenio Magnentii ut pote barbari, atque iis quæ post evenere, ita corrupta atque extincta omnia fuisse, ut non immerito Constantis Imperium, quamvis sædum, desideraretur.

11. *Vetratio.]* *Βετράτιος.* Zozim. *Vetrantionem* Eutrop.

12. *Litterarum prorsus expertus.]* Eutrop. *Virum probum ac morum veterum, ac jucunda civilitatis; sed omnium liberalium artium expertum adeo ut ne elementa quidem prima litterarum, nisi grandævus, & jam Imperator acceperit.*

13. *Cum per Illyricos peditum Magisterio.]* Pannoniorum exercituum ducem vocat Zozim. peditum magister qualis erat Magister equitum.

14. *Facundia vi dejectum Imperio.]* Hæc aliter paulo Zozim. qui ait Constantium ne cum duobus ei dimicandum foret, ad Vetrantionem legatos misisse amicitiam petentes simulque ut in unum copie coegerentur, & publicum de gerendo adversus Magnentium bello consilium caperent. His deceptus Vetratio ad Constantium venit, una in Solum ad hoc paratum ascendit: Constantius milites prior alloquitur,

Z ij

- ctum imperio in privatum ocium removit: quæ gloria post natum imperium, soli processit eloquio, clementiaque. Nam cum magna parte utrimque exercitus convenissent habita ad speciem iudicii concione; quod fere vix aut multo sanguine obtinendum erat, eloquentia patravit.
5. Quæ res satis edocuit, NON modo domi, verum militiæ quoque dicendi copiam¹ restare: qua demum vel ardua proclivius eo conficiuntur, si modestia atque integritate superet.² Quod maxime cognitum e nostro principe: quem tamen quominus statim in hostes alios ad Italiam contenderet, hiems aspera,³ clausæque Alpes tardavere. Interim Romæ
10. corrupto vulgo, simul Magnentii odio⁴ Potentianus materna stirpe Flavio propinquus, cæso urbis præfecto, armataque gladiatorum manu, Imperator fit: cuius stolidum ingenium adeo plebi Romanæ, Patribusque exitio fuit, uti passim domus, fora, viæ, templaque cruore, ac cadaveribus opplerentur,⁵ bustorum modo: neque per eum tantum, verum etiam advolantibus⁶ Magnianis: qui tricesimo die, triduo minus hostem perculerant. Sed jam antea cum externi motus suspectarentur, Magnentius fratri Decentio Gallias, Constantius⁷ Gallo, cuius nomen suo mutaverat, Orientem, Cæsaribus commiserant.⁸ Ipsi inter se acrioribus præliis per triennium congressi, ad extremum Constantius fugientem in Galliam persecutus varie⁹ ambos supplicio semet adegit interficere. Et interea Judæorum seditio, qui Patricium nefarie¹⁰ in regni specie sustulerant,¹¹ oppressa. Neque multo post¹² ob sævitiam atque animum trucem. Gallus Augusti iussu interiit. Ita longo intervallo¹³ annum fere post septuagesimum, relata ad unum cura reipublicæ. Quæ¹⁴ recens
25. quæta a civili trepidatione,¹⁵ Silvano in imperium coacto, tentari rursus occæperat. Is namque Silvanus in Gallia ortus Barbaris parentibus,

N O T Æ.

qui confestim exutum purpura Vetraniorem folio deturbant, ut privatus viveret, eique Constantius in Bithynia viventi vitium assignavit

1. *Restare*] Pro *resistere* ut puto. Imo legendum *præstare* ut in al.

2. *Quod maxime cognitum e nostro Principe*] A quo tamen modestiam & integritatem longe abtuisse testatur Zozim.

3. *Clausæque Alpes*] Nivibus scilicet.

4. *Potentianus*] Aliis vocatur *Nepotianus*, Constantini ex sorore Eutropia nepos fuit. Zozim.

5. *Bustorum modo*] Ad busta enim virorum principum gladiatorum paria ad mutuum necem depugnabant.

6. *Magnianis*] Lege: *Magnentianis*: Id est, qui Magnentii partes sequebantur. Schott.

7. *Gallo*] Patrueli suo.

8. *Ipsi*] Constantius & Magnentius.

9. *Ambos*] Magnentium & Decentium. Vide infra in Epitom.

10. *In regni specie*] Melius *in regni speciem*.

11. *Oppressa*] Per Gallum Cæsarem.

12. *Ob sævitiam atque animum trucem*] Eutrop. de Gallo: *Vir natura ferus & ad Tyrannidem pronior si suo jure imperare licuisset*.

13. *Annum fere post septuagesimum*] Ab excessu Cari Imperatoris usque ad mortem Magnentii, hoc est per annos 69. fere semper penes duos Imperatores potestas fuit.

14. *Recens*] Adverbialiter.

15. *Silvano*] Vide Ammianum lib. xv.

ordine militia simul a Magnentio ad Constantium transgressus, 1 pedestre ad magisterium adolescentior meruerat. E quo dum altius per metum seu dementiam, conscendisset, legionum, a quis præsidium speraverat, tumultu, octavum circa ac viceesimum diem trucidatus est: quæ causa ne quid 2 apud Gallos natura præcípites novaretur, præsertim Germanis pleraque earum partium populantibus, 3 JULIANUM Cæsarem, cognatione acceptum sibi, Transalpinis 4 præfecit; isque 5 nationes feras brevi subegit, captis 6 famosis regibus: 7 quæ quamquam in ejus fortuna, principis tamen & consilio accidere. 8 Quod adeo præstat, ut Tiberius, Galeriusque subjecti aliis egregia pleraque, suo autem ductu atque auspicio minus paria experti sunt. At Julius Constantius 9 annos tres atque viginti Augustum imperium regens, cum externis motibus modo civilibus exercetur, 10 ægre ab armis abest: quis tyrannidantorum depulsa, sustentoque interim Persarum impetu, genti Sarmatarum, 11 magno decore, confidens apud eos, regem dedit. 12 Quod Cneum Pompeium in Tigrane 13 restituisse, 14 vixque paucos majorum fecisse comperimus. Placidus, clemensque pro negotio: litterarum ad

NOTÆ.

1. *Pedestre ad Magisterium adolescentior.*] Vel abundat præpositio ad. Vel subintelligendum *admoventi*, vel simile quid. Pedestre autem Magisterium est Magisterium positum de quo supra.

2. *Apud Gallos natura præcípites.*] Vopiscus initio Saturnini Gallos vocat. gentem hominum inquietissimam, & avidam semper, vel facienda principis, vel imperii.

3. *Julianum.*] Galli fratrem, patruelem suum.

4. *Præfecit.*] An. V. 1108. post C. 356.

5. *Nationes feras brevi subegit.*] Eutrop. A quo modicis copiis apud Argentoratam Gallia Urbem ingentes Alamannorum copiae extincta sunt. rex nobilissimus captus.

6. *Famosis.*] Nobilibus, inclitis. Chnodannarium & Vadomarium intelligit. Vide Ammianum.

7. *Quæ quamquam in ejus fortuna princeps, tamen & consilio.*] Nihil mutandum. Aut hæc omnia etiam in fortuna Juliani acciderunt, tamen & consilio Principis Constantii accidisse.

8. *Quod.*] Consilium. Ut ostendat consilium fortunam antecellere, Tiberii & Galerii exempla proponit, qui dum aliorum consiliis paruerunt, egregia pleraque

moliti sunt, suo autem ductu multo minora. Tiberius quidem privatus Augusti auspiciis Rhæticum Vindelicumque bellum, Pannonicum, Germanicumque aliaque felicissime gessit. Galerius autem Cæsar Diocletiani auspiciis Achilleum vicit, Alexandriam cepit, Narsen fugavit, bellum Persicum contexit.

9. *Annos tres atque viginti.*] Post mortem patris, nam duodecim cum patre imperaverat.

10. *Ægre.*] Vix. Et revera nunquam ab armis quætuus fuit Constantius.

11. *Magno decore.*] Nescio quomodo doctissimo Schotto venire in mentem potuit legendum esse, *magno dedecore*, aperte contra mentem Autoris, qui ait magno decore a Constantio regem Sarmatis impostum.

12. *Quod Cneum Pompeium in Tigrane.*] Florus, lib. 3. cap. 5. Cneus interim magnus rebelles Asia reliquias sequens, per diversa gentium terrarum quo volitabat. Nam sub Orientem sequutus Armenios, captis ipso capite gentis Artaxatis, supplicem iussit regnare Tigranem.

13. *Restituisse.*] Malim cum Schotto, *frastituisse*.

14. *Vixque paucos Majorum.*] De Aug. Z. ii)

elegantiam prudens, atque orandi genere leni jucundoque: laboris patiens, ac destinandi sagittas mire promptus: cibi omnis, libidinis, atque omnium cupidinum victor: cultu genitoris satis pius, sui que nimis custos: gnarus vita bonorum principum reipublicæ quietem regi. Hæc
 5. tanta tamque inclyta, tenue studium probandis provinciarum ac militiæ rectoribus, simul ministrorum parte maxima absurdi mores: adhuc neglectus boni cuiusque, scævare. Atque uti verum absolvam brevi, ut Imperatore ipso clarius, ita Apparitorum plerisque magis atrox nihil.

N O T Æ.

gusto vide Sueton. cap. xxi. & Tiberio, idem cap. ix. *Ducto ad Orientem exercitu regnum Armenia Tigrani restituit, ac pro Tribunali diadema imposuit.* De Nerone

qui Tiridati diadema imposuit Sueton. cap. xiii.

1. *Apparitorum.*) Hic apparitores dicuntur quos supra Ministros vocavit.

DE VITA ET MORIBUS
IMPERATORUM ROMANORUM

EXCERPTA

EX LIBRIS SEXTI AURELII VICTORIS,

A CÆSARE AUGUSTO

USQUE AD THEODOSIUM IMPERATOREM.

A NNO urbis conditæ 2 septingentesimo vicesimo secundo, ab exactis vero regibus 3 quadringentesimo octogesimoque mos Romæ repetitus uni prorsus parendi, pro rege Imperatori vel sanctiori nomine AUGUSTO appellato. OCTAVIANUS igitur patre Octavio 5. senatore genitus, maternum genus 4 ab Ænea per Juliam familiam sortitus, adoptione vero CAII Cæsaris 5 majoris avunculi, Cæsar dictus, deinde ob victoriam AUGUSTUS cognominatus est. Iste in imperio positus, TRIBUNICIAM potestatem 6 per se exercuit. Regionem Ægypti, inundatione Nili accessu difficilem, inviamque paludibus, in 10. provinciæ formam redegit. Quam ut 7 annonæ urbis copiosam efficeret, fossas incuria vetustatis limo clausas, labore militum patefecit. Hujus

NOTÆ.

1. *De vita & moribus.*] In MS. codice scriptum erat ut testatur doctissimus Schottus: Incipit libellus de vita & moribus Imperatorum brevatus ex libris Sex. Aur. Victor. a Cæsare Augusto usque ad Theodosium.

2. *Septing. V. S.*) Vide in Cæsar.

3. *Quadringentesimo octogesimoque.*) Desunt circiter anni duo. Reges exacti anno mundi 3442. Augustus pugnavit ad Actium an. 3919. & ab Actiaca victoria Augusti Imperium orditur Epitomista Victoris sequutus.

4. *Ab Ænea per Juliam familiam.*) Nam Augustus matrem habuit Attiam filiam Juliæ sororis C. Cæsaris, & sic maternum genus ad Æneam referebat.

5. *Majoris avunculi.*) Melius Victor su-

pra in Cæsar. *Magni avunculi.* Et revera sic est. Augustus enim matrem habuit Attiam filiam Juliæ sororis Julii Cæsaris. Avunculus autem, matris frater avunculi avunculus, Magnus avunculus, & magni avunculi avunculus, major avunculus dicebatur. Eundem errorem erravit Sueton. cap. VII.

6. *Per se.*] Collegam tamen semel atque iterum sumpsit. Supra in Cæsar.

7. *Annona Urbis.*] *Annona* in dandi casu, id est, ad annonam. De hoc Sueton. cap. XVIII. *Ægyptum in provincia formam redactam, ut feraciorem habilioremque annonam urbica redderet, fossas omnes in quas Nilus exaltuat, oblimatas longa vetustate, militari opere deterisit.*

tempore ex Ægypto urbi annua ¹ ducenties centena millia frumenti inferebantur. Iste ² Cantabros & ³ Aquitanos, ⁴ Rhætos, Vindelicos. Delmatas numero provinciarum populi Romani conjunxit. ⁵ Suevos, Catosque deleuit, ⁶ Sicambros in Galliam transtulit ⁷ Pannonios stipendiariis adjecit. ⁸ Getarum populos, ⁹ Bastarnasque laceffitos bellis ad concordiam compulit. Huic ¹⁰ Persæ obsides obtulerunt: ¹¹ creandique regis arbitrium permiserunt. Adhunc Indi, Scythæ, Garamantes, Æthiopes legatos cum donis miserunt. ¹² Adeo namque turbas, bella, simultates exsecratus est, ¹³ ut nisi justis de causis numquam genti cuiquam bellum intulerit. JACTANTISQUE esse ingenii & levissimi dicebat, ardore triumphandi, & ob lauream coronam, id est, folia infructuosa in discrimen per incertos eventus certaminum, securitatem civium præcipitare. ¹⁴ Neque Imperatori bono quicquam minus quam TEMERITATEM congruere. SATIS celeriter fieri, quicquid commode geritur. ¹⁵ ARMAQUE nisi majoris emolumenti causa; nequaquam movenda

NOTÆ.

1. *Ducenties centena millia.*] *Modiorum* scilicet. Modius autem paulo plus minusve Romanis pendit 25. libras.

2. *Cantabros.*] In Hispania.

3. *Aquitanos.*] Aquitania Galliarum pars, Guyenne.

4. *Rhætos, Vindelicos, Dalmatas.*] Rhæti & Vindelici vicini populi ad Alpes degunt. Dalmatæ, in Illyrico ad mare Adriaticum.

5. *Suevos Catosque deleuit.*] Per prævignum suum Claudium Drusum. Vide Florum lib. iv. cap. vii. p. 185. Suevi & Catti Germaniarum populi.

6. *Sicambros*] Sueton. cap. xxi. *Suevos & Sicambros dedentes se traduxit in Galliam, atque in proximis Rheno agris collocavit.* Quo loco deceptus vir doctissimus putavit delendam superiorem vocem *deleuit*, & *Suevos* ad *transtulit* referendam. Sed apud Suetonium pro *Suevos* legendum esse *Ubios*, jam diu est cum probavit doctissimus Casaub. neque *Suevos* in Galliam translatos apud ullum veterum vel geographorum, vel historicorum leges. Sed *Sicambros* & *Ubios*, qui ambo ad latus Rheni Teutonicum olim siti, perpetuisque Suevorum incursionibus vexati, transiuci faciles fuere.

7. *Pannonios stipendiariis.*] Melius *sti-*

pendiarios. Ut Mss. *Pannonii* in *Illyria.* Eos Augustus per Tiberium subegit.

8. *Getarum populos.*] Supra *Dalmatiam*, in his *Daci.*

9. *Bastarnasque.*] Supra *Dacos* degunt.

10. *Persæ obsides obtulerunt.*] De *Parthis* Sueton. cap. xxi. *Obsideque insuper obtulerunt: denique pluribus quondam de regno concertantibus, non nisi ab ipso electum comprobaverunt.*

11. *Creandique regis.*] Tacit. annal. xii. *Experimento cognitum est Barbaros malle Roma petere reges quam habere.*

12. *Adeo namque.*] Lege: *Adeo denique*, ut in Mss.

13. *Ut nisi justis de causis.*] Sueton. xxi. *Nec ulli genti sine justis & necessariis causis bellum intulit.*

14. *Neque Imperatori bono.*] Sueton. xxv. *Nihil autem minus in perfecto duce quam festinationem, temeritatemque convenire, arbitrabatur, crebro itaque illa jactabat,*

σπεῦδε βεβήκας;

ἀσφαλὴς γὰρ ἐστὶ ἀμείνων, ἢ θρασὺς στρατηγός.

Et, sat celeriter fieri quidquid fiat satis bene.

15. *Armaque.*] Sueton. Ibid. *Prelum quidem aut bellum suscipiendum omnino necesse:*

esse : ne compendio tenui , jactura gravi , petita victoria , similis sit hamo aureo piscantibus : cujus abrupti , amissique detrimentum , nullo capturae lucto pensari potest. Hujus tempore ² trans Rhenum vastatus est ³ Romanus exercitus , atque tribuni & proprætor cæsus. ⁴ Quod in
 5. tantum perdoluit , ut cerebri valido incussu parietem pulsaret , veste capilloque , ac reliquis lugentium indiciis deformis. ⁵ Avunculi quoque inventum vehementer arguebat , qui ⁶ milites commilitones novo blandique more appellans , dum affectat charior fieri , auctoritatem principis emolliverat. Denique erga cives elementissime versatus est. In amicos fi-
 10. dus exstitit. Quorum præcipui erant ⁷ ob taciturnitatem Mæcenæ , ob patientiam laboris , modestiamque , Agrippa. Diligebat præterea Virgilium. ⁸ Rarus quidem ad recipiendas amicitias , ad retinendas constantissimus. Liberalibus studiis , præsertim eloquentiæ , in tantum incumbens , ut nullus , ⁹ ne in procinctu quidem , laberetur dies , quin lege-
 15. ret , scriberet , declamaret. ¹⁰ Leges alias novas , alias correctas protulit suo nomine. Auxit ornavitque Romam ¹¹ ædificiis multis , isto glorians dicto , ¹² Urbem lateritiâ repperi , relinquo marmoreâ. Fuit mitis ,

N O T Æ.

gabat , nisi cum major emolumentis spes , quam damni metus ostenderetur. Nam minima commoda non minimo sectantes discrimine similes aiebat esse aureo hamo piscantibus : cujus abrupti damnum nulla captura pensari posset.

1. Hujus tempore.] An. V. 762. Imperii sui 40.

2. Trans Rhenum.] In Germania.

3. Romanus exercitus.] Cui præerat Quinctilius Varus.

4. Quod in tantum perdoluit.] Nota latinitatem , in tantum pro adeo. Sueton. XIII. Adeo namque consternatum ferunt , ut per continuos menses barba capilloque summisso , capus interdum foribus illideret , vaciferans : Quintili Vare ! redde legiones , diemque cladis quotannis mortuum habueris ac lugubrem.

5. Avunculi.] Cæsar.

6. Milites commilitones.] Sueton. Cæsar. 67. Nec milites eos pro concione , sed blandiori nomine commilitones appellabat. Id Augustus imitari voluit. Suet. cap. xxv.

7. Ob taciturnitatem M. ob p. &c.] Tacit. lib. III. Mæcenatem præcipuum olim fuisse dicit cui secreta Imperatoris innite-

rentur. Agrippam vero virtute , labore , vigilia , periculo invictum vocat Paternus. ambobus tamen aliquando virtutes suæ detuere. Sueton. cap. LXVI. Desideravit enim (Augustus) nonnunquam , ne de pluribus referam , & M. Agrippa patientiam , & Mæcenatis taciturnitatem. &c.

8. Rarus quidem.] Sueton. cap. 66. Amicitias neque facile admisit , & constantissime retinuit.

9. Ne in procinctu quidem.] Hoc est cum militaribus negotiis intentus. In procinctu esse dicuntur qui ad pugnam parati & cincti sunt. Sueton. 84. Mutinensi bello , in tanta mole rerum & legisse & scripsisse , & declamasse quotidie traditur.

10. Leges alias novas , alias correctas.] Ut Juliam sumtuariam , de adulteris , de ambitu , de maritandis ordinibus. Vide Sueton. XXIX.

11. Ædificiis multis.] Præcipua ; forum cum æde martis ultoris , Templum Apollinis in Palatio , Aedes tonantis Jovis in Capitolio. Vid. Sueton. XXX.

12. Urbem lateritiâ.] Vide Sueton. 29. alludit Augustus ad antiquissima Romanorum ædificia de quibus Varro *apud* Mur-

A a

- gratus, ¹ civilis, animi lepidi, corpore toto pulcer, sed oculis magis.
 Quorum aciem clarissimorum siderum modo vibrans, libenter accipiebat ² cedi ab intendentibus tamquam solis radiis aspectui suo. A cujus facie cum quidam miles oculos averteret, & interrogaretur ab eo, cur
 5. ita faceret, respondit: quia fulmen oculorum tuorum ferre non possum. Nec tamen vir tantus vitiis caruit. Fuit enim paululum impatiens, ³ leviter iracundus, occulte invidus, palam factiosus: porro autem ⁴ dominandi, supra quam aestimari potest, avidissimus, ⁵ studiosissimus aleæ lusor. Cumque esset cibi ac vini multum, aliquatenus vero somni, ab-
 10. stinens; serviebat tamen libidini usque ad probrum ⁶ vulgaris famæ. Nam ⁷ inter duodecim ⁸ catamitos totidemque puellas, accumbere solitus erat. Abiecta quoque uxore Scribonia, ⁹ amore alienæ conjugis possessus, Liviam ¹⁰ quasi marito concedente, sibi conjunxit. Cujus Livix jam erant filii Tiberius & Drusus. Cumque esset ¹¹ luxuriæ serviens,

NOTÆ.

1. *Antiqui nostri domibus lateritiis paulum modo lapidibus suffundatis, ut humorem effugerent, habitabant.* Et hoc Augusti dictum Dio non ad urbis ornatum; sed ad Imperii firmitatem trahit.

1. *Civilis.*] Supra in Cæsar.

2. *Cedi ab intendentibus.*] Gaudebatque si quis sibi acrius contuenti, quasi ad fulgorem solis vultum summitteret. Sueton. 79 Pro intendentibus quidam insuetis melius.

3. *Leniter iracundus.*] In Mss. *leniter iracundus*. Quod probat vir doctissimus. Sed ego malim *leviter*: leviter enim irascitur, qui cito placabilis, neque tamen leniter.

4. *Dominandi avidissimus.*] Hæc non pugnant cum superioribus ubi Augustum ambitione vacuum innuit, & de Augusto quasi privato intelligenda sunt, qui sic regnandi avidissimus fuit, idemque imperio parto ab omni ambitione alienus. Et huc referenda ista Sueton. cap. xxi. *Tantum absuit a cupiditate quoquomodo Imperium vel bellicam gloriam augendi ut quorundam barbarorum principes in Æde Martis Ultoris jurare coegerit mansuros se in fide ac pace quam peterent.*

5. *Studiosissimus aleæ lusor.*] Et hoc nomine male audiebat. Sed hunc rumorem

nullo modo expavit, luditque simpliciter & palam oblectamenti causa, etiam senex. Sueton. 71.

6. *Vulgaris fama.*] In Veron. Edit. abest vox vulgaris, quæ tamen non temere rejicienda.

7. *Inter duodecim.*] Imo inter sex catamitos totidemque puellas ut optime corrigendum monuit Schott. Inde Cæna illa vulgo *duodecimæ* vocabatur, in qua Deorum Deorumque habitu convivæ, & ipse pro Apolline ornatus discumberebat. Vid. Sueton. 70.

8. *Catamitos.*] *Catamitus* pro *Ganymedes* veteres dicebant. Et inde *Catamiti* similes Ganymedi pueri dicti sunt.

9. *Amore alienæ conjugis.*] Idem Dio. Sueton. refert Augustum scripsisse se cum Scribonia divortium fecisse morum ejus perversitatem pertæsum.

10. *Quasi marito concedente.*] Bene quasi, nam invito marito eam abduxit Sueton. 62. *Ac statim Liviam Drusillam matrimonio Tiberii Neronis, & quidem pregnantem abduxit.* Ubi abduxit proprie vim notat.

11. *Cujus Livia.*] Ex Tiberio Nerone scilicet. Vid. Sueton. 62.

12. *Luxuriæ serviens.*] Hæc probant quæ supra in Cæsaribus dicta sunt in Augusto. *Flagrante haud modice luxuria.*

erat tamen ejusdem vitii severissimus ultor: ¹ MORE hominum, qui in ulciscendis vitiis, quibus ipsi vehementer indulgent, acres sunt. Nam & poetam Ovidium, qui & Naso, ² pro eo, quod tres libellos amatoriae artis conscripserat, exilio damnavit. Quodque est lati animi, vel amœ-
⁵ ni, ³ oblectabatur omni genere spectaculorum, præcipue ferarum inco-
gnita specie, & infinito numero. ⁴ Annos septem & septuaginta ingres-
sus, Nolæ morbo interiit. Quamquam alii scribant ⁵ dolo Liviae extin-
ctum, metuentis, ne, quia privignæ filium Agrippam, quem odio
novercali ⁷ in insulam relegaverat, reduci compererat, eo summam re-
¹⁰ rum adepto, pœnas daret. Igitur mortuum, seu necatum, multis novis-
que honoribus senatus censuit decorandum. Nam præter id quod antea
⁸ PATREM PATRIÆ dixerat, templa tam Romæ, quam per urbes ce-
lebrerrimas ei consecravit, cunctis vulgo jactantibus, ⁹ UTINAM aut
non ¹⁰ nasceretur, aut non moreretur. Alterum [enim] pessimi incepti,
¹⁵ exitus præclari alterum. Nam & in adipiscendo principatu oppressor li-
bertatis est habitus, & in gerendo, cives sic amavit, ut tridui frumento
in horreis quondam viso, statuisset veneno mori, si e provinciis classes
interca non venirent. Quibus advectis, ¹¹ felicitati ejus, salus patriæ est
attributa. ¹² Imperavit annos quinquaginta sex, duodecim cum Anto-
²⁰ nio, quadraginta & quatuor solus. Qui certe nunquam aut reipu-
blicæ ad se potentiam traxisset, aut tamdiu ea ¹³ potiretur, nisi magnis

NOTÆ.

1. *More hominum qui.*] Plin. lib. viii. Epist. xlii. *Nosine hos qui omnium libidinum servi, sic aliorum vitiiis irascuntur, quasi invidiant, & gravissime puniunt, quos maxime imitantur?*

2. *Pro eo quod tres libellos.*] Nec ea sola exilii causa fuit, sed error quidam quem ipse suppressit 11. Trist.

Perdiderint cum me duo crimina, carmen & error

Alienius facti culpa silenda mihi est.

3. *Oblectabatur omni genere.*] Vide Sueton. 43. & 45.

4. *Annos septem & sep.*] *Septuagesimo & sexio ætatis anno, diebus quinque & triginta minus.* Sueton.

5. *Dolo Liviae.*] Ficu veneno infecta. Dio.

6. *Privigna.*] Julia Scriboniæ & Augusti filia Sueton. 63.

7. *In insulam relegaverat.*] Sueton. tamen cum ab Augusto non a Livia in Insu-

lam transportatum dicit cap. 65.

8. *Patrem patriæ.*] Vide Sueton. cap. 58. & Flor. cap. xii. lib. iv.

9. *Utinam.*] Hæc non extant in Sueton. hoc tantum: *Fuit & qui suaderet appellationem mensis Augusti in Septembrem transferendam, quod hoc genitus Augustus illo defunctus esset.*

10. *Nasceretur.*] *Pro natus esset, moreretur pro mortuus esset.*

11. *Felicitati ejus.*] Mss. *Felicitate:* mihi magis placet vulgata lectio. Innuunt Romanos salutem patriæ Augusti fato acceptam retulisse, salutem patriæ debitam felicitati Augusti, ob tam tempestivum frumenti adventum scilicet.

12. *Imperavit annos.*] *Ex eo Rempub. per xlii. annos solus obtinuit, ante enim xlii. annis cum Antonio & Lepido tenuerat. Ita ab initio principatus ejus usque ad finem lvi. anni fuerunt.* Eutrop.

13. *Potiretur.*] *Pro potius esset.*

A a ij

¹ naturæ & studiorum bonis abundasset.

CLAUDIUS TIBERIUS Liviæ filius, Cæsaris Octaviani privignus imperavit ² annos viginti tres. Iste, quia Claudius Tiberius Nero dicebatur, eleganter a jocularibus, ³ Caldus Biberius Mero ob vinolentiam nominatus est. ⁴ Satis prudens in armis, satisque formatus ante sumptum imperium sub Augusto fuit: ut non immerito reipublicæ dominatus ei committeretur. ⁵ Inerat ei scientia litterarum multa. Eloquio clarior, sed ingenio pessimo, truci, avaro, infidioso, ⁶ simulans ea se velle, quæ nollit: his quasi infensus quibus consultum cupiebat, ⁷ his vero, quos oderat, quasi benivulus apparens. ⁸ Repentinis responsionibus aut consiliis melior, quam meditatis. Denique delatum a patribus principatum (quod quidem astu fecerat) fide abnuere, quid singuli dicerent, vel sentirent atrociter explorans: quæ res bonos quosque pessumdedit. Æstimantes enim ex animo eum longa oratione imperialis molestiæ magnitudinem declinare, cum sententias ad ejus voluntatem promunt, ⁹ incessere exitia postrema. Iste Cappadocas in provinciam, ¹⁰ remoto Archelao rege eorum, redegit. Getulorum latrocinia repressit. ¹¹ Maroboduum Suevorum regem ¹² callide circumvenit. Cum immani furore infantes, ¹³ [noxios] suos patiter externosque ¹⁴ puniret ¹⁵ resolutis militiæ artibus, Armenia per Parthos, Mæsia a Dacis, Pannonia a Sarmatis, Gallia a ¹⁶ finitimis gentibus direptæ sunt. Ille

N O T Æ.

1. *Natura & studiorum.*] Nam & naturæ bona etiam promovet doctrina. Horat. lib. iv.

Doctrina sed vim promovet insitam: Rectique cultus pectora roborant.

2. *Annos viginti tres.*] Mortuus est anno Imperii vigesimo tertio nondum exacto, decrant mentes sex & dies xxvi.

3. *Caldus Biberius Mero.*] Sueton. cap.

42. *In Castris tyro etiam tum, propter nimiam vini aviditatem pro Tiberio, Biberius pro Claudio, Caldus, pro Nerone, Mero vocabatur.* In eo autem est joci elegantia quod per Caldus ad potiones Calidas, quibus Romani delectabantur, allusum. *Mero*, ad merum. Bib. *bibere*. præterea quod primæ litteræ nominis *Tiberius* Nero, T. & N. facile in B. & M. commutantur.

4. *Satis prudens in armis.*] Nam & Rhæticum, Vindelicum, Pannonicum & Germanicum bellum gessit: Vide Suet. cap. ix.

5. *Inerat ei.*] *Artes liberales utriusque generis studiosissime coluit.* Suet. 70.

6. *Simulans ea se velle quæ nollit.*] Vide supra in Cæsaribus.

7. *Reptinis responsionibus.*] Supra in Cæsar. *Ingenio ad repentina longe aciore.*

8. *Incessere exitia postrema.*] Melius in Vet. Cod. *incidere in exitia post.* Posset etiam legi *arcessere exitia post.* Sed nil temere innovandum.

9. *Remoto Archelao.*] Vide supra in Cæsaribus.

10. *Maroboduum Suevorum regem.*] Inde Maroboduum Germanum vocat Suet. cap. 37. de Suevis alibi dictum.

11. *Callide.*] Per blanditias atque promissa ad se pertractum non dimisit.

12. *Noxios.*] Ejiciendum est, neque apparet in Mss. & nova Edit. Vide in Cæsar.

13. *Resolutis.*] In al. *Solutis.* Vide supra in Cæsar. Et Sueton. 41.

14. *Finitimis gentibus.*] Germanis.

, post septuagesimum octavum annum, & mensem quartum, ² insidiis Caligulae extinctus est.

CALIGULA imperavit ³ annos quatuor. Iste filius Germanici, quia natus in exercitu fuerat, cognomentum calciamenti militaris, id est, 5. ⁴ CALIGULAE sortitus est. ⁵ Ante principatum omnibus carus, acceptus fuit: in principatu vero talis, ut non immerito vulgaretur, atrociorum illo dominum non fuisse. Denique ⁶ tres sorores suas stupro maculavit. Incedebat habitu ⁷ decorum suorum. Jovem ⁸ ob incestum, ⁹ e choro autem Bacchanali Liberum se afferebat. De quo nescio an decue- 10. rit memoriae prodi, nisi forte quia juvat de principibus nosse omnia, ut improbi saltem famae metu talia declinent. In palatio matronas nobiles publicae libidini subjecit. ¹⁰ Primus diademate capiti imposito, Domi- num se iussit appellari. ¹¹ In spatio trium millium quod in sinu Puteo- lano inter moles jacet, duplici ordine naves contexens, arenae aggestu 15. ad terrae speciem viam solidatam, phalerato equo, insignis quercea co- rona, quasi triumphans indutus aureo paludamento, curru bijugi decu- currit. dehinc ¹² a militibus confossus interit.

CLAUDIUS TIBERIUS, Drusi Tiberii fratris, filius, ¹³ Cali- gulae patruus, imperavit ¹⁴ annos quatuordecim. Iste, cum senatus

N O T A E

1. *Post septuagesimum octavum an. & m. quartum.*] Obiit in Villa Luculiana octate & septuagesimo aetatis anno. Suet. 73. Alii aliter; sed ex tabulis & Consul- lum serie colligere est Tiberium vixisse an. 77. mens. 4.

2. *Insidiis Caligulae.*] Sunt qui putent ve- nenum ei a Caio datum lenium atque ta- bificum. Alii in remissione fortuita febris ci- bum desideranti, negatum. nonnulli pulvi- num injectum. cum extractum sibi sufficien- tis anulum mox resipiscens requisisset Sueton. 73.

3. *Annos quatuor.*] Imperavit triennio, x. mensibus, diebus viii. Sueton. Vide su- pra in Caesarib.

4. *Caligula.*] Vide in Caesarib.

5. *Ante principatum.*] Vide in Caesarib. & Sueton. cap. 13. 14. & 15.

6. *Tres sorores.*] Agrippinam, Drusil- lam, Livillam.

7. *Decorum suorum.*] Jovis, Veneris, Neptuni, Mercurii, Bacchi, Herculis.

8. *Ob incestum.*] Sororum.

9. *E choro.*] Vide quae in Caesaribus dicta sunt.

10. *Primus diademate.*] Sueton. tamen

id tantum voluisse Caligulam, sed ab ami- cis deterratum. Et sic supra Victor.

11. *In spatio trium millium.*] Sueton. cap. xix. *Basarum medium intervalium Puteolanas ad moles trium millium & sex- centorum fere passuum ponte conjunxit, con- tractis undique onerariis navibus. & ordi- ne duplici ad anchoras collocatis. superje- ctoque aggere terreno, ac directo in Appia via formam: per hunc pontem uliro citro- que commearit. biduo continenti: primo die phalerato equo, insignisque quercina co- rona. & securi, & cetra. & gladio? Au- reaque chlamyde postridie quadrigario ha- bitu, curriculoque bijugi famosorum equo- rum, &c. Unde Schottus voces quae apud nostrum defunt, sic Supplet. Viam solida- tam. primo die phalerato equo insignis Quercea corona quasi triumphans: postridie indutus aureo paludamento, curru bijugi de- cecurrit*

12. *A Militibus.*] Duce Charea.

13. *Caligula patruus.*] Quia Caligula fi- lius fuit Germanici, qui Claudii frater fuit. Vide Suet. cap. 7.

14. *Annos quatuordecim.*] Vide supra in Caesarib.

A a iij

censuisset, gentem Caesarum exterminari, ¹ deformi latebra latens, repertus
 a militibus, quia vecors erat ² [&] mitissimus videbatur imprudentibus,
 imperator affectus est. Hic ³ ventri, vino, libidini fœdæ obediens, vecors
 & prope hebes, ignavus ac pavidus ⁴ libertorum & conjugis imperiis sub-
 5. jectus fuit. Hujus tempore ⁵ Scribonianus Camillus intra Delmatias
 Imperator creatus, continuo occiditur. Mauri provinciis accessere. Cæ-
 sa Musulamiorum manus est. ⁷ Aqua Claudia Romæ inducta. Hujus
 uxor Messalina primo ⁸ [clam, mox] passim, quasi jure, adulteriis ute-
 rebatur. Ex quo facto plures metu abstinentes, extincti sunt. Deinde
 10. atrocius accensa, nobiliores quasque nuptas & virgines, scortorum
 modo secum proposuerat: coactique mares, ut adessent. Quod si quis
 talia horrerat, adfecto crimine, in ipsum, omnemque familiam ejus
 sæviebatur: ⁹ ut magis videretur sub imperatore, viro, quam impera-
 tori, nupta esse. Ira liberti ejus potestatem adepti, stupris, exilio, cæ-
 15. de, proscriptionibus omnia fœdabant. Ex quibus ¹⁰ Felicem legionibus
 Judææ præfecit: POSIDIO Eunuchus post triumphum Britannicum, in-
 ter militarium fortissimos, arma insignia tamquam participi victoriæ
 dono dedit. ¹² POLYBUM inter consules medium incedere fecit. Hos
 omnes anteibat ¹³ NARCISSUS ab epistolis, dominum se gerens

N O T Æ.

5. *Deformi latebra.*] Sueton. cap. x. & supra in Cæsaribus.

2. *Et mitissimus.*] Abundare videtur istud &, neque supra apparet in Cæsaribus. Tamen retineri potest pro etiam.

3. *Ventre, vino.*] Sueton. 32. & 33.

4. *Libertorum & conjugis imperiis.*] Supra in Cæsarib. Ast ubi Messalina conjugis, simulque libertorum delinimentis quibus semet dederat, in prævum abstractus, &c. Tacit XIII. annal. Claudius liberos quos rei familiari præfecerat, sibi que & legibus ad-
 aquavit.

5. *Scribonianus Camillus.*] Sueton. 13. bellum civile movit Furius Camillus Scribonianus Dalmatiæ legatus, verum intra quintum diem oppressus est.

6. *Cæsa Musulamiorum.*] Vide in Cæsaribus.

7. *Aqua Claudia Roma inducta.*] Sueton. xx. Claudia aqua Gelidos & ubres fontes, quorum alteri Caruleo, alteri Curtio & Albulino nomen est, simulque rivum Anienis novi lapideo opere in Urbem perduxit.

8. *Clam mox.*] Hæc non apparent in Vett. lib. neque supra in Cæsarib. & hi-

storiæ veritati repugnant, ait Schott. sed contra est, & optime conveniunt filo sententiæ, neque contradicunt ulli Scriptores. Gruter.

9. *Ut magis videretur.*] Hinc certe aliquid excidit: vide supra in Cæsarib. inde facile supplebis.

10. *Felicem.*] De quo Act. Apostol. cap. xxiv. Sueton. xxviii.

11. *Posidio.*] Posidem vocat Sueton. xxviii. Libertorum præcipue suspexit Posidem Spadonem, quem etiam Britannico triumpho inter militares viros hasta pura donavit. Hic Balneas extruxit magnificas in littore Bajano, unde aqua Posidiana appellatur.

12. *Polybum.*] Sueton. ibid. Ac super hos Polybum a studiis, qui sæpe inter duos Consules ambulavit.

13. *Narcissus ab Epistolis.*] Sueton. ibid, sed ante omnes Narcissum ab Epistolis & Pallantem a rationibus: quos decreto quoque Senatus non præmiis modo ingentibus; sed & quaestoriis prætorisque ornamentis ornari libenter passus est: tantum præterea acquirere, & rere, ut querente eo quondam de fisci exiguitate, non absurde sit dictum

- ipſius domini, PALLASQUE¹ prætoriiſ ornamentis² ſublimatus; adeo divites, ut cauſante eo inopiam ſiſci, lepidiſſime famoſo³ elogio vulgatum ſit, Abunde ei pecuniam fore, ſi a duobus libertis in ſocietatem reciperetur. Huius temporibus viſus eſt apud Ægyptum PHOENIX⁴, quam ferunt volucrem anno 500.⁵ ex Arabia memoratos locos advolare: atque in Ægeo mari repente inſula emerſit. Hic Agrippinam Germanici fratris ſui filiam uxorem duxit: quæ⁶ filio imperium procurans, primo⁷ privignos inſidiis multiſormibus, dehinc ipſum coniugem veneno interemit. Vixit⁸ annos ſexaginta quatuor: cuius funus, ut quondam in Tarquinio Priſco, diu occultatum. Dum arte muliebri corrupti cuſtodes ægrum ſimulant, Nero privignus eius imperii iura ſuſcepit.
- ⁸ DOMITIUS NERO, patre Domitio Ænobarbo genitus, matre Agrippina, imperavit⁹ annos tredecim. Iſte quinquennio tolerabilis viſus. Unde quidam prodidere, Traianum ſolitum dicere, procul diſtare cunctos principes¹⁰ [a] Neronis quinquennio. Hic in urbe amphitheatrum &¹¹ lavacra conſtruxit. Pontum in juſ provinciæ, Polemonis Reguli permiſſu redegit, a quo Polemoniacus Pontus appellatus eſt: itemque Cottias Alpes, Cottio rege mortuo. Eo namque de¹² decore reliquum vitæ egit, ut pudeat memorare¹³ huiusmodi quemquam. Eo progreſſus eſt, ut neque ſuæ, neque aliorum pudicitie parcens, ad extremum amiſtus nubentium virginum ſpecie, palam convocato ſenatu, dote dicta, cunctis feſta de more frequentantibus, nuberet. Pelle teſtus feræ, utrique ſexui genitalia vultu contrectabat. Matrem¹⁴ etiam ſtupro contaminavit: quam poſtmodum interemit. Octaviam &

NOTÆ.

abundaturum, ſi a duobus libertis in conſortium reciperetur. De Pallante lege Plin. Epift. 29. lib. 7. & 6. lib. 8.

1. Prætoriiſ ornamentis.) Prætexta toga, Sella Curuli, liſtoribus, faſcibus.

2. Sublimatus.) Id eſt, elatus, eveltus. Feſt. Sublimavit, dixit Cato, id eſt in altum extulit, originum lib. 11. In Maximum decus atque in excelsiſſimam claritudinem ſublimavit. Id autem dicitur a limine ſuperiori, quia ſupra nos eſt.

3. Elogio.) Eloquium hic eſt, brevis inſcriptio, titulus.

4. Ex Arabia memoratos locos.) Ex Arabia memoratis locis. Vide in Cæſarib. in Floriacenſi Cod. Ex Arabum memoratis locis.

5. Filio.) Neroni.

6. Privignos.) Non memini me legiſſe Agrippinam Claudii filios inſidiis petiſſe;

nam Britannicum Nero, non Agrippina, veneno interemit.

7. Annos ſexaginta quatuor.) Deſunt menſes 9.

8. Domitius Nero.) Vide ſupra in Cæſarib.

9. Annos tredecim.) Et menſes 7. dies 28.

10. A Neronis.) Iſtud a in Cæſarib. non apparet.

11. Amphitheatrum.) In Campo Martio. Tacit. annal. xiii.

12. Lavacra.) Iſ adſtruxit Romæ Thermas, quæ ante Neronianæ dictæ, nunc Alexandrinæ appellantur. Eutrop.

13. Huiusmodi quemquam.) Hic aliquid deſſe videtur, nam ſupra in Cæſarib. Unde hæc ut alia pleraque. Huiusmodi quemquam, nedum rectorem gentium fuiſſe. Sed in iis idem fere ſenſus eſt. Et hæc ex induſtria omiſſa,

¹ Sabinam cognomento Poppæam, in matrimonium duxit, viris earum trucidatis. Tunc Galba ² in Hispania procul & ³ Cajus Julius imperium corripuere. Ubi adventare Nero Galbam didicit, senatusque sententia constitutum, ut ⁴ more maiorum collo in furcam coniecto, virgis ad necem caderetur: desertus undique, noctis medio, egressus urbem, sequentibus ⁵ Phaone, Epaphrodito, Neophytoque, & Spadone Sporo, quem quondam [Nero] exsectum formare in mulierem tentaverat, semet ictu gladii transegit, adiuvante trepidantem manum impuro, de quo diximus, eunucho ⁶ (Sporo :) cum sane prius nullo reperito, a quo feriretur, exclamaret: ⁷ Itane nec amicum habeo, nec inimicum? ⁸ Dedecorose vixi, turpius peream. ⁹ Perit anno ætatis tricesimo secundo. Hunc Persæ in tantum dilexerunt, ut legatos mitterent orantes copiam construendi monumenta. Cæterum adeo cunctæ provinciæ omnisque Roma interitu ejus exsultavit, ut plebs ¹⁰ induta pileis masculinum, ¹¹ tamquam sævo exempta domino, triumpharet.

GALBA nobili SULPICIORUM genere progenitus, ¹² imperavit menses septem, diesque totidem. Iste in adolescentes infamis, ad vescendum intemperans fuit: ¹³ trium amicorum consilio, id est Vinii,

N O T Æ.

1. *Sabinam cognomento Poppæam.*) Suetonio tamen & Tacito Sabina cognomen est, quippe qui Poppæam Sabinam vocant. Forſan ut optime Schottus, interpungendum: *Sabinam cognomento. Poppæam*

2. *In Hispania procul.*] Repone, ut in Mss. reperit Schott. *In Hispania proconsul.*

3. *Cajus Julius.*) Caj. Julius Vindex qui proprætor erat in Gallia.

4. *More maiorum.*) Sueton. in Claudio cap. 35. *Antiqui moris supplicium.* Et in Nerone cap. 49. *Ut puniatur more maiorum.* Hæc pœna erat talis ut nudus per publicum ductus, furca capiti ejus inserta, virgis usque ad mortem caderetur. Addit Eutrop. lib. vii. atque ita præcipitaretur de saxo.

5. *Phaone.*) *Phaonte* declinat Sueton. Dig. *Phaone.*

6. *Sporo.*) Dele: hoc enim de Epaphrodito non Sporo dicitur, & Suetonius Epaphrodito tribuit cap. 49. *Ferrum jugulo adiecit, iuvante Epaphroditio & libellis.* Et in Domitiano cap. 14.

7. *Itane nec amicum.*) Sueton. cap. 47. *Ergo ego, inquit, nec amicum habeo, nec inimicum.*

8. *Dedecorose vixi, turpius peream.*) Sueton. cap. 49. Interdum seignitiem suam his verbis increpabat: *Viso deformiter ac turpius.* Sed aliter noster, neque ideo dicendum est in Suetonio aliquid deesse.

9. *Perit anno ætatis.*) Idem Sueton. cap. 57. prætermisso itidem Imperii tempore quod fuit annorum 13. mens. 7. dies. 28. quamquam aliter Josephus, Zonaras, Clemens, Eusebius, & alii. Qui inter se omnes dissentiant.

10. *Orantes copiam.*) Hinc intelligendus Sueton. *Quinetiam Vologesus Parthorum rex, missis ad Senatum legatis de instauranda societate hoc etiam magnopere oravit, ut Neronis memora coleretur.*

11. *Induta pileis.*) *Ut plebs pileata tota Urbe discurreret.* Sueton. de Pileo qui erat insignis libertatis. Vide Notata in Vir. Illust. L. Cornelio Cinna.

12. *Tanquam sævo.*) Distingue ex Schotti iudicio: *Tanquam sævo exempta domino triumpharet.* Ut tanquam triumphasse intelligas.

13. *Imperavit menses septem.*) Vide quæ supra in Cæsaribus, in Othone dicta sunt.

14. *Trium amicorum.*) Sueton. cap. 14. Cornelii

Cornelii, & Iccli cuncta disponens, adeo ut intra Palatinas ædes pariter habitarent, & vulgo ¹ pædagogi dicerentur. Hic ante sumptam dominationem ² multas provincias egregie administravit, militem severissime tractans, ita ut ingresso eo castra, vulgaretur statim, ³ DISCE miles militare, Galba est, ⁴ non Gætulicus. Cum ⁵ septuagesimum tertium ætatis annum ageret, dum factione Othonis accensas legiones lorica tectus lenire contenderet, ad lacum Curtium cæsus est.

SALVIUS OTHO splendidis ortus majoribus, ⁶ ex opido Ferentino, imperavit ⁷ menses quatuor, vita omni turpis, maxime adolescentia. Hic ⁸ a Vitellio primum apud ⁹ Placentiam, dehinc apud ¹⁰ Bebriacum victus, semet gladio transfixit ¹¹ anno ætatis 37. adeo amabilis militibus propriis, ut plerique corpore ejus viso, ¹² suis manibus interierint.

VITELLIUS ortus familia nobili, patri ¹³ Lucio Vitellio ter consule, imperavit menses octo. ¹⁴ Iste mente crudelis avarusque cum profusione fuit. Hujus tempore Vespasianus in Oriente principatum arri-

N O T A.

Regabatur trium arbitrio, quos una & intra palatium habitantes, nec unquam non adhaerentes, pædagogos vulgo vocabant. Hi erant T. Vinus legatus ejus in Hispania, cupiditatis immensa: Cornelius Laco, ex asseffore præfectus Prætorii, arrogantia socordiaque intolerabilis: Libertus Icelus, paulo ante annulis auris, & Martiani cognomine ornatus, ac jam summi equestris gradus candidatus.

1. *Pædagogi.*] Quasi ita Galbam regerent ut pædagogi pueros solent.

2. *Multas provincias.*] Aquitaniam, Africam, Hispaniam, Sueton. cap. 6. 7. 8.

3. *Disce miles militare.*] Sic & Sueton. Throchaicum extulit. cap. v.

4. *Non Gætulicus.*] Lentulo Gætulico a Caio Cæsare substitutus fuerat Galba.

5. *Septuagesimum tertium.*] Idem Sueton. cap. ult.

6. *Ex opido Ferentino.*] In Etruria Sueton. cap. i. Initio Majores Othonis orti sunt opido Ferentino, familia vetere & honorata, atque ex principibus Etruriae.

7. *Menses quatuor.*] Imo tres, & ita Mss. & Sueton. Eutrop. obiisse dicunt nonagesimo & quinto Imperii die.

8. *A Vitellio primum apud Placentiam.*]

Suetonius tamen cap. 9. scribit Othone apud Placentiam vicisse. Et tribus, inquit, verum mediocribus præliis, apud Alpes, circaque Placentiam, & ad Castoris, quod loco nomen est, vicit, novissimo, maximoque apud Bebriacum fraude superatus est.

9. *Placentiam.*] In Gallia Cispadana, ad fluvios Eridanum & Trebiam.

10. *Bebriacum.*] Vel Bedriacum, vel Be-triacum. Vide jam supra.

11. *Anno ætatis 37.*] 38. Sueton. Sed suo more ille annum inchoatum pro pleno numerat.

12. *Suis manibus interierint.*] Multi præsentium militum cum plurimo fletu, manus ac pedes jaculis exosculati, fortissimum virum unicum Imperatorem prædicantes, ibidem statim nec procul a rogo vim sua vita attulerunt. Sueton. cap. ult.

13. *Lucio Vitellio ter Consule.*] Sueton. cap. 2. Lucius ex Consulatu Syria præpositus, &c. mox cum Claudio principe, duos insuper ordinarios consulatus censuramque gessit. Avus ejus P. Vitellius domo Nuceria, eques Rom. & rerum Augusti procurator. Sueton. ibid.

14. *Iste mente crudelis.*] Mss. *Iste tumens, crudelis.* Quod placet Schotto. Ejus enim superbiæ exempla Sueton. cap. x.

B b

puir : a cujus militibus certamine ¹ sub muris urbis habito, superatus, e palatio, quo se abdiderat Vitellius, vinctis a tergo manibus, productus, circumducitur ad spectaculum vulgi. Ac ne homo impudens, in extremis saltem, ² malorum quæ gesserat, rubore faciem demitteret, ³ subiecto in mentum gladio, seminudus, multis cæno, fimo, & cæteris turpioribus dictu purgamentis vultum ejus incessentibus, per scalas Gemonias trahitur : ⁴ ubi Sabinum Vespasiani fratrem necari permiserat. ⁵ Numerosis ictibus confossus interiit. ⁶ Vixit annos 57. Hi omnes, quos paucis attigi, præcipue Cæsarum gens, adeo litteris culti, atque eloquentia fucere, ut ni cunctis vitiis, absque Augusto, nimii forent, profecto ⁷ texissent immodica flagitia.

VESPASIANUS imperavit ⁸ annos decem. Hujus inter cætera bona illud singulare fuit, ⁹ INIMICITIAS oblivisci, adeo, ut Vitellii hostis sui filiam locupletissime dotatam, splendidissimo conjungeret viro. ¹⁰ Ferebat patienter amicorum motus, contumeliis eorum, ut erat facetissimus, ¹¹ [dictis] jocularibus respondens. Namque ¹² Mucianum, ¹³ quo adiutore ad imperium pervenerat, fiducia meritorum insolentem, lepide flecebat, adhibito * aliquo utrique familiari, id unum dicens. Nosti me Virum esse. Sed quid mirum in amicis, cum etiam ¹⁴ caussidicorum ¹⁵ obliqua dicta, & ¹⁶ philosophorum contumaciam con-

NOTÆ.

1. *Sub muris urbis habito.*] Prælia ante Urbem multa & varia, sed Flavianis confilio ducum præstantibus sæpius prospero. Tacit. lib. 3. histor.

2. *Malorum.*] Rubore malorum quæ gesserat.

3. *Subiecto in mentum gladio.*] Sueton. 17. Donec religatis post terga manibus, injecto cervicibus laqueo, veste descissa, seminudus in forum tractus est, inter magna rerum verborumque ludibria, per totum via sacra spatium, reducto coma capite, ceu noxii solent, atque etiam mento mucrone gladii subiecto, ut visendam præberet faciem, neve summitteret : quibusdam stercore & cæno incessentibus, &c.

4. *Ubi Sabinum.*] Ex Tacit. tamen constat pro gradibus palatii confossus Sabinum fuisse, & postea in Gemonias pertractum. Illum vide 3. histor. supra autem in Cæsaribus auctor Sabinum cum Capitolio crematum dicit Suetonium sequutus.

5. *Numerosis ictibus.*] Minutissimis ictibus excarnificatus. Sueton. 17.

6. *Vixit annos 57.*] Idem Suet. Tacit. Eutrop. quidam tres fere annos detrahunt.

7. *Texissent immodica flag.*] Lege modica, Casaub.

8. *Annos decem.*] Sex diebus exceptis, Male Eutrop. Annum agens imperii nonum & diem septimum.

9. *Inimicitias*] Offensarum & inimicitiarum minime memor executorve. Vitellii hostis sui filiam splendidissime maritavit, dotavitque etiam & instruxit. Sueton. 14.

10. *Dictis jocularibus*] Rectius jocularibus simpliciter, & illud dictis abest a Mss. Vide Sueton. 22.

11. *Mucianum*] Vide Sueton. cap. 13.

12. *Quo adiutore.*] Tacit. histor. 11. & 111. Sueton. cap. vi.

13. *Obliqua dicta.*] Figuras vocat Sueton. cap. 13. *Morsus figuratos* Macrobius. Eutrop. convicia. Græci *οὐκ ἐπίθετα*, *ὑπονοίας*. Figurarum exempla sunt hæc. Aelius Spartianus in Severo: *Damnabantur plerique cur jociati essent, alii cur tacuissent, alii cur pleraque figurata dixissent, ut quod esset Imperator vere nominis sui, vere Pertinax, vere Severus.*

14. *Philosophorum contumaciam.*] De-

temneret? Iste ex sanguinem diu, fessumque terrarum orbem brevi refe-
cit: Namque primum satellites tyrannidis, nisi qui forte atrocius longe
procefferant, flectere potius maluit, quam excruciatos delere: pruden-
tissime ratus, nefaria ministeria a pluribus metu curari. Præterea legi-
bus æquissimis monendo, quodque vehementius est, vitæ specie, vi-
tiorum plura aboleverat. Infirmus tamen, uti quidam prave putant, ad-
versus pecuniam, cum satis constet ararii inopia, & clade urbium, no-
vas cum neque postea habitas vectigalium pensiones exquisivisse. Hic
Romam deformem incendiis veteribus ac ruinis, ² permiffa, si domini
10. decissent, volentibus ædificandi copia, Capitolium, ædem Pacis,
Claudii monumenta reparavit, multaque nova instituit. Per omnes ter-
ras, qua jus Romanum est, renovatæ urbes cultu egregio: viæ operibus
maximis munitæ sunt. Tunc cavati montes per Flaminiam sunt prono
transgressu, quæ vulgariter ³ Pertusa petra vocitatur. Mille gentes com-
15. positæ, cum ducentas ægerrime reperisset, extinctis sævitia tyrannorum
plerisque: rex Parthorum Vologeses metu solo ⁴ in pace coactus est.
Syria seu Palæstina, nec non ⁵ Cilicia Trachea, & Commagene, quam
hodie ⁶ Augustophratensem nominamus, provinciis accessere. Judæi
quoque additi sunt. Hic monentibus amicis, ut caveret a Metio Pom-
20. posiano, ⁷ de quo sermo percrebuerat regnaturum, consulem fecit, al-
ludens tali cavillo, quandoque memor erit tanti beneficii. ⁸ Institutum
vero uniforme omni imperio tenuit. Vigilare de nocte, ⁹ publicisque
actibus absolutis caros admittere, dum salutatur, calceamenta sumens &
regium vestitum. Post autem negotiis, quæcumque advenissent, auditis,
25. exerceri vectatione, deinde requiescere: postremo ubi lavisset, remis-

N O T Æ.

metrium Cynicum in itinere obvium sibi
post damnationem, ac neque assurgere, ne-
que salutare se dignantem, oblatrantem
etiam nescio quid, satis habuit canem ap-
pellare. Sueton. 13.

1. *Iste ex sanguinem*,] Eadem quæ in Cæ-
saribus.

2. *Permiffa*.] Sueton. 8. *Vacuas areas
occupare & ædificare, si possessores cessarent,
cuiuscumque permiffi.*

3. *Pertusa petra*.] Hunc tamen locum
prope Puteolos locat Paulus Diaconus.
Vide in Cæsaribus.

4. *In pace*.] Mll. *Melius in pacem.*

5. *Cilicia Trachea & Commagene*.] Sue-
ton. cap. viii. Item Tracheam Ciliciam &
Comagenem, ditionis regia usque ad id
tempus, in provinciarum formam redegit.
Ante Vespasianum quidem utraque in pro-
vinciarum formam acta, sed eas Cajus im-

posito Antiocho, ditionis regia fecerat. Vi-
de Dionem lib. 58. Cilicia Trachea, est
Cilicia maritima, Trachea ab asperitate di-
cta *τραχος, τραχία, asper, aspera*. Coma-
gena ad Euphratem.

6. *Augustophratensem*.] Sic in lib. No-
tit. Imper. *Augustofretensis*, dicitur & *Eu-
phratesia*, & *Augusta Euphratesia*.

7. *De quo sermo percreb. reg.*] Vide Sue-
ton. cap. 14. idcirco eum postea Domitia-
nus occidit.

8. *Institutum*.] Sueton. xxi. *Ordinem vi-
ta fere hunc tenuit in principatu maturus
semper, ac de noctu evigilabat: deinde per-
lectis Epistolis, officiorumque omnium bre-
vioriis, amicos admittere, ac dum salu-
tabatur, & calceabat ipse se se & amicie-
bat: post decisa quacumque obvenissent ne-
gotia, gestationi & inde quieti vacabat.*

9. *Publicisque actibus*.] Perlectis Epi-

B b ij

fiore animo convivium curabat. Plura dicere studium coëgit imperatoris boni, quem ab Augusti morte ¹ post annos sex & quinquaginta Romana respublica ex sanguis scævitia tyrannorum, quasi fato quodam, ne penitus rueret, affecuta est. Itaque annum agens vitæ ² absque uno
 5. septuagesimum, seriis joca, quibus delectabatur, admiscens, interiit. Quippe primo cum ³ crinitum sidus apparuisset: Istud, inquit, ad regem Persarum pertinet: ⁴ cui capillus effusior. ⁵ Deinde ventris eluvie fessus, & assurgens, Stantem, ait, imperatorem excedere terris decet.

TITUS vocabulo patris etiam VESPASIANUS dictus, ⁶ matre liberta DOMITILLA nomine genitus, imperavit annos duos, & menses duos, diesque viginti. Iste ⁷ a puero præclaris studiis, probitatis, militiæ, litterarum instantissime deditus, quo contenderit, animi & corporis muneribus ostendit. Hic ubi patriæ curam suscepit, incredibile est, quantum quos imitabatur, anteierit, præcipue clementia, liberalitate, honorificentia, ac pecuniæ contemptu: quæ eo amplius grata
 15. fuere, quod ex nonnullis a privato adhuc patris, asperior, ⁸ luxuriæ & avaritiæ amans credebatur fore. Namque præfecturam prætorianam patre imperante, adeptus, ⁹ suspectum quemque & oppositum sibi, immisissis, qui per theatra & castra invidiosa jactantes ad pœnam poscerent,
 20. quasi criminis convictos oppressit. In quibus Cæcinam consularem adhibitum cenæ, vix dum triclinio egressum, ob suspicionem stupratæ Berenices ¹⁰ uxoris suæ, jugulari iussit. ¹¹ Jurgia autem sub patre venun-

N O T Æ.

stolis, officiorumque omnium breviariis. Sueton. supra.

1. *Post annos sex & quinquaginta.*) Si Vespasiani imperium ducas ab anno quo Vitellius occisus, anni erunt ab Augusti morte 55.

2. *Absque uno septuagesimum.*) Tamen constat vixisse Vespasianum an. 69. mens. 7. dies 7. quippe natus 17. Novembr. ann. post C.N. 9. mortuus die 24. Jun. an. 79. & ita Sueton.

3. *Crinitum sidus.*) *Stella in calo crinita apparuisset.* Sueton. 23. Cometam vocamus.

4. *Cui capillus effusior.*) *Ad Parthorum regem qui capillatus esset.* Sueton. ibidem, ergo Parthi qui Persæ. eos autem capillatos, veteres docent, & nummi & lapides ostendunt.

5. *Deinde ventris.*) *Alvo repente usque ad defectionem soluta, Imperatorem stantem, ait, mori oportere.* Sueton. 24.

6. *Matre liberta Domitilla.*) *Flavia Domitilla Statilii Capella equitis Rom. Sabraensis ex Africa delegata olim, Lati-*

naque conditionis, sed mox ingenua & civis Romana recuperatorio judicio pronuntiata. Sueton. Vespas. 3.

7. *A puero præclaris studiis.*) *In puero statim corporis animique dotes expleverunt, magis ac magis deinceps per ætatis gradus, &c. Armorum & equitandi peritissimus, Latina Græcæque lingua, vel in orando, vel in fingendis poematibus promptus, & facilis ad extemporalitatem usque.* Sueton. cap. 3.

8. *Luxuria & avaritia amans credebatur fore.*) Melius in Veronenſi Edid. *Luxuriæque & avaritiæ amans credebatur.* Ut absit *re fore.* De luxuria, scævitia & avaritia, Sueton. 7.

9. *Suspectum quemque.*) *Suspectissimum quemque sibi, summissis qui per theatra & castra quasi consensu ad pœnam deposcerent, haud cunctanter oppressit.* Sueton. 6.

10. *Uxoris.*) Uxor non erat, sed nuptias pollicitus uxoris eam nomine dignabatur.

11. *Jurgia.*) Id est, jura. De hoc Sueton.

- data : rapinarum cupidum : unde Neronem cuncti i vocantes opinantesque summam rerum nactum graviter acceperant. ² Sed hæc in melius conversa adeo ei immortalē gloriam contulere, ut DELICIE atque AMOR humani generis appellaretur. Denique ut subiit pondus regium,
5. Berenicen nuptias suas sperantem regredi domum, & enervatorum greges abire præcepit. Quo facto, quali signum protulit mutatae intemperantiae. Dehinc cum donata concessave a prioribus principibus firmare insequentes solerent, ³ simul [ut] imperium cepit, talia possidentibus edicto sponte cavit. Quadam etiam die, ⁴ recordans vesperi nihil se cui-
10. quam præstitisse, venerando caelestique dicto, AMICI, ait, PERDIDIMUS DIEM: quia erat magnificæ liberalitatis. Clementiam vero usque eo perduxit, ut amplissimi ordinis duo cum adversus cum conjurassent, neque abnuere cogitatum scelus quirent, monuerit primo; post deductos in spectaculum secum, utrimque assidere jussit: petitoque ex
15. industria ⁵ Mirmillonum, quorum pugna viscebantur, gladio quasi ad explorandam aciem, uni atque alteri commiserit: quibus percussis & constantiam mirantibus diceret, Videtisne POTESTATES fato dari, frustra tentari facinus potiundi spe, vel amittendi metu? ⁶ Fratrem quoque Domitianum parantem insidias, militumque animos sollicitantem,
20. flens sæpius obtestatus est, ne parricidio assequi cuperet, quod & se volente esset obventurum ei, & jam haberet, cum sit particeps potestatis. ⁷ Hujus tempore mons Vesuvius in Campania ardere cæpit: incendiumque Romæ sine nocturna requie per triduum fuit. ⁸ Lues quoque quanta vix unquam antea, [fuit.] Quibus malis ⁹ nonnullis vexatis,
25. pecunia propria subvenit, cunctis remediorum generibus, nunc agrotantes per semetipsum reficiens, nunc consolans suorum mortibus afflictos. Vixit annos quadraginta unum: & in eodem, quo pater, apud

N O T A.

con. 7. *Suspecta est rapacitas: quod constabat in cognitionibus patris nudinari praemiarique solitum.*

1. *Vocantes opinantesque.*] Mss. rectius *opinantes vocantesque*. Et Sueton. Denique *propalam* alium Neronem & *opinabantur*, & *prædicabant*.

2. *Sed hæc in melius.*] Sueton. *Ac illi ea fama pro bono cessit, conversaque est in maximas laudes: neque ullo vitio reperto, & contra virtutibus summis.*

3. *Simul ut.*] Ejiciendum tñ ut neque supra apparet in Cæsaribus.

4. *Recordans vesperi.*] Atque etiam *recordatus super cœnam*, quod nihil cuiquam tota die præstitisset, memorabilem illam meritoque laudatam vocem edidit: *amici t diem perdidit*. Sueton. 8.

5. *Mirmillonem.*] Gladiatorum, quorum alii *retarii*, Threces alii, Mirmillones *secutores*, &c. Mirmillones qui e Gallia venerant, dicebantur.

6. *Fratrem suum.*] Vide Sueton. 9.

7. *Hujus tempore.*] An. V. 731. post C. N. 79. *Quadam sub eo fortuita ac tristis acciderunt. Ut conflagratio Vesuvii, in Campania: & incendium Roma per triduum, totidemque noctes, item pestilentia quanta non temere alias.* Sueton. 8. Vide de Vesuvii montis incendio elegantissimam Plin. Epistolam lib. vi. Ep. xvi.

8. *Lues.*] Proprie de pestilentia.

9. *Nonnullus vexatus.*] In Mss. *Quibus tamen malis nullo vexato.* Quæ amplectuntur viri doctissimi quod menti Suetoni videantur accommodari. cap. 3. *Urbis*

Bb iij

Sabinos agro, febris interiit. Hujus mors, credi vix potest, quantum luctus urbi, provinciisque intulerit, adeo ut cum delicias publicas, sicut diximus, appellantes, quasi perpetuo custode orbatum terrarum orbem deflerent.

5. DOMITIANUS VESPASIANI & DOMITILÆ libertæ filius, germanus Titi, imperavit ¹ annos quindecim. Ille primo clementiam simulans, neque adeo iners, ² domi bellicque tolerantior videbatur: idcircoque Catos Germanosque devicit, jus æquissime dixit. Romæ multa ædificia vel cæpta vel a fundamentis construxit. ³ BLIO THECAS incendio consumptas, petitis undique, præsertim Alexandria, exemplis, reparavit. ⁴ Sagittarum tam doctus fuit, ut inter patientes digitos extentæ manus viri procul positi spicula ejus transvolarent. Dehinc atrox cædibus, bonorum supplicia agere cæpit: ac more Caligulæ dominum sese deumque dici coëgit: segnisque ridicule remotis omnibus, muscarum agmina persequabatur. Furens libidine: cujus fœdum exercitium, Græcorum lingua κλινοπάλην vocabat. Hinc percontanti cuidam, quisquamne in palatio esset, responsum [est,] ⁵ Ne musca quidem His ejus sævitiis, ac maxime injuria verborum, qua [se] scortum vocari dolebat, accensus ⁶ Antonius, curans Germaniam superiorem, imperium corripuit. Quo per ⁷ Norbanum Appium acie strato, Domitianus longe tetrior, in omne hominum genus, etiam in suos, ferarum more grassabatur. Igitur metu crudelitatis, & conscientiæ suæ conjurare plerique, impulsoribus ⁸ Parthenio procurante cubiculum, & Stephano, ⁹ & tum ob fraudem interceptæ pecuniæ supplicium suspectante Clodiano, adscita etiam in consilium tyranni uxore Domitia,

N O T A.

incendio, inquit, nihil nisi sibi periisse publice testatus, &c. Verum non ideo recepta lectio temere damnanda. Non solum enim eos respicit qui Urbis, sed etiam reliquos omnes qui Vesuvii montis incendio lassi sunt. Neque minus ea ad Suetonii mentem facit, qui ibidem: *In his tot adversis ac talibus, non modo principis sollicitudinem, sed & parentis affectum unicum præstitit: nunc consolando quatenus suppeteret facultas.*

1. *Annos quindecim.*] Et dies 5.

2. *Domi bellicque.*] Aliter in Cæsaribus: *Neque adeo iners domi, belloque tolerantior.*

3. *Bibliothecas.*] Sueton. xx. *Liberalia studia in initio Imperii, neglexit, quamquam Bibliothecas incendio absumptas impensissime reparare curaret, exemplaribus undique petitis: missisque Alexandriam qui describerent, emendarentque.* Quamvis

maximam illam Ptolemæi Philadelphii bibliothecam bello Alexandrino exustam scribit Plutarch.

4. *Sagittarum.*] Vide Suet., 19. *Nonnumquam in pueri procul stantis præbentisque pro scopulo dispansam dextra manus palmam, sagittas tanta arte direxit, ut omnes per intervalla digitorum innocue evaderent.*

5. *Ne musca quidem.*] Sic Sueton. Sed plenius in Cæsaribus. Locum adj.

6. *Antonius.*] L. Antonius Superioris Germaniæ præfes. Vide Sueton. 6. hoc factum est decimo sexto Domitiani Consulatu. An. V. 844. post C. N. 92.

7. *Norbanum Appium.*] *Lucium Maximum* vocat Dio.

8. *Parthenio.*] *Parthenius* cubiculo præpositus. Sueton.

9. *Et tum ob fraudem interceptæ pecuniæ.*] *Interceptæ pecuniæ reum* dicit Clod-

ob amorem Paridis histrionis a principe cruciatus formidante ; Domitianum multis vulneribus confodiunt : post annum quintum & quadragessimum vitæ. At senatus gladiatoris more funus efferri, radendumque nomen decrevit. ¹ Hujus tempore sæculares ludi celebrati sunt.

5. Hactenus Romæ, seu per Italiam orti Imperium rexere : hinc advenæ. Unde compertum est, urbem Romam ² externorum virtute crevisse. Quid enim Nerva prudentius aut moderatius ? quid Trajano divinius ? quid præstantius Adriano ?

COCCEJUS NERVA opido Narniensi genitus, imperavit, ³ mens. 10. ses. tredecim, dies decem. Iste cum imperium suscepisset, mox rumore orto, vivere atque affore Domitianum, perinde trepidavit, ut colore mutato, verbis amissis, vix consisteret. Sed a ⁴ Parthenio confirmatus, recepta fiducia, ad solemne delentimentum conversus est. Qui cum in curiam a senatu gratanter exceptus esset, solus ex omnibus ⁵ Arrius Antoninus vir acer, eique amicissimus, conditionem imperantium prudenter exprimens, amplexus eum, gratulari se ait senatui & populo, provinciisque : ipsi autem nequaquam : cui satius fuerat malos semper principes eludere, quam tanti oneris vim sustinentem, non molestiis modo & periculis subjici, sed famæ etiam inimicorum pariter & amicorum : qui 20. cum se mereri omnia præsumunt, si quicquam non extorserint, atrociores sunt ipsis quoque hostibus. Iste quicquid antea pænæ nomine tributis accesserat, ⁶ indulgit : afflictas civitates relevavit : puellas, puerosque natos parentibus egestuosis sumptu publico per Italiæ opida ali jussit.

N O T A.

dianum. Suetonius vero Stephanum. Stephanus, inquit, cap. 17. Domitilla procurator, & tunc interceptarum pecuniarum reus, consilium operamque obtulit. Idemque Clodianum Cornicularium vocat. Quid igitur referendum puto : Parthenio procurante cubiculum ; & Stephano tum ob fraudem intercepta pecunia supplicium suspectante, & Clodiano, adjecta etiam, &c.

1. Hujus tempore sæculares ludi.] Sueton. 4. Fecit & ludos sæculares computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proxime. sed quo olim Augustus ediderat. Quamquam nec plane eam rationem servaverit. Augustus enim quintos ludos sæculares fecit an. ante C. N. 15. hos vero Domitianus an. post C. N. 88. defunt igitur anni septem ut justus annorum qui ludos sæculares intercurrerant, numerus impleatur.

2. Externorum virtute crevisse.] Lasiior

Reip. status evenit abstinentia & moderatio-
ne insequentium principum. Sueton. Domitian. extrem. Schott.

3. Menses tredecim.] Supra in Casaribus Victor. Mense sexto ac decimo semet eo abdicavit. Idem Eutrop. nisi quod addit dies octo.

4. Parthenio.] Domitiani cubiculum procurante. cap. superiori.

5. Arrius Antoninus.] Avus maternus Antonini Pii. Hoc tangit Capitolin. Avus maternus Arrius Antoninus, bis Consul, homo sanctus & qui Nervam miseratus esset quod imperare capisset. Utinam vero Nervæ & Trajani vitæ, vel a Capitolino, vel a Spartiano scriptæ superessent, sine dubio quod optime monuit apud Capitol. Casaub. quæ de Arrio in hac Epitom. narrantur, ea ex amissis vitis unius horum Scriptorum ad verbum transcripta reperiremus.

6. Indulgit.] Hac omnia de Hadriano Spartianus.

¹ Hic ne accessum malignorum terreret, Junii Maurici ² constantis viri dicto [ita] admonetur. ³ Qui convivio familiari adhibitus, cum Vespontionem consulari honore functum quidem apud Domitianum, tamen multos occultis criminationibus persecutum, adesse vidisset; inter colloquia mentione Catulli facta calumniatoris præcipui, dicente Nerva: quid nunc faceret, si Domitiano supervixisset? Nobiscum, inquit Mauricus, cenaret. Hic ⁴ jurgiorum disceptator & scientissimus & frequens fuit. Calpurnium Crassum, promissis ingentibus animos militum perterritum, detectum, confessumque, ⁵ Tarentum cum uxore removit, ¹⁰ patribus lenitate ejus increpantibus. Cumque interfectores Domitiani ad exitium poscerentur, tantum est consternatus, ut neque vomitum, neque impetum ventris valeret differre, & tamen vehementer obstitit, dictitans æquius esse mortem subire, quam auctoritatem imperii scædare, ⁶ proditis potentiæ sumendæ auctoribus. Sed milites neglecto principe, ¹⁵ requisitos, ⁷ Petronium [Stephanum] uno ictu: Parthenium vero demptis prius genitalibus, & in os coniectis, iugulavere, redempto magnis sumptibus ⁸ Casperio: qui scelere tam truci insolentior, Nervam compulit referre apud populum gratias militibus, quia ⁹ nefandos pessimosque omnium mortalium peremissent. Hic Traianum in ²⁰ liberi locum, inque partem imperii adoptavit: cum quo tribus vixit mensibus.

N O T Æ.

1. *Hic ne accessum malignorum terreret.*] Vel legendum *ne accessum malignorum timeret.* Vel ut in Mss. & vulgatis. *Ne accessu malignorum terreretur.* Tamen & altera lectio retineri potest, *ne terreret accessum malignorum*, hoc est ne malignos se accedere prohiberet. Imo & hæc magis ad mentem Plinii videtur facere. Vide infra. Per malignos, calumniatores intellige.

2. *Constantis viri*] Junius Mauricus, quo viro nihil firmitus, nihil verius. Plin. Epist. xxii. lib. xiv.

3. *Qui convivio.*] Hanc historiam sic Plin. loco supra laudato. *Idem* (Mauricus) *apud Nervam Imperatorem, non minus fortiter. Cœnabat Nerva cum paucis. Vespontionem proximus, atque etiam insinu recumbebat. Dixi omnia, quum hominem nominavi. Incidit sermo de Catullo Messallino, qui luminibus orbatus ingenio sivo mala cecitatis addiderat, non verebatur, non erubescibat, non miserebatur. Sapius a Domitiano non secus ac tela, qua & ipsa caca & improvida feruntur, in optimum quemque contorquebatur. De ejus nequitia sanguinariisque sententiis in commune omnes super cœnam*

loquebantur, tum ipse Imperator: quid putamus passurum fuisse, si viveret, & Mauricus, nobiscum cœnaret?

4. *Jurgiorum.*] Sic supra in Vespasiano, *Jurgia*, id est, *jura*.

5. *Tarentum.*] In Salentinis ad litus maris.

6. *Proditis potentiæ sumendæ auctoribus.*] Nam Domitiani interfectores adjuvantibus, Nerva imperium invasit.

7. *Petronium Stephanum.*] Abesse debet vox *Stephanum*, nec in Mss. comparet. Vera videtur conjectura Schotti qui putat loco *Stephanum* scriptum fuisse *Secundum*; Nam Petronius *Secundus* vocabatur.

8. *Casperio.*] Ælium Casperium vocat Dio. Præfectus fuit prætorio. Doctiss. Grotius legebat *Sigerio* quem Xiphilinus Domitiani cubicularium fuisse dicit; meminit Martial. lib. 4. Ep. 79.

Sigeriosque meros Partheniosque sonas.
Sed *Casperium* Dio.

9. *Nefandos pessimosque.*] Petronium scilicet, & Parthenium.

10. *Liberi locum.*] Nota *Liberi* pro *Nati* numero singulari. Sic supra Victor in *Cæsaribus*.

Qui

Qui dum suggerente ira, voce quammaxima, contra quendam Regulum nomine inelamaret, sudore correptus est; quo refrigescente, ¹horror corporis nimius initium febris fuit: nec multo post vitam finivit, ²anno ætatis sexagesimo tertio. Cujus corpus a senatu ³quondam Augusto honore delatum in sepulchro Augusti sepultum est. Eoque die quo interit, ⁴solis defectio facta est.

ULPIUS TRAJANUS ⁵ ex urbe Tudertina, Ulpus ab avo dictus, Trajanus a Trajo paterni generis auctore, vel de nomine Trajani patris sic appellatus, imperavit ⁶annis viginti. Iste talem se reipublicæ præbuit, qualem vix ægreque exprimere valuerunt summorum scriptorum miranda ingenia. Hic imperium ⁸apud Agrippinam nobilem Galliarum coloniam suscepit, habens diligentiam in re militari, in civilibus lenitatem, in sublevandis civitatibus largitionem. Cumque duo sint, quæ ab egregiis principibus expectentur, SANCTITAS domi, in armis fortitudo, utrobique prudentia: tantus erat in eo maximarum rerum modus, ut quasi temperamento quodam virtutes miscuisse videretur: nisi quia cibo, ⁹vinoque paululum deditus erat. ¹⁰Liberalis in amicos: & tamquam vitæ conditione par, ¹¹societatibus perfrui. Hic ob honorem

N O T Æ.

1. *Horror*] Eleganter, pro tremor: sic horror soli. Florus: *Nisi illum hororem soli*, &c.

2. *Anno ætatis sexagesimo tertio*] Eutrop. *Ætatis lxx.* & aliter anno. Sed ambobus falsi sunt. Nam natus erat an. 66.

3. *Quondam*] Locum corruptum puto, cur enim quondam? In Mss. *U quondam Augusti honore delato in sepulchro Augusto sepultum est.* Puto levissima imminutione: *Cujus corpus a Senatu quondam Augusto honore delato, in sepulchro Augusti sepultum est.* ut quod apparet in Mss. a polirema syllabi vocis *senatu* inversa natum. Ordo hic est. Cujus corpus in sepulchro Augusti sepultum est honore quondam a Senatu Augusto delato. De Augusto qui Senatorum humeris in campum delatus Sueton. cap. 100.

4. *Solis defectio*] Hanc Eclipsin Solis post obitum Nervæ diebus quinquaginta tribus factam ex tabulis patet. Nam obiit Nervæ die 27. Januarii, accidit Eclipsis die Martii 21.

5. *Ex Urbe Tudertina*] Mihi ignota est Tudertina Urbs. Etsi nota esset, non ideo Epitomistæ crederem. Trajanus enim ex Italica Hispaniæ Urbe, non ex Tudertina.

Vide in Cæsaribus.

6. *Annis viginti*] Imo an. 19. mens. sex, dies 15.

7. *Summorum scriptorum miranda ingenia*] Adriani vitam copiose literis mandaverant Marius Maximus, Fabius Marcellinus, Aurelius Verus, Statius Valens, quos omnes laudat Lampridius in Alexandro Severo. Scripsit & Ahius Spartianus, sed quæ temporis injuria perit. Et hunc maxime ab Epitomista respici verisimile est, cum ab ejusdem vitis quæ supersunt multa ab eo videamus esse transcripta.

8. *Apud Agrippinam*] Eutrop. *Imperator autem apud Agrippinam civitatem in Gallis factus est.* Agrippina Colonia, hodie Cologne.

9. *Vinoque*] Supra in Cæsaribus.

10. *Liberalis in amicos*] Eutrop. *Liberalis in cunctos: publice privatimque ditans omnes, & honoribus augens, quos vel mediocri familiaritate cognovisset.*

11. *Societatibus perfrui*] Id est, *perfruebatur.* Sic non semel indefinitos pro imperfectis reperias. De hac Trajani civilitate Eutrop. *Roma, & per provincias aequallem se omnibus exhibens; amicos salutando causa frequentans, vel egrotantes, vel cum*

C c

Suræ, cujus studio imperium arripuerat, ¹ lavacra condidit. De quo supervacaneum videtur cuncta velle nominatim prodere, cum satis sit excultum atque emendatum dixisse. Fuit enim patiens laboris, studiosus optimi cujusque, ac bellicosi: magis [que] simpliciora ingenia aut
 5. eruditissimos, quamvis ipse parca esset scientiæ, moderateque eloquens, diligebat. JUSTITIÆ vero, ac JURIS humani divinique tam reparator novi, quam inveterati custos. Quæ omnia eo majora viscebantur, quo [niam] per multos atque atroces tyrannos perditio atque prostrato statu Romano, ² in remedium tantorum malorum divinitus crede-
 10. batur opportune datus; usque eo, ut adveniens imperium ejus pleraque mirifica denunciaverint. In quibus præcipuum, ³ cornix e fastigio Capitolii Atticis sermonibus effata, *καλῶς ἐΐπει*. Hujus exusti corporis cineres relati Romam, humatique ⁴ Trajani foro sub ejus columna: & imago superposita ⁵ sicuti triumphantes solent, in urbem invecta, senatu præ-
 15. eunte & exercitu. Eo tempore, multo perniciosius, quam sub Nerva, ⁶ Tiberis inundavit, magna clade ⁷ ædium: & terræmotus gravis ⁸ per provincias multas, atroxque pestilentia, famelique, & incendia facta sunt. Quibus omnibus Trajanus per exquisita remedia plurimum opitulatus est; statuens, ne domorum altitudo ⁹ sexaginta superaret pedes,
 20. ob ruinas faciles, & sumptus, si quando talia contingerent, exitiosos. Unde merito PATER PATRIÆ dictus est. ¹⁰ Vixit annos LXIV.

N O T Æ.

festos dies habuissent; convivia cum iisdem indiscreta vicissim habens. Sæpe in vehiculis eorum sedens.

1. *Lavacra.*] In Cæsaribus.

2. *In remedium.*] Nam sub Trajano principe mover lacertos, & præter spem omnium, senectus Imperii quasi reddita juventute revirescit. Florus.

3. *Cornix e fastigio Capitolii.*] Hoc paulo ante Domitiani mortem evenisse dicit Sueton. cap. ult. *Ante paucos*, inquit, *quam occideretur, menses Cornix in Capitolio eloquuta est, ἐΐπει πικρὴ καλῶς*. Nec defuit qui ostentum sic interpretaretur.

Nuper Tarpeio qua sedet culmine Cornix.

Est bene, non potuit dicere; dixit, erit.

4. *Trajani foro.*] Quod forum Ulpium sive Trajani ab Ulpio Trajano dictum. Apollodorus Architectus fuit. Columna in medio sita, cujus altitudo hodieque apparet

pedum 128.

5. *Sicut triumphantes solent in Urbem invecta.*] Hanc Hadrianus invexit. Spartian. *Quum triumphum ei Senatus qui Trajano deditus erat detulisset, recusavit ipse, atque imaginem Trajani curru triumphali vexit, ut optimus Imperator ne post mortem quidem triumphi amitteret dignitatem.*

6. *Tiberis inundavit.*] Vide Plin. lib. 3. cap. 5. hist. nat.

7. *Ædium.*] In Mss. *Ædium proximorum.*

8. *Per provincias multas.*] In Græcia, Asia, Galatia, Syria. Eusèb. Dio.

9. *Sexaginta superaret pedes.*] Augustus ut Rurnæ caverentur, edixit ne novum ullum ædificium ad viam publicam factum ultra Lxx. pedes attolleretur. Strabo. lib. v. Trajanus vero ad pedes Lx. revocavit.

10. *Vixit annis LXIV.*] Imo annis 63, mens. 9. diebus 4.

- ÆLIUS ADRIANUS ¹ stirpis Italicae, ² Ælio Adriano ³ Trajani principis consobрино Adria orto genitus, quod ⁴ opidum agri Piceni, etiam mari Adriatico nomen dedit, imperavit ⁵ annis viginti duobus. Hic Græcis litteris impensius eruditus, a plerisque ⁶ Græculus appellatus est. Atheniensium studia, moresque haurit non sermone tantum, sed & cæteris disciplinis, ⁷ canendi, psallendi, medendique scientia, musicus, geometra, pictor, fictor ex ære vel marmore proxime ⁸ Polycletos & Euphranoras. Perinde omnino ad ista erat factus, ut elegantius numquam quicquam humanæ res expertæ videantur. ⁹ Memor supra quam ¹⁰ cuiquam credibile est, locos, negotia, milites, absentes quoque nominibus recensere. Immenti laboris, quippe qui provincias omnes ¹⁰ pe-

N O T A.

1. *Stirpis Italica.*] Hoc est e Italica Hispaniæ Urbe oriundus. Sed, nescio an hoc sensu dici possit *Stirpis Italica*, imò verum est quod apud Spartianum notavit illustrissimus Casaubonus, *stirpis Italica* nil aliud velle quam *indigenæ* *patria*. Ita ut Victor Hadrianum, non Italica Hispaniæ Urbe oriundum dicat, sed plane e contrario dissimulans originem illius Hispanicam, aut quasi regi notam omnibus prætermittens, Italiæ quantum potest, asserat. Quin plerique libri scripti non *italica* sed *itala* præferunt eo loci. Et ipse Victor se ipsum explicat, dum addit *Ælio Adriano Adria orto genitus*.

2. *Ælio Adriano Adria orto genitus.*] Spartian. primulo initio. Origo Imperatoris Hadriani reusitor a Picentibus, posterior ab Hispaniensibus manat: siquidem Adria ortos majores suos apud Italicam Scipionum temporibus resedisse, in libris vita sua Hadrianus ipse commemorat. Hadriano pater Ælius Hadrianus cognomento Afer, fuit, consobrinus Trajani Imperatoris, &c.

3. *Trajani principis Consobрино.*] Ælio Ælii Hadriani Imperatoris avo conjux fuit Ulpia, M. Ulpii Trajani Soror, Trajani Augusti amita. Trajanus igitur Imperator & pater Hadriani Cæsaris, ut ex fratre & sorore nati Amitini, invicem fuerunt. Quos etiam consobrinos nominare solent Latini, ut & Jurisconsultus notat. Casaub. apud Spartian.

4. *Opidum agri Piceni.*] In inferiori parte juxta Vestinos, ad mare.

5. *Annis viginti duobus.*] Vide in Cæsaribus.

6. *Græculus appellatus.*] Ex Spartian. Imbutusque impensius Græci studiis, ingenio ejus sic ad eam decimante, ut a nonnullis Græculus diceretur.

7. *Canendi, psallendi medendique scientia.*] Spartianus quem sere Epitomista sequitur. Fuit poematum & literarum omnium studiosissimus. Arithmetica, Geometria, pictura peritissimus, jam psallendi & cantandi scientiam præ se ferebat. Ubi nulla mentio medendi scientia. Sed ejus loco Arithmeticam Hadriano tribuit Spartianus. Quare non immerito hunc locum Epitomistæ suspectum habuere viri doctissimi Schottus & Casaubonus. Quorum prior legendum putat numerandique scientia vere. Idque ego olim antequam Schottum legissem, subodorata fueram Spartianum legendum. Priori syllaba non deperdita ex reliquis merandi imperiti librarii fecere medendi.

8. *Polycletos & Euphranoras.*] Nobilissimos pictores.

9. *Memor supra quam cuiquam cred.*] Spartian. Fuit memoria ingentis, facultatis immensa, nam & ipse orationes distinxit, & ad omnia respondit. Et paulo infra nomina plurimis sine nomenclatore reddidit, quæ semel & congesta simul audiverat, ut nomenclatores sapius errantes emendaverit. Dixit & veteranorum nomina quos aliquando dimiserat. Libros statim lectos & ignotos quidem plurimis memoriter reddidit. Uno tempore scripsit, distinxit, audivit, & cum amicis fabulatus est.

10. *Pedibus circumierit.*] Ex Spartiano: Exemplo etiam virtutis sua ceteros adhortatus, quum etiam vicena millia pedibus

- dibus circumierit, agmen comitantium prævertens, cum, opida universa restitueret, ² auget ordinibus. Nam ad speciem legionum militarium, fabros, perpendiculatores, architectos, genusque cunctum extruendorum mœnium, seu decorandorum in cohortes ³ centuriaverat.
5. ⁴ Varius, multiplex, multiformis: ad vitia atque virtutes quasi arbiter genitus, impetum mentis quodam artificio regens, ingenium invidum, triste, lascivum, & ad ostentationem sui insolens callide tegebat; continentiam, facilitatem, clementiam simulans, contraque dissimulans ardorem gloriæ, quo flagrabat. Acerrimus ad laceßendum pariter & res-
10. pondendum seriis, joco, maledictis: referre carmen carmini, ⁵ dictum dicto: prorsus ut meditatum crederes adversus omnia. Hujus uxor Sabina, dum prope servilibus iniuriis accipitur, ad mortem voluntariam compulsa est. Quæ palam iactabat, quam immane ingenium per-
15. tulisset: ⁷ & elaborasse, ne ex eo ad humani generis perniciem graviter daretur. Hic ⁸ morbo subtercutaneo, quem diu placide pertulerat, victus, dolore ardens, impatiensque, plures e senatu extinxit. ⁹ A regibus multis pace occultis muneribus impetrata, iactabat palam plus se otio adeptum, quam armis ceteros. ¹⁰ Officia sane publica, & palatina, nec non militiæ in eam formam statuit, quæ paucis per Constantium im-
20. mutatis, hodie perseverat. Vixit ¹¹ annos sexaginta duos: dehinc miserabili exitu consumtus est, cruciatu membrorum fere omnium confectus, in tantum ¹² ut crebro sese interficiendum ministrorum fidissimis precans

NOTÆ.

armatus ambularet. Sed rem auget noster, nescio an vere.

1. *Opida universa restitueret.*] Id est, opida per totum orbem restitueret. Quæ scilicet vel horrore soli, aut quolibet alio casu prostrata fuerant.

2. *Auget ordinibus.*] Fabrûm scilicet, carpentariorum, ferrariorum, omnisque generis artificum.

3. *Centuriaverat.*] Verbum militare, id est, in centurias allegerat. De centuriis non est hic dicendi locus.

4. *Varius, &c.*] Ex Spartiano hoc quoque. Idem Severus, Latus: comis, gravis: Lascivus, Cunctator: tenax, liberalis, simulator: servus, clemens & semper in omnibus varius.

5. *Dictum dicto.*) Dictum dicteria & jocosos sales complectitur. Gallice. *un bon mot.*

6. *Uxor Sabina.*) Aliter Spartian. quandoquidem etiam Sabina uxor non sine fabula vixit: dati ab Hadriano, defuncta est.

7. *Et elaborasse.*] Malim elaborasset, im. ing. pertulisset, & quam elaborasset. In Mss. qua palam iactabat se, quod immane ingenium probavisset, elaborasse ne, &c. Quod valde arridet. Pro quo legi potest quum, ut propius accedas ad quam.

8. *Morbo subtercutaneo.*] Aqua intercute.

9. *A regibus multis pace oc. m.*] Spartian. Regibus multis plurimum detulit; a plerisque vero etiam pacem redemit.

10. *Officia sane publica & palatina.*] Spartian. Siquidem ipse post Casarem Octavianum labantem disciplinam incuria superiorum principum, retinuit, ordinatis & officiis, & impendiis. Quid autem immutatum sit ab Hadriano de priori Augusti ordinatione circa officia & universam rem publicam, accuratissime a peritissimo historiæ Romanæ viro Onuphrio Pannuino dictum est.

11. *Annos sexaginta duos.*) Et menses quinque, dies novemdecim.

12. *Ut crebro se se.*] Spart. Hadrianus

offerret : ac ne in semetipsum faviret , custodia carissimorum servaretur.

- ANTONINUS FULVIUS , seu BOJONIUS , dictus , postea etiam PIUS cognominatus , imperavit ¹ annos viginti tres. Iste ab Adriano in filium adoptatus , ² ejus gener fuerat , tantæ bonitatis in principatu fuit , ut haud dubie sine exemplo vixerit. Quamvis ³ eum Numæ contulerit ætas sua , cum orbem terræ nullo bello per annos viginti tres ⁴ auctoritate sola rexerit , adeo trementibus eum atque amantibus ⁵ cunctis regibus nationibusque , & populis , ut parentem seu patronum magis quam dominum imperatoremve reputarent : omnesque ⁶ uno ore in cælestium morem propitium optantes , de controversiis inter se judicem poscerent. Ad quem etiam Indi , Bactri , Hyrcani legatos misere , justitia tanti imperatoris comperta , quam ornabat vultu sereno & pulchro , ⁷ procerus membra , decenter validus . ⁸ Priusquam salutandus prodiret , degustans panis aliquantulum , ne frigescere circum præcordia per jejunium sanguine , viribus exesis interciperetur , ⁹ eoque actuum publicorum laboribus minime sufficeret. Quæ incredibili diligentia ad speciem optimi patrisfamilias exsequebatur. Appetentia gloriæ carens , & ostentatione : adeo mansuetus , ut instantibus Patribus ad eos qui contra eum conjuraverant persequendos , compresserit quæstionem , præfatus NECESSE non esse ,

N O T A E

autem ultimo vita radio jam affectus gladio se transigi a ferro jussit , &c. & post testamentum quidem iterum se conatus occidere. Subtrahit pugione , favior factus est , petiit & venenum a medico , qui se ipse ne daret occidit.

1. *Annos viginti tres.*] Vide in Casaribus.

2. *Cujus gener fuerat.*] Falsum est Antoninum pium Hadriani generum fuisse , quippe qui Anniam Faustina Annii Veri filiam uxorem habuerit.

3. *Eum Numæ contulerit ætas sua.*] Capitolinus in Pio , initio : *Et qui merito Numæ Pompilio ex bonorum sententia comparatur.* Et in fine : *Et qui rite comparetur Numæ ejus felicitatem , pietatemque & securitatem , ceremoniaque semper obtinuit.*

4. *Auctoritate sola.*] Capitolin. Parthorum regem ab Armeniorum expugnatione solū luteris repulsi , Abgarum regem ex orientis partibus , sola auctoritate deduxit.

5. *Cunctis regibus.*] Capitolin. *Causas regales terminavit.* Quod ambitiose aut Epitomis tu de cunctis regibus , verius interpretis tu de cunctis aliquot orientis populorum qui suos illa tempestate reges ha-

buerunt : sed fere ex Imperatoris Romani ordinatione ut Albani , Iberi , Zydræ , Lazi , Aphile , Abasgi , Lanigæ & alii , Casaub.

6. *Uno ore.*) Hæc non apparent in Mss. Sed agnoscunt omnes editi : neque vero abundant , ut volunt viri doctissimi ; imo & necessaria sunt , *Uno ore poscerent* , &c.

7. *Procerus membra , decenter validus.*) Distingue , ut optime Casaubonus apud Capitolinum : procerus membra decenter , validus. Procerum membra decenter vocat quem Capitol. statura elevata decorum , *Fuit statura elevata decorus.*

8. *Priusquam salutandus.*] Capitolin. *Antequam salutatores venirent , panem siccum comedit ad sustentandas vires.* Bene mane salutabantur Imperatores : Iique nihil degustabant priusquam salutarentur , sed hora demum tertia vel quarta , vel etiam sexta qui non prandebant.

9. *Eoque actuum publicorum laboribus.*] Melius Mss. *Eoque actus publicorum minime sufficeret* : Sed distinctio sic mutanda : *Eoque actui publicorum minime sufficeret , qua incredibili* , &c. *Qua* , publica scilicet.

C c iij

sceleris in ¹ semetipsum cupidos, pertinacius indagari: ne si plures reperirentur, quantis odio esset, intelligeretur. Igitur cum esset ² annorum septuaginta duorum, ³ apud Lorios villa propria, millibus passuum duodecim ab urbe, febri paucorum dierum post tres atque viginti annos
5. imperii consumptus est. Ob cuius honorem, ⁴ templa, sacerdotes, atque infinita alia decreta sunt. Usque eo autem mitis fuit, ut cum ob inopiæ frumentariæ suspicionem lapidibus a plebe Romana perstringeretur, ⁵ maluerit ratione exposita placare, quam ulcisci seditionem.

MARCUS autem ANTONIUS imperavit ⁶ annos decem & octo.
10. Iste virtutum omnium, cælestisque ingenii existit, ærumnisque publicis quasi defensor obiectus est. Etenim nisi ad illa tempora natus esset, profecto quasi uno lapsu ruisent omnia status Romani. Quippe ab armis nusquam quies erat: perque omnem ⁷ Orientem, Illyricum, Italiam, Galliamque bella fervebant: ⁸ terræmotus non sine interitu civitatum,
15. ⁹ inundationes fluminum, ¹⁰ lues crebræ, locustarum species agris infestæ, prorsus ut prope nihil, quo summis angoribus atteri mortales solent, dici seu cogitari queat, quod non illo imperante sævierit. Credo divinitus attributum, U T dum mundi lex seu natura ¹¹ aliudve quid hominibus incognitum ea mala gignit, rectorum consiliis tamquam
20. medicinæ remediis leniatur. ¹² Is propinquum suum, LUCIUM AN-

N O T Æ.

1. *Semetipsum.*] Pro ipsum, ita seipsum apud Capitolin. *Solusque omnium prope principum prorsus sine civili sanguine & hostili, quantum ad seipsum pertinet, vixit.* Sic enim ea ætate loquebantur.

2. *Annorum septuaginta duorum.*] LXXV. numerat supra Victor in Cæsaribus. Eutrop. LXXIII. sed omnino vixit annos 74. menses sex.

3. *Apud Lorios.*] Laurium vocat Capitolin. Lorium Eutrop. fuit in Aurelia via quæ in Etruriam ducebat.

4. *Templa sacerdotes.*] Capitolin. *A senatu divus est appellatus, cunctis certatim adnitentibus, quum omnes ejus pietatem clementiam, ingenium, sanctimoniam laudarent. Decreti etiam sunt omnes honores qui optimis principibus ante delati sunt. Meruit & Flaminem & Circenses, & Templum, & sodales Antonianos.*

5. *Maluerit ratione exposita.*] Huc pertinent verba Capitolini: *Omnium quæ gestit & in senatu, & per edicta rationem reddidit.* Similium edictorum mentio apud Sueton. August. cap. 28.

6. *Annos decem & octo.*] Vide quæ in

Cæsaribus dicta sunt.

7. *Orientem, Illyricum, Italiam, Gall.*] Parthos, Marcomannos, Sequanos, &c.

8. *Terræmotus.*] Ut in Asia. Huc refero ista Capitolini: *Opidis latentibus auxilium tulit.*

9. *Inundationes fluminum.*] Capitolin. *Sed interpellavit istam felicitatem securitatemque Imperatoris prima Tiberis inundatio, quæ sub illis gravissima fuit, quæ res & multa urbis aedificia vexavit & plurimum animalium interemit & famem gravissimam peperit.*

10. *Lues crebra.*] Capitolin. in Vero: *Fuit ejus fati ut in eas provincias per quas rediit, Romam usque lucem secum deferre videretur, & nata fertur pestilentia in Babylonia, ubi de templo Apollinis ex arcula aurea quam miles forte inciderat, spiritus pestilens evasit, atque inde Parthos orbemque compleffe.* Vide & Ammianum Marcellinum. lib. xxiii.

11. *Aliudve quid.*] Deus scilicet quem ignorabat homo paganus.

12. *Propinquum suum.*] Fratris uxoris suæ filium. Vide in Cæsarib.

NIUM VERUM ad imperii partem novo benevolentiae genere ascivit. Qui Verus inter Altinum atque ¹ Concordiam iter faciens, ² ictu sanguinis, quem morbum Graeci *ἀπληξία* vocant, ³ undecimo imperii anno extinctus est. ⁴ Carminum maxime [Tragicorum] studiosus, ⁵ ingenii asperi atque lascivi. Post cuius obitum Marcus Antoninus rempublicam solus tenuit. ⁶ A principio vitae tranquillissimus, adeo ut ab infantia [vultum] nec ex gaudio, nec ex mœre mutaverit, Philosophiae studens, litterarumque Graecarum peritissimus. Hic permisit viris clarioribus, ut convivia eodem cultu, quo ipse, & ministris similibus, exhiberent. ⁸ Hic cum ¹⁰ arario exhausto, largitiones, quas militibus impenderet, non haberet, neque indicere provincialibus, aut senatui aliquid vellet; instrumentum regni cultus, facta in foro Trajani sectione, ¹⁰ distraxit, vasa aurea, po-

N O T A E.

1. Concordiam.] Concordia Urbs Aquileiam inter & Altinum.

2. Ictu sanguinis.] Eutrop. Subito sanguine ictus, casu morbi quem Graeci *apoplexin* vocant. Quod ictum sanguinis hic vocat, Victor alibi impetum sanguinis dixit in Valentiniano: impetu sanguinis voce amissa sensu integer exspiravit. In ejusmodi autem subitis & repentinis morbis frequenter, & ictus & impetus nominibus utitur quibus *τὸ ἀπληξιακόν*, exprimit morbi genus. Nec dubium quin *ἀπληξία* vocet ejusmodi species morborum, per quas impetu ruentis sanguinis & vitales vias obstruentis momento quis eripitur & suffocatur. Salmast. apud Capitolin.

3. Undecimo.] Sic Capitolin. Imperavit cum fratre annis undecim. Sed falsum est: Nam novem tantum numeratur.

4. Carminum.] Capitol. in Veris: Amavit autem in pueritia versus facere, post orationes, &c.

5. Ingenii asperi atque lascivi.] Ingenii asperi fuisse his verbis innuit Eutrop. Vir ingenii parum civilis, reverentia tamen fratribus nihil unquam atrox ausus. Contra tamen Capitol. in Veris: Fuit voluptuarius & nimis latus, & omnibus deliciis, ludis, jocis, decenter aptissimus.

6. A principio.] Ad verbum Eutrop. a principio vitae tranquillissimus, adeo ut in infantia quoque vultum nec ex gaudio, nec ex mœre mutaret: Philosophiae deditus Stoica, &c. quæ ex Capitolin. Erat enim ipse tanta tranquillitatis, ut vultum nun-

quam mutaverit mœre, vel gaudio, Philosophiae deditus Stoica.

7. Hic permisit viris clarioribus.] Eadem ad verbum Eutrop. & ex Capitolino. Tunc viris clarioribus permisit, ut eodem cultu quo & ipse, vel ministris similibus convivia exhiberent. Nisi quod Victor & Eutrop. pro ministris habent ministros. Unde liquet, nisi hæc scriptura ab excerptoribus per incogitantiam sit, eos apud Capitolin. Ministeria, ministros esse interpretatos. Quo sensu & alibi legitur. Verum malim ministeris, ita ut Capitolinus ministeria vocet non ministros, sed vasa, poculaque aurea & argentea quæ ministeria proprie dicebantur. Et hæc permissio necessaria fuit ut suppellectilis Imperatoriae sectionem perageret: quis enim eam emere aulus fuisset?

8. Hic cum arario.] Mihi suspectum est *τὸ hic*, & ex superiori membro natum videtur. Lego, & hic permisit viris clarioribus, ut convivia eodem cultu, quo ipse & ministris similibus exhiberent, & cum, &c. Ea enim sic coherere debent ut ideo hanc permissionem datam intelligamus quod suppellectilis suæ sectionem pararet; cumque simul eam dederit, instrumentum sui cultus distrahere coxisse. Id vero non fiet si hic retineatur.

9. Arario exhausto.] Hæc usque ad hujus tempore. Eutrop. ad verbum ex Capitolino, quem vide & confer.

10. Distraxit.] Vendit en détail.

cula crystallina & murrhina, ¹ uxori ac suam sericam & auream vestem, multa ornamenta gemmarum: ac per duos continuos menses venditio habita est, multumque auri redactum. Post victoriam tamen emptoribus pretia restituit, qui reddere comparata voluerunt: molestus 5. nulli fuit, qui maluit semel empta retinere. ² Hujus tempore ³ Cassius tyrannidem arripiens, extinctus est. Ipse vitæ anno quinquagesimo nono, apud Vindobonam morbo consumptus est. De ejus morte nuncio Romam peracto, confusa luctu publico Urbe, senatus in curia ⁴ veste tetra amictus, lacrymans convenit. Et quod de Romulo ⁵ ægre creditum est, omnes pari sensu ⁶ præsumpserunt, Marcum cælo receptum 10. esse. Ob cujus honorem templa, columnæ, multaque alia decreta sunt.

AURELIUS COMMODUS Marci Antonini filius, Antoninus & ipse dictus, imperavit ⁷ annos tredecim. Hic qualis futurus esset, ⁸ in 15. ipso primordio ostendit. ⁹ Nam cum in supremis moneretur a parente, attritos jam Barbaros ne permitteret vires recipere, respondit, Ab incolumi quamvis paulatim, negotia perfici posse: a mortuo [vero] nihil. Sævior omnibus libidine atque avaritia, crudelitate, nulli fidus: magisque in eos atrox, quos amplissimis honoribus donisque ingentibus 20. extulerat. In tantum depravatus, ¹⁰ ut gladiatoriiis armis sæpissime in

N O T Æ.

1. *Uxori ac suam sericam*] Idem Eutrop. verum Capitolin. *Et vestem uxori ac sericam & auratam*. Bene. Serica enim & aurata vestis proprie fuit Augustæ non Augusti. Videlicet ut alibi, hic etiam rationem temporis sui habuit Victor. Quo serica veste Augusti etiam utebantur.

2. *Ejus tempore.*] An. V. 927. post C. 175.

3. *Cassius.*] Præses Asiæ. De quo vide Vulcatium Gallicanum in historia Augusta.

4. *Veste tetra.*] Schottus. *Veste atrata*.

5. *Ægre creditum est.*] Neque creditum fuisset, nisi sacramento fidem fecisset Proculus.

6. *Præsumpserunt.*] Præsumere est anticipatam rei cujusdam notitiam habere.

7. *Annos tredecim.*] Vide in Cæsarib.

8. *In ipso primordio.*] Sæva a principio dominatione detestabilior habebatur. Supra in Cæsaribus.

9. *Nam cum in supremis moneretur a parente.*] Hæc aliis verbis, sed in eandem sententiam narrat Capitolinus in vita Marci: *Mors autem talis fuit quum agrotare*

expisset, filium advocavit, atque ab eo primum petiit ut belli reliquias non contemneret, ne videretur Rempub. prodere: Et quum filius ei respondisset cupere se primum sanitatem; ut vellet, permisit, petens tamen ut expelleret paucos dies, ut simul proficisceretur. Qui locus si quisquam alius, planus est, cum tamen viri doctissimi corruptissimum & difficillimum clamant: cum responderet Commodus cupere se primum sanitatem, quid aliud ait quam quod hic Epitomista omnia ab incolumi quamvis paulatim perfici posse, a mortuo nihil? Ut vellet permisit Marcus, petens tamen ut paucos dies expectaret, ut ipse Marcus simul proficisceretur. Non quod se simul cum Commmodo Romam profecturum Marcus speraret; sed cum ait, ut simul proficisceretur, de vita cum intellexisse certum est. Probant quæ subjungit Capitolin. *Deinde abstinuit cibo potuque, mori cupiens, auxitque morbum.*

10. *Ut gladiatoriiis armis sæpissime.*] Lamprid. In Commodo: *Inter hæc refertur in literas pugnasse illum sub patre trecenties sexagies quinquies. Item postea tantum palmarum Gladiatoriarum consecisse, vel amphitheatro*

amphitheatro dimicaverit. Huic Marcia generis libertini, forma tamen meretriciisque artibus pollens, cum animum ejus penitus devinxisset, egresso e balneo, veneni poculum obtulit. Ad extremum ab immisso¹ validissimo palæstrita, compressis faucibus expiravit, anno vitæ 5. tricesimo secundo.

HELVIUS PERTINAX imperavit² dies octoginta quinque. Ille coactus [imperavit :] repugnansque Imperium suscipiens, ³ tale cognomen sortitus est. ⁴ Origine gentis sordida, ⁵ præfecturam Urbis agens, Imperator effectus, scelere Juliani multis vulneribus obtruncatur, annos natus ⁶ septem atque sexaginta. ⁷ Hujus caput tota Urbe circumvectum est. Hoc exitu obiit vir ⁸ ad humanæ conversationis exemplum per laboris genera universa ⁹ assumptus, provectusque eo, ut ¹⁰ FORTUNÆ vocaretur PILA. Nam libertino genitus patre ¹¹ apud Ligures in agro squalido ¹² Lollii Gentiani, cujus in præfectura quoque ¹³ clientem se esse libentissime fatebatur, ¹⁴ fuit doctor litterarum, quæ a Grammaticis traduntur. ¹⁵ Blandus magis quam beneficus: Unde cum

N O T A.

visis retiaris vel occisus, ut mille contingere.

1. *Validissimo palæstrita.*) Vide quæ supra in Caesaribus dicta sunt. Herodianus scribit Commodum immisso Narcisso quodam strenuo & audaci adolescente, in cubiculo stragulatam.

2. *Dies octoginta quinque.*) Octoginta supra Victor. Vide.

3. *Ille coactus Imperavit.*) Vim perit asserentibus atque impensè rogantibus universis, vix dubitabundus sellam Imperatoriam conscendit. Vide Herodian & Capitolin, qui cum Imperium horruisse scribit.

4. *Tale cognomen sortitus est.*) A pertinacia in Imperio recusando Pertinax dictus. Alii Capitolinus. P. Helvio Pertinaci pater libertinus Helvius successus fuit, qui filio nomen ex continuatione lignaria negotiationis, quod pertinaciter eam rem gereret, imposuisse fertur.

5. *Origine gentis sordida.*) Mss. & Editio primogenia: Origine ortus sordida. Nam & ejus pater tabernam coctiliani in Liguria exercebat. Auctor Capitolin.

6. *Præfecturam Urbis agens.*) Gradus omnes per quos ad Imperium Pertinax processit, persequitur Capitolinus.

7. *Septem atque sexaginta.*) Modo quatuor fere menses demas: Nam vixit Per-

nax annis LXIV. mens. VII. diebus XXVII.

8. *Hujus caput.*) Capitolin. Caput ejus cento fixum milites qui eum occiderant, per Urbem in castra pertulerunt.

9. *Ad humanæ conversationis exemplum.*) Rerum humanarum vicem, volubilitatem, inconstantiam, humanam conversationem vocat. Nam converti & conversari idem sonant.

10. *Assumptus provectusque eo.*) Hæc lectio stare potest. Mss. suminus provectus usque eo, &c. Unde liber editus: Ad summis provectus honores usque eo, &c.

11. *Fortuna vocaretur pila.*) Notum illud Plauti captivis.

Dii nos quasi pilas homines habent.

12. *Apud Ligures.*) Capitolin. Natus est Pertinax in Apennino in Villa Maris.

13. *Lollii Gentiani.*) Hunc non Lollium Geratium, sed Lollium Avitum vocat Capitol. Pertinacis patris patronum.

14. *Fuit doctor litterarum quæ a Grammaticis.*) Capitolin. Puer literis elementariis & calculo imbutus, datus etiam Græco Grammatico, atque inde Sulpitio Apollinari, post quem idem Perrinax Grammaticem professus est.

15. *Blandus magis q. b. v. e. g. n.*) Idem Capitol. Siquidem omnes qui libere fabulas conferebant, male Pertinaci loquebantur, Chrestologum eum appellantes, qui bene lo-

D d

Græco nomine *χρηστόλογον* appellavere. Nunquam injuria accepta ad ulciscendum ductus. Amabat simplicitatem: ¹ communem se affatu, convivio, incesu præbebat. Huic mortuo Divi nomen decretum est: ob cuius laudem ingeminatis, ad vocis usque defectum, plausibus, acclamatione est, Pertinace imperante, securi viximus: neminem timuimus ² patri pio, patri senatus, patri omnium bonorum.

DIDIUS JULIANUS ³ ortu Mediolanensis, imperavit ⁴ mensibus septem. Vir nobilis, jure peritissimus, factiosus, præceps, regni avidus. Hoc tempore Niger Pescennius ⁵ apud Antiochiam; ⁶ in Pannoniæ Sabaria Septimius Severus, creantur Augusti. ⁷ Ab hoc Severo Julianus in abditas palatii balneas ductus, extenta damnatorum modo cervice, decollatur: caputque ejus in rostris ponitur.

SEPTIMIUS SEVERUS imperavit ⁸ annos decem & octo. Hic Pescennium interemit, ⁹ hominem omnium turpitudinum. Sub eo etiam ¹⁰ ALBINUS, qui in Gallia se Cæsarem fecerat, apud Lugdunum occiditur. Hic Severus. filios suos successores reliquit, Bassianum & Getam. Hic in Britannia ¹⁰ vallum per triginta duo passuum millia a mari ad mare deduxit. Fuit bellicosissimus omnium qui ante eum fuerunt: acer ingenio, ad omnia quæ intendisset ¹¹ in finem perseverans. Benevolentia, ²⁰ quo inclinasset, mirabili ac perpetua. Ad quærendum diligens, ad lar-

N O T Æ.

queretur, & male faceret. Chrestologus, id est, verbis munificus.

1. *Communem.*] Græcis, κοινόν. Et nos retinuimus, cum eodem sensu dicimus. *Communem.*

2. *Patri Pio, patri Senatus.*] Acclamationes istæ, hic aliter accipiendæ sunt quam eæ quibus Imperatoribus in terris adhuc morantibus fausta omnia precabantur: quippe mortuo Pertinaci & jam etiam consecrato, non erat cur amplius feliciter dicerent. Igitur *patri pio, patri senatus, patri omnium bonorum* scilicet, libenter omnes honores decernimus, censemus deferendos, vel similia.

3. *Ortu Mediolanensis.*] Vide Spartian. Mediolanum in Gallia Transpadana.

4. *Mensibus septem.*] Falsum: Imperavit tantum mensibus duobus, diebus quinque.

5. *Apud Antiochiam*] Ab exercitiis Syriacis quos regebat, Imperator est appellatus. Spartian. in Nigro.

6. *In Pannoniæ Sabaria Sep. Sev.*] *Sabaria* sive *Savaria*. Urbs superioris Pannoniæ. Spartianus scribit Severum Imperatorem

appellatum apud Carnutum ejusdem Pannoniæ oppidum.

7. *Ab hoc Severo.*] Severo tribuit quod jussu tribuni per gregarium militem factum est. Spartian. *Missi tamen a Senatu quorum cura per militem gregarium in Palatio, idem Julianus occisus est. fidem Cæsaris implorans, hoc est Severi.*

8. *Annos decem & octo.*] Eutrop. *Decessit Eloraci admodum senex Imperii anno xviii. mense iv.* Sed falsus est: Imperavit tantum annis xvii. mensibus vii. diebus iii. Siquidem Imperium suscepit Calend. Jun. ann. V. 945. post C. N. 193. Mortuus an. 963. post C. N. ii. die 4. Februarii.

9. *Hominem omnium turpitudinum.*] Moribus turpem vocat Spartianus & libidinis effrenatæ ad omne genus cupiditatum.

10. *Vallum.*] Murum vocat supra Victor: locum adi. iisdem verbis Eutrop. *Vallum per xxxii. millia passuum a mari ad mare deduxit.*

11. *In finem perseverans.*] Alludere ad

- giendum liberalis. In amicos, inimicosque pariter vehemens: quippe qui Lateranum, ¹ Cilonem, Anulinum, Bassum, ceterosque alios daret, ædibus quoque memoratu dignis: quarum præcipuas videmus, ² Parthorum quæ dicuntur, ac Laterani. ³ Hic nulli in dominatu suo
5. permisit honores venundari. Latinis litteris sufficienter instructus; Græcis sermonibus eruditus. Punica eloquentia promptior, quippe genitus apud Leptim provinciæ Africæ. Is dum membrorum omnium, maxime pedum, dolorem pati nequireret, veneni vice, quod ei negabatur, cibum gravis ac plurimæ carnis avidius invasit: quem cum conficere non posset,
10. cruditate pressus, expiravit. ⁴ Vixit annos sexaginta quinque.

AURELIUS ANTONINUS BASSIANUS CARACALLA, Severi filius, Lugduni genitus, imperavit solus annos sex. Hic Bassianus ⁵ ex avi materni nomine dictus est. At cum e Gallia vestem plurimam devexisset, ⁶ talaresque caracallas fecisset, coëgissetque plebem ad

15. se salutandum indutam talibus introire, de nomine hujusce vestis CARACALLA cognominatus est. Hic fratrem suum GETAM peremit: ob quam causam furore pœnas dedit DIRARUM INSECTATIONE, quæ non immerito ⁷ ultrices vocantur: a quo post furore convaluit. Hic ⁸ corpore ALEXANDRI Macedonis conspecto, ⁹ Magnum atque Ale-

N O T Æ

nomen videtur: nec enim Severi nomine contentus Pertinacis addidit. Vide Spartian. Schott.

1. *Cilonem.*] Chilonem Spart. sed melius sine aspirata, nam Dio Κίλων

2. *Parthorum quæ dicuntur ac Laterani.*] Aedes Laterani memorantur a Capitolino in Antonino Philosopho. In secunda Urbis regione esse ait Casaubonus.

3. *Hic nulli in dominatu suo permisit hon.* v.] Hoc de Severo nemo scripsit, si bene memini. Et forsan verum est quod notavit Schottus, in Severi nomine falsum esse Epitomisam ita ut Severo tribuat quod de Alexandro Severo narrat Lampridius. *Honores juris gladii nunquam vendi passus est, dicens: necesse est ut qui emit, vendat, ego non pariar, mercatores potestatum, quos si pariar, damnare non possum. Erubesco enim punire illum hominem qui emit & vendit. Quem locum frustra sollicitat vir doctissimus.*

4. *Vixit annis sexag. quinque.*] Modo dempseris menses duos, diesque quatuor.

5. *Ex avi materni nomine.*] Patre scilicet Juliæ, nota: nam hic Juliæ filium fa-

cit. Juliæ pater Bassianus vocabatur. Vide not. vii. & viri inconstantiam ride. Vide & not. i. Heliogabal.

6. *Talaresque Caracallas fecisset.*] Quæ breviores antea. Vide in Cæsaribus.

7. *Ultrices.*] Virg. viii. Æneid.

Ultricesque sedent in limine Diræ.

8. *Corpore Alexandri Macedonis conspecto.*] Quidam tamen scribunt Octavium, & Severum solos esse Imperatorum qui Alexandri magni corpus, quod Alexandria servabatur, inspexerint: Et Severum quidem monumentum oclusisse ne quis illud in posterum videret. Ergo illud una cum patre conspexisse Caracallam necesse est. Si huic racematori fides habenda. Neque enim me hoc alibi legisse memini. Et fuit etiam cum de recepta lectione dubitarem, legeremque ore, non corpore, Sed nihil ausim pronunciare.

9. *Magnum.*] Sic etiam cum vocat Paulus J. C. in veterum prudentum fragmentis, quæ immortalis P. Pithæi beneficio, cum Mosis legibus comparata circumferuntur: Tit. iii. de adulterio. *Magnus*, inquit, *Antoninus pepercit eis qui adulteros inconsulto calore ducti, interfecerunt.* Schott.

D d ij

xandrum se iussit appellari, assentantium fallaciis eo perductus, ut ¹ truci fronte, & ad laevum humerum conversa cervice, quod in ore Alexandri notaverat, incedens, fidem vultus simillimi persuaderet sibi. Fuit impatiens libidinis, quippe qui ² novercam suam duxit uxorem. Cum ³ Carras iter faceret, apud Edeßam secedens ad officia naturalia, a milite, qui quasi ad custodiam sequebatur, interfectus est. ⁴ Vixit annos fere triginta. Corpus ejus Romam relatum est.

MACRINUS cum DIADUMENO filio ab exercitu ⁵ Imperatores creati, imperaverunt menses quatuordecim, & ab eodem exercitu ⁶ obtruncantur, pro eo, quia Macrinus ⁷ militarem luxuriam, stipendiaque profusiora comprimeret.

AURELIUS ANTONIUS VARIUS, idem HELIOGABALUS dictus ⁸ Caracallæ ex Semea consobrina occulte stuprata filius, imperavit biennio & mensibus octo. Hujus matris Semeæ avus Bassianus ⁹ nomine, fuerat Solis sacerdos: quem Phœnices, unde erat, ¹⁰ Heliogabalum nominabant; ¹¹ a quo iste Heliogabalus dictus est. Is cum Romam ¹² ingenti militum & senatus expectatione venisset, probris se omnibus contaminavit. Cupiditatem stupri, quam adsequi naturæ defectu non poterat, in se convertens, muliebri nomine Bassianam se pro Bas-

N O T Æ.

1. *Truci vultu.*] Spartian. *Egressus vero pueritiam, seu patris monitis, seu calliditate ingenii, sive quod se Alexandro magno Macedoni aquandum putabat, restrictior, gravior, vultu etiam truculentior factus est.*

2. *Ad laevum humerum conversa cervice.*] Quomodo in nummis hodie conspicitur Alexander.

3. *Novercam suam.*] Juliam. Igitur Marcia filius fuit. Sed vide quam parum sibi constans sit. Idem mox Juliae, non Marcia filium facit. Juliae enim filium fuisse necesse est, si hic annos fere triginta tantum vixit, ut dicit infra. Nimirum racemator iste cum diversos auctores Dionem, Aurelium, Spartianum transcribit, & singulis fidem habet, graviter lapsus est. Nisi qui dicat eum scripsisse *matrem suam*. Et *novercam* Exscriptores huc intrusisse cum id apud Aurelium legerent. Non attendentes scilicet hic Epitomistam alios auctores sequi.

4. *Carras.*] Carræ & Edeßa Urbes in Mesopotamia, non longe ab Euphrate.

5. *Vixit annos fere triginta.*] xxix. Dio. Juliae ergo filius fuit. Et verum est. Vide

notam ante hanc secundam, & quæ in Caesaribus dicta sunt.

6. *Imperatores creati.*] Idem Eutrop. Vide in Caesaribus.

7. *Militarem luxuriam, &c.*] Capitolin. Fuit Macrinus, tamen in vita imperatoria paulo rigidior, & austerior, sperans se antea omnia posse oblivioni dare, quum ipsa severitas illius occasionem reprehendendi & lacerandi ejus daret.

8. *Caracalla ex Semea Consobrina filius.* Fuit vir quidam Bassianus nomine cui filia Julia & Moësa. Julia Caracallam, Moësa Semeam & Mammæam filias habuit. Vides Semeam & Caracallam consobrinos. Ex hac Semea & eodem Caracalla natus Heliogabalus. Ex Mammæa Alexander Severus.

9. *Heliogabalum.*] In Caesaribus.

10. *A quo iste.*] Aliter tamen Victor supra.

11. *Ingenti militum & senatus expectatione.*] Lamprid. *Nactus Imperium Romam nuntios missi: excutati que omnibus ordinibus, omni etiam populo, ad nomen Antoninum quod non solum titulo, ut in Diadumeno fuerat, sed etiam in sanguine repa-*

fiano jufferat appellari. ¹ Vestalem virginem quasi matrimonio jungens suo; abscissisque genitalibus, matri se Magnæ sacravit. Hic ² Marcellum qui post Alexander est dictus, ³ consobrinum suum, Cæsarem fecit. Ipse tumultu militari interfectus est. Hujus corpus per Urbis vias, more canini cadaveris, a milite tractum est, ⁴ militari cavillo appellantium, indomitæ & rabidæ libidinis catulam. ⁵ Novissime cum angustum foramen cloacæ corpus minime reciperet, usque ad Tiberim ductum, adjecto pondere, ne umquam emergeret, in fluvium projectum est. Vixit ⁶ annos sedecim: atque ex rebus quæ acciderant, ⁷ Tiberinus, Tractitius-
10. que appellatus est.

SEVERUS ALEXANDER imperavit annos tredecim. ⁸ Hic bonus reipublicæ, fuit arduosus. Sub hoc imperante, ⁹ Taurinus Augustus effectus ob timorem ipse se Euphrati fluvio objecit. Tunc etiam ¹⁰ Maximinus regnum arripuit, pluribus de exercitu corruptis. Alexander vero cum deleri se [met] a stipulatoribus vidisset, ¹¹ matrem sibi causam fuisse mortis exclamans, accurrenti percussori, obvoluto capite, cervicem [suas] ¹² valide compressas præbuit, anno vitæ ¹³ vicésimo sexto. Hujus mater Mama, eo filium coëgerat, ¹⁴ ut illa ipsa quamvis permodica, si mensæ prandioque superessent, alteri convivio reponeretur.

N O T A.

ditum videbatur, quum se Antoninum Bassiani filium scripsisset, ingens ejus desiderium factum est.

1. *Vestalem virginem.*] Distingue. Muliebri nomine Bassianam se pro Bassiano iusseras appellari Vestalem virginem quasi matrimonio iungens suo. Aliet nullus sensus.

2. *Marcellum*. } Legit Schottus. *M. Aurelium*, forsitan satis temere. Nam ex Dione Alexander Mamurra & Varii Marcelli filius fuit: Quare Marcellus dici potuit. Inde illi fors in templo Prænestina: apud Lamprid.

— — — Si qua fata aspera rumpas,
Tu Marcellus eris.

3. *Confostrum suum.*] Propter matrem
Mammiæ sororem Semeæ quæ Helioga-
bali mater fuit. Vide not. 1. Fuere qui He-
liogabulum Alexandri patrum facerent.
Sed falso. Vide Lamprid.

4. *Militari cavillo appellantium.*) Non
possunt conquirere a milite appellantium.
Quare legebam *appellantibus*, vel appel-
lante.

5. Novissime cum angustum for.] Lam-
pid. Sed cum non cepisset cloacula fortuito,

per pontem Æmilium, annexo pondere ne
fluitaret, in Tiberim abjectum est, ne un-
quam sepeliri posset.

6. *Annos sedecim.*] Aliis xviii.

7. Tiberinus Tractusque.] Appellatus
est post mortem, Tiberinus, Tractus &
impius. Lamprid.

8. *Hic bonus Reipub. fuit arumnosus.* }
Ob amissum contra Persas exercitum. Vide
Herodian. & nota hic a Victore dissen-
tire.

9. *Taurinus Augustus effectus est.*] Hoc
apud alium me legisse non memini.

10. *Maximinus.*) De quo cap. seq.

11. Matrem sibi caussam.] Herodian.
 τῇ τι μητρί περὶ τῆς αἰτίας, ἣν, ὡς φησὶ,
 διαδομένης τι ἣν ἀποκρίσθη ἐν δὲ ἐκεί-
 νῃ πάντα πύσχει, ἀνέμειν τοῖς φανέουσιν.
 Id est, Matrisque implicatus, & ut aiunt,
 congherens atque confusus quod ab illa
 talia pateretur, expectabat interfectorem.

12. *Valide compressas.*] Vestibus scilicet his quibus caput obvolverat.

13. *Vicesimo sexto.* } Verius Lamprid.
Vixit annis xxix. mensibus iii. diebus vii.

14: *Ut illa ipsa.*] Casaubonus: *Ut illa*
Dd ii

JULIUS MAXIMINUS ¹ Thrax, e militaribus imperavit ² annos tres. Is ³ dum persequitur pecuniosos, infontes pariter noxiosque, apud Aquilejam seditione militum discerptus est una cum filio, conclamantibus cunctis militari joco, ex **PESSIMO** genere ⁴ ne catulum habendum.

5. Hujus imperio duo **GORDIANI**, pater & filius, principatum arripientes, unus post unum interiere. Pari etiam tenore **PUPIENUS** & **BALBINUS** regnum invadentes, perempti sunt.

GORDIANUS ⁵ nepos Gordiani ex filia, ortus Romæ clarissimo patre, imperavit annos sex. Apud ⁶ Ctesiphontem, a Philippo præfecto ¹⁰ prætorio, accensis in seditionem militibus, occiditur anno vitæ ⁷ undevicesimo. Corpus ejus prope fines Romani Persicique imperii positum, nomen loco dedit ⁸ **SEPULCRUM GORDIANI**.

MARCUS JULIUS PHILIPPUS imperavit annos quinque. Veronæ ab exercitu interfectus est, medio capite supra ordines dentium ¹⁵ præciso. Filius autem ejus ⁹ **CAJUS JULIUS SATURNINUS** quem potentia sociaverat, Romæ occiditur agens vitæ annum duodecimum: adeo severi & tristis animi, ut jam tum a quinquenni ætate, nullo pror-

N O T A.

lata, quamvis ipsa permodica, &c. Salmaf. ut ilia ipsa, &c. Vel illa ipsa. Illa pro hilla, intestina scilicet farta. Sed vix est ut non illa ipsa simpliciter scripserit Epitomista; Id est, ea ipsa. Et nihil impedit, quin ita recte intelligantur. Porro Alexandri mater non solum avara, sed & sordide parca. Herodian. in fine Alexandri.

1. *Thrax.*] *Hic de Vico Thracia Vicino Barbaris, Barbaro etiam patre & matre genitus, quorum alter e Gothis, alter ex Alanis genitus esse perhibetur. Capitolin.*

2. *Annos tres.*] Vide quæ supra in Gordiano dicta sunt.

3. *Dum persequitur pecuniosos.*] Capitolin. *Dumque sine judicio, sine accusatione, sine delatore, sine defensione omnes interemit, omnium bona sustulit, &c.*

4. *Ne Catulum habendum.*] Non dissimile illud Aristophanis in βάρβαρ. Act. v. Sc. iv.

ε' ἤν' λέοντες σκύνων ἐν πύλῃ περὶ φειν
μάστιγα μὲν λέοντα μὲν πύλῃ περὶ φειν.
Id est, non juvat Leonis Catulum in Urbe
nutrire

Præcipue vero Leonem ipsum ne in Urbe nutrias.

Scotth.

5. *Nepos Gordiani ex filia.*] Capitolin.

Hic natus est, ut plures asserunt, ex filia Gordiani, ut unus aut duo, nam amplius invenire non potui, ex filio qui in Africa periit. Si ex filia Gordiani natus, ignoratur pater tam illustris capitis.

6. *Ctesiphontem.*] Quæ Urbs ad Tigrim sita.

7. *Undevicesimo.*] Nam annum agebat decimum tertium cum Imperium suscepit, & regnavit an. vi.

8. *Sepulcrum Gordiani.*] Ad Circejum Castrum in finibus ubi Aborras fluvius immiscetur Euphrati. Capitolin. *Gordiano sepulcrum milites apud Circejum Castrum fecerunt in finibus Persidis, titulum hujusmodi addentes, & Græcis, & Latinis, & Persicis, & Judaicis, & Ægyptiacis litteris, ut ab omnibus legeretur: DIVO GORDIANO VICTORI PERSARVM, VICTORI GOTTHORVM, VICTORI SARMATARVM, DEPULSORI ROMANARVM SEDITIONVM, VICTORI GERMANORVM: SED NON VICTORI PHILIPPORVM.* Hunc titulum postea evertit Licinius Imperator, qui videri voluit a Philippis originem ducere.

9. *Cajus Julius Saturninus.*] Postea Marcus Julius Philippus cum patre dictus. Vide in Cæsaribus.

lus cuiusquam commento ad ridendum solvi potuerit: patremque ¹ ludis secularibus petulantius cachinnantem, quamquam adhuc tener, vultu notaverit averfato. Is Philippus humillimo ortus loco fuit, patre nobilissimo latronum ductore.

5. DECIUS e Pannonia inferiore, ² Bubaliæ natus, imperavit ³ menses triginta. Hic Decium filium suum Cæsarem fecit: vir artibus cunctis virtutibusque instructus, placidus & communis domi: in armis promptissimus. ⁴ In solo Barbarico inter confusas turbas gurgite paludis submersus est, ita ut nec cadaver ejus potuerit inveniri. Filius vero

10. ejus bello extinctus est. Vixit annos quinquaginta. Hujus temporibus

¹ Valens Licinianus Imperator factus est.

- ⁵ VIBIUS GALLUS cum VOLUSIANO filio imperaverunt annos duos. ⁷ Horum temporibus HOSTILIANUS PERPENNA a senatu Imperator creatus, nec multo post pestilentia consumptus est. Sub his
15. etiam ÆMILIANUS in Mælia Imperator effectus est: contra quem ambo profecti apud Interamnam ab exercitu suo cæduntur, anno ætatis pater septimo circiter & quadragesimo: creati ⁸ in insula Meninge, ⁹ quæ nunc Girba dicitur. ÆMILIANUS vero ¹⁰ menses quatuor dominatus, apud ¹¹ Spoletium, sive pontem, ¹² quem ab ejus cæde San-
20. guinarium accepisse nomen ferunt, ¹¹ inter Otriculum, Narniamque, (Spoletium) & urbem Romam regione media positum. Fuit autem genere Maurus, pugnax, nec tamen præceps. Vixit annis quatuor minus, quinquaginta.

N O T Æ.

1. *Ludis secularibus.*] Qui anno Urbis millesimo acti sunt. Supra.

2. *Bubalia.*] Non longe a Sirmio.

3. *Menses triginta.*] Victor supra: *Per- alio regni biennio.* Sed horum Imperatorum tempora valde obscura.

4. *In solo Barbarico.*] Alii alibi. Vide in Cæsaribus. Solum Barbaricum vocat, Interioriorem Germaniam.

5. *Valens Licinianus.*] Quatuor Valentes Imperatores hoc in resum Romanarum breviario memorantur. Valens hic Licinianus, qui cum paucis diebus in Illyrico imperasset, occisus fuit. Valens, qui sub Galieno in Macedonia Imperium invasit, & inter triginta Tyrannos a Trebellio Pollione recensetur. Valens, quem morte multavit Licinius. Et Valens frater Valentiniani Augusti, quem Gothi interfecerunt.

6. *Vibius Gallus.*] C. Vibius Trebonianus Gallus. Supra.

7. *Horum temporibus Hostilianus.*] Supra tamen Victor videtur innuere Gallum & Hostilianum eodem tempore a Senatu Imperatores creatos.

8. *In Insula Meninge.*] Quæ Græcis Μένις. Lotophagorum Insula in Africo Mari.

9. *Qua nunc Gerba.*] Hodieque etiam nomen retinet; Nam *Gerbi*, *Zerbi* vocatur.

10. *Menses quatuor dominatus.*] Supra Victor menses tres Imperio usum scribit.

11. *Spoletium.*] Urbem in inferiore parte Umbriæ.

12. *Quem ab ejus cæde.*] Nemo tamen, quod sciam hic Æmilianum interemptum dicit, & supra Victor ait eum post tres menses modesti Imperii, morbo absumptum. Quamvis Zozim. a suis interemptum dicit. Vide in Cæsaribus.

13. *Inter Otriculum, Narniamque Spoletium.*] Dele illud *Spoletium*, nam e su-

- LICINIUS VALERIANUS cognomento COLOBIUS, imperavit annos quindecim, parentibus ortus splendidissimis, ² stolidus tamen, & multum iners, neque ad usum aliquem publici officii, consilio seu gestis accommodatus. Hic filium suum GALLIENUM Augustum fecit, 5. Gallienique filium ³ CORNELIUM VALERIANUM Caesarem. His imperantibus ⁴ REGILLIANUS ⁵ in Mœsia: ⁶ CASSIUS, LABIENUS, POSTUMUS ⁷ in Gallia, ⁸ Gallieni filio interfecto, Imperatores effecti sunt. Pari modo ⁹ ÆLIANUS apud Moguntiacum, ¹⁰ in Ægypto ÆMILIAMUS, ¹¹ apud Macedonas VALENS, ¹² Mediolani 10. AVREOLVS dominatum invasere. Valerianus vero in Mesopotamia bellum gerens, a Sapore Persarum rege superatus, mox etiam captus, apud Parthos ignobili servitute consenuit. Nam quamdiu vixit, rex ejusdem provinciae ¹³ incurvato eo pedem cervicibus ejus imponens, equum conscendere solitus erat. GALLIENVS quidem in locum Corneli filii sui ¹⁴ SALONI [A] NUM alterum filium subrogavit, amoris diverso pellicum deditus, ¹⁵ Saloninae conjugis, & concubinae quam per pactiorem concessa parte superioris Panoniae, a patre ¹⁶ Marco-

N O T Æ.

periori versu huc intrusum non satis placent etiam hæc: *Inter Otriculum Narniamque & Urbem Romam*, Ratio est quod qui locus inter Otriculum & Urbem Romam esse dicitur, is non recte inter Urbem Romam Narniamque esse dicitur, ut ex eorum positione satis constat. Quare legendam: *Inter Otriculum Narniamve & Urbem Romam regione media positum*.

1. *Imperavit annos quindecim.*] Captus tamen a Persis anno sexto Imperii. Sed illis sex annis, si novem addas, quos in Imperio fuisse Gallienum Valeriani filium, Scriptores prodiderunt, quindecim fient anni quos tot imperasse Valerianum & Gallienum constat.

2. *Stolidus tamen & multum iners neque ad.*] Inde Dionysius Episcopus Alexandrinus in Epistola ad Hermammonem scribit Valerianum, ἡ βασιλεὺς παρὰ τὴν ἀξίαν ἐμυῖνον. In Imperio ultra decus insaniisse.

3. *Cornelium Valerianum.*] Cornelium Valerianum Salonium.

4. *Regillianus.*] Vide in Caesaribus.

5. *In Mœsia.*] *A Mœsiacis legionibus Imperator est dictus.* Pollio.

6. *Cassius Labienus Postumus.*] Cassius Postumius Labienus in nummis. Vide in Caesaribus.

7. *In Gallia.*] Supra Victor: *Barbaris per Galliam præsidebat.* Locum adi.

8. *Gallieni filio interfecto.*] Salonino quem Gallienus eidem Postumio crediderat. Vide Pollionem in Postumio.

9. *Ælianus.*] Hicidem est qui Pollioni & aliis Lollianus dicitur ut optime Casaubonus. In Fastis quidem Æliani cujusdam a Lolliano diversi facta mentio, sed qui eos scripserunt hoc loco decepti sunt.

10. *In Ægypto Æmilianus.*] Qui Ægypti præfectus fuit. Vide Pollionem. Diversus est ab Æmiliano illo de quo superiori capite, & supra in Caesaribus.

11. *Apud Macedonas Valens.*] Qui proconsulatum Achaiae gubernabat. Vide Pollionem.

12. *Mediolani Aureolus.*] Supra Victor: *Qui per Rhætias legionibus præerat.* Pollio vero: *Illyricos exercitus regens.*

13. *Incurvato eo pedem cervicibus.*] Eodem contumelia genere affectum ferunt Bajazetem a Tamberlante, cum prælio victus in ejus potestatem venisset.

14. *Saloni [a] num.*] *Saloninum, &c.* Pollio.

15. *Salonina conjugis & concubina.*] Supra in Caesaribus.

16. *Marcomannorum rege.*] *Germanorum.* Supra Victor. Locum adj.

manerum

mannorum rege matrimonio specie suscepit, PIPAM nomine. Novissime adversus AUREOLUM profectus est. Quem cum apud pontem, qui ex ejus nomine Aureolus appellatur, obtentum detrusumque Mediolanum obsedit, ² ejusdem Aureoli commento a suis interiit. Regnavit annos quindecim ³ cum patre septem, (&) solus octo. Vixit annos quinquaginta.

CLAUDIUS imperavit ⁴ annis duobus. Hunc plerique putant Gordiano fatum, dum adolescens a muliere matura institueretur ad uxorem. Hic Claudius Gallieni morientis sententia Imperator designatus; ad quem Ticius positum per Gallonium Basilium indumenta regia direxerat. ⁵ extinctoque a suis Aureolo, receptis legionibus adversum aciem Alamannorum haud procul a ⁶ lacu Benaco dimicans, tantam multitudinem fudit, ut agre pars dimidia superfuisset. ⁷ His diebus Victorinus regnum cepit. Claudius vero cum ex ⁸ fatalibus libris, quos inspicere praeceperat, cognovisset ⁹ sententiam in senatu dicendam primi morte remedium desiderari, ¹⁰ Pomponio Basso qui tunc erat, se offerente, ¹¹ ipse vitam suam, haud passus responsa frustrari, dono Reipublicae dedit, praefatus neminem tanti ordinis primas habere nisi ipsum Imperatorem. Ea res sic erat cunctis grata, ut non divi vocabulum modo, sed ¹² ex auro statuum prope ipsum Jovis simulacrum, atque in curia ¹³ imaginem auream proceres sacraverint.

Huic successit frater ejus ¹⁴ QUINTILIUS. Is paucis diebus Imperium terens, interemptus est.

N O T A E.

1. *Pipam.*) *Piparam*, Pollio.
2. *Ejusdem Aureoli commento.*) Victorinus hic sequitur. Vide in Caesaribus.
3. *Cum patre septem (&) solus octo.*) Imo cum patre sex, & novem solus. Ut supra dictum.
4. *Annis duobus.*) Melius in Vet. Cod. *Annum unum, mensibus novem*. Quidam autem imperasse annum unum, menses decem dies quinque.
5. *Extinctoque a suis Aureolo.*) A suis, a Claudii militibus interpretor. Vide notata in Caesaribus.
6. *Lacu Benaco.*) Ad fluvium Mintium Mantua notum.
7. *His diebus Victorinus regnum cepit.*) Falsum est. Sub Gallieno enim imperium invaluit Victorinus, ut supra in Caesaribus.
8. *Fatalibus libris.*) Sibyllinis.
9. *Sententia in senatu dicenda primi.*) Primus sententiae dicendae, est qui primus in senatu sententiam debet dicere.

10. *Pomponio Basso qui tunc erat, se offerente.*) Vide in Caesaribus.
11. *Ipsa.*) Claudius. Sed vide quae in Caesaribus dicta sunt.
12. *Ex auro statuum prope ipsum Jovis sim.*) Pollio, *illi, quod nulli antea, populus Rom. sumptu suo in Capitolio ante Jovis Opt. Max. templum statuum auream decem pedum collocavit.*
13. *Imaginem auream.*) Clypeum aureum vocant alii Scriptores. Pollio: *illi Clypeus aureus, vel ut Grammatici loquuntur, Clypeum aureum senatus totius judicio in Rom. curia collocatum est.* Clypeus aureus est imago Clypeata, ut Itali vocant, *un bustle*. Quales hodie pictores nostri faciunt. Sed vide quae a viris doctissimis apud Pollionem dicta sunt.
14. *Quintilius.*) Quintillum Pollio. *Κύντιος, Zozim.*
15. *Is paucis diebus.*) Septima decima die interemptus, Pollio, Eutrop. ad Zo-

E c

AURELIANUS ¹ genitus patre mediocri, &, ut quidam ferunt, Aurelii clarissimi senatoris colono inter Daciam & Macedoniam, ² imperavit annis quinque, mensibus sex. Iste haud dissimilis fuit Magno Alexandro, seu Cæsari dictatori. Nam ³ Romanum orbem triennio ⁴ ab invasoribus recepit: cum Alexander ⁵ annis tredecim per victorias ingentes ad Indiam pervenerit: & Cajus Cæsar ⁶ decennio subjecerit Gallos, adversum cives ⁷ quadriennio congressus. ⁸ Iste in Italia tribus præliis victor fuit ⁹ apud Placentiam, juxta ¹⁰ amnem Metaurum ac Fanum Fortunæ, postremo Ticinensibus [in] campis. Hujus tempore ¹⁰ apud Delmatas ¹¹ Septimius Imperator effectus, mox a suis obtruncatur. Hoc tempore in urbe Roma monetarii rebellarunt, quos Aurelianus victor ultima crudelitate compescuit. Iste ¹² primus apud Romanos DIADEMA capiti innexuit: ¹³ gemmisque, & aurata omni veste, quod adhuc fere incognitum Romanis moribus videbatur, usus est. Hic ¹⁵ muris validioribus & laxioribus Urbem sepsit. Porcinæ carnis usum populo instituit. Hic Tetricum, qui Imperator ab exercitu in Galliis effectus fuerat, correctorem Lucaniæ provexit, aspergens hominem eleganti joco, Sublimius habendum regere aliquam Italiæ partem, ¹⁴ quam trans Alpes regnare. ¹⁵ Novissime fraude ¹⁶ servi sui, qui ad quosdam militum res viros amicos ipsius, nomina pertulit annotata, falso manum ejus

NOTÆ.

zim. ait post paucos menses. ὀλίγους βιώσαντες μηνάς. Cum paucos vixisset menses. Nisi scriptum ab illo fuerit ὀλίγους βιώσαντες: ἡμεῖς εἰς. Quod & doctissimo Casaubono in mentem venit.

1. Genitus patre mediocri.] Modicis ortus parentibus. Vopisc.

2. Imperavit annis quinque, mens. sex.] Melius Vopisc. Imperavit annis sex, minus paucis diebus.

3. Romanum orbem.] Vopisc. At eadem reddita fuerat (respub.) Aureliano toto penitus orbe vincente.

4. Ab invasoribus.) Suevis, Sarmatis, Gothis, &c.

5. Annis tredecim.] Siquidem viginti annorum adolescens Alexander imperium suscepit, mortuus vero annis natus xxxiii. mense uno.

6. Decennio subjecerit Gallos.] Imo annis novem. Vide Sueton.

7. Quadriennio.] Imo annis fere sex.

8. Iste.] Aurelianus.

9. Apud Placentiam.] Ubi primo clade, affectus.

10. Amnem Metaurum ac fanum fort.] In superiori parte Umbriæ, in ipso maris litore.

11. Septimius.] Epitimum vocat Zozim. ut puto. Uter vero corrupte pronuntiare non audeam.

12. Primus apud Romanos diadema] At supra in Caligula scripsit Epitomista. Primus diademate capiti imposito, Dominum se jussit appellari. Quod cum a se scriptum non recordaretur, & apud alios Scriptores legisset id tantum tentasse Caligulam, hic de Valeriano prodit quod verum est. Is enim primus Diadema capiti imposuit. Cæsar enim sibi oblatum in Capitolium misit. Antonius habuit, sed non Romæ.

13. Gemmisque & aurata omni veste.] Vopiscus: Tunc illa vestes, quas in templo Solis videmus, conserta gemmis.

14. Quam trans Alpes.) In Aquitania scilicet, ubi præfidatum regens Tetricus imperium invaserat.

15. Novissime fraude servi sui.) Hæc usque ad fuit savus, ad verbum ex Eutropio hausit Epitomista.

16. Servi sui.) Mnestheci.

imitatus, tamquam Aurelianus ipsos pararet occidere, ab iisdem interfectus est [in] itineris medio, quod inter Constantinopolim & Heracliam est. Fuit saevus & sanguinarius, & trux omni tempore, ¹ etiam filii sororis interfectus. Hoc tempore ² septem mensibus interregni species evenit.

TACITUS post hunc suscepit Imperium, vir egregie moratus: qui ducentesimo Imperii die ³ apud Tarsum febre moritur.

Huic successit FLORIANUS. Sed cum ⁴ magna pars exercitus equitum, Probum militiæ peritum legisset, Florianus ⁵ dierum sexaginta ⁶ quasi per ludum Imperio usus, ⁷ incisis a semetipso venis, effuso sanguine consumptus est.

PROBUS genitus ⁸ patre agresti, hortorum studio, Delmatio sanguine, ⁹ imperavit annos sex. Iste SATURNINUM in Oriente, PROCULUM & BONOSUM Agrippinæ Imperatores effectos oppressit. ¹⁰ Vineas Gallos & Pannonios habere permisit. ¹¹ Opere militari Almam montem apud Sirmium, & Aureum apud Mæsiam superiorem, vineis consecvit. Hic Sirmii ¹² in turri ferrata occiditur.

CARUS ¹³ Narbonæ natus imperavit annos duos. Iste confestim CARINUM & NUMERIANUM Cæsares fecit. Hic apud Ctesiphon-
20. ta ictu fulminis interiit.

N O T A E.

1. *Itineris medio quod inter*) Ad Cernophurum. Vide in Cæsaribus.

2. *Etiā filii sororis interfectus.*) Imo filii sororis, ut Vopiscus ex plurium sententia. Qui tamen alibi ait: *Addunt nonnulli, filium sororis, non filiam, ab eodem interfectum.* Quos sequutus Eutrop. *Trux omni tempore, etiam filii sororis interfectus.* Et Eutropium hic noster bona fide transcripsit.

3. *Septem mensibus.*) Imo sex, ut supra in Cæsaribus.

4. *Apud Tarsum.*) Tyanæ Victor mortuum dicit.

5. *Magna pars exercitus equitum.*) Non exercitus equitum, sed omnis exercitus Probum legit, ut ex Vopisco. Quare adundare hic *Equitum*, putavit Schott. quidam *Equitum Probum*, sed nunquam legi Probum Equitum dictum fuisse.

6. *Dierum sexaginta.*) *Uno mense aut altero vix retentata dominatione.* Supra Victor.

7. *Incisis a semetipso venis.*) Aliter supra Victor & Vopiscus. Hic vero Epitoma Floriano tribuit quod alii Quintillo Claudii fratri, quem Zozimus ait simulac intellexisset factum Imperatorem Aurelia-

num, consilium a suis accepisse ut mortem sibi conscisceret ac multo se meliori viro sponte sua de Imperio cederet. Quod & fecisse perhibetur a medico quodam vena secta, continuatoque fluxu sanguinis donec exaruisset. Idem Zonaras.

8. *Patre agresti Delmatio sanguine.*) Vopiscus: *Probus oriundus e Pannonia civitate Sirmienfi nobiliore matre quam patre, patrimonio moderato, affinitate non magna.* Item: *Probo ut quidam in literas retulerunt pater nomine Maximus fuit.*

9. *Imperavit annos sex.*) Vide in Cæsaribus.

10. *Opere militari Almam montem.*) Ex Eutropio ad verbum. *Vineas Gallos & Pannonios habere permisit. Opere militari Almam montem apud Sirmium, & Aureum apud Mæsiam superiorem vineis consecvit.* Opere militari, id est, militari manu, militarium (militum) manu, opera. Vopisc. *Ipse Almam montem in Illyrico circa Sirmium militari manu fossam lecta vite consecvit.*

11. *In turri ferrata.*) Vide in Cæsaribus.

12. *Narbonæ natus.*) Vide quæ in Cæsaribus dicta sunt.

E e ij

NUMERIANUS quoque filius ejus, cum oculorum dolore correptus [in] lecticula veheretur, impulsore Apro, qui socer ejus erat, per insidias occisus est. Cum dolo occultaretur ipsius mors, quousque

5. Hinc SABINUS JULIANUS invadens Imperium, a Carino¹ in campis Veronensibus occiditur. Hic Carinus omnibus se sceleribus inquinavit. Plurimos innoxios fictis criminibus occidit. Matrimonia nobilium corripit.² Condiscipulis quoque qui eum in auditorio³ verbi fatigue taxaverunt, perniciosus fuit. Ad extremum trucidatur, ejus

10. præcipue tribuni dextera, cujus dicebatur conjugem polluisse.

- DIOCLETIANUS⁴ Delmata, Anulini senatoris libertinus, matre pariter atque opido nomine Dioclea, quorum vocabulis, donec Imperium sumeret, Diocles appellatus, ubi orbis Romani potentiam cepit, Grajum nomen in Romanum morem convertit, imperavit⁵ annis viginti quinque.

- Is MAXIMIANUM Augustum effecit; CONSTANTIUM & GALERIUM MAXIMIANUM cognomento ARMENTARIUM, Cæsares creavit, tradens Constantio THEODORAM Herculli Maximiani privignam, abjecta uxore priori. Hoc tempore⁶ CARAUSIO
20. in Galliis, ACHILLEUS apud Ægyptum, JULIANUS in Italia Imperatores effecti, diverso exitu perire. E quibus Julianus acto per costas pugione, in ignem se abiecit. Diocletianus vero apud

N O T Æ.

1. In campis Veronensibus.] In Illyrico ait Victor.

2. Condiscipulis quoque.] Ex Eutropio ad verbum. Carinus se sceleribus coinquinavit, plurimos innoxios fictis criminibus occidit, Matrimonia nobilia corripit: condiscipulis quoque qui eum in auditorio, vel levi fatigue taxaverant, perniciosus fuit. Joannes Antiochenus: Καὶ τοὺς ἀπομαρτυροῦντας αὐτῷ τὸν ἡμῶν. Id est, Carinus savissimus erat, quippe qui condiscipulos, qui eum in schola verbis fatigaverant, ultus est.

3. Verbi fatigue tax.] Eutrop. Vel levi fatigue taxaverant. Nihil tamen mutandum. Verbi fatigatio, vel fatigatio simpliciter nihil aliud est quam scomma, ut optime apud Vopiscum Salmasius. Fatigare aliquem verbis vel jocos, pro mordere, lacerare, quod & fatigare simpliciter & absolute dixerunt. Severus Sulpitius in dialogis. Sed super sedendum est ne Gallus se existimet fatigari. Et fatigatio pro scomma

mate apud eundem: tum ille sicut est verecundissimus, aliquantulum erubescens dum fatigueationem meam accepit. Ut & apud Eutrop. supra. Notandum præterea dixisse Epitomisam Verbi fatigueatione taxare, quod unica voce fatigare, vel taxare dixerunt Latini pro ludere, jocos vexare. Terent. Quo pacto Rhodium tetigerim in convivio, ubi Donatus: Tetigerim, inquit, luserim, fatigaverim; nam tangere cum mulia, tum etiam hoc significat: taxare, autem ab antiquo iago pro, tango, tetigi, taxum, & tactum.

4. Delmata Anulini Senatoris.] Eutrop. Delmatia oriundum, virum obscurissime natum: adeo ut a plerisque scriba filius a nonnullis Anulini Senatoris Libertinus fuisse credatur.

5. Annis viginti quinque.] Imo viginti tantum & supra Victor ait celebrato magnifice Imperii vigesimo, Imperium deposuisse.

6. Carausio. Supra Victor Corausum voca.

- ¹ Nicomediam sponte imperiales fasces relinquens, ² in propriis agris confenuit. Qui dum ab ³ Herculio atque Galerio ad recipiendum imperium rogaretur, tamquam pestem aliquam detestans, in hunc modum respondit: Utinam Salonæ possetis visere olera nostris manibus instituta, pro-
5. fecto nunquam istud tentandum judicaretis. Vixit annos sexaginta octo, ex quibus communi habitu prope novem egit. Morte consumptus est, ut satis patuit, per formidinem voluntaria. Quippe cum a Constantino atque Licinio vocatus ad festa nuptiarum, per senectam, quo minus interesse valeret, excusavisset, rescriptis minacibus acceptis, quibus incre-
10. pabatur Maxentio favisse, ac Maximino favere, suspectans necem dedecorofam, venenum dicitur hausisse. His diebus CONSTANTIUS Constantini pater, atque ARMENTARIUS Cæsares, Augusti appellantur, creatis Cæsaribus, SEVERO per Italiam, MAXIMINO Galerio ⁴ sororis filio per Orientem: eodemque tempore CONSTANTI-
15. NUS Cæsar efficitur.

MAXENTIUS Imperator in villa sex millibus ab urbe discreta ⁵ itinere Lavicano: dehinc LICINIUS Augustus efficitur: parique modo ALEXANDER apud Carthaginem Imperator fit: similique modo VALENS Imperator creatur, quorum exitus iste fuit.

10. SEVERUS ab Herculio Maximiano Romæ ⁶ ad tres tabernas extinguitur: funusque ejus Gallieni sepulchro infertur, quod ab Urbe abest per Appiam millibus novem. GALERIUS MAXIMIANUS consumptis genitalibus defecit. MAXIMIANUS HERCULIUS a Constantino apud Massiliam obsessus, deinde captus, pœnas mortis genere po-
15. stremo fractis laqueo cervicibus, luit. ALEXANDER ⁸ a Constantini exercitu jugulatur. MAXENTIUS dum adversus Constantinum congreditur, paulo superius a ponte Milvio, in pontem navigis compositum ab latere ingredi festinans, ⁹ lapsu equi in profundum demer-

NOTÆ.

1. *Nicomediam.*] In Bithynia e regione Propontidis.

2. *In propriis agris.*] In villa quæ haud procul a Salonæ est. Eutrop. Salonæ autem vel Salonæ in Delmatia.

3. *Herculio.*] At constat Herculium eadem qua Diocletianum die, imperium deposuisse, ita ut in Salonas unus, alter in Lucaniam concederet. Sed hæc aliquanto post facta sunt, Maxentio Herculi filio Imperatore creato per prætorianorum tumultum, quapropter Imperium resumpit Herculius, Diocletianumque per literas adhortatus est ipse etiam depositam resumere potestatem, quas Diocletianus irritas habuit. Vide Eutrop. initio lib. x. & Zozim. lib. ii.

4. *Sororis filio.*] Μαξιμίνου ἀδελφῆς υἱὸς πῦρ τοῦ Γαλλιανοῦ. Maximinum Galerii sororis filium. Zozim.

5. *Itinere Lavicano.*] Via Lavicana intra Esquilinum & Cælium ad Lavicorum oppidum ducebat, & ad Latinam viam terminabatur.

6. *Ad tres tabernas.*] Idem Zozim. & supra Victor ait Ravennæ obiisse. Tres Tabernæ locus dicebatur circa Romam in via Appia.

7. *Fractis laqueo cervicibus.*] Idem Eutrop. at Zozim. ait merbo apud Tarsum extinctum.

8. *A Constantini exercitu jugulatur.*] Suffocatum dicit Zozim.

9. *Lapsu equi.*] Ruina pontis, Zozim. E c iij

fus est: voratumque limo, pondere thoracis, corpus vix repertum.
¹ MAXIMINUS apud Tarsum morte simplici periit. ² VALENS a Li-
 cinio morte mulctatur. Fuerunt autem morum huiusmodi. AURE-
 LIUS MAXIMIANUS cognomento HERCULIUS ferus natura, ar-
 dens libidine, consiliis stolidus, ortu agresti, Pannonioque. Nam etiam
 nunc haud longe Sirmio, eminent locus palatio ibidem constructo; ubi
 parentes ejus exercebant opera mercenaria. Etate interiit sexagenarius,
³ annorum viginti Imperator. Genuit ex Eutropia Syra muliere Ma-
 xentium, & Faustam conjugem Constantini: cujus patri Constantio tra-
 10. diderat Theodoram privignam. Sed Maxentium suppositum ferunt ⁴ ar-
 te muliebri, ⁵ tenere mariti animum laborantis auspicio praviissimi cœpti
 a puero. ⁶ Is Maximianus carus nulli umquam fuit, ne patri, aut socero
 quidem Galerio. GALERIUS autem fuit (licet inculta agrestique justitia) ⁷
 satis laudabilis, pulcher corpore, eximius & felix bellator, ortus
 15. parentibus agrariis, pastor armentorum: unde ei cognomen ARMEN-
 TARIUS fuit. Ortus ⁸ Dacia Ripensi, ibique sepultus est: quem lo-
 cum Romulianum ex vocabulo Romulæ matris appellarat. Is insolenter
 affirmare ausus est, matrem more Olympiadis Alexandri Magni creatricis,
 compressam dracone semet concepisse. GALERIUS MAXIMI-
 20. NUS sorore Armentarii progenitus, veroque nomine ante imperium
 DAZA dictus, Cæsar quadriennio, dehinc per Orientem Augustus
 triennio fuit: ortu quidem atque instituto pastoralis, verum sapientis-
 simi cujusque, ac litteratorum cultor, ingenio quieto, vini avidior.
 Quo ebrius, quædam corrupta mente aspera jubebat: qui, cum pigeret
 25. factum, ⁹ differri, quæ præcepisset, in tempus sobrium, ac matutinum
 statuit. ¹⁰ ALEXANDER fuit Phryx origine, ingenio timidus, infe-
 rior adversus laborem vitio senectæ. His omnibus absumptis, Imperii
 jura penes Constantinum & Licinium devenere.

NOTÆ.

Vide in Cæsaribus.

1. *Maximinus.*] *Fusus fugatusque a Licinio apud Tarsum periit.* Supra Victor.

2. *Valens.*] Zozimus scribit ita inter Constantinum & Licinium fœdus initum, ut Valens e medio tolleretur.

3. *Annorum viginti Imperator.*] Alii aiunt regnasse annis xviii.

4. *Arte muliebri.*] Optime Gruterus: *Arte mulieris.*

5. *Tenere mariti animum laborantis auspicio praviissimi cœpti.*] Mss. omnes, ut & editio vetus. *Auspicio gratissimi partus cœpti a puero.* Optime.

6. *Is Maximianus.*] Miror hunc erro-

rem hic tamdiu hæsisse. Lege *Maxentius.*

7. *Satis laudabilis*] Eutrop. Galerius vir & probe moratus, & egregius in re militari.

8. *Dacia Ripensis*] Sic dicta quia ad Danubii ripam sita ad distinctionem Daciæ Mediterraneæ. Dacia ripensis Mœsiam primam & Mœsiam secundam distinguit.

9. *Differri qua præcepisset.*] Sic supra de Trajano Victor. *Vinolentiam*, inquit, quo vitio, uti Nerva, agebatur, prudentia molliuerat, curari vetans iussa post longiores epulas.

10. *Alexander fuit Phryx origine.*] Ex

CONSTANTINUS Constantii Imperatoris & Helenæ filius, imperavit ¹ annos triginta. Hic dum juvenculus a Galerio in urbe Roma religionis specie obles teneretur, fugam arripens, atque ad frustandos insequentes, publica iumenta, quæqua iter ageret, interficiens, ad patrem in Britanniam pervenit: & forte eisdem diebus ibidem Constantium parentem fata ultima perurgebant. Quo mortuo, cunctis qui aderant annitentibus, sed præcipue ² Eroco Alemannorum rege, auxilii gratia Constantinum comitato, Imperium capit. Hic sororem suam Constantiam Licinio Mediolanum accito coniungit: ³ filiumque suum CRISPUM nomine, ex Minervina concubina susceptum, item Constantinum, iisdem diebus natum opido Arelatensi, Licinianumque Licinii filium, mensium fere viginti, Cæsares effecit. Verum enimvero ut IMPERIA difficile concordiam custodiunt, ⁴ dissidium inter Licinium Constantinumque exoritur: primumque ⁵ apud Cibalas juxta paludem Hiuleam nomine, Constantino nocte castra Licinii irruente, Licinius fugam petiit: ⁶ Byzantiumque fuga volucris pervenit. Ibi MARTINIANUM ⁷ officiorum magistrum Cæsarem creat. De-

N O T A.

Zozim. ad verbum fere. Αλεξάνδρῳ φρονίῳ τε ὄντι τῷ γένει, καὶ δειλῷ, καὶ ἀτόλμῳ καὶ ἀπείρῳ πάντων πόνων ἐκινούμην καὶ ἐπὶ τῇ γυναικί. Id est, Alexandro, qui natione Phryx erat, & timidus, & formidolosus, & ad omnem laborem suscipiendum piger, & insuper atate provecus.

1. Annos triginta.] Vide quæ infra dicta sunt.

2. Eroco Alemannorum rege.] Hunc Crocum alii vocant, & Croco legitur in Mss.

3. Filiumque suum Crispum nomine.] Zozim. Κωνσταντῖνος μὲν καὶ δέσχητ καὶ αὐτὸν Κερασπὸς ἐκ πύθιας αὐτῶν καὶ γινέται Μινερβίνος ὄνομα, ἣ δὲ γυνὴ οὖσα, καὶ Κωνσταντῖνος, ὃς ἀπὸ πάλαι ἐν Αῤῥαδίῳ περὶ τῆς ἀναδίκουται δὲ τοῦ ἀπὸ τῆς Καίσερος καὶ οὐ Λικινίου πατρὸς Λικινιανὸς, οὗς ἐκαστὸν περιλάβειν μένος τῆς ἡλικίας. Id est, Constantinus Cæsarem dicit Crispum ex Concubina Minervina nomine natum, jam adolescentem; item Constantinum ante non multos dies in Arelatensi opido natum. Cum iisdem Cæsar designatus Licinii filius Licinianus qui jam vigesimum tantum ætatis diem attigerat. Male interpretes. Qui jam ætatis annum vigesimum ingressus erat.

4. Dissidium.] Melius in Mss. discidium quod distractionem & divortium aliquan-

do significat, a discindendo, id est dirimendo. Ut excidium ab excindendo. Dissidium vero dissentionem a dissidendo, illud corporis, hoc animi. Terent. Andr. act. iv. sc. ii. Valeant qui inter nos discidium volunt. Ubi male quædam Edit. habent dissidium.

5. Apud Cibalas.] Cibale vel Cibalis Urbs in Pannonia, non longe a Sirmio ibi palus hiulea. Vel ut. in vet. exemplari vulca. Vide Zozim. qui locum describit.

6. Byzantiumque.] Hic historiam conturbat Epitomista. Nam post pugnam ad Cibalas iterum in Thracia pugna commissa postquam pax inter Imperatores facta, qua post septennium dirempta, ad Urbem Hadrianopolim in Thracia pugnatum, quo prælio victus Licinius Byzantium fugit; unde a Constantino fugatus Chalcedona petiit, ibique sibi adjunctum socium Martianum Cæsarem dicit. Inde ad Nicomediam fuga elapsus ibique obsessus Constantino supplex factus est, cumque adlata purpura Imperatorem ac dominum vocavit. Constantinus ibidem Martianum satellitibus occidendum tradidit. Et Licinium Thessalonicam ablegavit, eique paulo post laqueo vitam ademit.

7. Officiorum magistrum] Hoc est, Palatinorum ordinum ducem. Jam supra.

hinc Constantinus acie potior apud Bithyniam adegit Licinium pacta salute indumentum regium offerre per uxorem. Inde Thessalonicam missum, paulo post eum Martinianumque iugulari iubet. Hic Licinius annum dominationis¹ fere post quintumdecimum, vitæ proxime sexagesimum, occiditur, avaritiæ cupidine omnium pessimus, neque alienus a luxu venerio, asper admodum, haud mediocriter impatiens: infestus litteris: quas per inscitiam immodicam, virus ac pestem publicam nominabat, præcipue forensem industriam.² Agrariis plane, ac rusticantibus quia ab eo genere ortus³ altusque erat, satis utilis. ac militiæ citius ad veterum instituta severissimus. SPADONUM & AULICORUM omnium vehemens domitor, tineas foricesque palatii eos appellans.

At Constantinus obtento totius Romani Imperii, mira bellorum felicitate, regimine, Fausta coniuge, ut putant, suggerente, Crispum filium necari iubet. Dehinc⁴ uxorem suam Faustam in balneas ardentes coniectam interemit cum eum mater Helena dolore nimio nepotis increparet. Fuit vero ultra quam æstimari potest, laudis avidus. Hic Traianum⁵ herbam parietariam ob titulos multos ædibus inscriptos, appellare solitus erat. Hic pontem in Danubio construxit. Habitum regium gemmis, & caput exornans perpetuo diademate.⁶ Commodissimus tamen rebus multis fuit: CALUMNIAS sedare legibus severissimis; nutrire artes bonas, præcipue STUDIA LITTERARUM: legere ipse, scribere, meditari, audire legationes & querimonias provinciarum. Cumque liberis filioque fratris Delmatio, Cæsaribus confirmatis,⁷ tres & sexaginta annos vixisset, ex quibus dimidios ita, ut⁸ tredecim solus imperaret, morbo consumptus est. Irrisor potius quam blandus. Uade proverbio vulgari,⁹ Thracala decem annis præstantissimus, duodecim sequentibus latro,¹⁰ decem novissimis pupillus, ob

NOTÆ.

1. Fore post quintumdecimum.] Mss. post quintumdecimum. Licinius Imperator factus an. V. 1062. post C. N. 310. dignitatem amisit an. V. 1076. post C. 324. occisus vero sequenti anno.

2. Agrariis.] Al. Edit. ut Mss. agraribus quod magis placet, ob vocis rusticitatem.

3. Altusque.] Pro altus

4. Tineas, foricesque.] Quod omnia corrodunt, fœdant.

5. Uxorem suam Faustam.] Vide Zozim.

6. Herbam parietariam.] Quod ut herba ista parietibus adharet, sic Traiani nomen ubique in ædibus inscriptum videretur. Vide Ammian. lib. xxvii.

7. Commodissimus.] Appellatio fausta, ut contra incommodus, atrox, dira, ubi de malo principe.

8. Tres & sexaginta annos.] Sed vixit annos 66.

9. Tredecim solus.] Imo duodecim tantum.

10. Thracala.] Notavit Festus Thracalos dici Ariminenles maritimos homines, Constantinus igitur decem annis, Thracalus sive Thracala præstantissimus dictus quod irrisor esset, sed minime blandus: notum enim maritimos homines irrisores esse, &c. nihil aliud video.

11. Decem novissimis.] Hic priores anni decem & duodecim, & alteri decem annos profutiones

5. mum, a Gaisone cum lectissimis misso, interficitur anno tertiodécimo Augustæ dominationis (nam Cæsar triennio fuerat) ¹ ævi septimo vicesimoque. Hic fuit debilis pedibus manibusque, articulorum dolore: fortunatus cæli temperie, fructuum proventu, nulla a Barbaris formidine: quæ profecto majora ² fierent, si provinciarum rectores non pretio, sed iudicio provexisset. Hujus morte cognita, ³ VETRANIO magister militum Imperium in Pannonia apud ⁴ Murciam corripuit: quem Constantius non post multos dies regno exuit, grandævæ ætati non vitam modo, sed etiam voluptuarium otium concedens. Fuit autem pro-

10. pe ad stultitiam simplicissimus.

CONSTANTIUS GALLUM fratrem patruelem Cæsarem pronuntiat, sororem Constantinam illi conjungens, MAGNENTIUS quoque DECENTIUM confanguineum suum trans Alpes Cæsarem creavit. His diebus Romæ ⁵ NEPOTIANUS Eutropiæ Constantini fororis filius, hortantibus perditis, Augusti nomen rapit: quem ⁶ octavo die vicesimoque Magnentius oppressit. Hoc tempore Constantius cum Magnentio apud Murciam dimicans vicit. ⁷ in quo bello pæne nunquam amplius Romanæ consumptæ sunt vires, totiusque imperii fortunæ pessumdata. Dehinc cum se Magnentius in Italiam recepisset, apud Ticinum plures fudit, incautius, &, ut in victoria solet, audacius persequentes. Nec multo post apud Lugdunum coangustatus, gladio occulte proviso, ictum pulsu parietis juvens, transfosso latere, ut erat vasti corporis, vulnere, naribusque & ore cruorem effundens ⁸ mense imperii quadragesimo secundo, ætatis anno prope quinquagesimo, expiravit. ⁹ Ortus parentibus barbaris, qui Galliam inhabitant, legendi studio promptus, sermonis acer, animi tumidi, & immodice timidus: artifex tamen ad occultandam audaciæ specie formidinem. Ejus morte audita, Decentius ¹⁰ laqueo fasciæ ad collum posito, vitam finivit. Hoc tem-

N O T Æ.

1. *Ævi septimo vicesimoque.*] Vixit annis fere xxix.

2. *Fierent.*] Pro fuissent.

3. *Vetranio magister militum.*] Pannoniorum exercituum dux Zozim.

4. *Murciam.*] Muriam vocat Zozim. ad Dravum fluvium sita est supra Sirmium.

5. *Nepotianus.*] Potentianum vocat Victor.

6. *Octavo die, vicesimoque.*] Tricesimo die triduo minus. Supra Victor.

7. *In quo bello.*] Vide Zozim. qui fuit.

8. *Mense Imperii quadragesimo sec.*] *ἔτη βασιλεύοντος πέντηκα, καὶ μὴνας ἑπτὰ πρὸς τὸν τοῦτον ἔτος.* Zozim. *Quum regnasset annis tribus & mensibus præterea sex.*

9. *Ortus parentibus qui Galliam inh.*]

Zozim. *γένος μὲν ἔλκων ἀπὸ βαρβάρων μετακινήσας δὲ εἰς Λιβύης ἑθνὸς Γαλατικόν, παλαιὰς τε τῶν Λατίνων μετασχόν, ἐν μὲν τοῖς παλαιότεροις τῆς τύχης θρασυς, δευτέρῳ δὲ ἐν τοῖς πειρασθείσι, τὴν ἐνοῦσαν αὐτῶν φύσιν ἡσυχονθῆσαν κρύψας δεινός, καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι τὴν αὐτῶν τροπὴν ἐνυθὺς εἶναι καὶ χεῖρὸς νομιζόμενος.* Id est, *originem generis a barbaris ducens. Sed qui transmigraverat apud Letos Gallia populos, Literis Latinis satis eruditus. Audax, fortuna prospera, timidus adversa, occultanda pravitate natura insita mirus artifex, iis etiam qui ejus ingenium ignorabant, simplex & bonus apparens.*

10. *Laqueo fasciæ ad collum.*] Mff. ut

- pore Gallus Cæsar a Constantio occiditur. Imperavit annos tres. SILVANUS imperator effectus, die imperii vicesimo octavo perimitur. Fuit ingenio blandissimus. Quamquam barbaro patre genitus, tamen institutione Romana satis cultus & patiens. CONSTANTIUS
5. CLAUDIUM JULIANUM, fratrem Galli, honore Cæsaris assumit, annos natum ¹ fere tres atque viginti. Ille ² in campis Argentoratensibus apud Gallias, cum paucis militibus, infinitas hostium copias delevit. ³ Stabant acervi montium similes: fluebat cruor fluminum modo, captus rex nobilis Chonodomarius, fusi omnes optimates: ⁴ redditus li-
10. mes Romanæ possessionis: ac postmodum cum Alamannis dimicans, potentissimum eorum regem Badomarium cepit. Hic a militibus Gallicanis Augustus pronuntiatur. Hinc Constantius urgere legationibus, ut in statum ⁵ nomenque pristinum revertatur. Julianus mandatis mollioribus refert se sub nomine celsi imperii multo officiosius pariturum. Hinc
15. Constantius magis magisque ardens dolore, atque, ut erat talium impatiens, in radicibus Tauri montis apud Mopsocrenem febris acerrima, quam indignatio nimia vigiliis augebat, interiit anno ævi quarto & quadragésimo, imperii nono atque tricésimo; verum Augustus quarto vicesimoque: octo solus, cum fratribus atque Magnentio sedecim,
20. quindecim Cæsar. ⁶ Felix bellis civilibus, externis lacrymabilis: mirus artifex in sagittis: a cibo, vinoque & somno ⁷ multum [in] temperans, patiens laboris, facundiæ cupidus: quam cum assequi tarditate ingenui non posset, alius inuidebat. Spadonum, aulicorumve amor deditus, & uxorum: quibus contentus, nulla libidine transversa, aut in-
25. iusta polluebatur. Sed ex conjugibus quas plurimas fortitus est, præcipue Eusebiam dilexit, decoram quidem, verum per ¹⁰ Amantias, &

N O T Æ.

monuit Gruter. *Laqueo fascia composita.* Cum Zozim. consentit vulgata lectio: *βέλεα περιέσκηται τῷ περικεφαλαίῳ*, &c.

1. Fere tres atque viginti.] Ex annalibus tamen constat tunc annos xxvi. natum fuisse.

2. In campis Argentoratensibus.] Apud Argentoratium Gallia Urbem ingentes Alamannorum castra extensa sunt. Eutrop. Argentoratium, hodie. Strasbourg.

3. Stabant acervi montium similes.] Vide Ammian. lib. xvi. in fine.

4. Redditus limes.] Eutrop. Submotique ultra Rhenum Germani, & finibus suis Romanum imperium restitutum.

5. Nomenque pristinum revertatur.] Cæsaris.

6. Apud Mopsocrenem.] Mopsocrene, Μοψακρην Urbis in Cilicia ad radices montis Tauri, Latine *Mopsi fons*, a Mopso

Mantus filio. Unde & quibusdam Μοψακρία. *Mopsuestia* dicitur, *Mopsi domus*. Ammian. lib. xxi. *Petuit per vias difficiles Mopsuestiam Cilicia ultimam hac pertingentibus stationem, sub Tauri montis radicibus positam.* Male opinor Rob. Stephani editio quæ *Myandam*, pro *Mopsuestiam* repræsentat.

7. Ævi quarto ac quadragésimo.] Natus enim an. V. 1069. post C. 317. mortuus vero an. V. 1113. post C. 361. Cæsar dictus anno ætatis quinto.

8. Felix bellis civilibus] Et cujus in civilibus magisquam in externis bellis sit laudanda fortuna. Eutrop.

9. Multum (in) temperans.] *Temperans* Mss. & Veronens. edit. bene. Quæ lectio confirmatur ab Ammiano, quem vide.

10. Amantias.] Mss. & Veronensis edit. *Adamantias*.

F f ij

Gorgonias, & alia ¹ importuna ministeria vexantem famam viri, contra quam FOEM NIS modestioribus mos est: quarum sæpe præcepta maritos juvant. Namque ut ceteras omittam, Pompeja Plotina, incredibile dictu est, quanto auxerit gloriam Trajani: cujus ² procuratores cum provincias calumniis agitant, adeo ut unus ex iis diceretur locupletium quemque ita convenire: ³ Quæ habes [ad mensam?] alter, Unde habes? tertius, Pone quæ habes: illa conjugem corripuit: atque increpans, quod laudis esset incuriosus; talem reddidit, ut postea ⁴ exactiones improbens & detestans. ⁵ FISCUM LIENEM vocaret, quod eo crescente, artus reliqui tabescant. Igitur Julianus redacta ad unum se orbis Romani curatione, gloriæ nimis cupidus, in Persas proficiscitur. Illic a transfuga quodam in insidias deductus, cum eum hinc inde ⁶ Parthi urgerent, e castris jam positis, arrepto tantum clypeo procurrat. Cumque inconsulto ardore nititur ordines ad prælium componere, ab uno ex hostibus & quidem fugiente, ⁷ conto percutitur. Relatusque in tabernaculum, rursusque ad hortandos suos egressus, paullatim sanguine vacuatus, circa noctis fere medium defecit, præfatus, consulto sese de Imperio nihil mandare, ne uti solet, in multitudine discrepantibus studiis ⁸ amicorum, ex invidia reipublicæ, DISCORDIA exercitus periculum pararet. Fuerat in eo litterarum ac negotiorum ingens scientia. ⁹ Equaverat philosophos, & Græcorum sapientissimos. Usu promptior corporis, quam validior quidem, ¹⁰ sed brevis fuit. Hæc minuebat quarundam rerum neglectus modus. ¹¹ Cupido laudis immodicæ: cultus

N O T Æ.

1. *Importuna ministeria.*] Ministeria pro ministris. *Importunus*, dira & atrox appellatio, qui neque quiescit, neque alios finit quiescere.

2. *Procuratores.*] Qui fiscalium rerum procuracionem gerebant, procuratores fisci, procuratores Caesaris dicti.

3. *Quæ habes ad mensam.*] In Mss. & Veronensi editione: *Quare habes? alter unde habes*, &c. Sed altera lectio stare potest. Vide J. F. Gronovium lib. iv. observat. cap. 24. in mensis enim pecuniæ reponebantur unde *mensarii*, & *mensularii* dicti.

4. *Exactiones improbens & detestans.*) Melius Mss. & editio Veronensis. *Exactiones improbas detestans*. Neque enim quævis exactio detestanda; sed nimia, sed improba.

5. *Fiscum lienem vocaret.*) Claudius Mimos:

Humani quod splen est corporis, in populi re

Hoc Caesar fiscum dixerit esse suum: Fisco aucto, reliqui tabescunt corporis artus,

Fisco aucto arguitur civica pauperies.

6. *Parthi.*) Pro Persæ.

7. *Conto percutitur.*] Sub dextera axilla Ammian.

8. *Amicorum ex invidia.*) Mss. *Amico ex invidia reip. discordia*. Veronensis Edit. *Amico ex invidia reipub. discordiam exercitus per. par.* Editi tres, *ex invidia reipub. discordia exercitus periculum pararet*. Quos sequor. Ne discrepantibus studiis amicorum discordia exercitus ex invidia nata reipublicæ periculum pararet.

9. *Equaverat Philosophos.*) In quibusdam Philosopho proprior. Eutrop.

10. *Sed brevis fuit.*) Neque enim totum triennium Imperavit, quamvis alii aliter.

11. *Cupido laudis immodica.*) Gloriæ avidus ac per eam animi plerumque immodici.

- numinum superstitiosus: audax plus, quam IMPERATOREM decet: cui salus propria, cum semper ad securitatem omnium, ¹ [tum] maxime in bello conservanda est. Ita illum cupido gloriæ flagrantior pervicerat, ut neque terræ motu, neque plerisque præfagiis, quibus vetabatur petere
5. Persidem, adductus sit finem ponere ardori: ac ne noctu quidem visus ² ingens globus cælo labi, ³ diem belli cautum præstiterit.

JOVIANUS genitus patre Varroniano, incola ⁴ agri Singidonensis provincie Pannoniæ ⁵ imperavit menses octo. Ejus patri, cum liberos crebros amitteret præceptum somnio est, eum, qui jam instante uxoris

10. partu edendus foret, diceret Jovianum. Hic fuit insignis corpore, lætus ingenio, litterarum studiosus. Hic [dum] a Perside, hieme aspera mediaque Constantinopolim accelerans, ⁶ cruditate stomachi, tectorio novi operis gravatus [esset] repente interiit, ⁷ annos gerens proxime quadraginta.

15. VALENTINIANUS ⁸ imperavit annos duodecim, minus diebus centum. Hujus pater Gratianus mediocri stirpe ortus apud ⁹ Cibalas, Funarius appellatus est, eo quod venalitium funem portanti, quinque milites nequirent extorquere. Eo merito adscitus in militiam, usque ad præfecturæ prætorianæ potentiam conscendit: ob cujus apud milites
20. commendationem Valentiniano Imperium resistenti ¹⁰ aggeritur. Hic Valentem consanguineum suum sibi socium in Imperio adscivit: ¹¹ ac demum Gratianum filium, nec dum plene puberem, hortatu socrus & uxoris Augustum creavit. Hic Valentinianus fuit vultu decens, solers ingenio, animo gravis, sermone cultissimus. Quamquam enim ad lo-
25. quendum parvus, severus, vehemens, infestus tamen vitiis, maximeque

N O T Æ

1. *Tum maxime.*] Mss. & Veronensis Edit. non agnoscunt illud *tum*, & eleganter abest.

2. *Ingens globus.*] *Igneus globus* Sylburgius cui favere videtur Ammian. nihil tamen inuito.

3. *Diem belli.*] J. E. per diem belli. Sed malim *die belli*.

4. *Agri Singidonensis.*] Singidonum Urbs Pannoniæ non procul a Sirmio.

5. *Imperavit menses octo.*] *Decessit Imperii mense septimo.* Eutrop. factus est Imperator an. V. 1115. post C. 363. mense Junio mortuus anno sequenti mense Feb.

6. *Cruditate stomachi tectorio novi operis gravatus.*] Legendum putavi. *Cruditate stomachi, vel tectorio novi operis.* Eutrop. Multi exanimatum opinantur nimia cruditate; inter canandum enim epulis in-

dulserat: alii odore cubiculi, quod ex recenti tectorio calcis, grave quiescentibus erat: quidam nimietate prunarum quas gravi frigore adoleri multas jusserat. Tectorium dicitur cataplasma quo parietes induuntur.

7. *Annos gerens proxime quadraginta.*] Eutrop. *Ætatis, ut qui plurimum ac minimum tradunt, tertio & trigésimo anno.*

8. *Imperavit.*] Electus est an. V. 1116. post C. 364. mortuus an. V. 1127. post C. 375.

9. *Cibalas.*] In Pannonia. Jam supra.

10. *Aggeritur.*] Mss. & Veronensis edit. *oggeritur.* Utrumque bonum.

11. *Ac demum Gratianum filium.*] Quem Augustum proclamavit anno quarto Imperii.

Ff iij

- avaritiæ : cuius punitor ipse fuit acer : & in iis quæ memoraturus sum, Hadriano proximus. ¹ Genera vetustissimorum meminisse, ² nova arma meditari : ³ fingere terra seu limo simulacra : prudenter uti locis, temporibus, sermonibus : atque, ut breviter concludam, si ei ⁴ infidis hominibus, quibus se se quasi fidissimis prudentissimisque dederat, carere, aut probatis, eruditisque monitoribus uti licuisset, perfectus haud dubie princeps enituisse. ⁵ Hujus tempore ⁶ Firinus apud Mauritaniam regnum invadens, exstinguitur. Valentinianus, apud ⁷ Bergentionem legationi Quadrorum respondens, anno ævi quinto & quinquagesimo, ⁸ impetu sanguinis, voce amissa, sensu integer, exspiravit. ⁹ Quod quidem intemperantia cibi, ac saturitate, qua artus diffuderat, accidisse plures retulere. Itaque eo mortuo, VALENTINIANUS adhuc quadriennis, auctore Equitio, ac ¹⁰ Merobande propinquo, ubi cum matre fuerat, allatus, creatus est Imperator.
- ¹⁵ VALENS una cum VALENTINIANO germano suo, de quo diximus, regnavit ¹¹ annos tredecim, menses quinque. Hic Valens cum Gotthis lacrymabili bello commisso, sagittis faucibus, in casam deportatur vilissimam, ubi supervenientibus Gotthis, ignique supposito, incendio ¹² concrematus est. In quo probanda hæc fuere. Fuit possessoribus consultor bonus, ¹³ mutare iudices rarius, in amicos fidus, irasci sine ¹⁴ noxa ac periculo cuiusque, sane valde timidus. ¹⁵ Hujus temporibus PROCOPIUS tyrannidem invadens exstinguitur.

NOTÆ.

1. *Genera vetustissimorum meminisse.*] Tamen nil tale de Hadriano me legisse memini. Sed hic tantum memoria Hadriano proximum fuisse Valentinianum dicit Epitomista. Nam supra de Hadriano: *Memor supra quam cuiquam credibile est, locos, negotia, milites absentes quoque nominibus recensere.*

2. *Nova arma meditari.*] Nescio an idem de Hadriano autores prodiderint.

3. *Fingere terra seu limo.*] Mss. *Cera.* Huc refer quæ supra de Hadriano: *Pictor fictor ex ære vel marmore proxime Polycleitos & Euphranoras.* Et Dionis verba: *ἐὐφρανὸς καὶ πολύκλες σίμωσαν.*

4. *Infidis.*] Mss. *scdis*, non probo propter non fidissimis quod sequitur.

5. *Hujus tempore.*] Anno decimo ejus Imperii.

6. *Firinus.*] Contra quem missus Theodosius. Vide Ammian.

7. *Bergentionem*] Bregentionem vocat Ammian. Bregatium aliis dicitur; Urbs in Pannonia superiori.

8. *Impetu sanguinis.*] Hic est ictu sanguinis. Vide quæ supra in L. Annio Vero dicta sunt.

9. *Quod quidem.*] Aliter Ammianus qui ait ex iracundia subito concidisse.

10. *Ac Merobande propinquo.*] Hæc sunt Mendosa. expediunt Mss. Ubi: *Ac Merobande e propinquo, ubi cum matre erat, allatus, &c.* Allatus e propinquo, ubi erat cum matre.

11. *Annos tredecim.*] Lege *duodecim.* ex notis mendum natum XIII. pro XII.

12. *Concrematus est.*] Anno tertio post mortem Valentiniani. Regnavit an. 14. mens. 4.

13. *Mutare iudices rarius.*] Quædam edit. *Mutare iudicia rarius.* Quod magis placet. Et sic cum superioribus continuanda existimo. *Fuit possessoribus consultor bonus, mutare iudicia rarius.* Ut sensus sit ita possessoribus fuisse Valentem ut rarius quod semel iudicatum fuerat, demutaret.

14. *Noxa.*] Id est, *damno.*

15. *Hujus temporibus.*] Et Diocletiani

GRATIANUS genitus Sirmii, imperavit cum patre Valentiniano annos octo, dies octoginta quinque: ¹ cum patruo & fratre ² tres: cum eodem fratre ac Theodosio quatuor: & [³ cum] his omnibus ⁴ accedente Arcadio, menses sex. Hic apud ⁵ Argentarium opidum Galliarum triginta Alamannorum millia in bello exstinxit. Hic cum animadvertisset, Thraciam Daciamque tamquam genitales terras possidentibus Gothis, ⁶ Taifalis, atque omni pernicie atrocioribus ⁷ Hunnis, & Alanis, extremum periculum instare nomini Romano; accito ⁸ ab Hispania THEODOSIO, cunctis faventibus, agenti annum a tricesimo tertium, ¹⁰ imperium committit. Fuit autem Gratianus litteris haud mediocriter institutus: carmen facere, ornatè loqui, explicare controversias, Rhetorum more, nihil aliud die noctuque agere, quam speculis meditari: summæque voluptatis, divinæque artis credere ferire [⁹ perire sibi] destinata. Parcus cibi somnique: & vini ac libidinis victor: cunctisque ¹⁵ fuisset plenus bonis, si ad cognoscendam Reip. gerendæ scientiam animum intendisset, ¹⁰ a qua prope alienus non modo voluntate, sed etiam exercitio fuit. Nam dum exercitum negligeret, & paucos ex ALANIS, quos ingenti auro ad se transtulerat, anteferebat veteri ac Romano militi, adeoque Barbarorum comitatu & prope amicitia ¹¹ capitur, ut nonnunquam eodem habitu iter faceret, odia contra se militum excitavit. Hoc tempore cum ¹² MAXIMUS apud Britanniam tyrannidem arripuisset, & in Galliam transmisisset, ab infensis Gratiano legionibus exceptus, Gratianum fugavit; nec mora, ¹³ exstinxit. Qui vixit ¹⁴ annis xxxviii.

N O T Æ.

potius ejus Imperii anno primo Imperium sumpsit Procopius. Sed ideo potius hunc Valentis temporibus assignat Epitomista, quia per eum debellatus Procopius. Vide Ammian.

1. Cum patruo & fratre.) Valente patruo, fratre Valentiniano.

2. Tres.) Desunt circiter menses tres.

3. Cum his omnibus.) Valentiniano scilicet ac Theodosio.

4. Accedente Arcadio.) Theodosii filio. An. V. 1135. post C. 383. sexto mense post Gratianus occisus.

5. Argentarium.) Libri Vet. Argentariam ut & P. Diaconus, sed argentaria Urbs mihi æque ignota. Suspiciatur Schottus esse oppidum illud in agro Lemovicum quod vulgo vocamus *Argenton*. Sed dubito, præsertim cum ex Ammiano certum sit Gratianum non longe a Rheno has Alemanorum copias exstinxisse. Putabam *Argentatum*, Nodum solvent eruditi: neque enim

quidquam audeo.

6. Taifalis.) Taifali, vel ut alii, Tafali, Dacica gens circa Hierasum fluvium ex Mamertini panegyrico notissima, & ex Ammiano lib. xxxi.

7. Hunnis.) Hunni, & Alani populi in Sarmatia Europæa supra paludem Mæotidem.

8. Ab Hispania.) Quo tanquam in exilium voluntarium concesserat metu Valentis.

9. Perire sibi.) Hæc non apparent in Mss. neque in Veronensi edit. quare hinc aleganda, ut optime viri doctissimi.

10. A qua.) Scientia.

11. Capitur.) Scribere debebat, *caperetur* ut supra *negligeret*. Verum sic solet hic autor.

12. Maximus apud Brit.) Anno ultimo Imperii Gratiani.

13. Exstinxit.) Prope Lugdunum.

14. Annis xxxviii.) At quomodo vixisse

- THEODOSIUS genitus ¹ patre HONORIO, matre THERMAN-
TIA, genere Hispanus, originem ² a Trajano principe trahens: a Gra-
tiano Augusto apud Sirmium imperator effectus, regnavit ³ annos decem
& septem. Huic ferunt nomen somniō parentes monitos sacravisse, ut
5. Latine intelligamus. ⁴ A Deo datum. De hoc etiam oraculo in Asia di-
vulgatum est, eum Valenti successurum, cuius nomen [e] Θ & E &
O atque Δ Græcis litteris initiaretur. ⁵ Qua cognatione principii de-
ceptus THEODORUS ⁶ cum sibi imperium præsumeret, scelestæ cu-
pidinis supplicia persolvit. Fuit autem Theodosius propagator Reipu-
10. blicæ, atque Defensor eximius. Nam Hunnos & Gothos, qui eam sub
Valente defatigassent, diversis præliis vicit. Cum Persis quoque petitis
pacem pepigit, ⁷ Maximum autem tyrannum, qui Gratianum interfece-
rat, & sibi Gallias vindicabat, apud Aquilejam exstinxit: Victoremque
ejus filium: intra infantia annos a Maximo patre Augustum factum, ne-
15. cavit. ⁸ Eugenium quoque tyrannum, atque Arbogastem ⁹ superavit,
deletis eorum decem millibus pugnatorum. Hic etenim Eugenius con-
fusus viribus Arbogastis ¹⁰ postquam apud Viennam Valentinianum ex-
stinxerat, regnum invasit: sed mox simul ¹¹ cum vita imperium perdidit.
¹² Fuit autem Theodosius moribus & corpore Trajano similis, quantum
20. 13 scripta veterum, & picturæ docent. Sic eminens status, membra ea-
dem, ¹⁴ par casaries, os, absque eo, quod illi aliquantum ¹⁵ vellendo
steriles genæ, neque tamingentes oculi erant, ¹⁶ nescio an & tanta gra-

NOTÆ.

potuit annis xxxviii. si regnavit tantum
an. xvi. fuitque nondum plane puber Im-
perator creatus, ut supra autor. In annali-
bus reperies eum vixisse annis tantum xxiv.

1. *Patre Honorio*.) Alii patrem etiam
Theodosium vocant.

2. *A Trajano.*) Qui & ipse Hispanus
erat.

3. *Annos decem & septem.*) Imperavit
tantum annos xvi. Nam Imperator factus
an. V. 1131. post C. N. 379. die 16. Ja-
nuar. mortuus an. V. 1147. post C. N.
395. die 17. ejusdem mensis.

4. *A Deo datum.*) Nam *Theodosius*, id
est, Deo datus.

5. *Qua cognatione principii.*) Quod no-
men suum ab iisdem literis initiaretur.

6. *Cum sibi Imperium præsumeret.*) In
Mss. & Verouensi edit. *Cum sibi Imperium
deberi præsumeret.* Quod magis placet. Sic
& Paulus Diaconus.

7. *Maximum.*) Vide Ammianum.

8. *Eugenium.*) Qui Grammaticam olim

docuerat ab Arbogaste Franco Imperator
creatus.

9. *Superavit.*) Anno Imperii sui ultimo.

10. *Postquam apud Viennam val. extin-*
xerat.) Arbogastes scilicet. Is enim apud
Viennam Valentinianum laqueo curavit
interfici anno xvi. Imperii Theodosii.

11. *Cum vita imp.*) A Theodosii satellite
occisus. Arbogastes vero biduo post sibi
manus infert.

12. *Fuit autem Theodos.*) Quæ sequun-
tur omnia fere ad verbum apud Paulum
Diaconum legas.

13. *Scripta veterum & pictura docent.*)
Quæ scilicet de Trajano facta sunt. Nam
intra innuit autor se Theodosium præsen-
tem vidisse.

14. *Par Casaries, os.*) Apud Paulum
Diacon. *Par Casaries, os simile.* Optime.

15. *Vellendo.*) Passive.

16. *Nescio an & tanta gratia, tantusque*
flos.) Ea enim ex picturis colligi non pos-
sunt. His innuit Epitomista se Theodosium
tia,

- tia, tantusque flos in facie, seu tanta dignitas in incessu. Mens vero prorsus similis, adeo ut nihil dici queat, quod non ex libris in istum videatur transferri. Clemens animus, misericors, communis, solo habitu differre se ceteris putans: in omnes homines honorificus, verum
5. effusus in bonos: simplicia ingenia æque diligere, erudita mirari, sed innoxia: largiri magno animo magna: amare cives vel privato contubernio cognitos, eosque honoribus, pecunia, beneficiis ceteris munerari, præsertim quorum ¹ erga se aspero casu officia probaverat. Illa tamen, ² quibus Trajanus aspersus est, vinolentiam & cupidinem triumphandi,
 10. usque eo detestatus [est,] ut bella non moverit, sed invenerit: prohiberitque lege ³ ministeria lasciva, ⁴ psalteriaque comestationibus adhiberi: tantum pudori tribuens & continentia, ut consobrinarum nuptias vetuerit, tanquam sororum. Litteris, si multum perfectos contempleremur mediocriter doctus; sagax plane, multumque diligens
 15. ⁵ ad [cog] noscenda majorum gesta. E quibus non desinebat execrari, quorum facta superba, crudelia, libertati infecta legerat, ut ⁶ Cinnam, Marum, Sullamque, atque universos dominantium, præcipue tamen perfidos & ingratos. Irasci sane rebus indignis, sed flecti cito: unde modica dilatione emollicbantur aliquando sèvera præcepta. ⁷ Ha-
 20. buitque a naturæ munere, quod Augustus a philosophiæ doctore [didicerat] Qui cum vidisset eum facile commoveri, ne asperum aliquid statueret, monuit, ⁸ [ut] ubi irasci cœpisset, quatuor atque viginti Græcas litteras memoria recenseret: ut illa concitatio, quæ momenti est, mente alio traducta, parvi temporis interjectu languesceret. Melior haud

N O T Æ.

vidisse qui sic ejus oris florem & gratiam, & incessus dignitatem prædicet. Unde liquet Paulum Diaconum qui eadem habet, ab isto transcripsisse, contra quod viro doctissimo Vineto visum fuit, qui putavit hæc ab aliquo got. Paul. Diacon. legisset, huic Epitomæ fuisse adjecta.

1. *Erga se.*] Mss. & edit. Veron. *Erga se vel patrem.* Inde corrupte ut puto, apud Paulum Diacon. *Erga se velut patrem*, forsitan pro: *Erga se vel in patrem.*

2. *Quibus Trajanus aspersus est.*] Nam cibo vinoque deditus fuit. Supra suo loco. De triumphandi cupidine qua Trajanus tenebatur. Vide in *Cæsaribus. Vires romanæ trans Istrum propagavit.* Et *ad ortum Solu cuncta gentes qua inter Indum & Euphratem amnes inclitos sunt concussa bello.* &c.

3. *Ministeria lasciva.*] Ministeria pro ministris, ut alibi.

4. *Psalteriaque.*] Uti eas veteribus adhiberi mos fuit, Hæc nota sunt.

5. *Ad cognoscenda.*] Lib. Vetr. ad *Noscenda.* Et sic apud Paulum Diaconum.

6. *Cinnam. Marium. Sullamque.*] De quorum crudelitate ac superbia vide Florum.

7. *Habuitque a natura munere.*] Mss. & Veronens. edit. *Habuitque a natura, quod Augustus a Philosophia doctore.* Relegata voce. *Didicerat.* Quæ neque apud Paulum Diaconum comparet, apud eum tamen legitur *a natura munere.* Quare non temere damnandum. In Floriac. codice. *Quod Augustus a Philosophia doctore.* Unde suspicabatur Schottus deesse nomen Athenodori qui hoc Augusto consilium dedit. Sed illud utique non prætermisisset Paulus Diaconus, si temporibus suis ita scriptum invenisset.

8. *Ut.*] Non comparet in Mss. agnos-

G g

- dubie, quod est ¹ raræ virtutis, post auctam annis potentiam regalem, multoque maxime post ² civilem victoriam. Nam & annonæ curam sollicitius attendere, & auri argentique grande pondus sublatis, atque expensi ³ a tyranno multis e suo restituere, cum ⁴ benigni principum, & quidem vix ⁵ fundos solerent nudos ac deformata prædia, concedere. Jam illa minutiora, & ut dicitur, INTRA AULAM: quæ quidem quia occulta sunt, magis naturæ hominum curiosæ oculos auresque ad se trahunt: patrum colere tamquam genitorem: fratris mortui sororisque liberos habere pro suis: cognatos affinesque parentis animo complecti: ¹⁰ elegans lætumque convivium dare, non tamen sumptuosum: ⁶ miscere colloquia pro personis, ⁷ studio, dignitatibus, sermone cum gravitate jucundo: blandus pater, concors maritus. Exercebatur neque ⁸ ad illecebras, neque ad lassitudinem, ambulationibus magis, cum esset otium, reficiebat animum: ac vescendi continentia valetudinem regebat: sic-
¹⁵ que in pace ⁹ rebus humanis, annum agens quinquagesimum, apud Mediolanum ¹⁰ excessit: ¹¹ utramque rempublicam ¹² utrique, id est, ARCADIO & HONORIO, quietam relinquens. Corpus ejus ¹³ eodem anno Constantinopolim translatum atque sepultum est.

N O T Æ.

cit tamen Paulus Diaconus.

1. *Raræ.*] Vulg. *Clara* inepte.

2. *Civilem victoriam.*] De Maximo.

3. *E Tyranno.*] Maximo. Paul. Diacon. *A Tyrannis.* Ut Maximus pater & Victor filius intelligentur.

4. *Benigni principum.*] Vulg. *Benigni principes.* Benigni dicuntur liberales, ut contra *maligni, parci, sordidi.*

5. *Fundos solerent.*] Ait Theodosium multum pondus auri quod a Maximo expensum fuerat, multis de suo reddidisse, cum principes, iique benigni vix quidem fundos nudos & deformata prædia iis soleant reddere quibus per vim fuerant adempta.

6. *Miscere colloquia.*] Quod de Augusto Sueton. 74. *Canam irinis ferculis, aut cum abundantissime, senis, præbebat, ut non nimio sumptu, ita summa comitate; nam & ad communionem sermonis tacentes, vel submissim fabulantes provocabat.* Idem de

Trajano Plinius. *Non provocas, reddisque sermones?*

7. *Studio, dignitatibus.*] In Mss. & Veronenf. edit. *studia dignitatibus.* Quam lectionem amplectitur Schottus. Ego vero alteram sequor, & Theodosium intelligo colloquia miscuisse pro personis, earumque studio & dignitate. Et ita plane Paul. Diaconus.

8. *Ad illecebras.*) Vetus codex *ad illecebram*, sed *ad illecebras* Paulus Diaconus.

9. *Rebus humanis.*) Junge cum *excessit rebus humanis.*

10. *Excessit.*] Ann. V. 1147. Vide supra.

11. *Utramque remp.*] Romanam & Constantinopolitanam.

12. *Utrique.*) Mss. eum Veronenf. edit. *Utrisque filiis.* Et ita Paul. Diaconus qui etiam non agnoscit, *id est.*

13. *Eodem anno.*) Post mortem mense octavo.

F I N I S.

Ex Typographiâ ANTONII LAMBIN, 1681.

INDEX

VOCABULORUM OMNIUM

QUÆ APUD VICTOREM LEGUNTUR.

A.

A 1. 5. 8. 9. 11. 16. 18.
 27. 28. 29. 31. 35. 36. 38. 41.
 42. 44. 45. 46. 47. 51. 54.
 55. 56. 57. 61. 62. 64. 65. 66.
 67. 68. 69. 71. 75. 76. 77.
 79. 80. 81. 86. 87. 90. 91.
 92. 94. 95. 97. 98. 99. 100.
 101. 102. 104. 106. 107. 114. 115.
 120. 121. 122. 124. 125. 127.
 134. 135. 145. 147. 153. 156.
 158. 161. 169. 170. 171. 174.
 175. 177. 180. 181. 188.
 189. 190. 191. 192. 195. 194.
 197. 198. 199. 201. 202.
 203. 204. 205. 207. 208. 209.
 210. 214. 215. 216. 217. 219.
 221. 222. 224. 226. 227. 228.
 229. 230. 231. 232. 234.
Ab 4. 5. 6. 9. 10. 11. 12. 13.
 14. 15. 17. 18. 19. 20. 21. 22.
 23. 24. 34. 40. 41. 45. 46.
 47. 50. 51. 52. 53. 58. 60. 61.
 62. 64. 65. 67. 68. 70. 73.
 74. 84. 86. 88. 89. 97. 98.
 99. 101. 104. 105. 106. 107.
 117. 119. 120. 121. 124. 130.
 131. 141. 144. 157. 161. 170.
 171. 172. 181. 185. 186. 190.
 198. 201. 209. 207. 208. 209.
 210. 214. 215. 218. 219. 221.
 224. 225. 228. 231.
Abbreviatur, 107.
abdicare, 48.
abdicavit, 45. 68. 116.
abdiderat, 194.
abduxit, 48.
aherat, 23.
aherant, 111.
ahellat, 174.
ahest, 181.
abhinc, 118. 148. 177.
abjecerunt, 21.
abiecit, 27. 146. 158. 172. 210.
abjecta, 284.
abjecti, 21.
abjici, 21.
abire, 177.
abitet, 30. 79.

ablato, 99.
ahlegatus, 85.
ablueret, 37.
abnuent, 110.
abnuere, 121. 171. 188. 197.
abnuisset, 116.
abnuo, 140.
abolari, 118.
aboleverat, 121. 191.
abolitione, 162.
Aborigines, 7. 8.
Aboriginum, 15.
abrupti, 135.
abrogavit, 84.
abrupto, 141.
abs, 140.
abscedere, 112. 113.
abscellum, 51.
abscissique, 213.
absens, 10. 19. 148.
absente, 64.
absentes, 101.
absolvam, 181.
absolvit, 114.
absoluta, 130. 131. 144.
absolutis, 195.
absolutus, 71. 79.
absque, 108. 110. 121. 130. 134.
 134. 136. 137.
abstinens, 116.
abstinentes, 111. 176. 190.
abstinerent, 30. 68.
abstractum, 23.
abstractus, 115.
abstraheret, 41.
abstraxisse, 17.
absumptum, 13. 17.
absumptus, 66. 134.
absurda, 143.
absurdi, 182.
absurdior, 116.
abundasset, 188.
abunde, 108. 131.
abusque, 120.
Ac, 3. 7. 9. 11. 12. 15. 16. 17.
 20. 21. 23. 34. 36. 50. 61. 73.
 107. 108. 111. 114. 115. 116.
 118. 119. 120. 121. 122. 123.
 124. 126. 127. 128. 130. 131.
 133. 134. 135. 136. 138. 140.
 141. 143. 145. 146. 148. 149.

156. 157. 159. 160. 161. 162.
 164. 165. 168. 169. 170. 171.
 172. 173. 174. 175. 176. 178.
 180. 181. 182. 185. 186. 190.
 194. 195. 196. 198. 202. 205.
 206. 211. 213. 217. 212. 214.
 215. 218. 219. 220. 231. 234.
 238.
Academicum, 101.
Accer, 21. 27.
accedente, 111.
accedere, 111.
accedit, 116. 151.
accelerans, 129.
accendit, 48.
accensa, 110.
accensas, 119. 123.
accensu, 161.
accensus, 157. 214.
accensus, 193.
acceperant, 197.
acceperat, 45. 177.
accipere, 14. 149. 164.
accipissent, 141.
accipisset, 83.
accipit, 9. 41. 45. 51. 61. 64.
 75. 94. 103. 104. 112. 120. 132.
 171.
accepta, 11. 19. 87. 88. 126.
acceptior, 160.
acceptius, 176.
acceptis, 41. 64. 837. 17. 130.
 161. 201. 210.
accepto, 36. 37. 52.
acceptos, 46.
acceptum, 181.
acceptus, 139.
acceptusque, 110.
accessit, 31.
accesserat, 146. 199.
accessere, 114. 115. 190. 195.
accesserunt, 166.
accessit, 163.
accessu, 114. 183.
accessum, 100.
accidebat, 107.
acciderat, 116.
acciderant, 137. 215.
Acci, 35.
accipere, 18.
accipiet, 72.

- acciperebat, 185.
 accipiens, 46.
 accipitur, 104.
 accipiuntur, 179.
 accito, 50. 223.
 accito, 231.
 accitum, 56.
 accitus, 30. 145. 149. 154. 155.
 acclamantibus, 63.
 acclamatum, 110.
 accommodatior, 128.
 accubuisse, 14.
 accumbere, 186.
 accurrenti, 213.
 accurrentibus, 127.
 accurrit, 174.
 accusationem, 54.
 accusator, 38. 70.
 accusatus, 71. 73. 87.
 accusavit, 71.
 acer, 199. 216. 219. 230.
 acerbe, 115.
 acerbitari, 139.
 acerbius, 178.
 acerrima, 127.
 acerrime, 17. 59.
 acerrimus, 204.
 Achæos, 81.
 Achæosque, 155.
 Achæia, 82.
 Achæiam, 93.
 Achæicus, 82.
 Achilla, 98.
 Achille, 60.
 Achilleus, 169. 171. 220.
 Achivam, 215.
 Achivis, 4. 11.
 Achytonam, 177.
 acie, 5. 54. 137. 150. 153. 158.
 161. 167. 175. 198. 224.
 aciem, 17. 33. 41. 44. 50. 54.
 123. 186. 217.
 acies, 166.
 Acilii, 76.
 Acilio, 70.
 Acilius, 14.
 acquiescens, 22.
 acres, 187.
 aerior, 173.
 acrioribus, 180.
 actius, 70. 171. 178.
 Acronem, 18.
 acta, 10. 38. 27.
 acti, 133.
 Actiaco, 100. 106.
 actibus, 95.
 actionibus, 87.
 actis, 12. 41. 65. 107. 152.
 acto, 127.
 actoribus, 138.
 Actuatorum, 157.
 acturus, 81.
 actus, 39. 83. 103.
 actuum, 105.
 actuumque, 71.
 Ad, 1. 3. 5. 6. 8. 10. 11. 13. 14.
 15. 16. 18. 19. 21. 23. 24. 27.
 28. 29. 30. 34. 36. 37. 38. 39.
 40. 42. 43. 44. 45. 47. 48.
 49. 50. 52. 58. 59. 61. 62. 64.
 66. 67. 70. 71. 72. 73. 75.
 77. 78. 80. 81. 85. 86. 89.
 90. 91. 92. 93. 95. 99. 101.
 103. 106. 107. 108. 109.
 111. 112. 115. 117. 118. 119.
 121. 123. 125. 126. 127. 128.
 129. 130. 132. 133. 134. 135.
 138. 139. 140. 141. 142. 147.
 150. 151. 153. 154. 156. 157.
 158. 159. 161. 162. 164. 165.
 167. 170. 172. 171. 175. 177.
 178. 179. 180. 184. 185. 186.
 187. 188. 189. 191. 192. 193.
 195. 197. 199. 200. 203. 204.
 205. 206. 207. 209. 210. 213.
 215. 216. 217. 218. 220. 221.
 223. 225. 226. 229. 231. 234.
 adactis, 115.
 adamavit, 42.
 addicentibus, 30.
 addictam, 48.
 addictos, 51.
 addiderat, 142.
 addiderit, 4.
 addidit, 32. 80.
 additumentum, 99.
 additi, 195.
 addito, 7.
 additis, 31.
 adduci, 73. 101.
 adduci, 92.
 adductus, 229.
 addunt, 13. 22.
 adduxisset, 50.
 adegit, 180.
 ademit, 59.
 ademptis, 3.
 adeo, 9. 44. 119. 121. 123.
 124. 126. 128. 129. 130. 135.
 141. 142. 151. 155. 160. 159. 171.
 174. 176. 179. 180. 181. 184.
 190. 191. 192. 193. 197. 198.
 201. 207. 214. 228.
 adepti, 190.
 adepto, 187.
 adeptum, 204.
 adeptus, 18. 35. 78.
 aderant, 114. 119. 123. 141. 158.
 159. 170. 173. 200. 223.
 adesse, 113.
 adessent, 115. 150.
 adeunt, 159.
 adfuerant, 75.
 Adhibebam, 87.
 adhibita, 194.
 adhiberi, 133.
 adhibitis, 176.
 adhibuit, 196.
 adhibuit, 200.
 adhortantium, 16.
 adhuc, 17. 35. 37. 109. 115.
 122. 127. 142. 147. 163. 169.
 171. 172. 182. 196. 215. 218.
 Adiabena, 140.
 Adiabenum, 140.
 adiecerat, 115. 11.
 adiecit, 184.
 adiectis, 107.
 adiecto, 213.
 adigerentur, 164.
 adiciens, 143.
 adiceret, 18.
 adiit, 41. 115.
 adipiscendo, 187.
 adire, 159.
 aditque, 14.
 aditum, 178.
 adiunxit, 106.
 adiutore, 194.
 adjutus, 68.
 adiurante, 192.
 adiuvante, 47.
 adjuvit, 97.
 adloquio, 48.
 administraretur, 74.
 administranda, 11.
 administracionem, 11.
 administravit, 35. 47. 193.
 admiratione, 18. 49.
 admiratus, 12. 62.
 admiscens, 156.
 admittit, 115.
 admisso, 11.
 admittete, 195.
 admittent, 11.
 admittentur, 11.
 admodum, 168. 171. 176.
 admonitu, 12.
 admonitus, 21.
 admotus, 65.
 admonetur, 200.
 admonitu, 9.
 admonuit, 87. 151.
 admota, 127.
 admotis, 106.
 admugisse, 11.
 admittentibus, 223.
 adolescens, 84. 101. 146. 167.
 217.
 adolescentem, 145. 115.
 adolescentes, 192.
 adolescentia, 143.
 adolescentiæ, 117. 119. 124.
 adolescentiam, 168.
 adolescentior, 181.
 adolescentis, 144. 154. 166.
 adolescentuli, 110.
 adolevisset, 21. 22.
 adolevisset, 5. 56.
 adoptaret, 5.
 adoptatum, 130.
 adoptatus, 79. 105.
 adoptavit, 200.
 adoptione, 119. 183.
 adorari, 146.
 adoratum, 98.
 adortus, 140.
 Adria, 203.
 Adriano, 199. 203. 205.
 Adrianus, 203.
 Adriatico, 203.
 adrogatum, 110.
 adsequi, 212.
 adscita, 198.
 adscitique,

Hb

- agentem, 146.
 Agentes, 172.
 agenti, 231.
 agere, 38. 124. 198. 231.
 agerere, 11. 83. 139. 149. 167.
 170. 173. 193. 223.
 agerent, 172.
 ageretur, 60. 84.
 aggerem, 37.
 aggeritur, 229.
 aggestus, 189.
 aggestus, 47. 140.
 agi, 126.
 Agillæorum, 17.
 agit, 148.
 agitabant, 116.
 agitabatur, 173.
 agitaret, 60.
 agitarent, 228.
 agitari, 172.
 agitur, 166.
 agitur, 152.
 agmen, 203. 204.
 agmina, 125.
 agnosceret, 92.
 agrarias, 85.
 agrariis, 87.
 agreffus, 140.
 agratiorum, 81. 223. 224.
 agreffe, 7.
 agreffes, 111.
 agreffi, 179. 218. 222.
 agreffibus, 174.
 agreffis, 176.
 agreffium, 168.
 agri, 9. 16. 18. 41. 48. 58. 59.
 84. 92. 203.
 agriculturam, 5. 45.
 Agrippa, 46. 110. 185. 229.
 Agrippam, 105. 107. 191. 201.
 Agrippina, 191.
 Agrippinæ, 164. 157. 219.
 agris, 50. 85. 87. 168. 206. 221.
 209.
 agro, 198.
 agrotum, 93.
 agros, 47. 86.
 agrum, 15. 16. 17. 174.
 agunt, 132.
 Ahala, 45.
 ajo, 60.
 ait, 6. 8. 9. 10. 11. 14. 34. 36.
 42. 56. 58. 80. 87. 135. 196.
 197.
 aiunt, 11.
 Alamannorum, 160. 217. 231.
 Alamannos, 143.
 Alamannis, 225.
 Alaba, 19.
 Alaba, 22. 23.
 alacritate, 90.
 Alanis, 231.
 Alaba, 19. 119.
 Alaba, 19. 32.
 Albanis, 32.
 Albano, 69. 87.
 Albanorum, 20. 27.
 Albanos, 32. 33. 97.
 Albanum, 20.
 Albanus, 19.
 Albinum, 138. 139.
 Albinus, 210.
 albis, 50. 58.
 Albulam, 9. 20.
 Alemena, 10.
 aleatores, 6.
 alex, 186.
 alebat, 6.
 Alemannorum, 155. 213.
 Alexander, 12. 174. 211. 212. 213.
 218.
 Alexandri, 146. 148. 157. 176. 211.
 222.
 Alexandriæ, 93. 98. 198.
 Alexandriam, 106. 169. 170.
 Alexandro, 146.
 Algido, 45. 48.
 ali, 199.
 alias, 18. 90. 127. 129. 173. 206.
 208. 228.
 alia, 122.
 aliam, 50.
 alias, 185. 213.
 aliena, 148. 225.
 alienæ, 186.
 alienata, 94.
 alieno, 55. 81.
 alienorum, 118.
 Alienus, 50.
 alienus, 224. 231.
 alii, 8. 12. 19. 128. 129. 181.
 aliis, 7. 65.
 aliisque, 11.
 alius, 15. 17. 32. 104. 134. 173.
 181.
 alio, 11. 23. 41. 51. 233.
 aliorum, 117. 191.
 alios, 21. 135. 180.
 aliquam, 218. 221.
 aliquandiu, 10. 120. 122.
 aliquando, 14. 15. 233.
 aliquanti, 158. 225.
 aliquatenus, 186.
 aliquantulum, 19.
 aliquantum, 152. 205. 232.
 aliquem, 216.
 aliquid, 3. 43. 207. 233.
 aliquo, 194.
 aliquot, 18.
 aliter, 50. 103.
 aliud, 6. 55. 152. 206. 231.
 allatraverunt, 72.
 allatus, 230.
 allelus, 171.
 alludens, 195.
 Almam, 219.
 Alpes, 170. 117. 180. 191. 218.
 225. 226.
 Alpibus, 66. 99.
 Alfa, 225.
 alta, 16.
 altaria, 7.
 alte, 35.
 alter, 47. 48. 123. 139. 169.
 197. 127. 216.
 altera, 6. 20.
 alteram, 38. 47.
 alteri, 123. 164. 181. 213.
 alternis, 27. 132.
 altero, 78. 116. 163.
 alteros, 178.
 alterum, 22. 124.
 Altini, 132.
 Altinum, 207.
 altiore, 36.
 altis, 6.
 altius, 181.
 alto, 69.
 altus, 124.
 altitudo, 201.
 alveo, 21.
 alveum, 21.
 alvi, 136.
 amabat, 209. 210.
 amabilis, 193.
 Amandum, 168.
 amans, 196.
 Amantias, 227.
 amantibus, 205.
 amare, 233.
 amavit, 187.
 Amata, 17.
 Amatam, 16.
 amatoris, 187.
 amavit, 103.
 ambigua, 133.
 ambigue, 60.
 ambitione, 126. 166.
 ambitionem, 68.
 ambitioni, 174.
 ambitiosus, 86.
 ambitu, 161. 173.
 ambo, 41. 215.
 amboque, 71.
 ambos, 180.
 Ambracia, 100.
 Ambraciam, 75.
 Ambraciotas, ibidem.
 ambulantibus, 57.
 ambulationibus, 234.
 Ambustus, 47.
 amenti, 115.
 amentior, 124.
 amicæ, 22.
 amici, 197.
 amicis, 61. 99. 194. 195.
 amicissimus, 199.
 amicitia, 168. 173.
 amicitiam, 11. 16. 18. 62. 73.
 74. 77.
 amicitias, 185.
 amico, 83. 86.
 amicorum, 192. 194. 199. 228.
 amicos, 16. 127. 172. 185. 201.
 211. 218. 230.
 amictus, 117. 191. 208.
 amicum, 192.
 amicus, 76.
 Amilcare, 64.
 Amilcaris, 65.
 amiferat, 41.

amiser, 78.
amilla, 156. 150.
amissam, 14.
amissi, 146.
amissique, 185.
amisso, 17. 165. 186.
amissos, 130.
amittam, 81.
amitterendi, 123. 197.
amitteret, 129.
amnem, 144. 218.
amnes, 128.
amnis, 154. 155.
amœna, 112.
amœni, 187.
amor, 143. 146. 187.
amore, 21. 79. 84. 100. 106.
188.
amorem, 87. 125. 199.
amori, 158. 216. 227.
amorem, 158.
amovere, 19.
amovit, 17.
Amphitheatri, 112. 113. 114.
amphitheatro, 106. 209.
amphitheatrum, 191.
amplexa, 59.
amplexus, 141. 189.
amplatus, 51.
amplius, 123. 128. 160.
amplissimis, 108.
amplissimo, 163.
amplius, 18. 59. 111. 177. 196.
216.
amplum, 147.
Amulio, 22. 13. 27.
Amulium, 20. 21. 22. 27.
Amulius, 20. 21. 27.
an, 19. 34. 125. 116. 118. 155. 131.
Anatolio, 127.
Anchise, 14.
Anchisen, 11. 16.
Anci, 15. 38.
ancillas, 40.
Anconz, 89.
Ancus, 34.
Andriscus, 81.
angebatur, 127.
angeretur, 142.
angoribus, 149. 189. 206.
anguis, 49. 79.
angustia, 68.
angustis, 12. 64.
angustum, 213.
Anibalianus, 225.
Anienem, 19. 80.
Anii, 11.
animadvertem, 140.
animadvertisse, 16.
animadvertisset, 211.
animi, 96. 114. 116. 112.
156. 164. 172. 179. 186. 187.
196. 214. 216.
animo, 10. 38. 126. 129. 188.
196. 229. 217. 214.
animos, 114. 140. 145. 197. 200.
231.

animum, 177. 180. 109. 134.
animus, 106. 173. 233.
annali, 19.
Annalibus, 1.
Annalium, 19.
annectere, 6.
Annibal, 63. 65.
Annibale, 69. 71.
Annibalem, 43. 67. 75.
Annibali, 71.
Annibalus, 69. 71. 73. 77.
annis, 18. 19. 107. 111. 117. 122.
123. 127. 141. 146. 103. 215.
217. 218. 210. 214. 231. 234.
Annium, 206.
anno, 41. 85. 107. 113. 114. 125.
130. 131. 134. 135. 150. 155.
172. 175. 177. 179. 191. 192.
207. 208. 211. 212. 214. 215.
218. 226. 227. 210. 214.
annona, 46.
annonz, 107. 123. 127. 157.
181. 214.
annonam, 36. 17.
annouum, 36. 51. 72. 89. 159.
206.
annos, 8. 21. 45. 65. 68. 71.
73. 80. 97. 110. 116. 121. 128.
147. 150. 152. 174. 181. 187.
188. 189. 194. 197. 204. 205.
206. 209. 210. 212. 213. 214.
215. 216. 217. 218. 219. 221.
214. 226. 227. 229. 230. 231.
232.
annotata, 118.
annotavimus, 4.
annua, 184.
annuerit, 121.
annuis, 27.
annum, 84. 111. 164. 180. 188.
188. 191. 199. 214. 214. 231.
234.
annunciandum, 172.
annuum, 174.
annuo, 74.
anseris, 31.
ante, 3. 4. 8. 10. 16. 45. 71. 71.
80. 88. 100. 117. 188. 189. 210.
221.
antea, 1. 9. 96. 180. 187. 197.
199.
antecellens, 9.
anteferret, 231.
anteierat, 190.
anteierit, 121. 196.
Antemnates, 28.
Antenor, 4. 11.
Antenore, 11.
Antenorem, 4.
antequam, 72.
Antias, 21.
Antiate, 1.
Antigonum, 61.
Antinoi, 129.
Antinoum, 129.
Antiochiam, 128.
Antiochum, 66. 75. 76. 101.
210.

Antiochus, 76. 77.
antiquis, 22.
antiquissimis, 136.
Antium, 49.
antiquorum, 3.
Antonianus, 112.
Antonianis, 105.
Antonini, 141. 103.
Antonino, 110.
Antoninos, 145.
Antoninum, 110. 145.
Antonibus, 14. 111. 145. 148.
199. 205. 207. 208. 211.
Antonio, 103. 105. 106. 107.
108.
Antonium, 100. 103. 104. 105.
Antonius, 105. 118. 200. 212.
Antoniusque, 103.
anuli, 66.
Anulini, 210.
Anulinum, 211.
anulo, 88.
anulos, 29.
anxia, 138.
anxie, 119. 141. 144. 172.
176.
anxious, 110.
anxius, 87.
Aper, 220.
aperis, 17.
aperius, 114.
api, 15.
apium, 15.
Apia, 14.
Ἀπὸ τῆς, 207.
Apolline, 5.
Apollinem, 80.
Apollinis, 13. 15.
apparatu, 89. 146.
apparens, 188.
appareret, 81.
apparitorum, 182.
apparuerunt, 19.
apparuisse, 24.
apparuisse, 196.
appellans, 108. 143. 214.
appellantes, 124. 198.
appellantium, 212. 213.
appellantur, 211.
appellat, 211.
appellare, 214.
appellarent, 23.
appellaretur, 157.
appellati, 17. 22. 189. 211. 212.
211.
appellarunt, 18.
appellata, 9. 13. 42. 43.
appellatam, 13.
appellati, 35.
appellatione, 8. 14. 44.
appellato, 183.
appellatos, 8. 11.
appellatum, 21. 31.
appellatur, 14. 117. 126. 145.
217.

- appellatus, 9. 18. 30. 51. 100.
 164. 191. 201. 213. 220. 229.
 appellaverat, 124. 134.
 appellavere, 136. 209. 210.
 appellaverunt, 23. 205.
 appellavissent, 154.
 appellavitque, 15.
 appellavit, 29. 95. 174.
 appetentia, 205.
 Appia, 60. 104.
 Appiam, 221.
 Appio, 47.
 Appium, 11. 15.
 Appius, 11. 48. 59. 62.
 appositis, 19.
 apprehendit, 63.
 apprehensas, 42.
 approbant, 159.
 approbaverunt, 148.
 appropinquarent, 28.
 Appuleio, 50.
 Appuleium, 83.
 appulum, 12.
 appulsus, 13.
 Apri, 1. 6.
 Aprio, 120.
 Aprum, 147.
 aptiora, 175.
 aptiores, 119. 132.
 apud, 4. 5. 10. 19. 33. 43. 44.
 46. 50. 53. 55. 59. 60. 61.
 62. 63. 65. 66. 68. 71. 75. 76.
 77. 78. 79. 81. 83. 86. 87.
 88. 89. 92. 96. 99. 104. 105.
 109. 113. 114. 116. 120. 125.
 126. 128. 130. 132. 148. 151.
 152. 154. 157. 162. 153. 164.
 169. 174. 175. 176. 181. 191.
 193. 197. 200. 201. 202.
 208. 209. 210. 214. 215. 216.
 217. 218. 219. 221. 222. 225.
 226. 229. 230. 231. 232.
 234.
 Apulam, 55.
 Apuleiam, 83.
 Apuleius, 92. 93.
 Apulia, 71.
 Apulis, 57.
 aqua, 27. 93. 190.
 aquæ, 15. 28. 151.
 aquam, 21. 59. 60.
 Aquas, 83.
 aquila, 35.
 Aquilæ, 150.
 Aquileia, 225.
 Aquileiam, 214.
 Aquileis, 41.
 Aquileium, 232.
 aquis, 164.
 Aquitanos, 157. 184.
 ara, 10.
 Arabas, 197. 140.
 Arabia, 191.
 Arabiam, 151.
 Arabicum, 97. 140.
 Arabs, 151.
 aræ, 10.
 aram, 10. 11.
 arantem, 45.
 aratores, 175.
 aratorum, 157.
 Arbachos, 83.
 arbiter, 204.
 arbitraretur, 178.
 arbitrio, 126. 152. 158. 177.
 arl'itris, 121.
 arbitrium, 184.
 arbitro, 23.
 Arbogastem, 232.
 Arbogastis, 232.
 arborem, 21. 22.
 arbus, 14.
 arca, 66.
 Arcadia, 9.
 Arcadia, 9.
 Arcadio, 231. 234.
 arcam, 65.
 Arcas, 8.
 arce, 62.
 arcem, 5. 7. 29. 62.
 arcendos, 170.
 arceret, 155.
 arcescendum, 49.
 arcescens, 119.
 arcessita, 69.
 arcessitus, 86.
 Archa, 146.
 Archelai, 96.
 Archelao, 109.
 Archelaum, 95.
 architectos, 204.
 Archivorum, 12.
 arcis, 18.
 arcula, 31.
 arcus, 76.
 Ardea, 39.
 Ardeam, 50.
 ardens, 204. 222. 224.
 227.
 ardere, 197.
 ardore, 118. 173. 184. 228.
 229.
 ardorem, 204.
 ardua, 133. 140. 180.
 arduum, 157. 160. 176.
 Arelatensi, 223.
 Arenulus, 20.
 arenæ, 189.
 argentariam, 91.
 Argentarium, 231.
 argentæ, 176.
 argenti, 81.
 argentique, 234.
 Argentoratensibus, 127.
 Argivam, 15.
 Argos, 61.
 arguebat, 185.
 arguens, 123.
 argueretur, 53.
 aris, 42. 58. 65.
 Ariobarzanem, 96.
 Aristobulus, 168.
 Arma, 3. 13. 16. 90. 173. 175.
 190. 230.
 armabatur, 135.
 armaret, 92.
 armaque, 184.
 armata, 80. 180.
 armatas, 119.
 armati, 16. 113.
 armatis, 27.
 armato, 148.
 armatus, 41. 89. 93. 112.
 Armenia, 188.
 Armeniæ, 94.
 Armeniam, 170. 225.
 armenta, 9.
 Armentarii, 122.
 Armentario, 113. 169.
 Armentarium, 220. 221. 222.
 Armentarius, 173.
 armentorum, 222.
 armentum, 10. 11.
 armillas, 29.
 armisque, 17.
 armis, 18. 67. 88. 99. 140. 172.
 183. 201. 204. 205. 208.
 215. 215.
 armorum, 174.
 Arpinas, 88. 101.
 arrepto, 228.
 arripens, 208. 223.
 arripientes, 214.
 arripuerat, 202.
 arripuisset, 231.
 arripuit, 41. 193.
 Arrius, 99.
 arrogatione, 108.
 assille, 179.
 arte, 64. 116. 115. 116. 152.
 222.
 artes, 133.
 artibus, 109. 115. 146. 162.
 174. 188. 209.
 articulorum, 226.
 artificio, 204.
 artis, 5. 36. 142. 157. 178. 181.
 231.
 artium, 128. 129. 138. 148.
 artus, 46.
 arva, 7.
 Arunce, 41. 230.
 aruspices, 149.
 Ascani, 18.
 Ascanio, 12. 17.
 Ascanius, 18. 19.
 Ascanium, 18.
 Asdrubal, 71. 73.
 Asdrubale, 74.
 Asdrubalem, 71.
 Asdrubalis, 71. 73.
 ascendentes, 51.
 ascendit, 70. 80.
 ascitam, 13.
 ascito, 173.
 ascitus, 229.
 ascivit, 207. 229.
 Asclepiodoro, 171.
 Atculanæ, 85.
 Asia, 93. 232.
 Asiæque, 133.
 Asiaticum,

Afix, 155.
 Afiam, 77. 85. 90. 95. 101.
 105. 215.
 Afriatici, 77.
 Afaticum, 78.
 Afaticus, 76.
 aspectui, 146.
 aspectum, 73.
 aspectus, 144.
 asper, 6. 137. 214.
 aspera, 180. 219.
 aspergens, 118.
 asperi, 207.
 asperior, 181. 186. 196.
 asperius, 178.
 aspernata, 160.
 aspero, 133.
 aspersus, 115.
 asperum, 213.
 aspidibus, 108.
 assecuta, 196.
 assecutum, 128.
 assentantium, 211. 215.
 assequi, 197. 217.
 asserant, 13.
 asserbant, 192.
 asserbat, 189.
 asserenique, 144.
 asseret, 121.
 assererat, 115.
 assererant, 1.
 asserere, 78. 111. 197.
 assidue, 84.
 assiduus, 70.
 assistentibus, 177.
 assuetos, 8.
 assumebantur, 176.
 assumi, 227.
 assumptus, 35. 109.
 asurgens, 196.
 asurgere, 91.
 ast, 115. 121.
 astantem, 187.
 astra, 174.
 astuentes, 118.
 astu, 91. 108. 155. 183.
 asylum, 15. 28. 145.
 at, 10. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 19.
 21. 24. 119. 125. 139. 140. 142.
 157. 159. 165. 167. 171. 181.
 199. 214. 230.
 Athenarum, 129.
 Athenas, 102.
 Athenienium, 5. 128. 129.
 201.
 Athenis, 95.
 Attilio, 84. 86.
 Attilius, 63. 64. 101.
 atque, 1. 3. 4. 6. 7. 9. 11. 12.
 13. 15. 16. 17. 18. 20. 23. 24.
 35. 37. 57. 107. 108. 109.
 110. 111. 113. 114. 115. 118. 121.
 122. 123. 124. 125. 126. 127.
 128. 129. 131. 132. 133. 135.
 136. 137. 138. 141. 144. 145.
 147. 148. 149. 150. 155. 157.
 158. 159. 160. 161. 162. 164.
 166. 168. 170. 172. 174. 175.

176. 177. 179. 180. 181. 182.
 185. 191. 194. 197. 199. 202.
 204. 206. 207. 208. 209. 213.
 217. 219. 220. 221. 222. 223.
 227. 228. 230. 231. 232. 233.
 234.
 atroces, 101.
 atrocior, 175.
 atrociora, 149.
 atrociores, 111. 185.
 atrociores, 156. 199.
 atrocioribus, 231.
 atrocitatem, 167.
 atrociter, 183. 190. 195.
 atrocius, 109. 115. 121. 134.
 139.
 atroque, 179.
 atrox, 124. 182. 198.
 atroxque, 201. 208.
 Atuali, 84. 156.
 ataminavit, 111.
 attendere, 214.
 attentatis, 173.
 attenuaverat, 119.
 atteti, 106.
 Atticis, 102.
 attigi, 121.
 attineretur, 120. 194.
 Attio, 47.
 Attiniani, 117.
 Attitatus, 117.
 attolli, 183.
 attonitum, 17.
 attraherent, 24.
 attraxit, 9.
 attributa, 187.
 attributum, 106.
 attrixit, 164.
 attitos, 108.
 avaritia, 127. 162. 196. 214.
 avaritia, 128. 210.
 avaritiam, 16. 122. 179. 180.
 avaro, 188.
 avarusque, 193.
 aucta, 144.
 auctam, 218.
 auctor, 176.
 auctor, 51. 104.
 auctore, 13. 81. 115. 116. 161.
 201. 210.
 auctores, 59. 100. 117. 142.
 auctoribus, 1. 114. 141. 147.
 162. 200.
 auctoris, 118. 179.
 auctoritate, 16. 18. 36. 97.
 105.
 auctoritatem, 185.
 auctoritati, 30. 31. 88. 92.
 auctoritatis, 121. 101.
 auctum, 113.
 audacia, 60. 135.
 audacius, 113. 226.
 audax, 228.
 auderent, 13.
 audientes, 17.
 audienti, 125.
 audire, 214.
 audisset, 14.

audita, 226.
 auditis, 195.
 auditorio, 110.
 audivit, 101.
 avens, 187.
 aventibus, 110.
 Aventino, 10. 14.
 Aventinum, 23. 37. 48. 86.
 Aventinus, 10.
 Aveni, 13.
 Avernumque, 15.
 averfas, 9.
 averfatio, 215.
 avertere, 61.
 averteret, 186.
 averti, 62.
 auferret, 12.
 Aufidius, 10.
 augebantur, 172.
 augebat, 217.
 augenda, 117.
 augendi, 112.
 augens, 110.
 auferentur, 146.
 auferet, 104.
 auferetur, 112.
 auguria, 82.
 augurio, 27.
 auguriorum, 37.
 auguris, 36.
 Augusta, 151.
 Augustæ, 125.
 Augusti, 10. 107. 108. 113.
 146. 180. 201. 210. 211. 216.
 augustiore, 30.
 Augusto, 104. 105. 106. 107.
 121. 123. 185. 183. 183. 194.
 201. 212.
 Augustophratensem, 195.
 Augustum, 103. 105. 141. 150.
 154. 175. 176. 181. 209. 216.
 210. 211.
 Augustus, 100. 110. 169. 183.
 215. 211. 222. 227. 233.
 avi, 110. 211.
 avibus, 10.
 avide, 126. 159. 167. 189.
 avidior, 212.
 avidissimus, 186.
 avidius, 151. 211.
 avidus, 210. 214.
 avitas, 21.
 aulam, 171.
 aulicis, 118.
 Aulicorum, 224. 227.
 Aulo, 91. 136.
 Aulum, 120.
 Aulus, 18.
 avo, 21. 23. 27. 34. 141. 201.
 avocasset, 92.
 avocavit, 177.
 aurata, 218.
 aurea, 80. 207.
 auream, 108. 217.
 Aureliani, 118. 160. 163. 170.
 Aurelianus, 160. 117. 219.
 Aurelii, 1. 218.
 Aurelio, 130. 146.

Aurelius, 131. 132. 208. 211.
212.
aureo, 185. 189.
Aureoli, 158. 217.
Aureolo, 217.
Aureolum, 217.
Aureolus, 157. 158.
aureusque, 214.
Aureum, 210.
auri, 81. 208. 234.
auro, 86. 166. 176. 217. 231.
aurum, 40. 58.
auspicanti, 24.
auspicaretur, 23.
auspicato, 24.
auspicatum, 15.
auspicio, 23. 24. 56. 67. 85.
142. 181.
ausum, 114. 131.
aufurus, 10.
ausus, 10. 222.
aut, 6. 7. 16. 48. 56. 61. 62.
68. 74. 81. 111. 112. 126. 127.
129. 130. 133. 138. 140. 141.
142. 145. 162. 163. 165. 168.
170. 174. 176. 177. 180. 186.
187. 188. 189. 199. 202. 206.
207. 214. 222. 227. 232.
autem, 3. 4. 7. 17. 22. 46. 111.
121. 153. 181. 195. 215. 212.
226. 231. 232.
avum, 22. 23.
avunculi, 101. 103. 107. 183. 185.
avunculo, 40.
avus, 22.
auxerit, 228.
auxeritque, 140.
auxilii, 223.
auxiliis, 168.
auxilio, 60. 114. 119.
auxilium, 17. 33. 62. 188.
auxit, 95.

B.

B Acchanali, 111. 189.
Baſtri, 205.
Badomarium, 217.
baculo, 40.
Bagaudus, 168.
Baſas, 130.
Balbinum, 150.
Balbinus, 214.
balneas, 210. 214.
Barbari, 160.
Barbariæ, 148.
Barbariæ, 179.
Barbaris, 156. 165. 180. 226.
Barbaro, 226. 227.
Barbarorum, 164. 165.
Barbaros, 153. 208.
Barbarosque, 113.
Baſſianam, 212.
Baſſiani, 143. 147.
Baſſiano, 141. 145. 213.
Baſſianum, 141. 210.
Baſſianus, 142. 211. 212.

Baſilicam, 70. 175.
Baſilium, 217.
Baſſo, 217.
Baſtarnas, 184.
beatis, 129.
Bebriacum, 193.
bella, 36. 184. 206.
bellarent, 43.
bellator, 221.
bellatorum, 161.
belli, 34. 66. 89. 133. 157. 160.
164. 169. 229.
bellicoſæ, 140.
bellicoſas, 171.
bellicoſi, 202.
bellicoſiſſimus, 210.
bellique, 198.
bellis, 107. 139. 184.
bello, 34. 36. 38. 47. 52. 53. 54.
59. 60. 63. 65. 68. 70. 73. 84.
96. 97. 100. 101. 103. 104.
106. 110. 124. 126. 134. 151.
153. 165. 168. 175. 205. 215.
226. 227. 229. 230. 231.
232.
bellorum, 170. 224.
belluz, 111.
bellum, 20. 28. 31. 32. 33. 42.
45. 55. 59. 60. 76. 77. 90.
106. 115. 125. 131. 137. 139.
141. 142. 146. 161. 165. 166.
171. 177. 184.

Benaco, 217.
beneficii, 195.
beneficiis, 233.
beneficio, 56.
beneficium, 42.
beneficus, 209.
benigne, 5.
benigneque, 9.
benigni, 234.
Berenicem, 197.
Biberius, 188.
bibliothecas, 198.
biduum, 157.
biennii, 157. 161. 167. 176.
biennio, 123. 153. 154. 177.
biennium, 148. 150. 154.
benevolentia, 210. 212.
benevolentia, 207.
Berenices, 190.
Bergentionem, 230.
bijugi, 189.
bis, 82. 99. 100.
Bithynia, 96. 99. 133.
blandiſſimus, 226. 227.
blandoque, 185.
blandus, 209. 224. 234.
Bocchi, 94.
Boccho, 87. 94.
Bojonium, 131.
Bojonius, 178.
bona, 100. 174. 194.
bonæ, 170.
bonam, 32. 94.
bonarum, 148.
bonas, 224.
boni, 127. 148. 176. 182. 196.

bonis, 101. 109. 111. 114. 128.
138. 139. 150. 152. 160. 188.
231.
bonitatis, 205.
bono, 158. 165. 184.
bonorum, 20. 124. 125. 133.
182. 198. 210.
bonos, 188. 233.
Bonoso, 164.
bonum, 149. 178.
bonus, 167. 212. 213. 230.
bos, 37.
bove, 11.
bovem, 17.
boves, 9. 10. 11.
brevi, 9. 61. 121. 122. 152. 164.
168. 171. 182. 195.
brevis, 165. 228.
breviter, 230.
brevius, 55. 56.
Britannia, 210.
Britannia, 115. 116.
Britanniam, 140. 141. 160. 173.
231.
Britannicum, 190.
Britannos, 139.
Brundisiam, 59.
Bruti, 43. 104. 113. 153.
Bruto, 99. 104.
Brutum, 106.
Brutus, 40. 103.
Bubaliæ, 215.
bustorum, 180.
Byzantio, 224.
Byzantium, 223.

C.

C Abiris, 96.
cachinnantem, 215.
cacuminibus, 8.
cacus, 9.
cadaver, 166. 215.
cadaveris, 213. 220.
cadaveribus, 180.
cadit, 152. 179.
cæci, 62.
cæciderunt, 50. 81.
cæcidit, 95.
Cæcilioque, 150.
Cæcilium, 150.
Cæcilius, 82. 83.
Cæcinam, 196.
cæcus, 59. 60.
cædo, 42. 116. 139. 190. 215.
cædem, 124. 175.
cæderetur, 192.
cædes, 158.
cædi, 169.
cædibus, 124. 168. 198.
cædis, 87. 59. 100.
cæduntur, 149. 154.
cæleſtique, 197.
cæleſtiſque, 206.
cæli, 24. 158. 177.
celo, 3. 1

balum, 179.
 Ceninenses, 18.
 Cæpio, 90.
 Cæpionem, 87.
 Cæpionis, 92.
 excremonias, 129.
 cæsa, 115. 171. 180.
 cæse, 160.
 Cæsar, 13. 14. 15. 18. 19. 20.
 21. 22. 98. 99. 100. 103.
 110. 145. 148. 177. 183. 121.
 126. 127.
 Cæsarē, 1. 104. 105. 106. 119.
 Cæsarē, 157.
 Cæsarē, 28. 104. 106. 117.
 130. 132. 146. 151. 153. 154.
 171. 177. 181. 180. 113. 115.
 116. 126.
 Cæsarē, 150. 169. 173. 119.
 118. 120. 121. 123.
 Cæsarē, 98. 119. 101. 170. 118.
 Cæsaribus, 161. 180. 121.
 Cæsaribus, 113.
 Cæsaribus, 19. 100. 101. 107. 155.
 177. 182. 183. 127.
 Cæsarum, 113. 119. 138. 174.
 178. 177. 189. 190. 194.
 cæsi, 171.
 cæsi, 88.
 cæsi, 111. 150. 164. 185. 193.
 cæso, 180.
 cætera, 151. 170.
 cætera, 171.
 cætera, 20. 115. 128.
 cæteras, 128.
 cæteris, 9. 10. 166. 167. 168.
 174. 176. 194. 233.
 cæteros, 107. 104.
 cæterosque, 121. 111.
 cæterum, 111. 123. 161. 143.
 192.
 cæterum, 14.
 Cæterum, 14.
 Cæli, 183.
 Cælo, 80.
 Cælius, 19. 46. 63. 65. 81. 84.
 89. 90. 104. 148. 183. 114.
 128.
 Calamitate, 18.
 Calatinus, 64.
 calceamenta, 155.
 calciamento, 110.
 Caldius, 188.
 Calidia, 83.
 Caligula, 110. 116. 114.
 Caligula, 115. 188.
 Caligulam, 114. 166.
 callide, 161. 188. 104.
 callidum, 157.
 callidus, 37.
 Calocerus, 177.
 Calpurnii, 81.
 Calpurnium, 100.
 Calpurnius, 64.
 calumniz, 161.
 calumniam, 68.
 calumniis, 124.
 calumniatoris, 100.

calumniis, 128.
 caluſ, 102.
 camelorum, 177.
 camena, 10.
 camerinam, 64.
 Camilli, 50.
 Camillus, 49. 10. 95. 190.
 Campania, 112. 197.
 Campaniam, 66.
 campis, 104. 118. 120. 127.
 campo, 88. 93.
 candidis, 44.
 canchant, 8.
 canendi, 103.
 canentibus, 118.
 canere, 9.
 canes, 72.
 Cannas, 66. 78.
 Cannensis, 72.
 cantabros, 184.
 capaces, 12.
 capere, 66.
 capeſſiverat, 177.
 capeſſivit, 169.
 capi, 112.
 capilloque, 187.
 capillus, 196.
 capit, 110. 153. 156. 157. 173.
 123. 125.
 capite, 81. 39. 113. 114.
 capiti, 113. 118. 189.
 capitolii, 51. 102.
 Capitolino, 7.
 Capitolinus, 11. 51.
 capitolio, 18. 51. 67. 111.
 Capitolium, 19. 50. 51. 58. 72.
 81. 121. 195.
 capitur, 131.
 Cappadocia, 109. 188.
 Cappadocia, 56.
 capre, 19.
 capreas, 109.
 caprino, 87.
 capra, 51.
 capre, 149.
 capram, 9. 39.
 capri, 62.
 capris, 46. 88.
 caprivæ, 36. 181.
 caprivis, 64.
 caprivorum, 47. 79.
 captivos, 61. 77.
 captos, 99.
 captum, 21. 75.
 capturæ, 185.
 caprus, 65. 98. 99. 144. 121.
 caput, 6. 7. 15. 36. 39. 71. 60.
 85. 91. 103. 109. 124. 127.
 Caracalla, 111.
 Caracallæ, 112.
 Caracallas, 111.
 Carausio, 120.
 carbonarium, 91.
 carcere, 48. 61. 70.
 carcerem, 34. 51. 76. 88. 130.
 carere, 205.
 cari, 167.
 Carini, 168.

Carino, 165. 110.
 Carinum, 119.
 Carinus, 167. 120.
 carisia, 160.
 Carissimorum, 105.
 Carmen, 104. 131.
 Carmentam, 8. 9.
 Carmentis, 8. 10.
 carmina, 9.
 carmine, 9.
 carmini, 104.
 carminibus, 8.
 carminum, 107. 115.
 carnis, 161. 111.
 Carnuto, 133. 134.
 caro, 167.
 Caropis, 75.
 caros, 115.
 carpentum, 18.
 Carras, 111.
 carporum, 171. 111.
 Carthaginem, 63. 65. 71. 71.
 71. 80. 149. 175. 111.
 Carthaginenses, 63. 64.
 Carthaginensium, 61.
 Carthaginis, 71.
 Carthago, 133. 171.
 caruit, 186.
 carrota, 104.
 Carus, 189.
 Carus, 165. 119. 121.
 casam, 110.
 Casperio, 100.
 Caspium, 97.
 Cassio, 99.
 Cassium, 100.
 Cassius, 104.
 castos, 114.
 cassum, 110. 108.
 castella, 178.
 castissimæ, 69.
 castissimi, 171.
 Castorem, 44.
 castra, 17. 42. 43. 44. 47. 61.
 62. 66. 71. 72. 73. 79. 82.
 109. 117. 152. 178. 193. 196.
 111.
 caſtri, 104.
 caſtris, 42. 53. 66. 71. 75. 165.
 128.
 casu, 11. 135. 146. 173. 135.
 casum, 160.
 catamitos, 186.
 Cato, 16. 18. 69. 101.
 Catonis, 77. 103.
 Catortum, 124.
 Catros, 118.
 Catroſque, 184.
 Catulli, 100.
 catulam, 113. 114.
 Catulus, 65.
 cavati, 195.
 Caudex, 61.
 Caudinæ, 56.
 caudis, 11.
 cauerent, 195.
 caueret, 87.
 cavillo, 195. 123. 113.

INDEX VOCABULORUM OMNIUM

- cavat, 197.
 causa, 10. 179.
 caussa, 2. 28. 81. 99. 139. 156.
 159. 152. 156. 162. 164. 171.
 177. 181. 184. 158. 211.
 caussam, 37. 66. 213.
 caussante, 191.
 caussaretur, 136.
 caussas, 2.
 caussidicorum, 194.
 caussis, 169. 184.
 cautum, 229.
 cautus, 179.
 ceciderat, 176.
 cecidere, 153.
 ceciderunt, 33. 41.
 cecidisset, 53.
 cecidit, 29. 64. 78.
 cecinerant, 152.
 cecineret, 155.
 cedente, 167.
 cedentibus, 115.
 cederent, 68.
 cederet, 161.
 cedi, 186.
 celandi, 21.
 celasse, 99.
 celeberrimas, 108.
 celeberrimus, 137.
 celebrantibus, 117.
 celebravit, 151.
 celebrantur, 159.
 celebrati, 199.
 celebrato, 131. 172. 225.
 celebratum, 142.
 celebratus, 116.
 celebravit, 75. 76.
 celebratio, 146. 147.
 celere, 25. 27.
 celeritate, 49. 71. 97.
 celeriter, 184.
 cella, 72.
 celsa, 138.
 celsum, 161.
 Celtiberos, 70.
 cena, 63.
 cenam, 86. 132. 225.
 cenaret, 200.
 cenat, 196.
 cenabatur, 93.
 cenat, 130.
 cenarent, 63.
 censor, 57. 68. 70. 74. 76.
 79. 80. 83. 91.
 censorem, 11. 115.
 censores, 58.
 censoribus, 45.
 censorii, 107.
 censu, 115.
 censuissent, 7. 123.
 censuisset, 153. 189. 190.
 censuit, 71. 85. 101. 187.
 censum, 36. 37. 83.
 censura, 59.
 censuram, 60.
 centena, 184.
 centenos, 23.
 centesimus, 15.
 certum, 29. 35. 229.
 centurias, 29. 35. 36. 37.
 centuriaverat, 204.
 Centurio, 48.
 Centurione, 27.
 Centurionem, 77.
 Centurioni, 77.
 Centurionis, 48. 144.
 ceperant, 121.
 ceperat, 77.
 ceperunt, 44.
 cepi, 58.
 cepissent, 58.
 cepisset, 141. 142. 158.
 cepit, 62. 64. 68. 72. 78. 123.
 197. 217. 220.
 Cereali, 133.
 cerebri, 185.
 Cereri, 53.
 Cereris, 129.
 cernebat, 135.
 cernerent, 46.
 certa, 96.
 certamen, 117.
 certamine, 16. 41. 150. 174. 175.
 174.
 certaminum, 184.
 certatim, 147.
 certatione, 32. 33.
 certe, 117. 187.
 ceter, 9.
 certior, 167.
 certo, 11. 179.
 certum, 3. 22.
 cervice, 210.
 cervicem, 104.
 cervices, 213.
 cervici, 54.
 cervicibus, 216.
 cervix, 53.
 cessante, 85.
 cessare, 112.
 cessurunt, 28.
 cessura, 17.
 cetera, 9. 176. 194.
 ceteris, 14. 65. 203.
 ceteros, 110. 111.
 Chalcedona, 176.
 charior, 185.
 Charon, 189.
 Cheroncam, 95.
 Chrestio, 225.
 Chrestologon, 209.
 Cibalas, 229.
 cibi, 14. 15. 182. 186. 230. 232.
 cibo, 15. 201.
 cibos, 46.
 cibum, 22.
 cicatrices, 52.
 Cicero, 101.
 Cilicia, 104. 175.
 Ciliciam, 94. 102.
 Cimbarionis, 14.
 Cimbrico, 94.
 Cimbros, 88.
 Cincii, 19.
 Cincinnatus, 45. 52.
 Cincius, 20.
 Cineam, 60.
 cineres, 122.
 Cinna, 89.
 Cinnæ, 90.
 Cinnam, 213.
 Cinnana, 88.
 circa, 5. 9. 13. 17. 20. 21. 22.
 131. 228.
 Circensibus, 78.
 circiter, 8. 107. 125. 163. 215.
 circo, 39.
 circuitu, 167.
 circum, 36. 173. 203.
 circumarati, 41.
 circumdedit, 34. 36.
 circumducitur, 194.
 circumfunderetur, 132.
 circumfusus, 18.
 circumfusus, 72.
 circumierit, 201.
 circumquaque, 20.
 circumsepsit, 161.
 circumstunt, 114.
 circumspedis, 19.
 circumtulit, 93.
 circumvenit, 171. 188.
 circumventum, 17. 121. 132. 209.
 circumventus, 15. 20. 162. 179.
 circus, 10. 176.
 cis, 164. 179.
 cito, 233.
 citra, 65.
 cive, 128.
 civem, 58.
 cives, 33. 51. 53. 94. 112. 113. 139.
 185. 187.
 civibus, 37. 51.
 civica, 53.
 civilem, 234.
 civiles, 107. 156.
 civili, 97. 101. 103. 104. 106.
 168. 180.
 civilia, 166.
 civilibus, 181. 207.
 civilis, 186.
 civis, 37. 165.
 civitas, 114. 133.
 civitatem, 19. 17. 86. 87.
 civitates, 70. 199.
 civitatibus, 18. 64. 201.
 civitatis, 79.
 civitatum, 206.
 civium, 47. 107. 160. 184.
 Clade, 72. 99. 111. 155. 195.
 202.
 Clades, 172.
 Cladis, 167.
 Clam, 18. 22. 62. 190.
 Clangore, 51.
 Clatior, 126. 188.
 Clatorem, 20.
 Clatioribus, 207.
 Clatissima, 119.
 Clarissimi, 16. 218.
 Clarissimo, 214.
 Clarissimum, 186.
 Clarius, 181.
 Claro, 154.

Cl-

- clarus, 156.
 classe, 5. 16. 73.
 classen, 14. 15. 62. 64. 91. 96.
 classes, 16. 37. 79. 187.
 classi, 104. 169.
 classis, 63. 171.
 Claudia, 69. 190.
 Claudii, 122. 153. 165.
 Claudio, 47. 74. 88. 104. 110. 118.
 Claudium, n. 90. 113. 158. 159. 167.
 Claudius, n. 48. 59. 61. 67. 71. 79. 108. 114. 188. 191. 217.
 clausæ, 180.
 clausas, 100. 181.
 clauserat, 151.
 clauservit, 107.
 clausit, 100.
 clauso, 52.
 clausum, 164.
 clausus, 64.
 clemens, 127. 181. 233.
 clementem, 119.
 clementi, 178.
 clementia, 67. 121. 190. 196.
 clementiam, 101. 108. 114. 198. 204.
 clementissime, 185.
 Cleopatra, 104.
 Cleopatraz, 100. 106.
 clientem, 48. 207.
 Κληπάριον, 198.
 clivo, 7.
 cloacæ, 213.
 cloacam, 192.
 Clodiano, 158.
 Clodii, 106.
 Clodio, 159.
 Clodium, 118. 144. 150.
 Clodius, 119.
 Cloellam, 42.
 Cloelio, 45.
 Clusum, 50.
 Clypeo, 218.
 Clypeos, 20.
 Cnei, 100.
 Cneo, 1.
 Cneum, 181.
 Cneus, 77. 97.
 coacta, 13.
 coacti, 190.
 coactique, 115.
 coacto, 16. 180.
 coactos, 75.
 coactus, 121. 195.
 coangustatus, 216.
 Cocceus, 179.
 Cocles, 41.
 Codro, 98.
 cœcatus, 59.
 cœgerat, 213.
 cœgerunt, 18. 48.
 cœgisse, 92.
 cœgit, 59. 158.
 cœpit, 196. 198.
 cœlestum, 112.
 cœli, 226.
 Cœlium, 52. 161.
 cœlo, 17. 20. 21. 208. 229.
 cœlum, 84.
 coemptis, 104.
 cœno, 194.
 Cœnostrum, 161.
 cœperat, 16.
 cœperint, 130.
 cœperunt, 29.
 cœpimus, 4.
 cœpisset, 24. 117. 116. 233.
 cœpit, 33. 37. 38. 72. 148. 177. 197. 198.
 cœpta, 122. 127. 198.
 cœpti, 222.
 cœptum, 16.
 cœptus, 95.
 cogebatur, 15.
 cogere, 111.
 cogeret, 175.
 cogereretur, 19.
 cogitatum, 121. 197.
 cogitavi, 204.
 cognatione, 14. 181.
 cognatos, 214.
 cognita, 11. 48. 167. 225. 226.
 cognitam, 14.
 cognitione, 282.
 cognito, 41. 119. 136.
 cognitos, 131.
 cognitu, 4.
 cognitum, 39. 69. 171. 180.
 cognitus, 11. 15.
 cognomen, 12. 14. 38. 51. 169. 209. 222.
 cognomento, 7. 19. 46. 62. 107. 110. 128. 139. 140. 192. 216. 210. 222.
 cognomentum, 10. 110. 146. 168.
 cognominasse, 5. 16.
 cognominatus, 8. 72. 104. 105. 183. 211.
 cognominavit, 16. 19.
 cognomine, 41.
 cognoscenda, 233.
 cognoscendam, 231.
 cognovisset, 15. 217.
 cognovit, 119.
 cohibenda, 147.
 cohibita, 117.
 cohibiti, 115.
 cohortes, 80. 83. 119. 120. 117. 149. 204.
 cohortibus, 113. 174.
 cohortium, 172.
 Colchos, 87.
 colebatur, 74.
 colendi, 6.
 colendorum, 6.
 colerent, 30.
 coleret, 47.
 Collatiam, 40.
 Collatini, 40.
 Collatino, 40.
 Collatinus, 39.
 collatis, 46.
 collato, 53.
 colle, 231. 30.
 collectis, 44. 50. 104. 105.
 collectos, 276.
 collega, 41. 53. 54. 73. 74. 79.
 collegæ, 42. 55. 71. 84. 86.
 collegam, 81. 91. 106.
 collegia, 108.
 collegio, 127.
 collem, 18. 33. 37.
 colles, 164.
 colligi, 10.
 Collinam, 95.
 collo, 192.
 collocasse, 17.
 collocatam, 5. 16.
 colloquia, 200. 234.
 colloquium, 54.
 collubentes, 116.
 collum, 87. 226.
 colonix, 19.
 coloniam, 34. 206.
 coloniarum, 127.
 colonis, 93.
 colono, 218.
 colonos, 85.
 colore, 19. 199.
 coluit, 127.
 columna, 202.
 columnæ, 208.
 columnas, 154.
 Comagene, 115.
 comedenda, 11.
 comedisse, 14. 15.
 comes, 40. 105.
 comestationibus, 233.
 comesset, 15.
 comestas, 15.
 comesturos, 15.
 comis, 57.
 comitantium, 203.
 comitatem, 174.
 comitato, 223.
 comitatu, 181. 231.
 comiter, 122.
 comiti, 198. 122.
 comitali, 87.
 comitibus, 99.
 comitis, 59.
 comitio, 87.
 comitatibus, 34. 65. 105.
 commemoravimus, 150.
 commendabat, 81.
 commendationem, 229.
 commentatione, 4.
 commento, 116. 173. 215. 217.
 commigravit, 35.
 commilitones, 183.
 commiserant, 180.
 commiserit, 197.
 commissi, 170.
 commissi, 187.
 commissio, 280.
 committere, 123.
 committeretur, 188.
 committit, 211.
 committo, 227.
 commodantem, 174.
 Κ κ

- commodē, 133. 178. 184.
 commodissima, 114.
 commodissimus, 224.
 commoditates, 125.
 commodus, 132. 139.
 commodum, 134. 135. 142.
 commodus, 208.
 commoratos, 29.
 commoti, 50.
 commotior, 137.
 commoveri, 233.
 commune, 159.
 communem, 6. 173. 209. 210.
 communes, 15. 176.
 communi, 134.
 communicaretur, 59.
 communis, 215. 233.
 communis, 215. 233.
 communis, 19.
 comparata, 20. 88. 104.
 comparuisse, 17.
 comparuit, 29.
 compegit, 27.
 compendio, 185.
 compererat, 169. 187.
 comperere, 120. 153.
 comperimus, 182.
 comperisset, 13. 23. 68. 201.
 comperit, 10. 21. 168. 172.
 174.
 comperta, 11. 155. 205.
 compertis, 152.
 comperto, 11. 22. 149. 159.
 compertum, 117. 125. 137. 166.
 174. 199.
 compescuit, 72.
 competentibus, 81.
 competere, 160.
 competitore, 92.
 competitorem, 93.
 completi, 214.
 completis, 19.
 complexi, 130.
 complexus, 108.
 componere, 6. 228.
 comportatis, 17.
 composita, 115. 128. 131. 162.
 174.
 compositæ, 122. 195.
 compositis, 151. 159. 172. 175.
 compositum, 6. 221.
 composuerit, 137.
 composuit, 6. 140. 158.
 compressa, 27. 109. 114.
 compressam, 21. 222.
 compressisse, 21.
 compressit, 55.
 compressus, 213.
 compresserit, 205.
 compressis, 179. 209.
 comprimere, 114.
 comprimeret, 172.
 comprobantibus, 157.
 compulit, 54. 97. 184. 100.
 compulsa, 104.
 compulsi, 14.
 compulsum, 55.
 conatus, 114. 209. 215.
 concedens, 226.
 concedente, 186.
 concedentibus, 165.
 concedere, 214.
 concepisit, 222.
 concepti, 21.
 concessa, 216.
 concessere, 141. 197.
 concessisset, 140. 178.
 concessit, 39. 47. 50. 68. 73.
 95. 101. 107. 123. 176.
 concessum, 63. 78.
 conchas, 112.
 concidit, 87. 91.
 conciliarunt, 29.
 conciliaverat, 114.
 conciliavit, 19. 93.
 concione, 44. 58. 167.
 concionem, 30. 86. 92.
 concionis, 19.
 conciperetur, 72.
 concitatio, 255.
 concitato, 44.
 concitavisse, 16.
 conclamantibus, 214.
 concludam, 230.
 concordia, 46. 103. 169.
 concordiam, 184. 207. 223.
 concors, 234.
 concrematus, 230.
 concubina, 223.
 concubinæ, 216.
 concubitu, 116.
 concupisceret, 116.
 concupiverit, 166.
 concupivit, 157.
 concurrebatur, 73.
 concurrentibus, 33.
 concursu, 153.
 concussæ, 126.
 condemnassent, 74. 79.
 condemnatus, 33. 74.
 condenda, 13. 177.
 condendæ, 14. 15. 19.
 condere, 16. 24.
 conderet, 15. 23.
 condiderunt, 27.
 condidisse, 4. 8. 12. 13. 15.
 condidit, 7. 202.
 condita, 19.
 conditæ, 133.
 conditam, 7. 19. 76. 119.
 conditione, 18. 68. 152. 170.
 201.
 conditionem, 65. 81. 199.
 conditionis, 60.
 condito, 151.
 conditore, 176.
 conditoribus, 1.
 conditum, 126.
 condituros, 16.
 condonatus, 33.
 confecere, 174.
 confecerint, 161.
 confecisset, 135.
 confecit, 150.
 confecta, 122.
 confectis, 34.
 confectum, 165.
 conferrent, 3.
 confessis, 123.
 confessumque, 200.
 confessus, 71. 105. 204.
 confestim, 124. 132. 142. 148.
 146. 144. 159. 160. 163. 170.
 179. 219.
 confestimque, 136.
 conficeretur, 135.
 conficiuntur, 180.
 confirmant, 173.
 confirmatus, 199.
 confirmavit, 17.
 confisus, 232.
 conflagrasse, 122.
 conflagravit, 32. 165. 177.
 conflaverat, 13.
 conflixit, 44.
 confodiunt, 199.
 confosso, 113. 121.
 confossum, 98.
 confossus, 189. 114.
 confugerant, 8.
 confugerat, 145.
 confugiendi, 51.
 confugit, 39. 44. 45. 57. 66.
 96. 58.
 confusa, 148. 208.
 confusæ, 17.
 confusione, 17.
 congestum, 58.
 congregientem, 153.
 congregitur, 221.
 congressi, 161. 180.
 congressu, 140.
 congressum, 135.
 congressus, 41. 167.
 congruere, 176. 184.
 conjectam, 224.
 conjectis, 200.
 conjecto, 192.
 conjectu, 149.
 connectus, 51. 65. 88.
 consiecient, 14.
 conjuge, 38. 40. 65. 224.
 conjugem, 38. 39. 40. 47. 82.
 116. 144. 157. 191. 223. 228.
 conjugi, 36. 64. 156.
 conjugia, 28.
 conjugibus, 227.
 conjugio, 108.
 conjugis, 29. 79. 115. 128. 131.
 169. 171. 186. 190. 216.
 conjunctum, 14.
 conjunctus, 104.
 conjungens, 226.
 conjungeret, 194.
 conjungit, 223.
 conjunxerat, 71.
 conjunxisset, 16.
 conjunxit, 38. 71. 73. 184. 186.
 conjurarunt, 40.
 conjurasse, 42.
 conjurassent, 197.
 conjuratione, 111.
 conjurationis, 104. 116. 140.
 conjurationum, 121.

Constantina, 176.
Constantinam, 226.
Constantini, 220. 222. 223. 225. 226.
Constantino, 221. 222.
Constantinopoli, 225.
Constantinopolim, 229. 229. 234.
Constantinum, 174. 175. 221. 222. 223. 225.
Constantinus, 160. 175. 176. 179. 221. 223. 224.
Constantio, 170. 173. 174. 177. 220.
Constantis, 200. 226. 227.
Constantissimus, 185.
Constantium, 169. 173. 186. 204. 221. 225.
Constantius, 160. 171. 176. 179. 180. 181. 225. 226. 227.
constat, 119. 167. 169.
consternati, 22.
consternatus, 200.
constet, 4. 121. 122. 122. 143.
constitisse, 8.
constitit, 148.
constituerat, 102.
constitueret, 129.
constituisse, 5. 10.
constituisset, 16.
constituit, 5. 12. 18. 37. 38. 86. 144. 150. 161.
constituere, 10. 42.
constitutum, 47. 49. 192.
constitutum, 222.
constituerat, 175.
constituit, 191. 198.
constupratis, 117.
consuetia, 28.
consueverat, 118.
consueverat, 58.
Consul, 41. 44. 45. 47. 48. 53. 54. 62. 64. 67. 68. 69. 70. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 88. 91. 91. 95. 102.
consularem, 70. 196.
consulares, 83.
consulari, 47. 101. 126. 200.
consularibus, 84. 161.
consulatu, 51. 78. 88. 89.
consulatuum, 1. 55. 88. 89. 107.
consulatus, 59.
consule, 41. 85. 133. 151. 193.
consulem, 43. 45. 60. 61. 64. 67. 87. 89. 93. 100. 195.
consulendum, 5.
consulere, 159. 169.
consules, 51. 93. 190.
consuli, 53. 90. 91.
consulibus, 52. 97. 103.
consulis, 86.
consultrabat, 114.
consultraque, 151.
consultavit, 15. 151.
consulissimus, 68.
consulto, 107. 137. 163. 218.
consultor, 230.

consultum, 127. 188.
consultus, 91.
confuluit, 60.
consumpserat, 113.
consumpssisset, 15.
consumptæ, 126.
consumptas, 118.
consumptis, 15. 161. 221.
consumptio, 14. 132.
consumptum, 111. 132.
consumptus, 107. 174. 204.
106. 208. 215. 219.
confurgit, 126.
contaminavisse, 118.
contaminavit, 191. 212.
contemneret, 194. 195.
contemplemur, 233.
contemptui, 114. 196.
contendebat, 157.
contendens, 98.
contenderet, 119. 157. 180. 191.
196.
contendit, 115. 170. 173.
contentio, 19. 23.
contentione, 24.
contentionis, 24.
contentum, 5.
contextens, 189.
contigerat, 122.
contigetit, 118.
contigit, 167.
continebant, 31.
continentia, 234.
continentiæ, 231.
continentiam, 78. 204.
contingerent, 202.
continuis, 18.
continuo, 177. 190.
continuus, 208.
conto, 228.
contra, 24. 28. 50. 54. 56. 61.
62. 83. 87. 89. 92. 111.
148. 159. 162. 171. 201. 205.
217. 231.
contradi, 154.
contradiis, 112.
contradio, 170.
contradixit, 59.
contraque, 23. 162. 174. 204.
contrarium, 174.
contraxerit, 157.
Contrebiham, 83.
contrectabat, 118. 191.
controversam, 134.
controversiæ, 23.
controversias, 231.
controversis, 209.
contubernalis, 99.
contubernio, 19. 150. 235.
contulerat, 155.
contulere, 197.
contulerit, 205.
contulit, 82.
contumaciam, 194.
contumelia, 159.
contumeliam, 143.
contumeliis, 194.
conturbatam, 21.

- contuse, 115.
 convalescit, 37.
 convaluit, 164.
 convenere, 175.
 convenire, 111. 162. 218.
 conveniret, 117.
 convenis, 25. 28.
 convenisse, 138.
 convenissent, 180.
 convenisset, 53.
 convenit, 208.
 conventus, 109.
 conversa, 197.
 conversationis, 209.
 conversi, 43.
 conversum, 175.
 conversus, 199.
 convertisse, 59.
 convertit, 220.
 convivios, 196.
 convivium, 93. 207.
 convivio, 39. 40. 70. 77. 119.
 200. 209. 210. 213. 215.
 convivium, 196. 234.
 convocat, 129.
 convocato, 191.
 coopertis, 8.
 cooperto, 177.
 cooptravit, 161.
 copia, 15. 195.
 copiam, 180. 192.
 copias, 16. 17. 10. 94.
 copiis, 17. 18. 62. 71.
 copiosam, 183.
 Cora, 19. 20.
 Corausio, 171.
 Corausius, 168.
 Corculum, 68.
 Cordus, 41.
 Corinthii, 35.
 Corinthios, 81.
 Corinthium, 82.
 Coriolanus, 46.
 Corneliz, 79.
 Cornelii, 116. 193.
 Cornelio, 52.
 Cornelium, 52. 216.
 Cornelius, 52. 72. 89. 97.
 Corniculani, 36.
 corniculo, 91.
 cornix, 201.
 cornu, 53. 54.
 corona, 45. 53. 80. 189.
 coronam, 184.
 corpora, 89.
 corpore, 22. 38. 76. 99. 111.
 152. 186. 176. 193. 219.
 corporibus, 172.
 corporis, 9. 10. 96. 135. 196.
 201. 202. 226. 238.
 corporisque, 160.
 corpus, 22. 38. 41. 46. 48. 54.
 61. 74. 83. 97. 201. 213. 214.
 222. 224. 215. 234.
 correcta, 80.
 correctas, 185.
 correctorem, 218.
 correctura, 167.
 correcturam, 161.
 correptis, 90.
 correpto, 119.
 correptus, 201. 220.
 corrigendis, 138.
 corrigere, 81.
 corripere, 33.
 corripuere, 192.
 corripuit, 192. 226. 228.
 corrossissent, 161.
 corrumpendam, 40.
 corrumpentes, 7.
 corrumpere, 48.
 corrumpi, 130. 131. 139.
 corrumpitur, 164.
 corruerunt, 154.
 corrupt, 59. 91. 120.
 corrupta, 158. 173.
 corrupti, 191.
 corruptis, 95. 112. 154. 160.
 213.
 corrupto, 18. 90. 106. 117.
 corvi, 103.
 Corvinus, 55.
 corvus, 55.
 corvos, 63.
 Cosdroc, 126.
 Cosso, 52.
 Costum, 52.
 Cossus, 52.
 costas, 220.
 cote, 36.
 Cottam, 93.
 Cottias, 117. 196.
 Cottio, 117. 191.
 Craffi, 98.
 Craffo, 100.
 Craffum, 86. 100.
 crassus, 98.
 creabatur, 59.
 creandique, 165. 184.
 creandum, 129.
 crearetur, 47.
 creat, 154. 163. 173.
 creati, 145. 215.
 creatis, 48. 221.
 creatricis, 222.
 creatur, 221.
 creatus, 30. 41. 137. 149. 169.
 190. 215. 230.
 creavere, 150.
 creavit, 31. 46. 48. 209. 210.
 226.
 crebre, 206.
 crebro, 110. 127. 135. 157. 204.
 crebros, 229.
 credebat, 110.
 credebatur, 10. 196. 202.
 credendum, 92. 139.
 credens, 111.
 credere, 231. 233.
 crederent, 3.
 crederes, 204.
 credi, 198.
 credibile, 103.
 crediderat, 162.
 crediderunt, 18.
 credita, 170.
 creditum, 17. 30. 208.
 creditur, 72.
 credo, 206.
 creduntur, 215.
 cremandum, 98.
 cremati, 31.
 cremavit, 121.
 Cremeram, 43.
 Cremonam, 110.
 Cretenis, 125. 126.
 crevisse, 125. 199.
 Creusam, 5.
 criminando, 88.
 criminationibus, 200.
 criminatur, 115.
 crimine, 74. 116.
 crimini, 50.
 criminibus, 220.
 criminis, 196.
 criminose, 119.
 crinitum, 178. 176. 204.
 Crisum, 213. 214.
 Crispus, 176.
 Critolao, 82.
 cruci, 188.
 cruciatibus, 118.
 cruciatu, 204.
 cruciatus, 176. 199.
 crucis, 63.
 crudelia, 233.
 crudelis, 191.
 crudelitate, 89. 208. 213.
 crudelitatem, 89.
 crudelitati, 119.
 crudelitatis, 198.
 cruditate, 229.
 cruore, 180.
 cruorem, 220.
 cruribus, 115. 176.
 Crustam, 14.
 Crustumini, 18.
 Clustunum, 19. 20.
 Crystallina, 208.
 Ctesiphonta, 165.
 Ctesiphontem, 219.
 cubiculum, 40.
 cui, 10. 12. 48. 58. 164. 122.
 130. 133. 134. 141. 142. 143.
 146. 154. 162. 163. 169. 172.
 177. 196. 199. 219.
 euidam, 5. 37. 77. 83. 104.
 115. 198.
 cuiquam, 165. 184. 197.
 cuique, 121. 123. 172. 158. 162.
 cujus, 13. 15. 29. 37. 39. 41.
 42. 53. 66. 79. 85. 98. 99.
 104. 108. 111. 117. 125. 131.
 135. 138. 140. 160. 167. 171.
 173. 174. 176. 177. 178. 180.
 185. 185. 191. 192. 194. 198.
 200. 201. 205. 206. 207.
 208. 209. 210. 212. 219. 232.
 cuiusdam, 13. 70.
 cuiusnam, 158.
 cuiusquam, 119.
 cuiusque, 111. 154. 172. 182.
 202. 232.
 culmina, 172.

Cul-

culpa, 51.
cultri, 101. 104.
cultris, 171.
cultrissimus, 229.
cultrius, 129.
cultoribus, 121.
cultri, 131.
cultero, 40.
culcu, 112. 113. 146. 147. 163.
181. 185. 207.
ultus, 6. 30. 144. 107. 217.
218.
cum, 1. 4. 5. 7. 8. 10. 11. 12.
14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28.
29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38.
39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47.
48. 49. 50. 51. 52. 53. 54.
55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62.
63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71.
72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80.
81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89.
90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98.
99. 100. 101. 102. 103. 104. 105.
106. 107. 108. 109. 110. 111.
112. 113. 114. 115. 116. 117. 118.
119. 120. 121. 122. 123. 124. 125.
126. 127. 128. 129. 130. 131. 132.
133. 134. 135. 136. 137. 138. 139.
140. 141. 142. 143. 144. 145. 146.
147. 148. 149. 150. 151. 152. 153.
154. 155. 156. 157. 158. 159. 160.
161. 162. 163. 164. 165. 166. 167.
168. 169. 170. 171. 172. 173. 174.
175. 176. 177. 178. 179. 180. 181.
182. 183. 184. 185. 186. 187. 188.
189. 190. 191. 192. 193. 194. 195.
196. 197. 198. 199. 200. 201. 202.
203. 204. 205. 206. 207. 208. 209.
210. 211. 212. 213. 214. 215. 216.
217. 218. 219. 220. 221. 222. 223.
224. 225. 226. 227. 228. 229. 230.
231. 232. 233. 234.
Cumque, 7. 8. 10. 11. 12. 13. 14.
15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23.
24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32.
33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41.
42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.
51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59.
60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68.
69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77.
78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86.
87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95.
96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103.
104. 105. 106. 107. 108. 109. 110.
111. 112. 113. 114. 115. 116. 117.
118. 119. 120. 121. 122. 123. 124.
125. 126. 127. 128. 129. 130. 131.
132. 133. 134. 135. 136. 137. 138.
139. 140. 141. 142. 143. 144. 145.
146. 147. 148. 149. 150. 151. 152.
153. 154. 155. 156. 157. 158. 159.
160. 161. 162. 163. 164. 165. 166.
167. 168. 169. 170. 171. 172. 173.
174. 175. 176. 177. 178. 179. 180.
181. 182. 183. 184. 185. 186. 187.
188. 189. 190. 191. 192. 193. 194.
195. 196. 197. 198. 199. 200. 201.
202. 203. 204. 205. 206. 207. 208.
209. 210. 211. 212. 213. 214. 215.
216. 217. 218. 219. 220. 221. 222.
223. 224. 225. 226. 227. 228. 229.
230. 231. 232. 233. 234. 235. 236.
237. 238. 239. 240. 241. 242. 243.
244. 245. 246. 247. 248. 249. 250.
251. 252. 253. 254. 255. 256. 257.
258. 259. 260. 261. 262. 263. 264.
265. 266. 267. 268. 269. 270. 271.
272. 273. 274. 275. 276. 277. 278.
279. 280. 281. 282. 283. 284. 285.
286. 287. 288. 289. 290. 291. 292.
293. 294. 295. 296. 297. 298. 299.
300. 301. 302. 303. 304. 305. 306.
307. 308. 309. 310. 311. 312. 313.
314. 315. 316. 317. 318. 319. 320.
321. 322. 323. 324. 325. 326. 327.
328. 329. 330. 331. 332. 333. 334.
335. 336. 337. 338. 339. 340. 341.
342. 343. 344. 345. 346. 347. 348.
349. 350. 351. 352. 353. 354. 355.
356. 357. 358. 359. 360. 361. 362.
363. 364. 365. 366. 367. 368. 369.
370. 371. 372. 373. 374. 375. 376.
377. 378. 379. 380. 381. 382. 383.
384. 385. 386. 387. 388. 389. 390.
391. 392. 393. 394. 395. 396. 397.
398. 399. 400. 401. 402. 403. 404.
405. 406. 407. 408. 409. 410. 411.
412. 413. 414. 415. 416. 417. 418.
419. 420. 421. 422. 423. 424. 425.
426. 427. 428. 429. 430. 431. 432.
433. 434. 435. 436. 437. 438. 439.
440. 441. 442. 443. 444. 445. 446.
447. 448. 449. 450. 451. 452. 453.
454. 455. 456. 457. 458. 459. 460.
461. 462. 463. 464. 465. 466. 467.
468. 469. 470. 471. 472. 473. 474.
475. 476. 477. 478. 479. 480. 481.
482. 483. 484. 485. 486. 487. 488.
489. 490. 491. 492. 493. 494. 495.
496. 497. 498. 499. 500. 501. 502.
503. 504. 505. 506. 507. 508. 509.
510. 511. 512. 513. 514. 515. 516.
517. 518. 519. 520. 521. 522. 523.
524. 525. 526. 527. 528. 529. 530.
531. 532. 533. 534. 535. 536. 537.
538. 539. 540. 541. 542. 543. 544.
545. 546. 547. 548. 549. 550. 551.
552. 553. 554. 555. 556. 557. 558.
559. 560. 561. 562. 563. 564. 565.
566. 567. 568. 569. 570. 571. 572.
573. 574. 575. 576. 577. 578. 579.
580. 581. 582. 583. 584. 585. 586.
587. 588. 589. 590. 591. 592. 593.
594. 595. 596. 597. 598. 599. 600.
601. 602. 603. 604. 605. 606. 607.
608. 609. 610. 611. 612. 613. 614.
615. 616. 617. 618. 619. 620. 621.
622. 623. 624. 625. 626. 627. 628.
629. 630. 631. 632. 633. 634. 635.
636. 637. 638. 639. 640. 641. 642.
643. 644. 645. 646. 647. 648. 649.
650. 651. 652. 653. 654. 655. 656.
657. 658. 659. 660. 661. 662. 663.
664. 665. 666. 667. 668. 669. 670.
671. 672. 673. 674. 675. 676. 677.
678. 679. 680. 681. 682. 683. 684.
685. 686. 687. 688. 689. 690. 691.
692. 693. 694. 695. 696. 697. 698.
699. 700. 701. 702. 703. 704. 705.
706. 707. 708. 709. 710. 711. 712.
713. 714. 715. 716. 717. 718. 719.
720. 721. 722. 723. 724. 725. 726.
727. 728. 729. 730. 731. 732. 733.
734. 735. 736. 737. 738. 739. 740.
741. 742. 743. 744. 745. 746. 747.
748. 749. 750. 751. 752. 753. 754.
755. 756. 757. 758. 759. 760. 761.
762. 763. 764. 765. 766. 767. 768.
769. 770. 771. 772. 773. 774. 775.
776. 777. 778. 779. 780. 781. 782.
783. 784. 785. 786. 787. 788. 789.
790. 791. 792. 793. 794. 795. 796.
797. 798. 799. 800. 801. 802. 803.
804. 805. 806. 807. 808. 809. 810.
811. 812. 813. 814. 815. 816. 817.
818. 819. 820. 821. 822. 823. 824.
825. 826. 827. 828. 829. 830. 831.
832. 833. 834. 835. 836. 837. 838.
839. 840. 841. 842. 843. 844. 845.
846. 847. 848. 849. 850. 851. 852.
853. 854. 855. 856. 857. 858. 859.
860. 861. 862. 863. 864. 865. 866.
867. 868. 869. 870. 871. 872. 873.
874. 875. 876. 877. 878. 879. 880.
881. 882. 883. 884. 885. 886. 887.
888. 889. 890. 891. 892. 893. 894.
895. 896. 897. 898. 899. 900. 901.
902. 903. 904. 905. 906. 907. 908.
909. 910. 911. 912. 913. 914. 915.
916. 917. 918. 919. 920. 921. 922.
923. 924. 925. 926. 927. 928. 929.
930. 931. 932. 933. 934. 935. 936.
937. 938. 939. 940. 941. 942. 943.
944. 945. 946. 947. 948. 949. 950.
951. 952. 953. 954. 955. 956. 957.
958. 959. 960. 961. 962. 963. 964.
965. 966. 967. 968. 969. 970. 971.
972. 973. 974. 975. 976. 977. 978.
979. 980. 981. 982. 983. 984. 985.
986. 987. 988. 989. 990. 991. 992.
993. 994. 995. 996. 997. 998. 999.
1000.

cupiditas, 17.
cupiditate, 77.
cupiditatem, 212.
cupidius, 149.
cupido, 12. 119.
cupidos, 206.
cupidum, 157. 195. 197.
cupidus, 10. 119. 139. 213.
cupiente, 129. 185.
cupientem, 167.
cupientes, 71.
cupientiores, 148.
cupientissimo, 133.
Cupienum, 150.
cupit, 118.
cupito, 157.
cura, 111. 180.
curam, 117. 172. 176. 234.
curandæ, 107.
curans, 198.
curantem, 115.
curantibus, 157.
curarat, 186.
curare, 118. 119.
curatens, 154.
curaree, 175. 179.
curati, 111. 127. 195.
curata, 172.
curati, 121.
curatone, 218.
curatum, 114.
curavere, 111.
curavisse, 143.
curavit, 47. 90. 91. 183.
curia, 98. 104. 108. 117.
curiam, 32. 35. 38. 61. 86. 89.
91. 119. 139.
curias, 216.
Curiaii, 13.
Curiaii, 13.
Curibus, 29. 30.
Curio, 61.
Curios, 135.
curiosæ, 14.
curiosi, 143.
curis, 156.
Curis, 68.
curru, 119.
cursum, 45. 88.
cursor, 54.
cursore, 51.
cursu, 61.
cursum, 127.
Cursum, 170. 193.
curulibus, 10.
custode, 198.
custodes, 115. 117. 191.
custodia, 10. 105.
custodiam, 77. 112.
custodias, 51.
custodiibus, 19. 41. 213.
custodiunt, 213.
custos, 182. 201. 224.
Cyprum, 177.
Cypheli, 15.
Cyro, 174.
Cytheridem, 103.
Cyzicenos, 158.

D

Abatur, 53.
Daci, 100. 188.
Dacia, 212.
Daciam, 118.
Daciamque, 231.
Dacis, 124.
Dacorum, 126.
Dalmatio, 177.
Dalmatius, 179.
Damarati, 35.
damnatorum, 110.
damnaturs, 50. 51.
damnavit, 101. 187.
damno, 115. 157. 158.
dandum, 47.
Danubio, 117. 114.
Danubium, 151. 174. 178.
Danubius, 114. 115.
Dardanos, 95.
dare, 134.
darent, 91.
daret, 15. 46. 58. 127. 159.
164. 187.
daretur, 19. 165.
dari, 161. 197.
data, 16. 14. 42. 59. 77. 117.
133. 201.
dari, 14.
dato, 7. 16. 18. 61. 79.
datum, 37. 41. 50. 89. 145.
118. 177. 232.
Daza, 211.
de, 4. 5. 8. 112. 14. 18. 19.
21. 21. 35. 43. 44. 46. 50.
51. 53. 57. 58. 59. 60. 64.
65. 67. 69. 71. 74. 75. 77.
78. 83. 86. 87. 88. 89. 91.
101. 108. 109. 111. 119. 160.
170. 184. 189. 191. 193. 195.
201. 204. 205. 208. 211. 213.
240. 211.
dea, 11.
debellavit, 100.
debere, 17. 59. 115.
debili, 161. 174.
debilis, 216.
decantandique, 59.
decedere, 38. 121.
decederent, 65.
decem, 48. 49. 71. 214. 231.
Decemviros, 48.
decenni, 50.
decennii, 124.
decens, 126.
decenter, 216.
Decentio, 186.
Decentium, 216.
Decentius, 116.
deceptis, 41.
deceptus, 42. 69. 232.
decernunt, 154.
decebatatur, 167.
decessit, 46. 88. 174.
dece, 196. 219.
Decibalo, 126.
L 1

- decidisse, 17.
 decidit, 41.
 Decii, 53. 55. 153.
 decima, 10.
 decimam, 10.
 decimo, 126.
 decimoque, 134.
 decimo, 135. 179.
 decimum, 107. 179.
 Decio, 47. 152.
 Deciorum, 153. 160.
 Decium, 91.
 Decius, 52. 53. 152. 215.
 decitum, 78.
 declamandi, 140.
 declamaret, 185.
 declaratus, 17.
 declinare, 188.
 declinato, 18.
 declinent, 189.
 decollatur, 210.
 decoram, 227.
 decorandorum, 204.
 decorandum, 187.
 decore, 159. 181.
 decreta, 162. 206. 208.
 decreto, 113.
 decretum, 176. 209. 210.
 decreverat, 118.
 decrevere, 134.
 decrevit, 81. 125.
 decuerit, 189.
 decus, 157. 159. 174. 175. 179.
 199.
 dedecore, 117. 191.
 dedecorose, 192.
 dedecorosum, 221.
 dedecorum, 95.
 dedecus, 92.
 dederat, 42. 230.
 dedicandorum, 152.
 dedicato, 126.
 dedicaret, 91. 44. 67.
 dediderat, 115.
 dedisse, 21. 22. 23.
 dedisset, 90. 144.
 dedissetis, 81.
 dedit, 6. 20. 21. 27. 29. 47.
 86. 217.
 dediti, 156. 160.
 deditiōnem, 18. 45. 50. 62.
 75. 94.
 deditiōnes, 93.
 deditiōnis, 84.
 deditis, 93. 97.
 deditus, 56. 81. 109. 140. 196.
 201. 216. 217.
 deduceret, 62.
 deductæ, 127. 133.
 deductos, 197.
 deductus, 82. 122. 218.
 deduxerat, 119.
 deduxit, 34. 210.
 deesse, 28.
 defatigassent, 232.
 defecerant, 75.
 defecit, 126. 222. 228.
 defectio, 201.
 defectionis, 85.
 defectu, 176.
 defectum, 210.
 defectus, 116.
 defenderunt, 46.
 defendunt, 160.
 defensor, 206. 232.
 defensum, 51.
 deferendum, 130.
 deferretur, 8.
 defertur, 136.
 deferunt, 154.
 defessus, 89.
 deficerent, 46.
 deflerent, 124. 198.
 deformata, 214.
 deformem, 195.
 deformi, 113.
 deformis, 185. 190.
 defuncti, 98.
 degente, 165.
 degustans, 205.
 dehinc, 115. 124. 142. 145.
 189. 191. 193. 197. 198. 204.
 221. 222. 223. 224. 226.
 dei, 21. 45. 159. 170.
 deiecit, 51. 64.
 deiectum, 179. 180.
 deiectus, 38.
 deiecitur, 121.
 dein, 1. 21. 23. 57. 62. 84.
 90. 104. 108. 121. 157.
 deinceps, 124. 139. 111.
 deinde, 18. 40. 41. 51. 58. 66.
 84. 85. 90. 96. 118. 142. 190.
 195. 196. 17. 50. 83. 99. 119.
 221.
 delapsi, 43.
 delata, 120. 146. 153.
 delataque, 111.
 delatum, 61. 101. 149. 188.
 delatus, 165.
 delectabatur, 196.
 delectatus, 10.
 delectis, 71.
 delendam, 71.
 delendarum, 139.
 delinimentum, 199.
 delere, 121. 195.
 delet, 161.
 deletæ, 150.
 deletæque, 161.
 deletis, 160. 232.
 delevit, 80. 184. 227.
 deliciae, 197.
 delicias, 198.
 deliciis, 66.
 delicti, 162.
 delictis, 140.
 delictorum, 140.
 deligerent, 162.
 deligitur, 110. 157. 166.
 delinimentis, 115.
 delinuit, 88.
 Delmata, 220.
 Delmatarum, 68.
 Delmatas, 184.
 Delmatiam, 225.
 Delmatias, 190.
 Delmatii, 225.
 Delmatio, 224. 219.
 Delmatius, 225.
 Delminium, 68.
 Delphici, 15.
 Delphos, 5. 40.
 Delum, 13.
 demens, 177.
 dementiam, 138. 181.
 demersus, 222.
 Demetrium, 75.
 demisit, 44.
 demissa, 143.
 demitteret, 194.
 demonstrabo, 24.
 demotis, 160.
 dempsere, 146.
 dempta, 8.
 demptis, 115. 200.
 demptum, 158.
 demum, 65. 69. 111. 130. 131.
 176. 180. 229.
 dena, 58.
 denique, 111. 123. 131. 134.
 140. 149. 150. 157. 158. 164.
 166. 170. 174. 176. 185. 188.
 189. 197.
 Dentatus, 58.
 dentium, 214.
 denunciandæ, 133.
 denunciaret, 149.
 denunciavere, 119. 149.
 denunciaverint, 202.
 Deo, 9. 30. 40. 108. 174.
 176. 232.
 deorum, 6. 15. 16. 19. 111. 136.
 189.
 deos, 10. 11. 12. 20. 30. 50.
 99. 159.
 deperit, 20.
 depoposcit, 43.
 deportari, 21.
 deportata, 144.
 deportatur, 230.
 depositum, 91.
 deposuit, 42. 45. 95.
 depravatus, 208.
 deprecatio, 29.
 deprehendunt, 40.
 depressit, 68.
 depugnandi, 135.
 depulit, 70.
 depulsoribus, 176.
 depulsus, 17. 20.
 deridiculi, 40.
 descenderat, 28. 120.
 descendisse, 173.
 descendit, 21. 37. 86.
 descriptis, 99. 155.
 deserere, 73.
 desereretur, 174.
 deferi, 212.
 deferata, 101.
 desertus, 90. 119. 173. 192.
 deseruerat, 92.
 deseruerunt, 150.
 desideraretur, 179.

deſiderari, 217.
deſiderio, 162.
deſiderium, 147.
deſidia, 111.
deſidiā, 177.
deſignaret, 21.
deſignatus, 217.
deſit, 17.
deſiit, 86.
deſiuit, 49.
deſinebat, 213.
deſipere, 94.
deſiſtenti, 10.
deſpectaretur, 140.
deſpectatur, 123.
deſpectui, 124. 174.
deſpectum, 129.
deſperaret, 9. 10.
deſperatione, 154.
deſpectari, 10.
deſipiens, 26.
deſponſata, 16.
deſtinandi, 121.
deſtinando, 141.
deſtinant, 160.
deſtinantur, 175.
deſtinata, 118. 101.
deſtinat, 59.
deſtinatum, 149.
deſtinaverat, 142. 119.
deſuper, 93.
deſectum, 12.
deſectus, 16.
deſectiſſe, 200.
deſectus, 88.
deſectabilior, 134.
deſectans, 221. 128.
deſectatus, 211.
deſectum, 54.
deſecti, 44.
deſecti, 53.
deſectio, 154. 160.
deſectumque, 151.
deſectumque, 217.
deſectum, 7.
deſect, 166.
deſectante, 69.
deſectere, 212.
deſectiſſe, 3. 5. 7. 8. 11. 144.
deſectere, 165. 198.
deſect, 46.
deſect, 115.
deſect, 82.
deſect, 55. 74.
deſect, 5. 49. 69. 166. 198.
deſectumque, 124.
deſectio, 55.
deſect, 53.
Deus, 9.
dextera, 210.
dextram, 81.
diadema, 85. 105. 118.
diademate, 189. 124.
Diadumeno, 212.
Diadumenus, 145.
Dizo, 81.
Dilem, 50. 31.
Dianz, 37. 86.

dicat, 7.
dicebat, 184. 87.
dicatum, 119.
dicebatur, 188. 210.
dicend, 217.
dicendi, 180.
dicendo, 92.
dicens, 58. 194.
dicente, 4. 200.
dicere, 116. 191.
dicerent, 188.
dicerentur, 21. 193.
diceret, 55. 101. 229.
diceretur, 228.
dici, 5. 21. 62. 113. 124. 166.
167. 198. 206. 233.
dicimus, 8.
dicitur, 6. 7. 11. 22. 99. 104.
128. 129. 215. 221. 234.
dicit, 9. 12. 47. 70. 60. 191.
194. 215.
dicit, 19.
dicitam, 8. 22. 50. 54. 100.
Dicator, 44. 45. 99.
Dicatorum, 44. 58.
Dicatori, 218.
dicatorum, 45. 95.
dicit, 5. 21.
dicit, 114.
dicitans, 200.
dicitaret, 117.
dicitaretque, 20.
dicit, 37. 119. 185. 197. 112.
200. 204.
dicitos, 11.
dicit, 228. 194.
dicitum, 8. 15. 21. 157. 204.
dicitus, 38. 39. 40. 43. 44. 45.
50. 51. 55. 62. 67. 68. 78.
80. 85. 94. 99. 107. 141.
146. 181. 196. 201. 202. 205.
208. 212. 222.
dicunt, 7.
dicuntur, 211.
didicerat, 9. 234.
didicit, 101. 192.
dic, 5. 14.
Didio, 40. 41. 45. 48. 50.
73. 81. 96. 116. 179. 180. 197.
201. 219. 226. 227. 231.
Didius, 136.
diebus, 132. 217. 150. 173. 217.
223. 226. 239.
diem, 44. 54. 97. 177. 181.
197. 229.
dierum, 206. 219.
dies, 11. 14. 43. 49. 50. 110.
146. 151. 151. 175. 185.
diesque, 192. 197. 201. 219.
220. 227. 231.
differte, 117. 233.
differet, 81.
differri, 222.
difficile, 213.
difficilem, 183.
difficulter, 107.
diffudet, 210.
digesta, 1.

digitos, 198.
digna, 114.
dignatus, 83.
digni, 158.
dignis, 44. 178. 211.
dignitas, 253.
dignitate, 168.
dignitatem, 35. 36. 87.
dignitatibus, 234.
dignos, 21.
digrediebantur, 5.
digreſſa, 152.
digreſſum, 12. 13.
dis, 7. 71.
dilatione, 19. 233.
dilexerunt, 192.
dilexit, 19. 227.
diligebat, 185. 202.
diligens, 210.
diligenter, 19.
diligentia, 205.
diligentiam, 201.
diligere, 233.
diligetur, 97.
diluvii, 154.
diluvio, 8.
dimicandi, 16.
dimicando, 20.
dimicandum, 17.
dimicans, 29. 217. 226. 227.
dimicarent, 52.
dimicaretur, 17.
dimicaverit, 109.
dimidia, 217.
dimidius, 224.
diminutionem, 184.
dimittendos, 56.
dimittere, 34. 98.
Dio, 89.
Dioclea, 210.
Diocles, 210.
Diocletiano, 167. 169.
Diocletianus, 166. 220.
dirarum, 211.
diremptis, 169.
diremptum, 17.
direpta, 109. 156.
direpta, 188.
direptiones, 156.
direptionibus, 146.
direptis, 156.
direpto, 156.
direxerat, 217.
ditimendi, 17.
ditipi, 174. 175.
ditiplebant, 173.
diro, 179.
diruerent, 44. 70.
dituit, 32.
diruta, 52.
dis, 53. 54.
diſce, 193.
diſcedant, 11.
diſceptator, 200.
diſceptione, 19.
diſceptatores, 23.
diſceſtus, 214.
diſceſſerit, 140.

discessit, 82.
discessu, 168.
disciplina, 80.
disciplinæ, 22.
disciplinam, 6.
disciplinis, 203.
discordarunt, 46.
discordia, 46. 74. 218.
discordiarum, 72.
discrepantibus, 218.
discreta, 221.
discrimen, 184.
discurrabant, 22.
discessit, 60.
discretissimum, 112.
discretus, 93.
disiectis, 21.
dispar, 176.
dispari, 128.
dispensatio, 125.
disperse, 102.
dispersum, 6.
displicebat, 104.
dissensionum, 165.
dissentire, 225.
dissentibus, 96.
dissidium, 213.
dissimiles, 110. 128.
dissimilis, 218.
dissimulans, 201.
dissimulatio, 177.
dispendium, 10.
disponens, 193.
dissuasit, 65.
distare, 191.
distincta, 113.
distineretur, 172.
distractus, 34.
distraxit, 207.
distribuit, 9. 29. 31. 36. 37.
distributa, 23.
distulerant, 167.
ditarer, 211.
ditionem, 140. 171.
diu, 30. 88. 111. 116. 119. 121.
137. 148. 166. 173. 195. 204.
diversa, 34. 118. 177.
diversarum, 8.
diversas, 12.
diversi, 12.
diversis, 24. 232.
diversitate, 38.
diverso, 216. 220.
diversos, 176.
diversum, 127.
divi, 209. 210.
divideretur, 84.
dividundis, 85.
divina, 10. 22. 90. 131.
divinaque, 131.
divinam, 15. 72. 149.
divinique, 202.
divinis, 7. 122.
divinitus, 19. 203. 206.
divinius, 109.
divino, 173.
divinos, 105.
divisa, 128.

divisisset, 50.
divisit, 58.
diviso, 98.
divites, 190. 191.
divitias, 40.
divitiis, 105.
Divos, 137. 142.
diutissime, 72.
diuturnitas, 160.
diuturnum, 149. 176.
divulgatum, 232.
divum, 158.
Divus, 100. 99.
dixerat, 187.
dixere, 158. 140.
dixerit, 7.
dixerunt, 3.
diximus, 6. 7. 9. 21. 191.
198.
dixisse, 3. 62. 143. 153. 164.
202.
dixisset, 21. 94.
dixit, 16. 37. 198.
docet, 12. 15. 16. 18. 24.
docent, 232.
docerent, 55.
doctarum, 138.
doctioribus, 111.
doctis, 174.
doctor, 209.
doctore, 233.
doctoresque, 128.
doctoribus, 164.
doctorum, 108.
doctrinæ, 133. 136.
doctus, 198. 233.
docuerit, 120.
docuimus, 116. 167.
docuissent, 164. 165.
docuit, 68.
dolebant, 87.
dolebat, 178.
dolens, 119.
dolis, 175.
dolo, 132. 154. 155. 160. 167.
171. 181. 210.
dolor, 33. 166.
doloris, 65. 137. 204. 220. 224.
226. 227.
dolorem, 136. 211.
doloremque, 167.
dolori, 130.
dolose, 29.
domestico, 166.
domi, 43. 53. 81. 87. 124.
126. 131. 140. 141. 180. 201.
215. 188.
domiciliis, 9. 143.
dominandi, 118.
dominandum, 233.
dominaretur, 165.
dominatio, 153.
dominatione, 88. 114. 134.
163. 224.
dominationem, 179. 191. 226.
dominationis, 48. 103. 125.
135. 139. 169. 215.

dominatu, 211.
dominatui, 174.
dominatum, 117. 174. 215.
dominatus, 116. 188.
domini, 30. 10. 191. 195.
dominis, 62. 79.
domino, 116.
dominoque, 115. 192.
dominum, 62. 111. 124. 129.
190. 205.
domita, 82.
Domitia, 109.
Domitiam, 100.
Domitiano, 127.
Domitianum, 121. 166. 197.
199. 200.
Domitianus, 21. 198.
Domitilla, 156.
Domitillæ, 108.
Domitio, 117. 149. 191.
domitis, 126.
Domitium, 146. 147.
Domitius, 15. 20. 117. 191.
200.
dominus, 112. 113.
domitor, 224.
domitus, 105.
domo, 16. 79.
domorum, 102.
domuerat, 100.
domuit, 16. 34. 36. 37. 38.
50. 59. 70. 78. 100. 148.
186.
domum, 12. 38. 40. 43. 44.
45. 51. 59. 73. 82. 87. 105.
197.
domus, 12. 59. 180.
dona, 100. 107. 125.
donariis, 111.
donata, 197.
donatis, 67.
donatus, 45. 53.
donavit, 30.
dona, 41.
donis, 51. 184.
donisque, 108.
done, 65. 160. 190. 217. 220.
dos, 78.
dotatam, 194.
dote, 117. 191.
dracone, 222.
Drepano, 64.
Druidarum, 114.
Drusi, 101. 189.
Drusus, 36. 110. 186.
duabus, 47.
dux, 50. 79.
duarum, 16.
duas, 81.
dubie, 119. 131. 174. 205. 230.
233. 234.
dubios, 162.
dubio, 4. 16.
dubios, 142.
dubitanti, 104.
dubitantur, 19.
dubitavit, 90. 91.
duce, 43. 45. 47. 55. 62. 64.
65.

81. 82. 109. 160.
 ducebant, 15.
 ducem, 15. 28. 50. 52. 55. 68.
 84. 90. 163.
 ducens, 21.
 ducenta, 64.
 ducentes, 112. 195.
 ducentesima, 163.
 ducentesimo, 219.
 ducentes, 184.
 ducentis, 67.
 ducet, 18.
 ducetur, 76. 88.
 ducem, 21. 45.
 ducet, 115. 164. 174. 175.
 duci, 23. 78.
 ducibus, 12. 51. 75.
 ducis, 32. 117.
 ducto, 54. 140.
 ductore, 115.
 ductum, 115.
 ductu, 131. 181.
 ductus, 17. 141. 178. 210. 215.
 ducum, 64. 140. 158. 166.
 Duilius, 61.
 dulciora, 118.
 dum, 12. 37. 38. 61. 61. 50.
 59. 113. 115. 116. 117. 118. 119.
 123. 140. 142. 145. 150. 152.
 158. 161. 160. 165. 166. 167.
 175. 176. 181. 185. 191. 193.
 195. 201. 204. 206. 211.
 214. 217. 221. 223. 225. 229.
 231.
 dumos, 107.
 duo, 15. 20. 31. 44. 55. 79.
 81. 91. 123. 128. 177. 197.
 201. 210. 214.
 duobus, 81.
 duodecim, 24. 48. 186. 187.
 206. 224. 219.
 duodecimus, 214.
 duodeviginti, 141.
 duorum, 106.
 duosque, 12.
 duos, 78. 80. 91. 174. 196. 208.
 215. 217.
 duplex, 146.
 duplicaverat, 115.
 duplicavit, 35.
 duplici, 189.
 duranda, 164.
 Durio, 5.
 durius, 139.
 duro, 6.
 duumviro, 33.
 dux, 33. 45. 51. 63. 64. 110.
 duxere, 111.
 duxit, 78. 80. 101. 131. 192. 212.

E

E, 15. 19. 24. 46. 49. 69.
 70. 108. 110. 111. 113. 119. 120.
 121. 127. 130. 136. 139. 148.
 158. 163. 165. 170. 180. 181.
 187. 209. 209. 204. 209.
 214. 220. 228. 233.

ea, 4. 19. 21. 23. 41. 57. 61.
 64. 84. 91. 98. 118. 140. 150.
 157. 168. 171. 174. 176. 177.
 168. 171. 174. 176. 177.
 187. 188. 206. 217.
 eadem, 11. 21. 51. 103. 173. 212.
 218.
 eam, 5. 10. 14. 15. 19. 21. 23.
 27. 28. 29. 33. 39. 48. 82.
 81. 88. 116. 117. 151. 229. 232.
 eamus, 73.
 eandem, 11. 40. 62. 67. 104.
 earum, 131. 141.
 eas, 29. 48. 83. 154. 121. 158.
 Eboraci, 141.
 ebrius, 212.
 edendo, 91.
 edendus, 219.
 Edeslam, 212.
 edito, 55. 123. 165. 197.
 editum, 117.
 ediderat, 117.
 edidit, 27. 149.
 editendarum, 22.
 editam, 169.
 editionem, 121.
 editos, 3. 21.
 editum, 18. 173.
 edixit, 24. 27. 56. 91.
 edocere, 16.
 edocerent, 11. 59.
 edoceret, 11.
 edoctos, 11.
 edocuit, 5. 6. 9. 103. 170. 180.
 educandum, 1.
 educandos, 27.
 educaret, 18.
 educaretur, 36. 101.
 educatoris, 21.
 eductum, 70.
 educunt, 158.
 edulis, 11.
 eduxisset, 10.
 eduxit, 6.
 effata, 202.
 effecerat, 160.
 effecit, 220. 223.
 effecti, 116. 210.
 effectos, 219.
 effectum, 86.
 effectus, 190. 109. 215. 218.
 226. 227. 232.
 effecti, 199.
 efficere, 115.
 efficeret, 181.
 effi, 118.
 effiitur, 211.
 effluet, 87.
 effluisse, 118.
 effusos, 159.
 effigit, 63.
 effulisset, 17.
 effundens, 216.
 effusior, 136.
 effusus, 233.
 effuso, 219.
 effusum, 17.
 egens, 121.

egerat, 173.
 egere, 111.
 egeret, 80.
 Egeriz, 131.
 egestas, 115.
 egestuosus, 199.
 egisset, 110.
 egit, 37. 45. 62. 73. 88. 97.
 131. 167. 191. 211.
 Egnatio, 1.
 Egnatius, 24.
 ego, 24. 61. 140. 152.
 egreditur, 157.
 egregia, 111. 118. 181. 193.
 egregie, 114. 219.
 egregius, 201.
 egregio, 112. 195.
 egregium, 116.
 egressa, 42.
 egressam, 21.
 egresso, 209.
 egressum, 14. 15. 196.
 egressus, 45. 193.
 ei, 15. 16. 18. 19. 23. 29. 31. 35.
 36. 41. 49. 50. 51. 54. 69.
 76. 77. 78. 81. 99. 141. 146.
 65. 184. 187. 188. 191. 197.
 211. 212. 230.
 eidem, 10. 13.
 ejecto, 113.
 ejectus, 44. 77.
 eique, 7. 91. 189.
 eis, 21.
 ejus, 6. 8. 9. 11. 14. 17. 18. 19.
 21. 22. 23. 27. 36. 39. 41.
 45. 48. 52. 55. 62. 73. 76.
 78. 79. 84. 87. 91. 91. 94.
 95. 96. 98. 99. 105. 106. 119.
 124. 119. 118. 142. 145. 154.
 157. 167. 171. 158. 162. 181.
 190. 191. 195. 200. 202. 203.
 208. 209. 210. 212. 214. 217.
 218. 219. 220. 221. 225. 226.
 232.
 ejusmodi, 9. 111. 216. 217.
 ejusdem, 10. 14. 19. 23. 46.
 117. 177.
 ejusmodi, 11. 147.
 ejusque, 141.
 elanguit, 86. 76.
 elapsus, 4. 49.
 elatus, 51. 81. 83. 112.
 electo, 17.
 electus, 46.
 elegans, 234.
 eleganter, 188.
 elegantia, 121.
 elegantiam, 174. 182.
 eleganti, 28.
 elegantius, 103.
 elegit, 41.
 elephantio, 87.
 elephantorum, 61.
 Eleusina, 128. 129.
 elicito, 32.
 eligeret, 20.
 eligit, 55.

M m

- elogio, 191.
 elogioque, 138.
 eloquens, 202.
 eloquentia, 68. 180. 194. 111.
 eloquentia, 84. 91. 102. 108. 185.
 eloquentiaque, 131.
 eloquentiam, 10. 103.
 eloquio, 128. 180. 188.
 eludere, 199.
 eluvie, 196.
 elucens, 178.
 emancipati, 48.
 emendatum, 202.
 emenso, 12.
 emergetet, 213.
 emerint, 106.
 emerit, 116. 191.
 eminens, 232.
 eminentior, 126.
 eminere, 166.
 eminet, 222.
 emissis, 118.
 emoluebantur, 233.
 emollierat, 185.
 emolumentum, 184.
 emori, 138.
 enipta, 91. 208.
 eniptam, 67.
 emptionem, 93.
 emptoribus, 208.
 enervatorum, 197.
 Enetos, 95.
 enim, 12. 126. 186. 187. 188.
 199. 202. 229.
 enimvero, 223.
 enituisse, 230.
 enituit, 168.
 enixa, 18.
 enixam, 5.
 enixaque, 15.
 Enna, 64.
 Ennio, 70.
 Ennius, 8. 22. 76.
 enumeratione, 45.
 enunciandi, 6.
 enunciationibus, 172.
 eo, 4. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 21. 22. 23. 24. 29. 33. 41.
 42. 43. 46. 49. 52. 62. 64.
 65. 74. 81. 88. 92. 93. 97.
 106. 113. 117. 118. 126. 127.
 130. 134. 135. 149. 150. 152.
 156. 158. 161. 162. 175. 176.
 177. 180. 186. 187. 190. 192.
 196. 197. 201. 204. 206.
 209. 210. 211. 212. 216. 224.
 229. 230. 231. 232. 233.
 eodem, 8. 9. 14. 74. 144. 152.
 231. 147. 164. 207. 211. 131.
 231. 234.
 eodemque, 106. 221.
 eoque, 115. 125. 150. 157. 165.
 167. 168. 178. 205.
 eoquod, 10. 11. 145. 229.
 eorum, 3. 5. 11. 23. 28. 36.
 37. 40. 45. 83. 119. 167. 188.
 194.
 eos, 7. 8. 11. 15. 18. 19. 21. 23.
 27. 28. 44. 53. 112. 150. 152.
 153. 162. 205. 208. 224. 232.
 eisdem, 58. 99.
 eosque, 11. 27. 44. 47. 48.
 90. 153. 208.
 Epaphrodito, 191.
 Epirotarum, 60.
 Ephebo, 129.
 Ephebum, 152.
 Ephecia, 37.
 Ephefius, 12.
 Ephefus, 133.
 Epidaurum, 49.
 Epiri, 113.
 Epirotam, 58.
 epistolis, 190.
 Epitamis, 20.
 epulandi, 59.
 epulas, 118. 129.
 epulatus, 105.
 epulum, 58. 127.
 equestris, 42.
 equi, 221.
 equidem, 126. 127. 158.
 equis, 40. 44. 58.
 equite, 101.
 equites, 58. 87.
 equitibus, 82. 86.
 Equitio, 230.
 equitum, 29. 35. 44. 46. 52.
 67.
 equo, 5. 40. 105. 144. 189.
 equum, 42. 76.
 erant, 15. 16. 21. 22. 108. 109.
 110. 159. 185. 186. 232.
 erat, 5. 6. 9. 10. 11. 12. 15.
 16. 17. 19. 20. 21. 33. 36.
 37. 39. 47. 71. 73. 84. 91.
 113. 116. 117. 119. 125. 127.
 130. 137. 136. 140. 142. 143.
 145. 146. 147. 149. 155. 162.
 163. 169. 171. 172. 176. 180.
 186. 187. 190. 194. 197. 201.
 203. 206. 212. 216. 217. 220.
 224. 226. 227.
 erepta, 70.
 ereptum, 156. 165.
 erga, 105. 147. 233.
 ergastulis, 88. 105.
 ergo, 11. 28. 47. 125.
 eripere, 167.
 eriperet, 88.
 eripuisset, 15.
 eripuit, 38.
 erit, 176. 195.
 errantes, 8. 16.
 errare, 127.
 erraret, 225.
 errore, 158.
 errorisque, 14.
 erudita, 233.
 eruditionem, 9. 137. 174.
 eruditique, 230.
 eruditissimos, 202.
 eruditus, 203. 211.
 eruperunt, 18.
 Esquilias, 37.
 esse, 5. 8. 10. 14. 15. 20. 22.
 24. 36. 56. 58. 87. 114. 115.
 116. 119. 121. 137. 152. 160.
 166. 170. 174. 184. 190.
 194. 200. 200. 205. 208. 209.
 essent, 9. 16. 17. 21. 22. 23.
 37. 87. 129. 157. 198.
 esset, 9. 10. 12. 15. 16. 17. 19.
 21. 22. 23. 30. 36. 61. 78.
 83. 86. 96. 111. 114. 123.
 125. 126. 147. 157. 163. 186.
 197. 198. 199. 202. 206.
 208. 227. 234.
 est, 1. 3. 4. 5. 8. 9. 10. 13.
 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 22. 23. 28. 29. 30. 31. 36.
 38. 40. 41. 42. 43. 45. 46.
 47. 49. 50. 51. 53. 54. 56.
 58. 59. 61. 62. 63. 64. 65.
 66. 67. 71. 77. 78. 79. 80.
 81. 82. 83. 84. 85. 89. 93.
 94. 95. 96. 96. 100. 101.
 103. 104. 105. 108. 112.
 117. 118. 119. 120. 121. 122.
 123. 127. 131. 132. 133. 134.
 138. 140. 142. 146. 147. 148.
 151. 153. 254. 158. 160. 166.
 170. 174. 175. 176. 179. 181.
 183. 184. 188. 187. 190. 191.
 193. 198. 198. 199. 201.
 202. 203. 204. 206. 207.
 208. 210. 212. 214. 215.
 217. 218. 219. 220. 221. 224.
 225. 226. 227. 228. 229.
 230. 231. 233. 234.
 etiam, 202.
 eluic, 14.
 esurientis, 11.
 Et, 9. 28. 113. 116.
 etenim, 152. 206. 232.
 etiam, 3. 6. 7. 8. 11. 12. 13.
 14. 15. 16. 17. 18. 20. 21.
 24. 35. 44. 51. 75. 83. 85.
 86. 107. 111. 112. 113. 114.
 116. 117. 118. 119. 125. 126.
 127. 128. 129. 133. 148. 154.
 155. 156. 157. 159. 163. 172.
 174. 176. 191. 194. 197. 198.
 203. 210. 211. 215. 216. 219.
 222. 226. 231. 232.
 etiamnum, 23.
 Etruria, 17.
 Etruria, 39. 50. 62.
 Etruriam, 35.
 Etruscorum, 41. 152.
 Evander, 8. 9. 10.
 Evandri, 9.
 evasit, 52. 53.
 Euboea, 76.
 evenerant, 150. 161.
 evenit, 219.
 eventum, 167.
 eventus, 184.
 evertit, 66.
 Eugenum, 232.
 Eugenius, 122.

evitantem, 38. 64.
cum, 4. 5. 11. 13. 14. 17. 19.
20. 21. 24. 26. 37. 37. 40.
42. 45. 46. 101. 104. 17. 62.
79. 80. 88. 91. 94. 98. 103.
111. 114. 115. 119. 115. 117.
181. 144. 177. 174. 176. 177.
180. 188. 198. 199. 201.
201. 210. 213. 214. 215. 214.
cumque, 16. 68. 94. 103. 105.
eundem, 8. 21.
eundemque, 30.
cuncti, 71.
cunibus, 40.
Eunuchus, 100. 193.
Euphorus, 26.
Euphrasius, 201.
Euphrasius, 114.
Euphrasius, 115.
Eurylo, 118.
Eurylenne, 17.
Eusebiam, 127.
Eusebia, 218.
Euxini, 11.
Euxinus, 11.
ex, 1. 4. 5. 8. 10. 11. 13. 14.
15. 16. 17. 18. 19. 20. 21.
22. 24. 28. 30. 31. 34. 36.
43. 47. 48. 50. 51. 57. 58.
64. 68. 71. 73. 77. 81. 84.
87. 88. 91. 99. 100. 101.
104. 111. 112. 114. 115. 117.
121. 113. 141. 142. 117. 181.
186. 176. 184. 188. 190. 191.
196. 197. 198. 201. 204.
207. 210. 211. 214. 217. 218.
212. 213. 214. 217. 218.
212.
exalta, 18.
exaltationis, 118.
exaltus, 21. 118.
exalto, 118.
exaltor, 118.
exaltatus, 9.
exanguem, 195.
exanguis, 196.
exanimis, 81.
exarata, 11.
excedere, 10. 186.
excellens, 111.
excellens, 171.
excellensissimae, 10.
excepta, 74. 96.
exceptis, 8.
exceptum, 9.
exceptus, 5. 9. 199. 211.
excessisset, 19.
excessit, 114. 115. 177.
excessu, 211.
excelsa, 140.
excipitur, 149. 176.
excita, 168.
excitum, 21.
excitavit, 191.
excitatus, 16. 51. 157.
exclamans, 213.
exclamaret, 192.
exclamasse, 104.

exclamat, 113.
excogitasse, 34.
excolenda, 9.
excuciano, 177.
excuciator, 111.
excuciatos, 195.
excuciatisset, 163.
excultum, 202.
excultus, 176.
excusavisset, 211.
execrabilis, 179.
execratus, 184.
execra, 109.
execris, 39.
execris, 117.
exemplis, 178.
exemplo, 10. 17. 84. 105.
exemplum, 46. 54. 109.
exempla, 192.
exercebant, 211.
exercebatur, 114.
exereens, 117.
exerceatur, 113.
exerceat, 125.
exerceatur, 181.
exercitum, 107.
exercitandis, 184.
exercitibus, 15.
exercitio, 131.
exercitibus, 36. 188.
exercitum, 111.
exercitu, 16. 18. 45. 51. 57.
64. 58. 61. 89. 90. 104.
105. 110. 148. 151. 157. 158.
164. 170. 101. 111. 113. 214.
215. 218. 211.
exercitum, 11. 19. 48. 50.
81. 88. 98. 150. 178. 160.
166. 167. 168. 174. 218.
231.
exercitus, 41. 110. 141. 157.
170. 174. 184. 218. 219. 218.
exercuerat, 141. 169.
exercuisse, 172.
exilis, 105.
exhausto, 136. 107.
exhiberent, 207.
exhiberi, 21.
exigens, 41.
exiguum, 81.
exilio, 84.
exilium, 105.
eximius, 112.
exinde, 40. 65.
existere, 5.
existans, 18.
existantem, 15.
existantem, 81.
existaret, 21.
existetur, 3.
exilia, 188.
exilio, 110. 141. 146. 156.
162. 175. 180.
exitiosos, 101.
exitum, 40. 103. 118. 119. 110. 200.
exitu, 158. 164. 104. 109. 201.
exitum, 14. 147.
exitus, 187. 216.

exoratum, 114.
exordia, 147.
exordio, 157.
exornans, 114.
exornatioque, 176.
exoritur, 123.
exortum, 12. 159.
expavit, 47.
expectentur, 101.
expedi, 57.
expeditioni, 113.
expeditionibus, 105.
expensis, 154.
experiens, 140.
experiretur, 101.
expertiti, 40.
expis, 166. 179.
experta, 203.
expertem, 111.
experti, 181.
expertis, 169.
experius, 142.
expiandi, 18.
expiravit, 136. 209. 111. 210.
explantavisset, 131.
explicare, 151.
explorandum, 113. 197.
explorandos, 61.
explorandum, 171.
explorans, 188.
explosa, 136.
exponentes, 21. 73.
expolita, 119.
expolitus, 156.
expofuerunt, 48.
expofuit, 37. 40.
exprimens, 196.
exprimere, 201.
expugnandum, 154.
expugnavit, 67.
expulit, 18. 61. 84. 94. 95.
106. 50.
expulsi, 87.
exquirat, 141.
exquifita, 201.
exquifivisse, 112. 195.
exanguem, 121.
excindi, 57.
exfecrabiliores, 134.
exfecrari, 133.
exfecrationi, 138.
exfecratur, 109.
exfectum, 119. 191.
exfecuebatur, 105.
exsequias, 154.
exfulto, 40. 48. 116. 168. 187.
190.
exfultum, 38. 39. 41. 73. 79.
exfultent, 30. 172.
exfolvi, 78.
experiretur, 14.
expiravit, 116.
expugnavit, 40.
exstinguitur, 166.
exstingerat, 131.
exstinxit, 231. 232.
exstuit, 44. 205.
exstuctioque, 151.

exsul, 3.
 exsulare, 93.
 exsulavit, 88.
 exsulibus, 89.
 exsultabat, 87.
 exsultaverint, 175.
 exsultavit, 192.
 extenta, 210.
 extentæ, 198.
 exterminari, 189. 190.
 externæ, 123.
 externarum, 107. 179.
 externi, 180.
 externis, 118. 181. 227.
 exterminum, 125. 199.
 externos, 113. 148. 168.
 extenuosque, 109. 188.
 extimiseret, 116.
 extincta, 179.
 extinctam, 11.
 extincti, 115. 190.
 extinctis, 122. 195.
 extinctoque, 217.
 extinctum, 87. 131.
 extinctus, 142. 208. 215.
 extinguatur, 230.
 extinxit, 204.
 extis, 16.
 existissent, 43.
 existit, 20.
 extollebat, 140.
 extollunt, 159.
 extorserat, 171.
 extorserint, 199.
 extorreo, 135.
 extra, 171.
 extrema, 126.
 extremis, 128. 137. 194.
 extremum, 117. 118. 132. 157.
 180. 191. 204. 220. 231.
 extruendorum, 204.
 extruere, 129.
 extrulerat, 123. 208.
 extrulisse, 12. 13.
 exuerat, 144.
 exuit, 75. 226.
 exulavit, 83.
 exurerem, 83.
 exusti, 202.

F

Fabii, 43.
 Fabio, 1. 27. 53. 56. 66.
 Fabiorum, 43.
 Fabios, 23.
 Fabium, 43.
 Fabius, 21. 47. 57. 59. 68.
 fabrefecit, 61.
 fabricatis, 12.
 fabricatus, 146. 147.
 Fabricio, 61.
 Fabricius, 36.
 Fabricius, 61.
 Fabios, 204.
 fabula, 46.
 facere, 18. 20. 31. 34. 35. 231.
 faceres, 139.

faceret, 91. 93. 186. 200. 212.
 231.
 facetissimus, 194.
 facie, 154. 186.
 faciem, 194.
 faciendum, 21. 63.
 faciens, 107.
 facientes, 22. 177.
 facies, 17.
 facile, 48. 77. 117. 126. 149.
 163. 178. 208. 233.
 facili, 171.
 faciliior, 170.
 facilitate, 143.
 facilitatem, 204.
 facilius, 21. 140. 167.
 facinora, 46. 147.
 facinore, 111.
 facinoribus, 170. 123. 137. 161.
 166. 197.
 facinus, 48. 113.
 facit, 152. 157.
 faciunt, 8.
 facta, 21. 92. 105. 142. 200.
 201. 201. 207. 233.
 factave, 138.
 facti, 21. 22. 116. 140.
 factione, 193.
 factiones, 157.
 factionibus, 175.
 factionis, 136.
 factionum, 139.
 factiosior, 144.
 factiosus, 186. 210.
 factis, 37. 53. 54. 139. 190.
 197.
 facto, 11.
 factu, 140.
 factum, 22. 43. 96. 110. 150.
 162. 163. 164. 232.
 factus, 48. 51. 73. 79. 80. 83.
 88. 94. 100. 106. 117. 148.
 203. 215.
 facultatibus, 20.
 facundia, 111. 179. 227.
 facundus, 163.
 Falisci, 50.
 falcino, 7.
 falso, 69.
 fama, 9. 119. 168.
 famæ, 19. 86. 189.
 famam, 17. 188. 228.
 fame, 58. 80. 84. 105.
 famelique, 202.
 familia, 43. 57. 8. 84. 100.
 110. 157. 194.
 familiar, 59. 91. 10. 130.
 familiam, 11. 116. 123. 190.
 13. 83.
 familiares, 132.
 familiari, 127. 194.
 familiaris, 9. 119.
 familiaritatem, 9. 35.
 familias, 100.
 famotæ, 114.
 famoso, 119. 181. 191.
 famulos, 111.
 fando, 8.

fanum, 9. 49. 161. 175. 218.
 Farnace, 109.
 farreis, 14.
 farreos, 15.
 fas, 10. 127. 148. 177.
 fasque, 118.
 faeces, 47. 171. 221.
 fasciæ, 226.
 fascibus, 44.
 fastigio, 202.
 fara, 223.
 fatalem, 14.
 farali, 179.
 faralia, 165.
 faralibus, 217.
 farcabatur, 209.
 farigabat, 151.
 fatigatione, 220.
 faris, 14.
 fato, 132. 171. 196. 197.
 fatum, 129.
 faucibus, 136. 209.
 fauentibus, 231.
 fovere, 101. 221.
 fuisse, 221.
 fauni, 6. 8. 9.
 fauno, 8.
 faunum, 8. 11.
 faunus, 8.
 favor, 154.
 favit, 51. 128.
 favorem, 19.
 fausta, 224.
 faustam, 222. 224.
 Faustini, 160.
 fausto, 21.
 Faustuli, 22.
 Faustulo, 21.
 Faustulum, 24.
 Faustulus, 21. 27.
 faustum, 90.
 febris, 98. 206. 219. 227.
 febri, 201.
 februario, 31.
 fecerant, 161.
 fecerat, 115. 169. 288. 210.
 fecere, 176.
 fecerunt, 70.
 feci, 63.
 feciale, 34.
 fecisse, 131. 181.
 fecissent, 37. 403. 141.
 fecisset, 55. 151. 174. 211.
 fecit, 10. 30. 36. 37. 39. 66.
 70. 74. 77. 88. 89. 91. 92.
 99. 190. 195. 213. 215. 216.
 219.
 fefellit, 9.
 felicem, 95. 100.
 felicissime, 4.
 felicissimo, 161.
 felicitate, 97. 224.
 felicitati, 160. 187.
 feliciter, 28. 105. 156.
 felix, 94. 108. 176. 212. 227.
 feras, 126. 182.
 fere, 10. 101. 104. 105. 130.
 135. 148. 161. 163. 168. 171.
 177.

177. 180. 204. 212. 218. 223.
 feræ, 118.
 ferarum, 187. 198.
 ferax, 135.
 ferebat, 87. 194.
 ferendum, 146.
 ferens, 10. 89.
 Ferentino, 191.
 ferme, 145. 170. 175.
 feretrio, 28. 52. 68.
 feri, 104.
 ferias, 39.
 ferire, 57. 231.
 ferretur, 192.
 feris, 6. 118.
 ferocem, 18.
 feroces, 38.
 feroci, 18.
 ferocia, 107.
 ferociam, 135.
 feros, 5.
 fertata, 219.
 ferre, 48. 106. 163. 173. 184.
 fertas, 63.
 ferrent, 141.
 ferrentur, 44. 171.
 ferret, 13. 16.
 ferretur, 94.
 ferri, 111. 141. 156.
 ferro, 94.
 ferrum, 135.
 fertilla, 14.
 ferunt, 21. 27. 34. 81. 86.
 fervebant, 206.
 ferum, 10.
 ferunt, 5. 88. 116. 142. 153.
 191. 217. 218. 222. 232.
 feruntur, 148. 153.
 ferus, 174. 175. 221.
 festum, 12.
 festumque, 195.
 festus, 196.
 festa, 117. 136. 157. 191. 221.
 festinans, 96. 211.
 festinaret, 64.
 festinatio, 55. 56.
 fici, 21.
 fide, 188.
 fidelibus, 58.
 fido, 220.
 fidtor, 203.
 fide, 19. 101. 1.
 fidebat, 121.
 fidei, 52. 67.
 fidelissimus, 62.
 fideliter, 11.
 fidendum, 138.
 fidem, 36. 212.
 Fidenates, 28. 33. 52.
 fidens, 127. 119.
 fides, 19. 93. 112. 172.
 fidelissimis, 104. 210.
 fiducia, 23. 70. 194. 199.
 fidum, 149. 168.
 fidus, 131. 135. 208. 230.
 fierent, 224.
 fieret, 21. 141.

fieri, 5. 11. 58. 57. 58. 140.
 168. 169. 184. 185.
 filia, 18. 34. 84. 106. 169. 214.
 filix, 16. 111. 156.
 filiabus, 47.
 filiam, 5. 13. 27. 48. 65. 80.
 81. 110. 116. 191. 194.
 filias, 61. 81.
 filii, 48. 152. 175. 186. 216.
 219. 225.
 filio, 11. 17. 19. 41. 96. 123.
 122. 131. 152. 155. 157. 165.
 191. 212. 214. 215. 216. 221.
 224.
 filioque, 14. 161.
 filiorum, 81.
 filios, 12. 20. 27. 38. 41. 78.
 210. 225.
 filium, 3. 12. 19. 21. 36. 18.
 41. 45. 54. 71. 75. 77. 78.
 81. 87. 92. 95. 99. 101. 103.
 118. 141. 150. 153. 154.
 177. 187. 201. 210. 212. 215.
 216. 218. 224. 225. 229. 232.
 filius, 8. 18. 19. 20. 35. 16. 19.
 41. 53. 58. 72. 71. 152. 177.
 188. 189. 198. 211. 212. 214.
 215. 219. 220. 22. 216.
 fimbria, 90.
 fine, 107. 113.
 finem, 14. 62. 140. 210. 219.
 fines, 11. 14. 214.
 fingendi, 132.
 fingere, 210.
 finibus, 20.
 finire, 31. 170.
 finiretur, 23. 83. 119. 167.
 finisset, 31.
 finitima, 135.
 finitimis, 19. 20. 28. 188.
 finitumorum, 28.
 finitimos, 20.
 finivit, 12. 201. 216.
 finxit, 40.
 firmus, 210.
 firmantibus, 118.
 firmat, 97.
 firmari, 123.
 firmata, 114.
 firmatam, 147.
 firmatoque, 127.
 firmato, 151.
 firmavit, 10. 36.
 firmiores, 163.
 firmissime, 26.
 fiscales, 161. 178.
 fisci, 142. 191.
 fiscum, 128.
 fistulis, 83.
 fit, 7. 147. 177. 180. 221.
 Flacco, 1. 66. 69. 90.
 Flaccum, 85.
 flagitabant, 87.
 flagitantibus, 186.
 flagitia, 121. 159. 194.
 flagitiis, 109. 132. 141. 152.
 flagitio, 118. 114. 158.
 flagitiorum, 137.

flagitiosi, 141. 172. 176.
 flagitiosus, 116.
 flagitiosissimus, 89.
 flagitiosum, 84.
 flagitabat, 204.
 flagrante, 108. 114.
 flagrantior, 229.
 flagraville, 129.
 flagravie, 94.
 Flamines, 30.
 flamma, 64.
 flammæ, 36.
 flammæque, 17.
 Flaminiam, 122. 195.
 Flaminii, 75.
 Flaminium, 66. 70.
 Flaminus, 75.
 Flavie, 176.
 Flavii, 175. 176.
 Flavio, 176. 180.
 Flavium, 53.
 Flavius, 90.
 fledebantur, 130.
 fledebat, 194.
 flectere, 121.
 flecteretur, 47. 195.
 flecti, 233.
 flectit, 197.
 flecte, 33.
 flecte, 102.
 flectit, 78. 89. 99.
 Flotianus, 163. 165. 219.
 florueret, 131.
 flos, 213.
 flocbat, 217.
 flumen, 9. 20. 21.
 flumine, 37. 71.
 flumini, 17.
 fluminis, 17.
 fluminum, 106. 217.
 fluvio, 213.
 fluvium, 17. 43. 50. 55. 65. 104.
 213. 215.
 fluxo, 12. 154. 155.
 foco, 18.
 fecunda, 138.
 fœdabunt, 116. 190.
 fœdæ, 190.
 fœdate, 200.
 fœdaretur, 111.
 fœdato, 176.
 fœdare, 182.
 fœde, 114. 126. 133. 148. 155.
 172. 175.
 fœdeque, 225.
 fœderatam, 66.
 fœdere, 14. 33. 56.
 fœdior, 143.
 fœdissime, 104.
 fœdum, 119. 155.
 fœdus, 27. 81. 84.
 fœminæ, 10. 69.
 fœminarum, 152.
 fœminas, 28.
 fœminis, 228.
 fœni, 24.
 fœtore, 210.
 fœtus, 16.

N n

folia, 184.
 fonte, 21.
 fora, 117. 180.
 foramen, 21.
 fore, 14. 16. 110. 119. 121. 130.
 131. 152. 164. 176. 177. 196.
 forenses, 124.
 forent, 121. 194.
 foret, 17. 113. 120. 149. 129.
 forma, 9. 19. 30. 209.
 formandos, 3.
 formare, 119. 144.
 formati, 23.
 formatus, 188.
 formidandique, 177.
 formidante, 199.
 formidine, 171. 216.
 formidinem, 114. 221. 226.
 formidoliosior, 135.
 Formis, 103. 204.
 foribus, 47.
 forisque, 140. 141.
 fore, 41. 42. 68. 126. 142. 202.
 207.
 fors, 42.
 forte, 9. 10. 11. 15. 17. 29. 38.
 39. 81. 83. 103. 113. 118. 121. 123.
 125. 129. 130. 131. 137. 150. 152.
 156. 158. 159. 172. 173. 189.
 195. 201. 223.
 fortissime, 29.
 fortissimo, 67.
 fortissimos, 190.
 fortissimus, 69. 70.
 fortius, 52.
 fortuna, 71. 94. 154. 181.
 fortunæ, 47. 159. 148. 209. 118.
 226.
 fortunam, 33. 34. 40. 61. 104.
 fortunatum, 14.
 fortunatas, 131.
 fortunatus, 152. 226.
 fortunis, 157. 168. 176.
 forum, 29. 38. 86. 119. 122.
 fossa, 164.
 fossæ, 19.
 fossasque, 37.
 fossas, 183.
 fovit, 103.
 fracta, 93.
 fractis, 221.
 fractus, 66.
 fragorem, 172.
 Francorum, 156.
 frangerentur, 56.
 frater, 33. 40. 62. 71. 163. 217.
 fratre, 76. 105. 121. 231.
 fratrem, 23. 84. 112. 142. 194.
 197. 211. 226. 227.
 fratres, 73.
 fratres, 21. 27. 73. 94. 180.
 fratribus, 227.
 fratrique, 20.
 fratris, 114. 116. 124. 177. 189.
 191. 224.
 fratrisque, 41.
 fraudare, 106.
 fraudatum, 24.

fraude, 38. 153. 28.
 fraudem, 12. 198.
 fraudes, 157.
 Fregellanæ, 85.
 fregit, 19. 43. 44. 67.
 fiet, 225.
 frequens, 136. 200.
 frequentantibus, 191.
 frequentaret, 116.
 frequentatus, 151.
 frequentia, 19.
 frequentibus, 75.
 fretum, 62. 170.
 freto, 100.
 fretus, 136.
 frigescente, 205.
 fructum, 226.
 fructuum, 10.
 fruges, 9.
 frumenta, 178. 184.
 frumentaria, 206.
 frumentarias, 85.
 frumentariorum, 172.
 frumentis, 187.
 frumentum, 46. 47.
 frustra, 164.
 frustrandos, 173. 223.
 frustra, 123. 197.
 frustrari, 158. 217.
 frustrata, 135.
 frustrata, 176.
 frustratos, 149.
 frustratum, 152.
 frustratus, 131.
 frustum, 132.
 fuderunt, 44.
 fudisset, 82.
 fudit, 68. 75. 95. 96.
 fuerant, 41. 45.
 fuerat, 14. 40. 98. 100. 130.
 172. 199. 205. 212. 213. 226.
 228. 230.
 fuere, 121. 146. 167. 169. 194.
 196. 230.
 fuerint, 58.
 fuerit, 12. 58.
 fuerunt, 43. 172. 210. 222.
 Fufetii, 32.
 Fufetio, 32.
 Fufetius, 33.
 fuga, 89. 213.
 fugæ, 81. 173.
 fugam, 18. 32. 223.
 fugatis, 17.
 fugatisque, 17.
 fugatoque, 146.
 fugavit, 97. 99. 231.
 fugatus, 66.
 fugatusque, 176.
 fugere, 29. 225.
 fugiens, 3. 35. 103. 173. 175.
 fugiente, 228.
 fugientem, 137.
 fugisset, 93.
 fugit, 50. 63. 103. 180.
 fui, 142.
 fuisse, 1. 5. 12. 13. 14. 15. 17.
 20. 22. 24. 32. 35. 61. 79. 86.

111. 117. 178. 189.
 fuisset, 21. 32. 86. 231.
 fuit, 51. 62. 64. 66. 70. 73. 81.
 86. 87. 104. 114. 148. 159.
 160. 163. 168. 170. 174. 177.
 180. 185. 186. 188. 189. 190.
 192. 193. 194. 200. 201. 202.
 205. 206. 208. 209. 210. 212.
 213. 215. 218. 219. 220. 221.
 222. 224. 226. 228. 229. 230.
 231.
 fulgore, 24.
 fulgoribus, 17.
 fulmen, 136.
 fulmine, 20. 32.
 fulminis, 165. 219.
 Fulvium, 84.
 Fulvius, 75. 205.
 fumosa, 141.
 funali, 63.
 funarius, 229.
 functione, 170.
 functum, 200.
 functus, 88. 147.
 fundamentis, 198.
 funditus, 59.
 fundum, 67. 200.
 funem, 229.
 funeris, 71.
 funestior, 120.
 funus, 116. 125. 142. 178. 191.
 199.
 funusque, 221.
 furacissimus, 9.
 furcam, 192.
 furculæ, 56.
 furens, 198.
 Furinæ, 86.
 Furius, 49.
 furore, 121. 188. 211.
 furtim, 157.
 furtum, 10. 11.
 fusi, 160. 227.
 fufis, 17. 64. 120. 165. 168.
 175.
 fuso, 18. 146. 156.
 fustum, 158.
 fusus, 176.
 futura, 8. 13. 58.
 futuram, 15. 39.
 futuri, 7. 21. 30. 165. 208.
 futurorum, 21.
 futurorumque, 9.
 futuros, 53.

G

Gabii, 19. 22.
 Gabios, 38.
 Gatulicus, 193.
 Gatulorum, 109.
 Gaifone, 226.
 Galba, 119. 192. 193.
 Galbam, 71. 110. 192.
 galeæ, 55.
 Galerio, 170. 173. 211. 221. 223.
 Galerium, 169. 210.
 Galerius, 173. 181. 211. 222.

Galli, 10. 54. 55. 227.
Gallia, 88. 70. 120. 119. 156.
140. 180. 110. 211. 216.
Gallia, 115. 170. 201. 211.
Galliam, 78. 57. 18. 19. 104.
104. 114. 127. 146. 116. 184.
165. 168. 180. 184. 206. 226.
Gallias, 174. 180. 217. 212.
Gallianis, 227.
Gallicos, 31.
Gallieni, 118. 159. 165. 216.
217. 221.
Gallieno, 159.
Gallienum, 114. 158. 161. 216.
Gallienus, 115. 157.
Gallius, 118. 220.
Gallinatum, 118.
Gallis, 57.
Gallo, 103. 151. 154. 180.
Gallo-Græcis, 77.
Gallonium, 217.
Gallorum, 68. 154.
Gallus, 50. 51. 181. 218. 219.
Gallum, 54. 11. 88. 97. 126.
Gallus, 180. 216. 217.
ganeaque, 116.
Cantufcos, 95.
Garamantes, 108. 184.
gaudebat, 87.
gaudio, 175. 107.
Gauri, 51.
Gellius, 17.
gemini, 100.
gemino, 31.
geminus, 21.
gemitu, 134.
gemma, 66.
gemmarum, 166. 208.
gemmisque, 218.
gemmis, 214.
Gemonias, 121. 159. 197.
genæ, 211.
gener, 15. 168. 205.
genera, 204. 210.
genere, 80. 69. 90. 96. 101.
110. 131. 147. 154. 171. 187.
191. 207. 214. 215. 218. 214.
212.
generibus, 197.
genitis, 20. 14. 16. 114. 114.
118. 197. 201. 204. 209.
generum, 44. 151. 175. 197.
gentili, 79.
gentiales, 211.
genitalia, 118. 151. 190. 191.
genitalibus, 100. 211.
genti, 176.
gentiorem, 114.
gentoris, 150. 151.
genitus, 5. 10. 19. 39. 40.
145. 183. 191. 196. 199. 203.
204. 209. 211. 218. 219. 229.
231. 232.
Gens, 6. 59. 121. 194.
genic, 13.
gentem, 113. 144. 189. 190.
gentes, 43. 122. 126. 156. 140.
164. 171. 277. 295.

genti, 119. 176. 181. 184.
Gentiani, 209.
gentibus, 43. 137. 183.
Gentilicas, 52.
Gentili, 113. 138. 156. 179. 209.
gentium, 30. 15. 37. 50. 96.
107. 117. 179.
genuit, 222.
genus, 6. 7. 8. 21. 49. 101.
111. 136. 149. 157. 183. 188.
genisque, 204.
geomietra, 201.
getebant, 29. 46.
getebantur, 117. 171.
getebat, 31. 41. 117. 145.
getendæ, 231.
gerendo, 187.
gerens, 48. 174. 180. 216.
geri, 126. 168. 177. 184.
Germanix, 107.
Germaniam, 112. 198.
Germanici, 110. 124. 191.
Germanicis, 120.
Germanis, 180. 168. 181.
Germano, 118. 210.
Germanorum, 146. 156.
Germanos, 148. 151.
Germanosque, 188.
germanus, 198.
geruntur, 176.
gesserat, 194.
gessisse, 143.
gessissent, 174.
gessisset, 117.
gessit, 51. 111.
gesta, 11. 63. 120. 133.
gestabatur, 166.
gestæ, 171.
gestans, 11.
gestarum, 78. 89. 131. 158.
gestas, 80. 100.
gestis, 157. 161. 206.
gesto, 114. 148. 151.
Geta, 142.
Geta, 141.
Geta, 210. 211.
Getarum, 184.
Getulorum, 188.
gignit, 111.
Githa, 215.
Glabrione, 70.
Glabrionis, 76. 77.
gladiatores, 115.
gladiatoris, 113. 115. 199.
gladiatorum, 150. 180.
gladii, 191.
gladio, 140. 98. 113. 167. 193.
154. 197. 210.
Glaucia, 92. 93.
Glauciam, 88. 92.
globus, 219.
gloria, 180.
gloriz, 118. 141. 144. 161. 160.
165. 174. 204. 205. 218.
219.
gloriam, 17. 91. 113. 174. 185.
197. 218.
glorioso, 64. 71.

gloriosior, 161.
gnarus, 168. 159. 182.
Gordiani, 149. 150. 217.
Gordianum, 150.
Gordianus, 148. 119.
Gorgias, 218.
Gothi, 155.
Gothis, 210. 211.
Gothorum, 113. 177.
Gothos, 160.
Gothos, 211.
Gracchi, 81. 86.
Graccho, 47. 66. 88. 81.
Gracchum, 80. 85. 92.
Gracchus, 75. 78. 84.
gradibus, 18. 152.
Græca, 8. 14. 21.
Græce, 9.
Græcorum, 12. 107.
Græcorum, 119.
Græcas, 213.
Græci, 207.
Græcia, 9. 10. 162.
Græciam, 11. 76. 56.
Græcis, 70. 201. 211.
Græco, 109. 110.
Græcorum, 112. 117. 218.
Græculus, 103.
Græcum, 101.
Gratum, 210.
Grammaticis, 109.
grandæva, 128.
grandæva, 216.
grandi, 157. 154.
grandinabit, 91.
grandior, 119. 177.
grassabatur, 156. 158.
grassari, 140.
grata, 196. 217.
gratitiam, 11.
gratititer, 199.
gratitantes, 178.
gratia, 9. 15. 11. 21. 33. 40.
41. 40. 71. 77. 78. 81. 87.
101. 110. 116. 117. 118. 141.
141. 151. 18. 168. 173. 174.
176. 177. 213. 213.
Gratiam, 46. 92. 108. 161.
Gratiano, 219. 211. 212.
Gratianum, 211. 212.
Gratianus, 78. 129. 210. 211.
gratias, 100.
gratis, 61. 71.
gratulandum, 34.
gratulantibus, 61.
gratularis, 212.
gratus, 181.
gravius, 120.
grave, 181. 171.
gravi, 46. 128. 158. 169. 185.
gravidia, 18.
gravidaretur, 204.
graviora, 141.
gravioribus, 156. 170.
gravis, 134. 202. 211. 213.
gravissime, 57.
gravissime, 154.
graviter, 44. 119. 177.

gravius, 86.
greges, 197.
gressus, 130.
gubernandi, 168.
gubernatorem, 13.
gymnasia, 129.

H

H Abeatur, 119.
habebantur, 109.
habebat, 7. 14. 43. 65. 91.
habebatur, 120. 134. 117.
habendi, 113. 157.
habendum, 27. 214. 218.
habens, 38. 192. 201.
habent, 118. 118.
habentibus, 58.
habeo, 156.
habere, 48. 217. 219. 234.
haberent, 16. 62.
haberet, 48. 84. 197. 207.
haberetur, 114. 116. 119. 129.
174.
habes, 228.
habet, 138. 166.
habetur, 131. 138. 179.
habita, 180. 208.
habitarent, 193.
habitas, 122. 195.
habitu, 17. 94. 111. 165. 189.
211. 231.
habitum, 166. 224. 225.
habiturum, 37. 40.
habitus, 108. 139. 1171.
habuerant, 29.
habuere, 138.
habuerunt, 225.
habuit, 27. 33. 51. 52. 94. 102.
habuitque, 233.
hac, 2. 46. 47. 73. 78. 123.
hactenus, 125. 199.
Hadriano, 128. 129. 230.
Hadrianus, 128.
hæ, 105.
hæc, 6. 10. 19. 22. 36. 58. 59.
68. 78. 106. 118. 131. 138.
146. 150. 153. 156. 157. 166.
172. 176. 197. 228. 230.
hæres, 100. 156.
hanc, 7. 31.
Hannibalem, 164.
haruspices, 152.
has, 225.
hastæ, 54.
haud, 5. 107. 108. 118. 119. 121.
121. 148. 149. 176. 179. 201.
217. 219. 222. 224. 230. 231.
233.
haudquaquam, 111. 143.
hauriendæ, 28.
hausisse, 21.
hausit, 203.
hausto, 66. 87. 111.
hebes, 190.
hebetati, 76.
Helena, 224.
Helenæ, 223.

Helenam, 225.
Heliogabalum, 145. 212.
Heliogabalus, 145. 147. 212.
Helvio, 136.
Helvium, 137.
Helvius, 209.
Heniochos, 97.
Heracleam, 60. 61. 82.
Heraciam, 219.
herbam, 224.
Hercule, 60.
Herculea, 59.
Herculeanam, 10.
Herculei, 168.
Herculeio, 173.
Herculeios, 84.
Hercules, 9. 10. 11.
Herculi, 10. 61.
Herculii, 169. 220.
Herculio, 170. 221.
Herculis, 170. 11. 59.
Herculus, 168. 221. 222.
heredem, 128.
heredes, 20.
hereditate, 101.
Herennium, 56.
hi, 121. 225.
Hiarba, 97.
hic, 43. 46. 72. 83. 89. 94.
98. 111. 112. 136. 164. 176.
191. 193. 195. 200. 201. 207.
208. 209. 210. 211. 212. 213.
215. 216. 217. 218. 219. 220.
223. 224. 226. 227. 229.
230. 231. 232.
hieme, 229.
Hiero, 62.
Hieronem, 62.
hinc, 29. 44. 55. 76. 80. 116.
125. 129. 157. 158. 164. 166.
170. 176. 178. 210. 227. 228.
hincque, 108. 125. 132. 137.
145.
Hircanum, 97.
his, 6. 7. 10. 17. 20. 50. 53.
77. 112. 115. 125. 127. 140.
151. 154. 157. 169. 170. 176.
215. 216. 221. 222. 226.
Hispania, 65. 73. 79. 80. 83.
84. 91. 99. 105. 119. 126. 231.
Hispaniam, 72. 78. 97. 156.
Hispanos, 75.
Hispanus, 232.
historia, 24.
historia, 3. 106. 107.
histrionis, 125. 190.
Hulcam, 223.
hoc, 4. 11. 12. 16. 36. 42. 53.
58. 60. 85. 92. 94. 121. 125.
146. 157. 160. 162. 190. 195.
209. 210. 213. 219. 220. 226.
231. 232.
hodie, 119. 195. 204.
hodieque, 6. 7. 11. 66.
Homero, 13.
hominem, 110. 218.
homines, 5. 9. 10. 20. 22. 23.
39. 50. 112. 230. 233.
hominibus, 112.
hominis, 39.
hominum, 53. 58. 64. 135. 149.
155. 157. 194. 198. 214.
homo, 194.
honestæ, 172.
honestas, 123. 138.
honestiorem, 158.
honestissime, 152.
honestos, 158.
honoraret, 44.
honore, 10. 19. 89. 147. 158.
159. 200. 201. 227.
honorem, 89. 130. 155. 201.
206. 208.
honores, 74. 91. 105. 211.
honoribus, 7. 88. 208. 233.
honorifice, 99.
honorifices, 233.
Honorio, 231. 234.
honoris, 42. 58.
honorum, 50. 123. 142. 215.
honos, 123.
Horatii, 33.
Horatius, 33. 41.
horreis, 187.
horrescerent, 135.
horribilis, 49.
horrida, 174.
horror, 201.
horruerat, 116.
hortandos, 228.
hortante, 149.
hortantibus, 226.
hortantium, 110.
hortatu, 209.
hortatus, 101.
hortorum, 219.
horum, 24. 139. 145. 150. 169.
hos, 190.
hospitalem, 9.
hospitem, 46.
hospiti, 11. 69.
hospitio, 5. 67.
hospitis, 9.
hoste, 15. 55. 56.
hosteis, 43. 45. 52. 53. 62. 67.
hostem, 36. 66. 102. 136. 152.
154. 173. 180.
hostes, 16. 34. 52. 54. 121. 170. 176.
hosti, 167.
hostia, 149.
hostiarum, 12.
hostibus, 12. 17. 20. 44. 64.
67. 140. 165. 199. 228.
hostili, 59.
Hostilium, 32.
Hostiliano, 153.
Hostilianus, 154. 215.
Hostilio, 32.
hostilis, 29.
Hostilius, 79. 32. 81.
hostis, 81.
hostium, 41. 52. 55. 59. 62.
64. 70. 72. 76. 81. 137. 158.
168. 227.
huc, 126. 152.
huic, 7. 42. 58. 93. 100. 140.
141.

141. 165. 174. 176. 209.
217. 219.
hujus, 9. 30. 71. 78. 98. 101.
110. 120. 124. 149. 175. 183.
185. 191. 195. 194. 198. 199.
208. 209. 212. 214. 218.
226. 229. 230.
huiusce, 211.
huiuscemodi, 117. 138. 139. 161.
191.
huiusmodi, 22. 112. 113. 179.
122.
humanæ, 150. 176. 203. 209.
humanam, 108.
humani, 46. 114. 201. 204.
humanis, 214.
humanitatis, 169.
humanus, 118.
humatus, 118.
humeris, 11. 12. 43. 83.
humerum, 212.
humi, 141.
humili, 88. 141.
humillimo, 215.
humillimos, 16. 86.
hunc, 1. 15. 101. 190. 191.
217. 219. 219.
Hunnis, 21.
Hunnos, 231.
hydram, 61.

I

I Acentibus, 151.
jacet, 189.
jactabat, 204.
jactantes, 196.
jactantibus, 167.
jactantis, 134.
jactura, 125.
jactus, 98.
jam, 7. 16. 24. 48. 93. 98.
110. 110. 116. 147. 171. 173.
180. 186. 197. 208. 214. 218.
219. 214.
Iani, 180. 191.
Ianiculo, 5. 1.
Ianiculum, 5. 7. 34. 89.
Iantoris, 21.
Iano, 1. 5. 6. 31.
Iauuario, 31.
Iauuatiorem, 156.
Iauum, 3. 107.
Iauus, 7.
Ibant, 116.
Iberum, 212.
ibi, 5. 10. 11. 16. 47. 54. 86.
88. 90. 105. 106. 118. 116.
142. 151. 151. 173. 177. 211.
ibique, 9. 12. 13. 14. 15. 18. 212.
idibus, 194.
iâo, 31. 56.
iâu, 61. 119. 163. 167. 191.
200. 107. 119.
iâum, 20. 216.
id, 3. 18. 21. 23. 43. 117. 118.
126. 132. 160. 165. 178. 187.
194.

Idam, 11.
idcirco, 114. 141.
idcircoque, 116. 124. 129. 143.
idemque, 9. 17.
idem, 118. 48. 57. 82. 83. 91.
109. 140. 145. 211.
identidem, 19.
ideo, 82.
ideoque, 81.
ideft, 107. 154. 192. 234.
idibus, 58.
idoneus, 21.
idque, 109. 141.
igitur, 5. 8. 10. 11. 16. 17.
18. 10. 21. 21. 22. 110.
114. 118. 119. 124. 128. 132.
137. 141. 154. 156. 161. 165.
167. 173. 183. 187. 198. 206.
226.
ignara, 125. 144.
ignatis, 157.
ignaro, 116.
ignatum, 167.
ignati, 117.
ignem, 82. 220.
igni, 177.
ignique, 210.
ignobili, 216.
ignobilis, 148.
ignominie, 76.
ignominiam, 19.
ignorabant, 5.
ignorare, 3.
ignorarent, 112.
ignorasse, 15.
ignoratum, 113.
ignoravissent, 178.
ignoscendo, 99.
ignota, 162.
isdem, 50. 173. 176. 219.
213.
isdemque, 150.
isque, 61.
ilico, 167.
Illo, 11.
Ilum, 90.
illa, 15. 17. 19. 24. 29. 40. 42.
60. 81. 115. 118. 144. 206.
213. 228. 233. 234.
illæ, 19.
illam, 14. 27. 133.
illas, 15.
illatamque, 142.
ille, 5. 18. 24. 38. 41. 45. 59.
56. 60. 61. 71. 85. 87. 91.
102. 107. 119. 161. 164. 189.
195. 198. 201. 206. 209. 213.
219. 227.
illecebras, 234.
illecebris, 173.
illexit, 11.
illi, 5. 6. 7. 9. 15. 17. 21. 29.
40. 46. 81. 106. 161. 210.
213.
illic, 218.
illinc, 15.
illis, 3. 15.
illius, 16. 24.

illo, 10. 18. 21. 41. 79. 111. 141.
141. 151. 186. 206.
illorum, 170.
illos, 15. 17.
illosque, 21.
illuc, 7. 19.
illucere, 21.
illud, 4. 18. 98. 149. 158. 179.
194.
illudens, 111.
illum, 14. 15. 55. 90. 138. 143.
229.
illustrem, 153. 158.
illustribus, 27.
illustrium, 99.
Illyrici, 173.
Illyricique, 170.
Illyrico, 4. 107. 127.
Illyricorum, 173.
Illyricos, 4.
Illyricum, 155. 167. 169. 206.
Illyriis, 74.
Illyrios, 152. 179.
ima, 155.
imago, 71. 201.
imaginem, 217.
imbecillem, 137.
imbellis, 155.
imbribus, 21.
imbrium, 17.
imbuti, 169.
imburus, 142.
imitabatur, 111. 196.
imitandum, 179.
imitator, 103.
imitatur, 31.
imitatus, 14. 218. 219.
immane, 162. 204.
immani, 188.
immania, 111.
immanibus, 174.
immanior, 118.
immatura, 14.
immature, 110.
immaturum, 89.
immemor, 114.
immedi, 203.
immensum, 121.
immerito, 15. 189. 219.
imminebat, 78.
imminens, 101.
imminentium, 172.
imminuto, 172.
immissi, 44.
immissique, 118.
immissis, 36. 103. 196.
immissio, 87. 174. 205.
immissum, 88. 97.
immiti, 135.
immodica, 194.
immodice, 218.
immodicam, 214.
immodicas, 214.
immodice, 136. 140. 149. 216.
immodici, 154.
immodicos, 156.
immolarent, 15.
immolaverant, 11.
O O

- immolavit, 37.
 immolasset, 37.
 immolata, 15.
 immortalē, 197.
 immortales, 23.
 immortalitatis, 17.
 immutatis, 204.
 impar, 33.
 imparilis, 129.
 impariendos, 10.
 impatiens, 167. 186. 212. 224.
 impatiensque, 204.
 impatientius, 119.
 impedimento, 117.
 impeditas, 65.
 impendere, 172.
 impendebat, 207.
 impensius, 120. 203.
 imperandi, 155.
 imperante, 133. 196. 206. 210. 213.
 imperantibus, 216.
 imperantium, 109.
 imperare, 58. 141.
 imperarent, 17.
 imperaret, 20. 224.
 imperari, 70.
 imperati, 126.
 Imperator, 117. 124. 137. 145. 152. 160. 170. 180. 182. 190. 209. 215. 217. 218. 221. 222. 225. 210. 235.
 imperatore, 80. 182. 190.
 imperatorem, 90. 116. 153. 157. 162. 163. 173. 196. 205. 217. 229.
 imperatoremque, 141.
 imperatores, 160. 174. 212. 216. 219. 220.
 imperatori, 116. 177. 184.
 imperatoris, 68. 124. 156. 205. 223.
 imperatum, 21.
 imperaverunt, 215. 217.
 imperavit, 21. 187. 183. 189. 191. 192. 193. 196. 198. 199. 201. 203. 205. 206. 209. 210. 211. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 223. 226. 229. 231.
 imperia, 141. 153. 156. 157. 160. 213.
 imperialis, 188.
 imperii, 18. 37. 90. 119. 130. 134. 136. 155. 158. 161. 167. 191. 200. 206. 207. 224. 219. 222. 224. 226. 227.
 imperiis, 190.
 imperio, 7. 19. 67. 71. 98. 107. 114. 115. 119. 121. 122. 123. 126. 127. 146. 147. 150. 154. 157. 169. 170. 176. 178. 179. 180. 183. 190. 195. 214. 219. 228. 229.
 imperitandi, 173.
 imperium, 27. 37. 54. 95. 101. 108. 110. 120. 123. 125. 128. 131. 136. 139. 140. 142. 148. 149. 152. 154. 156. 157. 158. 159. 163. 164. 165. 167. 171. 172. 173. 175. 176. 177. 179. 180. 181. 183. 191. 192. 194. 197. 198. 199. 201. 202. 209. 217. 219. 220. 221. 222. 223. 226. 229. 231. 2. 2.
 impetuntur, 157.
 impetrant, 57.
 impetrasset, 65.
 impetrata, 77. 204.
 impetrato, 48.
 impetravit, 18. 54. 106. 181.
 impetu, 41. 44. 53. 2. 0.
 impetum, 200. 204.
 impetus, 170.
 impias, 159.
 impie, 158.
 impiger, 134.
 impigre, 151.
 impios, 134.
 implacabilis, 140.
 implana, 150.
 implorans, 119.
 imploraverat, 161.
 imploravisse, 17.
 imponebat, 56.
 imponens, 216.
 imponere, 105. 143.
 imponit, 13.
 importuna, 228.
 imposita, 69.
 imposito, 189.
 impositos, 21.
 impositum, 119. 168.
 impositus, 127.
 imposuit, 68. 73.
 impotentior, 175.
 imprimis, 124.
 improba, 146.
 improbens, 218.
 improbaretur, 67.
 improbato, 56. 81.
 improbatum, 56.
 improbe, 143. 157. 179.
 improbi, 189.
 improbis, 158.
 improvisos, 51.
 imprudens, 86. 194.
 imprudentia, 131.
 imprudentibus, 113. 190.
 impuberem, 43.
 impudens, 86.
 impudicitia, 99.
 impulsore, 136. 220.
 impulsoribus, 138.
 impulsusque, 14.
 impune, 160.
 impunita, 140.
 impurius, 146.
 impuro, 193.
 in, 4. 5. 6. 7. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 48. 49. 50. 51. 53. 54. 56. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 65. 66. 67. 68. 69. 72. 73. 74. 77. 80. 81. 82. 81. 84. 85. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 97. 99. 100. 101. 103. 104. 105. 109. 111. 112. 113. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 126. 127. 128. 131. 132. 134. 135. 136. 139. 140. 143. 146. 147. 148. 149. 151. 152. 155. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 178. 179. 180. 181. 183. 185. 187. 188. 189. 191. 192. 195. 197. 198. 200. 201. 202. 204. 205. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 216. 217. 2. 8. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 2. 2. 233. 234.
 inanem, 118.
 incautus, 226.
 incautus, 225.
 incedebat, 189.
 incedere, 190.
 incendere, 14.
 incenderint, 14.
 incendi, 90. 174. 175.
 incendia, 201.
 incendiis, 195.
 incendio, 118. 198. 230.
 incendit, 82.
 incendium, 197.
 incepti, 187.
 incerta, 133. 142.
 incertos, 184.
 incertum, 158. 165. 171. 177. 179.
 incesserat, 115.
 incessit, 113.
 incessentibus, 194.
 incessere, 188.
 incessu, 209. 210.
 incessam, 135.
 incessum, 111. 189.
 incessus, 69.
 inchoata, 124.
 inciderat, 40.
 incientem, 15.
 inciperet, 39.
 incisis, 93. 219.
 incitante, 118.
 incitatus, 38.
 incitavit, 33.
 inciviles, 145.
 inclamare, 101.
 inclinante, 53. 54.
 inclinasset, 210.
 inclusas, 11.
 includit, 67.
 inelyta, 182.
 inelytani, 165.
 inelytos, 126.
 incognita, 143. 187.
 incognitum, 206. 218.
 incognitus, 37.
 incolae, 229.
 incolae, 168.
 incolarum, 171.

incolas, 160.
incolendum, 9.
incoleret, 16.
incolumem, 14.
incolumes, 72.
incolumi, 218.
incolumis, 13.
incolumitatis, 19.
incommodam, 17.
incommode, 143.
incommodo, 111.
incompta, 174.
incondite, 113.
inconfulte, 114. 175.
inconfulto, 118.
incontemptis, 112.
incredibile, 171. 196. 218.
incredibili, 109.
increpabatur, 111.
increpans, 118.
increpantibus, 100.
increparet, 114.
increpent, 112.
increpauisset, 17.
incubuerat, 124.
inculta, 121.
incultros, 11.
incumbens, 181.
incondante, 16.
incuria, 140. 113.
incuriosus, 118.
incurvato, 116.
incussu, 115.
incutiedix, 6.
indagari, 106.
inde, 70. 11. 12. 13. 14. 15. 111.
119. 67. 81. 102. 114. 118.
Indi, 101. 108. 184. 201.
Indiam, 118.
Indecenter, 47.
indicant, 6.
indicantis, 11.
indicere, 107.
indices, 144.
indicio, 21.
indictis, 115.
indictum, 9.
indidit, 14.
indigenæ, 6.
indigenam, 178.
indigenas, 5.
indigna, 11.
indignatio, 117.
indigne, 127.
indignis, 118.
inditum, 11. 14.
indixit, 11.
indissent, 112.
inducti, 121.
inducto, 113.
inductum, 112.
inducta, 170.
inducti, 11. 117.
inductumque, 118.
indulgent, 187.
indulsi, 199.
indumenta, 143.
indumenti, 175.

indumentum, 114.
indultia, 35. 77. 111. 120. 113.
112. 117.
indultiam, 114.
induta, 112.
indutam, 114.
indutus, 118.
induxerat, 6. 115.
induxit, 19. 60.
inetat, 176.
inertes, 118.
inerts, 114.
infamatus, 99. 104.
infamis, 193.
infantia, 107.
infantix, 111.
infensus, 111.
infensus, 108. 188.
inferebantur, 114.
infidentes, 10.
infidentibus, 20.
infensas, 104.
infensas, 112.
infensore, 115.
infensos, 119.
infertetur, 18.
infertur, 111.
infesta, 111.
infesta, 106.
infestantibus, 119.
infestiores, 167.
infesto, 98.
infestum, 117.
infestus, 114. 119.
infidus, 110.
infinita, 119. 106.
infinitas, 117.
infinito, 187.
infirmitas, 112.
infirmitas, 74.
infirmitas, 195.
infrequenti, 107.
infuso, 86.
ingeminatis, 110.
ingenia, 111. 114. 110. 111. 118.
174. 101. 101. 111.
ingenii, 114. 184. 106. 107.
117.
ingenio, 68. 109. 115. 117. 119.
115. 141. 144. 144. 145. 148.
178. 179. 188. 110. 122. 123.
119.
ingenium, 117. 119. 116. 167.
170. 180. 104.
ingens, 49. 11. 116. 123. 145.
171. 118.
ingentem, 11. 177.
ingentes, 111. 111.
ingenti, 11. 119. 112. 111.
ingentibus, 19. 71. 100. 108.
ingentis, 9.
ingenuarum, 119.
ingenuorum, 11.
ingessisse, 11.
ingredi, 111.
ingressio, 111.
ingressus, 75. 90. 119. 187.
inhabitant, 114.

inhorrescunt, 146.
inhumanus, 171.
injecte, 118.
injecte, 112.
injectio, 116. 111. 174.
inisse, 16.
inimicus, 88.
inimicitias, 194.
inimico, 74.
inimicorum, 199.
inimicos, 89.
inimicosque, 111.
inimicum, 78. 87. 102.
inimicus, 76.
inimicus, 50.
inissa, 119. 142.
initiatetur, 112.
initis, 109. 110.
initium, 101.
initia, 47. 77. 179. 198. 109.
110.
injuria, 41.
injuriam, 88.
injuriarum, 11.
injurias, 11. 113.
injuria, 117.
injuria, 74.
innocentia, 127. 112.
innocentiam, 113.
innocentium, 111.
innocia, 111.
innocios, 110.
innocium, 149.
inopia, 106.
inopia, 111. 195.
inopiam, 191.
inopinabilis, 168.
inopinato, 113.
inopinatos, 16.
inoprimis, 113.
inquinauit, 110.
inque, 100.
inquirendum, 19.
inquit, 6. 10. 14. 46. 61. 612.
80. 83. 86. 93. 94. 104. 113.
141. 196. 100.
insatiabilem, 115.
insatiabilis, 166.
inscitiam, 114.
inscribente, 98.
inscriptos, 114.
insolatione, 111.
insecuturi, 18.
insedit, 11.
insequentes, 197. 173. 113.
insequentibus, 113. 124.
insequentur, 117.
insidentes, 118.
insidiandum, 11.
insidiatur, 118.
insidiatum, 145.
insidias, 11. 177. 110.
insidiatum, 11. 113.
insidiis, 109. 110. 149. 151. 166.
118. 119. 111.
insidiosus, 109.
insidioso, 188.
insigne, 113. 177.

- insignem, 18. 76.
 insigni, 44.
 insignia, 36. 136. 157. 158.
 190.
 insignibus, 45. 50. 86. 90.
 insigniter, 151.
 insignius, 86.
 insinnavit, 9.
 insinuasle, 6.
 insitens, 54.
 insolens, 123. 204.
 insolentem, 194.
 insolenter, 222.
 insolentia, 162. 165.
 insolentiaque, 127.
 insolentior, 200.
 insolefceret, 167.
 insontes, 109. 188. 214.
 insontium, 176.
 inspici, 217.
 instabilior, 119.
 instans, 154.
 instante, 219.
 instantibus, 205.
 instantissime, 196.
 instare, 231.
 instituendi, 10.
 institueretur, 21.
 institutu, 103.
 instituerat, 110.
 instituit, 20. 29. 30. 36. 39.
 65.
 instituisse, 18.
 instituit, 34. 134. 195. 218.
 instituta, 221. 224.
 instituti, 172.
 institutio, 170.
 institutione, 227.
 institutoque, 148.
 institutum, 23. 28. 128. 176.
 195.
 institutus, 70. 173. 222.
 instruendam, 3.
 instructos, 16.
 instructus, 211. 215.
 instrumentum, 207.
 insula, 14. 116. 191. 215.
 Insulæ, 171.
 insulam, 13. 49. 109. 140. 177.
 187. 204.
 insulas, 65. 96.
 insulasque, 76.
 insulis, 65.
 insulitate, 174.
 intactis, 122.
 intantum, 175. 192.
 intacto, 144.
 integer, 33. 90. 230.
 integritate, 18.
 integumento, 16.
 intellecta, 34.
 intellexerunt, 46.
 intellexisse, 15.
 intellexit, 24. 35. 36.
 intelligamus, 232.
 intelligebat, 140.
 intelligemus, 5.
 intelligendum, 3.
 intelligeret, 89. 140. 158.
 intelligeretur, 206.
 intemperans, 192. 227.
 intemperantia, 230.
 intemperantia, 197.
 intempesta, 52. 72.
 intendentibus, 186.
 intendisset, 210. 231.
 inter, 13. 15. 17. 18. 19. 20. 23.
 40. 42. 43. 44. 50. 55. 63.
 77. 87. 94. 103. 109. 111. 118.
 120. 132. 135. 142. 145. 147.
 148. 150. 156. 161. 162. 176.
 180. 186. 189. 190. 194. 198.
 200. 205. 207. 215. 218. 219.
 223.
 Interamnæ, 154.
 Interamnæ, 215.
 Intercariam, 79.
 intercedentem, 92.
 intercedenti, 84.
 interceperat, 110.
 intercepit, 35. 83. 96.
 intercepta, 69.
 intercepta, 76. 198.
 interceptis, 105.
 interceptum, 17.
 interceptus, 175.
 interciperetur, 205.
 interdixit, 93.
 interea, 126. 177. 180. 187.
 interemisse, 19.
 interemit, 88. 116. 191. 210.
 interemptus, 217.
 interesse, 221.
 interesset, 112.
 interfecerat, 232.
 interfecere, 116.
 interfecerunt, 52.
 Interfecit, 33. 50. 82. 84. 89.
 interfecit, 18.
 interfecit, 145.
 interfecit, 164.
 interfecitque, 17.
 interfecit, 18. 22. 27. 92. 95.
 103. 216.
 interfectior, 219.
 interfectores, 200.
 interfectos, 14.
 interfecturi, 87.
 interfectus, 36. 38. 86. 93. 212.
 213. 214. 219.
 interficere, 180.
 interficeret, 175.
 interficeretur, 96.
 interfici, 79. 162.
 interficiendum, 77. 90. 104.
 interficiens, 223.
 interficitur, 153. 163.
 interfuit, 89.
 interjecto, 61.
 interjectu, 233.
 interierat, 175.
 interiere, 214.
 interierint, 193.
 interiisse, 153.
 interiit, 82. 87. 96. 118. 124.
 130. 134. 142. 154. 155. 158.
 161. 167. 180. 187. 189. 194.
 196. 198. 201. 217. 219. 222.
 224. 227. 229.
 interim, 15. 18. 37. 113. 117.
 129. 145. 149. 152. 157. 170.
 173. 181. 225.
 interimendum, 21.
 interioribus, 4.
 interitu, 29. 110. 149. 192. 206.
 interitum, 163.
 interitus, 119.
 internecione, 51.
 interpellatus, 12.
 interpretari, 152.
 interregni, 163. 219.
 interregnum, 30.
 interrompere, 15.
 interrumpetur, 41.
 intervalla, 13.
 intervallo, 160. 180.
 interverſæ, 58.
 intestinas, 172.
 intima, 4.
 intorsit, 86.
 intorsum, 65.
 intra, 11. 34. 65. 66. 97. 130.
 150. 161. 193. 232.
 intraverunt, 50.
 introductum, 133.
 introit, 75.
 introierunt, 71.
 introire, 211.
 intuearis, 24.
 intuens, 167.
 intulerit, 184. 198.
 intulisset, 58.
 intulit, 5. 13. 31. 60. 61. 77.
 106.
 invadens, 220. 230.
 invadent, 214.
 invadere, 220.
 invadit, 119.
 invaserat, 139. 163. 165.
 invaserint, 118.
 invasisent, 14.
 invasisset, 165.
 invasit, 211. 232.
 invasoribus, 21.
 invecita, 202.
 invecitum, 170.
 invenerit, 233.
 inveniri, 215.
 invenisset, 15.
 invenit, 39.
 inventas, 9.
 invento, 117.
 inventori, 10.
 inventum, 185.
 inventurum, 10.
 inventus, 64. 81. 88.
 invenuste, 105.
 inveterati, 202.
 investigasset, 19.
 invexerat, 151.
 inviamque, 185.
 invicem, 16. 118.
 invidebat, 227.
 invidia, 74. 87. 101. 111. 228.
 invidiæ,

invidiæ, 114.
invidiam, 18. 81. 102. 104.
invidiosa, 119.
invidiosum, 31.
invidum, 104.
invidus, 186.
inviolatum, 90.
invisus, 82.
invitamento, 179.
invitata, 10.
invitaretur, 18.
invita, 118.
inulto, 111.
inundatione, 181.
inundationes, 106.
inundavit, 114. 101.
involutus, 11.
involucrum, 98.
inustus, 93.
inutiliter, 115.
Inuum, 8.
Inbum, 15.
joca, 196.
joco, 104. 114. 118.
jocorum, 117. 115.
jocularibus, 118. 114.
joculariter, 117.
Jocapiam, 111.
Jove, 10. 18. 20.
Jovem, 4. 11. 180.
Jovi, 11. 19. 12. 18.
Jovianum, 111.
Jovianus, 119.
Jovio, 17. 115.
Jovis, 71. 117.
Jovius, 171.
Ipsa, 111.
Ipsam, 9. 17. 17.
Ipsæ, 27. 30. 35. 40. 48. 51.
58. 61. 64. 71. 82. 86. 89.
80. 91. 92. 101. 104. 111. 114.
118. 119. 115. 149. 151. 16.
119. 161. 174. 101. 107. 108.
113. 117. 124. 128. 130.
Ipsi, 1. 11. 17. 46. 12. 119. 164.
178. 180. 187. 199.
Ipsi, 115.
Ipsi, 45. 118.
Ipsi, 54. 103. 190. 111. 118.
110.
Ipsa, 48. 81. 71. 103. 160. 167.
111.
Ipsorum, 161.
Ipsus, 119.
Ipsum, 3. 15. 17. 18. 79. 98.
116. 120. 111. 118. 190. 191.
117.
Ira, 117. 101. 113.
Iracundus, 116.
Iram, 19. 147.
Iratum, 117.
Irasci, 110. 115.
Ire, 11.
Iret, 11.
Iri, 111.
Iripinos, 94.
Irrevocabili, 44.
Irridens, 17.

Irrisa, 47.
Irritor, 114.
Irritu, 61.
Irritanti, 114.
Irruens, 119.
Irrumpentes, 111.
Irrumpere, 177.
Irruperant, 164.
Iris, 11. 18. 67. 83. 110. 119.
120. 113. 112. 116. 149. 160.
167. 173. 180. 101. 111. 112.
114. 115. 117. 120. 121.
Irisque, 11. 10. 181.
Iris, 119. 111. 130.
Iris, 101.
Irisum, 11.
Iris, 119. 116. 114. 183. 191. 191.
199. 101. 118. 121.
Iris, 118.
Irisum, 116. 116.
Iris, 196. 121.
Iris, 11.
Iris, 11. 11. 16. 17. 17. 12. 11.
15. 37. 65. 81. 87. 111. 114.
110. 111. 115. 114. 118. 112.
118. 149. 111. 114. 117. 118. 110.
161. 176. 177. 180. 181. 184.
190. 100. 114. 118. 119. 111.
Italia, 8. 9. 11. 14. 11. 18. 71. 83.
91. 97. 170. 174. 178. 111.
110.
Italix, 11. 14. 97. 167. 170.
199. 118. 111.
Italiam, 1. 4. 5. 7. 8. 9. 11. 11.
61. 65. 86. 69. 71. 71. 81. 87.
95. 105. 108. 120. 111. 115.
150. 156. 160. 173. 174. 175.
180. 199. 108. 111. 115. 116.
Italica, 116.
Italica, 103.
Italicos, 9.
Itaque, 4. 5. 11. 11. 16. 17. 18.
11. 14. 40. 51. 111. 176. 198.
110. 111.
Itane, 191.
Itant, 111. 111.
Item, 11. 111. 113.
Itemque, 11. 11. 117. 191.
Iter, 110. 173. 107. 111. 111.
Iterum, 43. 45. 51. 17. 73. 83. 100.
Itinera, 11.
Itinere, 10. 95. 111.
Itineris, 119.
Iubam, 98. 111.
Iubebantur, 111.
Iubebat, 111.
Iubente, 111.
Iuberentur, 111.
Iubet, 110. 111. 173. 180. 114.
114.
Iucundo, 111.
Iudex, 190.
Iudex, 191.
Iudiciorum, 110.
Iudicos, 97.
Iudex, 48.
Iudicatur, 40.
Iudicatus, 67.

Iudicavit, 103.
Iudice, 9.
Iudicem, 105.
Iudices, 110.
Iudicia, 86.
Iudicii, 48. 101. 180.
Iudiciis, 87.
Iudicio, 16. 59. 165. 177.
Iudicium, 48.
Iverat, 71.
Iugera, 16. 48. 58. 59. 84. 91.
Iuges, 116.
Iugis, 70.
Iugulandum, 119.
Iugulari, 70. 121.
Iugulato, 117.
Iugulatur, 111.
Iugulavere, 116. 100.
Iugulum, 104.
Iugum, 110.
Iugurtha, 115.
Iugurtha, 111.
Iugurtham, 118. 114.
Iulle, 11.
Iulia, 118.
Iuliam, 100. 144. 163. 183.
Iuliani, 107. 109.
Iulianum, 167. 181. 117.
Iulianus, 169. 110. 110. 117.
118.
Iulii, 100. 110.
Iulio, 105.
Iulium, 167.
Iulius, 10. 10. 99. 141. 151. 181.
111. 114.
Iulo, 11. 11. 19.
Iumentis, 171. 111.
Iuncta, 108.
Iungens, 111.
Iungere, 6. 71.
Iungi, 103.
Iunii, 100.
Iunior, 111.
Iunius, 40.
Iunxit, 9. 74.
Iura, 191. 111.
Iurare, 83. 91.
Iuraret, 19.
Iuravit, 61. 79.
Iure, 11. 10. 107. 175. 180. 190.
Iureiurando, 16. 19. 30. 61. 196.
100.
Iuri, 11. 116. 117.
Iuris, 68. 109. 147. 118. 169. 101.
110.
Ius, 14. 18. 10. 57. 94. 117. 118.
112. 111. 163. 165. 191. 191. 198.
111.
Iussa, 117.
Iussat, 174. 175.
Iussit, 197. 111.
Iussu, 81. 171.
Iussit, 70.
Iussit, 11. 31. 44. 55. 62. 73. 78.
79. 81. 100. 111. 111. 111.
147. 180. 196. 199. 111. 112.
Iussa, 31. 14. 38. 110. 180.
Iussum, 169.

iuste, 165.
iustis, 184.
iustissime, 91. 221.
iustissimus, 70.
iusticia, 205.
iustitiæ, 202.
iustitiam, 11. 50.
iustitio, 138.
iustum, 138.
iuans, 226.
iuvant, 228.
iuvat, 189.
iuvenulus, 223.
iuvenes, 44. 72. 81. 99.
iuvenis, 40.
iuventus, 50.
iuventute, 164.
iuvenum, 39.
iuverunt, 156.
iuxta, 114. 121. 167. 218. 223.

L

L Abe, 122.
labem, 172.
laberetur, 148. 185.
labes, 130.
labi, 219.
Labienus, 216.
labiis, 67.
laboraret, 53.
laborantibus, 142.
laborantis, 212.
labore, 82. 89. 154. 184.
laborem, 142. 222.
laboribus, 205.
laboris, 159. 182. 185. 202. 203. 209. 227.
labuntur, 174.
Lacedæmonii, 65. 75.
lacerabantur, 114.
laceffendum, 204.
laceffitos, 184.
lacrymabili, 210.
lacrymabilis, 57.
lacrymans, 208.
lacrymas, 98.
lacrymis, 33. 57. 84.
lacu, 151. 174. 217.
lacum, 13. 20. 44. 119. 123.
lacunis, 164.
Lælio, 80.
lætabantur, 87.
lætam, 83.
lætatur, 168.
læti, 187.
lætior, 152.
lætioribus, 163.
lætitia, 78. 163. 175.
Lætorio, 85.
lætumque, 234.
lætus, 229.
Lævini, 61.
Lævinum, 60. 61.
lævis, 19.
lævum, 212.
lambitq, 21.
lana, 23.
languesceret, 138.
Lanatus, 46.
laniatus, 155.
lanificio, 40.
Lanuvio, 130.
lapidatione, 92.
lapide, 59.
lapidea, 66.
lapidem, 23. 47. 61. 66.
lapideum, 36.
lapidibus, 16. 89. 93. 206.
lapsu, 221.
laqueo, 121. 211. 226.
Larentiæ, 22.
largiendi, 157.
largiendum, 86.
largiri, 213.
largitionem, 101. 210.
largitiones, 207.
largius, 125.
Lartem, 52.
lasciva, 231.
lascivi, 207.
lascivix, 119.
lasciviam, 154.
lascivum, 115. 204.
lassitudinem, 234.
lata, 47. 114.
late, 168.
Laterani, 211.
Lateranum, 211.
latebra, 113. 120.
latebris, 9.
latens, 190.
latere, 221. 226.
lateritiam, 185.
Latinarumque, 22.
Latinas, 39.
latine, 232.
Latini, 18. 87. 92.
Latinis, 36. 86. 211.
Latino, 14. 16. 17. 19. 34. 36. 37. 38. 53.
Latinorum, 17. 18. 37. 44. 55. 87.
Latinum, 16. 17.
Latinus, 7. 37.
Latio, 41.
Latium, 6. 92.
latro, 9. 224.
latrocinia, 140.
latrocinii, 225.
latrociniiis, 102.
latronem, 10.
latrones, 155.
latrocinia, 109. 118. 188.
latronum, 168. 177.
latuisset, 6.
latus, 60. 98.
lavacia, 191. 209.
lavandi, 134.
lavandum, 144. 176.
laudabilis, 22.
laudare, 83.
laudaret, 40.
laudatum, 41. 54.
laudatus, 76.
laude, 75. 76. 102.

laudem, 209. 210.
laudis, 224. 228.
laverit, 16.
Lavinia, 13. 18. 19.
Lavinia, 18.
Laviniam, 16. 19.
Laviniano, 221.
Lavinio, 19.
Lavinium, 16.
lavisset, 15. 15.
lauream, 184.
Laurens, 14.
Laurentem, 15. 16. 17.
lauri, 119.
Lauso, 18.
Lausus, 18.
lautusque, 124.
laxiore, 61.
laxioribus, 218.
læti, 87.
lætica, 60. 166. 220.
lætis, 122.
læctissimis, 226.
læcto, 72. 101. 117.
legati, 34. 45. 49. 50. 110.
legatione, 66.
legationes, 224.
legationi, 210.
legationibus, 47. 227.
legatis, 50.
legato, 76. 118.
legatorum, 120.
legatos, 18. 18. 42. 49. 52. 62. 100. 108. 149. 162. 184. 192. 205.
legatum, 60.
legatus, 58. 65. 73. 75. 79. 88. 90. 91. 94. 137.
lege, 48. 70. 110.
legendi, 163. 226.
legem, 44. 47. 83. 84. 89. 91. 92. 117.
legendos, 132.
legentique, 125.
legerat, 23.
legere, 9. 83. 224.
legerent, 6.
legeret, 183.
leges, 6. 31. 73. 81. 83. 85. 93. 129.
legi, 93. 112.
legibus, 7. 27. 48. 86. 87. 112. 130. 171. 178.
legionem, 62.
legiones, 160. 162. 175. 193.
legionibus, 106. 110. 112. 120. 147. 157. 165. 190. 217. 231.
legionum, 126. 146. 148. 184. 204.
legisset, 219.
legit, 30. 35. 59.
legum, 133. 140.
leni, 182.
leniatur, 206.
lenire, 110. 193.
leniret, 38.
lenita, 149.
lenitatem, 200. 201.

libidinem, 115.
libidini, 186. 190. 189.
libidinibus, 109.
libidinis, 105. 181. 212. 213.
211.
libidinum, 114. 146.
libido, 113.
libri, 31.
libris, 48. 69. 98. 180. 217.
155
libro, 4. 101.
librorum, 69.
librum, 73. 112. 119. 189.
Libyflam, 66.
licentiam, 117. 148.
licere, 184.
liceret, 48. 144.
licet, 11. 78. 144. 185. 212.
Licinianus, 176. 219.
Licinii, 213.
Licinio, 147. 176. 184. 211.
212. 219.
Licinium, 175. 211. 213. 214.
Licinius, 21. 24. 47. 48. 155.
176. 211. 219. 221. 212. 214.
230.
liçor, 17.
liçoribus, 47. 81.
ligaris, 13.
ligneam, 65.
ligures, 91.
liguribus, 87. 78.
lingua, 21.
linguz, 54.
litare, 12.
lilis, 19.
littera, 8.
litterarum, 10.
litterarum, 9. 24. 131. 148. 158.
179. 181. 188. 190. 209. 213.
224. 218. 219.
litterarumque, 107.
litteras, 70. 96. 149. 158. 161.
211.
litteris, 9. 70. 111. 123. 143.
194. 203. 211. 214. 215.
littora, 13.
litore, 13. 14. 15. 100. 106.
littori, 4.
littorum, 131.
Livia, 69.
Liviz, 178. 187.
Liviam, 186.
Liviana, 24.
Livii, 107.
Livio, 14. 71.
Livius, 1. 71. 74.
livor, 81.
loca, 10. 16.
localiant, 81.
locaffe, 129.
locaverat, 175.
loci, 19. 21. 137.
locis, 4. 147. 178. 179. 210.
loco, 4. 13. 14. 17. 21. 22. 36. 43.
51. 52. 83. 88. 157. 164. 214.
215.
locotum, 28.

locos, 19. 113. 116. 151. 203.
Locri, 19. 20.
Locros, 61.
locum, 7. 14. 16. 23. 43. 46.
52. 64. 83. 210. 225.
locupletibus, 129.
locupletissime, 14.
locupletium, 218.
locus, 45. 56. 119. 222.
loctuslarum, 106.
Lolliani, 136.
Lollianum, 156.
Lolli, 209.
longa, 7. 79. 100. 128.
longam, 19.
longas, 84.
longe, 109. 110. 117. 125. 129.
131. 140. 151. 156. 163. 168.
195. 198. 221. 225.
longi, 14.
Longinus, 104.
longiores, 127.
longius, 55. 144. 161. 174.
longo, 10. 12. 160. 180.
longum, 19. 64.
loquendum, 129.
loqueretur, 96.
loqui, 231.
Lurica, 119. 191.
Lorios, 132. 206.
Lucanix, 161. 218.
Lucanis, 58.
Lucano, 67.
Lucatii, 85.
Lucatius, 17. 20.
lucē, 12. 163.
Luceres, 29.
Luceriam, 55.
Lucerini, 57.
luci, 116.
Lucio, 77. 106. 125. 153. 193.
Lucium, 132. 206.
Lucius, 18. 20. 35. 45. 56. 78.
82. 89. 92. 93. 132.
lucō, 11.
Lucretia, 39. 40.
Lucretiam, 40.
Lucretium, 49.
Lucro, 185.
luctu, 44. 208.
luctui, 124.
Lucullo, 79. 94.
Lucullus, 93. 96.
lucum, 86.
Lucumone, 29.
ludi, 10.
ludibrio, 110. 157.
ludibrium, 43.
ludibundi, 21.
ludis, 78. 81. 131. 235.
ludorum, 108.
ludos, 10. 16. 117.
ludum, 128. 179. 219.
lues, 197. 204.
Lugduni, 18. 211.
Lugdunum, 210. 216.
lugentium, 185.
luit, 165. 171. 221.

lumina, 112.
luna, 9.
lunæ, 116.
lupa, 27.
lupam, 21. 22.
lupanaria, 22.
Lupercal, 12.
Lupercalibus, 105.
lupum, 22.
Lusitaniam, 99.
Lustanus, 90.
lutor, 186.
lustraret, 29.
lustrum, 150.
lusus, 23.
Lutatius, 12. 15. 65.
luxerunt, 41.
luxu, 40. 224.
luxum, 154.
luxuria, 62. 76. 108.
luxuriæ, 117. 186. 196.
luxuriæque, 138.
luxuriam, 87. 212.
luxus, 12.
Lyfimachiz, 76.

M

Macedonas, 153. 155. 216.
Macedonia, 79. 82. 100. 104.
Macedoniæ, 61.
Macedoniam, 75. 93. 103. 104.
218. 215.
Macedonici, 79.
Macedonico, 75.
Macedonicus, 78. 82.
Macedonis, 211.
Macedonum, 78.
Machaon, 5.
Macer, 21. 24.
machinationibus, 158.
macies, 140.
Macrinus, 145. 212.
Macro, 11.
maçarentur, 152.
maculavit, 130. 189.
maculose, 124.
Magi, 129.
magis, 91. 118. 122. 127. 138.
139. 140. 141. 146. 148. 158. 164.
178. 182. 186. 202. 205. 209.
magis, magisque, 118. 167.
magisque, 125. 126. 158. 203.
209. 27. 234.
magister, 44. 50. 57. 177.
226.
magisterio, 143. 179.
magisterium, 181.
magistratibus, 44.
magistratu, 48.
magistratum, 48. 84.
magistratus, 48. 59.
magistro, 21. 45.
magistrum, 18. 52. 67. 102.
221.
magna, 5. 28. 34. 94. 96. 114.
176. 202. 219. 233.
magnæ, 213.

magnam, 18. 64. 130.
magnarum, 9.
Magnentii, 180.
Magnentio, 127. 226. 227.
Magnentius, 225. 226.
magni, 107. 221.
Magnianis, 180.
magnifica, 60.
magnificæ, 197.
magnifice, 54. 61. 69. 127. 131.
175.
magnificentior, 126.
magnificentioribus, 136.
magnificentissimum, 86.
magnificum, 161.
magnis, 12. 21. 187. 200.
magnitudine, 10. 22.
magnitudinem, 188.
magnitudinis, 37.
magno, 28. 46. 47. 64. 97.
144. 181. 188. 233.
magnoque, 104.
magnos, 36.
magnum, 19. 87. 97. 211.
magonemque, 73.
magnus, 86. 98. 166.
Maguntiacorum, 156.
majestate, 90.
major, 20. 124.
majora, 140. 202. 226.
majore, 118. 165.
majoribus, 120. 193.
majoris, 154. 183. 184.
majorum, 110. 134. 181. 192.
233.
majus, 131. 165.
mala, 206.
male, 63. 74.
maledictis, 204.
malique, 127.
mali, 129. 148. 157. 169.
malignorum, 200.
malis, 197.
malicia, 157.
mallet, 20.
malo, 11. 58.
malorum, 71. 194. 201.
malos, 111. 199.
maluerit, 206.
maluisset, 96.
maluit, 1. 6. 90. 93. 121. 140.
195. 208.
malum, 154. 159. 170.
Mamertinos, 62.
Manilium, 44.
Mammæa, 146. 147. 213.
Manimas, 21.
manavit, 18.
Mancino, 84.
Mancinus, 81.
mandare, 123.
mandatum, 117. 119.
mandati, 158.
mandatis, 142. 227.
manentibus, 176.
manet, 23. 152. 176.
manibus, 15. 16. 23. 29. 53. 54.
193. 194. 221.

manibusque, 126.
Macilio, 80.
manipulares, 22.
manipularium, 165.
manipulis, 22.
Manius, 58.
Manlii, 52.
Manlio, 50.
Manlium, 67.
Manlius, 51. 54. 77.
mansit, 131.
mansuetæque, 168.
mansuetus, 205.
manu, 11. 23. 52. 69. 85. 86.
99. 100. 124. 141. 164. 168.
180.
manubiis, 59.
manum, 56. 85. 97. 117. 159.
192. 218.
manumissionum, 192.
manumitterent, 62.
manus, 37. 63. 115. 150. 1904.
198.
Maraboduum, 188.
Marcellino, 225.
Marcellinus, 225.
Marcello, 66.
Marcellum, 213.
Marcellus, 68.
Marci, 77. 151. 208.
Marcia, 209.
Marcus, 46.
Marco, 112.
Marcomanni, 171.
Marcomannorum, 217.
Marcomannos, 132.
Marcomaro, 133.
Marcum, 100. 208.
Marcus, 15. 21. 64. 68. 69. 75.
86. 91. 101. 105. 145. 151. 178.
203. 206. 207. 214.
mare, 58. 97. 105. 115.
marem, 79.
mares, 115.
Margum, 167.
mari, 12. 63. 105. 115. 116. 127.
191. 203. 210.
maria, 13. 15. 131. 169.
Marii, 94.
marinæ, 15.
Mario, 84. 95.
maris, 49. 113. 152.
mariti, 118. 212.
maritimis, 34.
marito, 47. 77. 106. 1864.
maritos, 228.
maritus, 234.
Marium, 92. 95. 96. 233.
Marius, 88. 89. 93. 156. 157.
166.
marmore, 103.
marmoream, 185.
Maro, 11. 13.
Marone, 9.
Maronis, 3.
Marizæ, 115.
maris, 57.
marforum, 84. 101.

marce,

114. 121.
 maximis, 64. 112. 115.
 maximo, 12. 51. 54. 66. 93.
 114. 112.
 maximum, 11. 16. 43. 211.
 Maximunquæ, 179.
 maximus, 10. 17. 67. 176.
 2. 1.
 me, 104. 127. 194.
 mea, 174.
 meæ, 101.
 meam, 83.
 mecum, 9.
 medendique, 201.
 medente, 127.
 media, 71. 79. 117. 114. 2. 3.
 Mediæ, 112.
 Medium, 49.
 mediaque, 129.
 meditas, 51.
 medicæ, 7.
 medicaminibus, 87.
 medicinx, 206.
 medico, 13.
 medicus, 61.
 medio, 119. 121. 214. 119.
 medietati, 112.
 medietates, 114. 111. 211.
 Mediolanensis, 2. 0.
 Mediolani, 118. 16.
 Mediolanum, 121. 157. 171.
 217. 134.
 medius, 4.
 medietati, 114. 110. 111.
 medietate, 113.
 medietatum, 204.
 medium, 19. 18. 174. 190.
 118.
 mei, 127.
 meis, 18.
 melior, 181. 211.
 melioraque, 141.
 meliores, 111. 121.
 melius, 197.
 membra, 46. 105. 211.
 membrorum, 120. 214. 211.
 meminerat, 14.
 meminisse, 110.
 Memnium, 91.
 memor, 7. 17. 166. 159. 105.
 memorantibus, 114.
 memorare, 117. 110.
 memorari, 144.
 memoratos, 114. 171.
 memoratus, 111.
 memoratu, 211.
 memoratum, 167.
 memoravimus, 111. 170.
 memoris, 168.
 memoria, 110. 166. 174. 111.
 memorie, 14. 141. 158. 189.
 memoriam, 114. 118. 165. 188.
 Menapix, 168.
 Meninge, 115.
 Menchus, 46.
 mens, 130. 131.
 mensæ, 211.

mensam, 118.
mensarium, 17.
mentas, 14, 17.
menſe, 119. 121. 126. 130. 146.
163. 220.
menſem, 114. 179. 188. 189.
mentes, 31. 66. 70. 113. 114.
154. 194. 198. 208. 211. 215.
220. 210. 211.
menſibus, 21. 111. 141. 176.
200. 210. 211. 218. 219.
menſis, 14. 114. 113.
menſium, 211.
menſuras, 16. 17.
mente, 94. 212. 213.
mentem, 72. 118. 173.
mentes, 17. 38. 173.
mentibus, 8.
mentiebatur, 83.
mentione, 200.
mentis, 104.
mentium, 118.
mentum, 194.
mercede, 118.
mercenaria, 112.
mercenarii, 61.
mercenarius, 90.
mercibus, 104.
Mercurii,
mereti, 119.
meretricis, 209.
meridie, 12. 114. 115. 219.
merita, 59.
meritis, 175.
merito, 11. 117. 111. 212.
meritorum, 194.
mero, 188.
Merobande, 110.
merſis, 83.
metuerat, 139.
meruſſet, 119. 181.
meruit, 118. 91.
Meſopotamia, 170. 116.
Meſopotamiam, 155. 115.
Meſſina, 190.
Meſſinae, 117.
Meſſana, 12.
Meſenſis, 100.
Metanum, 71.
Metella, 81.
Metelli, 82.
Metello, 88.
Metellus, 81. 83. 84.
Metri, 12. 34.
Metio, 195.
Metium, 114.
metiri, 126.
Metius, 13.
metri, 8.
metri, 115. 117. 114. 115. 116. 117. 123.
126. 135. 119. 141. 145. 149.
119. 141. 112. 165. 167. 169.
112. 174. 187. 190. 195. 197.
180.
metuebantur, 108. 133.
metuens, 149.
metuſſet, 110.

- metui, 162.
metuit, 11.
metum, 142. 158. 175. 181.
metus, 167.
meum, 83.
Mezentii, 170.
Mezentio, 17.
Mezentium, 18.
migrare, 51.
mihi, 61. 81. 125. 138. 166.
miles, 65. 64. 186. 193.
militantis, 48.
militare, 193.
militarem, 22.
militares, 114. 174. 218. 225.
militari, 110. 150. 163. 201. 213.
214. 219.
militaribus, 51. 148. 165. 168.
177. 214.
militaris, 164. 175.
militariter, 16.
militarium, 162. 167. 179. 190.
204.
milite, 212. 213.
militem, 51. 173. 215.
milites, 23. 48. 68. 120. 125.
141. 149. 150. 153. 154. 159.
162. 164. 174. 179. 185. 200.
203. 229. 231.
militia, 113. 137. 159.
militia, 46. 50. 109. 114. 120.
123. 136. 131. 152. 156. 165.
168. 169. 170. 177. 180. 181.
182. 188. 196. 204. 219. 224.
militiaque, 53.
militiam, 46. 125. 154. 229.
militibus, 20. 68. 105. 107.
111. 116. 121. 146. 153. 154.
157. 160. 162. 164. 173. 189.
190. 193. 194. 200. 207. 214.
227.
militem, 47. 52. 54. 55. 64.
69. 70. 80. 92. 114. 119.
153. 183. 167. 200. 212. 214.
225. 226. 231.
mille, 151. 122. 195.
millesimum, 151.
millia, 64. 81. 95. 161. 175. 184.
210. 231.
millibus, 23. 67. 81. 206. 221.
232.
millies, 121.
millium, 189.
milvio, 221.
Milvium, 92. 175.
minacibus, 221.
Minervæ, 50. 126.
Minervina, 223.
minima, 151.
minime, 118. 105. 213.
minimum, 179.
minis, 92. 101. 110. 111.
ministra, 121. 195. 228. 233.
ministerium, 129.
ministerium, 46.
ministri, 163.
ministris, 207.
ministrorum, 15. 158. 179. 183.
204.
ministerium, 156.
minor, 177.
minore, 171.
minorum, 35.
Minturnis, 88.
Minucio, 45. 86.
Minucium, 45. 67.
minuebat, 228.
minuit, 95.
minus, 110. 112. 123. 125. 127.
130. 156. 169. 172. 180. 181.
184. 215. 227. 229. 234.
mira, 49. 97. 177. 124.
mirabili, 210.
miræ, 37.
miranda, 201.
mirantibus, 123. 177.
mirarentur, 49.
mirari, 133.
mire, 7. 108. 116. 127. 130. 133.
142. 182.
miri, 174.
mirifica, 202.
mirifice, 144. 176.
Mirmillonum, 197.
mirum, 116. 157. 166. 172.
194.
mirus, 227.
miscabantur, 156.
miscere, 234.
miscuisse, 201.
Misenon, 13.
Misenum, 13.
miserabilior, 114.
miserabiliter, 161.
misere, 205.
miseriarum, 14.
misericordia, 42.
misericors, 233.
miseriis, 169.
miserunt, 18. 49. 100. 184.
misit, 55. 56. 70.
missi, 45. 50. 174.
missique, 137.
misso, 165. 226.
missos, 23. 24. 52.
missum, 5. 85. 224.
missus, 33. 52. 62. 63. 64. 65.
72. 75. 77. 80. 82. 93. 97.
101. 104. 105.
missusque, 62.
mistique, 123.
mitem, 38. 163.
mites, 38.
Mithradatem, 97.
Mithradates, 96.
Mithradatem, 90. 93. 95.
Mithradatis, 93. 94. 99.
miti, 38. 206.
mitis, 185.
mitissimus, 113. 190.
mitius, 139.
mittendos, 85.
mitterent, 108. 192.
mitteretur, 59.
mittunt, 114.
moderata, 170.
moderateque, 202.
moderacius, 199.
moderatorem, 127.
moderatum, 126.
modeste, 165.
modesti, 176.
modestia, 110. 162. 170. 180.
modestiamque, 185.
modestiore, 142.
modestioribus, 228.
modesto, 154. 233.
modica, 121.
modice, 108.
modo, 3. 12. 17. 18. 20. 24.
115. 116. 118. 129. 135. 140.
143. 148. 153. 159. 164. 170.
171. 180. 181. 186. 190. 199.
210. 216. 217. 221. 226. 227.
231.
modum, 9. 81. 119. 149. 172.
168. 174. 176. 211. 221.
modus, 128.
Mœcenæ, 185.
Mœlium, 45.
mœnia, 34. 135.
mœnibus, 24. 27. 172.
mœnium, 152. 204.
Mœnum, 144.
mœrebant, 130.
mœrore, 207.
Mœsia, 215. 216.
Mœsia, 120. 179.
Mœsiam, 167. 219.
Mœforum, 164.
mœstia, 125.
Moguntiacum, 216.
mole, 13.
moles, 121. 170.
molestia, 122.
molestia, 178. 188.
molestiarum, 166.
molestiis, 119.
molestus, 208.
moliebantur, 125.
mollioribus, 217.
molliret, 30.
mollissimum, 152.
mollitiem, 49.
molliverat, 127.
mollius, 119.
Molonem, 102.
momenti, 233.
monendo, 122. 195.
monente, 49.
monentibus, 155.
monerent, 50.
moneretur, 208.
monetæ, 6. 161.
monetarii, 218.
monitores, 114.
monitoribus, 200.
monitos, 232.
monitum, 15. 143.
mons, 197.
monte, 5. 9. 23. 45.

montis, 34.
montem, 19. 29. 31. 76. 77.
161. 119.
montes, 122. 197.
montibus, 6. 8.
montis, 20. 21. 51. 117.
montium, 8. 117.
monuerit, 117. 17.
monuit, 49. 87. 115.
monumenta, 34. 111. 101.
115.
monumentis, 161.
Moplocrenem, 217.
mora, 23. 67. 211.
morabatur, 118.
morantibus, 114.
moraretur, 141.
moras, 150.
moratur, 112.
moratus, 119.
Morbo, 1. 11. 23. 31. 87. 96.
107. 118. 145. 154. 187. 204.
207. 208. 214.
more, 117. 121. 122. 126. 118.
119. 151. 156. 174. 177. 187.
191. 194. 198. 199. 211. 212.
237.
morem, 15. 161. 205. 210.
moretur, 187.
mores, 2. 6. 107. 121. 138. 118.
176. 181. 187.
moretque, 203.
mori, 118. 137.
moribus, 18. 127. 111. 110. 117.
110. 116. 138. 106. 118. 131.
mortens, 73. 74.
mortentis, 107.
moris, 10. 145.
mortis, 112.
mors, 124. 118. 118. 119. 120.
mortales, 124. 148. 151. 204.
112.
mortalibus, 11.
mortalium, 114. 134. 141.
150.
morte, 106. 118. 143. 161. 167.
196. 208. 217. 221. 222. 226.
mortem, 17. 78. 92. 119. 120.
175. 178. 200. 204.
mortibus, 197.
mortis, 17. 171. 213. 214.
mortis, 101.
mortui, 114.
mortuam, 14.
mortuo, 58. 66. 106. 108. 117.
119. 121. 141. 161. 176. 191.
201. 209. 210. 213. 225.
210.
mortuum, 118. 187.
mortum, 38.
mos, 6. 10. 11. 107. 118. 111.
117. 129. 132. 141. 153. 154.
171. 160. 183. 218.
moti, 113.
motibus, 179. 181.
motis, 115.
motos, 12.

motu, 20. 128.
motus, 47. 112. 156. 172. 180.
191.
movenda, 184.
moverat, 159.
moveretur, 175.
moveri, 69.
moverit, 213.
mover, 146.
movit, 69. 70.
mox, 14. 19. 21. 17. 60. 61. 64.
18. 40. 91. 97. 99. 101. 103.
107. 111. 116. 149. 151. 190.
194. 210. 218. 212.
moque, 115. 111.
Mucaptem, 184.
Mucianum, 194.
mucrone, 18.
multa, 178.
multatur, 121.
muliebri, 4. 113. 191. 211. 221.
211.
mulier, 94. 116. 155.
muliere, 217.
mulierem, 21. 119. 191.
mulieres, 11. 22. 148.
mulieris, 67.
mulierum, 115.
mulionem, 38.
multa, 11. 24. 53. 61. 87. 119.
119. 127. 135. 141. 154. 188.
193. 194. 198. 206.
multaque, 208.
multax, 179. 113.
multaque, 121.
multam, 215.
multas, 111. 101.
multarum, 75.
multiformibus, 191.
multiformis, 204.
multi, 148.
multiplex, 204.
multiplici, 117.
multique, 124.
multis, 11. 17. 93. 96. 185. 187.
199. 204. 209. 214. 234.
multitudine, 156. 218.
multitudinem, 16. 217.
multitudo, 28. 55.
multo, 84. 117. 114. 130. 144.
110. 175. 176. 180. 201. 201.
211. 216. 217.
multoque, 154.
multos, 8. 31. 141. 128. 169.
200. 202. 226.
multum, 63. 174. 186. 208.
116. 217. 213.
multus, 87.
Mummio, 80.
Mummus, 81.
Mundam, 99. 105.
mundi, 206.
munerari, 213.
munere, 213.
muneri, 81.
muneribus, 44. 123. 118. 196.
204.

muneris, 29. 160.
munerum, 16. 141.
municipis, 108.
municipio, 110. 141.
munifica, 115.
munificentia, 174.
munificque, 111.
munimento, 179.
munimentum, 117. 165. 173.
muniter, 14. 27.
muniri, 6.
munix, 111. 195.
munissimis, 64.
munivete, 115.
munivit, 140.
munus, 86. 13. 127. 162.
muriam, 87.
muris, 101. 194. 218.
muro, 110. 148. 158.
muros, 70. 71. 173.
murthinam, 105.
Muriam, 206.
murum, 16.
Mus, 51. 62.
Musa, 1.
Musalamicorum, 111. 160.
musca, 115. 118.
muscarum, 113. 118.
muscus, 203.
mutandi, 20.
mutare, 15. 210.
mutavi, 117.
mutata, 8. 151.
mutatz, 176. 197. 199.
mutaverat, 180.
mutaverit, 207.
Mutia, 41.
Mutinam, 105.
Mutio, 41. 86.
Mutius, 41.
mutuis, 41.

N

N Abide, 75.
nada, 118.
nadi, 18. 116.
nados, 23.
natus, 111.
natum, 197.
Navio, 73.
nam, 21. 29. 55. 63. 71. 81.
99. 110. 111. 116. 119. 141. 149.
112. 154. 155. 118. 160. 164.
165. 170. 173. 180. 186. 187.
201. 209. 216. 218. 212. 231.
212. 214.
namque, 17. 115. 116. 117. 118.
120. 121. 121. 126. 131. 131.
137. 144. 148. 151. 156. 157.
161. 164. 166. 167. 168. 172.
171. 175. 177. 177. 180. 184.
191. 194. 195. 195. 208. 209.
216. 218. 211. 226. 218. 231.
217. 234.
Narbonx, 119.
Narbon, 117.

- Narcissus, 167. 190.
 nates, 189.
 naribusque, 226.
 Narniam, 215.
 Narniensi, 197.
 narratur, 118.
 Nasceum, 170. 171.
 nascere, 21. 187.
 nasei, 138.
 Natica, 67. 85.
 Natica, 69.
 Naso, 187.
 nata, 6. 37.
 natale, 225.
 natio, 171.
 nationes, 159. 182. 215.
 nationibus, 116.
 nationibusque, 205.
 nato, 19.
 natos, 21. 22. 199.
 natu, 177.
 natum, 180. 221. 227.
 natura, 116. 157. 173. 175. 181.
 206. 212.
 naturæ, 22. 110. 163. 174. 212.
 233. 234.
 naturalia, 212.
 natus, 65. 88. 97. 101. 121. 177.
 206. 209. 215. 219.
 navali, 77. 105.
 navaverat, 32.
 navavit, 54.
 nave, 62.
 naveis, 64. 65.
 navem, 49. 69.
 naufragio, 61. 155.
 navi, 15.
 navibus, 12. 14. 64. 65.
 navigandum, 77. 87. 115. 156.
 221.
 navigii, 14.
 Navii, 35.
 navim, 49.
 Ne, 4. 15. 27. 48. 59. 66. 70.
 74. 81. 84. 86. 91. 95. 94.
 104. 120. 130. 133. 135. 118.
 140. 146. 149. 159. 161. 166.
 167. 172. 174. 176. 181. 185.
 187. 196. 197. 204. 205. 206.
 208. 212. 214. 228. 229. 233.
 nec, 46. 68. 81. 92. 101. 149.
 186. 192. 201. 215. 226. 221.
 necandos, 22.
 necaretur, 103.
 necari, 21. 150. 194. 224.
 necato, 149.
 necatum, 187.
 necatur, 225.
 necatus, 48.
 necavit, 62. 232.
 necdum, 229.
 necesse, 99. 137. 152. 175.
 necem, 40. 42. 106. 192. 211.
 225.
 necessarias, 174.
 necessarium, 103.
 necesse, 205.
 necessitate, 55.
 necessitudinem, 139. 140.
 neci, 149.
 necisne, 118.
 necis, 125. 162. 165.
 necnon, 11. 12. 195. 204.
 nectere, 113.
 nedum, 117.
 nefandos, 200.
 nefaria, 111. 195.
 nefariam, 113. 114.
 nefarie, 172. 180.
 nefas, 15.
 nefastos, 50.
 negabatur, 211.
 negaretur, 69. 99.
 negarunt, 46. 104.
 negatis, 28.
 neglecto, 200.
 neglectus, 218.
 negligeret, 231.
 negotia, 203. 208.
 negotiaretur, 195.
 negotii, 225. 228.
 negotiis, 122.
 negotio, 171. 181.
 negotiorum, 162.
 Nemeæ, 75.
 neminem, 58. 168. 210. 217.
 nemini, 86. 162.
 nemo, 3. 10. 19. 31.
 nemora, 6. 96. 135. 138.
 nemus, 119.
 Neotericum, 1.
 Neophyto, 192.
 nepos, 19. 34. 84. 214.
 nepotes, 21.
 Nepotianus, 226.
 nepotis, 224.
 neptum, 105.
 nequam, 157.
 nequaquam, 118. 157. 184. 199.
 neque, 25. 111. 112. 114. 115.
 117. 122. 123. 125. 126. 129.
 130. 131. 137. 140. 141. 143.
 147. 148. 150. 156. 158. 159.
 161. 163. 165. 167. 169. 171.
 172. 173. 174. 175. 176. 180.
 184. 191. 197. 198. 200. 207.
 216. 224. 229. 232. 234.
 nequeat, 163.
 nequeunt, 148.
 nequequam, 118.
 nequirent, 123. 229.
 nequireret, 211.
 nequitia, 9.
 nequivit, 118.
 Nero, 71. 108. 150. 183. 191.
 192.
 Nerone, 74. 169.
 Nerone, 197.
 Neroni, 117. 119.
 Neronis, 114. 117. 118. 120.
 191.
 Nerva, 125. 126. 127. 199. 200.
 201.
 Nervam, 200.

- nescio, 55. 125. 189. 212.
 ni, 21. 140. 158. 178. 194.
 Nicæa, 178.
 Nicomedem, 96. 99.
 Nicomedia, 135. 172.
 Nicomedia, 172.
 Nicomediæ, 221.
 Nicostaten, 8.
 niger, 210.
 nigrum, 138.
 nihil, 11. 19. 68. 72. 82. 109.
 127. 139. 142. 145. 163. 176.
 182. 206. 208. 218. 231. 233.
 nihilo, 75.
 nihilominus, 27. 67.
 Nili, 183.
 Nilo, 98.
 nimia, 76. 87. 227.
 nimia, 86.
 nimiam, 82. 89.
 nimii, 121. 194.
 nimio, 224.
 nimis, 119. 160. 181.
 nimium, 158.
 nimius, 94. 125. 218.
 nisi, 25. 58. 78. 95. 107. 111.
 126. 127. 131. 132. 138. 140.
 159. 184. 187. 189. 195. 206.
 206. 217.
 nitebantur, 110.
 nitebatur, 139.
 nititur, 128.
 nobile, 10. 62.
 nobilem, 42. 201.
 nobiles, 148. 189.
 nobili, 152. 192. 193.
 nobilibus, 93. 111.
 nobilior, 75.
 nobiliores, 115. 190.
 nobilis, 30. 91. 93. 119. 120.
 210.
 nobilissima, 78.
 nobilissimo, 215.
 nobilissimos, 51. 72.
 nobilitas, 85. 145. 150. 155. 159.
 227.
 nobilitati, 166.
 nobilitatis, 46. 114.
 nobilium, 159. 176. 220.
 nobis, 139. 171. 173.
 nobiscum, 200.
 nocte, 54. 62. 72. 75. 116. 158.
 177. 195. 223.
 noctem, 100. 225.
 noctis, 192. 218.
 noctu, 42. 219.
 noctuque, 211.
 nocturna, 197.
 nocturno, 96.
 nocuit, 72.
 nodo, 136.
 Nolæ, 107. 187.
 Nola, 68.
 nolle, 188.
 noluit, 81. 57. 58. 104.
 nomen, 7. 14. 20. 25. 68. 108.
 117. 121. 123. 125. 135. 134.
 136.

116. 118. 141. 142. 144. 144.
151. 153. 164. 176. 177. 180.
199. 201. 20. 210. 214. 220.
225. 226. 227. 222.
nomina, 1. 118. 177. 218.
nominabant, 212.
nominabat, 224.
nominamus, 197.
nominatum, 202.
nongentesimo, 131.
nominasset, 5.
nominatum, 8.
nominator, 118.
nomine, 1. 16. 18. 21. 31. 43.
48. 73. 76. 124. 125. 1. 7.
129. 131. 140. 145. 146. 147.
148. 154. 155. 159. 171. 174.
177. 183. 185. 194. 199. 201.
207. 210. 211. 212. 217. 210.
222. 223. 227.
nominetur, 7.
nominis, 141. 211.
nominibus, 19. 159. 203.
nominis, 16. 10. 29. 117. 178.
nominum, 157.
non, 1. 7. 10. 14. 17. 10. 47.
48. 49. 58. 81. 82. 74. 75.
86. 88. 90. 94. 95. 100. 101.
112. 115. 125. 128. 141. 110.
116. 126. 137. 138. 139. 191.
193. 203. 206. 206. 207. 211.
212. 215. 226. 227. 237. 237.
214.
Nonio, 31.
nonnulli, 1.
nonnullis, 158. 157.
nonnunquam, 215.
nono, 108. 227.
norari, 8.
Norbanum, 158.
noscedis, 127.
nosse, 188.
nosser, 7. 11.
nosse, 194.
nostis, 86. 113. 151. 166.
nostre, 24. 158.
nostram, 161. 170.
nostri, 160.
nostre, 164. 211.
nostro, 172. 180.
nostre, 171.
notam, 161.
notantur, 178.
notaverat, 212.
notaverit, 215.
notio, 161.
notior, 116.
notum, 212.
nova, 118. 110. 151. 168. 170.
191. 210.
novacula, 16.
novæ, 19. 144.
novandæ, 177.
novaretur, 181.
novas, 111. 181. 195. 178.
novato, 117.
novem, 67. 112. 155. 211.
noverca, 80.

novercali, 17.
novercam, 144. 212.
novem, 175. 211.
novi, 202. 219.
novis, 71. 171.
novisque, 17.
novissime, 113. 217. 218.
novissimus, 224.
novitate, 61.
novo, 117. 155. 207.
nox, 210.
nox, 10.
noxium, 118.
noxios, 118. 214.
nubentium, 117. 191.
nuberet, 81. 191.
nubibus, 17.
nubilo, 21.
nudi, 11.
nudes, 154.
nulla, 110. 116. 217.
nulli, 208. 211. 221.
nullis, 51. 69. 86. 149. 151.
nullus, 11.
nullo, 12. 140. 160. 161. 163.
185. 191. 205. 214.
nullus, 185.
num, 120. 204.
Numa, 100.
Numæ, 14. 128. 129.
Numam, 12. 107.
Numantiam, 80. 81.
Numantius, 81.
Numantinos, 81.
Numantinus, 80.
Numeriani, 161. 157.
Numeriano, 185.
Numerianum, 119.
Numerianus, 161. 219. 220.
numero, 19. 11. 47. 62. 171.
184. 187.
numerosi, 154.
numerus, 954.
Numici, 17.
Numidarum, 82.
Numidia, 88.
Numidæ, 81.
Numidiam, 97.
Numidici, 84.
Numidicus, 83. 91.
numis, 168.
numinum, 171. 210.
Numitor, 10. 21.
Numitore, 10. 21. 17.
Numitorem, 10. 21. 17.
Numitori, 20.
nomo, 6.
nummariam, 161.
nummis, 44.
nunc, 4. 10. 97. 112. 171. 187.
100. 215. 221.
nunciarent, 24.
nunciatum, 16. 152.
nuncio, 111. 208.
nuncuparet, 23. 145.
nuncupatur, 19.
nunquam, 72. 184. 187. 101.
209. 210. 221. 226.

nuptæ, 190.
nuptiam, 116. 176.
nuptas, 15. 167. 190.
nuptæ, 18.
nuptiarum, 21.
nupilas, 116. 118. 197. 233.
nuptis, 18.
nuptu, 81.
nurus, 40.
nufquam, 17. 20. 206.
nutaret, 44.
nutriendos, 11. 21.
nutrice, 24.
nutricis, 14.
nutrire, 124.
nuru, 10. 171.

O

Ob, 9. 18. 18. 11. 41. 46.
49. 50. 51. 11. 54. 57. 19. 64.
61. 67. 71. 78. 79. 80. 81.
87. 89. 90. 91. 92. 100. 104.
107. 108. 111. 120. 125. 136.
137. 140. 154. 166. 171. 176.
179. 181. 183. 183. 188. 189.
196. 198. 199. 202. 206.
208. 209. 211. 213. 214. 225.
219.
obediens, 114. 120.
obediens, 21.
obediens, 117. 113.
obediens, 119.
obediens, 206.
obediens, 116.
obediens, 44. 114.
obediens, 171. 207.
obediens, 7. 207.
obediens, 18.
obediens, 187.
obediens, 185.
obediens, 130.
obediens, 16.
obediens, 194.
obediens, 194.
obediens, 42.
obediens, 87.
obediens, 29.
obediens, 116.
obediens, 9. 101. 217.
obediens, 222.
obediens, 10.
obediens, 60.
obediens, 93.
obediens, 61. 87. 10. 96. 99.
141. 171. 211.
obediens, 45.
obediens, 75. 87.
obediens, 50.
obediens, 41. 49. 10. 132.
obediens, 15.
obediens, 42. 116. 179. 184.
obediens, 42.
obediens, 118.
obediens, 19. 45. 50. 91.
obediens, 45. 53. 80.
obediens, 53. 110. 173. 174.
R. 1

- obfidis, 173.
 obfistentes, 24.
 obfistere, 17.
 obfistillet, 153.
 obfistit, 200.
 obftrepente, 80.
 obftectum, 135.
 obtentui, 109.
 obtentum, 217.
 obftectantium, 132.
 obftectaretur, 167.
 obftectatus, 117.
 obtexerat, 111.
 obtinebat, 108.
 obtinendo, 19.
 obtinendum, 180.
 obtinentem, 100.
 obtineret, 58.
 obtinuerat, 173.
 obtinuit, 20. 60. 150.
 obtortit, 87.
 obtricatoribus,
 obtruncat, 167.
 obtruncantur, 212.
 obtruncatur, 209. 218.
 obtruncatus, 225.
 obtruncavere, 117.
 obtulerant, 178.
 obtulerunt, 184.
 obtuliffet, 160.
 obtulit, 51. 209.
 obtunderetur, 166.
 obveniffent, 23.
 obveniffet, 53.
 obvenit, 163.
 obventurum, 197.
 obvia, 54.
 obviam, f. 11. 33. 167.
 obvium, 5.
 obvoluto, 81. 213.
 occasus, 115.
 occidendi, 139.
 occidendos, 56.
 occidere, 219.
 occifione, 43.
 occiderat, 163. 168.
 occidi, 99.
 occidiffet, 177.
 occidit, 33. 40. 42. 48. 51. 54.
 90. 101. 104. 106. 220.
 occiditur, 157. 190. 210. 214.
 217. 220. 224. 226. 227.
 occifo, 17. 156.
 occifos, 61.
 occifum, 17. 24.
 occifurum, 62.
 occifus, 25. 27. 36. 40. 47.
 77. 78. 86. 87. 98. 99. 103.
 105. 220.
 occiperat, 180.
 occipit, 124. 128. 129.
 occubuerat, 153.
 occubuit, 69.
 occulta, 133.
 occultandam, 226.
 occultantem, 113.
 occultaretur, 220.
 occultari, 159.
 occultatus, 135.
 occultatum, 116. 118. 156. 191.
 occultie, 186. 212. 226.
 occultior, 108.
 occultis, 200. 204.
 occultum, 87.
 occupant, 79.
 occupare, 55.
 occuparent, 155.
 occuparunt, 48.
 occupatis, 70.
 occupato, 5.
 occupaviffet, 16.
 occupavit, 18. 38. 76. 77. 86.
 89. 96.
 occurrentes, 22.
 Oceani, 112.
 Oceanum, 49.
 Octiffie, 36.
 Octavia, 109.
 Octaviam, 191.
 Octaviani, 188. 110.
 Octaviano, 107.
 Octavianus, 100. 107. 183.
 Gétavio, 84. 89. 107. 183.
 Octavium, 89.
 Octavius, 15. 21.
 octavo, 6. 121. 226. 227.
 octavum, 181.
 octingentesimus, 116.
 octo, 10. 72. 80. 212. 221. 227.
 229. 231.
 octoginta, 71. 209.
 Octobremque, 124.
 octogenarius, 71.
 octogesimo, 136.
 octogefimum, 110.
 octoginta, 120. 231.
 oculi, 17. 232.
 oculis, 58. 186.
 oculorum, 166. 186. 210.
 oculosque, 55.
 oculos, 159. 186. 234.
 oculum, 21.
 ocyus, 114. 127.
 oderat, 188.
 odia, 99. 291.
 odio, 134. 165. 175. 180. 187.
 206. 222.
 odium, 65.
 odore, 166.
 odoribus, 98.
 Offellam, 89.
 offenderent, 174.
 offenderunt, 45.
 offendunt, 40. 119.
 offenduntur, 176.
 offerente, 217.
 offerentibus, 58.
 offerre, 224.
 offerret, 204. 205.
 offerre, 167.
 officia, 119. 148. 154. 168. 174.
 204. 212. 233.
 officiant, 118.
 officii, 175. 216.
 officiis, 174.
 officio, 168.)
 officiorum, 213.
 officiofius, 227.
 officium, 114. 119. 162.
 Ogulnii, 49.
 Ogulnio, 49.
 oleia, 211.
 olei, 178.
 oleis, 164.
 olim, f. 8. 46.
 Olympiadis, 222.
 Olympo, 3.
 omnibus, 56.
 omiffim, 117.
 omiffionem, 125.
 omiffio, 6. 47. 161.
 omittam, 228.
 omne, 18. 20. 118. 193.
 omneis, 56. 62. 74.
 omnem, 11. 20. 109. 113. 206.
 omnemque, 116. 190.
 omnes, 19. 48. 56. 96. 110. 114.
 111. 122. 138. 141. 148. 168.
 190. 194. 203. 208. 217.
 233.
 omnefque, 205.
 omni, 1. 18. 60. 187. 193. 195.
 218. 219. 231.
 omnia, 12. 17. 22. 31. 46. 78.
 83. 89. 112. 116. 121. 129. 131.
 134. 142. 159. 168. 169. 1711.
 177. 180. 190. 199. 202. 204.
 206. 210.
 omnibus, 7. 9. 18. 28. 55. 63.
 74. 104. 105. 108. 118. 125.
 138. 154. 164. 169. 189. 198.
 199. 202. 208. 212. 220. 222.
 omnino, 203.
 omnis, 136. 158. 170. 1714.
 182.
 omnisque, 192.
 omnium, 18. 24. 28. 30. 36.
 37. 38. 48. 49. 127. 134.
 151. 152. 156. 157. 160. 166.
 174. 182. 200. 204. 206. 210.
 211. 214. 229.
 oneri, 11.
 oneribus, 65.
 oneris, 199.
 onerofa, 18.
 onuftus, 12. 33.
 ope, 39.
 opera, 103. 175. 222.
 operam, 32. 93. 94.
 opere, 124. 219.
 operibus, 121. 195.
 operiendæ, 133.
 operis, 229.
 operroque, 6.
 opes, 6. 119. 157.
 opibus, 12. 169.
 opida, 20. 64. 199. 204.
 opido, 12. 29. 30. 34. 51. 131.
 140. 151. 176. 193. 199. 220.
 opidum, 18. 51. 62. 71. 75. 79.
 83. 96. 99. 147. 165. 203.
 215. 231.
 opifex, 156.
 opifices, 161.

Opilii, 146.
Opilius, 145.
opima, 18. 52. 88.
Opimil, 86.
Opinio, 86.
Opimum, 86. 87.
opinabile, 147.
opinabile, 11. 1.
opinabilibus, 14.
opitularius, 102.
Oppia, 76.
opplerentur, 180.
opporionam, 14.
opporione, 161. 201.
opporionier, 171.
opporionis, 117.
opporionit, 16. 57.
opporionit, 11.
opporionum, 13.
opporion, 47.
opporion, 196.
opporion, 21. 15. 17. 180.
opporion, 62. 16.
opporion, 94.
opporion, 14. 71. 80. 98. 106.
21. 114.
opporion, 110.
opporion, 187.
opporion, 115.
opporion, 114. 177.
opporion, 176.
opporion, 149.
opporion, 148.
opporion, 61.
opporion, 10.
opporion, 104.
opporion, 41.
opporion, 105.
opporion, 217.
Opimiarum, 125.
opimil, 11. 154. 159. 163. 102.
105.
opimil, 112. 178.
opimil, 182.
opimil, 118. 147. 159.
opimil, 67. 69.
opimil, 6. 20. 49. 46.
opulens, 181.
opum, 76.
opus, 121. 117. 146. 176. 151.
ora, 4. 31. 111. 170.
oracula, 164. 181.
oraculi, 11.
oraculo, 115.
oraculum, 13.
ora, 8.
oram, 14.
orandi, 181.
orando, 108.
orantes, 171.
ora, 12.
oratione, 80. 188.
oratu, 110.
oravit, 69.
oratum, 114. 198.
orbe, 115. 136. 146. 156.
orbem, 30. 17. 61. 99. 121. 114.
177. 195. 198. 205. 218.

orbes, 15.
orbis, 80. 58. 100. 111. 159.
181. 176. 120. 215. 128.
Orchomenum, 97.
ordinata, 85.
ordinavit, 16. 17.
ordine, 186. 177. 180. 181.
189.
ordinem, 78. 88. 117.
ordines, 114. 162. 214. 128.
ordinibus, 104.
ordinis, 92. 121. 130. 159. 150.
197. 217.
ore, 21. 94. 105. 112. 116.
Oreste, 91.
Orestionis, 77.
orichat, 110. 140.
Oriente, 97. 19. 219.
Ostentem, 112. 115. 120. 151.
184. 199. 179. 180. 103. 211.
212. 215.
Ostent, 155.
origine, 4. 16. 17. 109.
112.
originem, 1. 2. 3.
originibus, 13.
originis, 9.
Origo, 1.
orienter, 10.
oris, 4. 6.
oritur, 114. 116.
oriundus, 80. 96.
ornabat, 101.
ornamenta, 70. 108.
ornamentis, 190.
ornatus, 111.
ornat, 133. 171.
ornate, 211.
ornatu, 140.
ornatus, 51.
ornavitque, 127.
ornavit, 181.
Otonem, 104.
orta, 11. 19. 10.
orti, 125. 15.
orto, 145. 199. 201.
ortu, 51. 210. 121.
ortum, 18. 21.
ortus, 78. 121. 112. 179. 191.
214. 215. 216. 221. 224. 226.
219.
os, 100. 212.
Oscem, 104.
oscularer, 40.
oscularis, 40.
Ostia, 49.
ostendit, 6.
ostendit, 9. 101. 150. 196.
ostentandi, 131.
ostentans, 119. 149.
ostentatione, 205.
ostentationem, 204.
ostentationi, 161.
ostentorum, 177.
Ostia, 14. 111.
Ostiam, 14. 116.
Ortho, 119. 113.
Othone, 119.

Othone, 110.
Othonis, 191.
otio, 110. 105. 104.
otiosum, 46.
otium, 164. 216. 214.
Otriculum, 217.
ovans, 58. 71. 75.
ovicula, 67.
Ovidium, 187.

P

Abuli, 10.
pacandæ, 168. 169.
pacata, 107. 157.
pacatis, 164.
Pachiorum, 116.
pace, 7. 80. 105. 130. 159. 174.
176. 178. 195. 104. 214.
pacem, 29. 68. 90. 56. 112.
131.
pacti, 110. 112. 171. 195.
pacta, 121.
pactionem, 116.
pactio, 46. 48.
pactum, 67.
pactagogi, 191.
pact, 61. 170. 116.
pactam, 11. 116.
pactura, 109.
palam, 117. 166. 186. 191. 204.
palatia, 119. 116.
palatin, 11. 145. 110. 214.
Palatina, 104.
Palatinas, 191.
Palatino, 21.
Palatio, 21. 24. 115. 139. 194.
113. 212.
palacium, 9. 113. 117. 150.
Palastina, 195.
Palastina, 112.
Pallante, 9.
Pallanteum, 9.
Pallastque, 191.
paludamento, 31. 189.
palude, 88.
paludem, 29. 213.
paludibus, 181.
paludis, 215.
palustri, 164.
Pan, 8. 9.
Pana, 8.
Pandaro, 104.
Pani, 9.
Pantis, 64. 105.
Pannonia, 188. 215. 226.
Pannonia, 132. 210. 216. 219.
Pannonias, 164.
Pannonici, 120.
Pannonicis, 174.
Pannonio, 212.
Pannonios, 155. 174. 184. 219.
Panormum, 64.
Papiniani, 141.
Papirio, 17.
Papirius, 56.
par, 157. 101. 215.
parabatur, 89.

- parantem, 197.
 pararet, 91. 219. 218.
 paraverint, 174.
 parca, 202.
 parcendum, 159.
 parcens, 117. 191.
 parcere, 6.
 parcus, 129. 131. 136.
 parem, 117.
 parendi, 107. 111. 185.
 parent, 165.
 parentavit, 99.
 parente, 208.
 parentem, 167. 205.
 parentes, 3. 212. 232.
 parentibus, 11. 174. 180. 199.
 210. 211. 225.
 parentis, 234.
 parentisque, 110.
 pares, 116.
 pari, 38. 71. 118. 131. 143. 148.
 153. 158. 159. 171. 208. 214.
 216.
 paria, 116. 178. 181.
 paribus, 140.
 Paridis, 199.
 parietariam, 214.
 parietem, 185.
 parietis, 225.
 parique, 221.
 pariter, 17. 23. 24. 109. 188.
 193. 199. 204. 211. 214. 220.
 paritorium, 10.
 pariturum, 149. 217.
 parium, 118.
 paricidarum, 111.
 paricidio, 118. 197.
 paricidium, 143.
 pars, 107. 156. 171. 217.
 parsimonia, 176.
 parsimoniam, 139.
 parsa, 17.
 parte, 6. 20. 53. 62. 71. 75.
 132. 138. 152. 170. 171. 180.
 182. 215.
 partem, 100. 106. 150. 151. 200.
 218.
 partes, 97. 101. 111. 115. 215.
 Parthenio, 198. 199.
 Parthenium, 200.
 Parthi, 100. 155. 218.
 Parthiz, 165.
 Parthici, 140.
 Parthis, 106.
 Parchorum, 118. 195. 122. 211.
 Parthos, 97. 188. 216.
 parti, 170.
 partibus, 20. 101.
 particeps, 197.
 participi, 190.
 partis, 17. 121.
 partito, 170.
 partium, 117. 181.
 parto, 7.
 partu, 229.
 partum, 21. 93. 149.
 parva, 140. 178.
 parvi, 233.
 parvis, 176.
 parum, 129. 141. 153. 169. 172.
 178. 179.
 parvulo, 72.
 parvulos, 12. 27.
 parvulum, 12.
 parvulus, 94.
 parvum, 9.
 pascere, 9. 101.
 passim, 8. 109. 172. 180. 190.
 passimque, 115.
 passus, 23. 67. 78. 166. 217.
 passuum, 206. 210.
 pastor, 9. 27. 222.
 pastorali, 222.
 pastorem, 13.
 pastoribus, 22. 27. 75.
 pastorum, 21. 23.
 Patavina, 4.
 Patavium, 4.
 patefactis, 66.
 patefactum, 157. 170. 221.
 176.
 patefecit, 28. 126. 183.
 patentes, 198.
 pater, 5. 7. 48. 57. 76. 81. 83.
 91. 108. 110. 124. 144. 177.
 202. 214. 215. 221. 229. 234.
 paterentur, 62.
 paterna, 100.
 paterni, 201.
 paterno, 60. 142.
 paternorum, 20.
 paternum, 38.
 pati, 211.
 patibulorum, 176.
 patiebatur, 33. 122. 140.
 patiens, 144. 182. 202. 227.
 patienter, 194.
 patientes, 151.
 patientiam, 185.
 patientis, 159.
 patientissimus, 127.
 patrabantur, 140.
 patrandas, 157.
 patrandi, 225.
 patrantur, 139.
 patrare, 119. 157.
 patrata, 122.
 patrat, 196.
 patrauerat, 168.
 patravere, 162.
 patravit, 180.
 patre, 5. 14. 21. 40. 54. 65. 76.
 79. 87. 101. 107. 117. 138.
 145. 165. 166. 173. 177. 183.
 191. 196. 200. 214. 215. 216.
 217. 218. 219. 229. 231.
 232.
 patrem, 12. 17. 56. 72. 84. 115.
 124. 153. 173. 187. 223.
 patremque, 11. 215.
 patres, 29. 31. 59. 114. 129. 130.
 134. 140. 158. 159. 172. 175.
 patresque, 123.
 Patri, 10. 11. 77. 89. 193. 210.
 222.
 patria, 69.
 patriæ, 12. 108. 147. 153. 187.
 196. 202.
 patriam, 12. 107. 164.
 patribus, 45. 124. 183. 200.
 205.
 patribusque, 180.
 patricie, 166.
 patricio, 47.
 patricium, 180.
 patricius, 91.
 patrifamilias, 205.
 patris, 18.
 patris, 32.
 patrimonii, 20.
 patrimonium, 81.
 patrio, 5. 16.
 patricque, 73.
 patris, 29. 38. 54. 66. 150. 155.
 175. 177. 196. 201.
 patrocínio, 142.
 patronæ, 116.
 patronoque, 159.
 patronum, 205.
 patronus, 51.
 patruelem, 216.
 patru, 114. 118.
 patru, 31. 110. 118.
 patruo, 151.
 patruum, 21. 166.
 patruus, 189.
 patuerant, 90.
 patuit, 211.
 paucioribus, 111.
 paucis, 64. 82. 121. 132. 146.
 194. 204. 217. 227.
 paucissimis, 17.
 paucorum, 32. 206.
 paucos, 34. 49. 182. 231.
 pavidus, 175. 190.
 pavidusque, 114.
 paulatim, 118. 141. 150. 208.
 228.
 Paulli, 79.
 Paullo, 117. 164. 221.
 paulopost, 214.
 pauloque, 147. 174.
 paululum, 15. 18. 166. 186.
 201.
 Paulus, 78.
 pauper, 44. 91.
 paupertate, 46.
 paupertatem, 64. 78. 90. 91.
 peccandi, 118. 160.
 peccasset, 42.
 pecora, 10. 43.
 pecoris, 10. 18. 177.
 pecorum, 23.
 peculatum, 162.
 peculatus, 74.
 pecunia, 11. 35. 51. 75. 81. 86.
 87. 111. 157. 197. 233.
 pecuniæ, 58. 76. 119. 149.
 196. 198.
 pecuniam, 7. 61. 101. 121. 175.
 191. 191.
 pecuniosus, 214.
 pecus, 149. 119.
 pedem, 216.
 pedes,

perdidimus, 197.
perdidit, 232.
perditæ, 119.
perditio, 136. 101.
perditum, 116.
perdoluit, 185.
perduci, 119.
perducus, 211. 212.
perduxit, 20. 72. 101. 106.
197.
peream, 192.
peremeturi, 91.
peremissent, 200.
peremit, 211.
perempti, 184.
perenne, 65.
percuti, 46.
perfecte, 15.
perfecto, 184.
perfectos, 213.
perfectum, 5. 159.
perfectens, 210.
perfectem, 119.
perferret, 13.
perficil, 208.
perfidelis, 121.
perfidia, 11.
perfidiam, 31.
perfidiose, 105.
perfidus, 133.
perfuï, 201.
Perigami, 90.
Perigamo, 80.
perigit, 165.
peribunt, 82.
periclitanti, 67.
periculis, 99.
periculo, 61. 130.
periculosa, 152.
periculosus, 15.
periculosus, 145.
periculum, 15. 84. 157. 218.
211.
periere, 120.
perierunt, 38. 41. 69.
perit, 19. 75. 105. 118. 151.
116. 192. 222.
perimitur, 112.
perinde, 14. 205.
perit, 175.
perita, 56. 185.
perite, 131.
peritiam, 5.
peritissima, 9.
peritissimus, 207. 210.
peritum, 119.
perituri, 18.
peritus, 140.
perlaturum, 23.
permanfit, 11.
permearet, 856.
permeatur, 127.
permensus, 13.
permiserat, 174.
permiserunt, 184.
permittit, 42. 86. 148. 207. 211.
219.
permissa, 19. 129. 195.

permissionem, 177.
 permittis, 87.
 permittis, 8.
 permittis, 117. 171. 171.
 permittis, 12.
 permittis, 12.
 permittit, 108.
 permittit, 213.
 permittitur, 108.
 perniciem, 113. 131.
 perniciem, 170. 178. 204.
 perniciosa, 148.
 perniciosus, 117. 101.
 perniciosum, 14. 154. 171.
 perniciosus, 109. 220.
 pernobile, 136.
 perpavit, 13.
 perpendiculares, 204.
 Perenna, 215.
 perpetua, 127. 110.
 perpetua, 127.
 perpetuo, 108. 124.
 perpetuum, 59. 100.
 perpulerat, 136.
 perpulere, 120.
 perquirebat, 146.
 perrexisse, 11.
 perrexit, 116.
 perrogant, 48.
 perrexit, 73.
 Perse, 131. 169. 181. 191.
 Persarum, 125. 140. 146. 165.
 170. 174. 181. 146. 116.
 Persas, 131. 160. 177. 222.
 persequentes, 113.
 persecutus, 100.
 persecutus, 79. 85. 91. 130.
 Perseus, 78. 79. 124.
 persequatur, 15. 125. 198.
 persequendos, 105.
 persequentes, 126.
 persequetur, 11.
 persequi, 17. 18.
 persequitur, 114.
 persequuntur, 113.
 perseverans, 110.
 perseveraret, 5.
 perseverat, 204.
 Persici, 214.
 Perside, 129.
 Persidem, 129.
 Persis, 96. 112.
 persona, 4.
 personis, 134.
 perspicere, 159.
 persisteret, 103.
 persuaderet, 181.
 persuasit, 36. 37.
 petentiantem, 201.
 petitis, 23.
 Petinaci, 136. 110.
 Petinacis, 117. 119.
 petinaciter, 79.
 petinacius, 206.
 Petinax, 119. 209.
 petinet, 196.
 petraclus, 4. 121.
 petulerat, 204.
 S. C.

- pertulisse, 11.
 pertulisset, 204.
 pertulit, 218.
 pertusa, 195.
 pervagatus, 64.
 pervecto, 208.
 pervectos, 8.
 pervectum, 4, 14.
 pervenerant, 138, 152.
 pervenerat, 194.
 perveniri, 165.
 pervenisse, 14.
 pervenit, 86, 97, 149, 173, 225.
 perverfa, 118.
 pervexisset, 226.
 pervexit, 215.
 pervicerat, 219.
 pervidens, 135.
 pervium, 115.
 Perusi, 105.
 Pescennium, 138, 210.
 Pescennius, 110.
 pessimi, 187.
 pessimo, 158, 175, 214.
 pessimosque, 200.
 pessimus, 159, 179, 214.
 pessumdatus, 226.
 pessumdedit, 188.
 pestem, 127, 221.
 pestilentem, 85.
 pestilenti, 171, 173, 174.
 pestilentia, 49, 154, 156, 202, 215.
 pestilentiam, 49.
 petat, 126.
 petenti, 21.
 petentibus, 68, 157.
 petere, 37, 126, 219.
 peterent, 16.
 peteret, 15, 77, 80, 91.
 peteretur, 158, 160.
 peti, 115.
 petierunt, 50, 62.
 petiisse, 5.
 petiit, 28, 29, 35, 41, 49, 54, 62, 74, 81, 85, 102, 105, 223.
 Petilliis, 73.
 petite, 15, 99, 149, 167, 174.
 petira, 19.
 petitione, 84.
 petitis, 50, 115, 148, 198.
 petito, 19.
 petitoque, 123, 197.
 petitum, 21.
 petiturus, 132.
 petitus, 232.
 petivere, 135.
 petivit, 102.
 petra, 155.
 Petronium, 200.
 petulantes, 146.
 petulantiz, 131.
 petulantissimum, 204.
 petulantius, 144, 215.
 petunt, 10, 150, 152.
 phalerato, 189.
 Phaone, 192.
 Pharnace, 96.
 Pharnacem, 99.
 Pharfalia, 8, 9.
 Philippi, 78, 151.
 Philippicis, 104.
 Philippo, 87, 151, 214.
 Philippopoli, 151.
 Philippum, 75, 87.
 Philippus, 151, 152, 214, 215.
 philosophandi, 131.
 philosophiz, 140, 207, 233.
 philosophiam, 103.
 philosophorum, 132, 176, 194.
 philosophos, 228.
 philosophum, 102.
 Phœnix, 16, 191.
 Phœnices, 212.
 Phryx, 212.
 Phtriasis, 96.
 pia, 129.
 piare, 195.
 Piceni, 203.
 piatis, 75.
 pictor, 21, 203.
 Pictore, 1, 51.
 pictoribus, 174.
 pistum, 78.
 pictura, 232.
 Picum, 8.
 Picumque, 23.
 Picus, 8.
 pietas, 129.
 pietate, 12, 29.
 pietatis, 12, 46.
 pigerat, 117.
 pigeret, 212.
 pii, 130.
 pila, 209.
 pileatis, 126.
 pileum, 35, 89.
 Pinariz, 11.
 Pinarii, 11.
 Pinariorum, 59.
 Pinarios, 11.
 Pinarium, 11.
 Pinaris, 11.
 pio, 168, 210.
 Pipæ, 156.
 Pipam, 217.
 piratis, 99.
 Piræum, 94, 95.
 piscantibus, 185.
 piscatoria, 62.
 Pifidis, 77.
 Pifo, 14, 17.
 Pifone, 103.
 Pifonem, 119.
 Pifonis, 10.
 pistorum, 117.
 pius, 13, 84, 146, 147, 163, 176, 182.
 placare, 206.
 placavit, 105.
 placeret, 56.
 placidas, 7.
 placide, 104.
 placidus, 182, 215.
 placuit, 17, 18, 23, 31, 40, 225.
 plane, 125, 130, 134, 144, 152, 224, 235.
 plantis, 166.
 Platonis, 101.
 plausibus, 210.
 Plautus, 10.
 plebe, 47, 206.
 plebeia, 47.
 plebejis, 59.
 plebejo, 47, 48.
 plebejus, 59.
 plebem, 29, 118, 211.
 plebes, 136, 175.
 plebesque, 159.
 plebi, 36, 37, 82, 161, 180.
 plebis, 47, 50, 54, 59, 73, 84, 85, 86, 92.
 plebique, 114.
 plebs, 47, 87, 192.
 plebendum, 137.
 plene, 29.
 plenissime, 4.
 pleno, 15, 22.
 plenus, 231.
 pleræque, 127.
 pleraque, 109, 114, 164, 202.
 pleraque, 146, 168.
 plerique, 8, 9, 115, 123, 132, 153, 193, 198, 217.
 plerisque, 114, 122, 152, 157, 8, 18, 203.
 plerisque, 166, 225.
 plerumque, 138, 160.
 Plotina, 218.
 Plotinz, 128.
 plumbeis, 35.
 plumbo, 86.
 plura, 122, 195, 196.
 plures, 111, 118, 128, 135, 139, 158, 172, 176, 190, 204, 206, 226, 230.
 pluria, 76.
 pluribus, 115, 121, 178, 195, 213.
 pluribusque, 12.
 plurima, 30, 152.
 plurimæ, 211.
 plurimam, 211.
 plurimas, 31, 127.
 plurimis, 8, 210.
 plurimum, 80, 111, 202.
 pluris, 166.
 pluriisque, 219.
 plus, 48, 84, 140, 204, 219.
 plusquam, 124, 127, 146, 166.
 pocula, 108.
 pœnas, 161, 199.
 pœnam, 63, 196.
 pœnas, 125, 165, 171, 187, 211, 221.
 Pœnorum, 133.
 Pœnos, 63.
 poëtam, 187.
 Polemoniacus, 117, 191.
 Polemonis, 117, 191.

pollens, 165. 109.
 pollicitatus, 62.
 pollicitos, 17.
 pollicitus, 19.
 pollucem, 44.
 polluebatur, 117.
 pollucere, 118.
 polluisse, 110.
 Polybani, 190.
 Polymeros, 101.
 Polydori, 11.
 Polymnestoris, 15.
 Pomena, 19. 10.
 Pometiam, 18.
 Pompeia, 118.
 Pompeii, 100. 101. 103.
 Pompeio, 14. 96. 99. 101.
 Pompeios, 99.
 Pompeium, 100. 102. 181.
 Pompeius, 97. 108. 104. 105.
 Pompili, 34. 118. 119.
 Pompilius, 32.
 Pompilius, 10.
 Pompeio, 116. 117.
 Pompeius, 10.
 Pompeiano, 107.
 pondera, 116. 117.
 pondere, 111. 112.
 pendus, 197. 114.
 pone, 118.
 ponebat, 118.
 ponere, 118.
 ponitur, 110.
 ponis, 41. 178.
 ponique, 117.
 ponre, 41. 8. 121.
 ponrem, 2. 137. 117. 171.
 117. 117. 111. 114.
 Pont, 117.
 Pontico, 116.
 pontificalium, 10. 13. 19. 13.
 pontificatus, 84.
 pontifice, 11.
 pontificem, 31. 11.
 pontificum, 1. 11. 112.
 Pontio, 11. 89.
 Pontius, 11.
 Pontum, 117. 116.
 Pontus, 117. 112.
 penunt, 6.
 Popedio, 101.
 Popedium, 84.
 Popilli, 81.
 popinas, 116.
 Poplicola, 44.
 poposcissent, 119.
 poposcisset, 118. 119.
 Poppam, 191.
 populantibus, 181.
 populare, 116.
 popularis, 11.
 popularium, 116.
 popularis, 118.
 populi, 11. 39. 44. 11. 11. 11.
 11. 11. 11.
 populi, 116. 117. 101.
 populo, 19. 44. 47. 118. 78.
 79. 80. 84. 85. 90. 119. 111.

populus, 114.
 populofam, 114.
 populum, 19. 10. 31. 36. 37. 43.
 44. 51. 78. 91. 111. 100.
 populus, 46. 48. 57.
 porcina, 111. 118.
 Porcius, 61.
 porcum, 19.
 porculos, 11. 15.
 porrecta, 19.
 porrexit, 112.
 porro, 118. 116.
 Porreuna, 41. 42.
 Porrenox, 42.
 Porcennam, 19.
 porra, 43.
 portam, 86. 55.
 portanti, 11.
 portas, 11. 100.
 portendere, 112.
 portendi, 11. 116.
 portendisset, 118.
 portentis, 114.
 portum, 11.
 portus, 114.
 poscerent, 196. 105.
 poscerentur, 100.
 posceret, 11.
 Posilio, 110.
 posita, 11. 41.
 posuit, 118.
 posuit, 11. 118.
 posito, 8. 99. 116.
 possum, 41. 114. 111. 117.
 possum, 46. 118.
 posse, 11. 60. 61. 69. 171. 116.
 108.
 possit, 70. 170.
 possessionibus, 78. 130.
 possessionis, 117.
 possit, 116.
 possit, 11. 10. 46. 48. 61. 63.
 64. 90. 111. 110. 117.
 possit, 11.
 possidebant, 76.
 possidentibus, 111. 197. 111.
 possiderent, 116.
 possideret, 10. 43.
 possum, 116.
 possumus, 116.
 post, 11. 7. 8. 11. 12. 15. 17. 17.
 10. 11. 10. 11. 11. 71. 75. 77.
 78. 81. 94. 96. 98. 99. 100.
 101. 104. 107. 111. 113. 117.
 110. 141. 141. 151. 157. 161.
 163. 164. 166. 168. 171. 174.
 176. 178. 179. 180. 181. 189.
 190. 191. 196. 197. 199. 101.
 106. 107. 108. 111. 112. 113.
 114. 115. 119. 114. 116.
 114.
 postea, 11. 9. 11. 11. 11. 27. 38.
 11. 11. 61. 64. 70. 74. 81.
 104. 11. 164. 168. 193. 105.
 118.
 postera, 114.
 posteri, 11. 138. 141.

posterior, 73.
 posteriorum, 117.
 posterique, 11.
 posteris, 11. 114.
 posterique, 11.
 postero, 11. 40.
 posterorum, 112. 160. 178.
 posteros, 61.
 posthac, 114.
 Posthumus, 11. 44. 11. 11.
 Posthumus, 117.
 Posthumus, 119.
 postmodum, 10. 191. 117.
 postquam, 10. 11. 11. 11. 11.
 11. 11. 114. 110. 111. 111. 111.
 110. 118. 119. 110. 113. 117.
 160. 166. 171. 112.
 postrema, 118.
 postremo, 118. 119. 140. 145.
 111.
 postremum, 90. 115.
 postredie, 119.
 postulata, 117.
 postulare, 119.
 postulaverat, 112.
 postumo, 46.
 postumus, 116.
 posuerunt, 41.
 posuisse, 112.
 posuisset, 41. 66.
 posuit, 10. 47. 61. 78.
 potens, 117.
 potentes, 60.
 potentia, 111. 115. 116. 119.
 164. 171.
 potentia, 118. 111. 115. 112.
 11. 66. 110. 114.
 potentiam, 118. 114. 117. 110.
 119. 114.
 potentianus, 110.
 potentibus, 111.
 potentissimum, 117.
 potentum, 110.
 poterat, 11. 111.
 potest, 11. 112. 115. 116. 118.
 potestas, 114. 110. 116.
 potestate, 41. 45. 108. 118.
 117.
 potestatem, 118. 40. 81. 95.
 11. 116. 114. 113. 110.
 potestates, 111.
 potestatis, 117. 197.
 potestatum, 114.
 potior, 19. 118. 114.
 potiora, 111.
 potiorer, 87.
 potissimum, 11. 162. 171.
 Potius, 11.
 Potius, 11.
 Potius, 11. 119.
 Potius, 11. 119.
 Potius, 11.
 potius, 117.
 potius, 117.
 potiundi, 111. 117.
 potius, 10. 11. 110. 111. 114.
 141. 110. 195.
 potuer, 118.

potuerit, 115.
 potuisse, 118. 145.
 potuisset, 61.
 potuisset, 71.
 potuit, 4. 32. 34. 35. 78. 92.
 94. 101. 151. 162. 165.
 pra, 11. 166.
 praebat, 209. 210.
 praebent, 68.
 praebitiones, 178.
 praebuisse, 21.
 praebuit, 89. 104. 201. 213.
 praecedit, 132.
 praeeperat, 217.
 praecipisset, 159.
 praecipit, 19. 38. 197.
 praiceps, 118. 126. 159. 163. 179.
 210. 215.
 praepara, 218. 233.
 praepator, 157.
 praepceptum, 129.
 praepinente, 63.
 praepinere, 8. 13.
 praepipere, 10.
 praepipitare, 184.
 praepipitaturum, 87.
 praepipitatus, 20. 52.
 praepipitavere, 148.
 praepipitavit, 82. 89.
 praepipites, 81.
 praepipiti, 157.
 praepipuas, 211.
 praepipue, 114. 121. 125. 134. 138.
 140. 63. 172. 187. 194. 196.
 220. 23. 214. 227. 233.
 praepipueque, 119.
 praepipui, 185. 200.
 praepipuum, 202.
 praepiso, 214.
 praepisum, 93.
 praepolari, 187.
 praepolator, 138.
 praepolaris, 196.
 praepo, 86.
 praepognitis, 120.
 praepconem, 75.
 praepcordia, 205.
 praepda, 59.
 praepda, 162. 169.
 praepdam, 10. 50.
 praepdatum, 125.
 praepdas, 124.
 praepdatores, 162.
 praepdia, 234.
 praepdicaret, 20. 111.
 praepditi, 120.
 praepdum, 15.
 praepdus, 154. 155.
 praepdiis, 119.
 praepditi, 3.
 praepdixisse, 14.
 praepdonibus, 69.
 praepdant, 164.
 praepdant, 171.
 praepdant, 157. 171.
 praepdantes, 149.
 praepdantur, 153.
 praepdatus, 205. 217. 218.

praepfecerat, 77. 147.
 praepfecit, 169.
 praepfecit, 27. 181. 190.
 praepfecti, 151. 166.
 praepfecto, 98. 121. 127. 136. 174.
 180. 214.
 praepfectorum, 140.
 praepfectum, 95. 104. 127.
 praepfectura, 113. 136. 165. 209.
 praepfecturaz, 229.
 praepfecturam, 109. 145. 196.
 207.
 praepfectus, 140. 150. 168. 171.
 174.
 praeplatum, 129.
 praeplatumque, 113.
 praeplatus, 84.
 praepalia, 17.
 praepalantes, 17. 20.
 praepaliis, 18. 75. 176. 180. 218.
 231.
 praepalio, 28. 36. 41. 53. 61. 62.
 68. 75. 77. 79. 82. 95. 96.
 99. 105. 120. 148. 150.
 praepalium, 17. 228.
 praepalucens, 63.
 praepamia, 149.
 praepamii, 154.
 praepamii, 12. 140. 158.
 praepamiorum, 100. 173.
 praepamisso, 152. 171.
 praepamiste, 19. 89. 95.
 praepamistinum, 17.
 praepamistoque, 17.
 praepamptus, 34.
 praepamptis, 127.
 praepamptioni, 168.
 praepamptens, 146.
 praepamptatum, 98.
 praepamptem, 19.
 praepampti, 20.
 praepamptia, 24.
 praepamptia, 144.
 praepamptim, 121. 123. 157. 162.
 174. 181. 18. 198. 233.
 praepamptu, 151. 157.
 praepamptebat, 119. 156.
 praepamptens, 148.
 praepamptentium, 127.
 praepamptesque, 110.
 praepamptia, 64.
 praepamptiam, 159.
 praepamptio, 18. 52.
 praepamptis, 160.
 praepamptium, 61. 70. 92. 181.
 166.
 praepamptant, 158.
 praepamptans, 157.
 praepamptantem, 151.
 praepamptanti, 118.
 praepamptantibus, 168.
 praepamptantissimus, 224.
 praepamptantius, 176. 179.
 praepamptare, 34. 121.
 praepamptant, 10.
 praepamptat, 181.
 praepamptantur, 17.
 praepamptit, 229.

praepstici, 138.
 praepstisse, 197.
 praepstingeretur, 106.
 praepstul, 31.
 praepstumeret, 212.
 praepstumpserunt, 208.
 praepstumptra, 24.
 praepstunt, 199.
 praepstet, 9. 11. 12. 80. 86. 109.
 145. 151. 176. 187.
 praepstera, 13. 101. 110. 122. 185.
 199.
 praepstiens, 152.
 praepstiti, 87.
 praepstitorum, 7.
 praepstextra, 16.
 praepstextatus, 150.
 praepstator, 70. 72. 75. 78. 81. 84.
 93. 94. 77. 99. 102.
 praepstorem, 57. 88. 91. 93.
 praepstori, 92.
 praepstoria, 152.
 praepstoriibus, 131.
 praepstoria, 150. 173. 175.
 praepstorianae, 229.
 praepstorianam, 196.
 praepstorianis, 126. 171. 175.
 praepstorianum, 172.
 praepstorias, 101. 137. 149.
 praepstorii, 165.
 praepstoriis, 120. 145. 192.
 praepstorio, 110. 123. 127. 143. 145.
 150. 151. 166. 168. 174. 214.
 praepstorius, 101.
 praepstulerat, 125.
 praepstulisset, 20.
 praepstura, 70.
 praepsturz, 4.
 praepsturam, 82.
 praepstulentem, 10.
 praepstertens, 203. 204.
 praepstadio, 121.
 praepstadium, 15.
 praepsta, 42.
 praepstavamque, 135.
 praepstave, 122.
 praepstavis, 162.
 praepstavissimi, 212.
 praepstavit, 179.
 praepstavum, 115.
 praepstans, 104.
 praepstare, 141. 159.
 praepstibus, 11. 52.
 praepstemeret, 167. 188.
 praepstesse, 178.
 praepstis, 136.
 praepstus, 111.
 praepstia, 118.
 praepstio, 12. 46. 47. 59. 60. 101.
 179. 186.
 praepstiosissimis, 98.
 prima, 38. 167.
 primas, 217.
 primi, 28. 217.
 primis, 28.
 primo, 8. 9. 18. 21. 41. 50. 53.
 58. 61. 63. 65. 74. 78. 89.
 90. 91. 100. 115. 116. 124. 135.
 136.

136. 142. 148. 164. 170. 180.
181. 196. 197. 198.
primordio, 208.
primum, 3. 4. 5. 7. 8. 9. 12.
21. 22. 41. 47. 57. 66. 100.
111. 132. 160. 183. 195.
primumque, 123.
primus, 3. 4. 5. 9. 34. 37. 36.
37. 38. 40. 42. 47. 48. 57.
58. 63. 68. 70. 79. 91. 97.
128. 137. 146. 148. 166. 175.
180. 218.
princeps, 148. 160. 230.
principatu, 187. 189. 105.
principatum, 179. 188. 189.
191. 214.
principe, 5. 49. 101. 136. 180.
199. 200. 211.
principem, 1. 87. 113.
principes, 11. 117. 123. 159.
191. 199.
principibus, 11. 164. 175. 189.
187. 201.
principii, 212.
principio, 123. 134. 158. 207.
principis, 78. 110. 145. 163. 185.
181. 184. 205.
principum, 10. 163. 181. 214.
prior, 7. 11. 19. 169. 173.
priora, 24.
priorum, 3. 4.
priorum, 123.
priori, 25. 210.
prioribus, 168. 197.
prisci, 36. 13.
priscus, 16.
prisco, 116. 123. 133. 191.
priscorum, 1.
priscum, 34. 153.
priscus, 15.
pristinam, 19.
pristinum, 27.
privater, 27.
privaretur, 102.
privasset, 80.
privare, 125.
privari, 141.
privato, 41. 92. 124. 196. 133.
privatum, 20.
privatus, 81. 97.
privavit, 74. 75.
privignæ, 187.
privignam, 169. 210. 222.
privigno, 108. 117.
privignos, 191.
privignus, 188. 191.
prius, 11. 16. 27. 37. 72. 61.
74. 80. 81. 83. 128. 133. 151.
158. 192. 205.
priusquam, 205.
pro, 21. 30. 31. 87. 152. 154.
174. 176. 179. 182. 185. 212.
234.
proavus, 110.
probanda, 210.
probandis, 182.
probatis, 230.
probatum, 115.
probaverat, 230.
probavere, 122.
probavit, 84.
probe, 150.
probi, 165. 170.
probitque, 130.
probitatis, 116.
probia, 140. 141.
probris, 112.
probrosior, 122.
probrum, 186.
probrum, 164. 219.
probus, 219.
Proca, 27.
Procas, 20.
procedere, 158.
procederet, 140.
proceres, 154. 163. 217.
procerum, 107.
Procerus, 205.
procellerant, 121. 195.
procellerat, 17.
procellerit, 117.
procellerunt, 29. 118.
procellissent, 16.
procellit, 11. 28. 29. 30. 30. 55.
85. 116. 167. 170. 180.
Prochyta, 14.
proclamans, 24.
proclivius, 130.
Proconsul, 104. 148.
Procopius, 210.
procubuit, 15.
procul, 4. 5. 15. 117. 125. 140.
191. 192. 198. 217.
Proculum, 117.
Proculus, 20.
procurans, 191.
procurante, 198.
procuratores, 218. 219.
procurtit, 218.
prodere, 202.
prodi, 189.
prodidere, 177.
prodiderunt, 8.
prodidisset, 162.
prodidit, 87.
prodire, 130.
prodigenti, 170.
prodigiis, 149. 152.
prodigiorum, 119.
prodigiosis, 118.
prodiret, 205.
proditiōne, 96.
proditiis, 118. 200.
prodito, 11.
proditor, 47.
proditore, 160.
proditorem, 12.
proditur, 15. 104.
proditum, 118. 166. 210.
proditumque, 114.
producere, 129.
produci, 71.
producta, 91. 161.
productus, 194.
produxisse, 17.
produxisse, 15.
produxisse, 19.
profanari, 10.
profanataque, 10.
profanavit, 10.
profecit, 154.
profecta, 116.
profedi, 43. 81. 154. 215.
profedo, 121. 170. 174. 194.
206. 221. 226.
profedum, 14. 56.
profedus, 35. 65. 81. 90. 99.
115. 151. 168. 217.
profellum, 19.
profellus, 86.
proficeret, 19.
proficiscens, 11.
proficisceretur, 174.
proficisci, 104.
proficiscitur, 228.
proficiant, 160.
proficientem, 21.
profuvio, 158.
profugit, 18. 48. 89.
profugum, 87.
profugus, 5.
profundum, 221.
profusione, 193.
profusiones, 224. 225.
profusiora, 212.
progenitus, 192. 212.
progredere, 170.
progrediente, 121.
progressi, 45. 155.
progressive, 140.
progressu, 116. 118. 120. 174.
progressum, 17.
progressus, 78. 117. 160. 175.
191.
prohibentur, 152.
prohibita, 148.
prohibitus, 29.
prohibueritque, 213.
projecit, 71.
projectum, 212.
projectusque, 224.
proinde, 1. 156. 157. 165. 197.
prolapsi, 158.
prolapsum, 20.
prolatandi, 188.
promebatur, 117.
promendis, 121.
promiscue, 111. 148.
promiserat, 34.
promissa, 61.
promissam, 87.
promissis, 116. 200.
promittens, 61.
promontorium, 13.
promptior, 211. 222.
promptioribus, 168.
promptissimus, 215.
promptius, 157. 169.
promptum, 174.
promptus, 160. 182. 216.
promunt, 158.
prona, 139.
pronepos, 102.
proni, 132.

- prono, 122. 195.
 pronuntiat, 2. 6.
 pronuntiatur, 217.
 pronuntiavit, 75.
 pronus, 71.
 propagator, 232.
 propagavit, 43. 126.
 prope, 128. 144. 160. 162. 164.
 204. 206. 214. 217. 221.
 226. 231.
 properans, 155.
 properantium, 81.
 properat, 38.
 properavit, 3. 71. 82.
 propere, 129. 150. 167. 173.
 propinquabat, 157.
 propinquare, 121.
 propinquitatis, 40.
 propinquoque, 128.
 propinquorum, 170.
 propinquoque, 159.
 propinquum, 206.
 propinquus, 108.
 propitiam, 205.
 Propontidis, 225.
 propositum, 5.
 proposuerat, 150.
 proposuit, 95.
 proptator, 185.
 propria, 51. 197. 206. 219.
 propriis, 193. 221.
 proprio, 83.
 proprium, 129.
 propter, 16. 32. 40. 43. 86.
 propulsandis, 169.
 prorogare, 84. 85.
 proripere, 107. 155. 142. 159.
 160. 176. 179. 183. 204. 206.
 214. 215. 233.
 prosperant, 109.
 prosperat, 132.
 prostratione, 158.
 prostrationem, 106.
 prostrationibus, 116. 190.
 prostrationis, 95.
 proscriptis, 57.
 prosequum, 15.
 prosequuntibus, 86.
 proserpine, 61.
 prospectavit, 161.
 prospere, 115. 134. 161.
 prosperius, 167.
 prospero, 152.
 prospexit, 126.
 prospexitque, 123.
 prospicere, 129.
 prostravit, 106.
 prostraverat, 115.
 prostrato, 101.
 prostratus, 20. 61.
 protegendis, 139.
 protendebant, 114.
 protinus, 21. 22. 165.
 protracto, 123.
 protulit, 185. 197.
 provecti, 49.
 provectu, 172.
 proventus, 226.
 proventura, 24.
 proventusque, 209.
 proverbio, 121.
 proverbium, 79.
 provincia, 109. 170.
 provincie, 117. 140. 183. 191.
 192. 201. 216. 229.
 provinciam, 75. 77. 90. 94.
 122. 126. 159. 171. 174. 183.
 provinciarum, 162. 182. 184.
 224. 226.
 provincias, 113. 193. 202. 203.
 218.
 provinciis, 114. 115. 124. 187.
 190. 195.
 provinciisque, 108. 178. 199.
 proviso, 17. 226.
 provocatione, 44.
 provocatorem, 54. 55.
 provocavit, 13.
 proxima, 4. 14.
 proximam, 49.
 proxime, 157. 167. 202. 224.
 229.
 proximis, 87.
 proximo, 172.
 proximum, 49. 83. 225.
 proximus, 1. 135. 230.
 prudens, 140. 149. 157. 182.
 188.
 prudentem, 67.
 prudentes, 125. 154. 162. 199.
 230.
 prudentesque, 169.
 prudentia, 127. 201.
 prudentiam, 40. 112.
 prudentibus, 113.
 prudentissime, 21. 195.
 prudentissimis, 230.
 prudentissimus, 110.
 prudentius, 123. 19.
 Prudentius, 66. 75.
 psalendi, 103.
 psallere, 117.
 psalteriaque, 233.
 Pseudophilippum, 82.
 Ptolemæi, 98. 99. 101. 106.
 Ptolemæo, 106.
 Ptolemæum, 93.
 puberem, 124.
 puberibus, 119.
 publica, 95. 131. 148. 173. 178.
 204. 223.
 publicæ, 189.
 publicam, 147. 224.
 publicas, 198.
 publicata, 152.
 publicavit, 34.
 publice, 18. 41. 44. 46. 51. 58.
 59. 63. 64. 78. 87.
 publici, 127. 157. 216.
 publicis, 206.
 publicisque, 195.
 publico, 59. 115. 124. 125. 145.
 158. 199. 208.
 publicorum, 205.
 publicos, 11. 39.
 publicum, 85.
 Publius, 45. 53. 67. 72. 79.
 pudeat, 117. 191.
 pudicam, 69.
 pudicissima, 40.
 pudicitia, 117. 191.
 pudicitiam, 40.
 pudore, 111. 152. 162.
 pudorem, 144.
 pudori, 233.
 puellæ, 81.
 puellas, 186. 199.
 puer, 94.
 pueri, 21. 22.
 pueris, 22. 50.
 puero, 19. 173. 176. 212.
 puerosum, 21. 36.
 pueros, 21. 22. 177.
 puerosque, 42. 199.
 puerum, 5. 18.
 pugione, 15. 210.
 pugionem, 127.
 pugne, 89. 21. 133. 197.
 pugnam, 19. 161.
 pugnandi, 115.
 pugnandum, 55. 63.
 pugnans, 19. 64.
 pugnantiem, 144.
 pugnaret, 64.
 pugnaver, 54.
 pugnatorem, 232.
 pugnavit, 57.
 pugnavit, 115.
 pulcher, 16. 212.
 pulcherrima, 128.
 pulchri, 114.
 pulchriora, 174.
 pulchritudinis, 106.
 pulchro, 205.
 pulsa, 106. 167.
 pulsam, 141.
 pularet, 155.
 pulsas, 81.
 pulsaverat, 77.
 pulsus, 120.
 pulso, 152. 176.
 pulsos, 16. 174.
 pulsu, 226.
 pulum, 99.
 pulsus, 120. 171. 176.
 Punica, 211.
 Punico, 61. 65.
 Punicum, 100.
 puniebatur, 63.
 puniendos, 101.
 puniens, 109.
 punierunt, 48.
 puniret, 185.
 punitor, 229.
 punitus, 48. 65.
 punivit, 99. 102.
 Pupienus, 110. 214.
 pupillus, 224.
 purgamentis, 194.
 purpure, 166.
 purpuratum, 42.
 putans, 133.
 putant, 122. 135. 147. 148. 165.
 195. 217. 221.

quatiebant, 169.
 quatuor, 36. 37. 72. 79. 81.
 81. 107. 141. 187. 193. 215.
 211.
 quatuordecim, 116. 189. 212.
 quæant, 157.
 quæas, 116.
 quæat, 111. 206. 133.
 quæis, 6.
 quæunt, 131.
 quæmque, 152. 196. 218.
 quem, 3. 5. 8. 9. 11. 16. 40.
 42. 45. 56. 61. 75. 77. 78.
 87. 89. 94. 106. 115. 117. 119.
 120. 123. 132. 135. 139. 112.
 141. 148. 147. 154. 155. 154.
 171. 180. 187. 192. 196. 204.
 205. 207. 211. 212. 214. 215.
 217. 222. 216.
 quemdam, 10. 70. 93. 173.
 201.
 quemquam, 117. 131. 191.
 quemque, 140.
 quæicea, 189.
 quæicu, 53.
 quæiebantur, 87.
 quæimonias, 124.
 quæita, 47.
 quæstus, 41.
 qui, 3. 4. 5. 6. 8. 9. 11. 13. 14.
 16. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24.
 29. 31. 33. 34. 37. 41. 44.
 45. 46. 47. 48. 49. 50. 53.
 55. 56. 61. 62. 63. 69. 71. 77.
 78. 79. 81. 81. 81. 87. 95.
 102. 107. 104. 108. 111. 115.
 117. 118. 119. 120. 121. 123.
 123. 124. 126. 126. 127. 131.
 134. 117. 136. 137. 138. 141.
 145. 110. 151. 154. 117. 159.
 160. 169. 163. 166. 169. 170.
 171. 172. 173. 147. 156. 180.
 181. 187. 9. 146. 199. 200.
 201. 201. 207. 208. 210. 211.
 212. 217. 218. 218. 210. 211.
 223. 213. 215. 226. 223. 224.
 212. 213.
 quia, 5. 7. 9. 18. 31. 32. 33. 43.
 81. 41. 91. 92. 96. 105. 110.
 111. 119. 132. 112. 154. 155.
 156. 118. 119. 168. 189. 186.
 187. 188. 119. 110. 197. 200.
 201. 212. 214. 214.
 quibus, 8. 11. 17. 21. 22. 24. 27.
 28. 29. 33. 41. 42. 49. 61. 75.
 80. 81. 83. 106. 111. 115. 125.
 119. 111. 113. 141. 145. 149.
 162. 178. 187. 188. 190. 195.
 117. 100. 211. 224. 229. 230.
 231.
 quibat, 115.
 quibuscque, 152.
 quicquam, 62. 72. 184. 199.
 201.
 quicquid, 184. 199.
 quicumque, 195.
 quidam, 9. 8. 9. 12. 13. 16. 22.
 32. 33. 32. 139. 186. 191.

165. 218.
quidem, 1. 4. 6. 17. 36. 37.
104. 119. 125. 128. 129. 130.
135. 137. 140. 146. 148. 159.
165. 172. 176. 185. 188. 193.
200. 222. 227. 228. 229.
230. 234.
quidve, 16.
quies, 206.
quiescentibus, 107.
quiesceret, 103.
quiescit, 93.
quiescit, 168. 180.
quiescit, 234.
quiescit, 16. 172. 182.
quiescit, 131.
quiescit, 222.
quin, 111. 114. 127. 178. 185.
Quintilibus, 58.
Quintilius, 117.
Quintium, 55. 83.
Quintus, 45. 52. 75. 76.
Quintus, 57. 83. 84.
quindecim, 106. 198. 216.
quindécimo, 125.
quindécim, 131. 138. 140. 158.
quingenta, 16. 48. 59. 84.
quingagesimo, 116. 208. 226.
230.
quingagesimum, 234.
quingaginta, 187. 196. 215.
217.
quinque, 13. 89. 120. 121. 152.
209. 214. 218. 229. 230. 231.
Quingegenarum, 169.
quinquenni, 114.
quinquennii, 174.
quinquennio, 60. 117. 191.
quinquennium, 117.
quinguerem, 61.
quinquies, 69.
quinto, 125. 230.
quintum, 132. 199.
quincumdecimum, 224.
quippe, 9. 14. 32. 90. 111.
114. 118. 120. 124. 126. 127.
129. 130. 132. 135. 137. 142.
144. 146. 148. 149. 152. 158.
160. 165. 166. 172. 176. 177.
178. 196. 203. 206. 211. 212.
221.
quique, 148. 165.
quirit, 197.
Quirinale, 57.
Quirinali, 30.
Quirinus, 30.
Quirites, 29. 113.
Quiritium, 39.
quis, 21. 24. 27. 52. 91. 112.
118. 119. 121. 123. 136. 148.
152. 158. 160. 166. 170. 174.
177. 181. 190.
quisnam, 125.
quisnamne, 158.
quisque, 1. 23. 68. 110. 121.
159.
quisquis, 122.
quiverc, 176.

quo, 5. 7. 8. 11. 12. 21. 23. 34.
35. 37. 45. 50. 55. 58. 66. 71.
77. 81. 85. 92. 100. 101. 102.
103. 104. 105. 110. 111. 116.
119. 121. 125. 126. 130. 132.
134. 135. 138. 139. 140. 141.
142. 144. 146. 148. 149.
155. 157. 160. 161. 166. 167.
168. 169. 170. 171. 172. 173.
174. 175. 176. 177. 179. 181.
190. 191. 192. 194. 195. 196.
197. 198. 200. 202. 204.
206. 207. 210. 211. 212. 222.
223. 225. 226. 230. 231.
quod, 3. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21.
22. 23. 24. 27. 29. 32. 33. 34.
36. 41. 43. 46. 50. 52. 54.
55. 56. 66. 67. 70. 74. 78.
79. 83. 89. 90. 91. 96. 98.
102. 104. 107. 110. 112. 113.
114. 115. 118. 119. 120. 121.
122. 124. 125. 126. 127. 129.
130. 131. 132. 137. 138. 140.
141. 142. 143. 146. 148. 150.
151. 152. 154. 155. 156. 158.
159. 163. 165. 167. 170. 173.
176. 178. 179. 180. 181. 182.
185. 187. 188. 189. 190. 196.
197. 203. 206. 208. 211. 212.
218. 219. 221. 228. 230. 232.
233. 234.
quodque, 187. 195.
quodam, 31. 118. 122. 138. 196.
201. 204. 228.
quoddam, 8. 103. 116. 119. 156.
164. 187. 191. 192.
quolibet, 118.
quominus, 10. 180. 221.
quomodo, 5. 7.
quondam, 119. 201.
quoniam, 6. 120. 151. 165.
202.
quoque, 3. 4. 7. 11. 14. 15. 16.
17. 18. 21. 31. 33. 41. 42. 59.
75. 116. 118. 119. 125. 136. 140.
146. 149. 151. 154. 158. 180.
185. 186. 197. 199. 209. 211.
219. 220. 226. 321.
quorum, 23. 31. 42. 53. 62. 89.
110. 122. 123. 130. 139. 149.
157. 162. 172. 176. 177. 185.
186. 197. 210. 221. 233.
quos, 8. 11. 19. 21. 28. 44. 52.
58. 77. 80. 100. 103. 119.
116. 119. 121. 136. 138. 145.
150. 159. 160. 168. 173. 175.
194. 196. 208. 217. 218.
231.
quosdam, 218.
quosque, 22. 166. 188.
quousque, 220.
R
Rabidus, 213.
Rabirius, 93.
radendum, 136. 199.
radendumque, 125.
radicem, 17.
radices, 10. 21.
radicibus, 127.
radius, 186.
rami, 6.
Ramnenses, 29.
rapa, 58.
rapax, 123.
rapere, 148.
rapinarum, 196. 197.
raptæ, 28. 29.
rapto, 5.
rapere, 119.
rapit, 226.
raprarum, 2.
raptas, 28.
rapuissent, 28.
rara, 161.
rara, 234.
rarius, 230.
rarus, 185.
rastro, 21.
rationali, 161.
ratione, 160. 206.
rationum, 73.
ratus, 44. 121. 195.
Ravennæ, 173.
re, 10. 21. 22. 33. 34. 38. 42.
48. 63. 149. 158.
rebat, 164.
rebellare, 70.
rebellarunt, 218.
rebus, 10. 17. 119. 120. 121. 1194.
135. 141. 142. 151. 157. 162.
166. 213. 218. 224. 2336.
234.
Recarani, 9.
Recarani, 9. 10.
recens, 17. 180.
recensere, 203.
recenseret, 233.
recepunt, 19.
recepissent, 163.
recepisset, 226.
recepit, 17. 69. 73. 83. 94. 95.
97. 233.
recepta, 159. 199.
recepavit, 218.
recepti, 176.
receptis, 115. 217.
receptum, 208.
receptus, 56. 81.
reciderant, 151.
recipere, 83. 208.
reciperet, 87. 175. 213.
reciperetur, 191.
recipiendas, 185.
recipiendum, 41. 221.
recordans, 197.
recordatum, 15.
recordatus, 19.
recreatum, 21.
recta, 159.
recte, 57. 74. 115. 127.
rectius, 117.
rectore, 161. 176.
rectorem, 117.

rectorem;

restores, 118.
restori, 121.
restoribus, 149. 181.
restorum, 108.
recuperatione, 114.
recusavit, 55. 68.
redacta, 121. 218.
redactum, 108.
redactus, 108.
reddenda, 77.
reddendo, 81.
reddere, 108.
reddiderunt, 100.
reddidit, 61. 61. 128.
reddita, 41.
redditor, 147.
redditorum, 117.
redegit, 18. 34. 109. 117. 140.
181. 181. 191.
redemptione, 77. 77.
redemptionem, 87.
redemptio, 100.
redemptor, 174.
redemptus, 99.
redierit, 79.
redierunt, 46.
redigendum, 50.
redit, 14. 40. 49. 65. 101.
104. 106.
redimenda, 61.
redire, 44. 81.
rediret, 11. 16. 43. 65.
redisti, 82.
redistaret, 166.
reduxisse, 10.
reduxit, 19. 187.
refecit, 111. 115.
refecti, 106.
refectio, 11.
refectum, 11.
refectus, 11. 93.
refertur, 41. 85.
referent, 101.
referre, 100. 104.
referret, 109.
referretur, 74.
referri, 141.
refert, 7. 117. 118. 117.
referunt, 81. 149. 164. 165.
referuntur, 118.
reficere, 157.
reficerentur, 10.
refici, 156.
reficiebat, 114.
reficiens, 107.
refrigescere, 101.
refugiens, 11.
refugit, 61. 77. 81. 89.
regalem, 114.
regali, 106.
Regallianum, 115.
rege, 12. 16. 41. 71. 83. 94.
101. 109. 117. 121. 140. 183.
188. 198. 216. 217. 223.
regebat, 7. 13. 114.
regendas, 126.
regem, 16. 21. 34. 38. 39. 41.
61. 66. 71. 76. 78. 93. 98.

148. 171. 178. 186.
227.
recessit, 1. 6. 131. 104.
recessit, 47. 48.
recessit, 9.
reges, 10. 87.
regi, 116. 174. 182.
regis, 11. 16. 114. 217.
regis, 40.
regibus, 10. 40. 115. 181. 181.
104. 106.
Regillanus, 116.
Regilli, 41.
Regillo, 72.
regis, 114.
regione, 211.
regionibus, 9. 11.
regionis, 10. 11.
regionum, 8. 19.
Regiam, 10. 171.
regio, 108.
regionem, 183.
regis, 5. 10. 17. 18. 55. 77. 87.
78. 106. 116. 184.
regium, 104. 115. 117. 214.
regis, 111.
regnante, 1. 7. 8. 2. 11. 14. 19.
165.
regnare, 17. 118.
regnarent, 13.
regnatorum, 115.
regnari, 116.
regnavit, 8. 10. 217. 210.
regnaverunt, 19.
regni, 11. 41. 111. 63. 76. 113.
118. 119. 144. 146. 153. 163.
174. 177. 180. 207. 210.
regnis, 178.
regno, 5. 28. 24. 34. 106. 118.
126.
regnum, 10. 21. 27. 31. 38. 39.
45. 71. 96. 150. 156. 157.
211. 214. 217. 230. 231.
regredi, 19.
regreditur, 128.
regressus, 16. 58. 61. 62. 65. 71.
73. 78. 106.
Reguli, 191.
Regulum, 101.
Regulus, 44.
regum, 40.
rei, 8. 19.
rejeclis, 65.
rejeclione, 101.
reipublice, 18. 58. 86. 94. 117.
111. 154. 155. 118. 160. 184.
169. 171. 174. 177. 178. 180.
181. 187. 188. 201. 213. 217.
218. 219. 22.
relabente, 16.
relata, 19. 61. 145. 180.
relati, 101.
relatum, 86. 101. 1. 8.
relatus, 41. 10. 87. 211. 218.
relegatus, 54. 77.
relegaverat, 187.
relevavit, 199.
reliata, 18.

reliati, 76. 71.
reliatis, 10. 170.
reliato, 11. 171.
reliatus, 51. 47.
reliatus, 51. 47.
religionem, 11.
religione, 11. 34.
religiones, 6. 102.
religionibus, 108. 119. 177.
religionis, 173. 213.
religiosi, 119.
relinquamus, 119.
relinquens, 120.
relinquo, 118.
reliqua, 10. 100. 145.
reliquam, 71. 111.
relinquens, 214.
reliquerat, 14. 113.
reliquerit, 81.
reliqui, 114. 149. 150. 128.
reliquis, 160.
reliquas, 51. 71.
reliquis, 10. 104. 105.
reliquis, 181.
reliquis, 88.
reliquissent, 11.
reliquis, 12. 53. 54. 147.
210.
reliquos, 111.
reliquum, 11. 39. 117.
rem, 10. 11. 15. 31. 33. 40. 81.
129. 148. 157. 171.
Reme, 24.
republicam, 85. 113. 118. 118.
207. 214.
remedia, 101.
remediis, 106.
remedio, 166.
remediorum, 197.
remedium, 121. 201. 217.
remissio, 11.
remisit, 77.
remissa, 69.
remissior, 119. 160.
remissiore, 195. 156.
remisso, 129.
remissum, 171.
Remnio, 86.
Remo, 24.
Remores, 11.
remore, 10. 178.
remoti, 133.
remotis, 125. 193.
remotissimo, 172.
remoto, 108. 171. 188.
remotum, 124.
removendum, 112.
removerit, 176.
removit, 155. 180. 200.
remumque, 11.
Remum, 21. 13. 24. 274.
Remuriam, 21.
Remus, 21. 24. 25. 27.
renovare, 111. 195.
renovavit, 90. 160.
reor, 118.
reorum, 141.
reparatis, 106.
reparavit, 195. 198.
V u

- repente, 17. 21. 14. 69. 81. 87.
111. 114. 116. 148. 149. 177.
191. 229.
- repentina, 109. 158.
- repentinis, 168.
- repetietur, 116.
- reperimus, 147.
- reperirentur, 206.
- reperisset, 112.
- reperit, 44.
- reperitque, 14.
- reperit, 111.
- reperito, 127.
- reperitus, 190.
- repetens, 128.
- repetentibus, 70.
- repetitæ, 188.
- repetto, 192.
- repetitor, 201.
- repetitum, 222.
- repetenda, 56.
- repetere, 38.
- repeteret, 75.
- repeti, 117.
- repetitus, 183.
- repetiverat, 175.
- repleflet, 81.
- repleverat, 115.
- replevit, 164.
- repentem, 100.
- repetita, 42.
- repetitus, 66.
- repetivit, 160.
- repetundæ, 76.
- repetundarum, 73. 102. 104.
- repetundus, 34.
- reponerentur, 213.
- reposcuntur, 171.
- repositæ, 133.
- reposito, 176.
- reposuit, 35.
- repperi, 185.
- repressit, 88.
- reptomis, 29.
- reptomittens, 42.
- repsisset, 79.
- Republ. 86. 95. 127. 133.
- repudiato, 16.
- repugnans, 209.
- repugnat, 14.
- repullas, 78. 82.
- repullus, 66.
- reputarent, 205.
- requie, 197.
- requiescere, 195.
- requievit, 89.
- requiritos, 200.
- rerum, 5. 17. 78. 97. 132. 152.
158. 167. 172. 187. 196. 201.
228.
- res, 17. 19. 34. 79. 80. 100.
163. 168. 171. 178. 180. 188.
203. 217.
- rescindere, 97.
- rescriptis, 221.
- resistente, 47. 86.
- resistentem, 87.
- resistenti, 87. 229.
- resistere, 148.
- resolutis, 188.
- respondentibus, 162.
- respondendum, 204.
- respondens, 54. 194. 230.
- respondisse, 5.
- respondisset, 144.
- respondit, 60. 80. 130. 186.
- responsa, 217. 208. 227.
- responsionibus, 188.
- responsio, 49. 69. 78. 118. 119.
- responsum, 15. 28. 37. 93. 115.
198.
- respublica, 74. 177. 196.
- restate, 180.
- restitit, 26. 59. 70.
- restituendam, 19.
- restituere, 41. 234.
- restitueret, 204.
- restituerunt, 27.
- restitui, 10. 73.
- restituisse, 181.
- restituit, 62. 75. 97. 208.
- restitutum, 12. 23.
- retentantibus, 177.
- retentata, 163.
- retentavit, 141. 170.
- retenti, 114. 168.
- retento, 145. 152.
- retinebat, 150.
- retinendas, 185.
- retinens, 147.
- retinentem, 159.
- retinere, 37. 208.
- retineretur, 108.
- retinisset, 118.
- retinuit, 51. 67.
- retractante, 114. 173.
- retractantibus, 104. 129.
- retulere, 124. 230.
- retulisset, 81.
- revera, 160.
- reversus, 45. 57.
- revertamur, 5.
- reverteretur, 12.
- revocandis, 89.
- revocante, 81.
- revocari, 46.
- revocatum, 73.
- revocatus, 66. 83. 88.
- revocavit, 84. 97.
- reum, 111.
- reus, 51. 74. 76. 79.
- rex, 7. 17. 18. 19. 20. 21. 27.
30. 32. 36. 41. 60. 62. 76.
96. 127. 195. 216. 227.
- rexere, 125. 199.
- rexerit, 205.
- rexit, 93. 104.
- Rhatias, 154. 157.
- Rhatos, 184.
- Rhea, 22.
- Rheæ, 21.
- Rheam, 21. 27.
- Rhegium, 62.
- Rhenum, 185.
- Rhenus, 114. 115.
- Rhesus, 34.
- Rhetorum, 231.
- Rhodi, 103.
- Rhodo, 95.
- Rhodum, 99. 102.
- ridendum, 25.
- ridicule, 115. 198.
- rigendæ, 131.
- ripa, 17.
- ripam, 17.
- ripeni, 212.
- ritu, 11. 15.
- ritui, 178.
- ritum, 6.
- robore, 6. 135.
- robur, 61.
- robustiori, 155.
- robustioribus, 126.
- roganti, 83.
- rogaretur, 221.
- rogat, 225.
- rogatione, 83. 95.
- rogationem, 88.
- rogatu, 118.
- rogavit, 56.
- rogo, 18.
- Roma, 50. 62. 112. 192. 211.
- Romæ, 27. 18. 40. 105. 107.
108. 109. 114. 116. 119. 122.
125. 127. 137. 149. 150. 152.
154. 157. 161. 173. 175. 180.
183. 184. 187. 190. 198. 199.
214. 211. 216.
- Romam, 19. 23. 24. 27. 30. 31.
35. 50. 56. 65. 79. 74. 119.
128. 142. 143. 145. 149. 150.
156. 157. 162. 173. 195. 199.
202. 208. 212. 215.
- Romana, 66. 113. 133. 135. 172.
196. 206. 218. 227.
- Romanæ, 1. 41. 151. 161. 180.
226. 227.
- Romanam, 77. 155. 157. 178.
- Romani, 16. 18. 29. 43. 49.
58. 76. 109. 127. 145. 168.
206. 214. 220. 224. 225.
228.
- Romanis, 56. 60. 61. 66. 75.
96. 126. 218.
- Romano, 37. 71. 90. 101. 107.
117. 114. 115. 202. 231.
- Romanorum, 30. 33. 49. 52.
62. 64. 81.
- Romanos, 18. 31. 33. 44. 45.
47. 54. 55. 90. 218.
- Romanum, 29. 50. 51. 76. 195.
218. 220.
- Romanus, 48. 96. 185.
- Romulæ, 222.
- Romuli, 30.
- Romulianum, 222.
- Romulo, 24. 30. 52. 68. 147.
163. 208.
- Romulum, 22. 27. 30.
- Romulus, 23. 24. 25. 27. 18.
29.
- Rosciano, 101.
- rostris, 99. 210.
- Rovillæ, 20.

§

Sacripotum, 89. 95.
sacris, 7. 11. 23.
sacerorum, 23.
sacrum, 10. 11. 21. 31.
sage, 16. 17. 41. 99. 106. 108.
116. 178. 128.
sagittarius, 128.
sapius, 18. 117. 178. 197.
sava, 114.
savi, 18.
saviabaur, 116. 190.
saviem, 184.
saviemibus, 184.
savior, 103. 106.
saviect, 105.
savietur, 118.
saviissimus, 10.
saviilla, 39. 122. 125. 197. 126.
saviitiam, 180.
savitus, 188.
savo, 191.
savor, 125.
savor, 119.
sagas, 121.
sagittatum, 107.
sagittas, 122.
sagitta, 127. 130.
sagittum, 126.
salentinis, 64.
salinaum, 14.
salvator, 74.
salios, 11.
salustius, 7.
salong, 121.
salonticum, 116.
salontine, 116.
salonino, 115.
salis, 17.
saltem, 189. 194.
salutique, 125.
salvam, 85.
salve, 14.
salvi, 18.
salvius, 119. 136. 197.
salus, 160. 172. 187. 219.
salurandum, 111.
salurandus, 105.
saluaret, 47.
saluatur, 115.
salutavit, 18.
salute, 133. 124.
salutem, 85.
saluti, 122.
Sambucro, 40.
Sammites, 17.
Sammites, 54. 55. 56. 19. 94.
Sammittibus, 55. 55. 56. 17. 58.
Sammittico, 12.
Sammittum, 18.
Samotheas, 78.
sancti, 48.
sancti, 121.
sanctiori, 185.
sanctique, 119.
sanctiores, 101.
sanctus, 162.
sanctus, 115.
sanc, 10. 11. 116. 118. 124. 141.

150. 154. 159. 163. 164. 169.
 170. 172. 174. 175. 178. 179.
 204. 230. 231.
 sanguinarius, 219.
 sanguine, 37. 111. 170. 206.
 219. 223.
 sanguinis, 135. 158. 207. 230.
 sanguis, 87.
 sanitatem, 138.
 sanxere, 13. 138.
 sanxerunt, 23.
 sanxit, 10.
 sapient, 113.
 sapientia, 3.
 sapientia, 131. 132.
 sapientiam, 164.
 sapientissimi, 222.
 sapientissimos, 225.
 sapientissimus, 68.
 sapientum, 11.
 sapere, 210.
 sarcina, 12.
 Sardi, 79.
 Sardina, 68. 91.
 Sardiniam, 70. 78. 79. 89.
 Sardonios, 124.
 Sarmata, 100.
 Sarmatarumque, 177.
 Sarmatarum, 151.
 Sarmatis, 108.
 sat, 170.
 satelles, 90.
 satellite, 93.
 satellitem, 13.
 satellites, 91. 116. 121. 135.
 158. 197.
 satellitibus, 98. 99.
 sati, 114.
 satis, 105. 17. 111. 112. 129.
 127. 132. 136. 157. 141. 153.
 166. 169. 168. 174. 180. 184.
 188. 195. 199. 201. 221. 224.
 227.
 satique, 167. 188.
 satistecit, 67.
 satum, 117.
 saturitate, 210.
 Saturni, 7.
 Saturnia, 7.
 Saturnia, 8.
 Saturniam, 6.
 Saturnino, 164.
 Saturninum, 8. 91. 95. 119.
 Saturninus, 91. 93. 214.
 Saturnius, 8.
 Saturno, 1. 6.
 Saturnum, 8.
 Saturnus, 3. 5. 7. 8.
 Saxa, 175.
 Saxo, 52. 87.
 Scava, 135.
 Scavam, 131.
 scalas, 121. 158. 194.
 Scaurum, 92.
 Scaurus, 91. 92.
 scelera, 118.
 scelerata, 43.
 sceleratus, 38.

- fecelere, 93. 118. 121. 124. 163.
 164. 179. 200.
 feculibus, 16. 210.
 feceris, 205.
 feclestæ, 212.
 feclestæ, 38.
 fecelus, 21. 118. 123. 152. 166.
 171. 197. 220.
 fecidit, 73. 91.
 feciebat, 42.
 scientia, 68. 137. 148. 157.
 164. 182. 203. 229.
 scientiæ, 149. 202.
 scientiam, 9. 231.
 scientissimus, 200.
 scilicet, 8. 14. 112. 118.
 Scipio, 67. 72. 76. 79. 85.
 Scipione, 66. 67. 70. 72.
 Scipionem, 66. 78. 92.
 Scipioni, 101.
 Scipionis, 77.
 scire, 11. 83.
 sciret, 69.
 sciscitatum, 14. 18.
 scorti, 70. 152.
 scortorum, 115. 120.
 scortum, 198.
 scribendis, 48.
 scribere, 4. 9. 214.
 scriberet, 185.
 scribit, 13. 15. 17. 20. 21.
 Scribonia, 186.
 Scribonianus, 190.
 scribant, 181.
 scribunt, 14. 18. 19. 10. 21.
 scriinia, 143.
 scripta, 138. 162. 232.
 scriptotibus, 118.
 scriptorum, 201.
 scriptum, 19. 20. 66.
 scrofam, 14.
 scrutatque, 9.
 scrutator, 172.
 scutis, 29.
 Scythæ, 100. 108. 184.
 se, 6. 9. 11. 15. 16. 17. 18. 19.
 20. 23. 24. 30. 33. 40. 43.
 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54.
 55. 56. 38. 62. 65. 67. 71. 73.
 74. 79. 85. 86. 87. 88. 89.
 92. 100. 101. 103. 105. 106.
 111. 112. 113. 114. 115. 120.
 121. 122. 125. 129. 133. 135.
 140. 141. 142. 148. 149. 161.
 165. 166. 167. 169. 176. 180.
 187. 189. 190. 194. 197. 198.
 199. 201. 204. 205. 209. 210.
 211. 212. 213. 217. 220. 227.
 228. 230. 231. 233. 234.
 fecedens, 225.
 fecessere, 142.
 fecessisset, 46.
 fecessit, 129.
 secreta, 225.
 secretorum, 163.
 secretum, 48. 54.
 fectarum, 133.
 fectione, 207.
 feculares, 199.
 fecularibus, 215.
 fecum, 12. 80. 115. 197.
 fecunda, 13.
 fecundarum, 141.
 fecundis, 155.
 fecundo, 4. 61. 130. 225.
 fecundoque, 177.
 fecundum, 7. 10.
 fecundus, 52.
 fecures, 44. 57.
 fecuri, 54. 57. 60. 210.
 fecuritatem, 184. 221.
 fecus, 110. 119. 131.
 fecutus, 13. 97. 101. 104. 161.
 fed, 3. 4. 5. 6. 8. 11. 12. 13. 15.
 18. 20. 22. 24. 27. 36. 37.
 38. 44. 48. 55. 61. 71. 86.
 87. 91. 111. 112. 118. 111. 124.
 130. 143. 153. 157. 159. 166.
 169. 171. 180. 188. 197. 199.
 200. 203. 219. 219. 222. 223.
 226. 227. 228. 231. 232. 233.
 fidaret, 224.
 fedata, 49.
 fedatum, 167.
 fedecim, 51. 227.
 fedem, 8. 16. 19.
 fedens, 132.
 fedentem, 91.
 fedes, 19.
 fedibus, 49.
 fedis, 14.
 fedisset, 72. 106.
 feditio, 180.
 feditione, 39. 149. 214.
 feditionem, 55. 96. 157. 206.
 214.
 feditiones, 30. 47.
 feditionibus, 30. 114.
 feditiosus, 125.
 feditiosas, 48. 88.
 feditiosum, 157.
 feditiosus, 92.
 fegniore,
 fegnisque, 125. 193.
 fegniterque, 85.
 fegnitiæ, 175.
 fegnus, 175.
 feguncti, 134.
 felibram, 81.
 fellam, 91. 92.
 Semea, 212.
 Semeæ, 212.
 femet, 90. 107. 115. 119. 126.
 144. 160. 175. 180. 192. 193.
 213. 222.
 femetipso, 219. 205.
 femetipsum, 197. 206.
 femiagrestem, 168.
 femianimis, 64. 87.
 feminudus, 194.
 fempet, 126. 119. 170. 199.
 Sempronia, 91.
 Sempronium, 66.
 Sempronius, 14. 78.
 Senam, 71.
 Senator, 93. 120. 130.
 Senatore, 183.
 Senatores, 29.
 Senatoris, 218. 210.
 Senatorium, 131.
 fenatu, 38. 51. 65. 67. 68. 69.
 70. 78. 80. 87. 92. 99. 100.
 115. 117. 122. 191. 199. 201.
 202. 214. 215. 217.
 fenatui, 81. 199. 164. 207.
 fenatum, 41. 59. 60. 81. 86.
 87. 118. 159.
 fenatus, 46. 64. 87. 111. 113.
 125. 130. 134. 137. 149. 154.
 159. 160. 163. 175. 187. 189.
 199. 210. 212.
 Senatus-consulto, 88. 93.
 fenatusque, 92.
 fenestra, 119. 130.
 fenestra, 222.
 fenestram, 221.
 fenestrus, 126.
 fenex, 60. 92. 116.
 senior, 7.
 senis, 130.
 Senones, 57.
 Senonum, 10. 55.
 senferat, 151.
 senfisset, 56.
 sensu, 169. 208. 210.
 sententia, 6. 188. 192. 207.
 sententiæ, 217.
 sentirent, 188.
 sentitine, 141.
 senum, 50.
 separatim, 23.
 sepeliet, 14.
 sepeliret, 14. 46.
 sepelisse, 14.
 sepsit, 218.
 septa, 89.
 septem, 51. 96. 161. 187. 192.
 209. 210. 217. 219. 232.
 Septembrem, 124.
 Septentrione, 97.
 Septentrionem,
 septies, 88.
 Septimio, 98.
 septimo, 88. 119. 215. 226.
 Septimium, 147.
 Septimius, 137. 210. 218.
 septimuleio, 86.
 septingentesimo, 107.
 septuagesimo, 124.
 septuagesimum, 132. 180. 193.
 196.
 septuaginta, 121. 187. 206.
 sepulchro, 46. 98. 142. 201.
 221.
 sepulcrum, 13. 83. 214.
 sepultum, 13. 54. 61. 202. 224.
 221. 234.
 sepultus, 20. 31. 44. 69. 212.
 Sequanos, 126.
 sequebatur, 14. 177. 212.
 sequentibus, 192. 224.
 sequeretur, 23. 34. 69.
 sequi, 11. 85.
 serena, 17.
 serendique,

serendique, 9.
Serenio, 205.
sericam, 108.
serici, 168.
serius, 196. 104.
sermo, 195.
sermone, 203. 219. 214.
sermonibus, 211. 210.
sermonis, 214.
serpens, 71.
Sertorium, 84. 97.
servare, 205.
servasset, 53.
servata, 173.
servatur, 11.
servavit, 71. 80.
servi, 218.
serviebat, 188.
serviens, 184.
servile, 111.
servili, 176. 177.
Servilio, 45.
Servio, 17. 18.
servis, 89.
servitute, 216.
servitutum, 18. 48. 61.
Servius, 16. 17. 18.
servus, 12.
servus, 11. 59. 61. 80.
servum, 10.
servus, 9.
sestertium, 121.
seu, 19. 8. 87. 109. 111. 114.
115. 117. 123. 129. 134. 135.
140. 161. 165. 170. 174. 176.
181. 195. 199. 204. 205. 206.
216. 218. 210. 213.
severa, 133.
severe, 140.
severi, 146. 178. 111.
severissime, 193.
severissimis, 214.
severissimus, 187. 114.
severitate, 142.
severitatem, 55. 82.
severitatis, 146.
Severius, 178.
Severo, 20. 217.
Severum, 138. 171.
Severus, 171. 210. 213. 218.
211. 219.
sevilibus, 104.
sex, 24. 66. 80. 97. 196. 114.
218. 219. 211. 211.
sexagenarius, 121.
sexagesimum, 214.
sexaginta, 8. 64. 202. 204.
209. 159. 211. 214.
sexcentas, 61.
sexennio, 171. 171. 176.
sexies, 88.
sexii, 1.
Sextias, 88.
sexio, 116. 126. 145. 155. 163.
213.
sexto-decimo, 45.
sexum, 38. 100. 164.

sexus, 19. 40. 104. 105.
sexu, 113.
sexui, 111.
sexumque, 100.
sexus, 12. 28. 79.
si, 17. 18. 21. 29. 62. 65. 69. 71.
78. 83. 113. 115. 120. 121.
127. 130. 131. 139. 144. 157.
174. 176. 180. 187. 190. 191.
195. 199. 200. 201. 206. 211.
226. 210. 211. 211.
sibi, 1. 10. 14. 17. 18. 19. 21.
22. 23. 24. 37. 43. 48. 55.
58. 61. 62. 67. 68. 70. 78.
81. 81. 104. 111. 118. 120. 113.
158. 160. 175. 181. 191. 212.
212. 229. 211. 211.
Sibyllam, 13.
Sibyllis, 160.
Sibyllinorum, 69.
sic, 6. 7. 13. 46. 51. 61. 112.
187. 101. 177. 112.
sicandam, 164.
siccio, 17.
Sigilia, 46. 62. 68. 69. 146.
Siciliam, 61. 64. 85. 22. 97.
102. 105.
sicque, 134.
Siculo, 100.
sicut, 198. 202.
sibimet, 1. 22.
siderum, 184.
sidus, 196.
signa, 100. 115.
signandi, 6.
signi, 21.
signis, 75. 82.
significatione, 4.
signo, 21. 21.
signum, 16. 67. 197.
silentio, 19.
Sione, 104.
silvam, 18.
Silvanus, 8. 180. 216. 217.
silvas, 34. 215.
Silvia, 12.
Silviam, 21. 27.
Silvii, 19. 20.
Silvio, 19.
silvis, 2. 174.
Silvium, 19.
Silvius, 18. 19. 204.
similis, 185.
similem, 110. 119. 152.
simileis, 42.
simileis, 217.
similibus, 107.
simillimi, 172. 212.
similique, 121.
similis, 14. 89. 185. 212. 213.
similisque, 119.
similitudo, 38.
simplici, 221.
simplicia, 213.
simpliciora, 202.
simplicissimus, 126.
simplicitas, 3.

simplicitatem, 109. 210.
simul, 8. 10. 14. 110. 115. 119.
120. 121. 122. 123. 124. 126.
127. 136. 137. 140. 154. 160.
164. 165. 166. 168. 172. 174.
175. 176. 177. 179. 180. 177.
212.
simulque, 108. 114. 115. 153. 156.
161. 165. 215.
simulacra, 16. 19. 210.
simulacris, 15. 16.
simulacrum, 49. 217.
simulando, 108.
simularet, 106.
simulasse, 21.
simulata, 157. 158. 162.
simulato, 2. 38.
simulator, 55.
simulavit, 28. 32.
simulans, 31. 124. 158. 198.
204. 217.
simulant, 117. 191.
simularat, 118.
simularent, 87. 90.
sin, 111. 117.
sine, 7. 31. 97. 174. 197. 105.
205. 210.
Sngidonenis, 129.
singulare, 194.
singularem, 9.
singulari, 18. 41. 68. 72. 79.
singulas, 70.
singuli, 111. 138. 215.
singulos, 35.
sinistra, 24.
sinistris, 18. 29.
sinit, 118.
sint, 131. 134. 151. 176. 208.
snu, 150. 159.
sinus, 4. 13.
Sipylum, 76. 77.
siquidem, 160.
Sirmienium, 152.
Sirmii, 219. 211.
Sirmio, 212.
Sirmium, 129. 164. 212.
siti, 141.
sit, 9. 13. 22. 44. 98. 116. 127.
131. 170. 173. 185. 191. 176.
202.
sita, 67.
Sithocum, 97.
sius, 66. 98.
sive, 11. 87. 215.
Smyrne, 83.
sobole, 17.
sobrium, 221.
socer, 210.
soceri, 123. 130. 166.
socero, 17. 47. 132. 212.
sociali, 84. 94.
sociaverat, 214.
societate, 118.
societatem, 18. 73. 87. 119. 131.
131. 191.
societatibus, 201.
sociis, 12. 64.

X x

fociorum, for.
 focios, 92. 113.
 focium, 219.
 focius, 65.
 focordia, 157.
 focordia, 131. 159.
 focutus, 109.
 fodatibus, 77.
 fol, 62. 99.
 sola, 170. 33.
 solam, 115.
 solandum, 153.
 solem, 167.
 solebat, 23.
 solemne, 22. 199.
 solemni, 81. 133. 165.
 solemnia, 54.
 solemnibus, 151.
 solent, 111. 120. 202. 206.
 solerent, 197. 234.
 solers, 219.
 solet, 8. 71. 129. 135. 139. 141.
 142. 151. 154. 157. 158. 161.
 216.
 soli, 70. 134. 161. 163. 180.
 solis, 201.
 solidatam, 139.
 solidavisset, 157.
 solio, 106.
 folique, 171.
 solis, 55. 126. 145. 147. 176.
 186. 201. 212.
 solita, 9. 22.
 solito, 21. 175.
 solitudinem, 81.
 solitudo, 18.
 solitum, 22. 191.
 solitus, 216. 224.
 sollicitantem, 197.
 sollicitari, 62.
 sollicitatis, 103.
 sollicitatus, 69.
 sollicitate, 172.
 sollicitus, 234.
 solo, 45. 148. 155. 215. 233.
 Solonis, 48.
 solvendi, 158.
 solvi, 215.
 solvit, 94.
 solum, 3. 18. 171.
 solus, 41. 51. 59. 60. 83. 126.
 180. 187. 199. 207. 211. 217.
 224. 227.
 solutionem, 152.
 solutior, 155.
 solutis, 109.
 solutum, 7.
 solutus, 31.
 somni, 186.
 somniis, 16.
 somnio, 21. 37. 53. 229. 232.
 somnique, 231.
 somno, 53. 217.
 somnum, 108.
 sonum, 20. 186.
 fordida, 209.
 soricisque, 224.
 soror, 92.

sorore, 39. 40. 47. 223.
 sororem, 21. 33. 47. 176. 223.
 226.
 sorores, 189.
 sororis, 83. 219. 221. 226.
 sororisque, 234.
 sororium, 33.
 sororum, 111. 233.
 sorte, 15.
 sortitus, 75. 85. 95. 183. 207.
 227.
 sortiuntur, 169.
 spadone, 119. 192.
 spadonum, 224. 227.
 spatio, 163. 189.
 spe, 21. 52. 110. 112. 123. 139.
 140. 154. 167. 176.
 specie, 75. 106. 107. 111. 117.
 123. 135. 143. 149. 166. 173.
 175. 177. 180. 187.
 speciem, 85. 161. 180. 189. 204.
 205.
 species, 15. 36. 163. 206. 219.
 speciosam, 81.
 speciosissimam, 5.
 spectabatur, 163.
 spectaculorum, 187.
 spectaculum, 70. 83. 123. 194.
 197.
 speculatus, 19. 21.
 speluncam, 9. 10. 11.
 spem, 158.
 sperans, 87.
 sperantem, 197.
 sperata, 24.
 speraverat, 181.
 sperni, 95.
 spes, 119.
 spicula, 198.
 spiculis, 231.
 splendidis, 193.
 splendidissimo, 197. 216.
 spoletiam, 215.
 spolia, 28. 52. 53. 68. 112.
 spoliatum, 168.
 spoliavit, 75. 82.
 spoliis, 33.
 sponso, 73.
 sponi, 33.
 sponse, 85. 123. 197. 221.
 spondidisse, 23.
 spondidisset, 62.
 Sporo, 192.
 spreto, 77. 135. 173.
 spurium, 45.
 spurius, 55.
 squalidioribus, 179.
 squalido, 209.
 stabant, 127.
 stagna, 15.
 stagnaverat, 21.
 stagnis, 15.
 stagno, 16.
 stagnum, 11. 17.
 stantem, 196.
 stacilium, 67.
 statim, 33. 38. 41. 50. 81. 94.
 137. 162. 168. 193. 225.

statimque, 76. 85. 130. 146.
 152. 154. 179.
 statore, 29.
 statu, 14. 202.
 statua, 41. 42.
 statua, 176.
 statuam, 217.
 statuas, 63. 129.
 statuens, 202.
 statueret, 233.
 statuisset, 174. 187.
 statuit, 204. 212.
 statum, 148. 227.
 status, 172. 206. 232.
 Stenclum, 5.
 Stephano, 178.
 Stephanum, 200.
 sterilis, 232.
 sterilitatem, 16. 50.
 stetit, 41. 69. 90.
 stimulat, 159.
 stipatoribus, 153. 213.
 stipendiaque, 212.
 stipendia, 81.
 stipendiarii, 184.
 stipendiarios, 172.
 stipendio, 74.
 stipendium, 103.
 stirpe, 153. 180. 229.
 stirpisque, 187.
 stirpis, 203.
 stolidi, 174.
 stolidior, 179.
 stolidorum, 114.
 stolidum, 180.
 stolidus, 216. 222.
 Stolo, 47. 48.
 Stolori, 47.
 stomachi, 229.
 strangulari, 196.
 stramine, 15.
 strata, 177.
 strato, 198.
 straton, 104.
 stratus, 141.
 stravit, 59. 60. 92.
 strenue, 153. 155.
 strenuum, 140.
 strenuus, 38.
 stribo, 54.
 studens, 207.
 studia, 172. 203. 224.
 studiis, 128. 131. 133. 138. 140.
 148. 196. 228.
 studio, 108. 124. 135. 147. 158.
 160. 174. 202. 226. 231.
 studiorum, 99. 102. 188.
 studiose, 102. 154.
 studiosissimus, 186.
 studiosus, 139.
 studioso, 219.
 studiosus, 57. 202. 207. 219.
 studium, 112. 113. 182. 196.
 studuit, 91.
 stultitiz, 122.
 stultitiam, 40. 116. 216.
 supra, 129.
 stuprata, 77. 212.

suprate, 136.
supratam, 5.
supri, 212.
supris, 118. 110.
supro, 111. 159. 191.
suprum, 39. 40.
sua, 48. 12. 51. 89. 71. 78. 85.
86. 100. 106. 118. 120.
suadebat, 117.
sua, 16. 21. 31. 14. 54. 67. 83.
87. 194. 196. 198.
suam, 40. 44. 46. 11. 19. 85.
97. 108. 112. 117. 113.
suasque, 13.
suatum, 11. 27.
suas, 14. 11. 18. 157. 111.
suasit, 741.
suasit, 36. 77.
suasere, 178.
sub, 7. 10. 17. 12. 31. 51. 56.
66. 69. 70. 80. 89. 91. 98.
100. 119. 151. 159. 188. 110.
174. 176. 202. 213. 213. 217.
211.
subadi, 148.
subacto, 140.
subactum, 102.
subdidit, 21.
subdidit, 102.
subditus, 102.
subdixit, 11.
subegit, 70. 97. 99. 107. 171.
181.
subesse, 7.
subest, 165.
subiecit, 118.
subiecit, 119.
subiecti, 181.
subiecto, 194.
subiectum, 113.
subiectumque, 141.
subiectus, 110.
subigendi, 143.
subigere, 61.
subici, 118. 119.
subit, 187.
subinde, 7. 11.
subire, 18. 220.
subiret, 96.
subit, 17.
subit, 17.
subito, 21. 87. 130.
subitox, 16.
sublata, 125.
sublati, 114.
sublato, 51.
sublatum, 11.
sublevandis, 101.
sublucio, 41. 86.
sublimatus, 190.
sublimus, 118.
submersus, 219.
subministrante, 11.
submisit, 44.
submot, 140.
submoti, 11.
submovit, 91.

subornavit, 48. 91.
subrogaverat, 43.
subrogavit, 216.
subsecuto, 24.
subsidia, 171.
substantiam, 10.
substratum, 15.
subterfugio, 104.
subtraheretur, 8.
subtraheretur, 49.
subveniente, 94.
subvenisset, 119.
subvenire, 7. 157.
subvenire, 174.
subvexus, 21.
subvolasset, 31.
succeedentes, 1.
succeedentibus, 173.
succeedit, 107. 219.
succeedit, 85.
succeedit, 114.
succeedit, 112. 160.
succeedit, 113.
succeedit, 112.
sudere, 181.
sue, 11.
sue, 11.
Sueciam, 18.
Suecorum, 188.
Suevos, 184.
suffecerat, 131.
suffecerat, 127.
suffecerat, 118.
suffecerat, 55.
suffecerat, 115.
suffecerat, 118. 205.
suffecerat, 111.
suffragis, 91. 148.
suffragendis, 176.
suffragente, 201. 214.
suffragenti, 84.
sui, 4. 10. 15. 21. 31. 37. 114.
118. 119. 110. 131. 160. 177.
178. 194. 204. 211.
suique, 112.
suis, 9. 10. 12. 16. 17. 19. 27.
28. 49. 50. 51. 53. 54. 78. 86.
87. 106. 110. 115. 119. 120.
148. 154. 158. 163. 171. 175.
191. 191. 217. 218. 234. 260.
Sulla, 94. 96.
Sulla, 88. 81. 91. 97. 99.
Sullamque, 113.
Sullanos, 102. 103.
Sulpicia, 88. 91.
Sulpicio, 47. 84.
Sulpicio, 119. 121.
sum, 43.
sumat, 121.
sumenda, 100.
sumendi, 15.
sumendum, 123.
sumens, 195.
sumere, 23.
sumeret, 119. 210.
summa, 89. 101.

summa, 118. 171.
summaque, 211.
summam, 18. 20. 21. 31. 37.
39. 40. 116. 141. 148. 154. 156.
187. 197.
summis, 106.
summo, 13. 121. 148. 178.
summorum, 101.
summoti, 110.
sumnum, 15.
sumpserunt, 28.
sumpti, 90.
sumpta, 164.
sumptam, 161.
sumptibus, 91. 160.
sumptis, 41.
sumpto, 151. 157.
sumptu, 199.
sumprum, 183.
sumptuosum, 114.
sumptus, 64. 101.
sunt, 5. 11. 14. 27. 11. 14. 15.
37. 49. 50. 55. 19. 43. 87.
105. 114. 118. 126. 127. 123.
141. 145. 158. 150. 181. 164.
167. 170. 172. 176. 179. 181.
187. 188. 190. 195. 199. 106.
208. 214. 216. 216. 214.
suo, 1. 4. 5. 11. 18. 21. 24. 29.
34. 61. 70. 74. 81. 94. 106.
114. 115. 141. 148. 158. 180.
181. 181. 186. 211. 212. 213. 215.
210. 214.
suapte, 161.
suorum, 14. 114. 156. 164. 187.
189. 197.
suos, 11. 21. 21. 36. 41. 81. 109.
118. 130. 138. 140. 184. 178.
210. 218.
super, 17. 38.
superaret, 102.
superato, 10.
superatus, 61. 64. 77. 174. 116.
superaverit, 158.
superavissent, 112.
superavit, 55. 61. 64. 66. 73.
71. 94. 9. 100. 104. 131.
superba, 113.
superbe, 114.
superbi, 31. 40.
superbia, 11. 166.
superbix, 10.
superbium, 46. 166.
superbus, 38. 83. 86.
supererant, 119.
superavit, 57. 61. 64. 66. 71.
75. 113. 94. 91. 100. 104.
112.
superet, 180.
superesset, 160. 213.
superfuerit, 217.
superflua, 115.
supergressi, 116.
superiore, 116.
superiorem, 10. 52. 64. 124.
18. 119.
superiores, 171. 178.

superioribus, 116. 154.
 superioris, 179. 216.
 superius, 21.
 superposita, 202.
 superstitiones, 114.
 supersticiosus, 229.
 supervacaneum, 202.
 supervenientibus,
 supervenisset, 48.
 supervixisset, 200.
 superum, 58.
 supplicem, 57.
 supplicemur, 73.
 supplicia, 124. 158. 232.
 supplicii, 108. 172.
 supplicio, 137. 180.
 supplicium, 123. 125. 176. 198.
 supposito, 230.
 suppositum, 33. 222.
 suppressisse, 51.
 suppressit, 87.
 supra, 5. 6. 7. 15. 22. 115. 116.
 122. 144. 146. 160. 170. 185.
 203. 214.
 supradicta, 129.
 supradictum, 5.
 supremis, 208.
 supremo, 83.
 suræ, 127. 201. 202.
 Suranz, 127.
 surripuit, 9.
 sus, 19.
 suscepit, 120. 217.
 suscepisset, 199.
 suscepit, 141. 196. 201. 219.
 suscepta, 81. 87.
 susceptum, 171. 223.
 suscipiens, 209.
 suspecta, 69.
 suspectam, 129.
 suspectans, 221.
 suspectante, 198.
 suspectarentur, 180.
 suspectior, 125.
 suspectioribus, 127.
 suspectos, 103.
 suspectum, 164. 196.
 suspensio, 16.
 suspiciebant, 170.
 suspicione, 51.
 suspicionem, 43. 158. 196. 205.
 sustinentem, 199.
 sustentoque, 181.
 sustinuit, 41. 85.
 sustulerant, 100. 180.
 sustulit, 21. 53. 68.
 suum, 21. 23. 29. 44. 46. 54.
 67. 74. 92. 93. 99. 102. 206.
 211. 213. 216. 223. 224. 226.
 229.
 suus, 16.
 sylvano, 180.
 Syphace, 73.
 Syphacis, 73.
 Syra, 222.
 Syracusanus, 62.
 Syracusas, 62. 68.

Syri, 145.
 Syria, 104. 122. 195.
 Syriacæ, 120.
 Syriacis, 104.
 Syriaco, 70.
 Syriæ, 66. 76. 128. 137. 146.
 Syriam, 93. 100. 104. 106. 144.
 153.
 Syriamque, 103.

T

T Abc, 130.
 tabernaculo, 49. 158.
 tabernaculum, 228.
 tabernas, 221.
 tabescant, 228.
 tabescentium, 166.
 tabula, 78.
 tabularum, 54.
 tabulas, 55. 129.
 tabulis, 48. 161. 162.
 tabulisque, 75. 82.
 taceant, 80.
 Tacito, 163.
 Tacitum, 163.
 taciturnitatem, 185.
 Tacitus, 165. 219.
 tactu, 165.
 tacuit, 77.
 tædio, 14.
 Taifulis, 231.
 talaresque, 211.
 tale, 43. 209.
 talem, 201. 228.
 tali, 61. 135. 159. 195.
 talia, 111. 114. 115. 116. 123. 189.
 190. 197. 202.
 talibus, 61. 118. 120. 156. 157. 211.
 talis, 22. 189.
 talium, 227.
 talos, 143.
 talum, 86.
 tam, 9. 11. 79. 81. 89. 157. 158.
 173. 184. 187. 188. 200. 202.
 232.
 tamen, 3. 13. 17. 20. 38. 46.
 47. 76. 78. 104. 108. 114.
 116. 117. 121. 122. 126. 136.
 138. 139. 146. 148. 149. 151.
 154. 163. 166. 167. 168. 169.
 172. 173. 175. 176. 178. 179.
 180. 181. 186. 187. 155. 200.
 209. 215. 224. 226. 227. 229.
 233.
 tandem, 74. 91. 118. 125. 157.
 163. 175.
 tamdiu, 187.
 tamquam, 110. 111. 114. 141.
 145. 147. 149. 159. 166. 182.
 186. 190. 192. 201. 206. 219.
 221. 224. 231. 233.
 Tanaquil, 35. 36.
 tanta, 3. 12. 46. 113. 122. 132.
 140. 172. 182. 233.
 tantæ, 10. 105. 110. 121. 146.
 205.
 tantam, 31. 50. 217.
 tantaque, 122.
 tanti, 195. 199. 205. 217.
 tantis, 138.
 tantisque, 161.
 tanto, 11. 131. 140. 141. 160.
 165.
 tantorum, 141. 181. 202.
 tantos, 5. 74.
 tantum, 17. 41. 46. 58. 99. 109.
 130. 131. 138. 157. 180. 185.
 200. 203. 208. 228. 233.
 tantumque, 79. 92. 132. 133.
 tantummodo, 20.
 tantus, 117. 186. 201.
 tantusque, 233.
 tardavere, 180.
 tarditate, 22. 227.
 tarditatem, 54.
 tardius, 11. 90. 96.
 Tarentinorum, 60.
 Tarentum, 61. 67. 68.
 Tarpejam, 18.
 Tarpeio, 52. 87.
 Tarpeium, 29.
 Tarquinii, 36. 38. 39. 40. 41.
 Tarquiniiis, 31. 136.
 Tarquinio, 113. 116. 125. 191.
 Tarquinius, 41.
 Tarquinium, 36. 37.
 Tarquinius, 35. 38. 39. 40.
 44.
 Tarracoenisum, 156.
 Tarsum, 163. 176. 219. 222.
 Tatienses, 29.
 Tatio, 29. 101.
 tatum, 9.
 Tatus, 29.
 Tauri, 227.
 Taurinus, 213.
 tauros, 6.
 taxaverunt, 220.
 te, 9. 60.
 teclorio, 229.
 teclum, 158.
 teclum, 118. 119. 191. 193.
 tegebat, 204.
 tegulæ, 61.
 tegulis, 93.
 Telefino, 89.
 Telefinum, 95.
 telis, 20.
 teloque, 158.
 temere, 24. 62. 165.
 temeritatem, 184.
 temperamento, 101.
 temperie, 226.
 tempestate, 118. 123. 150. 157.
 174. 177.
 tempestatibus, 66. 170.
 tempestatis, 17.
 templa, 134. 180. 187. 206.
 208.
 templo, 86.
 templum, 17. 47. 49. 69. 90.
 tempora, 98. 138. 206.
 tempore, 9. 17. 83. 141. 152.
 156.

testamento, 118.
testaretur, 117.
testatur, 304.
teste, 7.
testimonium, 91.
testis, 141.
testidisse, 16. 17.
tetr, 108.
Tetricus, 110.
Tetrico, 157.
Tetricum, 157. 118.
Tetricus, 120.
tettior, 17. 19.
tettisque, 114.
tettum, 118. 178.
Tetroneus, 88.
Tetroneo, 94.
tetrerat, 40.
tettillens, 111.
tettit, 176. 194.
tettia, 140.
Thalassa, 117.
Thalassio, 88.
theassa, 196.
theassus, 115.
theasso, 81.
Thelesino, 15.
Theodorum, 110. 111.
Theodorum, 111.
Theodosio, 111.
Theodosius, 111.
Thesmania, 111.
Thetmo, 99.
Thesmopyllum, 70.
Thetmopyllus, 77.
thetmotos, 11.
Thessaloniam, 114.
Thonta, 5.
thoracis, 111.
thore, 11.
Thracula, 114.
Thracis, 178.
Thracia, 76. 150.
Thracia, 111. 173.
Thraciam, 11. 151. 155. 156.
Thracogus, 151.
Thrax, 114.
thure, 7.
Thydis, 118.
Thyrium, 11. 15.
Tiberi, 49. 69.
Tiberil, 79. 81. 91. 118.
Tiberim, 11. 17. 17. 41. 42. 45.
81. 89. 111. 151. 113.
Tiberinus, 111.
Tiberio, 11. 110.
Tiberis, 34. 114. 101.
Tiberius, 10. 78. 79. 84. 108.
110. 111. 116. 118. 119.
tibi, 14. 86. 94. 117.
tibiennus, 52.
Tibur, 19. 19.
Ticinensibus, 118.
Ticini, 117.
Ticinum, 66. 116.
tiffum, 3.
Tigrane, 94. 111.

Tigranem, 97.
timere, 40.
timidus, 222. 226. 230.
timorem, 213.
timuimus, 210.
timuissent, 43. 44.
tineas, 224.
Tiphatham, 59.
Tislandrum, 5.
Titi, 107-198.
Tito, 29. 101. 123.
titulo, 44.
titulos, 224.
Titum, 86. 122.
Tivus, 29. 34. 15. 75-113. 196.
togaeque, 128.
tolerabili, 163.
tolerabilia, 152.
tolerabilia, 170. 191.
tolerantior, 124-193.
tolerare, 173.
toleraret, 46.
tollere, 122.
tollerentur, 24.
Toluminium, 92.
tonante, 22.
tonitruibus, 17. 21.
tonitruque, 14.
tonuisset, 13.
toto, 79.
Totiquam, 55.
Torquatus, 14.
torquem, 54.
torretet, 18.
tot, 122. 130. 186.
tota, 207.
totum, 24. 82.
toudem, 16. 38. 224.
toudemque, 186.
totius, 20.
tortusque, 226.
toto, 115. 146. 150. 186.
totum, 10. 42.
Trachea, 185.
tradandisque, 140.
tradum, 193.
tradarent, 23.
tradavit, 101.
Traduimusque, 211.
tradit, 20.
traditum, 10. 113.
tradens, 220.
tradereetur, 66.
tradiderat, 222.
tradidit, 50. 77. 82.
tradit, 12. 11. 17. 22. 24.
traditum, 15.
traditur, 3. 5. 6. 8. 10. 15. 17.
20.
traduci, 127.
traducta, 233.
tradunt, 7. 12. 19. 20. 21.
traduntur, 209.
traduxerat, 173.
traduxisset, 172.
traduxit, 67.
Tragictotum, 207.

- trahens, 11. 232.
 trahere, 119.
 trahitur, 194.
 trahunt, 214.
 Traiani, 128. 201. 201. 203.
 207. 218.
 Traiano, 159. 232.
 Trajanum, 126. 191. 214.
 Trajanus, 117. 156. 201. 201.
 233.
 Trajecit, 41. 61. 62. 64. 66. 71.
 73. 88.
 trahitur, 118.
 tralatam, 67.
 tralatas, 48.
 tramittere, 139.
 tranquillis, 129.
 tranquillissimus, 207.
 tranquillus, 134.
 trans, 42. 47. 126. 151. 183. 156.
 170. 185. 218. 225. 226.
 Transalpinis, 181.
 transigit, 119. 67. 172.
 transiunt, 91.
 transeuntibus, 11.
 transferetur, 95. 159.
 transferri, 233.
 transfixit, 193.
 transfollo, 226.
 transfuga, 218.
 transfugas, 55.
 transfugere, 67.
 transfugiendi, 41.
 transfugio, 38.
 transgrediendi, 112.
 transgrediens, 113.
 transgreditur, 155.
 transgressu, 110. 112. 175.
 195.
 transgressus, 99. 18.
 transirent, 58.
 transiliret, 24. 27.
 transilivit, 25. 27.
 transire, 31.
 translata, 171.
 translatroque, 145.
 translatus, 2. 4.
 translatus, 100.
 transmigraturos, 16.
 transmissit, 231.
 transnavit, 41.
 transulerat, 231.
 transulisset, 19.
 transulit, 34. 184.
 transverfam, 140.
 transvolarent, 193.
 transvectus, 9.
 transversa, 217.
 Transmenum, 66. 73.
 traxisset, 187.
 Trebellia, 148.
 Trebiam, 46.
 trecenti, 43. 64. 65.
 trecentos, 42.
 tredecim, 147. 174. 177. 181.
 213. 218. 224. 230.
 treis, 64. 68. 83. 205.
 tremantibus, 205.
 trepida, 158. 258.
 trepidantem, 97. 192.
 trepidantis, 97.
 trepidatione, 180.
 trepidavit, 110.
 tres, 29. 30. 33. 50. 51. 78. 110.
 154. 181. 187. 189. 206. 214.
 224. 225. 227. 231.
 tresvitos, 103.
 tribu, 57.
 tribubus, 74.
 tribuens, 213.
 tribueretur, 18.
 Tribuis, 73.
 tribuissent, 74.
 tribunal, 141.
 tribunatum, 47.
 tribunatus, 159.
 Tribuni, 57. 185.
 tribunicia, 108.
 Tribuniciam, 183.
 Tribunicium, 95.
 Tribunis, 48. 162.
 Tribuno, 47. 50. 54. 86. 92.
 Tribunorumque, 158.
 Tribunorum, 166. 210.
 Tribunos, 46. 141.
 Tribunus, 47. 54. 64. 69. 70.
 76. 84. 86. 88. 92. 95.
 tribus, 35. 36. 37. 74. 79. 100.
 218.
 tributarios, 140.
 tributis, 199.
 tributorum, 170.
 tributum, 46.
 tricesimo, 146. 177. 180. 217.
 211.
 Tricipitino, 40.
 tricinio, 196.
 triduis, 187.
 triduo, 180.
 triduum, 97.
 triennio, 179. 218. 222. 226.
 triennium, 111. 176. 180.
 trigeminam, 86.
 trigemini, 32.
 triginta, 11. 15. 16. 19. 33. 51.
 210. 212. 215. 223. 231.
 Tripoli, 140.
 Tripolis, 178.
 triste, 204.
 tristis, 214.
 trivislet, 118.
 trium, 189. 172.
 triumphali, 78.
 triumphandi, 181. 233.
 triumphandos, 82.
 triumphans, 12. 71. 189.
 triumphantem, 83.
 triumphantibus, 119.
 triumpharet, 192.
 triumphasset, 50.
 triumphavit, 32. 36. 43. 46. 50.
 57. 58. 64. 67. 69. 74. 76.
 78. 83. 88. 91. 97.
 triumphi, 45. 77. 133.
 triumpho, 113.
 triumphorum, 131. 157.
 triumphum, 68. 78. 161. 179.
 190.
 triumphus, 69. 99.
 Triumvir, 105.
 Triumvros, 85.
 Troja, 12.
 Troja, 4.
 Trojanæ, 14.
 Trojanis, 13. 16.
 Trojanos, 7. 15.
 truem, 180.
 truci, 100.
 trucidaret, 135.
 trucidatis, 192.
 trucidatur, 225.
 trucidatus, 181.
 trucidavere, 146. 164.
 trucidavit, 89.
 truncatæ, 172.
 truncis, 6.
 truncos, 18.
 tux, 219.
 tu, 139.
 tux, 94.
 tubæ, 13.
 tubamque, 13.
 Tuberone, 1.
 tubicine, 63.
 tubicinem, 13.
 Tubertina, 201.
 tuebantur, 57.
 tuebatur, 79. 157.
 tuenda, 17.
 tuendi, 168.
 tuendis, 123.
 tugurio, 121.
 tulit, 1. 40. 44. 47. 81. 84.
 85. 91. 92. 175.
 Tullia, 38.
 Tullio, 37. 18.
 Tullius, 35. 37. 38. 101. 103.
 Tullo, 32. 47.
 Tullus, 32.
 tum, 1. 5. 6. 7. 9. 11. 45. 16. 18.
 20. 21. 23. 24. 53. 61. 62. 66.
 69. 102. 110. 141. 147. 152.
 171. 176. 188. 179. 214. 219.
 tumens, 114.
 tumidi, 156. 216.
 tumidior, 123. 179.
 tumque, 19. 21. 24.
 tumultu, 146. 150. 156. 181.
 213.
 tumultuaria, 174.
 tumultum, 119.
 tunc, 13. 15. 97. 155. 192. 195.
 213.
 tunicam, 83.
 turba, 31. 86.
 turbæ, 114.
 turbam, 87. 148.
 turbare, 131.
 turbas, 2. 5.
 turbati, 162.

V

Acutus, 128.
vagus, 111.
vatum, 111.
vaticiniorum, 113.
vagus, 11.
vaginam, 127.
vile, 106.
valens, 113, 115, 116, 111, 113, 110.
valens, 116.
valentes, 111.
valentem, 119.
valenti, 111.
Valentinianus, 118-119.
Valentinianus, 111.
Valentinianus, 109, 113, 110.
valentior, 111.
valeret, 110, 100, 111.
Valerian, 111.
Valeriani, 117.
Valerianus, 116.
Valerianus, 116.
Valerio, 11, 66, 69, 114-116

vel, 5. 8. 25. 86. 104. 109. 113.
114. 116. 117. 163. 180. 183.
187. 188. 197. 198. 201. 203.
235.
velamento, 15. 144.
velamine, 28.
velandas, 117.
velari, 141.
velint, 9.
velle, 118. 101.
vellendo, 211.
vellet, 12. 18. 23. 81. 119. 111.
207.
vellent, 8. 111.
veluti, 3.
venale, 117.
venales, 77.
venalissim, 219.
venando, 11.
venator, 90.
venatus, 8.
vendidi, 80.
vendidit, 67.
venditum, 108.
venditione, 77.
venditum, 78.
Vendebonz, 114.
venena, 96.
veneni, 209. 111.
veneno, 61. 66. 83. 124. 111.
187. 191. 111.
venenum, 26. 97.
venerabilem, 125.
venerabilis, 49.
venerando, 117.
veneratis, 110.
venerat, 11.
venerat, 10.
venezuelense, 99.
Venezum, 14.
venerint, 8.
Venezio, 114.
Venezioque, 111.
Venezio, 4.
Venezio, 111.
Venezio, 167.
venia, 108.
veniz, 13. 140.
veniam, 41. 17. 103. 104. 141.
141.
veniente, 86.
venientem, 3.
venientes, 11.
venire, 14.
venis, 119.
venisse, 3. 10. 14.
venissent, 40. 16.
venisset, 5. 8. 11. 24. 28. 30.
34. 81. 86. 111.
venit, 3. 8. 9. 10. 41. 63. 72.
84. 87. 106. 114. 115.
venit, 116.
venit, 119.
venit, 106.
venit, 46.
venit, 114. 190.
venit, 108. 215.
venundari, 214.

- venundata, 196.
 venustiores, 179.
 vera, 21. 121. 122.
 veratio, 1.
 verba, 54.
 verberandum, 50.
 verberantes, 22.
 verberavit, 55.
 verbi, 120.
 verbis, 199.
 verbo, 104.
 verborum, 198.
 verecundix, 118.
 vereretur, 15.
 veri, 173.
 vericus, 102.
 vernus, 1.
 vero, 5. 10. 12. 14. 15. 16. 18. 19.
 21. 22. 23. 24. 107. 111. 131.
 163. 181. 188. 189. 195. 197.
 200. 201. 208. 213. 216. 217.
 220. 224. 233.
 Veronæ, 152. 214.
 Veronani, 75.
 Veronensi, 110.
 Veronenfius, 220.
 veroque, 212.
 veros, 21.
 Verrem, 102.
 verruca, 62.
 verrucosus, 67.
 versatus, 185.
 versibus, 3. 4. 8. 9.
 versus, 6.
 versutus, 9.
 verterat, 173.
 verti, 163.
 vertit, 127.
 verum, 5. 7. 10. 11. 113. 115. 118.
 119. 123. 132. 139. 152. 153.
 157. 118. 165. 166. 171. 180.
 382. 194. 206. 207. 222. 213.
 227. 233.
 verumeriam, 3. 17. 160. 180.
 verumtamen, 152.
 vescendi, 234.
 vescendum, 192.
 vescentibusque, 11.
 vesci, 10. 11.
 veserim, 55.
 Vespasiani, 121. 194. 198.
 Vespasianum, 120.
 Vespasianus, 120. 121. 193.
 196.
 vesperi, 197.
 Vespillo, 85.
 Vestæ, 21. 27. 30. 118.
 Vestalem, 213.
 Vestales, 30.
 Vestalis, 69.
 vestem, 91. 208. 213.
 vesti, 16. 40. 78. 166. 185. 208.
 218.
 vestigiis, 10.
 vestis, 211.
 vestitum, 195.
 Vestivius, 197.
 vetabatur, 219.
 vetans, 117.
 vetantibus, 81.
 veteranis, 92. 170.
 veteranorum, 104.
 Vetere, 173.
 veteri, 291.
 veteribus, 155.
 veteris, 3. 111.
 Veterimæ, 130.
 veterimum, 176.
 veterum, 112. 151. 224. 232.
 vetitum, 14.
 Vetratio, 179. 226.
 vetuerit, 233.
 vetuit, 73. 92. 159.
 Veturia, 47.
 Veturius, 55.
 vetus, 176.
 vetustatis, 183.
 vetustissimorum, 230.
 vexantem, 228.
 vexare, 119.
 vexationibus, 160.
 vexatis, 197.
 vexatus, 170.
 vexavit, 105.
 vi, 77. 96. 155. 157. 179.
 225.
 via, 170. 173.
 viæ, 122. 180. 195.
 viam, 59. 91. 89.
 vias, 213.
 vibius, 215.
 vibrans, 186.
 vice, 15. 211.
 vicem, 119. 173.
 vicerat, 104.
 vicerunt, 71.
 Vices, 149.
 vicefimo, 172. 213.
 vicefimoque, 107. 216. 217.
 vicefimum, 61.
 vici, 73. 104.
 vicina, 15.
 vicinis, 9.
 vicit, 45. 76. 79. 80. 81.
 88. 89. 96. 97. 100. 226.
 232.
 vico, 146.
 victa, 106. 152.
 victique, 134.
 victi, 63.
 victis, 62. 73. 77. 101. 104.
 107.
 victo, 66. 174. 175.
 Victor, 1. 17. 17. 73. 140. 171.
 182. 218. 231.
 Victorem, 123.
 victoremque, 22.
 victores, 43. 50. 53.
 victoria, 17. 44. 61. 51. 154.
 157. 165. 179. 185. 226.
 victoriæ, 160. 190.
 victoriam, 53. 54. 57. 76. 82.
 107. 183. 208. 234.
 victorias, 218.
 Victotino, 157.
 Victorinus, 187. 217.
 Victoris, 1.
 victos, 138. 139. 150. 167.
 victum, 78. 71.
 victurus, 48.
 vidus, 63. 75. 86. 88. 89. 90.
 91. 96. 98. 104. 105. 106. 193.
 204.
 vicus, 18.
 videantur, 203.
 videatur, 153.
 videbatur, 113. 124. 160. 190.
 198.
 videlicet, 9. 10. 11. 22. 29.
 videmus, 211.
 viderat, 27.
 viderentiæ, 120.
 videntur, 120. 172. 178.
 videret, 18. 33. 38. 60. 61.
 63.
 videretur, 23. 92. 176. 190.
 201.
 videri, 10. 80. 153. 157.
 videt, 18. 200.
 videtisue, 123. 197.
 videtur, 116. 131. 136. 166. 173.
 202.
 vidisset, 57. 213. 233.
 vidit, 21. 83.
 vident, 157.
 vigesimo, 226. 227. 130.
 vigesimum, 181.
 vigilare, 155.
 vigiliis, 65. 89.
 viginti, 45. 72. 81. 89. 96.
 97. 99. 100. 128. 131. 181. 188.
 196. 203. 205. 206. 222. 227.
 233.
 viginti-tres, 205.
 Viginti quinque, 210.
 villissimam, 290.
 villa, 95. 206.
 vim, 18. 23. 83. 146. 199.
 166.
 vigilum, 116.
 viminalem, 37.
 vinarium, 156.
 vincendi, 170.
 Vincere, 60. 90.
 vinci, 68. 71.
 vinciri, 23.
 vincta, 171.
 vindictis, 118. 194.
 vindictum, 50.
 vincula, 17.
 vinculis, 23.
 Vindelicos, 184.
 vindemia, 18.
 vindicandum, 48.
 vindicabat, 232.
 vindicavit, 37.
 Vindebonam, 208.
 vineas, 219.
 vineis, 219.
 vincetis, 164.
 vini, 186. 222.
 Vinii, 192.
 vino, 18. 190.
 vinolentiam, 127. 184. 233.
 vinoque,

- vinoque, 101. 127.
 violare, 10.
 vir, 10. 30. 41. 47. 67. 130. 140.
 112. 116. 168. 188. 199. 207.
 210. 211. 219.
 Viridummarum, 63.
 vires, 56. 126. 127. 172. 208.
 215.
 Virgilium, 3. 185.
 Virgilius, 4. 6.
 virginem, 11. 28. 72. 115.
 virgines, 28. 10. 41. 115. 190.
 Virginiam, 48.
 Virgini, 48.
 virginitate, 17.
 Virgilius, 44.
 virginum, 117.
 virgine, 41. 191.
 virgo, 49.
 viri, 128. 159. 167. 191. 198.
 200. 207. 219.
 Viriathum, 91.
 Viriathus, 90.
 viribus, 39. 69. 106. 191. 201.
 212.
 viridior, 110.
 virilis, 112.
 vires, 61. 84. 112.
 viriditas, 11.
 virum, 11. 12. 13. 15. 121.
 viro, 15. 37. 115. 125. 142. 177.
 190. 194.
 virorum, 49.
 viros, 114.
 virtus, 113. 118.
 virtute, 9. 10. 44. 50. 71. 80.
 117. 126. 161. 199.
 virtutem, 11. 11. 50. 41.
 virtutes, 179. 208. 204.
 virtuti, 117. 170.
 virtutibus, 72. 127. 161. 174. 185.
 virtutis, 134.
 virtutum, 117. 171. 206.
 virum, 6.
 vitum, 17. 8. 116. 163.
 vitus, 131. 2. 4.
 vitis, 114. 121. 44. 1. 8. 163. 176.
 vita, 16. 101.
 viscerationem, 18.
 visceratur, 1. 8.
 viscerantur, 121. 197. 201.
 visere, 211.
 viso, 31. 16. 38. 61. 71. 183.
 193.
 visos, 14.
 visum, 10.
 visus, 17. 191. 119.
 visusque, 116.
 vita, 19. 178. 181. 191. 231.
 vite, 9. 117. 110. 121. 121.
 125. 131. 141. 159. 173. 177.
 184. 198. 199. 201. 207. 208.
 213. 214. 214.
 vitam, 1. 6. 134. 160. 173. 201.
 217. 216.
 Vitellii, 114.
 Vitellius, 41.
 Vitellio, 110. 193.
 Vitellium, 1207.
 Vitellius, 110. 193. 194.
 vitia, 55. 114. 118. 151. 171. 179.
 204.
 vitis, 187.
 vitis, 111. 163. 186. 187. 194.
 219.
 vitio, 117. 140.
 victorum, 112. 110. 195.
 vitrico, 117.
 vivendi, 117.
 vivere, 6. 8. 109.
 vivo, 108.
 vix, 104. 111. 115. 114. 163. 174.
 175. 180. 191. 197. 198. 199.
 201. 201. 214.
 vixit, 196.
 vixit, 192.
 viximus, 210.
 vixisse, 14.
 vixisset, 14.
 vixit, 107. 200. 201. 204. 211.
 217. 211. 216. 217. 221. 231.
 vixque, 181.
 vixit, 109. 210.
 vixit, 140. 206.
 Vlpianum, 148. 147.
 Vlpium, 118.
 Vlpium, 201.
 vltius, 14.
 vlti, 187.
 vltima, 115. 116. 173. 121.
 vltimo, 11. 48. 100.
 vltor, 187.
 vltores, 21.
 vltus, 147. 114.
 vltus, 211.
 vltro, 80. 88. 100. 103.
 vltus, 88.
 Ulysses, 5.
 Ulysses, 15.
 vmbilicos, 112.
 vmbra, 21.
 vmbri, 14.
 vmbus, 17.
 vnuquam, 211.
 vnde, 119.
 vngendi, 136.
 vna, 6. 8. 10. 13. 73. 177.
 214. 210.
 vnam, 81.
 vnaqueque, 70.
 vnde, 1. 6. 11. 11. 11. 16. 38.
 39. 40. 41. 45. 59. 60. 64.
 68. 75. 77. 85. 87. 95. 110.
 115. 114. 115. 151. 168. 191.
 197. 201. 209. 211. 221. 224.
 228. 233.
 vndecimo, 207.
 vndevigesimo, 214.
 vndique, 119. 121. 147. 156.
 191. 198.
 vni, 107. 113. 183. 197.
 vnicum, 118.
 vniiformi, 1951.
 vniversa, 204. 109.
 vniversis, 19.
 vniverso, 19.
 vniversos, 17. 233.
 vnus, 113. 177. 113.
 vno, 41. 110. 132. 196. 200. 205.
 206. 218.
 vnquam, 161. 197. 211.
 vnum, 11. 43. 44. 81. 112. 152.
 180. 197. 215. 218.
 vnus, 11. 43. 48. 50. 214. 218.
 vnusquisque, 40.
 vocabat, 121. 198.
 vocabatur, 56.
 vocabulis, 120.
 vocabulo, 11. 196. 221.
 vocabulum, 141. 146. 117.
 vocant, 128. 119. 168. 169. 177.
 207.
 vocantes, 197.
 vocantur, 211.
 vocaret, 118.
 vocaretur, 51. 109.
 vocari, 6. 198.
 vocat, 89.
 vocatur, 14. 3. 96.
 vocatus, 48. 211.
 vocaver, 61.
 vocaverit, 118.
 vocavit, 14. 17.
 voce, 31. 81. 101. 210.
 vocibus, 201.
 vocis, 110.
 vocitatur, 195.
 volans, 147.
 volantes, 14.
 volente, 107.
 volentem, 11. 67. 97.
 volentibus, 95.
 Vologeses, 195.
 Vologeso, 131.
 Vologesus, 121.
 Volinli, 61.
 Volinienibus, 61.
 Volicis, 13.
 Volicos, 45. 47.
 voluciem, 118. 191.
 volucris, 213.
 voluerat, 106.
 voluerunt, 108.
 voluisse, 187.
 voluit, 17.
 voluim, 18.
 Volumina, 47.
 volunt, 8. 11. 129.
 voluntaria, 88. 111.
 voluntarium, 51. 73. 129. 104.
 voluntate, 121.
 voluntatem, 60. 188.
 voluptatis, 131.
 voluptuaria, 216.
 Volusi, 41.
 Volusiano, 114. 215.
 Volusianum, 113.
 Volusianus, 174.
 vomitum, 100.
 voratum, 211.

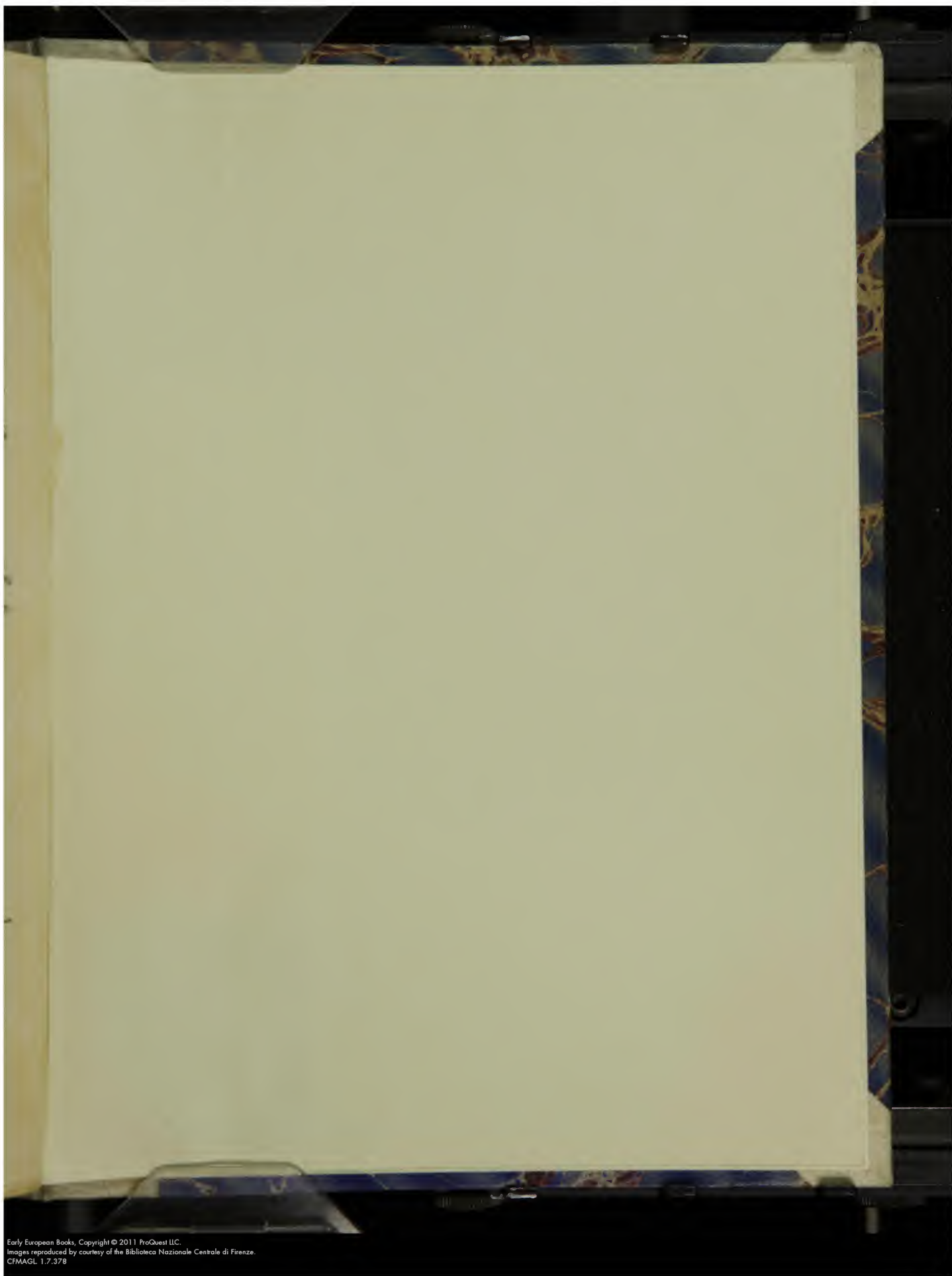
- vota, 87. 115.
 votis, 174.
 voto, 18.
 vovendum, 160.
 voveret, 53.
 vovit, 29.
 vrbanas, 79.
 vrbani, 137.
 vrbem, 16. 18. 19. 23. 24. 35. 46.
 47. 51. 61. 66. 99. 117. 126.
 129. 132. 133. 157. 159. 175.
 177. 191. 201. 206. 208. 209.
 218. 221. 223.
 vrbem, 4. 5. 8. 13. 15. 16. 17.
 19. 23. 24. 29. 39. 41. 49.
 50. 54. 57. 58. 59. 60. 66.
 68. 71. 75. 89. 98. 109. 118.
 125. 129. 158. 161. 164. 165.
 173. 174. 178. 185. 192. 199.
 202. 215.
 vrbes, 7. 109. 123. 133. 160.
 172. 195.
 vrbis, 15. 34. 36. 37. 121. 149.
 152. 175. 184. 193.
 vrbis, 19. 27. 116. 130. 131. 149.
 151. 70. 172. 175. 180. 183.
 194. 209. 213.
 vrbium, 121. 163. 195.
 vrgebat, 44. 170. 227.
 vrgerent, 218.
 vrique, 1. 3. 7. 11. 18. 19. 23. 58.
 59. 97. 98. 99. 107. 127. 133.
 134. 149. 156. 161. 170. 175.
 186. 197. 206. 210. 213. 228.
 229. 233.
 vsum, 9. 13. 21. 34. 152. 171.
 216. 218.
 vsumque, 170.
 vsus, 39. 154. 161. 175. 218. 219.
 vt, 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
 12. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 21. 22. 27. 28. 30. 33. 36. 37.
 38. 44. 47. 50. 52. 53. 56.
 58. 59. 62. 63. 65. 69. 70.
 75. 77. 79. 81. 84. 85. 87.
 88. 92. 93. 95. 96. 97. 101.
 106. 108. 111. 119. 120. 121.
 122. 125. 126. 132. 133. 134.
 135. 142. 149. 160. 162. 164.
 169. 170. 171. 172. 174. 175.
 176. 177. 179. 181. 182. 183.
 184. 185. 187. 188. 189. 190.
 191. 192. 193. 194. 195. 197.
 198. 199. 200. 201. 202. 204.
 205. 206. 207. 208. 209.
 211. 212. 213. 214. 217. 218.
 221. 223. 223. 224. 226. 227.
 228. 229. 230. 231. 232. 233.
 vtrumque, 10.
 vrebatur, 115. 150.
 vrens, 124.
 vterentur, 34.
 vteretur, 78. 105.
 vtero, 152.
 vterque, 174.
 vti, 10. 11. 15. 58. 86. 88. 108.
 111. 114. 115. 116. 117. 118.
 122. 124. 127. 128. 129. 130.
 132. 135. 139. 141. 142. 151.
 153. 154. 155. 157. 158. 159.
 160. 161. 162. 166. 167. 168.
 170. 175. 180. 182. 195. 228.
 230.
 Vtricam, 101.
 vtile, 12.
 vtiles, 31.
 villia, 157.
 villior, 171.
 villis, 140. 224.
 villitate, 86.
 villius, 111.
 vlinam, 80. 81.
 vipote, 16. 179.
 vique, 22.
 vtramque, 13. 234.
 vtri, 23. 92.
 vtrunque, 162. 153. 180. 197.
 vtrique, 53. 118. 135. 164. 191.
 194. 234.
 vtriusque, 12. 17. 28.
 vtrobique, 201.
 vtroque, 56. 121.
 vtrum, 20.
 vtrumque, 22. 23.
 Vulcanali, 41.
 vulgare, 22. 193.
 Vulcatus, 14.
 vulgaretur, 111. 189.
 vulgari, 224.
 vulgaris, 185.
 vulgariter, 195.
 vulgatum, 191.
 vulgi, 19. 114. 172. 175. 174.
 vulgo, 7. 68. 107. 118. 149. 153.
 180. 87. 193.
 vulgos, 18. 110. 134. 159. 173.
 vulnerati, 33.
 vulnere, 36. 37. 158. 226.
 vulneribus, 41. 61. 99. 199. 202.
 vulnerum, 33.
 vulso, 77.
 vultu, 191. 205. 209. 215.
 vultum, 194. 207.
 vultures, 24. 27.
 vultorios, 24.
 vultus, 88.
 vulvæ, 132.
 vxor, 77. 97. 190. 204. 215.
 vxore, 47. 74. 125. 198. 200.
 212.
 vxorem, 16. 186. 191. 212. 217.
 224.
 vxori, 22. 78. 186.
 vxoriam, 208. 209.
 vxotis, 16. 31. 174. 195.
 vxorum, 22. 77.

X

X Anthippi, 65.
 Xerxem, 146.

FINIS.

Ex Typographia ANTONII LAMBIN, Anno Domini 1681.

00564,903

KONSERVIERT DURCH
ÖSTERREICHISCHE FLORENZHELFE
WIEN 1967

11 M